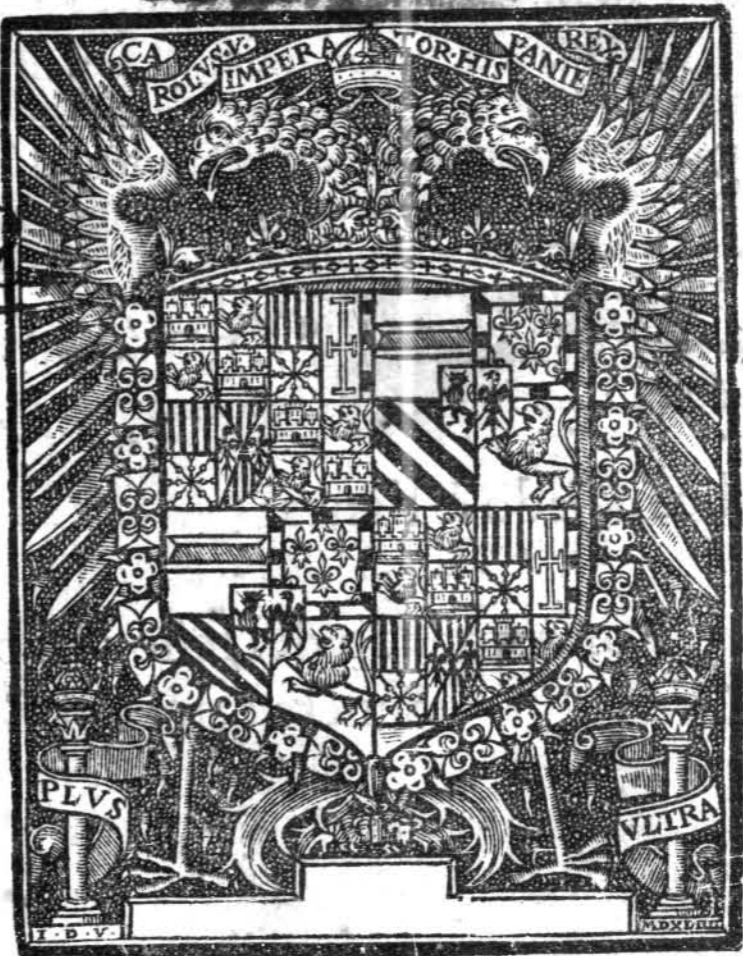

HOMILIAE CLARISSIMI VIRI, CELEBERRIMI
 in orbe concionatoris, fratris Hieronymi Sarnorolae Ferrariensis ordinis praedicatorum in totum libellum Ruth, ac in totum Michæam, & in tria alia scripturae loca, opus nunc primum ex Haetrusca lingua in Latinam versum, interprete fratre Alfonso Mugnozio Teuuario familiae item praedicatoriae.

Esta conforme al expugnatorio de 1640 por comisión del Sr. Obispo de Salamanca. Dns. Jov. de Camargo.

SALMANTICAE,
 Excudebat Ioannes à Canoua.
 M. D. LVI.

es de la comp^a de Jesus de Salamanca de la libreria

26336

VIIII

La passion

*Num. 14.
 cap. 6.
 Num. 22*

vez diron les, y q mal ba becho eferyo no ballo en el cana digna d muerte: mas yo lo castigare y soltare. Y ellos entoces con mucha instancia y grades bozes pedian q se crucificasse. y las bozes d los se embria nestiamas: Mas laro viedo esto, jingo q se bisiesse lo q pedian. Y assi soltro les al que por homicidio, y por escadalizador estas ua preso al q l pedian: y entregoles a Gesu Xpo para q bisiesse del a su voluntad. Y como lo lleuasse a crucificar: tomaro vno llamado Simon dela ciudad de cirine q venia del algría, y cargaro le la cruz que lleuasse de tras del seño: y seguia lo mullaba gerte del pueblo y de mugeres q lloraua y lo plañia, y boluio se el seño: a ellas, y diron les. Mujeres de Hierusalén: no llorays sobre mi: mas llorad sobre vostras mesmas, y sobre vros hijos. Por que sabed cierto q vernan dias en los quales diran. Bienauenturadas las maestras, y los viétras q no cocibierō: y los pechos q no dierō leche. Y entoces comecarā de desir a los mōres. Aced sob: enoforros, y atos collados. A ubid nos. A si en el

618529720

26336

segun sant Juan. XXXVII

dierō a jesu, y atarō lo y traerō lo pr ramiere a Masnas: por q era negro de capbas: el qual era pontifice en aquel año, y este ay pbas era el q auia vado cōsejo a los judios, q conenia q vn hōbre muriesse por el pueblo. E seguia a Gesus Simon pedro y otro discipulo, y aq l discipulo era conocido del pontifice, y entro cō Gesu en la casa del pontifice, y simō pedro estava de fuera a la puerta. Mas q salio el discipulo que era conocido del pontifice, y duryo lo a la portera, y metio a pedro, y la moça portera duryo a pedro. Mēres tu por ventura de los discipulos deste hombre? Duryo el. No soy. Mas los seruos, y ministros estauan al fuego: porque havia frio: y escalentauan se. Estaua con ellos assi mesmo pedro en pie calentando se: y el pontifice preguntō a Gesus de sus discipulos y de su doctrina. Gesus le respondio y manifestamente le hablado al mudo, yo siempre enseña en la sinagoga y en el templo oōde todos los judios se ayntan y ninguna cosa le hablado en escandido. Que me preguntas? pregunta a los q

ON Pedro de Yllanes, maestrescuela de la yglesia de Ouedo, licenciado en derechos, prouisor, oficial y vicario general en la ciudad y obispado de Salamanca por el muy illustre y reuerendissimo señor don Francisco Manrique de Lara obispo de la dicha ciudad, del consejo de su magestad. Por quanto parescio ante nos Alexandro de Canoua, impressor de libros en esta ciudad, y presento ante nos vn libro que se dize Sermones de fray Ieronymo Sauonarola de Ferraria, de la orden de los predicadores, traduzidos de lengua Toscana en lengua Latina, por fray Alonso muñoz de la dicha orden, el qual dicho libro parece auer visto y examinado los muy reuerēdos padres fray Thomas de Chaves Presentado, y fray Frācisco de Tordefillas del cōuēto de san Pablo de Valladolid, y por otras p̄sonas desta vniuersidad de toda erudiciō y christiandad, y por ellos visto, examinado y aprouado, damos licēcia y facultad al dicho Alexandro de Canoua, para q̄ pueda hazer, y haga imprimir el dicho libro, y impresso vendello publicamēte: como obra corregida y aprouada, sin que por ello caya en pena alguna. Dada en la ciudad de Salamanca a diez y siete de Agosto, año de mill y quinientos y cinquenta y seys años.

El licenciado Yllanes.

Por mandado del señor Prouisor.
Sancta cruz del Carpio.

SERENISSIMAE DOMINAE D. IOANNAE CAROLI V. CAES-

*saris dignissima filia, Castellae atque Portugalliae Principi, &c. Frater
Alfonso Magnorum Teuaris ordinis praedicatorum salutem,
& immortale regnum.*

Ompertum habeo, serenissima Princeps, non paucos fore, qui mirentur, ausum me fuisse tibi hoc opus dicare. At si bene res perspecta fuerit, si notę fuerint causę, propter quas ita animum induxi, mirari desinet. Principio nanq; Regium est patrociniũ Hieronymi, huius operis auctoris, iã inde ab atavis tuis: atq; adeo ex eo tēpore quo Ioãnes Brasauola Quadragesimale opus Hieronymi eiusdē in Amos & Zachariam Isabellę Aragonię diuina gratia Reginae Siciliae, &c. dicauit. Id quod sub id tēpus fuit, quo primum ferē excusę sunt Hetrusca lingua Hieronymianę conciones. Hũc accedit, quod tuo stemmati ingeneratus est propensus quidam fauor in vniuersam studiosorum nationem eorundemq; monumenta, ea præsertim, quę ad pietatem proximę spectant. Testes rei huius locupletissimi sunt Sigismundus, Albertus, Fridericus, Maximilianus

* 2 lianus

lianus, Philippus, Pater tuus Carolus quintus
quidem numero, gloria verò primus, Philip-
pusque frater item tuus, qui tantopere lite-
ris ac sapiētiae semper fauerūt. Adhæc, Hie-
ronymus ipse vsq; adeo est excellēs autor,
vsq; adeo in vniuerso orbe terrarū celebris
& venerādus, vt nefas, penè dixerim, videa-
tur, ipsius opera principibus non dicari. Re-
rum itē huius libri vtilitas, sublimitas, & ma-
iestas ea est, vt quando patrociniū aliquod li-
bro ipsi daturi sumus, vt moris est, tuum om-
nes illę petant, tanquā vnicè idoneū. Rebus
enim magnis protegendis, protector etiam
magnus petendus est, & optandus. Suscipe
igitur Augustissima Ioanna, cōcionatorē di-
sertissimū, et incomparabilē, ipsumq; prote-
ge vt Romanis quidē vocibus, tuis autē au-
spicijs toti fermè orbi, ceu rediuius denuo
inclamet, vitiaq; cōpescat, probitatē autem
facundia mirabili in astra ferat. Debeat tibi
hoc Italia, debeat tibi hoc Hispania, debeat ti-
bi hoc vniuersus orbis. Bene vale eiusdē His-
panię nostræ mirifice splēdor, & Austriaci
nominis insignis gloria. Salmāticæ apud in-
clytū. D. Stephani cœnobium. 16. calē. No-
uemb. Anno salutis humanæ. 1556.

Frater Alfonsus Mugnozius Teuarius candido lectori. S. P. D.

Peræprecium erat cādide lector, vt quo-
niam nunc primum conciones hæ Hie-
ronymi Sauonarolæ Ferrariēsis toti or-
bi Latinè loquuturę prodeūt aliqua fu-
sius de eruditione, vita, & p̄bitate ipsius
præfaremur. Mirum enim in modū oble-
ctatur lector, notitia pleniori autoris,
quem legit. Cæterum quia propediem integram ipsam
publicæ luci daturi sumus consilium fuit parcius hæc præ-
libare. Adde, quòd ipsum opus haud obscure significat,
exprimitque ipsius autoris mores. Fuit igitur Hierony-
mus omnium bonarum disciplinarū peritissimus Theo-
logiæ præsertim. Quod inter alia inde probari potest, q̄
impense fuit deditus doctrinæ diui Thomæ, & sacrarū scri-
pturarum lectioni, cūque acri esset ingenio multisque an-
nis huiusmodi studiis dederit operam, credere par est exi-
mium thesaurū veræ sapientiæ ab ipso fuisse comparatū.
Testantur quoque hoc plurimi sapientes ex his, qui scri-
pserunt aliquid posteritati. In primis Georgius quidam
cognomento, Placidus, & iuxtā aliā appellationē, Geor-
gius Benignus ex ordine. D. Francisci doctor & concio-
nator qui simul cum Hieronymo Florentię cōcionabatur
qui etiam librum iustum edidit in laudes ipsius Hierony-
mi adhuc viuentis nempe vno anno fere ante mortē Hie-
ronymi, quas omnes fusissimè prosequitur, & inter eas,
hanc etiam mirificæ, & cælestis doctrinæ illi tribuit. Au-
diebatque hic doctor frequētius ipsum Hieronymum, vt
ipse in illo libro testatur, & quoniā hic ipse liber à paucis
ni fallor, visus est in nostra saltē Hispania, præter ea quæ
in illo libro dicit in laudē Hierony. accipe donec tibi hoc
quicquid est polliciti, præstemus, ex innumeris hæc ver-
ba. Virū, inquit Georgius, Vbertine mihi proponis, quē
ego ob suas sublimes virtutes, semper, vt nosti sum vene-

ratus. Hūc hominem ad nos à Deo optimo missum esse ex multis constare potest. Quod inter cætera ostendit vita sua insignis, & ipsius spiritus ingens feruor. Et infra. Cuius inquit, integritas, cuius admirabilis conuersatio. &c. Ac postea. Scimus hunc omnium literarum fuisse studiosissimum neque ignorantia peccare posse. Angelus etiam Politianus qui Hieronymi cōsuetudine aliquando fruebatur, insignem doctrina, atque sanctimonia virū, & egregium cælestis doctrinæ prædicatorem appellat. Marcus Antonius itē Sabellicus historicus quantiuis precij eminentem ingenio, & doctrina asserit fuisse Hieronymum. Petrus Crinit⁹ præterea singularis eius tēporis autor, qui cū ipso etiā Hieronymo sæpe colloquiū miscuit, mirè hominē probitatis & doctrinæ laudibus prosequitur. Et ne prolixior sim, Antonius Bruciolus, Ioānes Brasauola, Bartolomæus Gualterotus Florentinus, Bartolomæus Italus Mutilianensis sacerdos, Laurentius Violius Florentinus huius operis exceptor ex ore Hieronymi cōcionātis, Ioānes Thomas Mediolanensis locupletissimum Hieronymo doctrinæ ac probitatis elogium tribuunt. Iam Pico ille Mirandulanus fama super æthera notus quanti Hieronymum fecit, non modò probitatis, sed illustris doctrinæ maiestate adductus? Ioannes vero Franciscus Mirandulanus ex fratre Pico ipsi nepos, dici non potest, quibus sanctitatis & sciētiae laudibus eum extollat. Sub hæc Marcus Guazzus Historicus Hetrusca lingua minimè cōtemnendus non modico virtutis eruditionisque testimonio Hieronymū effert. Adde, q. F. Lucas Bethinus Florētinus familiarisque prædicatoris alumnus præter ingentia gesta Hieronymi in vita, & stupēda post mortē miracula quæ ei tribuit, cælestem ait esse doctrinam eius. Rossensis quoque Episcopus, & vt puto, Christi martyr nullius fere autoris doctrinam ita contrariam Luthero ait, atque doctrinam Hieronymi Sauonarolæ. Doctrina vero huius libelli vt verbo dicam, pars est eius quam hic extulimus, egregiè illi respondens. Idest, elegans, varia, subtilis, utilis & verè Christiana, & in qua nihil desiderare queas, nisi, vt aliqui sentiūt vt parcius loqueretur Hieronymus de rebus Florētinis. Atqui idem ferimus in Chrysostomo

vt

vt videre est in mirabilibus illis orationibus ad Antiochenū populum, & idē in Augustini speciosissimis cōfessionibus, & denique null⁹ fere est præclarus autor, in quo ad similia nō sit alicubi conuiendū, præsertim cum etiā vbi hoc accidit, semper aliquod vitiū reprimatur, aut aliqua virtus exaltetur. Spiritus præterea in dicendo Hieronymo tantus fuit, vt propter hoc solum concionatoribus esset legendus. vt statim primoribus cuiusque homiliae verbis patet. Tanta etiam fuit huius spiritus efficacia, vt omnis post apostolorum & primitiuæ ecclesie tēpora antiquitas, penè victa fuerit. Et Aristarch⁹ ille seculi Eras mus dubitat, an expediat in tantam spiritus & corporis commotionē adduci populū à concionatore, in quantam adducebat (inquit) Hieronymus Sauonarola, vt referūt, (ait) qui eum audierunt. Sed de his satis. Tres homiliae peregrinæ, quæ interrompebant expositionem Michææ, cum aliis quatuor itidem extrauagantibus in alium tomum reiciuntur, quem ipsum & tomum etiam in Amos statim sumus prælo commissuri. Nunc hoc quicquid est nostri laboris accipe, & bene vale
perhumane lector.

Obferuationes F. Alfonſi Mugnozij
Teuarijordinis prædicatorum in aliquot
loca huius operis.

Concione illa. 14. vocatur Ephraha pagus, seu viculus Bethlehem, vt est videre in exemplari Hieronymi. at vero id non ita habere, sed esse omnino eandem ciuitatem constat, diuinis & humanis testimonijs, & ne ſcio an vitio exceptoris Laurentij Violy, an vero ſcriptorũ, irreperit hoc erratum, an forte lapſu memoria Hieronymi, erat enim homo. Vt cunq; ſit omnino rei veritas hæc eſt. Vnde ſatius mihi fuiſſet, etiã ſi interpretẽ egi, illud iugulare. Corrige ergo tu ſic locũ illum, donec in alia editione caſtigatũ videas.

Circa homiliã. 8. vbi dicit Hiero. Ita Chriſtus ſua & ſanctorum, &c. Adnota particulam vt nihil aliud dicere quã conſequentiã malitiæ prauorũ. Ac ſi dixiſſet Deus miro artificio condidit ſuas ſcripturas, geſit que res ſuas, in improbis tamẽ ob ipſorũ malitiã cõſequuta eſt hallucinatio implicatio, cœcitas & peruerſitas. Reperit ſimilis phraſis in ſcriptura. Cuiusmodi eſt illud. Creatura Dei in odiũ facta ſunt, & in tentationem anime hominum. & in muſcipulam pedibus inſipientium. Sapientia. 14.

Fo. 206. pro quicquid fecit reponendũ, id quod fecit, nẽpe Balaã, tamet ſi ſanẽ captis verbis poterat relinqui, quicquid, ſed vt morẽ geramus moroſis, ſic reponito. Itidem, ſol. 27. a. lin. 13. poſt temporale, adde ſolum, etiam ſi Hetruſcum exemplar non habeat hoc.

Cum concione. 16. citatur Habacuc intellige citari non inter arrogantes, ſed ſolum inter interrogantes Deum.

Circa homiliã. 2. 2. fo. 37. vbi Hieronymus dicit peſti non eſſe medicinã repertã, vt aiunt, inquit medici. Credo Hieronymũ ab aliquibus medicis, id audiſſe, qui id nõ ſatis explorauerãt. Aut certẽ intelligenda eſt ipſorum aſſertio ſic, vt intelligant eam de peſte, quã iam totum aliquem locũ infecit, ac peruafit, & quia tunc adeo medela eſt difficilis, vt cenſetur ſerẽ impoſſibile ipſam auertere dicitur, non eſſe medicinaeius. Aliõ qui, Galenus, Auicena, Manardus, Vlfadius, Fuchſius, & multi alij de eius amotione, vt de re non impoſſibili magna fiducia loquuti ſunt. Hæc dixerim nequis ſtatim aut cõtemnat Hieronymum, aut etiam nimia oſcitantia & fiducia ſtatim eam pro poſitionem medicinae vt ſonat, amplectatur, eamq; tutetur mordicus.

¶ Contenta in hoc opere hæc ſunt.

Homilia in locum ex. 2. Paral. 20. Homiliae quinque in totũ librũ Ruth.
Homilia in die Aſcenſionis. Homiliae quatuordecim in totũ Michãam.
Homilia Dñicæ intra octa. Aſcen.

¶ Si quid inconcinnum, aut abſonum offenderis, conſule errata.

HOMILIAE CLARRISSIMI VIRI, CONCIONATORISq; celeberrimi, Fratris Hieronymi Sauonarolę Ferrarięſis, ordinis Prædicatorũ, habitæ Florentiæ, anno. 1496. poſt q̃ à labore quadrageſimæ requieuerat menſem vnum. Incepit autẽ denuo concionari. 8. die Maij, eiufdem anni.

Homilia Prima.

Credite in Domino Deo vſtro, & ſecuri eritis, credite prophetis eius, & cuncta euenient proſpera. 2. Paralipomenon. 20.

ANNOTANDVM VOBIS EST DILECTISSIMI in Chro Ieſu, in ordine rerũ naturalium, quò corpora ſubtiliora ſunt, atq; ſimpliciora, eò ſuperiorem locum tenere. Aqua terræ ſuperfunditur, quia ſimplicius, & ſubtilius corpus eſt: aër eſt ſuper aquam, quia eſt corpus ſimplicius aqua: orbis lunæ ſuper ignis elementum eſt, & deinde cœlũ aliud ſupra aliud, inſtar tunicarum cepæ. Id ipſum in cauſis videas, vt pote quæ aliæ ſuper aliis à Deo ordinatæ ſint. Et quanto celfior hæc illa, tanto maioribus viribus, & dignitate maiori pollet. Vniuerſalis cauſa vniuerſalẽ fortita eſt vim, & peculiaris peculiarẽ. Vniuerſalis eſt ſuperior, & dignior, peculiaris inferior, & indignior. Et vt de phificis cauſis proprie loquamur, circunſcripta ex harum ferie prima id eſt, Deo, dicimus, cauſam vniuerſalem nil facere citra particularem. Cuius rei hoc nobis exempli loco ſit. Cœlum eſt cauſa vniuerſalis, &

Ingemioſa p̃batio neceſſitatis aſſiduarum concionum in eccleſia Dei.

Cauſa vniuerſalis natura- liſq; nihil agit ſine particulari.

A lucis

Homilia prima,

lucis adminiculo generat. Atqui si hæc lux terræ infulgeat, & in terra non sit tritici, aut oliuæ semen, hoc est, causa particularis, neque triticū, neque olea generabitur, quia vniuersalis causa sine particulari nil producit. At vero si terræ granū tritici, aut alius herbæ, vel arboris semē cōcredideris, cōtinuo cœlū, quod vniuersalis causa est, triticū, & alia generabit, quæ citra particularem causam, generare non posset. Quocirca nō semel te docui, astrologos operā suam ludere in prospectādis dūtaxat cœlis, & in vniuersali causa tatūmodo cōtuen da, vt de mūdi rebus decernāt. Nō possunt hi causas pe culiaries cernere, atque adeo frustra vexātur. Nō sic res habet in mētibus angelorū. Nām superior angelus vi det absque inferiore, & plura, & perspicacius. Quemad modū si fingas plura specula alterūque altero maius esse, & luculentius, quibus tu diuersa obiectares lumina, hoc pacto, vt prope clariora specula maiora essent lu mina, cerneres in terriori & maiori speculo multo cla rius, & expressius omnia, quam in reliquis, sic in ange lo tāto melius res vidētur, & distinctius, quāto ipse emi nentior est. Vnde si astrologus videre posset angelum superiorē, certius intueretur res, q̄ in causis naturalibus. Sed mens nostra auspicatur cognitiones suas à cōfusa neis, & gradatim progreditur ad magis peculiaria. Et ponitur ab his philosophis exemplum. Dum tu eminus vides hominē, cognocis primum esse corporeā rē, dein de esse animal, mox esse hominem, vltimo vero esse Pe trū. Sic dialectici, cū rē aliquā cōmostrare volūt, prius substituūt propositionem, mox assumptionem, vltimo conclusionem, & sic proficiscuntur ab vniuersalibus ad particularia. Sic in rebus naturalibus vsu venit. Nā ad tritici generationē op^o est sole, terra, pluuia, semine, & ad particulare deuenitur. Hoc etiā modo in spiritualibus

In angelis aliter habet res. simile.

Exemplū ex Arist. I. phi si. tex. 5.

super vicefimum caput. 2. Paralip.

2

bus se habēt cause vniuersales christiani. Primo quippe est Deus, mox subsequūtur angeli, quorū hodie festū colimus, deinde arcanæ literæ, postea sacramēta ecclesia stica, vltimo anima instar terre, psalmista teste, qui ait. Anima mea, sicut terra sine aqua tibi. Vniuersales has causas opus est postea peculiaribus adiūgi. Et prior inter peculiaries est cōcio sacra, & verbū Dei, & vt in cau sis naturalibus peculiarem causam vniuersali necessarium est adiūgi, sic etiam in spiritualibus, si fructus sperandus est. Necessaria ergo est populo verbi Dei inuulgatio, vt animæ fructificēt. Atqui dicit Augustinus. Si doceamus pro cōciōe assidue, velescit doctrina, si raro nō sufficit. Opus igitur est eius iteratiōe frequēti, quate n^o exegerit necessitas. Et hac tēpestate præsertim eget concionibus ecclesia, quando tot rerum conuersiones, & pericula existunt, quibus occurfari par est, neque ob sistendi viæ natura, aut scriptura luculentæ sunt. Quapropter necesse est, vt in hisce temporibus supranatura le quodam lumen Deus mittat illuminādis hominibus. Et hoc semper solēne fuit Deo iuxta illud Amos. 3. Nō faciet dominus Deus verbū, nisi reuelauerit secretum suū ad seruos suos prophetas. Quo circa dicit. D. Tho. 2. 2. semper ob ecclesiæ necessitates missitatos prophetas ad illustrandos populos, quibus populi adhibere debent fidem, quia fidē adhibentes, illuminabuntur à deo. Quare bene dicit Paralipomenon liber. (Credite in domino Deo vestro, & securi eritis, credite prophetis ei^o, & cuncta euenient prospera.) Illis omnibus, qui præteritis prophetis non crediderunt, male vertit. ¶ Sed cur tu hoc dixisti monache, & q̄re cō pbastineces sitatē cōcionū? Dicā vobis, si mihi attēdere volueritis. Age dū, nos tādē adsumus, neq; fuga nobis cōsuluimus. Tot vero mēdacia hi iactarūt, vt iā sufficere par esset.

Psal. 142. simile.

Conciones necessarie sunt.

Amos. 3. D. Th. 2. 2. q. 174. ar. ult.

2. Para. 20.

A 2 Aiunt

Homilia prima,

*Cum velit præ
terea concio-
nari Hiero.
1. Ratio,*
*1. Cor. 4.
Aemulorū
Hiero. effre-
nis maledicē
tia.*
1. Petri. 3.
Proverb. 26.
2. Ratio.
Iob. 12.
3. Ratio.

Aiunt nos numismata exportauisse quæ plurima. In quo iacturam non modicam vestram videre est Florentini, qui me comprehendere nesciuitis. Huc igitur regressi sumus: & libet vobiscum hoc mane familiare colloquium ferere, non concionari. Ac breui hoc sum facturus collegiorum istorum causa, quæ sunt discessura. Prima ratio, quæ me huc concionatum reduxit, sunt hi nostri æmuli, qui nihil aliud, quam obtrectant effrenes. Ego dixi filiis nostris omnibus uti ne obmurmurent veritati, sed potius ipsam tutentur sine detractioe & ira. Nos benedicimus, & maledicimur, persecutionem patimur, & sustinemus. Christus, cum maledicebatur, non maledicebat. Itaque filij mei ne obtrectetis, ut nostri aduersarij faciunt. Verum est, quandoque oportere, ut illis respondeatur, quandoque vero patienter sunt ferendi. Vnde, cum nos aliquandiu patientiam exhibuerimus silentes, tempus mihi apparet iam, respondendi aliquando. Ait Salomon: Ne respondeas stulto, iuxta stultitiam suam. Et idem ipse, est vestigio. Responde stulto, iuxta stultitiam suam. hoc est. Quandoque feræquo animo stulti verba, quandoque vero pro meritis eius stultitiæ, respondeo ei. Quod maxime tunc faciendum est, quando verba eius contra honorum dei sunt. Itaque alias respondendum est, alias non. Altera ratio quæ me huc impulit est, quia contemplatus sum, & oculis usurpauit prostratum populum. Quippe, quando aqua concionum deficit, vniuersa inarescunt. Vnde dicit Iob. Si continuerit aquas, omnia siccabuntur. Itaque refrigescit populus. Cuius rei improbi maxime sunt in causa, in dies bona subuertentes. Hodie est trigesimus dies, ex quo non sumus concionati. Ad hæc, sunt aliqui, qui cum primum aliquid, vel minimum persentiscunt, linquntur fide, & dicunt. Actum est de nobis, & animo concidunt, apparentque illis, se esse tribulationibus circumclusos: & diffidentes

super vicesimum caput. 2. Paralip. 3
dentes obliuiscuntur monita accepta, & sic decidunt. Et *Roma. 15.*
quia quæcūque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, *4. Ratio.*
ideo huc sum regressus. Præterea, quoniam pentecoste appetit, iuuat me aduenire, ad exomologesim & synaxim sacram vos excitaturum. Nanque, ut alias dixi vobis, quanto *5. Ratio.*
meliora opera feceritis, tanto minus tribulabimini. Dicam vobis adhuc veritatem. Conciones ipsæ mihi vsui erunt. Dum enim non concionor, nequeo viuere. Dixi vobis, & modo iterum dico, me non hic impediendum concinationibus aliquorum. Ne mihi negotium facestatis. Dixi vobis sæpe, me ista non curaturum. Et quidem si, quod fare non est animus, quicquid ex me vos magistratibus his renunciaturos misero, vobis hic palam dico. Nolite obedire nobis. Non enim libet mihi his implicari. Sic item vobis *Ocium concionatorium.*
prædico me vestris negotiis minime occupandum. Dixi vobis, ut in omnibus oraretis, & postea vestra concilia iniretis & omnia, vobis euenientia potiora putaretis. Hoc ex me habetis, neque aliud habebitis. Itaque non opus est ut mihi exhibeatis negotium. Habetis, quam vobis tradidi, gubernationem bonam. Hoc vobis sat est. Vnde dico hac merone si concionatus fuero, noxam deprecaturum, quod concionaturus sim. Et me non tanto afficietis angore. Denique, si qui me de anime arcanis consulent, a decima octaua hora usque ad vicesimam primam libere audiam quotidie. Postea autem ne mihi negotium facestatis. Dicam vobis verum, ego nihil amplius possum. Alios habetis. Ipsos adite. His ergo de causis huc redij. Sed omnium maximam non vobis protuli. Audite igitur attentè, & dicam eam vobis. Hæ rationes neque sine responsione, neque sine dissolutione sunt. Verum, quam confestim adiugam, insolubilis est. Maxima igitur causa, quare ego huc veni est, ut dicto sim audies. Quibus? Magistratui? Ne credideris? quod ad hoc spectat, ab villo homine, ut *6. Ratio.*
sincerè me persuaderi. Fecisti tandem hoc, quotuis præ-
A ; fidibus

Homilia prima,

*Lucra concio
natoris veri
in hoc mudo.*

*Fama Hiero.
longe lateq;
extensa.
Mendacia ad
uersus Hie-
ro. aperta.*

*Hieronimi.
aduersarij
quales.*

fidib⁹ obtēperares? Nullus me⁹ p̄sul hoc edixit mihi. sed scito, me huc venisse, quò p̄fectorū antistiti, & sū morū pōtificum pōtifici summo obsequer, qui mihi rei meo ingenio aduersatis autor est. Equidē libēs quie te mea fruerer. Sed nequeo tamē secus facere. Oportet em̄ me obedire. Aduētusque hic meus diuersus est à p̄cedētibus, qui mihi neque inhonorifici neque inglorij erāt, hic aut̄ persecutioni mihi est. Scito hæc p̄cepta nūc graua esse. Nā, qui eis obluētāt, dat p̄enas. Et quæ mihi p̄cepta sūt, minime sunt leuia. Nā, vt p̄spicuū est, inde ego odia, fastidia, opprobra necisq; discrimina lucrifacio. Atq; illi inde, isti hinc mihi obgāniunt. Ego qd dicā ingnoro. Ego ad deū cōuerto, & dico. Posuisti me in opprobriū oibus gēribus. Si futura vaticinor oēs me vecordē dicitant, si alia oēs oblatrāt. Verū ego hoc potius abste credo omnia esse dñe, quò plus rebellionis vi deo. Dicite mihi tantisper sycophantæ. Vbi sub vestra tēpora vidistis maiorē obluētationē, & maiorē sonitū hominis in vna aliqua ciuitate concionātis cuius tamē vox in tota Italia, & extra Italiā exaudiatur? Oēs aduersantur. Et hic quidē dicit, hic sexaginta mille aureos ab sportauit, ille vero, me pōtifici obtrectasse sūmo, & cardinalib⁹. De his autē, q; vere pōtifici, & cardinalib⁹ palā etiam obloquūtur nulla mentio, & omnes de me hoc credunt, de illis nullus. Nec desunt qui coram populo in hoc ipso suggesto Pontifici summo nuncupatim obtractarint, qui tamen ipsi nostrū apud ipsum violarunt nomen, dicentes, me illi obgānisse. Quamobrē exofus ego habeor, illi autem habētur chari. Vide rerum processum. Sunt deinde nonnulli, qui scribunt Romā. Et si tu nosse qui sint hi, & quā stulta scribant, subiret te admiratio. Sunt homines absq; nomine, intus, extraq; more cimum putentes. Nunq̄ obdormiscunt, solidā noctem

super vicesimum caput. 2. Paralip.

4

*Caput malo-
rum hominū
diabolus, bo-
norum vero
Christus.*

*Pax ciuitatis
Dei.*

2. Paral. 20

*Vana confidē-
tia scitissime
eliditur.*

Item circūcursant, & huc illuc vadunt, nullū amicum omittentes. Quod si quando aliquis ad meliorem se frugē reducit, nō deest, qui dicat. Ille in infantiā versus est. Hoc vobis dicēdum habeo, qui propter improborū obtrectationē animo linquimini. Nunquid vos latet, caput illorū diabolū esse, & caput recte agentū Christū? & vter victurus est Deus an diabolus? Profecto credi oportet, victurū deum. Videtis etiam eos qui aliquam probitatis, & rationis portiūculam habent sectātes hāc veritatem. Si ergo à nobis videtis vniuersos bonos viros, ab alia vero parte improbos calumniantes, quid est cur animū d̄spōdeatis? Quid versatis animo? Annō creditis Deū suppetias bonis potius laturū quā malis? Probi ergo ne expauescatis, & vobis improbi dico, omnipotentem Deū facturū, vt vobis male vertat. Iam alias dixi vobis, & hoc matutino repeto, deū ipsum dicere male vos ab ipso infine accipiēdos, nī in cōeptis desistatis malis. Iam admonuit, iā vobis portēdit, iā significauit. Quare attēdite vobis. Non est, quod postea de me con-queri possitis, si vobis quod p̄nuntio aduenerit. Cui cordi non fuerit quies ciuitatis Dei, siue ille intus, siue extra sit, male habebit. Hoc igitur mane hunc tibi nuntium habe. Modo audi ex me tria verba. ¶ (Credite in dño Deo v̄ro, & securi eritis, credite prophetis ei⁹, & cūcta eueniēt prospera.) Tria verba. Forti animo esto in his tribulationibus Florētia. Primū verbum, quod tibi habeo dicēdū illud est, vt confidas. Confide Deo tuo, & crede illum solum tuū fore assertorem ab his ærumnis. Credis me ad palinodiā recinendā venisse? Ne credas. Imo vt, quæ tibi dixi, iterū dicā, veni Qui suis viribus fidit, & non deo insolens est, & ois insolētia debilis est, ideoq; corruēt illi, qui sibi ipsi cōfidūt. quia tenet eos supbia. Qua si vacarēt cōcordiā haberēt,

A 4 Afferro.

Homilia prima,

Affero tibi, oportere, vti in sese null^o cōfidat, sed in deo & ab ipso auxiliū habeat. Attēde huius rei specimē in rebus his naturalib⁹, & creatis. Quo creatura aliqua superior est alia, hoc maioris virtutis est. Et sunt constitutæ creaturæ sic, vt altera super alterā sit, in modū numerorum. Nam omnis inferior alterā sibi virtutē propriā vēdicat, alterā mutuatur à superiore, & si superior cessaret virtus, proprie nihil ageret. Si cælū, & lumē ipsius cessarent, semen virtute propria nil posset operari. Liquer, vbi sol, non affulgeat, nihil generari. Quare, si suapte dūtaxat virtute operari vellet creatura aliqua, & superior non aspiraret, nil ageret. Si diceret planta, Nolo terræ immersa esse, & solē cælique influxū auersor, nihil faceret. Sic homo, qui suis vult viribus virtutis propriæ inniti, relicto Deo, & nihil agere potest, & imbecillis relinquitur. Aspice, vt lucifer debilis remāsit, quia sibi vult fidere. Atqui nihil in naturalibus reb⁹ illo fortius. Angelus quippe natura adeo potēs est, vt soluēdo huic toto orbi nedū his magnificis ædibus esset, vel momento temporis, modo illi per Deum liceret. Verum enim vero, quia ad propriā se virtutem cōuertit & superiorē noluit, adeo vilis, & infirmus māsit, vt nunc obnoxius sit igni rei olim sibi subdite, & minim^o seruorū Christi victū conculcet, & fœmina quælibet illū nihil timeat. Quocirca filij mei subdite primū colla fidei. Nā dictis nostris fidem non adhibere, non potest aliūde, quam à superbia progredi, aut certe ab aliqua piā radice mala.

mundi mirabilis nexus. *Luciferi quā miser a ruina*

Ecclesi. 19. Sed dices. Qui credit cito, leuis corde est. Et ego tibi dico. *1. Cor. 13.* Charitas oīa credit. Oportet credere diuinis vaticiniis. Si tu bene cōstitutus: & rectus esses corā Deo, tu crederes, vel certe non obsisteres, & si crederes fortior esses. *Marci. 9.* Scriptū est em̄. Omnia possibilia sunt credenti, & qui fidē habēt oīa ab illo impetrat. Fidite ergo illi soli, & in

super vicesimum caput. 2. Paralip.

5

& in eo tantū sperate. Nolo autē dicere, vt vobis necessaria nō curetis, sed vt prouisionē diuinā primo loco habeatis, secūdo v̄ras. At vero quia prouidentiis humanis hodie res gerūtur, & relinquūtur diuinę, & suis viribus hoēs confidūt, relinquetur Italia pudefacta, & superbiā principū prosterneatur, & muliercularū more fugient ipsi & pauxilū pœnitentiæ, & orationis cētum cohortibus præstabit, & tātillum fidei cunctis excellet nummis. Confidite ergo illi quia scriptū est. Qui confidūt in domino sicut mons Sion, non cōmouebitur in æternum, qui habitat in Hierusalcm. Audi modo, vt deus fidentes ei fortunet. Si recte commemini, dixi vobis illam historiam cuius mysticum sensum vobis pollicitus sum, quare hoc mane narrare illam vobis, & mystice enarrare est animus.

¶ Tertij regū. 20. legit Benadad regē Syriæ pugnaturū exisse cōtra Samariā, Cū. 32. regibus & exercitu maximo. Samariæ autē rex erat Achab rex Israel, homo improbus, vxor quoque eius pessima, quæ interficiendos curauit multos pphetas, & licet ille improbus esset, misit tamen illi prophetā Deus, cui credēs victoria potitus est. Cogita nunc, quid faciet probis Deus, si improbis ob tātillum probitatis victoriam largitur? Misitque rex hic Benadad Samariā ad regē Achab quosdā nuntios, qui eius nomine illi dicerēt. (Argētum tuū, & aurum tuū meū est, vxores tuę, & filij tui optimi mei sunt, id est, rex Benadad vult sibi argentū tuum, aurū tuū, vxores tuas, & liberos tuos. Expauescēs rex Achab respondit. Placet. Tuus sum ego & omnia mea. Tunc rex Benadad renūciauit illi postero die, eadē illa hora, se missurum seruos suos cōuasaturos, & exportaturos quæcūque animo sedissent, in tota regia, & in vniuersis domibus famulorū regis. Tunc rex Israel concilium coegit

A 5 seniorum

seniorū omniū, & narrauit illis omniaque Benadad renuntiarat ei, qui responderūt. Noli facere. Nos nihil horum faciemus. Vxores quippe nolumus ei tradere. Porro si auro, & argēto contētus erit dabimus ei, si autem noluerit melius est bellum bonum, quā iniqua pax. Hoc intellecto, dixit Benadad. (Hæc faciāt mihi dij, & hæc addant, si suffecerit puluis Samariæ pugillis oīs populi, qui sequitur me.) Hic erat quidā modus iurisiurandi, ac si per arrogantiam diceret. Tam grādis mihi suppetit exercitus, vt si singuli ex eo, pugnū pulueris apprehēderint, adeo excelsum aggerem muris adiūgam Samarię, vt cras per ipsos introgredi valeā. Tūc respōdit Achab his, quę nūtij Benadad dixerāt. (Dicite ei. Nō gloriatur accinctus æque, vt discinctus.) Hoc est. Ne gloriatur Benadad accinctus æque vt discinctus. Ne glorie miles, dum tēpus est, vt accinctus sit ad instās prēliū. Sed expectet tēpus, quo recincto liceat illi esse, peracto prēlio. Voluit deniq; dicere. Ne se iactet ante victoriā. Benadad epulabatur, & per potabat, & ebrius, & temulentus edixit militibus. (Circundate ciuitatem) Samariā. Sub id tempus, venit propheta quidā ad Achab regē Samarię, cuius nomē clatura textus vacat, verū vnanimi cōsensu dicitur fuisse Micheas, qui dixit regi. Vt scias deū esse auctore omnium. Ipse dicit se daturū tibi in manus hodie totum hunc exercitum magnum Benadad. Rex hic mox simplici verbo prophetę fidem adhibuit, quāuis esset improbus & Deus opitulatus est ei. Quid igitur tu credis facturum Deum viro bono, & qui pœnitus ipsi fidit? Dixit itaque rex hic prophetę. (Per quem?) id est quo pacto, aut per quos hanc victoriā obtinebo? Dixit propheta. (Per pedes quos principū prouinciarū,) quos tu præbis, prælium ipse primo incepturus. Recensuit ergo illos, & reperit numero ducentos triginta

ta

ta duos. Recensuit deinde reliquum populum, & erant in eo. 7. milia virorum, & processerunt ad prælium. Intellexit hoc superbus rex Benadad, qui adhuc in tabernaculo suo erat ebrius, & dixit militib⁹ suis. Ite, & (siue p pace veniūt, apprehēdite eos viuos, siue vt prēlietur, viuos eos capite.) Collatis igitur signis Samarię obuios cūctos trucidare adorti sunt, & occidit vnusquisq; eū qui cōtra se veniebat, eoq; cædis grassatū est, vt fugā Assyrij inirent, & Benadad cum suis regibus ægre euasit viuos. Et Israelitæ in sequuti sunt eos vsque in Syriā, & regressi sunt victores. Vides nunc, quātum Benadad superbia ei⁹ elatioque noxia fuerit, & quātum profuerit Achab submissio spūs, & fides cādide pphetę adhibita. Hæc est historia. Cōferamus nūc pedem cū allegoria. ¶ Vos maxime pauetis. Fidite deo. Benadad interpretatur filius spōtaneus. Hic est symbolum diaboli, qui semper est spontaneus & vltroneus ad male agēdum, & est caput improborum. Membra eius sunt improbi, eius affectus, sed sunt omnes debiles, quia, vt supra tibi dixi, superbia debilitat, quoniam superbus, relicto deo, fidit sibi. Benadad igitur filius spōtaneus, quia diabolus operatur mala spōtaneę, placet enim illi male agere, & ex amore p proprio male agit. Exercitus Benadad sunt improbi, & est magna eorū multitudo, quia plures sunt prauis quam probis. Habet secum. 32. reges. Hi significant satrapas, & capita. Triginta, quia semper sacrę triadis fidem impugnare contendunt, & duos, quia duo præcepta charitatis Dei, & proximi violant. Nulla est alia hominum natio, quæ sic fidem populetur, atque satraparum & primatum, si malos esse contingat. Equi exercitus Benadad sunt improbi ecclesiastæ, qui his assentiuntur, & cœlant illos veritatem. Currus qui in illo exercitu erant theologiæ sunt professores, quia

hi

*Expositio figuræ vberri-
ma.
Benadad diaboli figura.*

*Exercitus Benadad typus ministrorum diaboli.
Triginta duo reges quid.*

Equi diaboli concionatores assentationi primorum vacantes.

Homilia prima,

hi currus habebāt quaternas orbitas. Ita hi quatuor euāgelia in gratiā & assentionē principum exponūt. Volo hic fuggillatos prauos, nō bonos. Samaria interpretatur, custodiēs dominum. Samaritæ igitur sunt boni obfidione vallati prauorū. Rex huius Samariæ est Achab, quod nomen interpretatur, frater patris. Hi sunt præfecti, & contionatores probi, qui sunt fratres Christi, qui est pater illorum ob creationem. Horū quidā fatagunt, bene agere, verū fide sunt imbecilles, & deficiūt animo, videntes impresionē exercitus in Samariam. Dicit Benadad, id est diabolus his. (Argentum tuū, & aurum tuū meum est.) Aurum symbolū est sapiētix. Argentū eloquērię. dicit igitur his ecclesiastis. Sapiētia, & eloquētia vestra mea est, id est. Aut cōcionandi functione te abstine cōcionator, ait diabolus, & erūt meæ: aut certe si cōcionatur⁹ es, assentare primoribus, & sub meā cogi tyrānidē, & veritatē eis occulæ, & sic eloquētia, & sapiētia tua, erūt meæ. Vult adhuc diabolus cōtionatorum vxores, quæ sunt animæ sed sunt variæ vxores, quia sunt varij ordines. Alius virginū, Alius viduarū, alius nuptarū, alius monacharū, alius laicorum proborū, alius bonorū puerorū. Hos ordines, inquit diabolus, ego mihi ipsi volo. Cōcionator, qui nō didicit caput obiectare p̄ Christo, asētiri potius diabolo eligit, quā vitā fundere. Nec vellet quidē peccare, & ideo cūctatur, & tacet, & nō patefacit animose veritatē. Sed diabolus, qui nunquā obdormiscit, ait. Ego volo illas cras, & p̄git vrgere ruinā animarū. Atq; hoc pacto oēs improbi hi, nunquā obdormiūt semperq; nouas thecnas adiueniūt. Et vos Christi serui cessatis, & dormitis? Diabolus instat operi & ait. Expedi me. Tūc Achab recurrit ad cōcilium seniorū. Quāobré cōcionator cōsule, & tu seniores. i. à Spū sctō plenos. Dicunt hi seniores Achab regi. Ne acquiescas vnquam.

Samaria interpretata.

Achab interpretata.

Antistites & contionatores.

Argentū et aurum quarū verū symbolū contionator aduerte.

Cōtionatoris fortitudo & vigilia.

super vicesimum caput. 2. Paralip.

7

vnquam. Ne sic feceris. Et respondit. Minime faciam. Præferoque iniquæ paci iustum bellum. Abi ergo. Nō est mihi anim⁹ tibi hęc tradere. Antiquius mihi est, deo obtēperare, & ob veritatem occūbere, & in ea permanere, & fartam tectāque salutē animarū curare. Hūc in modū loquūtur filij mei, & filię meę. Nōne sic? Maxime. Dicit mox Benadad. (Hęc faciāt mihi dij & hęc addāt. &c.) .i. Aduersi sint mihi dij, si puluis Samariæ pugillis exercit⁹ mei suffecerit. Sic multi hodie tibi loquūt Florentia, & volūt vndique Samariam obsidere. Omnes tibi dicunt. Florentia tu in vesaniam versa es. Florentia insana, Florentia monacha. Veruntamen expecta modicum, & tute dices. Florētia est sapiens, Ipsa in præsentiarum rē acu tetigit. Hi volunt factorum tuorum puluerem. Puluis sunt diuitiæ, quæ puluis existimari debent. Sed responde cum Achab. (Non gloriatur accinctus &c.) Hi, qui te expugnatam volunt, ne ante victoriam peana concinant. Dum iam iam deglutienda videberis, abripietur aliquis naso, & dicetur ei. Retrocede huc, & tantisper dum expecta. Hi in tentoriis manent epulātes, & Bacho vsque ad ebrietatem indulgentes, scortis immiscentur, vt & Benadad faciebat, qui dixit. Ite (circundate ciuitatem) Samariā. Tunc Michēas propheta dixit regi Achab. Deus vult exercitum hunc in manus tuas tradere. Et ecce prophētam vnum dicentē tibi. Notaque bene Florētia, inique illos agere, qui te obsident, & absorptam cupiunt. Quare prædico tibi, deum in manus Florentinorum, horum bona traditurum nonnulla. Ipsi sunt iniurij, dum nocere tibi cupiūt. Quare, agente Deo, exigenteque iustitia, illorum bona vobis cedēt, & tūc p̄nosceris me vobis à deo missū. Sed per quos id agetur? Respōdeo tibi. (Per pedissequos,) vt dixit Micheas Achab. Pedissequi principū puinciarū facient

Probi quomō respōdent satana tētati.

Adaptatio ad Florentiā.

Homilia prima,

facient, vt hac victoria potiari. Non illa tibi tua sapiētia, nō tua prouidētia, non tua pecunia eueniet. Nō tua sapientia te adiutā hucusque, tuis oculis haufisti, & nisi bonorum adfuissent p̄ces, actū erat de te. Adeste dum o improbi. Actū de vobis erat, nisi inter vos fuissent boni. De^o igitur est, Florētia, qui te gubernat, & principes prouinciarū sunt apostoli, martyres, & ecclesiastici doctores. Pedissequi & illorū serui sunt illi boni, qui eorū pedes & vestigia sectantur. Et ideo p̄ bonos, & bonam eorum vitā ereptio, & salus cōtinget huic ciuitati. Achab, id est, frater patris, frater Christi. Hi sunt boni ecclesiastice, qui dicuntur fratres Christi. Iuxta illud, Vade autē ad fratres meos, & dic eis. Ascēdo ad patrē meū, & patrem vestrū. Hic Achab cōgregauit ducētostriginta duos pedissequos, qui totū probū clerū nobis effigiāt. Centenarius numer^o est p̄fectus. Bis sumpto cētenario numero illi repræsentantur, qui perfectionē, & doctrinā veteris ac noui instrumēti habēt. Triginta, sunt illi qui adhuc imperfecti sunt. Sed boni tamē per fidē sanctæ trinitatis. Duo, ob duo p̄cepta charitatis. Residui populi erāt septē milia. Quo significāt reliqui ex populo qui. 7. charismata spūs sancti habebūt. Et misit eos extra ciuitatē. Dixit tunc diabolus hic, atque hic Benadad. Ite capite eos viuos. Hoc significat diabolū velle animas. Conflixerunt, & pedissequi hi plurimos Assyriorum neci dederunt. Hoc innuit, verbi gladio à vobis probi necandos, id est, ad bona restituendos vitæ plurimos. Et maxime orōne, re ad oīa validissima. Et si cōuerti voluerint vos trucidabitis eos precibus contra illos fufis. Siquidem vos Deus exaudiet. Hoc primum est verborum à me hoc tibi mane dicēdorum. Pergamus ad secundū.

¶ Fides, p̄catio, patiētia, hæc sūt Florētia arma tua. Hęc sunt quæ tibi sunt auxilio futura. Hęc vel ipsos nūc improbos

Principes prouinciarū qui,

Concionatores Christi fratres.

Ioannis. 20, Triginta duo pedissequiclerus bonus.

Reliquus populus. Victoria pedissequorum quid significat.

Arma Christiani.

super vicesimum caput. 2. Paralip.

8

probos iuuāt. Dū adhuc plāta terræ immerfa manet, & sole pcutit, augescit in dies. Ita nūc improbi terra aluntur, & sole precū piorū. Verū si plāta terra extrahat, solo quo ante crescebat, & viuebat ipsam arefaciet. Sic erūt orōnes p̄borū, Nā cū aduersus improbos cōuertent, & dicēt, extermina illos dñe, quò vita nobis cōtingere possit, videbis potētiā improborū. Age, nos deniq; vestrā correctionē adorfi sum^o. Sed est, qui velit vos nō correctos. Fœminę v̄ra institutio edita est p̄ vos, libeat vobis oibus ad ei^o abseruationē adaptari. Et videte, vt eā arcti^o in dies custodiatis. Pueri & vestrā vobis ob oculos posuim^o. Seruate & vos vestrā, & finite volētes obloq. Op^o est pauxillū mali p̄peti. Bñ quippe viuere est, bene facere, & mala pati. Dū ad illud bonū tēpus ventū erit, tāto affluem^o bono, vt malū hoc memoria n̄ra lauascet. Eia igit v̄nusquisque p̄ ecclesia, pro Florētia, p̄ se fundat p̄ces. Mō p̄cedam^o ad sc̄dm verbū, postea ad tertiū, q̄ breui^o trāfigā q̄ primū, horū cōtēplatiōe collegiorū. ¶ Verbū sc̄dm est, vigilātia. (Credite i dño deo v̄ro & c.) vsq; prospera. Credite dño & eius prophetis. Credite, perpeti vigilia vobis op^o esse. Vtrū putatis vos violēti^o, & feruidius, amorē an odiū? Amor p̄fecto, si absolute loquamur, fortitudine & feruore præstat. Amor in bonū vergit & à meliori fōte manat, odiū in malū propēdet. Amor ergo feruore odiū vincit. Deinceps, cā potēti^o est effectu, vel virib^o saltē ipsū equiparat. Atq; odiū ab amore fluit, q̄ nisi aliquāpiā vnā rē amares, illi oppositā nō posuisses. Feruidior ergo amor. Adhęc, odiū discedit à bono & amor ad ipsum, vt ad finē tēdit, & q̄a finis est id, qđ vehemētius amat, iō feruidior est amor. Verū nosti tu, quare feruidius & fortius appareat amore odiū? Quia odiū amplius sentit, vtpote, qđ plus obstat. Amor aut, cū sit homini genuin^o, nō adeo p̄cipitur.

Simile de vario fructu p̄cum proborū

Bene viuere quid.

Amor odio fortior.

1. Ratio.

2. Ratio.

3. Ratio.

Cur videtur odiū fortius amore.

Ethica

Homilia prima,

*simile egre-
gium.* Eticha febris, licet calore excellat tertianæ, verū quia in ingeniū abiit, min⁹ quā tertiana sentitur, quāuis hæc minorem calorē inferat. Sic est odium, quod licet minus sit feruidum, quam amor, plus tamen, quam ille sentitur. Tu scis dæmoni vehemēter humanam naturam exosam, quam ob rem nunquam dormit. Ita principes quibus est inuisum bonum, nunquam dormiunt, quò illud vastent. Sic etiam se habent iniqui ciues, cladi hu-
simile. ius gubernatus, & boni perpetuo studētes, homines improbi, qui semper mala cogitant. Si hæc ergo odium facit, quid faceret amor qui viribus vincit, & maxime amor Christi qui maximus est? Quare si vos hunc amorem haberetis, semper vos cura teneret bene viuēdi, & perstandi, nunquamque dormiendi, vt vigilatioris esse-
*osores boni si
miles diabo-
lo.* ris improbis, & illi bonæ vr̄e vitæ nō obstarent. Habete ergo hunc amorem, & vigilate in orationibus, quia aduersarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circuit querens, quem deuoret. Opus est, inquā, vigilia. Opus etiā est, cogitare transacta vna tribulatione aliam sequuturam. Vide modo quam apposite sequatur hæc textus, quem assumpsimus.

*Amor Chri-
sti præstan-
tissimus quid
faceret, in eis
in quibus es-
set vere.*
1. Petri. 5.

¶ Ut vidit Micheas transactā primam ærumnam regis Achab & ipsum victoria potitū, & ærumnā aliam vêturam, adiit regem ipsum Achab, & dixit ei. Facio te certiore dominum mihi inspirasse regem Syriæ sequēti anno arma in te resumpturum. Tu nequiter viuis, & ideo veniet in te calamitas. Verum spera in domino. Nam ab eo sperare debes auxilium, potitus semel victoria, attamen ne parcas ei, sed trucida eum potius. Hoc monstrat textus infra. Appetente ergo iam tempore à propheta signato dicebant serui eius. i. diaboli Benadad ipsi, qui nunquam dormiunt. Opus est tibi in Israel regredi. Vehementer enim pudefacti sumus ab illo.

(Dij

super vicesimum caput. 2. Paralip.

9

(Dij mōtium, sunt dij eorū,) & ideo nos victi sumus, in mōtib⁹ præliates. Si in cāpestrib⁹ instauremus bellū, vin-
3. Reg. 20. cem⁹. Vide q̄ stultas phātasias habebāt. Qd̄ ob defectū fidei illis accidit. Et sicut alias dixi tibi. Impossibile est citra fidē bene viuere. Vide q̄ stulta hi effutiebāt, deū. f. montiū, nō esse deū campestriū. Sic etiā attēde, quæ deliramēta hi mali hoīes quādoq; efferāt, dum obloquuntur. Dixerūt præterea ministri isti Benadad. Amoue reges omnes ab exercitu tuo, veluti si dicerēt. Sunt enim delicati, & quod amittāt habēt, & ideo pauēt, & imbelles sunt. Sed p̄ illis coopta principes, id est, minores dominos, suæ magnitudinis auidos, honoribusq; propriis inhiantes. Itaq; diaboli isti reduxerūt Benadad contra Israel. Quādoq; angeli boni exercitus ducūt, quādoq; mali. Tūc Micheas regressus est ad Achab. Et ait. Dñs deus, licet tu nō merearis, & licet improbus sis, tñ ob Syrorum blasphemiā, quā protulerūt, dicētes. Dñm Deū Israel, nō esse deū campestriū, vult exercitū illū in manus tuas tradere, vt & tu agnoscas, ipsum esse deū vniuersorū, Vide deū velle venerari ab hominibus. Fecit ergo Achab binas cohortes, quasi duos greges caprarū, & dirigebat eas septē diebus. Septima autē die cōflicere cū Syriis, & extinxerunt cētum milia ex ipsis vno die. Et residui, qui fuerunt vigintiseptem milia ciuitatem Aphec infugerunt, & cecidit mūrus illius vr̄bis super illos, & interfecit eos. Benadad fugitavit è cubiculo in cubiculum. Hoc est in aliquod subterraneum penetrare. Hæc est historia. dicamus allegoriam.

¶ Inspice quæ quādoq; faciat diabolus. Adeūt Benadad regē serui ei⁹, & dicūt ei. (Dij montiū &c.) Sic improbi isti mēbra diaboli faciūt. Et aiūt. Dij horū, sunt dij montiū, id est, diabolus q̄ est velut mōs superbiæ, est ille, qui ducit hos hypocritas, & est deus illorū, & foris cōstetant

*Mystice oīa
hac.*

B bonitatem

Homilia prima,

Dux hypocritarum diabolus.
Vox hypocritarum.
Vana accusatio contra Hieremiam.
 bonitatē qua intus vacāt. Aggrediamur nos agere hypocritas. Nolum⁹ & nos ad mōtana cōscēdere prēliatu ri, & nolum⁹ ampli⁹ insolētes nos ostēdere. Sed humiliari volum⁹ etiā nos. Et posset hoc in multos presbyteros, & monachos dilatari de his, q̄ hic adsunt, & de his qui absunt. Sed studeo breuitati. Dicam⁹ de n̄ris dūtaxat ciuib⁹. Qui dicūt. Hypocritæ isti apud diuū Marcū noctu cōcilia agitāt. Ah optarim ego, vt tu modicū vigilares & dephenderes fœderationē huiusmodi. Et q̄a si sūt hypocrite oportet, eos esse nequā, & horas immutare, & modo cōcilia hęc inire hora. 1. modo. 2. opus est, vt in foro sis solidā noctē. Dicūt ergo improbi hi. Agam⁹ & nos hypocritas, & adhibebit nobis fides, eamus cōflictū in cāpeltrib⁹, id est, humiliemur, & dicamus. Nos sumus ex illis p̄bis, & rē hęc protegimus, & tutamur. Dñs, qui omnia nouit, prophetā Michēam mittit, & dicit Achab regi. Hos vobis ob ipsorū scelus tradā. Ne hæsitetis. Ita tibi ego dico, deū velle bonis suppetias in præsentiariū ferre, & in improbos animaduertere, & ex his tribulationibus octo partes eos cōtingent. Et id crede mihi fieret, si ante tribulatiōis ipsius aduentū, vel vnus quilibet pœnitētiam prius ageret. Fecerūt hi Israelitæ duas cohortes instar duorū gregū caprarū. Capra, quippe cum sit olida resipiscentē refert peccatorē. i. istos, quos vos hypocritas nūcupatis. Hi nō vocāt se probos, sed peccatoribus se adscribūt. Altera istorū cohors, sunt clerici, & boni monachi, q̄ leuato ad deū spū in his erumnis cū improbis cōflictāt. Altera est laicorū hominū. Qui licet in seculo versentur, dei tñ dono boni perstāt, & precibus quisq; suis cū improbis signa cōfert, quo illos ad deū pertrahat. Hęc sunt cōsilia, quę agitāt cū oratione & cū spū. Hi septē diebus in assyrios dirigūt acies. An exciderūt animo septē illi grad⁹, quos te in Parascēue edocui?

Hi

super vicesimum caput. 2. Paralip.

10

Hi sunt. 7. dies. Primus dies est fides, id est, vt maxime Deo fidatis, & credatis ipsum adeo esse bonū vt si bene egeritis oīno vobis suppetias sit vēturus, nec vos interire passurus. Secundus est necessitas. Nouimus enim necessariū esse omnino pati in hoc seculo, atq; adeo meli⁹ est p̄pter deū quā propter mūdum hūc pati. Qua de re, paratos nos esse oportet ad obsecundādū ei⁹ volūtati. 3. est cōformitas. Debemus em̄ nos cōformare eius volūtati, & obueniētia nobis placita ipsius interpretari. 4. est prōptitudo. i. prōpte agere, vbi iā volūtati eius cōformis eris, & aduersus ærūnas p̄cedere. 5. est humilis fiducia, id est, vt ex prōptitudine non iam tibi ipsi fidas sed deo dūtaxat. 6. est mansuetudo, id est, vt māsuete geras te, neq; ira excādescas, neq; cōmouearis in defensione veritatis. 7. & vltim⁹ est perseuerātia, & hoc est in præliū tandē p̄cedere, vbi Samaritæ cētum millia Assyriorū confecerūt. Quod significat à bonis per preces, & bonorū operū specimina plurimos à vitiis ad virtutes reducēdos, & hoc ipsum erit interficere ipsos improbos, & i viā Christi cōuertere. Infugit tūc rex Benadad ciuitatē Aphec. Aphec interpretat̄ furor nou⁹. Hi qui hęc ciuitatē infugerūt, fuerūt. 27. millia. Et significatur hic maxima multitudo nolentiū ad deū conuerti, sed consuetudinem potius ad opes, & auariciā, & nouum furorem. Quare irruet in eos mur⁹, & durities auaritię in inferna detrudet ipsos. Benadad absconditus est, è cubiculo se conferēs in cubiculū. i. diabol⁹ in infernū latitaturus, se propriet, & v̄ra ciuitas sospes manebit. ¶ Tertiū verbū à me vobis dicēdum est, vt iustitiā colatis. Sicuti vobis p̄petuo dixi. (Credite i dño deo v̄ro &c. Vsq; p̄spera.) Oīa, quę vobis ex deo dixi vera sūt, & op⁹ fuit mihi vobis ea dicere, licet aīo meo repugnāte. Testes sūt mihi angeli q̄ adsūt, quos aduersū me i testimoniū apello, ni vera di-

B 2 co.

Gradus ad felicitatē Christianam.

Interitio Assyriorum quid.

Nolentium conuerti pœna.

Homilia prima,

co. Testor etiã vniuersũ hũc populũ in die iudicij ante tribunal Chri ni vera loquor, a deoq; percitus ad loquẽdũ, quoties vos iustitiã admoneo. Et si ipse fallit, fallor etiã ego. Verũ ipse errare nequit. Neq; ego erro dũ quẽ ipse loquit tibi dico. Tu Romã scribes, me dixisse deũ errare, si ego erro. Tene me, recte scio me posse errare, & in multis iudicio labor. Verũ in hac vna re assero me nõ errare, quippe q̃ qui nõ aberrat deus, imo neq; errare p̃ot, asserit. Quãobrem adhibere deberes mihi fidẽ, quia dño ita placet. Ego sæpe vobis dixi quẽadmodum Deus aliũ angelũ sub alio cõstituit, & aliũ ab alio illuminari voluit, & inferiorẽ superiori credere, sic est stabilisse vt homo fidẽ habeat angelo illuminãti, & homini à deo misso. Verũ tamen quãdo tu non assentiris diuinis, abste defectus est ille. Leuia summa petũt, grauia infima. Vnde qui impugnat diuina, veluti signo dignoscitur aduersarius dei. Quod ab aliquo peccato est. Atqui probus est, vel se illis afformat, dũ illa intelligit, vel sectatur illa, aut certe nõ obsistit illis. Si vos verbis fidẽ nõ habetis, at operib⁹ habete, & ne faciatis, vt scribã, & pharisæi, qui neq; operibus neq; verbis voluerũt credere. Ego vobis assero hucusq; vos non animaduertisse in prauos. Assero vobis, deũ velle, vt in ipsos animaduertatis. 2. vobis hoc iã dico. Libet deo videre iustitiã cultũ, & vt blasphemii, lutores, sodomitico crimine impuri, & vniuersi ei, eiusq; gubernatui aduersantes, pœnas dent. Dico tibi, deũ velle, vt puniãtur. Et bon⁹ gubernat⁹ hic est, supplicia d̃ fontibus sumere, sodomitico crimini dãtes operã ac scelerosos è medio tollere. Multi p̃ceres, quibus cordi fuit intelligere, quonã pacto, hoc fieri ab ipsis opporret, modũ me interrogarũt. Oibus idẽ respõdi. Et vt mihi dictũ est, ita tibi dico. Et nisi feceris dicẽ tibi, vt hic dixit Micheas Achab regi.) Erit aĩa tua p̃ anima

simile d̃ adhibenda fide.

Cultus iustitiã commendatur.

super vicesimum caput. 2. Paralip.

11

anima eius. Forsitan à me hoc dico tibi. Angelos appello testes aduersum me, si à deo ipso hoc nõ est, vt modo dixi tibi. Vis tu clarius hoc tibi dici? Dixerunt ministri Benadad vt viderunt iam deploratam rem. (Reges domus Israel clementes sunt.) Et iuerũt ad Achab. (Et accinxerunt saccis lumbos suos, & posuerunt funiculos in capitibus suis.) Qui erant modi captandæ commiserationis, & dixerunt Achab. (Seruus tuus Benadad dicit. Viuat, oro te, anima mea.) Achab respondit. (Si adhuc viuit, frater meus est.) Percitque illi, & fecit ipsum ad se adduci, & imponi curru suo. In hac clementia Achab. c. & l. elementa in. d. sunt conuersa, id est, fuit dementia & vesania eius ignoscere illi. Dixit tunc Benadad. (Ciuitates, quas tulit pater meus à patre tuo reddam, & plateas fac tibi in damasco sicut fecit pater meus in Samaria.) Et icit foedus cum Achab, & ait. Volo tradere tibi ciuitates quas pater meus à patre tuo abstulit, & volo vt emporia facias apud Damascum. Quo facto, vnã venerũt Samariã. Tunc Deus suscitauit prophetam, qui abiit & reperit quendam cui dixit. (In sermone domini. Percute me,) id est, percute me, quia sic iubet dominus. Ille noluit eum percutere. Sed dixit neutiquam faciam. Quãobrem propheta ipse respõdit illi. (Quia noluisti audire vocẽ domini, ecce recedes à me, & pcutiet te leo.) id est, interficiet. Et sic factum est. Cumq; paululum recessisset ab eo inuenit eũ leo, atq; percussit. Dices tu. Tenebatur ergo ille credere prophete, & eum petere? Tu rẽ intellexti. Vade. Cũ Deo discepta de hac obligatiõẽ. Reperit deinceps & aliũ p̃pheta ipse, & dixit illi. (Percute me, qui p̃cussit eum,) & excussit sanguinem ei. Ne credas multũ ab illo læsum. Sed propheta hoc egit, vt hoc prætenu obnuberet sibi caput, seque inquinaret, vtine à rege agno-

3. Regũ. 20.

Pulcherrime taxatur iniusticia & stulticia hoc exemplo.

B ; sce-

Homilia secunda,

sceretur. Ob voluto igitur vultu seu capite sese occul-
tans dum transiret rex, profiliit propheta. Et ait regi.
Decerne mihi hanc litem. Quidam in prelio quendam
hominem cepit. Et eum meæ fidei commisit, & dixit
mihi. Curato ipsum, alioqui erit anima tua pro aia eius,
& me aliis meis negotiis vacante, captius fugit. Ius
mihi dicito. Sum ne reus fugæ illius? Cui rex. Hoc est iu-
dicium tuum. Tu iudicium ipsum decreuisti. Lique-
te reum esse. Tunc propheta caput suum reuelauit, &
dixit. Nosti me? Hoc in te iudicium fiet. (Quia dimisi-
sti virum dignū morte de manu tua, erit anima tua pro
anima eius, & populus tuus pro populo eius.) Et sic fa-
ctū est. Et vniuersa eius domus labauit, & vxor eius ca-
nibus obiecta est in cibū. Et nō remansit in domo eius,
vt ait textus, neque mingens ad parietem, id est, ne ca-
nis quidem, quia noluit iudicium facere. Ita vos nefan-
do crimine pollutū, aut prauum alium quemlibet com-
prehenditis, & venit vxor eius amicta sacco, & plora-
bunda, & absoluitis hominem. Ego vobis dico, Dei hāc
esse voluntatē, vt in tales vindicetis, iusta decernentes,
quæ nisi tu, cuius interest decernas, (Erit anima tua pro
anima eius,) id est, vita tua pro vita eius. Si ille necan-
dus erat, necaberis tu, si eius obituri liberi, obibunt tui.
Si gladio aut peste casurus erat, horum tu altero cades.
Si male tandem accipienda erat domus illius, male ac-
cipietur tandem tua, qui Deo obedire renuisti. Quo-
circa. (Credite in domino Deo vestro, & securi eritis,
credite prophetis eius & cūcta eueniēt prospera.

Credite illi qui est benedictus in secula
seculorum, Amen.

Homilia

Homilia secūda in die Ascen-
sionis dominicæ, habita anno. 1496. 12. die Maij.

*Ascendens Christus in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit do-
na hominibus. Ephes. 4.*

Vriofis orbis scrutatores vocati philoso-
phi, Dilectissimi in Christo Iesu, omnia
creata in duas partes secreuerunt, alte-
ram substantiæ, alteram accidentis no-
mine nuncupantes. Substantia est illa
res, quæ nulli rei nixa per se stat, ceu ter-
ra, aqua, aer, cœlum, animantes, saxa, plantæ, & similia.
Accidētia ea sunt, quæ à se non stant, nisi aliqua alia re
suffulciantur, non quidem vt partes, sed vt res, quæ in-
sunt. Huiusmodi sunt albedo, nigredo, odores, sapores,
& similia. Et quia nostra omnis cognitio à sensibus ori-
tur, & sensus non percipiunt, nisi accidentia, ideo acci-
dentia prius in sensus nostros incurrunt, nosque prius
ipsorum quam substantiarum cognitionem vsurpamus.
Oculi intendunt coloribus, aures sono: nasus dat operā
odoribus, lingua saporibus: tactus, calori, frigori, gra-
ui, duro, molli. Et postquam sensus cognitionem suam
accepit, transfert hæc in phātasiam, phantasia vero tra-
ducit eadem ad intellectū (qui dicitur intellectus quasi
intus legens,) quia ea phantasmata illustrat, & iudicat,
& in substantiæ notionem peruenit. Verū quia intelle-
ctus exiguam lucem habet si à corpore abstractus esset,
pertingeret ad substantiæ notitiā, sed confusaneā. Qua
de re indita est corpori anima, vt sensuūm adminiculo
sciētiam cū distinctiorem, tum absolutiorē capeffat. Et
si anima plus extra corpus perciperet, incassū corpori
abderetur. Quia tñ Deus, & natura nihil agunt frustra,

*Diuisio verū
nobilis & cō-
mune.*

*Cur prius co-
gnoscimus ac-
cidentia.*

*Cur anima
corpori con-
iuncta.*

B 4 ideo

ideo dicimus animam corpori coniunctam, quò melius discat. Sed neque corpori adhuc sociata exactam cognitionem habet. Quare fatentur hi philosophi, intellectum non peruenire in ultimas usque differentias. Et proprietates intraneas per exoticas agnoscimus. Materialia quoque imperfecte percipimus. Cogita modo, quanto imperfectius immaterialia cognoscat homo. Non capit homo angeli substantiam, neque modum eius, licet creatura finita sit. Quanto ergo minus diuinam substantiam, neque creatam, neque finitam pernosceret? Quod si diuinam substantiam non cognoscimus, neque etiam multa, quae in ipso infinita sunt capimus. Nimirum ergo si multa sint in deo, quorum intellectus noster non sit capax, neque si multa de spectantibus ad orthodoxam fidem non intelligamus, a c denique si non omnia cognoscamus. Et ideo magnus Deus, qui misericordia maxime affluit, cernens quam exiguam eius notitiam haberemus, carne conuestitus humana, aduentu suo, & substantiae suae communiione & nonnulla eius ostensione nos est dignatus. Ideo in mundum venit, humanam assumpsit carnem, & propter nos diem obire, & deinde resurgere voluit. Multa item alia fecit, quibus aperte suum corpus humanitatemque suam verissime reuixisse testatum reliquit. Plura praeterea egit suam diuinitatem indicantia uti nos a sensibilibus abstrahens, ad aeternam vitam traduceret. Sed quia apostoli Christi vindicis nostri ob eius familiarem consuetudinem cum ipsis, nimium carni eius affecti erant, & sensibili amori acquiescebant, neque ad spiritualem multum adspirabant, necesse fuit, ut caro illa caelum peteret, ut sensibus mentem sursum abduceret, illum tanquam Deum iam amaturam. Et quia huic negotio naturae lumen impar erat, dona luminis supernaturalis electis suis dedit. Et ideo dicit Apostolus. (Ascendens Christus in altum captiuam duxit cap. id est,)

*Immateria-
lia nobis co-
gnitu perdis-
ficilia.*

Cur Deus ho.

*causam
Ascensionis
Christi.*

ephes. 4.

praedam

praedam animarum, quam diabolus egerat ob noxam protoplasti parentis. (Dedit dona hominibus.) id est, seipsum dona Spiritus sancti, ut quae sunt mundi abijcerent, & sursum leuati Christum in caelum sequerentur beneficio luminis venientis a fide, quam ipse dedit. Qui ergo optima viuaque fide, & qualis exigitur, polleret, proculdubio Christum sequeretur. Opus itaque est fide. De qua hoc mane libet loqui, ut nostrum assertorem sectemur.

¶ Surge qui dormis, & illuminabit te Christus. Ne carni huic amplius indormias. Ipsa & hi sensus te soporant. Relinque sensum. & insequere Christum sursum, & illustrabit te. Cernis hanc Christi carnem sursum ascendisse. Ascendit Christus in altum. Quid vos dicitis philosophi? Omne graue pessum it, & ecce caro ascendit. Canon vester in praesentia defecit. Aiunt praeterea isti philosophi, non esse corporum penetrationem localem. Ecce penetrauit Christus caelum, transiens ipsum, sine scissura & laceratione caeli, aut mutatione. Quare fefellit & hic canon modo, maxime si teneas corpora caelestia esse solida. Addunt isti. Extra caelum nihil est. Fallit hodie etiam hic canon. Ecce Christus ascendit super omnes caelos, ubi non est locus, neque opus habet Christus loco, neque continenti corpore, atque fouente, quo super esse, viuereque possit. Diuinitatis siquidem suae virtute superat, seu seruatur, & est super caelos Christi corpus. Vide ergo quam nobis spem facit omnipotens Deus. Si quidem, si illuc caput nostrum ascendit, spes est, eodem conscensura & membra. Hoc nos praestolemur, hoc speremus, hoc praedicemus, ob hoc omnia operemur. Scito in caelum te conscensurum Homo, si tibi placuerit, Nam ibi Christus noster est. Sed scito natura te non illuc subiturum, nec pecunia, aut virtute tua. Quomodo

ibidem.

ephes. 5.

*Canones phi-
sici in Christi
Ascensione de-
fecerunt.*

B 5 ergo

Homilia secunda,

ergo? (Dedit dona hominibus.) Tu illuc ascendes si vo-
Fines dono- lueris per charismata tibi à Christo collata. Ipse dedit
rum spiritus tibi dona Spūs sancti. Dedit donū intellectus quo te illu-
scēt et primo strat, & scopum tuum luculēter tibi commōstrat, & se
intellectus. ipsum in cœlū migrasse, & si tibi cordi erit, illò etiam
Donum sapiē te cōmigraturum, & roborat intellectum tuum. Dein-
tia. de dedit tibi donum sapientīæ, quo finem tuum ames,
 dulcescatque tibi finis ipse. Est nanque opus amore.
 Aut Christus homini. Me dilige, & missa fac, quæ mun-
Donum scien di huius sunt. Sequere me in cœlum. Et quia mundum
tia. hūc nihil esse, vt cognoscas necessarium est, addidit do-
 num sciētīæ, quo hominē hinc cito abolendum nihil-
 que hic stabile esse pernoscas. Et quia homini per varia
 rerū discrimina, & dubia, trāseūdū est multaq; est agi-
 taturus, vt noris consilium capeffere dedit tibi donum
 consilij. Adhære ergo huic consilio, & sectare Christū.
Donum consi Tibi assero, hoc cōsiliū vtile esse. Diuitias tibi hui⁹ mū-
lij. di ipse nō pollicetur, sed sempiternā gloriā, & fœlicita-
 tē nullo fine claudendā. Quid ergo tu vis facere homo?
 Mitte hūc mundū. Veni famulatū Christo. Ego te inui-
 to. Ipse te operitur, tuorū tibi præmia obsequiorū largi-
 turus, vtpote qui munificētissimus agonotheta sit. Co-
Donum pie- netur vnusquisq; Christo seruire. Sed quia omēs curam
tatis. salutis fratris habere, ipsumq; ad Christū pertrahere cō-
 stringimur, ideo pietatis donū tibi dedit, quo tu fratrem,
 vicinū, amicūq; exhorteris, & ad Christū pellicias. De-
 dit etiā ipsum in hoc, vt tu, qui vxorem habes, eam ad
 Christi famulatum commonefacias, & deniq; vt alter
Donum timo saque iter faciendum est, dedit tibi timoris donum
ris. ad prospera, quo casum semper formides, & te transuer-
 sum agi, & rapi à Christi amicitia per secunda minime
 finas

In die Ascensionis.

finas. Cōtra aduersa autem fortitudinis donum tibi de-
 dit, quo obsistere valeas. Quid ergo agitis homines?
 Quin nostrū Christū sectamini, qui cœlum ascendit,
 vobis & locum, & fœlicem quietem paraturus? Quin
 tu homo ad Christi famulatum venis? Quin tu credis
 hæc? Si tu ea crederes, non te hæc ociosa tepiditas tene-
 ret. Tu es incredulus, & ingratus, & dignus exprobra-
 tione, vt discipuli, quos Christus hoc mane in euange-
 lio carpit, (qui exprobrauit incredulitatem illorum.)
 Quocirca iuuat me, tui cordis duritiam, & quam sis in-
 gratus Christum, qui ad tantam tibi parādā gloriā
 præcessit, non sequens, hoc tibi mane, dum euāgelium
 enarro, commonstrare. Ego vos viri fœminæq; inuito.
 Ipsi vos turbatis. Quid trepidatis? Qui credit Christum
 fursum esse nihil pauet. Veniat ergo vnusquisque ad
 Christi famulatum. Sed vt tu, quæ tibi dicam, amplius
 capias, typum quendam ob oculos tibi ponam è nu-
 merorum. 22. capite.
 ¶ Videns Balac populū Israel Erythreū traiecisse mare
 timensq; ipsum dixit Balaā per nuntios, vt veniret ad
 deuouendū, & abominandum populū illū. Angelus al-
 loquutus est illū, & dixit ei, vti ne iret. Postea vero in di-
 xit illi aditū, & interdixit deuotionem populi Iacob. Et
 iussit, vt solū loqueretur quæ Deus illi suggeret. Ador-
 nauit ergo iter Balaā, & strauit asinam, qua veheretur
 & duxit secū pueros duos. Sed ibat, vt noceret, maloq;
 animo. Quamobrem angelus præhensato gladio asinæ
 obsistens, non sinebat eam transire, & neque Balaam,
 neq; eius pueri angelum videbant, sed vna asina. Et hu-
 ius rei potestas est angelo, vt ab alio ex præsentibus sibi
 videatur, ab alio minime. Asina ergo hæc, vidēs angelū,
 se illi opponentē, nolebat progredi, quin potius ingres-
 sa est agrū, quam videns Balaam cœpit fustigare, dicēs.
 Redi

Donum forti-
tudinis.

Num. 22.

Redi huc, Regredere in viã. Asina inclusit se intra duas macerias. Angelus denuo se opposuit asinẽ ensem tenẽs. Quã nolens pergere adhãsit macerix, & attriuit pedẽ Balaã. Qui incandescẽs cœpit secũdò asinã fuste cãdere, & dicere. Huc remea. Et deniq; in viam volebat retrahere, donec in angustam viam perueniret in qua neque huc, neque illuc declinare præloci iniquitate poterat. Et hic iam tertio angelus se opposuit asinã quã dũ neque huc, neque illuc ire posset, genua ante angelum curuauit. Et asina se in solum iactante, pedibus Balaam læsus est. Tunc vehementiùs ira percitus verberare asinam adortus est. Et tunc dominus asellã sermonem dedit, & sic loquuta est. (Quid feci tibi? Cur percutis me ecce iam tertio? Respondit Balaam. Quia commeruisti.) Tu mihi imposuisti, tu facta mea delufisti. (Vtinã haberem gladium vt te percuterẽ.) Cui respõdit Asina. (Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consueuisti vsque in præsentem diem? Dic quid simile vnquam fecerim tibi.) Quasi vellet dicere. Aliquid nunc est noui, & insolentis. Respondit Balaam. (Nunquam.) Tu nõquam vsque ante hac sic fecisti. Tunc dominus aperuit ei oculos & vidit angelum, districtum ensem habẽtem, & euestigio flexis poplitibus adorauit eum. Qui ait. (Cur tertio verberas asinam tuam?) Nisi asina à via declinasset, qua tu volebas ipsam pergere, ego te trucidassem, & ipsa seruata esset, viueretque. Respondit Balaã. (Peccaui, nesciens quòd tu stares contra me.) Veluti diceret. Ego regrediar, si tibi, vt procedam, nõ placet. Cui mox angelus. Perge, & ne mala impreceris populo, sed solum renuntiabis Balac, quã tibi ego suggeram. Hãc est historia, modo concinnemus ipsam euangelio. ¶ (Recumbentibus vndecim discipulis, apparuit illis Iesus & exprobrauit incredulitatem illorum, & duritiam cordis,

Ibidem.

Euangelio ad
Mattheum
cap. 23.

cordis, quia his, qui viderant eum resurrexisse, non crederant.) Seruator noster carpsit hos discipulos, quia non habebant fidem illis, qui eum resuscitatum viderant. Opus est grandi annotatione horum verborum. Quia dominus vult fidẽ. Opus est, dico tibi, fide. Alioqui nequit fieri vt deo placeamus. Sed poterant dicere discipuli illi. Sumus ne fidẽ nos habituri fœminis, idest Mariã Magdalenã, quã dicebat, exuscitatum se illum vidisse, vel illis discipulis referentibus, se vidisse eum dum Emaũta peterent? Aiunt isti philosophi, nihil esse in rebus creatis capacius intellectu: quia quadantenus infinitus est, non quia infinita intelligat, sed quia quòd plura illi adieceris, capacior semper restat, neque, vt faccus, cum multa illi inferferis, vltiora non capit. At intellectus hominis plura capit, quo plura percipiẽda apponas. Et ideo est capacissimus ille quidem, nõ tamẽ prorsus infinitus, solus nãq; Deus est mēs vnde vnde interminata. Mens beata, & si infinita potest in diuina natura cernere, ea tamen non omnino, seu simpliciter, infinita sunt, sed vnus Deus infinita nouit, quia cõprehendit se. Quare multa sunt beatis ignota, vt sunt cogitationes cordium, solus enim Deus animam penetrat, neque angeli adhuc eas nosse possunt, nisi superna illustratione. Quia intellectus, & volũtas hominis sunt libera, neque nosse potest angelus, quò certo inclinabitur homo. Ignorant etiam angeli, quã ancipitis sunt euetus, quia illorum causã sunt indifferentes. Vnde, cum Deus in ecclesia sua aliquid præter naturalem ordinem, vult facere, prius reuelat illud superiori angelo, & postea superiori inferiori. Et licet inferior non videat illud in deo, certior tamẽ fit à superiori, ad ipsum inferiorem cõuerso, vt illuminet eum, & ipse ei fidem habet ob quatuor. Primò quia lumen gloriã in eo irradiat,

Intellectus
capacitas.Vnus Deus
plane infinitus.Sola dei sciẽtia
vndique
infinita.Angolorum
scientia.Cur angelus
inferior credit
superiori.
doceri.

2. *Causa.* diat, quo illi luculētum fit, illud esse certū, vt natiuo lumine bis duo in quatuor euadere, tibi innotescit, & vt prima illa hominū axiomota tibi manifesta sunt. Deinde, quia angelus inferior certo scit superiorē non posse errare, quia in exactissimā suam virtutem peruenit, & neq; simulare aliquid, neq; mētiri potest. Mox, quia tantam aduersus seipsum esse bonitatē dei nouit, cum iam beatus sit, vt minime ipsum decipi passurū credat. Tandem credit, quia nouit rē per superiorem sibi cōmonstratam, esse verosimilē, & non impossibilem, & ecclesix dei necessariam. Ita facit propheta, qui lumine superiori à deo illustrat. Principio, lumine prophetico certus est eorū, quæ ab angelo ipsum illumināte perdoceatur, vt tu certus es lumine visus, albū sit ne hoc an atrū. Secūdo, quia propheta nouit, nequire eū aberrare, nouit etiā eū in dei gratia cōstabilitū esse. Deinceps, quia bonitatē dei erga se pernoſcit, & scit, si recte se ad deū ipse habeat, nō ipsum labare in errorem passurum, maxime circa salutaria, & multo minus, quādo ex illo, totius alicuius populi salus pēdet. Dicit enim seruator noster. Qui querit gloriā dei, hic verax est, & iniustitia nō est in illo, nēpe quia deus in omnib⁹ ipsum dirigit. Quade re scit, nō posse bona nūciantem angelū errare, neq; se in errorem à deo sinēdum induci per ea quæ angelus ei nūciat. Id ipsum vsu venit in rebus naturalib⁹. Nulla quippe causa effectū bene dispositū aberrare finit, nisi quouis alio obice veritate. Verū cū deus aptū videt hominē, & recto aīo, nō finet ipsum in magnis rebus, & maxime si ad ecclesie suæ salutē vergāt, labi. Vltimo, ppheeta videt verisimile, & nō impossibile, vtile itē dei ecclesie, quod asserit angelus, & iccirco credit, & pro certis, quæ dicit habet. Vt autem hoc modo propheta illustratus est, vult deus ab hominibus illi habitā fidē circa

ea,

ea, quæ ex deo illis nūtiat. Cædo, quid tu credis Ioanni, & arcanis literis? Tu profecto dices. Quia Deus loquutus est, quæ Ioānes, & quæ literæ illæ asserūt. Dicit mihi, qui scis? Dices. Primo quia ita per priscos patres nostros memoriæ proditū est. At posset à proteruenti respōderi, errare potuisse, qui scripserūt patres. Quocirca opus est dicere, hāc nām cognitionē à lumine fidei venire, quod nobis à deo rei certitudinē in nobis generāte infulsit. Secūdo ita credimus, dices, quia credimus tales probos viros minime in suis dictis vel monumētis falsa tradidisse & illorū grā sanguinē fudisse propriū. Preterea, quia cū pbitati operā nauarint iustā, dissentaneū ratiōi est, à deo relictos errasse. Adhęc, quæ bona sunt docemur, ideo credim⁹ eis. Et iccirco quæ ad bona nos trāmittūt, credam⁹, & si quādoq; falsa, quæ sic credim⁹ esse cōtingeret. Sic etiā, licet fides Chri nō esset vera, quod nequit fieri credēda, sic p̄dicata, esset, quia ad bona nos trahit. Et hæ sunt rationes, quāobrem Chri discipuli exacte credere tenebātur, minimeq; vacillare, præsertim cum probitatis nuntiātium resurrectionem Christi, & rectitudinis foeminarum gnari essent. Et ideo hoc mane seruator incredulitatis eos coram appellauit.

¶ Haud dubiè si Christ⁹ secūdo in terrā descēderet, magis, quā discipulos, qui resurrectionē sibi nūtiatam, non credebant. Vos incredulitatis corā arcesseret. Vos fugillatione digniores estis. Discipuli siquidē à foeminis, & à duobus Emaunta contēdentibus discipulis ea audierunt. Vos oīa illa percepistis, & præterea, quæ Christus postea in orbe toto gessit. Equidem non semel vobis testatus sum, & testor, qđ vidimus, & tractauimus manibus nostris. Quod si testificor vobis, hoc esse verū, nēpe Christū esse verum deum, & verum hominē, & in cœlo esse, nec lumine modo fidei, sed alio etiā lumine id certo

Reductio fidei ad Spiritum sanctū.

Quam iuste Christus incredulitatē discipulorum exprobrauit.

Christianorū aliquorū exiguafides.

Homilia secunda.

id certo scio. Quid ergo nos facimus? Quin ad Christi famulatū imus? Scitis causam? Ecce, ipsam docet euangelium. (Recumbentibus vndecim.) Vos estis vndecim, qui numerus in mysticis literis transgressionem ideo præceptorum legis notat, quia est supra decem. Ecce ergo quare nō exacte creditis. Quia criminibus pleni estis, neque obseruatis præcepta dei, quamobrem fidei charisma non meremini. Veram fidē opera subsequuntur. Ego vellem videre opera tua fidem sequentia, quam tibi asseris. Nam licet, quæ sunt fidei calleas, eiusque scriptores errare non potuisse, noris, & Deum esse bonum, fidemque ad bona homines inducere, te non prætereas, tamen ob tua scelera illo vacas lumine, quod te, ad obseruandam illam duceret, & moueret. Tu vitii es immerfus, auaritia, & venere, & aliis huius mundi curis es ebrius, & denique fastigio statuique anhelas. Quid opus tibi tanto fastigio? Nisi fide careres, tu nō ita fastigiū quæreres. Scires nanque, te habiturū longe amplius Ex istis peccatis est incredulitas, & cordis durities. Et ideo dum de fide incidit sermo, verba illa non penetrant in cor tuū, quippe quod peccatis obduraris. Cor tibi est saxeū, & ferreum, quare tu nihil fidei habes. Exue crimina ista, & probitatis iter arripe, & cædet tua durities, dabitque tibi Deus donum fidei. Discipuli ignorantes aberrabant, tu fortiora habes argumenta quibus cædas. Ad parabolam modo Balaam nostra reuertatur oratio. Balac sonat inuoluentem, quæ diabolus innuit, qui homines peccatis inuoluit, & implicat. Balaam interpretatur deuorans gentes, deuorator populi. Hic mihi ob oculos ponit omnia illa magna diaboli mēbra, id est, præpotentes illos, qui christiane fidei aduersarij fuerunt, nempe scribas, pharisæos, principes, tyrannos, philosophos, doctos & indoctos, qui

vndecim quid significat in scripturâ.

Peccata impediunt ne diuina illuminatio cor penetret.

Ex peccatis durities & incredulitas.

Expositio figuræ.

Balaam quorū typus.

In die Ascensionis.

17

qui fidei Christi se opposuerunt. Duo Balaam pueri, iniqui mihi sunt Hebræi populares, quos alter ipsorum refert, alter vero, nequam illos ex gentibus, satraparum & primorum erant asseclæ, & administri. Asina simplicitatem significat, & eos, qui ex utroque populo per ignorantiam peccabant, & qui ad crimina, & idololatriam, & denique quod capitibus eorum collibitum erat, ducebant ante aduentum angeli. At post angeli aduentum, id est, Christi, asina aliam viam ingressa est, simplices viam aliam adorti sunt, & in agrum intrare tētarunt, Balaam, id est, impiis principibus, scribis & pharisæis, & sapientibus huius seculi inuitis, & aduersantibus, id est, ne populi sectarentur veritatem, obstitentibus. Vnde, ex his nullus ad bonam se recipiebat frugē. Inde illa pharisæorum vox. Nunquid ex principibus aliquis credidit in eum? Ideoque ab recta vita populos auocabat. Sed angelus erat ante asinam intentato gladio, id est, Christus erat ante populū iudiciū ei minitans, & vna asina aperuit oculos, & cōspexit angelum, Balaam & eius pueris nihil videntibus. Vbi typum videre est populi resipiscentis, & ad Christum se conuertentis, aliis impiis in incredulitate manentibus perpetuo. Asina, quippe quæ simplex erat, volebat per bonam viam gradi Balaam autem, qui iudicio suo sapiebat, volebat, per prauam ire. Ita & tu sapiens falsum te deprehendes, vt Balaam. Fuitque dictum asinæ. Vade per agrum, id est, fuit edictum apostolis. Ite & concionamini, quacunq; orbis patet. Asina ingressa est intra duas maderas. Et angelus demum ante illam stabat. Id est dictum est apostolis, & Christianis, vt per nouum vetusque instrumentum gradientes, mala caueant, bona sectentur. Declina à malo, & fac bonum, vt amantes, timentesque procedant, & geminum dilectionis præceptum conseruent, alterum erga Deum, alterum erga proximum

Duo pueri Balaam.

Asina Balaam.

Angelus obiectus.

Ioannis. 7.

Vibratus ab angelo gladius quid.

Matth. 11. & Mar. 16.

Psal. 32. & 1. Petr. 3.

C proximum

Canti. 2.

Afflictio
Christianorū
à tyrannis.Angelus ob
uius.Martyrum
triumphus.Innocentia
martyrum.Tyrannorum
rabies.

proximū. Et hæc sunt duæ macerix. Asina affultra est parietis, id est, Christi humanitati, iuxta illud, en ipse stat post parietē nostrū. Et compressit, & contriuit pedē Balaam, id est, principum affectū, qui iniquo ferebant animo, vt apostoli, & reliqui Christi asseclæ rectā irent. Deinde venit asina hæc in arctā viam, ita, vt neq; huc, neq; illuc declinare possit, id est, eò angustiarū apostoli, & martyres à tyrannis coacti sunt, vt prosterni in terram fuerit opus. Et angelus erat ante asinā cum ense, id est, Christus ante sanctos suos. Et dicebat. Hic est paradisi fœlicitas, qua ob hanc fidē occumbentes potiēmini, illic autē infernus, quò detrudemini, si ipsam abiuraritis. Et ideo hæc asina in tātā arctitudine deducta est, vt in terram flexis poplitibus se cōstrauerit. Hoc est. Dixerunt tyrannis martyres. Exquirite cruciatus omne genus, & ad horridissima quæque tormētōrū genera quæ nostis, in nos grassamini, nosq; contrucidate. Volumus enim in hac fide fortes perstare. Ita faciebant virgunculæ illæ, & tot martyrū chiliades, qui ad necem ob Christū currebāt, & hoc pacto asina fuste petebatur à Balaam, id est, martyres continenter à tyrannis afflictabātur, & mactabantur. Qui respondebant, vt asina respondit Balaam dicēs ei. (Quid feci tibi? Cur percutis me?) id est. Quid in vos peccauimus? Nos caste degimus, nos egestatem amplexamur, nos precibus vacamus, nos non vestris fortunis inhiamus, nos sceptrā vestra nolumus. Quid fecimus? Tunc ait Balaam asinæ. (Quia commerruisti.) id est, dixerunt tyranni martyrībus. Vos cōmeremini hanc necem, qui, à Moyse lege desciuistis. Vos ceremoniarū eius processum inhiberis, vos nostris idolis illuditis, & eò temulentix prouecti erant, vt dicerent. (Vtinam haberem gladium, vt te percuterē,) id est, concupiscebant, non solum corpus, sed etiam animam neci dedere.

dedere. Sed martyres respōdebant, vt asina. (Nōne animal tuum sum? Dic quid simile vnquam fecerim tibi?) Hoc est. Vos profecto credere deberetis ò tyrāni. Nam nobis non substantiam, non honorem, non liberos perdere cordi esset, nisi certò cōtemplaremur, quæ nostra nos fides edocet. Cædite, quando vobis obstitimus? In qua alia re nos hoc idē facere videtis? Nos ab ista via non secedimus, nisi ob Christū. Vidētibus ergo principibus Christianorū in tātā oblectatione in dies hoc pacto, numerū adulescere, reuelati sunt eorū oculi, & multi ad Christū conuersi sunt, vidētes incrementa fidei in tātā conflictatiōe deniq; existere, & dilatari. Romani quidē oppugnabant hanc fidē: & voluerūt reliqua vniuersa sua numina, id est, idola, in pantheo reponere: hūc autem Deum, minime vnquā. Congregata esse Romæ cætera dæmonia, & idola aliarū ciuitatū nihil morabatur diabolus, sed Christū ibi, cuius est inimicus, adesse, non parui pēdebat. Et vniuersus orbis, obruere hanc fidem nisus est, victrix tamen perpetuo ipsa euasit, & sanguine defensa est. Quid ergo nos cessātes torpem? Quin ad Christi famulatum contendimus? Apertis igitur oculis Balaam, id est, principum, dixit angelus, id est, Christus. Ego veni ablaturus regnum Romanis, & ita factum est. Itē dixit angelus. (Nisi declinasset asina) id est, nisi proborū precatio intercessisset tu interfectus esses, (& asina viueret,) id est, regnis vestris essetis abdicati. Quia bonorū preces regna suffulciūt, & populus in fide viueret. Sed perge, & ne deuoueras populū meū, & loquere, quæ tibi ego suggerā. i. Edictū est principib⁹. Ite concionamini, inuulgantes vbique gentium Christi euangelium. Et factum est ita. Si ergo hoc verum est, quid tu vis facere ò homo? Quid tātā tepiditate torpes? Quin Christo feruidissime famularis? Tu vides, nō

Conuersio pa
ganorum ex
Christianorū
constantia.pulcherrimū
hodie templo
rum Romæ.

Preces pborū

C 2 paucos

Homilia secunda,

paucos substantiam, vitamq; propriam ob ipsum expo-
fuisse. Christus cælos conscendit, quò nos etiã illuc effer-
ret. Relinque igitur sensuum affectus, & viam Christũ
sequuturus, carpe. Incipe inquã, nõ amplius manere in
desidia, incipe hodie, & ne in diem crastinum differas.
Si tu fidem habes, non amplius pro crastinabis. Aio tibi,
ipsum in cælo residere, teque ab ipso expectari. Hæc
de priori euangelij parte. (Exprobrauit incredulo illo-
rum.) Si tu recto esses corde, largiretur tibi Deus fidei
lumen, deinde ostenderet tibi, non esse credendum,
eos qui ante nos hanc fidem præstiterunt, verba nobis
dedisse, neque enim sanguinem pro ea tutanda fudis-
sent. Mox agnosceres, deum non passurum, vti deci-
piaris recte gradiens. Vltimo videres, homines euãge-
lio fidem habentes, per ipsum euangelium probos eua-
dere, & re ipsa nosceres nihil esse, quamobrem tibi sit
hæsitandum.

*Fructus sin-
ceritatis.*

*Expositio. 2
eiusdem figu-
ra num. 22.*

¶ Modo aliter tropum hunc, nempe allegorice, explicem.
Scriptura ita est à deo cõstituta, vt omni tẽpori sub
seruire queat. Adesto dũ, arrogãs. Quid tu vero credis,
te esse? Oportet planè humiliari, alioqui nihil agas.
Quære ex philosophis his, & dialecticis, quid de hac e-
nunciatiõne, homo est animal, asserãt. Aiũt quippe, esse
verã, necessariam, veritatisq; perẽnis, quia ponit substã-
tiã essentiãq; rei. Verum hæc, Sortes est, non est perpe-
tuã veritatis, quia non ponit nisi existentiam, quam vo-
cant, Sortis ipsius. Esse nãq; distinguitur ab essentia. Et
omne esse creaturæ, radius quidam est diuinæ naturæ.
Et solus est ille, qui est, & omne esse siue substantiale,
siue accidẽtarium, dependet secũdum suam rationem,
& naturam, ab esse diuino. Atq; à deo omnia creata, ni-
hil prorsus sunt per sese. Vnde est illud diui Dyo. Deus
est esse omnium. Si vitrum sciret iactare se, & diceret.

Lux

In die Ascensionis.

19

Lux, quam ego habeo, à me est, certe falleretur. Quia il-
luminatur à sole, & non à se. Qui plãtat, & qui rigat, ni-
hil est, sed, qui incrementum dat, deus. Ille igitur digna-
tus est, dare carni huic, vt sit &. (Ascendens Christus in
altum, captiuã duxit capti. Dedit do. hom.) Tu superbe
simulas te sapientẽ & magnum. Tu nihil es. Vnus Deus
gloria dignus & plenus est, & ideo deus tuus fastum im-
probat. Deus superbis resistit. Credis tu saltem aliquid
te scire? Tu nihil scis. Deprime igitur te. Balac est dia-
bolus, Balaam superbiorum principumq; iniquorum, &
præceptorum, & concionatorũ, & doctorum improbo-
rum effigiem sustinet. Duo ministri signant sectatores,
administratos, & palpones eorũ, & præcipue sacrificos,
& monachos, qui populo adblandiuntur, & extrinsecus
sunt bene morati, & ceremoniarum cura solliciti, velãt
tamen veritatẽ. Adsimiles sunt & aliqui ciues, qui in
speciem probi sunt moribus, intus tamen superbia lati-
tat. Verum quia non probris luculentis sunt notati, ha-
bentur sapiẽtes, ceremoniis externis oculos intuentiũ
præstringentibus, ambitionemq; tegentibus, qua occu-
pantur. Et hi per duos ministros intelligũtur. Hi, inquã,
hoc est, impius clerus, & improbus populus, hi sunt dæ-
monis membra. Dẽmonium non edit, non bibit, nõ dor-
mit, non libidini, non pecuniæ cupidini vacat. Verum
tamen superbus est. Ita & hi. Sunt ergo dẽmones. Asina
typus est simplicium. Quæ ducta erat per iter peccato-
rũ & ceremoniarum, quas improbi ostentant, neq; cul-
tus internus pluris fiebat quam externus, imo ipse dun-
taxat in precio habebatur, quia illi nihil curabant præ-
ter liturgias, exequias, & condonationes, quibus lucel-
lum aliquod affulget, quibus etiam non implicabãtur,
nisi panis pecuniæ, & ceræ gratia. Et aiebant. Funde has
preces, amicare huius instituti induuis offer dño vel al-

*Ex luce visa
eximium si-
mile.*

1. Cor. 3.

Iacobi. 4.

*Balac, &
Balaam quo-
rum symbo-
lum.*

*Duo famuli
Balaam adu-
latores. Hi
po.*

*Asina sim-
plicium Ty-
pus.*

C 3 taris

taris vel sacerdotis ornamentum, extrue in templo facellum, & sic omnino barathrum effugies. Ne credideris huiusmodi externas rerum facies tantum, in quietem illam almam te perducaturas. Sola est & vnica dei gratia, quae hoc est praestatura, non tamen dano ceremonias ecclesiae. Neque vero hoc de gratia miraculorum, aut prophetiae intelligas. Sed de illa, cui adsit charitas & humilitas. Oppositus erat asinae angelus stricto ense, id est, Christus dicit Italiae. Ne gradiaris per peccatorum viam. Instat quippe tibi flagellum immane. Asina sola vidit angelum, id est, simplices primo statim exordio verba Christi intelligere coeperunt, sed Balaam, & reliqui eius administri, id est, improbi noluerunt percipere. Haec igitur asina, & hi simplices coeperunt dimittere viam prauam, & ingredi agrum, hoc est, viam domini. Simile est enim regnum caelorum thesauro abscondito in agro, quem qui inuenit homo, abscondit, & praegaudio illius vadit, & vendit omnia quae habet, & emit agrum illum. Coeperunt ergo hi ingredi agrum scripturae arcanae, & dicere. Sinite nos paulisper intueri, quem fructum protulerint huius agri flores, quem fructum protulerunt nostri patres, de indigetibus loquor. Ne tu mihi alios patres praeter adscriptos sanctorum cathalogo referas, nempe prophetas, apostolos, & martyres, qui ob veritatis patrocinium libentes occubuerunt. Aspice etiam, quid contigerit sub Ioanne. 22. pontifice summo, ut in quibusdam nostri instituti annalibus refertur, cum Ludouicus Bauarus potiri rerum voluit, homo improbo & quod est deterius, haereticus. Pontifex illi, & sacris, & hominum consortio interdixit. Fuerunt tunc quidam ex patribus nostris, qui contra Ludouicum tutelam veritatis suceperunt, qua de causa ipsos idem infectatus est, atque odio nonnullos ex eis in vincla coniecit. Totaque nostra familia afflictata est ab ipso. Ipsi vero fratres nostri mi-

nime

nime absterriti sunt a veritatis defensione. Ludouicus vero eos, gratia aucupandi beneficia a pontifice, hoc facere iactabat. Contigit, ut tunc lubitum fuerit pontifici, haereticum de beato visu paradoxo fulcire, & quia nostris fratribus in errorem collapsus apparuit, aduersum ipsum etiam insurrexerunt, & animus eorum ferebat, ut pontificatu abire cogeretur. Tunc Bauarus videns hoc dixit. Arbitrabar hos in pontificis gratiam mihi aduersari, & nunc veritatis amore mihi obiectos video. Hi ergo sunt illi, qui in agrum tendunt, & veritatis gratia neque mortem formidant. Itaque contemplare, quid in illa usque tempora fiebat. Hoc etiam nostra hac tempestate usu venire videas. Multi siquidem oculere veritatem nituntur, & cum ecclesiastes quispiam vnam aliquam urbem adit, vbi & principes, & satrapae prauae sunt, dicunt ei tepidi. Heus pater oportet, hoc taceri, illud etiam minime attingi. Huic enim aut illi ex primoribus accerbum erit. Mihi etiam ipsi dictum est. Heus tu nihil de hoc in concione, caue omnino, ne per somnium quidem attigeris. Dico mihi, est ne deferenda veritas in gratiam hominum? Christus ob ipsius manifestationem voluit occumbere. Tu nosti bene, quanta mihi sunt dicta, & qualiter infectatio nostri exorta fuerit, cum primum concionari adorti sumus. Libet ergo prorsum veritatem prodere, & in hunc agrum intrare, quem asina Balaam petiit.

¶ Profecto minime oportet stultos nos propter hoc credi, neque par est, velle nos hanc rem sustentare, citra fundamentum bonum, putemur. Cedo, nisi verum ego dicere, nonne esset haec caeli terraeque in me ipsum irritatio? Creditis clam me hoc esse? Creditis me esse amicum? Satis video verba mea toti orbi aduersari. Omnes namque mihi obloquuntur. Et quidem si ego orbi per men-

C 4 dacia

*Veritatis tunc
tela ordini
dicatorum
nata.*

*Aliqui stulte
admonent
concionatores,
ne veritatem
dicant, & vi-
tia forti ani-
mo carpant.*

*Christus ob
tutelam veri-
tatis occu-
bit.*

*En causa &
seminarium o-
dij aliquorum
in Hierony-
mum.*

dacia reluctarer, scio mihi aduersum futurum Christū & ita cœlum, terraq; mihi aduersarētur. Igitur quī possem ego resistere? Creditis me vācordem hanc gratis aleam subire velle? Credite ergo quæ vobis dico, quia vera sunt. Credite quæ vidimus. Vidimus enim & manibus contrectauimus hanc veritatem. Credite itaq; quæ vobis dico. Credite me non esse vefanum. Ni vera dicerem, ego non modo mortis corporeæ, sed animæ discrimini essem subditus. Ego in hoc nihil hæsito, & omnes, præter mea peccata, mei similes esse vellē. Venite igitur omnes ad Christi famulatum. Venite ad veritatem. Venite. Ego enim vos inuito. Tu nosti dū Apocalypsis, & aliarum scripturarum enarrationem adorsus sum, fuisse nonnullos, qui dicerent. Pater tu penitus intras, atq; pfundius, quā par sit. Angelus opposit⁹ erat asinæ, & volebat, vt ipsa in agrum ingrederetur, Balaam autē ipsam fustigabat. Tu scis, me tunc sæpe ceu petitū fuisse. Tepidi fuerunt primi, qui inceperunt, & dicebāt. Emotæ mentis est ille. Alij vero dicebant. Nouator est rerum. Aliunde erāt debiles & corde simplices, qui credebant, & aiebant. Hoc demū poterit fieri. Mox aduersus ciues, & illius tempestatis satrapas, quibus meæ conciones non arridebant, bellum gessi. Erā inter duo cæmenta. Et angelus dicebat. Heus tu, hāc perge, ne istāc eas, quia necaberis, & percutiebar. Tu nosti sub quāto fui discrimine vsq; ad exilium & omnem ærumnam, quia tamen me victurum sciebam, dixi semper, rem illam minime humanis viribus amoliendam. Balaam cæmēto compressit pedem, quia satrapæ mihi infensos se exhibuerunt. Sed fac, vt libet. Aio tibi, ego conteram tibi pedem. Ego parieti sum affultus. Ego Christo affultus sum. Gratix eius fido. Non oportet, te irasci, aut minitari. Neutiquam ab hoc me pariete seiunges. Ego vobis

Initia concionum Hiero. plena contra dictionis.

Primores cōtra Hier. sub initia contionum.

bis omnibus loquor. Venite ad hanc veritatem. Missa vestra vitia, missas vestras similtates facite, alioqui iminentē vobis calamitatem prænuncio. Tibi Italia, tibi Roma, omnibus dico. Pœnitentiam agite. Vltorius res hæc procedet. Ne speres, eam posse opprimi. Neque enim retrorsum vertetur. Oportet veritatem prodere. Neq; ictus curare. Tertiò nos vndiq; percussi fuimus etiā ab spiritali parte. Vere res est nos parua, inter clauas Petri versari. Hæc est angusta & arcta via, vbi affligitur asina Balaam. Et oportet eam imitari, prosterni, & dicere. Ecce me. Ego ob hanc veritatem occumbere paratus sum. Attendite. Cum asina prostratam se in terram conspexit, & vidit præterea se à Balaam peti, dixit. (Quid feci tibi?) Ita ego tibi dico, homo ades dū. Quid feci aduersum te? Quid me cædis? Diserui tibi veritatem, ad bonam te vitam meis concionibus induxi, Christo quæ homines asserui. Respondet vero ille. Tu nobis obtrectasti. Et ideo, cederis. (Quia cōmernisti.) Ego nemini obtrecto, neq; hic quēquam nuncupatim tango, ego loquor, & in vitia generatim inuehor. Si tu scelera admittis. De te vno conquerere. Ego enim te minime nuncupatim traduco, sed tua te potius produit crimina cædo. (Nonne animal tuū sum?) Ne scis, me, ceu iumentum tuum processisse huc, atq; illuc pro tua voluntate? Nescis nunquam obedientix superiorum meorum me obstitisse, meq; mea olim pace fruitum esse? Tu nosti me nihil simile aduersum te molitum esse. Oportet te credere hoc non sine magna esse ratione. Notum est non paucis, qui me norāt me in priori via, altiori pace potitum esse. Honor autem mihi erat pro votis. A sex igitur annis in hoc vsq; tempus nihil admisi simile. Credito igitur, me hanc manu veritatem cōtrectasse, neq; vlllo pacto circa eā hæsitare. Vides ab illo tem-

Animus vere concionatorius circa veritatis tutelam.

Num. 22.

Ibidem.

Ibidem.

Quanta passus Hiero. ob veritatem.

Iere. 15.

pore in quot angustiis fuerim cōstitutus, quod oblocutionibus vallatus, vt cū Ieremia fas mihi sit dicere. Væ mihi mater mea, quare genuisti me virū rixæ, virū discordiæ in vniuersa terra? Væ mihi mater mea, quid me genuisti? Ab omnibus siquidem vir discordiæ appellor. Parentes illi dicunt me ab ipsis abstulisse filiū, illa queritur maritū suum mea opera ab ipsa separatum, idemq; alius de vxore mihi imponit, alius vero dicit. Tu nos inuerecundos redis. Vnusquisq; eorū quibus notus sum scit, me his vacare criminibus. Quare credere te oportet hāc à me veritatē vel manu contrectatam esse. O monache vere creditu est p̄ difficile, oīa, quæ tu asseris adimplēda esse. Fateor, hō non potis est illa facere, deo vero parua res est. Ab asina igitur sola videbatur angelus. Aperi ergo oculos. Multi sunt qui aperuere oculos. Vidisti in plures sapientes apud se, & doctos huic negotio, oppositos? Ipsi tñ modo assentiūtur. Ita multi sunt è primoribus, qui primo rē hāc tulerūt acerbe, modo se modeste gerunt. Non etiam vidisti vanitate plenas fœminas ad simplicitatem se contulisse spreta vanitate? None vidisti pueros primitus dissolutos, modò recte constitutos, aliterq; moratos, & re vera multos huic institutioni, quæ quamlibet impugnata, semper perstitit tamen, se subdidisse? Atque hoc ideo, vt tibi testatum fiat eam Christi esse doctrinam, cui sic repugnatum est. Quod ideo facit deus, vt semper victricis in omnes alias sapientiæ suæ specimen præbeat. Et vult impugnatos seruos suos, vt humilitatem condiscant & patientiam: atq; etiam, vt doceantur, non expauescere ob ipsius amorem, necem. Viri, fœminæq; ego vos ad hanc veritatē, & doctrinā inuito. Et finite tandē hos prauos pro libidine sua illā oppugnare. Ego vobis prædico, deum vêturum ad eorum conterendā superbiam

Fructus concionum Hieronymi mirabilis.

Cur seruos suos præferatim veritatis patronos impugnari sinat Deus.

Ita fuit.

biam. Ego prædico vobis superbi gladio, pesti, rerum caritati, belloq; vos tradendos, nisi resipiscatis. Et euetur Italia. Cuius rei nulla me tenet hæsitatio. Quā nisi certo scirem, minime prædicerem. Oculos igitur aperite, vt Balaam aperuit cum dixit angelus. Nisi obstitisset asina, ego te interfecissem. Ita ego aio vobis improbi. Nisi interfuisset pij, nisi intercessissent proborū præces, væ vobis. Respondit Balaam. Si hæc via nō est bona, reuertar. Ita & tu dicito, te ad dñm reuersurum nisi via fuerit recta. Et loquere angelo. Quid me vis facere? Respōdit angelus. Ne deuoueas populum, sed loquere, quæ tibi suggessero. Hoc monet, vt bonis operibus, vacetis & cæteris, vt itidem faciant, suadeatis & concionemini, & mala perpetiamini. Quia Christiana vita est benefacere, & mala pati. Quid ergo vis me facere, monache? Opus est, inquā, bene agere, & bona opera fratri suadere, & veritatis gratia mala tolerare, & sic ad mortem vsq; persistere. Ecce igitur hodiernū euangelium, quod docet vos ad bona exhortari opera reliquos, idq; per totum orbem. (Euntes in mūdum vniuersum, prædicate euangelium omni creaturæ.)

¶ Quid tu velles monache? Optarim, vt feruide Chro famularemini, & minime tepide. Optarim, vt minime collachrimarieris & eiulares, dū frater, dū filius tuus ad Christi famulatum se cōfert, neq; id solum optarim, sed vt supplices manus ad cœlū tēderes, & Deo ageres gratias. Cedo, si Christi seruis se addit, quid ille poterat meli⁹ facere? Vbi igitur fides? Mater mea nō vno dūtaxat anno me fleuit. Ego fleuētē posthabui, donec cognouit, vt iā credo cognoscit, se errasse. Itaq; nollē, vos flere. Et tu fili mi veni tandē ministratum Christo. Fidē ego tot rationibus explicauit tibi, vt iā vel manu ipsam contingere fas tibi sit. Et fere dicere potes, te eò pductū

quo

Pœnitentiæ ty pus.

Vita christiana quæ sit.

Non sunt flēdi qui monachorum institutum amplectantur.

Exemplū fortitudinis rēo uersione ad Deum.

Homilia secunda,

quo Augustinus, antequam ad Christum & fidem nostram adveniret. Qui in suis exomologesibus fatetur post multarum in fidem rationum investigationem, eò se tractum esse vt nulla sophismata, nulli elenchi *pulcherrimū exēplū Aug. de cōversionis pro crastinatioe.* suppetere contra fidem: & volebat in Christo renasci, & agnoscebat fidei veritatem, & tamen in vitæ austeritate Christianæ solum hærebat, pondusque illius, vt impar viribus suis extimescebat. Et quamuis extra Manicheorum errorem, quo prius tenebatur iam esset, tamen adhuc cessabat, neq; veniebat, & intrasse dicebat. Hæc vita fluxa est, & à morte in paradysum vel infernum omnino eundem est in æternum. Quid igitur tu Augustine restas? Et sic secum plorabat. Cumq; ei quadam diem multa à diuo Antonio miracula edita narrarētur, dixit. Quid facim⁹? Quid patimur? Surgūt indocti, & rapiunt cœlū, nos autē socordia torpemus? Hei mihi, quid hic persto? Ego vellē, & nollē. Quid tu vero mihi Alipi? Hic erat quidam socius eius. Quid tu credis meū hoc, velle, & nolle esse? Credis ne monstrum hoc esse? Respondit Alipius. Non monstrū est Augustine, sed est volūtas bona sed imperfecta. Aiebat Augustinus. Sine modo. Cras fiet. Quare nō hodie, ait, quare non modo? Equidem, inquit, modo vellem. Atq; omnia sua peccata Augustino sese obiciebant ob oculos, omnisq; voluptates transactæ. Aiebat libido. Vis ne tu nos relinquere? quamdiu? Aeternum? Vis tu celebs æterno agere? Sic honores etiā dicebant vis ne tu nos & æternum speretos? Aliunde autem Augustinus aiebat. Sic ad astra tenditur. Cerno fidei veritatē. Qui faciam aliter? Equidem præoptarim ad salutem tendere, sed vita se mihi acerbam offert. Abiit ad Simplicianū integræ vitæ hominē, qui animū illi adiecit, dicens. Quot pueri, & quod puellæ in ecclesia Dei hoc faciunt?

Delucta hæc spiritus & carnis in Aug. legendus ipse in. 8. Cōfes. à cap. 8. vsq; ad. 12.

In die Ascensionis.

23

ciunt? Tu certe vides tot pueros hanc & vitam & religionem Christianam ferre, feres & tu. Quid igitur in te stas & non stas? Proiice te in deum, & eripiet te, & eruet te. Quid cessas Augustine? Pueri qui Christianā vitam tolerant, & religionem, non propriis viribus, sed ope diuina tolerant. Ne igitur tibi innitaris, sed te totum in deum iacta. Quid stas igitur, & non stas? Sic, inquam, Augustinus totus accensus, & lacrymis plenus, in biuio hærebat, & volebat, & nolebat, idq; adeo vt die quodam in hortum se contulerit, atq; ibi sub ficu quadā plorabūsus vociferaretur. Cōuerte me domine. Neq; enim ipse me possum solus ad te conuertere. Conuerte me, conuerte me modo, ne in crastinū differas. Trahe me ad te. Cumq; sic perstaret percepit cælo delapsam vocem, sibi dicentem. Tolle lege, Tolle lege. Et cum liber adesset aperuit eum, & in oculos eius primo incurrerunt verba illa. Induimini dominum Iesum Christū, quasi diceretur ei. Matura iter ad Christi fidem. Hoc viso, clausit codicem, ita dicens. Nolo amplius legere, Hoc mihi satis est. Cui Alipius. O Augustine quid tu legisti? Sine, & me legere. Et recluso volumine, vidit post illa verba, hæc insequi. Infirmum in fide assumite, id est, peccatorem eundemq; erronem ad fidē reducite. Propter quæ verba dixit Alipius. Ego ipse sum ille infirm⁹. Et ideo tecū & ipse volo ire, & lustrali vnda perfundi, & Christo nomen dare. Inde tandem ad matrem profecti, socia ipsa, ad diuum Ambrosium vnà contēderunt & baptizati sunt. Ecce ergo quomodo opus est ad famulandum Christo ire, & minime procrastinare. O monache tu affeclas tuos inuitasti. Ego vniuersos ad Christi famulatū inuito. Nihil aliud dico. Oportet non tepide illi seruire. Feruide vnusquisq; ad ipsum regrediatur, & ad bonam se conferat vitam. Tempus siquidē instat, quo

Ex eodem Aug. lib. 8. cōfessi. c. 12.

Rom. 13.

Rom. 14.

Ex Aug. li. 9. cōfessi. c. 6. & 8.

quo Christus vsurus est vobis, non vobis consulens modo, sed hoc etiam prouidens, vt femina vos aliorum faciat. Qui audit, dicat, veni. Cortina cortinam trahat. Alter alterum pertrahat. Adesto dum, magno prædite ingenio, fideiq; minime assentiens. Si omnia huius Euāgelij verba tractare vellē, & sigillatim tibi ipsa aperire, cerebrum tibi obtunderem, & cōmonstrarem, fidē minime posse esse falsam, & Christum, tuū esse Deum, qui super cœlos residet, & te præstolatur. Credis ne tu, hoc ita se habere? Maxime. Quid ergo cessas? Vbi opera? Fuit quidā monachus, qui cū satrapa quodā de fide colloquium miscuit, multaq; ei concionabūsus differuit. Cui satrapa. Vera ne ista? Respōdit. Qui sic? An fidei tu nō assentiris? Atq; ille dixit. Neq; vos assensu estis. Alio qui recta amplecteremini, & ageritis. Atq; hoc pacto illum suggillauit. Ita ego tibi ago. Si tu credis, vbi nam opera? Iam si tecum o philosopho vellem disputare, vti de vocibus, rebusque notissimis, vt sunt prima scientiarum elemēta, omnibus vel sensu vel inductione, aut naturali luce per se ipsa manifestaria cōueniremus, necesse erat, quēadmodū philosophus naturæ speculator dixit. Substituam⁹, inquit oīa, aut quēdā moueri. Hoc est. De hac inter nos philosophica veritate cōueniat, omne corpus phisicum, aut; saltem aliquod moueri. Qui nō sti? Sensu proprio, & consensu cōmuni. Sic omniū cōfessione Christus à Iudeis est interfectus, & toto adoratus orbe. Atq; eodē consensu, non hoc armis, nō gladiis, non lāceis, sed egenis, & abiectis piscatoribus cōsequutū, constat. Quæro ex te ò magnū ingeniū, vtrū ad docēdum de trinitate, vnitatēq; diuina & de sacra hostia, apti videātur tibi piscatores, qui hæc oīa docuerūt. Tu astrologe Saturno, & vnicuipiā syderi, ad hāc accipiendam fidē inclinātibus homines, rem totā tribues? Papē, quam

*Apsca. 22.
Exod. 26.*

*Exemplū de
vina fide &
operibus.*

*Arist. 1.
Physi. 1. 12.
Veritas fidei
ex multis re-
bus patet.*

quam es stultus. Influebat ne illud sydus in totū orbē, in quo omnino fides accepta est? Moti ergo sunt homines à deo. Cito hinc me expediā, quia aliās tuā stultitiā multis tibi cōmonstrauit. Ecce euāgelium dicens. (Prædicate euāgelium omni creaturæ.) Euulgarūt igitur ipsū vniuersis nationibus, Grecis, Barbaris, Latinis. Opus ergo erat ipsis vniuersas callere linguas. (Et qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit.) Nō igitur citra baptismum cōtingit salus. Adde, q̄ Christianæ vitæ nullā æque bonā, aut inuenire, aut intelligere licet. Oportet ergo dicere, nullius esse sperandā salutē, si optimā omniū vitā degētibus hominibus, non cōtingeret. Omnes etiam, qui ab hac fide abhorrēt dissentientes, male viuūt. Quod veritatis fidei indiciū est, à deo illā esse ostendens. Nā qui vere credit, bene viuūt. (Eos qui crediderint,) inquit hic dñs (signa hæc sequentur. In nomine meo demonia eiciēt.) Hæc veritas re ipsa cōprobata est, & toti orbi manifestata, seruos Christi in nomine ipsius expulisse demonia. (Linguis loquētur nouis.) Est & hoc in apostolis comprobatum. (Serpēs tollēt, & si mortiferū quid biberint, nō eis nocebit.) D. Ioānes hausit venenū, neq; ei nocuit. Et re vera vniuersa hæc miracula sunt edita, vt sunt prædicta. Vera igitur est fides, vt potē cuius attestationi subseruierunt. Quæ si edita neges, hoc supremū miraculorū est, piscatores citra prodigia tā potētes fuisse vt rē tātā cōficerēt, quāta est fidei efficax disseminatio. Nam neq; humanæ intelligentiæ, neq; cæli, neq; creaturæ alicuius est, quæ naturali vestigatione capere nequeat homo, hæc ei persuadere. Hoc tm̄ præstat fides. Quæ te mouet ad credēdum, quæ nō capias, & quæ non cernas, diligere. Oportet ergo dicere hoc à deo esse, vnde rursus asserēdū restat, fidē Chri verā esse, & ipsū esse deū tuū, qui in cælis residēs te expectat. Hęc est euāgelij

*Palmariæ ra-
tiones d fidei
veritate.*

*Elegans ar-
gum. fidei.*

lij litera. Addamus & nunc verbū aliquod. Leuiter hoc euāgeliū sum prætergressus, quia aliās tibi ipsum enarraui. Ego, ais, euāgelio credo, & scripturis sed non tuis dictis monache. Dic mihi. Nonne Christianam veritatem te docui? Ita. Num te præterit, quò fuerit res purgatior, hòc pronius in suum finem contēdere? Terra, quò purior, hòc vehementius in centrum vadit. Ita intellectus quò mundior, hòc veritatis est capatior, in quam natura propensus est. Atqui Christiana vita intellectū purissimum redit. Si vellē itaq; tibi imponere, sciēs me tot impeti hostibus, nequāquam te vitam Christianā edocerem, quippe cuius maiori obseruantia, maiore puritatis, atq; adeo intelligentiæ veritatis accessione additurus sis. Quod in diuinis rebus maxime verum est. Si te itaq; circumuenire vellem, non hāc te ducerem, & iam tanto tēporis lapsu reclusa pateret falsitas. Quare cum semper tibi veritatē dixerim, & veritatē etiam num dicens omnes ad famulatum Christi, & ad hāc veritatem inuito nec modò inuito ad amplectendam, colendamq; Christianam vitā, sed ad religionem præclara, eximia, atq; à vulgi dignitate seiūcta ingenia inuito. Atqui profecto si te decipere mihi esset animus, neq; verum ego sectarer, stultus essem qui huiusmodi homines non longius à me abesse, conarer? Nam credere me oportebat fucum hunc ab ipsis deprehēsum iri, si fucus est. Verum enim verò quia veritatem sector oēs excellenti ingenio homines inuito. Venite, aio. Nihil enim ego reformido. Quinimo vobis asseuero, amplius à vobis hanc percipiendam veritatem, quò proprius accesseritis. Tu cernis hanc veritatem credentes vniuersos recte agere, & cōtra, qui ei repugnāt, praeue, quos inter non pauci sunt, qui vel fidei non assentiuntur. Quæ signa perspecta ad credendum te adducere, par erat. Sed sunt aliqui,

*simile.**Ex Christiana vita purissimus intellectus.**Eximia ingenia ad institutum cœno. vocanda.*

aliqui, qui Christi crucem erubescunt, & aiunt. Si nos ista crediderimus, nos omnino vel à proceribus ipsis pudefiamus. Dicit mihi, si scis hanc esse veritatē, quin omnes oblatrare finis, & ad ipsam te adiungis. Inspice quæso ipsorū vitam. Mane paulisper. Quippe nō modò, nō pudefies, sed breui dicetur. Florētini sapiunt. Florentini probi sunt. Et dicetur præterea. Væ nobis, qui adhibere noluimus fidē. Itaq; non oportet erubescere Christum sequi, crucemq; eius ferre. Ipse non erubuit, pro te in cruce mori. Si ergo tu famulus Christi es, ne veritatis eius patrociniū erubescas. Considera diaboli seruos, qui neq; in foro neq; in curia, neq; vspiā erubescunt obtrectare. Ne igit̃ & te pro tuo dño loqui pudeat. Dicit ille. Habeor Tertiari⁹. Et illa alia. Et me Tertiarij instituti nomē clatura vocāt. Proh Chre. Oēs vnā tecū in tuā gloriam ire iuuat. Atqui ne vnus quidem est, qui non dicam mori, sed ne tantillum pro te pudefieri velit. Illis igitur qui veritatem Christi credunt, ecce quid asserat euangelium. (In nomine meo demonia eiicient.) Eiicere demonia, est peccata expellere. Si credētes peccata expellunt, & recte degunt, quæ tu plura signa, quæ tu vis alia miracula? (Serpentes tollent.) Serpentes expellere est expellere de medio tepidos, qui sub specie recti per domos obtrectant, vt virulenti serpentes. Et quidem vides vel à pueris cum ipsis disputantibus, hos eiici. (Et si mortiferum quid biberint non eis nocebit.) Mortifera & venenata edere vel bibere, esset, accipere hortamēta illa falsa tepidorum, qui tecum colloquētes, sensim ad monachum vsq; perueniunt. Verum, qui fixi perstant in fide, quique sapiunt, aiunt. Vade, bene age, ne propriam, sed Christi potius inquire gloriam. Et qui sic facit, verax est. (Super egros manus imponēt & habebūt.) Manus operum sunt symbolum. Probi manus

*Non est cur Christianus, pbitatē erubescat.**Serpēs tolle re est amouere obtrectatores.**Audire obtrectatores & eis credere mortiferum.*

D ægrotis

ægrotis admouët, id est. Aiunt debilibus hisce vacillãtib^{us}. Attēdite operibus. Cernis istarum rerum cū euangeli^o concordiam. Et ideo his testatum relinquo, me tibi vera dixisse, & hanc esse doctrinam illam, quã Christus ipse nos edocuit. Quod si ita habet, quid vltra ociofus expectas? Quin ad Christi te cōfers famulatū? Age vero, quid tu me vis facere monache? Audi modò. Nã volo tãdem, quid sis facturus, te docere. O monache tu sæpe sæpius fidei nos admones. Attēde Christum, & vide quomodo seipse habuit. Et cernes in omnibus penè eius verbis fidei mentionem fieri. Attende apostolum frequentissime de fide loquentem. Hæc fundamentum est omnium rerum. Quam si tu habueris, recte semper ages. Vides per peccatorum viam gradiētes perpetuo, eos qui hac fide vacant. Ergo si cernis credentes bene agētes, par est, & te credere, vt bene agas, licet falsa, quę tibi hucusq; dixi, florent.

Populus sæpe fidem docendus est.

Omnibus potentiis suis debet homo concionari.

¶ (Euntes in mundū vniuersum prædicare euāgelium omni creaturæ.) Vocāt hi philosophi hominē mundū minorē. Homo, inquiunt, est microcosmus, id est, mundus minor. Concionare ergo tibi ò homo. Tu fœmina, tu puer, qui vocamini minores mūdi, vobis ipsis cōcionamini. Mūd^o trifid^o est. Quocirca cōcionare primo in intellectu tuo. Et dic ei. Adhæresce huic veritati intellectus mi. Tu de fide tot tantaq; intellexti, quid tu cessas? Ex alia vero parte dicito. Volūtas mea cernis, quam sit fluxa vita hæc, cernis stabile in ea nihil. Ne igitur quæ mūdi sunt ames. Ama vnum Christū. Vade famulatum ipsi. Ne in hoc desideas tepōre. Vade age, serui illi seruide. Mox in aliã te partem versato. Et dicito. Memoria mea, recordare beneficiorū dei, neq; tibi eorū, quæ mūdi sunt incessat recordatio. Recursset tibi creationis beneficiū. Recursset tibi tua redēptio, quę tibi sanguinis

fuit

fuit precio parta. Perge de hinc ad aliã partē, & cōcionare phãtasię, & dic ei. Phantasia mea ne committas vt meum obitum abste refixū erasumq; patiaris. Ne alius tibi rei vnquã occurset imago, quã huius crucifixi. Hūc amplexare, ad hunc accurre, cæterarūq; omnium rerū in te obsolescant simulãcra. Pręterea omnes tui mundi ciuitates concionabundus peruagare. Et primo, veni ad oculos tuos & dic. Oculi mei ne conspicimini vana, ne vos fœminæ, ne vos adolescētes detineãt. Perge postea ad aliam ciuitatē & dic. Aures meæ, ne suasionibus tepidorum pateatis. Solus vobis Christus influat. Procede & ad aliam ciuitatem, & dic. Lingua mea, ne vltra obtrectatio te delectet. Lingua tu instar es rotundi lapidis à prærupto montis culmine precipitati qui primi impetus saltu minimo in initio, post maiusculo, deinde paulo grandiori mox longe maiori, ac denique maximo detruditur. Ita lingua primò ab obtrectatione inchoat non magna, postea paululum peccati, postea magnum admittit crimen, ac tandem palàm oblatrat. Concionare deinceps olfactui dicens. Olfactus mi ne amplius odores in areis aut pixidibus te iuuent. Sunt multi ita odorem spirantes, vt pharmacopoliom quoddam videantur. Transi inde ad gustum & dic ei. Mi gustus expedit, vt paxillum pœnitentię agamus. Agite dum dilectissimi quid vos mihi dicetis? Quadragesima quadam opus est. Opus est, inquam, paxillum agere pœnitentię, si maximam à deo gratiam conciliare nos oblectat. Eia igitur ne ad pascha vsq; carnes edantur. Eritque prudens pœnitentia. Pauci siquidem dies intercedunt. O monache tu tibi aliquem inimicum suscitabis. Hi lanij ægre ferent. Atqui tanta est residua multitudo, quæ ad concionem non venit, vt illa sufficiat. Curate vos absentibus id ipsum dicere vbique.

Gradatim se simq; ad maxima peccata lingua venitur.

Vide quantum autoritas Hierony. esset iam apud Florenti. Abstinentia.

D 2 Porro

Porro ne isti, quibus carnium vendendarum incumbit cura, conquerantur, bonum esset, ut de tributis pendendis pauxillum eis remitteretur. Vos itaque ne carnibus vescamini, de sanis ego, non de infirmis, aut imbecillis loquor. Iussus hic noster esto. Ouis tamen vesci integrum vobis, liberumque sit. Ieiunium valentibus bonum esset, sed nulli ipsum volo imponere. Minimum, hosce quinq; dies, id est, duos dies veneris, duo sabbata, vnum martis diem ieiunetur. De sanis & valentibus, non de imbecillibus, ago. Si tua vxor defecta sit viribus, ne eam sinas ieiunare. Præterea orandum est vobis pro cuncta Italia pro ecclesia, pro ciuitate, pro vobis. Omni die septem psalmi dicantur, sed vellem, ut vna omnes hora dicerentur, non tamen quæ sit commodior omnibus inuenire scio. Vesper ergo ab omnibus dicantur, quod deus vniuersis nobis delicta condonet. Vnusquisque ex omni logesimam faciat arcanam, & ad salutarem accedat victimam in paschate, siue ille prouectus, siue adolescentis sit ætatis, loquor tamen de idonea ætate. Pueri mei quoque ieiunabunt Pentecostes peruigilium. Hæc sunt, quæ tu gustum es docturus tuum, sicque dicturus es ei? Mi gustus tu à paschate in hanc usque diem tot acquieisti saporibus, ut par sit, poenitentiam aliquantam adiungere. Quod ad tactum spectat, viri vxoribus abstineant per hos dies mutuòque omnes, vos ipsos ad castitatem inducite exhortationibus, deoque committite. Ipse enim pudicitie donator est. Itaque quod ad tactum attinet oblectationem, unusquisque abstineat, & paulisper poenitentiam agat. Veni postea ad manus, & illis etiam concionare & dic. Manus meæ bonis studete operibus, & elemosynis. Mox pedibus loquere, & dic. Pedes mei ad bona cõtendite opera. Pueri hoc vos tãgit. Circûspicite. Subolui enim denuo lusibus vacari, per dños octo viros vobis

*Ieiunium.**Oratio.**Confessio. & Eucha.**Temperantia.**Lusum abstinentia.*

vobis copia fiet, ut lusoribus à vobis inuentis lusorias cartas auferatis. Sed nihil aliud ab eis auferatis. Et conducibile esset, ut caueretur, ut edicto, ludo hoc ab omnibus abstinere ita, ut qui in hoc cõperiretur deliquisse, tractu reiectuque funis pendulus cruciaretur. Itaque pueri mei circumspectate ne ludatur. Vestra morum institutio iam statuta est sicut & morum foeminarum cõpositio. Et in hoc Pentecoste eã inchoari opportunum videtur esse. Intellexistis ergo vnūquenque sibi ipsi concionari oportere. Additur in euãgelio recte viuentes hæc habituros signa. (Signa hæc sequetur. Inno. meo. de. eiici. id est.) In nomine Iesu tentamenta eiicient. Ingruentibus itaque tentationibus inuocate nomẽ Iesu. Et dicite Iesu, Iesu, & centies illud ingeminate, si semel non sat fuerit. Et videbitis tentationem aufugere. (Linguis lo. no.) Loquetur probi in orationibus cū deo, & hæc nouæ lingue erunt. (Serpentes tollent.) Id est, sensuum obiecta. Speciosæ pulchræque foeminae sunt serpentes, cibi sunt serpentes. Et qui bonus erit cuncta hæc à se propellet. (Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit.) Hoc significat, dum irascibilis appetitus insurrexit, atque concupiscibilis, aliquid animæ virulentum expetentes, euestigio in nomine Iesu huius appetitionem debere expelli abste. (Super ægros manus impositio & bene ha.) Id est bonis actiõibus ægrotas animæ vires sanitati restituēt. Qui credent, & boni erunt ægris medebuntur sensibus. Aegrotus est tibi intellectus. Incipe vacare precationibus, & sanabis eum, incipe appellare Iesum ipse enim tuum est perfugiũ vnum. Ipse est, qui tibi medebitur. Ipse tuus est dominus, qui in cœlos hodie locum tibi paraturus conscendit, atque etiam inibi te expectaturus. Quid igitur tu deses restas? Vade Iesum tuum sequere, qui est benedictus in secula seculorũ. Amẽ.

*Serpentes quid significant, iterum. Potio mortifera iterum.**Impositio manuum iterum exponitur.*

D 3 Homilia

Homilia tertia Dominica in- tra oct. Ascensionis habita. 15. die Maij. 1496.

*Notitia dei
nobis natura
lis ex creatu-
ris est.*

*Cur varij re-
rum ordines
creati.*

Um omne quod intelligimus, sensibus prius hauriamus, dilectissimi in Christo Iesu, cūq; deus infinitus sit, & actus purus longe etiam à sensibilibus absistens, non potis erat intelligentia nostra naturam ipsius, vti ipsa est, capere. Verum quia hominis obsoluta perfectio in dei cognitione locatur: ad quam per se homo ne aspiraret quidem, opus fuit viam ei inuenire, & cōmunicare, qua ad hanc eandē cognitionē pertenderet. Ea autem est, quā ei creaturæ exhibent. Hanc dei munere habet homo, quò ex creatura in creaturā, ex imis que ad summa conscendens, ad diuinam tandem cognitionem perueniat, ascensuq; eam contingat. Itaque res corporeæ, non modo in sustentationem humanæ vitæ, sed vt pro scalis illi essent, quibus ad deum scanderet, sunt conditæ. Et quia alia creatura alius est creaturæ causa, id est, superior inferioris, ideo homo ex alia creatura in aliam, ex aliaq; causa in aliam venit, vsq; ad primam, id est, vsq; ad cognitionem dei. Sed quia dei bonitas immensa est, & in vnica creatura manifesta fieri nequibat, multa op^o fuit procreari, multosq; rerū distingui ordines, quò magis esset ascensus in Deum varius. Sed non scandit adhuc homo exacte hoc modo, imo longe imperfectissime. Tenuē siquidē admodū cognitionē dei hoc pacto vsurpat, pendente, vt alias diximus, nostra cognitione à sensibus, quibus non rei ipsius natura, sed sola patent accidentia, tamen si ipsis perceptis, substantiam tandē ipsam rei capiamus. Neque vel ipsas accidentium vires om-
nino

in Do. intra octa. Ascensionis.

28

nino pernoscimus. Quamobrem naturam materialem non perfecte capimus. Ex illa tamen ad eas, quæ immunes sunt à materia progressi, multo debilius, quippe à quibus longius absumus, eas cognoscimus. Sed debilissime omnium Deum. Itaque exilem admodum dei cognitionem habemus, obstaculo nobis existentibus tribus velis, quæ operiunt nobis diuinam cognitionem. Primum sunt accidentia. Secundum est materialis substantia. Tertium substantia immunis à materia. Quocirca dicebat Iob. Forsitā vestigia dei comprehendes, & omnipotentem vsq; ad perfectū reperies. Tu homo non nosti hæc dei vestigia, id est, ab ipso conditas res. Quæ ceu vestigia sunt ipsius. Et licet eas ad vltimā vsq; pernosceres, & vsq; ad summū angelorū, non cōtinuò deum cognosceres quia inde adhuc vsq; ad ipsum, spaciū intercedit immensum. Et si creatis totidē denuò adiūgeret supra summū angelorū, quot sunt iā creata, immeso adhuc deus spacio inde disideret, qđ si rursus, rursusq; faceret, p̄ immesum rursus spaciū inde abesset. Quī ergo vis tu homo deū nosse? Hoc in causa est, quare in cognoscēdo deo aberrarint philosophi sed præcipue in bonitatis ipsius dei peruestigatione. Ergo libuit omnipotenti deo, suam ipsius bonitatem nobis notam facere, neque melius eam nobis palam facere, & in sui amorē nos excitare, valuit, quàm carne humana assumpta, qua cruci propter hominem configi posset. Quod ipsum ita factum est. In hac ergo cognitione & in hoc amore Christi hominis deiq; absolutissima hominis est perfectio. Atque hac ipsa hominis & dei copulatione testatum, certumque ei relinquitur, non esse impossibile deum ab homine cognosci, coramque ab ipso videri. Preterera si coniunxit sibi, fas sit nobis ita loqui, hominem, ipsumq; amplexatus in almā quie-

D 4 tem

*Cur notitia
dei ex creatu-
ris à nobis v-
surpata tan-
debilis est.*

Iob. 11.

*Distātia crea-
turarū à deo
infinita.*

Cur deus hō.

tem extulit, cui restet dubiū quin & nos illuc progressu
ros nobis ostenderit? Sed quia hoc cognoscere natiuū
nobis lumen nō poterat, ideo misit spiritū suum, quam-
obrem in hodierno euangelio dicit Ioannes. (Cum ve-
nerit. p. & c. Perhibebit de me.) Qui spiri^o lumē quodā
est, qđ nobis ostēdit, assentiri que certo facit, filiū Dei
hominē factū esse, & in nostram gratiam in cruce mor-
tuum, & iccirco dicit hoc mane euāgelium. (Cum ve-
nerit paracletus.) Quasi diceret. Mei cognitio vestra
beatitudo est. Atque ad illam parandam non par est in-
genitum vobis lumen, tribus, quæ diximus, velis obstan-
tibus. (Quare cum venerit paracletus.) Id est, Spiritus
sanctus, ille testimonium perhibebit de me. Hoc est tūc
me agnosceris, & videbitis, me vobis vera asseruisse, &
in hoc vestram consummationem locandam. Verum
enim vero quia verba hæc hodierni euangelij maiora
nobis innuunt, quàm ea sunt, quæ exordij loco prælusi-
mus, ideo subtilius adhuc ea enarrare est animus.

*scripturarū
excellētia p̄-
sertim euan-
gely Ioannis.* ¶ Lectiones ex euangelio. D. Ioannis ab ecclesia nobis
propositæ, neutiquā sunt faciles, plusq; sensibus, quā ver-
bis exuberāt, cuiusmodi est hæc ipsa hodie nobis propo-
sita. Quod cōtrā vsu venire videmus in philosophorū
disciplinis. Cum tu diu legeris & relegeris, & omnino
versaueris integrū volumen, tandē vnicum collegisti
dogma, & an verum illud sit, non certò nosti, ecōtrario
in scriptura sacra sub paucitate verborum vbertatem
sensuum grandium reperias, in. D. Ioanne præsertim,
qui ritu aquilæ in alta semp nifus est euolare. Opus est
fide. Ait Habacuc. Qui incredulus est, nō erit recta ani-
ma eius in semetipso iustus autem in fide sua viuet. Pro-
pterea dixi tibi non semel. Qui nō credit improbus est,
quod vita ipsius minime diffitebitur, si inspicatur. Ma-
ximum hoc fidei argumentum est omnes dissentientes
illi

illi, nequiter agere vitā. Verumtamen, iustus meus, ait
Deus, fide viuet. Necessaria itaq; fides. Diuinitas, Tri-
nitasque dei naturā pernosci nō potest à nobis, quia in-
telligentia nostra, qua ex effectibus in causas progredi-
tur, nequit, nisi ad formā causæ cognoscendam, exten-
di. Omne enim agens agit sibi simile secundum formā,
qua agit. At vero ab effectis in cognitionem omnium
propriatum causæ non semper venit, præsertim cū
longe ab ipsis causæ distāt. Verbi gratia. Si tu extructio-
nem huius templi contempleris, cognoscis formam, id
eamq; causæ, & dicis, artificem grandi fuisse ingenio,
& simulachrum illud nosti, quod ipse in mente habuit,
quo templum ipsum conderet. Verum hoc effectū non
nostis, ater, an cādīdus, probus, an improbus fuerit, sicq;
effectus formam duntaxat causæ palām faciunt. Crea-
turæ sunt Dei effectus. Pater, filius, & Spiritus sanctus
eadem forma sunt. Creaturæ tamē minime in idioma-
tum diuinarum personarum, sed in solius diuinæ sim-
plicitatis intelligentiam te adducent. Atqui cælitūs su-
perfusus lumine, integrū hoc tibi erit capere. Sed anno
ta geminam esse cognitionem, atq; adeo sciētiam, alte-
ram studij, alteram inclinationis. Addiscunt nonnulli
studio moralia Aristotelis, Senecæ, Ciceronis, & alio-
rum lectione, & norūt postea dicere in medio esse vir-
tutem. De virtute differunt, atq; ea vacāt, de fide dispu-
tant, ipsius lumine destituti, veneri indulgent, & de pu-
dicitia contendunt: auari sunt, & de liberalitate concer-
tant, habentq; scientias has studio duntaxat. Alij sunt,
qui easdē in modū inclinationis habent, vt inest lapidi
genuina in præceptis propēsiō. Hi sunt qui diuino mune-
re virtuti nauant operā. Et maxime in hunc modū hæc
habent cognitionem, illi, in quibus altius radices egit
virtus ipsa, orationis amor, castitas, humilitas, obedi-

*Eximium ar-
gumentum,
fidei nostræ.
Haba. 2. Ro-
ma. Gala. 3.
Heb. 10.*

*Egregia di-
stinctio cog-
nitiōis sciētiaq;
ex. d. Th. 1.
p. 9. 1. ar. 6.
ad. 3. et. 2. 2.
q. 45. art. 2.
et. q. 97. 2.
ad. 2.*

*Probusest vir
tutū regula,
qua doctrina
est Arist. 3.
Ethi. c. 4.
Exēplū opti-
mum humili-
tatis, & ve-
ra scientia
ex. 2. parte
vitarum pa-
trū. §. 181.*

tia, qui ipsi habit⁹ collegerūt ad virtutis exercitationē,
 & norūt virtutes, quibus ipsis lapis Lydius sunt. Quare
 ex ipsis quicquid voles de virtute, videbis eos omninō
 sapere, citra lectiōnē tamē Aristotelis, aut philosopho-
 rū. Arsenius Abbas Grecē Latinēq; peritus rusticū he-
 remitā adibat, à quo virtutē addisceret. Carpebatur à
 multis, eruditionē ei obiiciētibus qua pollebat, atq; ab
 illo discēdi modo sub tali. s. magistro auocabat. Respō-
 dit, grecis latinisq; literis ipse satis insudauit. Ita habet.
 Verū profecto huius rustici alphabetum etiam dum
 ignoro. Qui moralia cognouit, quō plus ad peculiaria
 progreditur, hōc magis ipsa percipit. Nā eō deductus. i.
 in se ipso id periclitās, meli⁹ ea intelligit, quā ille qui ea
 generatim nouit. Vnde philosophi, q in seipsis ea nō ex-
 periūtur, vniuersaliter ipsa sciūt sed q virtutē exercuit,
 & ad particularia descēdit, clarius ea cognoscit. Ita cir-
 ca diuina, & sacræ triadis mysteria, gemina itidē est co-
 gnitio, prior studio parat, altera quæ in naturam veluti
 versa est. Theologi ergo hi sciūt differere de trinitate
 de relatiōibus, de coniūctione humanitatis ac diuinita-
 tis, d substantia, de psonarū distinctiōe dininarū inter se,
 & indagine subtilissima de ipsis agūt. Atqui sæpe nō re-
 spōdet sciētix vita, neq; dictis cōpēsant facta, sciētiaq;
 hæc per studiū est solū parta. Ille tñ, qui diuino munere
 ipsam habet, & nō studio, habet in modū propēsionis in
 seipso sæpe impressiōnē quādam, & trinitatis similitu-
 dinē per gratiæ splēdorem, ipsi irradiātem, & intelligit
 personalē distinctiōnē, cū nature numinisq; vnitatem. At
 cuiusmodi illa est? Nescio. Explicari nō pōt. est adeò lu-
 mē hoc validū, & potēs, vt nō solū in intellectu experi-
 mētum ei⁹ capiat, sed in sensus etiā redūdet. Et ad diui-
 na amplexāda festinare facit hominē, atq; adeò pprio
 amore, propriaq; volūtate, & à boni præterea cōtagiōe
 terrestri

*scientia &
cognitio san-
ctorum admi-
rabilis.*

terrestri ipsū diuelli. Conoscit em vitā Chriani huc tē-
 dere, vt ab omī labe prorsus purgei. Et filij dei bonitatē
 cōtemplatur, & in patris, filij, & spūs sancti cognitionē
 decurrit. Hāc cognitionē vnusquisq; habere pōt vel nul-
 li⁹ sciētix præsidio. Quid ò theologe tibi pderit subtili-
 ter sciuisse differere, & nō parē sciētix vitam adiūxis-
 se? Licet fœmina, & rudis vir nesciāt relationes, proces-
 siones, notiones, & id genus voces vras boare, si habeāt
 tñ, sentiātq; in se hæc oia, quę tibi dixi cum inenarrabili
 dulcedine, vt diu⁹ Dionysius d sanctissimo Hierotheo
 dixit, nēpe didiscisse illū diuina patiēdo, & apostol⁹ di-
 cit, spūalis hō iudicat oia. Huiusmodi fœmina & huius-
 modi vir regula sunt actionū studiosarū. Iudicāt alios
 iudicāturq; ipsi à nemine. Sed animalis hō non credit,
 aliā, præter suā esse cognitionē, ea est eius superbia. Sci-
 entia illa, quā diuino munere cōprehendimus, aio tibi,
 viget, & valet. Tu reliquis illudito disciplinis, irride
 Platonē, ludificare Aristotelē. Neq; enim alia cognitio
 præter hāc probū te faciet. De illa loquor, quę cordis pu-
 ritate cōrigit. Nunc attēde discrimē, qd inter doctos &
 idiotas est in hac parte. D. Tho. de contēplatione agēs
 petit, cur idiotæ maiorē, q̄ docti, suauitatē spūs capiant,
 & q̄ hi, qui suo iudicio abūde sapiūt. Respōdet. Quia do-
 cti nō flectūtur, neq; se submittūt, rudes aut in scientia,
 immitantē naturales res quę à natura ipsa dirigi se sinūt,
 ita ipsi permittūt, se à deo gubernari, quare rectitudine
 vitæ præstāt doctis hisce, vt qui habenas causæ suprana-
 turali tradūt & diuinū instinctum sectantur dirigen-
 tem. Atqui docti semper sibi ipsi morem volūt gerere.
 Idiotæ sinunt sibi alium spiritum influere, sapientes
 alta de ipso differuisse sat habent propterea labuntur.
 Atqui, si peritus nō deridet simplicitatē, & gratia æqui-
 parat rudem, melior est per doctrinam, si tamen aliunde

*D. Diony: 2.
c. de diui. no-
minibus.*

1. Cor. 2.

*Ex apostolo
1. Corint. 2.*

22. q. 82.

ar. 3. ad. 3.

& ibi. Cate.

Homilia tertia,

de impares nō sint, quia non mō altiore præstat illi speculatione, & pōt etiā in aliis fructificare aduersarioum falsa dogmata cōuelles, quæ illi doctrinæ præsidio stabi-
unitas & di- lire volunt. Accede huc philosophe. Ais tu tres à nobis
stinctio i Tri- coli deos, Patrē, filium, Spiritum sanctū. Nos dicimus,
nitate. tres has personas vnicam maiestatem vnicum numen, vnicam rem esse, & personas præterea discretas esse, processionesq; in diuinis dari, de se inuicē negari ipsas personas, cum tamen vna sit diuinitas, vna substantia. Dices tamen tu philosophe. Si illæ in vna natura tres sunt personæ, compactum ergo facitis Deum. Cum igitur actus ille purus simplicissimusque sit, vos aberratis. Tibi ò sapiens respondemus, ipsas distingui realiter. Quippe quæ relationibus sunt oppositæ, si aliā alij conferas, si cum substantia tamen componas, rem vnā eandemque reperias, licebit. Sed breui de his agamus, quia per theologos satis tibi fiet. At vero quo pacto illæ existunt? Existunt modo intelligentiæ nostræ non per uio, aut ab illa cōprehensibili. Credimus nos tamen eas simpliciter. Neq; leuem hanc nostram esse fidem, sed grauem potius, quia personarum triadem substantiæ esse monadem assentimur, licet tres sint personæ in quibus alia ab alia procedat, idest, filius à patre & Spiritus sanctus ab vtroq;, per creaturas tibi patefacio. Audi philosophe. Omnia creata quadatenus primæ causæ sunt ad similia, vtpote quæ effectus eius sint, omnisq; effectus refert causam, eiq; similatur. In vniuersis creatis processionem inuenias, & effluentiam. Et quò nobiliora creata, atque sublimiora sunt, hòc in ipsis est præstantior effluxus, qui quò est præstantior hòc est & penitior. Fas ergo nobis dicere est in deo, vt in principio omniū creaturarum, omniumq; harum processionū, penitissimum processum esse. Intuere primo in elementa. Cape ignē,
 & ligno

*Processiones
in creaturis.
& in diuinis*

in.D. Intra octauas Ascensionis.

31

& ligno admoue. Exurit ipsum, sibi que assimilat, atq; etiam ab ipso manat forma ignis, quæ in lignum introdu-
 ducitur. Sed est valde tamen exterus processus hic, quādo quidem vis ignis extrinsecus agit. Conscende superius ad animata, inuenies interiorē hac processionē. Considera plantam, & cernes vim animæ ipsius internè operantem, humoremq; à terra attractum, in plātæ naturam vertētem, & deniq; florem qui intus delitescbat foras explicātem. Est hæc, magis interna processio, quàm prima, quæ igni tributa est. Ignis siquidem omnino in externam materiam agit. & lignum, rem sibi extraneam captat. Verum tamen, neq; hæc, quam plantæ tribuimus, prorsus intranea est. Agitet enim se licebit, virtute vegetandi sibi genuina, & vitali, omne quippe, quod sese agit, aiunt philosophi viuit, tamen extrinseca est plantæ ea processio. Quandoquidē primo exoticum humorē vsurpat, qui terræ inerat, ac mox extrarium sibi florem recludit, qui licet insit arbori, ex ipso tamen fructus proditur, ex ipsa arbore legendus, atque adeo extra arborem trahitur. Partim igitur intrinseca, partimq; extrinseca est hæc processio. Progredere vltra ad sentiendi vires, in quibus exactior est processio, & interna magis, q̄ in plātis. Cōsidera oculū. Ego rei cuius obiectæ figurā percipio & venit ab illa figura processio, & emanatio oculū cogens, qui phātasia rem illā sistit, & phātasia memoriæ, & hæc processio intranea est, licet ab exteris profecta fuerit primo. Et hæc interior est q̄ illa plantæ. Progredere sursum adhuc, ad humanum intellectum. Quādo aliquis didicit iam aliquid, incipit secum considerare, se intellexisse, & cogitat, & format in suo intellectu conceptum rei ab eo perceptæ. Et si de seipso cogitat, hæc processio intus nascitur, & dilatari incipit. Vnde exoritur amor, intus itidem manens, &

Mirabilis discursus quo p̄batur in deo ponendā processionem longe intimam longeq; perfectissimam.

hæc

hæc processio interior est adhuc dictis. Sed nõ nihil & ipsa extranei habet. Quia quicquid intellectus cõprehendit, ortum, processumq; habuit à sensibus. Conscẽde vltra ad angelum, qui non à sensibus neq; ab exteris scientiam aut intelligẽtiam vsurpat, sed natura suapte & intelligit, & sapit. Dũ, ipse aliquid cuius amore capiatur intelligit, reperire est in eius substantia processionem internẽ manantem, & progredientem, atq; adeo intus manentem. Ideoq; ipsa est perfectior. Habet tamen & ipsa nonnihil imperfecti, nempe quia conceptus ille angeli potest ire, & quiescere, & continuus non est. Est præterea non substantia, sed accidens. Ergo nil incommodi est asserere cum in creaturis sit nativa processio aliqua, quæ hõc perfectior sit & intranea magis, quò ipsa creatura nobilior est, in deo inueniri processionẽ intimam, penitissimam, absolutissimamq; , cum sit ipse omnibus perfectionis & nobilitatis numeris cumulatifsimus. Quocirca nos fatemur à patre cõceptum produci quẽdam, qui verbum est eius æternũ, quod in eadem substantia manens, exoritur tamen. Et à patre atq; ab hoc verbo procedit amor, qui est Spiritus sanctus. Quã processionem intimam, & perfectissimam vocamus, quippe quæ cum à deo sit, in deo tamen manet, neq; ab eo digreditur, sicut neque ab extraneo aliquo ipsi deo fluit, & præterea, quia & verbum & amor non accidẽs sed substantia sunt. Omnia siquidẽ quę sunt in deo sunt, diuina substantia. Ad summam, tam est intranea in Trinitate hæc processio, tamq; coniuncta, vt faciat personas diuinas vnã esse substantiam, & naturam. Hanc rationem ad illas, quas alias te docui, adiungere libuit.

1. Corint. 3. Igitur superbe humiliare fidei. Si quis, videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, vt sit sapiens.

1. Pet. 5. Humiliare sub potenti manu Dei. Tibi dico, qui tuo iudicio

iudicio & sapis, & vnũersa nosti. Tu nequis Deum intelligere, & licet tibi multa de his, quæ in eo sunt ipse patefaceret, tu non caperes. Itaque fili mi subde collum fidei. Vides enim credentes rectã ire. Sed finito me tantisper interquiescere, quò grauiã esse, quæ in euangelio hoc sunt, melius tibi explanare queam.

¶ Sunt quidam, qui videntur sibi minus sapere, nisi hisce obstiterit. Aio tibi deum vnũ esse sapientem, & qui possit tuam stultitiam manifestam facere. Conducibilis tibi foret, simplicitatem amplecti, qua statim saperes. Subiungitur in euangelio. (Quem ego mittam vobis à patre.) Dices. Quĩ potest pater mittere filium, aut filius Spiritum sanctum, si vnũ sunt? Respondeo tibi. Deus ita se nobiscum gerit, vt nutrix cum infan-
tulo, quem alit. Illa non dicit ei. Vade, fac hoc, sed cupiens ab ipso intelligi, ad illius se facultatem demittit, atque ipsi lallat, & loquela imperfecta repuera scit. Ita Deus noster se inclinat intellectui, qui diuinarum rerum non est capax. Quare si tu nostrarũ solum significantias perspiceres vocum, quibus Deum aut laudamus, aut nuncupamus, conuitia tibi ipsius, potius quàm laudes viderentur. Mittere ergo duas infert relationes alteram quẽ admittentem, alteramquẽ ad terminum, ad quem missio spectat, pertinet. Quod ad primam spectat, mitti contingit aliquem tripliciter. Primo per imperium, vt quando seruo ab hero aliquid imperatur. Et hæc missio relationem inducit ad herũ. Secundo per consilium, vt quando rex suorum sapientum consilio, aliquò proficiscitur, Aicitur à consiliaris mitti.

Tertiò per modũ originis, vt quĩ flos, quo prægnãs erat arbor, edit. Quapropter annota, non primo, neq; altero modo

simile.

*Loquutiones
nostræ cũ de
Deo agimus,
quales.*

*Triplex mis-
sio. ex. D. Th.
1. p. q. 43.
1. ad. 1.*

*Catholicus
canon.*

1. Corint. 3.

1. Pet. 5.

modo nos loqui, dum filium à patre, & Spiritū sanctum à filio missos, asserimus. Neque enim inter ipsos est imperium, aut huiusmodi consilium, quo alius alium moueat. Quia sunt equales tres ipsi. Sed intelligitur missio vltimo fieri modo, nempe originis, propter geminum processum. Et iccirco nusquam patrē missum reperias, sed filium, & Spiritum sanctum duntaxat. Cuius ratio est. Quia pater à nullo exoritur, aut procedit, sed filius originē habet à patre, & Spiritus sanctus ab utroq; procedit. Verbum igitur illud, (Mittam,) originis nobis, tanquam à vero principio, missionem innuit. Quod ad alteram relationem attinet, sciendum, non missum esse dei filium, aut Spiritum sanctū aliquò, vbi ante non essent, quippe cū vbiq; Deus & fuerit, & sit. Sed ea missio nouo quodam capienda est modo. ¶ Sepe tibi dixi Deū um dupliciter considerari, nempe vt principium, & vt finis est. Vt principium, omnia, vt sint ab ipso habent, vt finis omnia in se reducit, id est, ideo creauit, vt ad ipsum, ceu ad finem, regrediantur suum. Et primo propterea animam condidit, vt ipsa ad illū redeat, & propter animam creauit corpus hominis, & propter hominem totum orbem. Anima ad se omnia trahit elementa, & cælestes orbis. Quamobrem, cum nacta fuerit diuinā gloriam ipsa anima, gloria itidem sua elementa & cæli exornabuntur. Quā igitur deus principium est, omnibus rebus, vt sint, & agant, donauit, atq; essentia sua, vi, præsentiaque vniuersis inexistit. Quā finis est, omnia ad se omnium finem refert. Sed quia cuncta in gratiam sunt hominis facta, & homo ad suum non contendit finem, nisi superno munere, imitabitur & ipsa hominem, dū diuinitus gloria vestientur sua. Itaq; aliter, atq; in creaturis reliquis, hominē Spiritus sanctus inhabitat, & nouo quodammodo. Et iccirco dicitur Spiritus sanctus missus,

*Deus quomō
α. & ω. om-
nium rerum.*

missus, cum diuinitus homini influit, non q̄ ante in eo non fuerit, sed q̄ non sic in eo fuerit, id est, per gratiam. Attrahit igitur ad sese deus hominem probum hoc pacto, ceu magnes ferrum. At in aliis rebus Deus est per essentiam, potentiam, præsentiamq; , & in finem ipsarū eas trahit, qui est homo. (Dicens ergo euāgelium. Cum venerit ergo pataclētus, quem mittā vobis à patre &c.) Verbo (venerit,) quod annotabis, ostendit spōtaneum aduentum, & dum dicit. (Quem ego mittam vobis à patre.) Insinuat eius processum à patre, & filio, tū quia ab utroq; procedit, qđ est aduersus Grecos negātes ipsius à filio processionē tum quia quicquid filius habet, à patre habet. Si percōteris, cur magis donū gratiæ Spiritui sancto adsciscatur, si idē sunt diuinæ personæ. Respondeo. Verū est, eas idē esse, sed illud donū, atq; ille amor qui mēti hominis ingeneratur plus Spiritus sancti proprietatē refert. Et ideo illi magis tribuitur. Scias autē, Spiritū sanctum nunquam ad aliquē citra patrē, & filiū venire, neq; in eo residere. Cum nostrā assumpturus naturā deus venit, solus eā filius assumpsit ita, vt patri eā non coniūgeret, aut Spiritui sancto. Et hoc modo dicitur filius in hunc mūdum missus, non q̄ primò mundo abessent, sed q̄ non eo modo, hoc est per assumptā carnem in mundo esset. At Spiritus sanctus in colūbæ, atq; ignis specie venit. Neq; vero sibi duo hæc coniūcta fuerunt, fuerunt tamen præsentia gratiæ Spiritus sancti symbola, atq; mysteria. Vides philosophæ fidem vnde vnde rationi cōsentaneam. Vides ò magnū ingenium, à nobis non proferri deliramēta, sed res magnas, atque graues. Quod dixerim quia videris tibi prorsus sapiēs, cum omnium rerū sis rudis. Age vero, animus est, quò tu amplius credas validius hanc tibi veritatem constabilire. Opus est grādia ista ingenia, atq; inflata, & vèto

*Cur gratia
Spūs sancto po-
tiusq; patri
aut filio attri-
buitur.*

*Columbaria
& ignem nō
assumpsit hy-
postatice Spi-
ritus sanctus.*

E plena

plena ritu pilæ seu folliculi lusorij in quo nihil aliud est, quã ventus quãdoq; percutere. Vidisti iam fidẽ, tanta niti atq; pollere veritate, vt respondere, & a philosophis obiecta cauilla diluere bene admodum valeat. Rationibus etiam fortibus comprobari potest. Ait dominus noster de Spiritu sancto. (Ille testimoniũ phibeat de me.) Spũs sanctus de Christo testimoniũ phibuit. Accede huc ò ingeniũ ingēs. Equidẽ vellẽ tecũ alti⁹ ingredi disputationẽ hãc, Vtra sit tutela procliuior veritatis, an falsitatis. At veritatis inquires, q̃a teste Gregorio, plana est via veritatis, graue mēdaci⁹ iter. Oportet, memorem esse mendacem, & iuxta parœmiam nostram, qui memoria caret, crura habere curet. Memoria opus est mendaci, ne sibi dissentanea dicere cōtingat, & in mendacio deprehēdatur. Succurrit mihi in præsentia, cum colloquium familiare cū quodã miscerem, dixisse me illi collapso, esse institutorũ monasticorũ status. Ipse p̃ negabat, & respōdebat mihi. Credis quidem tu ita, sed non ita habet. Et post pauca, alium sermonem de statibus in vniuersum instituimus, ac tũc addit. Equidem fateor vniuersos status collapsos. Tunc ego intuli. Collapsi igitur omnes religionum ordines.

¶ Veritatis itaq; tutela procliuior, q̃ falsitatis est. Ergo intenta cura inspice, q̃ non sit credēdum à piscatoribus, nisi vera sit fides, tam grande adinuentum fuisse, rãque arduum mendacium, renique eos eam cōmentos, quæ sese à philosophorum pugna, & labefactatione tueatur adeò obluētantium, præsertim, cum rudes dialecticę, & philosophiæ essent piscatores ipsi. Accedito huc ò magnum ingenium. Dicitō vniuersis philosophis, vt simile quid cōminiscãtur. Certe si ex omnibus ingeniis ipsorum vnicum conficeres, nihil simile, quod se sic à toto orbe tutaretur, confingere valeret. Atqui doctores facillimo

Facilius veritas defenditur, quã falsitas.

Adagiũ hoc vide in Erasmi chilia.

Exemplum.

Veritatis fidei argumentum.

cillimo negotio admirabiliterque per easdem philosophiæ regulas fidem defensant, & repugnãtium argumenta prosternunt. A quo igitur censes piscatores hanc doctos veritatem, nisi à Spiritu sancto? Cognitio veritatis dubitationũ dissolutio est ait philosophus. Neque vero hanc rem piscatores inuenerunt duntaxat, sed eam ingeniis hominum peruiam, atq; adeo persuasum reliquerunt. Vides profecto Aristotelem, & Platonem, in quib⁹ scientia exornãdis, natura extremum sui specimẽ exhibuit, admodum tamẽ ægre in sua placita, atque dogmata, & virtutibus præsertim exercitia mentes hominũ pertraxisse. Piscatores tamẽ isti nullis philosophiæ, nullis logicæ præfidiis nitentes, fidei eorum, quæ non comprehendi queũt, omnes intellectus hominũ humiliarũt. Neq; hoc solũ fecerũt, sed affectus etiã in earũ rerum amorẽ quæ visui non pateant inclinarũt adeò, vt eorum affectu volẽti animo sanguinem, vitãque fundere ob hanc veritatẽ, nihil hæsitarent. Hoc igitur nõ sciẽtia gestũ, sed virtute à Spiritu sancto cælitus illis donata. Ad hæc quia paraclētus, cōsolatorem significat, dicite, quid est, quòd credentes, solatio & cordis lætitia perẽni fruũtur? Quis instantis cruciatibus martyres continenter hilarauit? Non sane diuitiæ. Erant namque pauperes, & earum aspernatores. Non honores. Ludibriis siquidem, & conuitiis patebant. Non voluptates & carnis deliciæ. Casti quippe, atque adeò in seipos duri erãt. Neq; etiam illud potest dici à natiuo intellectus lumine solatium illud profectũ fuisse. Nam si fides res falsa esset, falsitas intellectũ conturbaret, tantum abest, vt lætificare posset. Non etiam illud asserere poteris, à vehemẽti imaginatione venisse. Nã si fidei abesset veritas, imaginatio fallax, merorẽ citi⁹ inducat. Nõ à cælis. Superna siquidẽ causa nõ aget citra peculia-

Arist. 7. Ethico. c. 2.

Efficacia fidei,

Lætitia in cruciatibus, Christianorũ mirificum argumentum fidei.

rem. Et ea re cælum absque imaginationis opera non posset hoc agere. Diximus uero hoc nihil ab imaginatione manare. Non etiam ab aliqua creatura. Nam si ab aliqua creatura veniret hæc fides, cum effectus omnes in suas se vertant origines Christianus in creaturam regrederetur. At homo fide præditus ad nullam creaturam, ceu ad causam, sese conuertit, suam, sed ad unum deum cunctis creaturis relictis. Fides igitur à nulla est creatura, neque à naturali suasionem. Ea namque à philosophis esset inuestigata. Et quoniam fusius hoc aliàs tibi luculentum feci, breui in præsentia sum idem ipsum prætergressus. Si ergo ab istorum nullo procedit fides, necessarium est à conditore Deo proficiscatur. Paraclétus igitur Spiritus sanctus, solatij autor, ipse est, qui fecit ut omnes, qui huic assensu sunt fidei consolationibus affluerent. Quamobrem & à Deo ipsa, & vera est. Nitimini itaque filij mei & vos ipsum habere. Ipse nanque in omnibus vos ærumnis exhilarabit. Ipse gaudium infundit maximum, ad quod humanæ prorsus res omnes sordescant. Iustus ex fide uiuit. Non aliunde malum est nostrum, quam à fidei paruitate. Quia sine fide, nullo potestis frui gaudio. Ego vellem ad hanc vos promouere fidem. Attēdite tantisper. Postquam Christus nos eripiturus venit, uniuersæ disciplinæ correctæ sunt. Philosophia in multis emēdata est. Diuinarum rerum cognitio nunquam æque atque à Christi aduentu hucusque prouectæ est. Ait sapiētia in Eccl. i. 24. (Gyrum cæli. &c.) Usque requiē quæsiui. Quasi dicat ipsa sapiētia. Disciplinæ reliquæ, sub cælo regnāt, & sursum spectant, una ego diuina contēplor charismata, & mysteria, Trinitatē, angelorum hierarchias. Nunquam philosophi tam se in altum leuarunt, sed volutabantur, & cespitabant. Ego vero eò ipsos pduxī, ut possint nosse, se nihil scire. Et profundum abyssi penetraui

Fides à solo Deo est.

Gaudium à spiritu sancto mirabile.

Haba. 2. Hebræo. 10. Fidei tepor quantū malum nostrū.

Ecclesiastici. 24.

Victoria Christi & suorū aposto.

penetraui. Ego infernis affui. Et Satanam vidi, & gentibus illum manifestum feci, & eis renūtiaui in æternum ignem eas tradendas, nisi recte vitam degant. (Et in fluctibus maris ambulauī.) Id est in tribulationibus. Cunctus mihi sese orbis, meisque apostolis opposuit. Et prius quidem perambulauī mare scribarum, phariseorum aduersantium ipsis, & eos persequentium, mare deinde hæreticorum, philosophorum, Imperatorum, tyrannorum, Demonum, & denique totius orbis repugnantis, hoc tamen totum mare ego calcaui. (Et in omni terra steti.) Ait Christi sapiētia, id est. Ego dilataui ecclesiam meam in totum orbem. (Et in omni populo, & in omni gente primatum habui.) Id est in populo prius Hæbræo, deinde inter gentes uniuersas. Ades dum pagane. Inspice quam fuit hæc dei sapientia honorata. Considera primū Iudæos. Aspice, ut arcana biblia reuerentur. A Iudæo nullo precio euincere queas, ut sacris voluminibus assideat, sed sursum ea locat. Nostrates autē per sedilia proiectant ea. Disce ab Iudæo Christiane hoc. Veni mox ad nouum instrumentum. In mandatis habemus ut dum euangelium legitur, stetur. Et omnes apertis adstant capitibus. Attēde parumper, num Plato tuus, aut Aristoteles sic honoretur, num sic eos colant homines. Hoc vnus fecit, & facere potest Deus. Si Octauianus Imperator uiueret, & ediceret, ut sua sic colerentur, dum uiueret fortè timore ei pareretur. Nostrī autē amore ducti, sua sponte, atque ex animo id faciunt. Dicit igitur hæc sapiētia, Ego calcaui Imperatores, omnesque ipsos summi pontificis pedibus subieci. (Et omnium excellentium, & humilium corda virtute calcaui.) Ego sublimes subtraui, ego philosophos reuici: Augustinus, & Aquinas Thomas, qui sublimes erāt, & ingenio tam excelso, capita mihi subdiderunt. Quid tu ergo in

Sacrorum beatorum reuerentia.

Victoria euangelij.

tua hæres poësi? Quid de tanta tua dicendi arte cogitas Huic te studio dede, atq; huic sapientiæ, quæ te beare queat. (In omnibus requiem quæsiui.) Hæc tibi sapientia in omnibus requiem dabit. Vide, vt hi qui illam sectantur, exporrecta sunt frõte. Vide illorum iucunditatē & exultationē. Hic oia dulcescunt. Hic sunt omnia suauia.

Sapient. diuina fructus
Proverb. 3. Beatus homo qui inuenit sapiētiam. O te beatū si hanc sapiētiam amplexeris, à qua omnis amaritudo abest. Hic infinitus est thesaurus. Hæc sapientia amicitiam dei tibi conciliat. Tua amicos tibi parat homines. Vtrā alterutri preponis? Ecce hic scriptura hæc, quæ te in amicitiam dei insinuet, ipsa tibi amicos dabit angelos, qui tecū cõuersentur, & scripturæ tibi pandant abdita. Ad hanc igitur veni sapientiam, ad hanc veni. Ne ultra restes. Hac enim viæ, patriæque fœlicitatem adipisceris. Hæ sunt itaq; rationes, quas de fide tibi dictas volui.

Excitatio fœcordia nostræ ex diuacitate fidei.
¶ Quid ergo vos agitis segnes, & tepidi? Ego vellem, ego nollem. O cor durum, o cor saxeam. Quid tu cessas amplius? Ego tibi fidem luculentam redidi, eoque te perduxì, vt manu ipsam contingere valeas. Quò tu implicaris? Audi D. Petri verba ex eius epistola hoc mane lecta. Quod si te ad hanc pellicit, atque vocat sapientiam, matura iter. Fides est vera. Ait Petrus,

1. Petri. 4. reperam enim altiori exordio eius verba. Omnium autem finis appropinquabit. Appropinquabunt tribulationes, appropinquabit dies iudicij. Mors tua iudicium tuum est. Finis, inquam, tuus appropinquat. Oportet alta mente repostam te habere huius rei effigiem, & dicere. Ecce meus finis, ecce mea mors. Necessario tandem vxor, liberi, fortunæ, honores, omnia à me sunt relinquenda. (Estote itaque prudentes,) ait Petrus. Prudentia est recta ratio agibilium. Admonet, vt ratiocinatione tuum finem vestiges, & mente ipsum

ipsum videas. Si recte egeris, finis tuus erit æterna vita, si male, sempiternus cruciatus. Attende fini tuo, qui Deus est. Hæc tua est gloria, hæc tua fœlicitas est. Hanc tu non terrenis rebus, non diuitiis, non numismatis, sed amore solum, & charitate obtinere potes. Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habuero nihil sum. Contende gnauiter, conciliare tibi dei amicitiam. Hanc tu non habueris, nisi ipsius dei amore capiaris. Dicit mihi igitur, si adeò sapias, si tam es prudēs. Agnoscis ne vitæ humanæ scopum? Si te latet, stultus es. Si nosti, & repudias, quipotes vocari prudens? Exue te igitur terrenis affectibus, venique ad seruiendum Christo. Omnes in hanc contendant metam. Qui prudens est, animo repetit præterita, & per ea de futuris coniecturam facit. Et ait. Vbi tot viri, tot fœminæ, qui mundo inseruierunt? Vbi ab ipsis tot possessæ opes? Omnia illi amiserunt, & nunc fortassis sunt apud inferos. Altera ex parte recogitat, & ait. Martyrum flagella, & sanctorum ærumnæ transierunt, & ipsi nunc perenni fœlicitate perfruuntur. (Vigilate) igitur, (In orationibus,) adiūgit Petrus. Quia hæc genuina hominū luce nō cõtingūt, ideo orationi vacate, & vigilate continenter, & precamini Deū, eius gratiam poscentes. (Et ante omnia mutuam in vobismetipsis charitatē continuam habentes.) Idest. Vnanimis semper este. Mutuò vos amate. Ponite odia. Cõsidera quantū. D. Petrus hic seruet ordinē, qui primò te in finem tuū ordinat, qui Deus est, mox te ipsum tecum componit, & in tuum te scopum dirigit, id est in Deū, & mox charum habere fratrem te docet. At quia sunt nonnulli, qui à Deo varia charismata habent, hic doctrinæ, ille vaticinij, hic huius rei, ille vero illius, ideo cõtexit. (Vnusquisq; sicut accepit gratiam in alterutrū illam

1. Cor. 14.

1. petri. 4. et in ep. huius diei.

Homilia tertia,

1. Pe. 4. su- pra. Ibidem. administrātes. Vnusquisq; gratiam, quā à Deo accepit proximo impertiat. Sed ne ad hoc impellerētur homines ambitione, adnectit. (Si quis loquitur, quasi sermones dei, si quis administrat tanquā ex virtute quam admin. Deus.) Omnia in gloriam dei, nō in vestram conferte, vt fideles dispensatores charismatum illius, (vt in omnibus honorificetur deus per Iesum Christum.) dominum nostrum. Ecce. D. Petri verba quibus vt te fuerit exhortatus, vides. Quid tu ergo fili mi cunctaris? Quid expectas? Si credis, & viuenti fide polles, quin tu ad Christi conuolas famulatum? Sed oportet adhuc ob ipsius amorem mala spontanee pati, & æquo ferre animo. Diabolus nulli alij magis studet, quam fidei huius oculo vobis obtenebrando. Fidei quippe fundamento sublato, vniuersa corruant necessarium est.

Historia. 1. reg. 11. ¶ Legitur in regnorum libro. 1. cap. 11. Naas expugnatum venisse urbē Iabes Galaad, sub Saule rege Israel. Dixerunt Iabesij huic Naas. Ne nos extinxeris, & vectigales tibi erimus. Quibus cum esset arrogās, ait. Placet mihi fœdus vobiscum inire. Sed volo vos priusquā egrediamini ciuitatem, omnium vestrum oculos dextros eruere, vt in toto Israel opprobrium sitis. Responderunt Senes Iabesij, vbi rē intellexērunt. Hoc nō sedet animis. Sed inducias septem dierum da nobis, vt præfidiū adsciscamus, quo si erimus defecti, ad te egrediemur, & tua in nos ad votū sæuitia grassabitur. Naas hic insolens erat, & neminē Israelitarū metuebat, ideo ait. Iuuat. Ierunt itaq; Iabesij nuntij ad regem Saulem, quem obuium offenderunt, ab agro domum redeūtem & boues ponē agentem. Aliqui hic dicunt, non de industria, sed temerē vt post boues iret contigisse, nempe, q̄ redeūtib; bobus domum, forte insequeretur ipsos. In quem, vt accepit nuncium Iabesiorum, irruit spiritus domini,

in D. intra octa. Ascensionis.

37

domini, & districto gladio, in frustra secuit boues illos, omnibus edicens, vt in auxiliū Iabesiorum secū egredierentur. Reuentibus autem pœnam statuit vt instar duorum illorum bouum, boues ipsorum in frustra conciderentur. Allecti sunt ergo numero tercentum millia ex Israele, ex tribu vero Iudę triginta millia. Saul remisit nuncios Iabesijs, & dixit. Dicite illis. Cras erit vobis salus. Et sic factum est. Nam sub ipsum matutinum per tempus aduenit Saul cum copijs. Et percussit Ammonios, & totum exercitum fudit tā valida impressione, vt nusquam simul duo de palantibus visi possent. Age vero, quid sibi hoc vult frater? Innuit scilicet, diabolum in hoc vigilare perpetuò, vt dextrum tibi oculum effodiat. Quod si egerit, actū est de te. Vniuersis Israelitis eris ludibrium.

¶ Si Iabesij vigilantiores fuissent, non in eos ea irruisset calamitas. Verum quia sopore tenebantur, parum abfuit, quin ipsis eruerentur oculi. Vigilia opus est perenni, & ea re dixit dominus discipulis suis in hodierna lectione euangelij. (Hęc loquutus sum vobis, vt non scandalizemini. Absq; Synagogis facient vos. Sed venit hora, vt omnis, qui interficit vos, arbi. se ob. prestare Deo.) Accingimini ad ærumnas, & peruigiles perseuerate, ne æmulemini Iabesios. Ita faciunt nonnulli monachi focordes, qui se non præparant aduersorum incurfui & impulsioni, & quoduis peccatū scandalo illis est, Quare adnexit Christus. (Hęc locutus sum vobis, vt non scandalizemini.) Prædixi vobis, vt in vigili cura tribulationibus attenderetis, vt ne postea singuli dicatis, Equidē huius eram nescius. Prædixi vobis calamitosos vos futuros. Ne mihi post modum ignorātiā prætexatis ex nostro silentio. Verbis & scriptis rem præmōstrauī vobis. Videte ne postea in hūc impegeretis lapidē. Aduer

E s fis

sis primo exercebimini experturi postea vestra solatia. Sed quando nil euenit, quod displiceat, dicit ille. Hæ sunt Pisæ nobis restituendæ? Prænuntiaui vobis aduersa in vos prius ventura. Sed vos, quæ vobis arrideant, duntaxat animaduertitis. Aio vobis, si iustitiam cultam ad amusim curaueritis, & seruata, non esse cur dubitare debeat, Deum vobis affore. Si Deus pro nobis, quis contra nos? At vos omnes abutimini clementia, quã nomẽ clatura demẽtię sapiens, vobis audiẽtib; nũcupauit. Quod amplius ergo iustitiam obseruaritis, & rectius egeritis, hoc minorem perpetiemini tribulationem. Et deinde munera dei sentietis. Ait dominus. Scitote quia mũdus me priorẽ vobis odio habuit. Scitote exosum me mũdo fuisse, & ipsum in me debachatum fuisse, sicq; faciet in vos. Quia non est maior seruus domino suo. An verba saluatoris vobis exoleuerunt? Nos profecto haud quaquam Christo sumus maiores. Si ipse igitur persecutionem est passus, quare non volumus & nos ipsam pati? Per omne igitur ærumnarum genus apostoli deuoluti, & toti orbi inuisi fuerunt. Si fiscellis iunco texedis operam darent, nullius erant rabiem sensuri. Iridem & ego si fiscellas vrgerem, aut lectioni vacarem occultus, vniuersi dicerent. Nullus probitate & dignitate morũ præstantior est hoc homine. Sed primum atq; in mores oratur prauos, & attractos se sentiunt, qui vitiis sunt inquinati, omnes aiunt. Improbushomo est, & nequam & nihil aliud, quam obtrectant. Atqui apostoli, quia tantopere fructibus exuberaturi erant in orbe, ne uti quam sportis texendis incumbabant, neque sui odia veritatis propalationi anteferebant. (Absque Synagogis facient vos.) Lex erat condita, vt qui Iesum fateretur esse Christum communione hominum interdiceretur, & Synagogæ. Quod aduersus apostolos factum

Roma. 8

Ioan. 15.
 Concionatori
 parat a odia.
 Matth. 10.
 Ioan. 13
 15.

Ioan. 9.

factum est. Itaque ne miremini, si & nobis obfistatur. Hoc illud est, quod non semel dictum est vobis. Veniet tempus, cum qui interficient vos arbitrentur se obsequium præstare Deo. Videbantur sibi apostolorũ aduersarij sacrificium deo offerre, si eos neci dederent, & pariter hodie vsu venit. Tu dices. Qui potest hoc esse? Si aduersarij illi assentiebantur veritatibus ab apostolis traditis, quomodo putabant obsequium esse Dei illorum vexationem? Sin minus veritatem eos dicere rebantur, videntur culpa vacare dum ipsos bono zelo dei infectantur. Scito Deum variis modis teneri. Iudæi aliter tenebant deum, aliter tenent hæretici. Et arbitrabantur se obsequi Deo suo, non deprecante ab eis noxam ipsa ignorantia. Ita hodie faciunt tepidi, qui respuunt cultum dei internũ, externis solum ceremoniis intenti, & censent, sacelli extructionem, aut ecclesiasticorum ornamentorum donarium, totum esse honorem Dei, & sacrificium Deo debitum, & non norunt, Deum cordium non manuum inspectorem. Et ea re semper dum euerricula pecuniarumque ipsi quærunt aperiantur, & manifestantur, mox ciẽtur ira, & hoc errore occupantur ob suam superbiam, & nequitiam. Huiusmodi erant philosophi tyranni, hæretici, Romani, apostolos & martyres Christi contrucidantes, arbitran-tes obsequium se præstare deo, id est, credẽtes se idõlis gratificari, & omnia hæc Christus eis ante prædixit. (Hæc dixi vobis, vt non scandalizemini.) Ita & ego dixi olim vobis, nisi mente excidit, bellum vobis cum conduplicata potentia, cum conduplicata sapientia, cum conduplicata nequitia, restare. Liqueat igitur oportere, vt contribulemur. In quo nihil aliud quærunt Diabolus, quàm, vt dextro vos fidei oculo orbet. Quod ipsum, iam vobis in parabola explanabo.

Variè Deus
 tenetur à di
 uersis.

¶ Christus

Aduersus diuinas res semper excitant bella. ¶ Christus est bonorum caput, malorum vero diabolus qui vnà cum membris nititur, Christi rebus aduersari, & eas persequi. Aduersus omnia, quæ dei sunt, magnam inuenias contradictionem. Quidnam sibi vult, in aliis rebus hoc non inueniri? Si sacerdos ad bonã se recipiat vitam, cõtinuò mille modis obsisti ei uideas. Si laici vitam rectam amplectantur, si fœminæ recte cupiant degere, si pueri rectà ire contendunt, omnes eis repugnãt, oēs se eis opponunt. Ad summã nemo virtutẽ colere põt, cui non ab omnibus reclametur. Hoc scilicet magnum est, in vniuersum sic vsu venire in diuinis rebus. Quod ideo euenit, quia plures sunt improbi, quam probi. Attẽ de vero, qui sint qui resistent. Si tantum igitur sese malorũ spiritus proferunt, quid vos tacetis boni presertim in tutela diuinorũ, & defensione veri? Si Christus rex vester est, quid pauetis illius causa veritatẽ fateri? Aio vobis, ipsum vestrũ esse regẽ & ea re vobis sepe dixi, vt ei fœderemini & coagmẽtemini. In reliq; fœdera vĩa inite cum his, quibuscũ magis inire libueri. Equidem nihil moror. Parui & magni ciuitatis, fœminæ & viri curate mores corrigendos, & emẽdandos. O fœminæ & pueri ad huc vestra correctio non est constituta. Dicite ex me magnificis octoviris, hoc non humanũ esse, sed diuinum. Et renuntiate illis, vt liment eam, & expoliant, si quid in ea existat, aut extuberet. Quod si non curarint, & diuina illuserint opera, aut eis repugarint, dicite eis, puniendos ipsos ab rege, minimeq; eosdẽ esse dominos, sed domini ministros, & regis nostri Christi. Dicite præterea, expedire, vt ne resistent diuinis. Siquidem in multis manifesta signa iam viderũt, eorum qui repugnare nisi fuerũt, præter signa punishmentis, quæ occultẽ aliquibus dedit Deus. Aio vobis, in illos animaduertendũ à Christo, qui eis restiterint. Iam aliàs sæpe admonui

Acriter defensanda res diuina.

admonui. Cogite omnia in diariũ quoddã, & postea animũ euetui aduertite. Iã Deus incipit colaphos aliquib; impingere, & plures impinget, & ad maiora procedet. Vobis patres matresq; , dico, suadete ista filiis vestris. Quia nihil aliud cõtinẽt, quam mores probos. Alioqui Deus iam punishmentẽ intentauit, iis, qui rebus eius repugnabunt. Dixi iam vobis. Ne igitur animo id excidat. Dico iterum, in omnes diuinas res cõtinuo excitari repugnãtiam. Quod sic Deo placet, vt innotescat ab illo exuperari vniuersam pugnam, & rebellionem, & vti, qui Christi sunt serui, sese hoc temporis exerant, neque veritatem fateri timeãt ob eius amorem. Ah, Domine mi, quid dicam ignoro. Hi tibi non bene cupiũt, duabus in stapedis volunt hi ciues pedes habere, & optant amicitiam tuam habere, atq; hominum. Quicumq; voluerit esse amicus seculi huius, inimicus dei cõstituitur ait beatus Iacobus, Audacter itaq; loquimini, veritate cognita, & dum magistratibus vestris coram loquimini, veritatem vnicuiq; in facie dicite, parũ qui illi sint, curantes. Age vero, Quid facere iuuat? Concionabimur per hanc hebdomadam feria. 4. & 6. Aequo animo ferte. Pauci hi dies sunt. Oblitus sum præcedenti concione dicere, vt qui psalmos ignoraret, quin decies orationẽ dominicam ad Deũ funderet, & angeli salutationem. Præterea admonui vos aliàs ne mihi negotiũ faceissetis, nisi dubitationũ consciẽtiæ gratia quas audiã libenter. Idq; hora dicta, & iam per me signata. Ne exordiis prolixis vtamini. Neq; enim mihi placent. Si reuerentiam nobis ob Christum aliquam exhibere vis, benè sanè, placet. Sed postea tamen proponere celeriter, & abi, nullisq; vtaris prologis. Vterius oporteret legem statui, qua vetaretur, vt ne munera ab vllò magistratu. aut ab aliquo intra aut extra urbem publico fungente munere

Cur semper diuinis rebus obsistitur.

Hic nolebat visitationes.

Munera non accipienda à magistratibus.

munere, acciperentur, accipiētibz vero pœna esset, vt potestate gerendi in posterum publicum munus priuarētur, & precium muneris quadruplum persoluerēt. Item aggrauate legem intelligentiarum, quas vocatis, & reliquas, quę bonum publicum sustentant. Age, quid nos de rebus nostris dicemus? Nos domi nostrę non possumus habitare, neq; ipse iam locus plures capit. Angustus est mihi locus, fac spacium mihi, vt habitem. Alioqui opus erit, aliquem foras exire, & capere locum aliquē ē vestris. Ego dico vobis, prouidete nobis, quia iam plures nō possumus vnā manere. O pater tu in monachorum nassam vis homines pertrahere. Fili mi, ego tibi assero, te nunquam venturum, nisi à Christo tibi, vt venias, inspiretur. Et nosce præterea, te non à me suscipiendum, nisi multo examine, atq; adeo precibus tuis præuis. Tandem vt vos nobis prouideatis, necessariū est. Et bonum erit, vt habeas ducentos numero fratres qui literis ibi dent operam, quique lumine suo te illustrent, & regant consiliis, & tibi & toti Hætrurię concionētur. Tu vidisti ab hoc paruo lumine, quantus prodiit fructus. Sed nonne meretur Iesus, vt lumen suum quoquouersum diffundatur?

Præ multitudine fratres. D. Marci non poterant domo illa contineri. Esai. 39.

Figura expositio de fide.

Matth. 16.

¶ Modo ad historiam regrediamur. Oculus dexter est fides. Hinc exordiri libet. Hęc fides hoc habet, vt tu articulos, decreta ecclesię canonicas sacrasq; scripturas, ecclesię Romanę doctrinā credas, & vt tu ab eius obedientia minime diuellaris, sed fixus sis perpetuò in factis & dogmatis eius, & semper attentus sis eius rebus, neque pilum ab ea discedas. Quia tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo ecclesiam meam, & tibi dabo clauēs regni cælorum, & quodcunq; ligatum sit, erit ligatū & in cælis. Hunc oculum bonę vitę & rectę fidei diabolus tibi vellet eruere. Caue, ne te ab ea detendi, finas.

finas. Hic tuus est dexter oculus. Sinister vero ratio & lumen naturale est, cuius parua cura diabolū tenet. Naas serpens interpretatur. Hic ille antiquus est serpens dracoq; Ammonitę qui circū Iabes erant, interpretantur opprimētes, qui electos dei vexāt. Ammon etiā sonat mœroris populū, qui bono, atq; solatio carēt. Iabes significat exiccata, & refert electos, in quibus libido naturalis inaruit. Galaad est aceruus testiū, qui coaceruarunt, atque accumularunt in seipsis arcanas scripturas. Venit suis munitus copiis Naas, id est, diabolus cōgregat improborū exercitū, & Iabes obsidet, id est, veniunt demones tentatum homines. Qui respondent. (Habeto nos foederatos.) Id est. Sinito nos, libet nobis tecum foedus percutere, & vectigales tibi aliquantisper esse. Hoc significat appetente illos atq; pulsante carnis tyrannide, aut aliqua alia vi non obsistere eos prompte, sed transacto paschate dicere. Sine me paululū meo genio indulgere. Ille sacerdos ait. Nequeo quotidie sacrum peragere. Et sic nonnullum vectigal Diabolo pendunt dicentes. Hoc non est peccatum. Diabolus qui prauus est ait. Sine parūper, sensim ego te pertraham. Qui minima negligit, paulatim defluit. Vimina quibus cincto

Naas typus diabo.

Ammonitę quos signant Iabes, electorū. Symbolū. Galaad quorū signū.

simile.

Scientia naturalis sterilis.

Missio nuntiorum quid.

Israelitico

Homilia tertia,

Israëlitico populo Sauli, & omnibus, qui tunc tēporis ad clauum reipublicæ erāt. Ita & vos præsidia ab ecclesiasticis, iisdēq; spiritualibus hominibus poscitis præsertimq; orationū, quas regi nostro Christo offertis. Dum tentatio ingruerit in te, vade, spirituale patrem tuum consule, & expone illi vitam tuam, & ipse tibi medebitur. Tu nihil melius potes agere. Quippe, vt beatus Antonius aiebat, oportet, vt nemo vel bucellā ederet, cuius esum patri spirituali non reuelaret. Saul seruatore nostrū innuit. Saul simulatq; accepit nuncios Iabesios, boues in frustra dissecuit, qui apostolos, concionatores, martyresq;, vobis ob oculos ponūt. Ac si vobis seruator diceret. Aspice meos prophetas, aspice meos apostolos, aspice meos martyres, qui in crucem acti sunt, & extincti, ob huius fidei tutelam. Saul itaq; cucurrit cum populo, fratribus suis auxiliaturus. Ita & vos vicissim vobis oportet præstetis auxilia verbi gladio, bonis adhortationibus, & rectis verbis. Alleguntur tercentum millia ex Israele qui interpretatur, videns Deum. Hi sunt perfecti. Tercentum millia sunt, quia perfectè sacre triadis fidem habent. Triginta millia ex Iuda, qui interpretatur confessio, sunt imperfecti in fide, & in spirituali vita. Procedunt hi omnes cōtra Ammonios, id est contra diabolum, & mēbra eius, & congregati diluculo fugarunt vniuersos Ammonitas, & ciuitatē Iabes liberarunt. Id est. Quando aurora affulserit, ea nempe, quam iubar solis Christi Iesu reddet, tunc omnes adiuterimus, & demones, atq; à deo improbi in tartara contrudentur, & probi ecōtrariò, de sua ereptione exultabunt in laudem, & gloriā omnipotentis Dei, & domini nostri Iesu Christi regis regnum, & domini dominantium. Qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Literalis

Saul figura Christi.

Boues apostoli martyres concionatoresq;

Tercentum millia Israel.

Triginta millia ex Iuda qui sint.

Electorum victoria in die iudicij.

⁴¹
LITERALIS, AC
MYSTICA EXPOSITIO

Ruth quinq; Homiliis sequentibus digesta, autore F. Hieronymo Sauonrola à Ferraria, ord. prædicatorum.

Homilia quarta habita. 18.
 Maij. 1496. super Ruth.

Sentite de domino in bonitate, & in simplicitate cordis querite illum quoniam inuenitur ab his, qui non tentant illum. Sapiencie primò. Sapiencia. 1.

Erba hæc dilectissimi in Christo Iesu sunt sapiencie, in quibus, quo pacto queritur sumus dominū nostrū ostenditur. Vbi annotare debetis, inter alia, quæ sapientie tribuntur, illud esse vnum, sapientis esse ordinare, & qui ea, quæ ad finem spectant obtinendum in ipsum ordinat, & dirigit, sapiens, & primus in eis rebus nuncupatur. Et iccirco Metaphisica, sapiencia appellatur, & scientiarum caput. Quippe quæ aliàs in finem ordinet, & inter eas, ceu domina sit, inter ancillas. Sapientes igitur illi vocantur, qui ordinant, & qui finē spectant. Hoc videre licet in omnibus artibus, vt qui in scopum intendit in arte aliqua, sapientis & præcipui in illa nomen ferat. In ædificatoria, qui præcepta tradit, & finem cōtemplatur ipsius, sapiens architectus vocatur & eius artis princeps, teste apostolo, qui ait. Vt sapiens architectus fundamentum posui.

Sapiencia minus ordinare res in finem.

Annota Isagogem ingenio plenam ad explanationem. li. Ruth.

1. Corint. 3.

F Cæteri

Homilia quarta,

Cæteri præsto sunt illis administra, quiq; eis parent, non sunt præcipui, neque sapientis nomine censendi, sed famuli, & administri sunt, & in magistrum præcipuum, ceu in scopum spectant. Pari modo & in nauali arte gubernator nauis, qui omnibus aliis imperat, sapiens vocitatur, & eius artis caput, qui inferiores sunt illo, vt ministri ordinantur ad eius imperia. In militari, primas tenet, & sapientis fert nomen dux, milites vero eius, & inferiores omnes, vt qui ephippia, & arma faciunt, ceu serui ei subordinantur, & in eam, vt in finem spectant. Et simile est in rebus spiritus. Qui in finem humanæ vitæ, qui vniuersalis est intuetur, omnibus planè numeris sapientiæ est absolutus. Vitæ humanæ scopus, in quo fœlicitas residet, est veritatis, & præsertim primæ, id est, Dei cognitio. Quæ cum viribus intelligentiæ nostræ excellat, opus est, vt supernè præfidem in hoc mûdo nobis pateat, in altero vero per gloriam. Si ergo Deum iuuat, suam veritatem, & gloriam patefacere, quæso vos, quibus manifestare iuuabit eum? Sanè non sibi, qui non egeat, sed creaturis. Quòd si creaturis, non eis profecto, quæ sensu vacât, & ratione. Hominibus igitur, & angelis palam face-
re voluerit. Quare oportet, vt homo sese, & sua in Deum conferat, & in primæ veritatis cognitionem, in qua summum est bonum, quam ille habet, qui in sese dominum sentit, & odoratur. Vnde & sibi, & aliis manifestat gloriam Dei. Diximus alio die Deum duplicatione cognosci. Prius quidem propensione. Omnes enim naturà in hanc notionem propendimus, vt Deum esse gubernatorem vniuersi comprehendamus, quæ studiis augetur, deinde gratia. Qui enim diuino munere nouit Deum, nouit, & comprehendit amplius, quid sit Deus, quàm qui suapte id natura obtinuit. Nam

præter

Cognitio super naturalis nostræ fœlicitatis nobis est necessaria.

Necessitas præparationis nostræ ad fœlicitatē egregie.

In primum cap. Ruth.

42

præter natiuam cognitionem intellectus, gustum, & saporē quendam eius bonitatis, & maiestatis percipit. Quamobrem sapientia in verbis propositis nos adhortatur, & ait. (Sentite de domino in bonitate.) Non dicit, Intelligite, nec studiis, & voluminibus disquirite. Sed ait. (Sentite) sentite internè, nimirum in corde per gratiam, quid sit Deus. Hoc est, vt ait propheta. Gustate & videte, Quoniam suavis est dominus. Prius dicit, gustate, per gratiã, mox addit, videte, intellectus lumine. (Sentite igitur de dño in bonitate.) Id est purificate corda vestra, & bonitate adimplete, & sentietis dñm in vobis. Et ne tu dum degustationem aliquã, atq; lachrimulam per gratiam sentis diceres, sat habeo, adiungit dicens. (Et in simpli. cordis quærite illum.) Opus est munditia, & simplicitate cordis, & rectà ad Deum ire, & intus, extraq; perquam esse simplicem. Et ne tu diceres, sat mihi est, hoc verbis præstare, aut bono animo citra opera, subnectit. (Quoniam inuenitur ab his, qui non tentant illum.) Oportet si perfectus glorificator Dei esse, cupias, vt ne tu in illis spiritus delictis remaneas tantum, sed, vt ad opera procedas. Imitare tonitruum. Dum enim inclusus manet intra nubē vapor, hęc illac discurret fragore magno, donec erumpit. Itidem & tu foras per opera exi, & nitere, vt tua externa benefacta Dei gloriam vbiq; palam faciant. Qui absq; operibus vult Deum quærere, tētare vult Deum. Et ideo dicit sapientia, Deum ab illis non inueniri, qui eum tentant, id est, à non edentibus opera. Sed qui credunt, & rectis operibus Deum exquirunt, id assequētur, vt Deus faciem suam eis, quæ veritas prima est, manifestet, prælibationem hic, postea vero satietatem ipsis præstans. Cum nos igitur superioribus concionibus fidem de prædicauerimus, & tot eam commostrarimus

Sapient. x

Psal. 33.

Simile

Hinc patet Hiero. legisse Quoniam nō inuenit, sed sensus videt eodē recidere.

F 2 ratio-

rationibus, quia rationibus ei lumen velle afferre, ad humilem, & abiectam spectat cognitionem, libet hoc mane ostendere, fidem in cordis esse virtute, & in interna externaq; simplicitate. Et quoniam festo Spiritus sancti appropinquamus, de spiritu & simplicitate libet concionari. Et quò melius id præstemus, ex veteri instrumento historiam desumpsimus, vobis explanandū. Hoc est codicem Ruth assumpsimus in quo vobis pateat, quantum fuerit spiritus in illis fœminis, & qua spiritus simplicitate ambulabant, & quo pacto ob eãdem bona Deus ipsis tandem contulerit. Codicem ergo hunc breviculum ingrediamur. Animus fert, exponere hoc quicquid est libelli Ruth. In quo latenter simplicitatem docemur. Et cum ipsa tota hæc conquadrat historia. In hoc volumine quædam fœminæ quodam certo loquuntur modo simplicitatis omnino, vt videbitis, pleno. Deus scripturæ est autor, & tamen in ea ipse loquatur, dum tamē fœminam loquentem facit, ritum ei loquendi fœminarum appingit, quum vero puerum, puerilem loquelam ei tribuit. Quando opus est demittit se deus hominibus, & puerū illis agit. Loquitur scriptura de Samuele puero, & verba pueri illi affirmat. Ita hic, loquuntur fœminæ verba amoris, & simplicitatis plena. Et dicit altera alteri filia mea, & domina mea, vt cernes. Est quippe hæc historia magno cum decoro conscripta. Atque hic est verus aptusque modus rem ob oculos ponendi, vt rhetores isti præcipiunt. At vero cum tu vis Ciceronis verbis, & elegantibus rem humilem narrare perdis eã, Ait igitur codex hic. (In diebus vnus iudicis, quando iudices præerāt.) Nempè populo Israelitico. Vbi notãdū populū Israel olim regi, & gubernari solitū ritu nro, eo inquam, quo Florétia id temporis. Absq; rege, aut principe

*Vera fides
quomodo cognoscat
in nobis.*

*Phrases scripturæ
quales*

*Mirre seruatū
decorum in li-
bello Ruth.*

*Caput primū
Ruth.*

*Qui modus
gubernatus i
Israele tem-
pore iudicū.*

principe temporali. Neq; enim tunc reges habebat ille populus. Sed Deus illis mittebat prophetam, qui iudicis nomine vocitabatur, qui nulla potestate, nullo gubernatu pollebat in populo, neque occidēdi aut sententiam ferendi potestate vtebatur. Sed ipsi Israelitæ consulebant eum & ipse orabat, & respondebat eis, sibi inspirata à Deo. Et si ea faciebant, quæ ex Deo ipse eis renuntiabat bene illis vertebat sin autem non faciebant male accipiebantur. Ibant igitur ad iudicem, & prophetam, quem etiam vidētem nuncupabant, Vnde. i. Reg. 9. Scriptum est de Saule quærente a finas à parēte amissas, ad famulum eundemq; comitem, dixisse. Eamus ad vidētē. Et ierunt quæsitum prophetā Samuelē. Cūq; iam prope, illum essent, egressas ad hauriendam aquam puellas, quas offenderunt, interrogarunt. Num hic est videns? Et ait hoc loco textus. Qui enim propheta dicitur hodie, vocabatur olim videns. Itaq; ea tempestate vnus prophetæ consiliis populus Hebræus regebatur, & gubernabatur. Eumq; iudicem vocitabant. Tuus igitur Florétia gubernatus huic Israelitico est similis. Distribui tibi in tria genera gubernatū. Siquidē dixi tibi, eū omnino aut vnus esse, & regium vocari, aut pluriū nobilium, & dicitur optimatum regimen, aut est vniversorum, & dicitur popularis. Et rationibus tibi feci manifestum, vltimum hunc tibi magis aptum, magisq; proprium, quàm reliquos. Addo & illud, gubernatum hunc Hæbreorum, tametsi popularis erat, regēte populo, & iudice ad nihil per imperium cogente, sed potius consilium tribuēte, regalem tamen fuisse, & sic potuisse appellari. Quia ab vnus, idest, dei pēdebat ore Deus enim erat ille qui ipsis moderabatur, iudice & propheta consilia ex deo de faciendis, eis pandente. Increduli vero & prauis atq; sycophantæ, nolebāt gubernationem

i. Reg. 9.

i. Reg. 9.

*Triplex gu-
bernatus.*

*Israelis gu-
bernatus sub
indi. regalis
dici poterat.*

Homilia quarta,

1. reg. 8.

Ruth. 1.

Spiritus prophetae sepe
fuit in ecclesia
ex. D. th.
22. q. 174.
arti. 2. li.

Ephrata et
Bethlehē idē
oppidum.

Noemi cur
pulchra di-
cta fuerit.

Deo tribuere, sed aiebant, hominem tantum gubernare. Re autē vera deus erat, qui reipublice administrationē gerebat. Quapropter cum à Samuele Hebræi regē peterēt, deus indignatus dixit. Non em̄ te abiecerūt, sed me, ne regnē super eos. Erat igitur regale imperiū illud, atq; etiā optimatū, deo id faciente, uti ad illud meliores eligerētur, & sufficerentur, gubernarētq;. Itaq; Florētia erit etiam tuū tēpus, quo dictis meis facta respōdeant. Inuenies tutū bonūq; gubernatū, & bene ages. Mittet tibi semper deus, qui te illuminent, & nequibus ex hac parte aberrare male agēs. Hæc dicta sint in expositionē in itij libelli nri Ruth, sic habētis. (In dieb⁹ vni⁹ iudicis, qñ iudices præerāt.) Sed sine me paulisper cōquiescere. ¶ (In diebus vnius iudicis.) Si nos recti essemus, non defereremur à Deo. Ait. D. Tho. deum semper mittere, qui eius ecclesiam illustrent, & in virtutem incumbāt, nullumq; fuisse tempus, quo deus prophetas non legauerit. Quo illa ignorantium opinio retunditur, dicentium, sub nouo testamento non fuisse prophetas. Ait igitur noster textus, sub illo iudice ingentem famē in terra Israel inualuisse, & hominem vocabulo Elimeleh, cum vxore Noemi, & duobus filiis è Bethlehem in regionem Moabitarum abisse. Et adiungitur, hos fuisse Ephrathæos. Vbi significatur Ephrathā esse Bethlemiticum oppidum. Differunt hic aliqui longius, quod, & vbi, oppidum hoc esset, est tamen inanis quæstio. Missam ergo eam faciamus. Erat hæc Noemi ex Iudæa tribu, & quia interpretatur Noemi pulchra, id multi vestigant, cur sit pulchra vocata. Est hæc etiam exundans & superflua dissertatio. Quæramus animæ utilia, cætera amandemus. Fortè tamen id erat, quia præstanti erat pulchritudine. Est enim in more, ut pulchritudine fœminæ aliquæ famæ commendentur, & pulchrarū nomen

In primum cap. Ruth.

44

nomen ferāt. Cum ergo temporis iam aliquantum apud Moabitas hi commorati essent, vir Noemi diem obiit. Vnde ipsa vidua est derelicta, atq; sola, licet duobus comitata filius Mahalone & Chelione, qui Moabitides singulas in ea regione duxerūt vxores, quarum alteri Orphæ nomē erat, alteri Ruth. Ex qua stemma suum traxit postea seruator noster, ut in calce huius libelli patet, dum genealogia istorū vsq; ad David texitur. Hæc, utque facta seu res geitæ tantum sint non etiam effectus à cælo pendentes, aut à naturæ causis, nō comprobantur rationibus. Euenit postea spatio. 10. annorū peracto, ut & Mahalō & Chelion filij Noemi & harū duarum fœminarum viri obirent. Sola igitur relicta cum duabus nuribus decreuit in repromissionis terram regredi. Et ait. Nolo equidem amplius in hac aliena terra viuere. Et relicto loco peregrinationis vnā cum nuribus, arrepto itinere Iudæam versus, dixit eis. (Ite in domum matris vestræ. &c.) Filix meæ. Hoc erit melius, ut domos matrum vestrarum repetatis. Egregias vos præstitistis vxores viris vestris, donet vobis Deus, uti easdem vos reliquis maritis præstetis, quos habebitis, & uti requiem inueniatis. Osculaque illis libauit, & veniam eundi dedit. Atque ipsæ flere incœperunt, & dicere. Nos tecum proficisci iuuat. Et ipsa. Nequaquam filix meæ. Non restant mihi plures filij, neque spes vlla est eos habendi, progressa iam ad eò senectute. Hæc ea redixit quia lex erat id temporis, ut mortuo viro, frater superstitem ei vxorem duceret. Ite ergo filix meæ. Ait Noemi, neque amplius anxix sitis. Mihi siquidem etiam incommodatis. Orpha rediit. Ruth adhæsit socroi, neq; ab ea diuelli voluit. Dicebatq; ei Noemi. Vides cognatam tuam digressam, abi igitur & tu. Respondit Ruth. (Ne mihi aduerseris.) Ita enim me deus

Ruth. 4. &
Matthe. 1.

F 4 bene

bene amet, atq; ego tecum sum semper ad mortē vsq; mansura. Idola faceffant. In tuā volo fidem admitti, & (Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat) si non eandem vi uendi, atq; adeo tecū conuiuendi metā habuero. Vidēs igitur Noemi peruicaciā Ruth, noluit ei amplius repugnare, & duxit illam secum. Et venerūt Bethlehem, & vt ingressæ sunt ciuitatem, rumor omnino in ciuitate dissipatus est, & fœminæ reuisebant illas dicētes. (Hæc est illa Noemi.) Hęc est illa pulchra. Illa vero respōdit. Nè vltra me pulchrā dicatis, sed amarā. Amaritudine nanq; impleuit me Deus. Plena fortunarū & liberorū hinc abij, & dñs vacuum orbamq; cunctis rebus me reduxit. Venit itaq; Noemi cum Ruth nuru sua tempore trituræ hordeaceæ. Hæc est huius capitis litera. Videamus modo quid nobis hoc mane Deus donet.

Qui sunt qui Deum inueniunt. ¶ (Sentite de domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum.) Qui perpetuo ceremoniis vacant sine interno cultu, non sequuntur dominum, neq; eum interne sentiunt. Non habent simplicitatem, quia duabus volunt sedere sedibus, vt & nostri ciues faciunt. Hi non inueniunt dominum. Quoniam non inuenitur ab his qui tentant illum. Vis tu mūdo, & deo acquiescere? Hoc est Deum tentare. Vis enim male agere, & ab ipso exaudiri. Non est illi solenne hoc seruis suis dare. Vis tu, vt de suo more decedat, vt tibi morem gerat? Age vero quid tibi vis monache? Dicere volo, in finem nos deuenisse, & ecclesiam esse instaurandam, & deum esse paratum ad benefaciendum nobis, si eū cū simplicitate nosse curabimus, si in bonitate de eo sentiamus, si prorsum ei confidamus. Et nos quidem huiusmodi instaurationi propinquos esse, iam tibi demōstro. Actus omnis actiuorum est in aptato iam satis passibili. Tunc in aliquam materiam forma inducitur, aiunt isti philosophi,

cum

cum ad eam fuscipiendam materia ipsa est bene aptata. Verbi gratia. Tu fœmina vis panem conficere, si cupis panis speciem in farinæ & aque materiæ induci, oportet nō sit ibi nimia aqua. Effet quippe liquidanimis materies. Oportet etiā vt non apponatur nimium farinæ. Effet enim solidior, quàm par sit, atq; durior. Opus est ergo congrua aptatione. Bene igitur affecta materia procliuè est formam inducere in eam. Plantis opus est terrestri elementariq; dispositione, congruoq; cæli influxu, si formā ingenerari & easdē plātas crescere atq; adeo augescere cupias. Notabis tñ deficiēte virtute, & re illa qua, vt glutine aut vinculo cōpactæ istæ res perstant, continuo harmoniam hanc sensim, & partium, humorumq; compositionem tam in animalibus, quàm in plantis, solui incipere. Et ideo deficiunt. Dicamus prius de homine, vt ille augescat & deficiat. Principio nascitur infans, qui natiuum calorē adeo acrem habet, vt per multum humidi consummat, quamobrem frequentiori cibo eget, tum hac de causa, tum etiam quia infans gliscit, & instar est lucernæ ardentis, semperq; humorem consumentis, oleoq; sæpius infuso indigētis vt grassanti calori materiæ sufficiat, & hæc est causa, quare pueros singulis quibusq; horis esitantes videas. Sed vbi iam adoleuit, & ad virilem ætatem venit, incipit deficere calor ille naturalis, vt vinum aqua mixtū, quod constat vigore defici. Quia tamen iuuenta calore abundat, videas iuuenes adhuc edaces, & amissa instaurantes, sicq; multos conseruari. At cum in senectam iam deficere incipit calor, neq; tantę instaurationi par est, quanta est absumptio, dirempta illa harmonia, coagmentatio soluitur, & homo interit. In hunc eūdem modum æstimato ecclesia vnum esse corpus, cuius forma, atque actus est gratia spiritus sancti. Quia ij appositissi

Dispositiones necessariae sūt ad intro. for.

Soluto nexu cōpositorū soluntur ipsa.

Mors hominis vnde.

simile.

E 5 me

Qui sunt in gratia sunt propriissime ecclesia. ne ecclesie nomine censentur, qui paraclêti gratia sunt præditi, quæ animis coniuncta, concentum cõcordiam atq; compactionem absolutam facit. Præparatio ad hanc gratiam est cordis simplicitas. In primitiua ecclesia tantus erat Spiritus sancti calor, & bonorũ tum operum tum exemplorum, vt multũ humidi consumeret, id est. Ad se conuertebat multos peccatores, & quando. *Quomodo antiquus Ecclesie calor refrixerit.* Vt iuuenis, adolescebat ecclesia, vt quæ calore abundaret, poterat calefacere, & concionibus instaurare detrimenta vnius cuiusque. Nam si aliquis interitui appropinquabat, aut in mortem spiritus tendebat, concionibus & calore atque bonorum operum feruore reparabatur, & ceu lucrifiebat. Post sensim defecit calor id est, spiritus quia ecclesia cœpit habere corpus, id est, opes. *sapienti. 9. simile.* Et corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, sicque opes ipsæ spiritum ad defectum coegerunt. Et defecit adeo calor iste, atque spiritus ecclesie, & creuit contra adeo opum frigus, atque substantiæ, & eò est progressa terrenarum rerum cupiditas, vt hæc harmonia iam soluatur, & ad paganorum ritus relapsi simus, & foeminæ penitus vanitati seruiant. Quo fit, vt opus sit, aut ecclesiam deficere, quoniam omnia nostra peiora hac esse tempestate visuntur, quàm quæ apud Turcas geruntur, ipsam ve renouari, & ad sua initia regredi. Ecclesia nequit deficere vsque in finem mundi. Quapropter oportet, vt ipsa renouetur, & vt Deus calorem spiritus mittat, qui amissa instauret. *simile.* Vineam deficeret, nisi tu certis temporum spatiis actis, vites denuo sufficeres, & fulcimenta pariter ipsarum corruptis prioribus adderes. Intue- re in quos terminos ecclesia sit deuoluta. Percurre vni- versas historias, tu non inuenies ecclesiam ad peiora deuolutam, quàm sit hodie. Quod, annuente nobis do- mino

mino, dum per tempus licebit, tibi ostendam & pro- pterea ipsum, vt & modo contendo ostendere defe- cturam probabo aut renouandã. At ipsam modo defe- cturam esse, non possumus donare, neq; enim sumus in fine mundi. Nondum Antichristus natus est, qui tamen multo ante futurus est. Et ea re cernis confici, eam re- nouandam Renouamini ergo vos, & (sentite domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum.) Age vero quid tu hoc dixisti frater? Expecta paulisper. Iam enim tibi dixero.

¶ Quid sibi vult hæc ratiocinatio? Scilicet ecclesiam significat renouandam. Quid est, ecclesiam renouandam esse? Homines ad meliorem sese recepturos frugem. Multi iam bene videre incœperunt. Opus est vineam veterem innouari. Sed si tu vetera omnia ex ea excide- res: neque eam nouella res, vinea deficeret. Opus ergo est, vt utrumque fieri. Accedamus modo ad textum no- strum. (In diebus vnius iudicis.) Hebræus populus tunc vnum volebat iudicem. Summus sacerdos erat ex pro- genie Aaron. Et erat sacerdotium illud inter Hebræos, vt inter nos pontificatus summus, & eò arrogantiam ma- gistratus & potestates leuiticæ tribus processerant, vt venirent, emerentur. Et erant illi sacerdotes præfides, & per auaritiã, atq; superbiam sacra peragebant. (Fa- cta est fames in terra.) Fuit valida fames & charitas diuinarum rerum. Iudæi nanque tunc non fidei, sed lucro solum studebant. Attende num etiam hodie id fiat, quando sacerdotes academias adeunt ob solũ lu- crum. Iccirco hoc tempore nõ sunt illustres viri. Sacer- dotes, qui iuri pontificio operam dant, iudicialibus potius materiis inuigilant, pecuniæ, & beneficiorũ ec- clesiasticorum gratia, neq; addiscunt theologiam, neq; ea quæ ad mores spectant. In hunc modũ, erat tũc magna fames

Quid intellexit Hiero. per Ecclesie renouationẽ de qua toties loquutus est p concione.

Pontificatus antiquus qualis.

Fames quid.

Perversio studiorum eorũ qd literis dant operam.

Elimelech famas in regione illa. (Abiitq; homo de Bethleem Iuda.) Hic vacabatur Elimelech, quod interpretatur, deus meus regnator. Hic refert seruatorem nostrum, qui fuit Bethlehemites, & Ephratæus, vt hic Elimelech. *Iuda tribus quid.* Fuit ex tribu Iuda. Iuda signat cōfessionē, significatq; Christi ecclesiam, quæ ipsum confessa est. Nos fatemur ipsum natum è virgine, & nostra causa mortuū. *Ephrata ecclesia typus.* Ephrata signat frugiferam, & typus itidem est ecclesiæ. Quia ipsa plena est fructu, & est illa, quæ per dilectionē operatur. Bethlehem, idest. Domus panis. In ecclesia siquidē panis cælestis ex altari porrigitur, hæc est patria Elimelech & vindicis nostri domus. Tulit secum Elimelech vxorem suam Noemi, quæ interpretatur pulchra. *Bethlehem quid.* Hæc est Christi ecclesia, spōsa eius dilecta. Quam pulchra es amica mea, q̄ pulchra es. Oculi tui colūbarum id est, simplices, atq; puri, vt columbarum oculi. Absq; eo, quod intrinsecus latet. Quod significat sanctos viros, qui intra se multo plura continuerunt, quàm extra panderent. Ex hac Noemi nati sunt duo filij Mahalon & Chelion. Mahalon interpretatur cōsummatum. Chelion incendium, & significant ambo apostolos Christi filios, & ecclesiæ, cōsummatos, & Spiritu sancto perfectos, omni virtutum genere cumulatōs, Christi amore incēfos, atq; ignitos. Mahalō etiā significat, à principio, & è fenestra, qđ innuit, eos à principio. i. à Christo exisse, & à fenestra, vnde sol irradiat, sol, inq̄, iustitiæ Christus Deus nonoster. Abiit hic Elimelech, in Moab. Moab aut̄ interpretatur, ex patre. Vos ex patre Diabolo estis. Et duxit secū suos filios. Quo docetur Christum ab Hebræo populo digressum, ad Moabitas perrexisse, id est, ad peccatores, atq; Ethnicos, & demones, hoc est, ad idola. Ait B. Paulus. Vobis oportebat primū loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicat

ris æternæ vitæ: ecce conuertimur ad gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus. Nempè, vt impleretur illud verbū Esaiæ. Dedi te in lucē gentiū: sed dices hæc allegoriam claudicare. Quia Elimelech mortuus est apud Moabitas, & Christus non inter gētes, sed inter Iudæos mortuus est. Ait Augustinus nihil esse incōmodi, si inconcinandis allegorijs particula aliqua textus intermitatur quandoq; , non adaptata. Vt enim per vnus folij casum non tota continuo arbor nudatur aut spoliatur prorsus, ita & sine vno aliquo verbo vera atq; integra manet allegoria. Verū enim verò, si velis adhuc Christum inter gentes mortuum asserere, integrum est tibi. Sub Pilato quippe Gentili iudice, Christus occisus est. Filij igitur hi duo duxerūt vxores duas, idest Apostoli Ecclesias duas, ortus & occasus constabilierunt. Orpha, quæ prior vxor fuit, interpretatur superbiens ei. Quæ fuit ecclesia Orientis, quæ voluit cum Noemi postea venire. Quod tunc contigit, cū in Hæresim declinauit, & per superbiam defecit ad Mahometem, & reliquit Noemi, id est Christi ecclesiam. Ruth fuit ecclesia occidentis, id est hæc nostra. Ruth eadem interpretatur videns, quia hæc vidit veritatem. Postquam condita est hæc ecclesia, abunde hæc mulier fructificauit: postea viri obierunt, postea mortui sunt Apostoli, postea martyres, & doctores huius ecclesiæ filij. Remanserunt solæ fœminæ. Hoc est in ecclesia solū remanserunt fœmelle quædam probæ, & quidā simplices puriq; instar tamen fœminarum. Modicus numerus bonorum residens hodie est in ecclesia. Noemi relicta est vidua. Age vero, quid faciendum est, quò renouetur ecclesia? Credi tu vero per hos paucos simplices, per hos paucos bonos, ecclesiam renouandam? Attende tantisper, & commōstrabo tibi hoc.

Esaiæ. 49.
et Acto. 13

Orpha Eccle-
sia Orientalis.

Ruth occiden-
talis ecclesia

Ecclesia Or-
bitas magna

Mortui

Bonorum raritas.

¶ Mortui sunt viri. Apostoli mortui sunt, & illi primi viri sancti. Atqui dices mihi. Forsitan sancti homines, qui ignorantur, absconsi sunt. Equidem id nescio. Sat habeo, in mundo multos non videri. Sed contra potius homines nequam vulgò reperiri. Residui sunt pauci simplices, qui non habentur in præcio, & hi etiam sunt pauci. Heus monache, significas ne à paucis istis orbem esse renouandum? O sapiens, quin tu id credis? O sapiens, sapiens. O stulte, stulte. An non hoc Deo integrum est? Equidem crediderim, ac de potestate eius non dissero. Sed modo facturum, valde nego. Quare? Tu nihil habes, quam obrem credere non debeas. An non aliàs & hoc Deus fecit? Ita sanè. Si ergo Deus per piscatores, homines rudes, fidem suam toti mundo persuasit, neq; quicquam de Christo sciebatur, tu debes facilius credere nunc instaurandam ecclesiam. Nolim tamen per hoc assertum immutandam esse legem, ut tunc factum est. Quo fit, ut id sit, quod assero, facilius. Dic, ut tibi collibitum erit monache, ego deniq; non credo. Si tu non credis in tuum id facis damnum. Quid tu scis? Credo tuum mihi nullum facessit negotium. Credo tuum in ecclesia non concinitur. Imo ego fortius tibi dicam. Si tu crederes forsitan ego de nostris aliquibus rebus addubitarem, dum tuam contempler vitam. Christi tempore nullus ferè sapiens credit, loquor de mundi sapientibus arrogantia plenis, & peccatis. Accede huc sapiens. Miraculum tibi videtur ingens, per hosce paucos Florentinos per Ruth significatos ecclesiam esse innouandam. A quibus te iuvat, eam renouari? Ab Orpha? id est, à tepidis? Tu cernes Orpham pedetentim abscedentem. Te tenet admiratio, & ipsa admiratio, atque ipsum credere, aliquid esse miraculum, venit ab ignorantia causarum, teste

Admiratio ex igno. est. 1. Metaphi. cap. 2.

ste Aristotele. Illam tu rem admiraris cuius te causa latet. Ego cernēs solis eclipsim admiror, quia ipsius eclipsis causa me fugit. Astrologus autem minime miratur. Nouit etenim causam. Miraculum fuit, quando stetit sol, quia occultissima erat causa. Neque id causa naturalis aliqua poterat facere. Et quia illud solius causæ supernaturalis est, dicimus esse miraculum. Ades dum sapiens. Sat scis cælum tanquam graue, aut leue non cieri, iuxta philosophos. Ego in præsentia nolo disputare, an cælum in motum propendeat, sed donemus modo, verè sola angeli mouentis voluntate ipsum moueri. Dic mihi, utrū sit præstātius angelo, eius motum sistere, an semper, atque eodem modo ipsum mouere citra errorem? Profecto maius est, mouere ipsum. Nihil tamen tu miraris, & quotidie id vides, & si quiesceret, quod multò minus est respectu angeli, multa te admiratio teneret. Generationem etiam hominis nihil miraris, ut quam quotidie cernis. Quòd si hominem suscitatum à morte videres, multum obstupesceres, cum tamen dum generatur homo, ex nihilo anima ipsius à Deo creetur, quod est quid maximum. In suscitatione solum componuntur, quæ non erant coniuncta quod minus est, cum sint iam corpus & anima. Natura similiter stupenda agit, sed tu non attendis. Considera ipsam nunquam solennem sibi ordinem transgredi, sed sensim per media debita gradi, nullo intermisso, quæ res est vel maxima, minimeque à nobis animaduersa. Ecce vitis producit primo gemmas, & folia deinde minima, dein pampinos, postea flosculos, deinde recludit racemulos, & acinos paulatim conformat, deinde natiuis inficit coloribus, post modum maturescitibus saporem indit, atque perfectæ restant vixæ. Tu neutiquam videbis

Iosue. 10. Esa. 28. Eccle. 46.

Motus cali qualis.

Ingentia aliqua non miramur ob assuetudinem.

Mirabilis natura credo quæ sepe seruat.

vitem

Homilia quarta,

vitem medium vnum aliquod prætermittētem, & ceu transilientem moreq; suo decendentem. An non mirabilius hoc esset, vt subito vna fieret? Sed tu hoc non cogitas, quippe qui hæc non soles videre. Velles tu cras maturam vnam, & cras ecclesiam instauratam. Deus & natura pederentim eunt. Natura nō retrocedit, nisi impediatur, & hoc magnum est, neque tamen id cogitas, sed ea tibi miranda apparent, quibus videndis minimè es assuetus. Cæterum, tam sunt grādia apud Deum illa, quàm alia quæcūq;. Modò itaque, licet hæc ecclesiæ in-nouatio multū difficilis tibi videatur, videbis tamen rē ipsam propiorē fieri, procliuioremq; tua opinione esse. Quod iam iam ecce tibi commonstro. Sed sine me paululum prius interquiescere.

Matth. 13.

Res gratia
vt res natu-
ra sensim fi-
unt ex paruis
maximæ ac
perfectæ.

Concionator
est dicit qd esse
granum sina-
pis.
Fides est vis
grani sinapis

¶ Simile est regnū cœlorū grano sinapis, Quod est per pusillū, & seminatū, in arborem euadit, & aërię volucres ad habitandum in ipsa deueniunt. Quis est hoc granum? Noemi, & Ruth, quę in arbores grādes euadēt. At vero, qui erunt isti? Equidem nescio. Facta est fames valida. Fuit magna arcanarum literarum caritas, neq; simplicitas est prædicata, sed prædicata est philosophia, & tumidus fastus pro suggestis. Opus autem est granū esse sinapis per pusillum. Ecclesiastes simplex, atq; supplex est per pusillum sinapis granum minimo siliquastro conditum atq; conclusum. Ridebis hoc. Dominus vult renouare ecclesiam. Granum hoc vegetatiuam habet vim, fructificantemq;. Huius grani vis fides est. Cernis hodie, quia non est fides, non fructificari. Granū hoc in ecclesiæ initijs maximè fructificauit. Vexatum est, in arborem tamen grandem magna vi atq; naturali calore, quibus abundabat, excreuit. Apostoli enim per fidem ingentem, & exuberantiam spiritus ac feruorem, omnes conuertebant, & ad baptismum omnes populi conuola-

In primū cap. Ruth.

49

conuolabāt. Vade ad istos sacerdotes, & monachos huius memoriæ, & dicitō, vt vel vnum hominem omni sua ope & virtutibus nitentes ad saniorē reducant mentem. Haud facient. Opus est prius granum esse minimum. In mentem deberet venire tibi dierum, quibus exorsi sumus concionari, cum tu aiebas. Quid istud simplicitatis est, quod nos iste docet? Ignorabas simplicitatis nomen. Et dicebas. Quid sibi volunt ista? Tandem aliqui boni credere instituerunt, & cœpit augescere hæc fides adeò, vt in arborē emerferit ramis fœcundā, & Florētix incoeperunt iā huius arboris rami nonnulli gigni, & produci, & volucres, id est sapientes aliqui qui sursum ingenio volant, ad confidendū supra ipsius grani sinapis ramos venerunt. Tu ipse vidisti. Beati illi, si tantam norint fœlicitatem. Age tantisper reuisamus Noemi nostram, & quid loquatur nuribus audiamus. Nolo enim hoc mane tam esse prolixus, atq; fui aliàs. Est siquidem peracta hora.

Initia concio-
nū Hic apud
Florentiam.

¶ Num te latet, quid Florentiæ granum fecerit? Illud est, quod produxit hunc gubernatum. Gubernatus, quem nunc habes Florentia est adhuc imperfectus, neque omnibus suis numeris absolutus, & est in eo aliquid superfluum? Loquor modo de civili. Dic frater, quod est hoc superfluum? Si probi essetis, vos inueniretis superfluum. Sed vos improbi estis, & inuicem inuidentes, & altero bonum aliquid afferente, alter reclamat, ne ille eum honorem ferat. Deberetis, aio vobis, breuiare consilia. Vos adeò ipsum consilium vexastis, vt nimium iam sit. Non nihil prouidendum est, atque curandum circa conuocationem ad ipsum, ne molestiæ vobis sit. Mille modi sunt. Improba vero turba, dicit. Defatigemus ipsum, & molestum reddentes destruemus illud, & ego dico vo-

Digressio de
ratioe guber-
natus Florē.

G bis

bis improbi, Deum vnum aliud cogitasse, quam obrem ad vestra vota res minime respōdebit. Ego dixi vobis. Candidi ad res has estote, neque huic gubernatui aduersum semini. Vult quippe deus ipsum procedere, & opus est, vt Deo humiliemini. Aio vobis eum vestræ vr̄bis regem, & cordi ei esse, vt res hæc procedat. Ea quæ bona agnoscitis, facite in hoc consilio, breuius que maturate illud, ne infastidium abire possit. Ego ceu parergon, incidenter hoc dixi, ob granum sinapis quod supra tractauimus veniamus modo ad Noemi & nurus suas.

Noemi symb. Ecclesia. ¶ Noemi significat pulchram, & significat ecclesiam, quæ est pulchra, & omni virtute ornata. Vides, vt Noemi hæc amanter nuribus loquatur, dicens filia mi. Meminisse opus est, dū nos concionari vobis adorti sumus, & Apocalypsim enarrare, quàm simpliciter dulciloquis modis, vt ecclesia sese haberet, commonstrauimus. Scitis me tunc dixisse vobis. Attendite filij mei, quales nos simus, & quid primitiue ecclesie nos distamus. Opus est vt ecclesia renouetur. Vos subsannabatis me. Velim tamen, vt attenderetis, quid discriminis modo sex iam actis annis ab eo tempore vestro iudicio sit, ex quo nos hæc dicere incœpimus. Animaduerte, vbi tunc essemus, & vbi simus hodie, videbis multam iam renouata esse. Quã obrem debes considerare Florentie aliquem grandem thesaurum, atq; adeo grandem aliquam Dei virtutem latentem, & hoc efficientem esse. Deus sensim ducit granum hoc ad segetem. Animaduerte, vt pauci ad nostras conciones tunc congregaretur, cum primum concionaturi prodiuimus. Erant dūtaxat aliqui simplices viri, & aliquæ muliercule, veluti duo greges caprarum parui, virorum alter, & alter foeminarum. Nostis me dixisse vobis. Expectate modicum temporis, plures accurrerent, & granum sinapis auferret, & gradis arbor

bor fier. Attēde modò, an granum excreuerit, & an multi bonam vitam sint amplexari. Nostis in prima lectione Apocalypsis me dixisse vobis, nos iam in finem deuolutos, & ecclesiam renouandam esse. Quod ipsum multis tibi luculentum feci, cum quia nullus in terra sanctus visebatur, tum quia bonis presulibus ecclesia carebat, & pluribus aliis, rationibus, & parabolis, quas tunc vobis tradidi, & vos ridebatis. Scitis vos admonitos à me, vt sancte orationi vos dederetis, & visuros vos dixi crescentem Dei virtutem. Vidisti postea in dies rem per incrementa ductam, & sensim cernis progredientem & perstantem. Vita ait philosophus est virtus quaedam in re latitans viuente, & eam à defectu vindicans. Quare tu vides ipsam non deficere. Propterea etiam hæc virtus viuunt, & in dies propagabitur, & proferetur. Ego tibi comprobavi, quæ de impendentibus tibi prædixi tot parabolis, & fidem tot rationibus suasi, vt me prætereas, cur tu non credas. Quid igitur reliquum est? Nil, nisi vt recte Christianeque degas, & primo fidem accipias, atque teneas, mox inuisibilia ames præhis, quæ huius mundi sunt, deinde, vt pudice & sancte agas vitam, postea, vt concordiam & pacem aduersus omnes colas, post & vt omnia æquanimis feras, præterea vt pro Christo cum res exegerit, vitam exponas. Si hoc te compares modo, beatus es. Nosti fidem esse veram, tu nequis perire. Cura, lumen fidei habere, quod est donum Dei. Cōprobavi iam, nō ab imaginatione, non à fixis sideribus, non à cælestibus corporibus, non à naturali lumine, non à scientia, sed à sola gratia, & supernaturali lumine fidem manare. Omni igitur ope nitimini, quò hanc gratiam habeatis, & beati eritis. Christianus qui bene viuere exoptat, dicere haberet. Quid est, quod me recte faciet viuere, &

Prima Hiero. concio. ad Florentinos fuit de renouatione Ecclesie.

Initia concionum Hiero. apud Florentiam.

Hier. fructus apud Flo. per quam multum fuit.

Annota ex qua humili initio ad quam celeberrimam et auctoritatem venit Hiero.

*Oratio, et Eu-
charistia.* hanc obtinere gratiam? Oratio, scilicet, præomni-
bus. Volo huic prorsum vacare. Hæc enim Deo pro-
piolem me faciet, quàm vniuersa alia & quò propius
effectus ad causam suam appropinquat, præstantior
euadit. Post hanc est mihi frequentandum altaris sa-
cramentum, quod rite sumptum, atque sæpius, permul-
tum seruat in gratia Dei hominem. Age dum, quid
agendum est? Nos vidimus ecclesiam defecisse, &
paucos in ea residuos esse p̄bos, & viros Noemi, Ruth,
& Orphæ oppetiisse diem, & Noemi velle profici-
sci. Videamus modo qualiter Orpha, quæ tepidos no-
bis appingit venire renuat. Dixi tibi, vt relinquant te-
pidos, & dum iter faciemus, alterum quoddam ver-
bum fortius tibi dicam. Perstemus hic attēti paulisper,
& quo pacto beatam quandam simus acturi vitam, ex-
plicabo.

¶ Dum pariter pergerent, Noemi nuribus suis dixit. Fi-
liæ meæ, regredimini ad domum matrum vestrarum.
Dicendum est tepidis. (Ite in domum matris vestræ.)

*Cur tepidi in-
epti ad sequē-
dum Christū.* Vos nō ex eo numero estis, qui Christianè cupiūt, vitā
agere. Christian⁹ vacare multū orationi, cupit. Oratio
maiolem cordis candorem, & simplicitatem desiderat,
quàm vos habetis. Exigit purgatum exacte animum,
& ab affectu terrenorum immunem, & à mundi rebus
auulsum seiunctūq; Itaq; Ruth, & Orpha. (Ite in domū
matris v̄ræ,) & ad ethnicos mores regredimini. O mo-
nache quid tibi vis? Vis, vt omnes monachorum in-
stituta, & vitā amplexemur? Minime. Sed dico. Reuer-
timini ad vestras matres. Neq; enim ferre id poteritis.
*Veniētib⁹
ad institutū
monachorū
dura sunt p-
ponenda
asserare.* Opus est, ad institutū monachorū veniētib⁹ verū dice-
re. Oportet ob oculos illis barathrū ponere, & dicere il-
lis. Hæc vita difficilis tibi videbitur. Nō licebit tibi pro-
tua libidine comedere, multus es futurus in orationib⁹,
frequens

frequens tolerandum ieiunium, in hortum tibi absque
venia non erit integrum exire. Ait itaq; Noemi. Redi-
te ad matres vestras. Regredimini tepidi ad vestras ce-
remonias, quib⁹ estis assuefacti. Vobis nō est cordi sim-
plicitas. Reuertimini. Neque enim in tanta austeritate
durare poteritis. Hęc d̄ interna simplicitate. Donet vo-
bis dñs bonos viros, idest, bonos præfectos, & bonos
ecclesiastas. Respōdit Orpha Ruth. Nos tecum ire vo-
lumus. Ait vero Noemi. Imo aliis opus est præter sim-
plicitatē internam. Opus est externis nudari. Hoc est,
non modò affectum à terrenis abducere, & à fortunis,
sed etiam ea omnia in arcis non possideri quia super-
flua sunt abiicienda & fastus sunt ablegandi. Ait paulus
fœminas non oportere precioso mūdo vti. Quod si fœ-
minis interdicit hæc, certè nō debem⁹ putare sacris fœ-
minis voluisse interdicare rebus his, sed p̄phanis, hono-
ratissq;. De sacris em̄ cōpertū erat. Nō op⁹ est tãto fastu
Christianè volēti degere, sed opus est simplicitate. Fœ-
minæ efflagitate, vt v̄ra correctio statuāt. Discite hone-
stè ambulare, discite ò Christianæ à Punicis fœminis,
quę obnupto vultu velamine nigro incedūt ceu p̄sona-
tæ. Missa facite preciosa ornāmēta, apostolo exhortan-
te. Et quidem si iuniores eademque altioris notæ
fœminæ ita incedere debent, multò amplius par est,
vt anus ita incedant. Et si diuites fœminas decet, vt ita
simplicitatem cultus amplectantur multò amplius pau-
perculas decet, & multò amplius viros quàm fœminas,
& sacerdotes quàm laicos, & monachos quàm omnes
alios. Omnia, quæ ad Christianum spectant, simplicia
& pura esse debent. Domus debet esse simplex, cultus
simplex. Satius ergo erit, vt ad matres vestras regredia-
mini. Si mecum venire vultis, nos volumus regredi ad
vitam simplicem, ad vitam apostolicam. Tu poteris
obiicere.

1. Thimo. 2

Ornatus chri-
anorum qua-
lis debet esse.Magnificus
animus cōcio
natoris Chri-
stiani.

obiicere. Tu neququam es apostolus. Respondit Noemi. Ego sum anus, neque habetis in me quid speretis. Verum est, me non esse apostolum. Oportet tamen, ut simus quales potuerimus. Contendat unusquisque vitæ apostolicæ pro virili appropinquare. Nos ad ipsam tendere nitimur. Quid tu facies Orpha, id est, superbiens ei? Hi sunt tepidi intus pleni superbia. Orpha redit retrorsum & ait. Ego nolo ire. Tepidi nolunt venire ad hanc simplicitatem. Noluerunt nos audire tepidi. Regressi sunt. Et aiunt. Nos iuuat pulchra erigere cœnobia. Ipsi volunt magnificas, & speciosas ædes construere. Vade igitur lætis aibus tepide neq; enim te desideramas. Abi Orpha. Redito ad tuos ethnicos. Igitur soli remansimus cum Ruth. Videamus quid ipsa dicat.

¶ Ruth oportet etiam, ut te alloquamur. Orpha tua ad auaritiam rediit, ad suos ethnicos mores, ad sua idola regressa est. Vade & tu cum cognata tua. Melius enim mihi erit soli. Propter vos enim persecutionem patior. Ruth omnino vult venire. Ruth interpretatur, videns. O vos beatos si simplicitatem hanc videritis, & intellexeritis. At hoc ipsum quandoque erit. Num de omnibus hoc afferis? Non. Verum de aliquibus. Si vos hanc simplicitatem amplecti instituitis, substantiæ vestræ melius cōsuletis. Pauca expendetis. Et non habebitis superfluum. Quod retinere nullus potest, sed in eleemosynas omnino distribuendum est, si vniuersis credendum est doctoribus. Aio ego tibi, oportet Christianum bene agere, & mala pati, & sic perseuerare vsque ad mortem. Forma Christiani est Si spiritus sancti gratia. Quæ sine simplicitate non contingit. Quapropter, cui simplicitas deficit, deficit, & gratia. Et quod alicuius rei forma vacat

cat, vacat & illa re. Minime igitur ille Christianus censetur, qui non est simplex. Arbor quæ ficos, vel mala ferret quotannis, si non habet vitis formam, nullo pacto vitis nomen feret. Fructus, & operationibus interna cognoscuntur. Dum tu vides Christianum externa simplicitate vacare, integrum est tibi dicere, interna eundem destitutum esse, & à Christiani abesse forma. Accede huc sapiens. Ais tu, simplicitatem, & stultitiam idem esse. Hoc quidem valde tibi nego. Et contra assero, simplicitatem, & sapientiam esse eandem rem. Assero itidem, Christianam simplicitatem, magnam esse prudentiam. Vis hoc videre? Contemplare, quæso, vter melius viuat, Christianus simplex, an tu, vter amplius Deū amet ille, an tu. Attende etiam vtris potius Deus loquatur, sapientibus huius seculi, an simplicibus? Lege scripturam & inuenies Deum semper simplicibus alloquutum, non hisce sapientibus. Quia cum simplicibus sermocinatio eius. Ama igitur hanc simplicitatem, & relinque superflua. Expedi enim tibi. Ah, durus est hic sermo. Et ego dico tibi, in euangelio esse scriptum, difficile esse, diuitem intrare in regnum cælorum. Age dum, quid tibi est cordi facere Ruth? Si placet tibi nobiscum venire, superflua abiicias necesse est. Expedi tibi ad crucem venire. Vide quid facias. Ego non te ad honores accerso, sed ad tribulationem. Verum est tamen nos hilariores esse in omni ærumna, quàm sapientes huius mudi, dum maxime lætantur. Si igitur hoc vides nempe in tribulationibus lætitiā inesse, notum est, hoc esse supernaturale. Deberes igitur credere aliquem apud nos esse thesaurum, qui clam te fit, qui nos hac dulcedine afficit. Optarimus nos, ut oēs huius dulcedinis essent participes, harumq; nostrarum

C 4 opum.

Tepidi non bene accipiunt abiectiōnem tēporaliū.

Compendia parcitatis ac simplicitatis Christianæ.

Imagō vna Christiani.

De exacte Christiano loquitur.

simile.

Simplicitas Christiana magna sapientia.

Prover. 3. Abiectio superfluatorū necessaria & vtilitatis causa.

Matth. 19. Mar. 10. Luca. 18.

Discrimen diuini spiritalium & temporalium. opes. Non clā te est, huius seculi diuites ægre suos thesauros cōmunicare. Imo vellēt, oēs alios similibus exutos bonis. At simplex, & rect⁹ & vere Christianus omnibus thesaurum suum exponit, & donat, & gratiam, quā illi tribuit Deus, cupit ab omnibus haberi. Ex hoc igitur intelliges minime humanū eiuisse thesaurū. Vellē equidem ditiores huius thesauri vos esse, quam ego sim. Et ideò tantum exclamo, tantum me meipsum vexo. Ego vos omnes adhūc inuito thesaurum. Vis ne tu venire Ruth? Volo. Pergamus modo vltterius. Faciam, vt manu contingere possis, modò te mihi attētum præstes, eum, qui hoc pacto, viuat, in hoc, atque adeò in altero seculo quietē, & tranquille viuere. Opus est, vti ob Christum crucem parumper tollas, & huic te simplicitati dedas. Etiam proceres olim irridebātur, dum conuertebātur ad fidē, & dum hāc amplectebātur simplicitatem. *Mira letitia in his q̄ recēs ad religiosa iustituta trāseunt.* Quis igitur labor est, simplicitatem hanc in vita amplecti? Nos denique simpliciter viuimus, & tyrones nostri prægaudio exultant, & tanta abundāt lætitia, vt non minima eos inuadat ridendi tentatio, cui ferè non sint amouendæ. Nihil cogitant, nisi Deum, & omnino sunt exultabūdi. Ego video, vbi sit spūs. Cernis profectò vultus illos angelorum. Nam vbi spiritus est, continuò iucunditate splēdet facies. Age dum, ego volo ire, ait Ruth. Idest. Aiunt simplices. Hoc bonum est. Iuuat nos ire cum Noemi. Nos volumus ad tribulationes tendere. (Populus tuus populus meus, & Deus tuus Deus meus.) subaudi, erit. Hoc est. Erimus omnes vnus cordis, vnus animæ. Omnis, qui hoc habet cor, bonis moribus assuefit, & per charitatem omnibus coniungitur. Si vos in hac Pentecoste vnum cor quietum, & pacatum facitis, polliceor vobis, intra triduum nos habituros hanc ciuitatem ordinatam, & rectē constitutam.

Profecta

Profecta est Noemi cum Ruth, & perrexerunt Bethlehem, quæ interpretatur, domus panis. Proficiscamur hac Pentecoste Bethlehem. Eamus ad domum panis. *Bethlehē qd.* accedamus ad eucharistiam rite confessi, & charitate coniuncti, & dicent vniuersi. (Hæc est illa Noemi.) id est pulchra. Hoc est dicent, qui id sciuerint. Hæc est illa ciuitas bene viuens, & instaurari, & speciosa fieri exoptans. Quot sunt, qui huc venire desiderant, & tu ignoras? Et exoriuntur iam hæc vota, & dicitur iam, Beata Florentia. Sed ipsa propter humilitatem dicit. (Ne voceris me Noemi.) Nam reuera adhuc non sum Noemi, quia in pœnitentia sumus. Neq; adest nobis adhuc spiritus ille, qui in nobis est futurus. (Sed vocate me Mara.) id est amaram. Sunt enim adhuc in nobis multa peccata. (Egressa sum,) ait Noemi, (plena,) & redij vacua. Ait ecclesia. Ego primū eram spiritu plena, nunc autem sum vacua. Omnia siquidem aruerunt, & exiccata sunt. Erat autem tempus reditus Noemi. (Quando primum hordea merebātur.) Hordeū, quod durum est, signat vetus testamentum, figurarum arcanarum plenū, durum propter difficultatem enucleandi inde sensus. Hoc tempus est inceptum. Exposuimus enim iam vobis hoc ipsum testamentum, non vnum tantum annum, Ecce hordeum, quod metitur. Tu nil de hac scriptura noueras. Deus misit, qui meterent, & eam aperirent. Ergo filij mei, quærat vnusquisq; hunc spiritum, & ad illū se præparet, & ad hanc simplicem vitam, accingatur *Ecclesia opes antiquæ & præsens inopia.* *Hordeum vetus instru.* fimus oēs vnus cordis, & vnus animæ, & Deus donabit nobis gratiam suam in laudem & gloriam sui nominis, quod est benedictum in seculis seculorum.

Amen.

G 5 Homilia

Homilia quinta habita. 13.

Calen. Junij anno. 1496. in Ruth.

Erat autem viro Elimelech consanguineus homo potens. Ruth. 2.

Elegans epilogus concionis superioris et expositionis totius. I. ca.

IN concione superiore, dilectissimi in Christo Iesu, quam ad vestram habuimus charitatem super initia libelli Ruth, vobis explanauimus, omne compositum, quod sub cælo est, spatio temporis consensescere, resolui, atque deficere, ut quod pugnantibus constet. Hoc ostendimus in constitutis ex elementis, animantibus nimirum, plantisque. Ostendimus item, rationem huius esse solutionem proportionis elementaris, quam sub propria forma omnia ea habere docuimus. Addidimus præterea, hac proportione sublata, omnia illa solui, atque deficere necesse esse, nisi quod in ipsis deperat, instauretur. Commōstrauimusque necessarium esse, corruptibilia, aut omnino corrumpi, & deficere aut in nouam speciem, formamque instaurari. Aristoteli namque, omne constans pugnantibus est corruptibile. Quamobrem omne, quod compositione sub cælo constat, omnino solui, & in sua elementa reduci, aut sub noua forma instaurari necesse est. Sic ad spiritualia sermonem conuertentes, diximus, constructionem ecclesiæ, ceu corpus quoddam esse, in quo formam spiritus sancti gratiam esse, censemus, proportionem, qua hæc seruetur gratia, esse simplicitatem cordis, qua deficiente, deficit ecclesia, quippe cuius harmonia continuo soluatur. In ecclesiæ exordiis erat insignis quædam simplicitas, quamobrem ecclesiæ

Arist. I. de celo. t. 140

In secundum cap. Ruth.

54

ecclesiæ corpus erat stabile, & ipsa plena spiritu. Nunc autem hac simplicitate, & puritate deficientibus, deficit ecclesia, & forma eius resoluitur. Iam non cordis puritas, nisi in simplicibus quibusdam, & in aliquibus mulierculis, inuenitur. Iam nulla forma ecclesiæ restat. Dum tuâ in rebus naturalibus forma permaneat periculum vis facere, fructus, & actiones contemplaris. Si frondibus se conuertit planta, & oportunis fructibus est fœcunda, ais adesse eius formam. Si vitis pro tempore neque folia, neque fructus profert, neque vlla eius visitur operatio, dicis, eius formam abesse. Ita si ecclesia operatur, ibi est forma. Sin autem opera, & fructus absunt, abest & forma. Qui non viuit Christianè, non est Christianus: quia vacat forma propria. Igitur extincta ferè iam ecclesiæ specie, & ad interitum inclinata, diximus, eam aut in suum principium reducendam, & defecturam, aut instaurandam. Ad suum principium nempe gentilitatis, regredi non potest, neque omnino deficere. Nam Antichristus adhuc non est proximus. Quamobrem asserimus denuò illam renouandam, & instaurandam. Declarauimus, & exposuimus, ut simplices, & rectos Ruth nobis exprimeret & tepidos, nequiterque de gētes Orpha. Vidimus tepidis, & Orphæ placere cum Noemi ire. Donec eis diceret, grandum esse. Atqui, ut oculis eius manum admoliri, & danda in elemosynas superflua, dicere incœpit, nō voluit cū ea progredi, sed regressa est. Omnes in cælestē patriam iuuat contendere, fortunas aut dimittere, libet nemini. Dixi etiā deum ut olim per piscatores ecclesiā, atq; ad eò totū orbem innouauit, sic in præsentia facturum. Quamobrem admonui vos, ne animum desponderetis. Nam & illi pauci, qui Florentiæ degūt, vniuersæ Italiæ imo & orbi

toti

Homilia quarta,

toti lumen dabunt atq; diffundent. Hoc fuit primū cap. Ruth. Cape modo alterum.

¶ Memini, dum hanc simplicitatem docere pro suggesto aggressus sum, dixisse tepidos. O monache, ipsa tibi vni remanebit. Equidem nescio, video tandem plures huic simplici, & puræ vitæ sese dedisse. Sed attendite, ne faciatis vos, vt aliqui, qui domū colentes spurcā, & for-
simplex & puravit a christiani debet esse non item spurca, stulta ve.
 dibus plenā, excusant nostrū suāsum, & aiūt. Monachus dicit, vt simpliciter viuamus. Ego profecto simpliciter viuendum dico, non tamen obscœne, aut stulte. Simplicitas tota est nitida, tota pura. Beatus cui illa contigit. Tu sapiens non amas illam. Affero tibi tuæ vrbi necessariam. Te oporteret legibus illam abste conditis reuocare. Sed tu vsq; adeo sapientia affluis, vt toti mundo ipsa eadem tua sapientia puteat, & tetrum odorem exhalet, Attende tamen sapiens. Spontaneus, imo etiam inuitus quandoq; de simplicitate tādē leges condes, & simpliciter viuetur, velis, nolis. Memēto eorum, quæ te inuitum etiā facturum, dixi olim. Quæ fecisti tandē. Ita & hæc, aio tibi, facies. Hęc ciuitas olim probitati studebit, & ciuitati, quę pbitati dat operā, opus est legibus nō duplicitatis tot vncinis & cautionib⁹ refertis, sed quibus simplicitas statuāt ac seruetur. Simplicitas in omnib⁹ rebus sancta est. Non tāto fastu, atq; apparatu opus est. Exhibetur enim sensibus negotium, qui vbi motu fuerint, animam titillant, & sic homines periclitantur. Aiunt philosophi, omnem nostram cognitionem a sensibus oriri, quare si deficiatur homo sensu aliquo, tota illius sensus cognitione continuò destituitur. Qui cœcus natus est, ignorat quid sint colores, quia oculis nūquam hausit imagines ipsorum. Qui à natiuitate surdus est, nescit, quid sint soni, & voces, quia aures eius nunquam ea perceperunt. Et ideo huiusmodi homi-
Nimius fastus q; apparatus christiano abijciendus est. Arist. 1. Metaphi. & in fine post. er. D. Th. 1. p. q. 85. ar. 6. & 7. Arist. 1. post. c. 32

nes

In secundum cap. Ruth.

55

nes, vt vides, non loquuntur. Si igitur, sensibus nō offerrentur, quæ non sunt simplicia, minime ad ea traherentur, neque inde ad multa procederent scelera. Conde ergo leges de simplicitate, & tolle de medio fastus, qui ad mala homines pelliciunt. Ait quædā glossa in testamentum vetus, vbi legitur, Iudæis solenne fuisse, vt iudices haberēt iuxta vrbis portas, hoc ideò eos fecisse, vt dum ibi iusta decernuntur, rustici atque pagani intrò non penetrarent, & pulchras ædes cæteraque aspectu delectabilia, vnde cupido illis inceseret, similia factitandi, non viderēt. Aristoteles, quamuis ethnicus esset, de correctione puerorum loquens ait, non esse obscœnas imagines appingendas, vt per illas pueri neutiquā, ad turpitudinem moueri possint. Aduerte huc igitur animum sapiens, & videbis sapientes, & memorabiles viros voluisse, vt studiosè viueretur, & vt pueri emendatis essent moribus. Tibi vero non placet, de hoc leges ferre. Olim vbique gentium viuebatur simplicitate. Ita vt neque exprimeretur verbo vlla turpitudine, neque cogitaretur. Legitur, Rachelem pascendis gregibus cum pastoribus operam tunc dedisse, cum Iacob in domum patris eius ireret, inuentamque ab eo esse huic curæ vacantem cum pastoribus, cum tamen iam grandior natu esset. Tunc simpliciter homines conuiuēbant, & conuersabantur. Sed tu sapiens tanta abundas sapientia, imo dementia, vt in omnibus mala cogites. Et eò stultitiæ est prouectus hodie mundus, vt vxores cum viris corām liberis suis nil non loquantur idque aperte. Adest puer tuus, & intelligit illud, quod tu effutis, & incipit simplicitatem deserere, & nequitia impleri. Ita in tabernis, officinisque magistri corām discipulis, & ministris omnia palām garriunt, & illi omne scelus addiscunt. Nulla iam est simplicitas, neque

Præceptū erat Deute. 16. & frequens est mentio de hoc in scrip.

Aristo. 7. politici cap. 17.

Prisca simplicitas.

Genesis. 29.

In eos qui malo exemplo alios corrumpunt.

neque in iam adultis, neque in paruulis. Tu senex improbe, scelerateq;, loquor tibi, qui ætate senex es non sensu vitiiis mades, intus, extraq;, ac vndique putes, & tam turpiter pueris, imo & omnibus loqueris, vt par profectò esset vsq; adeò fustib⁹ te cædi donec tua vitia poneres. Deniq; nō est simplicitas. Et dixi tibi hæc oia eius simplicitatis respectu, quæ in hoc capite, quod tibi exponam hoc mane, uisitur. Si tu simplicitatem hanc amplexareris, tibi consuleres, & si pueros emendares, videres quantò amplius proficeretur. Sed tuæ stultitiæ id non placet. Agedum sine, me modo historiam tibi huius capituli narrare, & postea melius tibi tuam amentiam indicabo.

Historia. 2. c.
Ruth.
¶ Oportet historiam narrare hisce fœminis, & adhuc viris his qui non legunt. Dixi vobis in concione superiori de Elimelech marito Noemi & de morte eius in Moab, & de regressu Noemi cum Ruth in Bethlehem. Hic igitur Elimelech habebat opulentum, & potentem cognatum nomine Booz, & fuit hic ex cognatis Christi. Christus siquidem ab illo duxit genus. Hic tunc temporis nempe, cum Noemi regressa est, faciebat meti segetes. Ait Ruth socrui. Domina mea vadam, & spicilegio operam dabo, vt panem inde conficere, atque adeò vt sic viuere valeamus. Dixit Noemi. Vade filia mea, & collige spicas post terga metentium. Vide simplicitatem. Non enim veretur, mittere puellã alienigenã ad spicas colligendas inter messorum: abi nũc, mitte filiam tuam, aut etiam filium, tu videbis in ipsos iactari mille absurda dicteria, atque scommata. Dixi vobis aliã adolescentes istos, qui in tabernis sunt cum honorabiles illac transeunt fœminæ, mille in ipsas absona dicteria iactare.

¶ Opus est ò domini Octo viri, ò Florentine domina-

tus

tus, loquor his, ad quos spectat, vt, qui sic molestia honore dignas fœminas afficiunt prius funis attractu reiectuq; pensiles torquerentur. Si vero iterum id committerent, retruderentur in Stinchas. Sed tibi non placet, neque vis in huiusmodi sceleratos animaduerti. Illorũ te ad similem monstras. Alioqui non id patereris. Vos quibus cura incumbit eligendi magistratus, curate ab administratione reipublicæ arcendos eos, qui nolũt animaduertere in facinorosos. Porrigite illis semper albas fabas, cum deinde ad suffragia ventum fuerit. Et hoc pacto amouetis eos. Spargite hæc per vniuersum populum, & facite, vt qui ad suffragia eligendus accedit, multis fabis albis reproberetur, ac repellatur. Hoc exigit ratio, vt populus in magistratus iniquos sic animaduertat. Tu popule es dominus, & Christi regis nostri vicarius, & ad te spectat facere, vt iustitia colatur. Reuertamur modo ad nostram Ruth, quæ erat simplex, ducente tamen Deo, & simplicitate comite in agrum Booz venit, intermissas spicas collectura. Venit dominus agri consalutauitq; messorum dicens. (Dominus vobiscum. Qui responderunt ei. Benedicat tibi dominus.) Et ait Booz. Et quæsiuit ex præfecto messorum, quænam esset illa puella. Ipse respondit. (Hæc est illa Moabitis, quæ cum Noemi venit,) & toto hoc die sequuta est messorum, spicas fugientes eorum manus colligens. Booz iste, qui iam diu famam illius nouerat, & probitatem conuersus ad illam, dixit. (Audi filia mea ne vadas in alterum agrum, ad colligendum, sed iungere puellis meis.) Metebant enim & ipsæ ibidem. Præcepi messoribus, vt permittant tibi spicas deciduas colligere, & vt nullum tibi negotium exhibeant. Illa flexis genibus gratias egit dicens. (Vnde mihi hoc, vt inuenirem gratiam

ante

ante oculos tuos?) Tu qui nequam es, neq; simpliciter ambulas, male cogitabis. Quid vero dices in alio capite, vbi illa ad pedes Booz dormiuit? Tu non es simplex, & ideò peruersa cogitas. Et putas ab illa procul esse simplicitatem. Ait Booz. Noui quàm bene cum focru tua Noemi egeris, & quomodo cognationem tuam reliqueris, & ad Dei, qui est apud Ierusalem, cultum te conuerteris, & sub vmbra alarum eius confugeris. Quapropter libet mihi, vt puellis meis confociata spicilegio vaces. Illa gratias agens, dixit se indignam, quæ eius puellis sociaretur. Et subiunxit Booz, & ait illi. Huc ades, (& comede panem, & intinge bucellam tuam in acero.) Illa assedit messoribus, & comedit, & deinde incepit denuo intercedentes illis spicas colligere. Et dixit Booz messoribus. Sinite illam, & de industria è manipulis vestris finite etiam intercidere spicas, vt illa citra ruborom possit colligere. Collegit ergo tantum spicarum in vesperum, vt post excusionem tres hordei modios sit ad mensa. Ne intelligas tamen modios tales quales sunt nostrates, sed potius intellige eam mensuram, quam tres nostri quartarij redunt. Portauit ergo illos focru, & similiter de cibi reliquiis, quem Booz dederat. Nuntiauitque illi, se in agro Booz fuisse. Noemi dixit illi. (Propinquus noster est homo.) Vade in illum agrum cum puellis eius, neque ad alium te conferas, ne tibi quispiam obsistat, & fecit sic Ruth Donec & hordeum, & triticum collecta sunt. Ecce litera. Videamus allegoriam.

¶ Dicamus paulisper de simplicitate. Tu dicis simplicitatis nomine significari stultitiam. Ego vero dico significari sapientiam, & minime stultitiam. Contemplemur hoc tantisper in rebus naturalibus.

Deus

Deus à philosophis nuncupatur actus purus, & prima materia pura potentia, & asserunt, ista duo longissimè omnium à per mixtione remota, omniumq; simplicissima esse. Materia prima ideo dicitur simplex, quia sua pte natura immunis est à forma. Et est lōge simplicior elementis. Quæ etiam sunt simplicia, plantis, & mixtis, & his quæ elementis constant collata: simpliciores elementis sunt cæli, quia minus mixti sunt. Deinde angeli excellunt simplicitate cælos, attamen sunt minus simplices quàm Deus, quia & angelus nō nihil mixtionis habet. Est siquidem, vt qui creatura sit, compositus ex essentia, & esse suo ad talem essentiam terminato. Habet præterea intellectum, in quo est eius scientia, quæ non est ipse intellectus. Sed post hūc Deus est statim, qui solus est actus purus, & omnibus simplicitatis numeris longe cumulatifsimus. Quò igitur res aliqua altior est, & à materia remotior, hoc est etiam simplicior. Terra quia infima est, minus est simplex, quàm alia elemēta. Deinde simplicior, quàm illa, est aqua, & aër quàm aqua, & ignis quàm aër, & cæli, simpliciores sunt, quàm ignis, & angeli quàm cæli, & inter angelos superiores sunt simpliciores quàm inferiores, vltimò Deus est purissimus, & simplicissimus. Hic est modus quid simplicitatis, qui est in rebus naturalibus. In moralibus autem aliud est simplicitas. Est enim & in his simplicitas. Et vocantur simplices crassi quidam, & puri, qui ferè prorsus sunt ignorātes, & hi similes sunt terre. Alij sunt, qui aliqua addiscere valent ab aliis, sed crassa Minerua, simplices & hi, & aquæ ad similes. Alij qui tandem addiscunt ab aliis, sed subtilius quàm priores, sunt itidē simplices, & aëri similitur. Alij sunt autodidacti, sed non adeò subtiles, & igni similes dicas, alij & ipsi per se ipsos docti, subtilius res inuenientes, simplices

H ces

Homilia quinta

ces tamē, & cælis similes. Omnes hi crassiori modo simplices appellantur, per priuationē. Nunc autem de his nos non loquimur. Simples, de quibus nobis est sermo illi sunt, qui opponuntur è regione hominis, qui duplex est, & improbus, atq; adeò bilinguis. Accede huc tepide, qui plenus es superbia, & extra nullas nō ceremonias mansuetudinis indicia ostendis. Tu es duplex & minime simplex. Simplicitas, aio tibi, est maxima quædam virtus. Vide quantum collapsi sunt mores hodie, & inuenies ad ipsos vsq; magistratus & primates grassatam duplicitatem. Loquuntur cum duplicitate, vt inuicem sibi placeāt. Loquere verò tu simplicitate, si amicus es veritatis. Prudens, doctus, astutus potest optime esse simplex, si interna exterius ostendit. Hic recte simplex est, & assimilatur cælo, intus forisque lucens per sese, & de hoc nobis est sermo. Alij autem simpliciores his, sunt illi, qui angelis sunt similes. Angelus enim est perpetuò summe simplici coniunctus, idest Deo. Ita ille, qui in hac vita gratia Deo cōiunctus est, & purus scelerum viuit, perfectè simplex nuncupatur. Hic rectus coram Deo est, & absque duplicitate vlla. Eius externa opera internis consentiunt. Habet subditum sensum rationi. Et iustè omnia agit. Est ne tibi hoc stultitia sapiens? Hic est simplex, de quo loquor. Hæc mihi videtur magna sapientia. Nam sapientis est ordinare. Et hi totam suam vitam in Deum conferunt, intus extraque. Dic mihi sapiens. Quo pacto vitam tuam ordinas, si sapiens es? Quid est, quòd peccata non fugis? Diabolica mihi est hæc tua sapientia. Non quæris siquidem, nisi terrena, & quæ sunt breui duratura. Sinite illū, & maxime hoc tempore, cui tot rerū conuersiones impendent. Non est profectura hæc sapientia sapientibus, non est profectura hæc sapientia

Quæ est simplicitas ab Hiero. tanto opere prædicata.

Sapientia mundi.

In tertium caput Ruth.

58.

tia florentiæ, non est profectura hæc sapientia Italiæ. Tu tandem obstas, & dicis, sapientes nihil horum credere. Et ego dico tibi, me fortasse dicturum fuisse, meam doctrinam non esse Christi, si nobis hi sapientes credidissent. Christi tempore ferè sapientes huiusmodi non adhibuerunt illius doctrine fidem, & scis, eos tūc dixisse. Nūquid ex principibus aliquis credidit in eum? Et sic illam derisui habebant. Afferro tibi, sapientes huius seculi, & satrapas per sensibilia effusos, difficile quæ Christi sunt credere. Animalis homo nō percipit, ea quæ sunt spiritus. Doctrina istorum sapientum, & hominum animalium est diabolica. Hæc vindicta quædam est, quam sumit Deus de his superbis, vt lumine careant, & diuina ignorēt summa Dei animaduersio in hoc mūdo ea est, si priuetur à Deo quis necessario lumine ad res eius cognoscendas & dono, atq; lumine fidei orbus relinquatur. Nimirum ergo sapiens si tibi nec placet simplicitas, neq; illā amas. Age dum, videamus parumper vnde veniat hæc simplicitas, & qualis sit. Hæc, quam loquor, simplicitas, interior est. Quam cordis puritatem vocare, liceat. Hanc situ haberes, diuina cognosceres. Ab hac interna, procedit exterior. Attamen quid est, quòd in rebus naturalibus simplicitas exterior nūcupatur? Verbi causa. In natura videmus omnes flores ex arboribus productos simplices esse. Neq; enim arbor vlla visitur ferta, aut similia cōposita proferes, sed florem suū simplicem pro interna sua simplicitate. Qualis est forma arboris intima, talis est, & extima eius simplicitas. Ita simplicitate extranea hominis, intranea noscitur. Cum tu cernis de rhetoricis flosculis aliquē differentē, & ex arte nitentē dicere, & circa vocabula anxiiū, ais, intus non esse simplicem, quia extra nō simpliciter loquitur. Ita cōcionator,

Ioannis. 7.

1. Cor. 2.

Cordis puritatem vocat simplicitatē Hiero.

Exteriori simplicitate cognoscitur interior.

H 2 qui

Homilia quinta

qui non simpliciter loquitur, & qui de arte dicendi differit, abste perceptus, te fastidit, & eum hac intraria simplicitate vacare, cognoscis. Oportet concionatorem simpliciter munus obire suum, si fructum laboris sui optat. Vides apostolos, qui simpliciter viuebāt, tantum lucri fecisse suis cōcionibus. Ratio huius est, quia Deo natia nostra, magis quam artificio, & studio elaborata à nobis, placent. Nam illa sunt ab ipso absq; medio, hæc licet etiam ab ipso sint, industria tamen humana parātur. Roga pictores, vtra magis delectet imago, arte elaborata, an naturalis. Respondebūt, naturalem plus delectare. Ita Rhetorice latēs plus delectat, quia tunc apparet magis naturalis, quam cum patet artificium, & studio plena cōstructio. Itidem vere christiano magis placet externa simplicitas, quam fastus, & superfluitas. Et quia nos oportet, multis rebus arte paratis vti, vitari enim hoc non potest, vt domibus, vestibibus, & similibus, ideo quò hæc sunt simpliciora, hoc vitæ christianæ propiora sunt. Et ea re tu ne in vestibibus tantum artis, atque sumptus ponas, quantum solenne est tibi ponere, similiter neq; in domibus, sed tantum, quæ necessaria sunt ibi fiant. At qui nullum hodie vestigium est simplicitatis. Et quod deterius est, neq; à sacerdotibus hæc simplicitas amatur. Vade ad primos ipsos ecclesiæ primitiua. Videbis, non illos tot accipitres, non tot canes, non tot mulas habuisse. Vade, considera domos eorum totæ erāt simplices, non erigebant aureas, aut argenteas ædes. Omnia in illis erant simplicia, vestes laceræ, & refartæ. Vade, & vide etiā conciuum tuorum antiquorum simplicitatem. Vide, an pueri eorū marsupiola bombicina gestarent, ita volentibus parētibus, vt tui faciūt, te volente. Videbis ipsos pallia viridia gestasse, & refartas corio ad genua caligas.

Concionatori
praesertim ne
cessaria simp-
licitas.

Christiana
simplicitatis
laus,

Vanitatis cō-
temptus an-
tiquus.

In tertium cap. Ruth.

59

gas. Eo fastus progressum est, vt vnusquisque efferat, ostendetq; omnia quantum per vires licet. Intus foris ve, nulla est simplicitas hodie. Omnino munere publico tibi opus est, atq; magistratu, vnde quantūlibet conuerrere queas pecuniarum, quò filiorum aliarumque rerum fastui, ex pensisq; sustinendis par sis. Tu foemina, quorsum tot multiplicas redimicula, tantumque mundum paras. Opus est, vt occultè virum expiles. Monache, & sacerdos quorsum tibi tanti fastus, & sumptus? Nimirum si postea sacerdotia perpetuo tibi accumulare contendas. Tu mercimonia exerces, & forum sequeris, quò illas habeas pecunias, quæ ad hoc exiguntur. Vade stulte, contemplare philosophos, qui te multò erant sapientiores. Intuere simplicitatem vitæ ipsorum. Tu dicis simplicitatē esse stultitiam. Illi non erant stulti, magnam tamē habuerunt simplicitatem. Considera illos priscos, eosdemque sanctos viros, qui spiritu nobis antecelluerunt, videbis eos totos simplices. Vide itē an apparere illi possint stulti, quò simplices fuerint. Cui non placet hæc simplicitas, non licet christianè viuere. Nec, si nō simpliciter viuunt, aliquid spiritus habere quisquā potest. Donator siquidem spiritus Deus, cum sit ipse simplicissimus, longe ab omnibus non simplicibus rebus abest. Si spiritum ergo, atq; adeò dominum nostrum inuenire cupimus, hac simplicitate corda nostra impleamus, & terrenis omnibus nos spoliemus. Vos videtis ecclesiam defecisse, quò terrenis maiorem in modum intenta, spiritum perdidit. O beata florentia, si leges de simplicitate condideris. Christiana etenim efficieris tūc, & vere religiosa. Hoc eousq; replicabim⁹, donec fiat, & donec simpliciter viuatur. Non fiet in tanta nequitia, non inquā, fiet, nisi prius ensis adueniat. Vbi dominus Iesus, qui modò

Insane expē
se, & fastus
nimij,

Philosophorū
vita confusio
nostra.

H 3 lingua.

Mala Italiae lingua carnea concionatur, ferrea lingua concionaturus aduenerit, tunc omnia fient. Bellū ingens superbiā deprimet, & vasta pestis fastus prosternet, & simplicitatem reducet. Nos simplices sumus, aiūt hæ mulieres. Precamini adhuc dominū scēminæ. Obsistitur enim correctioni vestræ. Processura tamē omnino est. Scis me dixisse, alia abste omnino tandem faciēda esse. Idē tibi de hoc prenūtio. Quōd si per te id non erit factum, fiet per aliū quādoq; Et de te summetur suppliciū, qui pacem non curaris. Aio tibi, Deum ita velle. Tene me. Iam tandē aliquādo hoc deberes capere. Vidisti enim signa ad fidem faciendā sufficientia. Atqui tibi nō placet vt simpliciter viuatur. Tibi turpitudine scēminarū, & puerorū perplacet. Si pueri ad nefariū, & contrā naturā scelus perpetrandū irent, tu rideres. Pauper monachus ad bonā te verbis frugem reducere, nititur, & vis eum lapidare. Et nullo pacto vis ei fidem habere. Fac quę te premonui. Institue vitæ correctionē, aut à Christo stabiliendā expecta. O frater tu igitur nobis es imperaturus? Absit, sed Christus rex ciuitatis. Ego nūtius duntaxat sum eius. Oportet, me, quę in mādatis habeo, dicere. Caduceatorem autē iniquū est violari. O monache ego tibi nō auscultabo. Fac ergo ita, & ab ipso sumetur de te vindicta, hōc maior quōd tardius sumpta erit. Quia tarditatē supplicij pœnē grauitate cōpensat. Affero tibi, Deum velle, yt hęc simplicitas inducatur. Ipse sensim, in suos vnuscuiusque fines res perducit. Et donec abfuerit hęc simplicitas, aberit, crede mihi, abste spiritus. Prisci illi, sanctiq; similiter viri pro virili eam quærebāt. Et vbi ciuitati in discrimine aliquo animarum positæ, atque integritati vitæ prouiderāt, arcanisse scripturis dedebant, simplicitatem quærebant, & morum vitæque puritatem. Coniice oculos in has, quas

Nuntium tātum, non itē præfectū dei se esse dicit Hic.

Valerius max. lib. 1.

Antiqua simplicitas.

quas tibi ostendi, scripturas, & vide, quā fuerit simplex Ruth. Agedum assumamus historiam, quā explicandam suscepimus. Ruth quid ad parandam nobis simplicitatem sumus facturi? Oportet orationi vacare, & meditationi, & quandoque etiam corpoteo labore exerceri, quia non semper possumus orare. Oportet igitur, semper curam orandi habere, cū sit scriptum, oportet semper orare. Sed opus est etiam, vt dico, corpus exercere, & oculos semper in Deum intentos habere, ne maiestatem eius in aliquo offendamus. Attende modō, vt te hoc ipsum Ruth hoc mane doceat. (Erat autem viro Elimelech consanguineus homo potens, magnarum opum, nomine Booz). Elimelech interpretatur, Deus meus regnator, & diximus superiori capite significare Christum. Booz interpretatur, in ipso fortitudo, & dicemus etiam significare Christum. Sed quōd melius rem capias, Nota personam verbi in natura diuina subsistere, & in coniunctione verbi cū humanitate naturam humanam diuinæ copulatam esse in diuino supposito, sicque persona diuina subsistit in natura humana. Est præterea tanta hæc coniunctio diuinæ naturæ cum humana in diuino supposito, vt sæpe sæpius idioma cōuertamus quod alterius est, alteri vicissim tribuentes in eodem supposito, hoc est humanitati, quod est diuinitatis, & contra. Verbi gratia, dicimus Mariam virginem peperisse Deum, & tamē ipsa peperit Christum, quatenus homo erat. Sic dicimus de Christo mortuo, Deus pro nobis mortuus est. Sic dicimus, Christus creauit mūdū, licet quatenus homo est, Christus nō creauerit eum. Et ita quod alteri naturæ peculiare est, sæpius alteri in supposito attribuitur propter suppositū in vtraq; subsistens. In rebus etiā naturalibus, quę totius sunt parti donatur. Vnde licet

Luc. e. 18.

Cap. 2. Ruth

Elimelech et Booz quomodo interpretatur.

Cōmunicatio idiomatū miras prædicationes inducit.

*Actiões sunt
sup. quinque
tamē tribuū
tur partibus,* teste Aristotele dicatur, anima textit, homo tamē est, qui illa facit. Si anima mea intelligit, id supposito tribuitur, non formæ. Nam suppositum est, id quod est. Et forma est id, quo suppositum est, vt tecū qui doctus es agamus. Booz ergo significat, in quo est fortitudo, & Christū indicat, sed hominem, vt Elimelech, quod nomen interpretatur, Deus meus regnator significat, & eundem, sed Deum. Et tribuitur hæc significatio vni & eidem supposito, in utraque natura subsistenti. Est itaque quod proprie agit, non forma sed suppositū. Sunt consanguinei, & cognati, vt hic habet textus, quia diuina, & humana natura arctissimo vinculo in Christi persona iunguntur. Erat Boz hic potens, & opulentus, quia Christus, quod ad vtramq; spectat naturam, ditissimus, & potentissimus est. Ille habet opes ingentes, omnia eius sunt. Ager ipsius est. Id est scriptura tota ipsius est. Ager vnus est Genesis, ager alius est Exodus, Ager alius est Leuiticus. Et similiter de reliquis, tum veteris tum noui testamenti libris dicendum est.

*Frumenta
agrorū Booz
quid signēt.* ¶ Hordeum, & triticum, quod Booz in suis agris metebat, mysteria item habent. Et hordeum quidem durtiem veteris testamenti, triticum nouum indicat testamentum, quod apertius, clarius, & dulcius est, quam vetus. Paleæ crassitudinem literę, & literalem sensum significant. Litera scripturæ apparet rudis, & inculta, & tibi rhetoricæ studiose non placet. Sed tamen si penitus ingrediaris, inuenies ibi sub hisce paleis fructum grandem. Tempus igitur erat messium. Et Ruth volebat ad spicas colligendas ire. Eamus omnes messum. *spicilegium
quid signifi.* Eamus ad colligendas spicas. Hoc est. Congregamini ad conciones. Collige spicas animæ, pro futuras. Iunge deinde boues, si placet tibi has spicas, & paleas triturare, id est. Cape doctores, qui sunt boues, quiq; nos præcesserunt

præcesserunt, & qui hanc exposuerunt scripturam. *Quomodo le-
gēda scrip-
ta.* Excutito granū, id est allegoricū, & anagogicum sensum, & similiter alios. Si tu vis excutere virga discretionis, cape intellectus virgam, & excuties granū, id est sensus. Et si dixeris. Nesciam. Dominus te erudiet, si tamen simpliciter rem aggressus eris, & aliorum ipse te eruditorem faciet. Subiice deinde grana molæ pistrini, id est. Intellectus volutationi, & rumina, ac recogita, cōminueq; atq; in farinā redige. Vides nos nunc *Considerāda
scriptura,* molentes, & cōminuentes scripturam hanc. Versatur hoc pistrinum aqua gratiæ.

¶ Ecce autem Ruth nostra egressa est ad spicas colligendas in agro Boz, id est, in Christi scriptura, vbi erat præfectus messorum, quidam iuuenis. Hic typum gerit doctoris aliorum, qui scripturæ huic nauant operā. Iuuenis, id est fortis, quia plenus est spiritu sancto. Messores sunt huius studiosi. Erāt etiam inibi puellæ Booz metentes. Hæ significant rudes, & indoctos, qui etiam ipsi in agro sunt scripturarū spicilegio vacantes. Spicę à messoribus intermissæ sunt scripturarum sententiæ, ex quibus diuus Antonius vnā collegit. Nam dum concioni interesset. Audiuit illud ex euangelio, Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & sequere me. Collegit hanc spicam beatus Antonius Pœnitentiam amplexus est, & perfectus euasit. Ergo simplices hi in Ruth expressi, has colligunt spicas, vnde perpetuo satiant sese. Hæc est dico vobis, beata vita, simpliciter degere. Ruth non habebat agrū, cuius meteret segetes, aut messem. Hi sunt, qui dicunt. Nobis nō sunt codices, studere nescimus. Vade collige spicas in alienis agris, id est, vade ad conciones. *Quando colli-
gimus in alie-
nis agris.* Ecce Ruth dicens socruī, domina mea ibo ad colligendas spicas. Vide illā his qui maiores ipsa erant subditā & obedientem

rem. Nō procedit absq; venia. Hęc illos signat, qui vo-
lunt bene facere. Ruth interpretatur, videns, festinās,
& deficiens. Videns, quia hi simplices vident, & illumi-
nantur. Festinans, quia properant præ solitudine be-
ne viuendi. Deficiens, quia sese deiiciunt, & supplices
fiunt. Demittit se vsq; ad petendam eundi veniam, &
socrus ipsi eam præbet. Sic & tu facito. Liceat per te
filia, & filio ad conciones venire. Imo coge eos venire.
Fuerunt, qui vna concione vnā spicam, idest, vnam sen-
tentiā, vnum verbum collegerunt, quo per totā vitam
aliti sunt. Spicę etiā à tergo relicte sunt explanationes
scripturę retrō à scriptoribus doctoribusq; intellectu
præstantibus, derelictæ. Retro sunt relicte spicę hæ,
quę hodie colliguntur. Veni, veni ad scripturas. Mitte
q̄stiones Parisienses, mitte magistri sententiarū subtiles
annotationes. Nos quęstiones nolumus, quęstiones nō
sunt granum, sed lolium, quod cerebrū fumo fatiget, et
circūrotare caput, cogat. Missum fac loliū, & dum ali-
quam bonā spicam videris, dicito. Hęc bona est, & col-
lige, atq; conserua eam & dic. Hęc mea est. Dum esset
itaq; Ruth in agro, Ecce vidit Booz patrem familiæ.
Quod signat, si vos huic scripturę dedideritis operam,
venturū seruatorem nostrū, aut angelū ad reuelanda
vobis multa eiusdē scripturę sensa. Atqui hodie ne pa-
gella quidē eius legitur, sed puluere plena iacet. Cum
Booz peruenit in agrum salutauit messoris, dicens.
(Dominus vobiscum.) Ipsi responderunt. (Benedicat
tibi dominus.) Dices tamen. Si Booz significat domi-
num, nōne dominus benedictus est? Maxime. Sed in-
nuit, vt sit benedictus adhuc in suis membris. Roga-
uit deinde Booz, iuuenē. Cuius est hęc puella? Dices.
An nescit hoc dominus? Scit, sed tamen rogat dictum
superius iuuenem, idest, concionatorem, ad excitandū
ipsum,

*Ruth triplici
ser interpre,*

*Pueri & puel
la cogēdi ad
conciones au-
diendas.*

*Spicę expōsi-
tiones scriptu-
rę à doctori-
bus derelictæ*

*Visto Booz in
agro.*

*Interrogatio
Booz quid sit.*

ipsum, vt & Philippum in miraculo quinque panum
interrogauit, dicens. Vnde ememus panes? Nempe *Ioanis. 6.*
suffecturos. Nouerat bene dominus, vbinam esset pa-
nis. Sed id fecit, quò fidem Philippi excitaret. Ita hic.
Respondit iuuenis. Ego noui eam, neque sperno eam.
Hęc est Moabitis quę venit cum Noëmi, de regione
Moabitide, idest, ipsa est quædam anima conuersa ad
Deū, relicto Moab, idest, demone, & ad Noëmi, idest,
ad ecclesiā Dei, venit. Et venit huc. Hoc est, Bethleē
æstate, qua calor viget. Quod significat esse aliquos, *Æstas tri-
bulationum
typus.*
qui sese ad meliorem frugem reduxerunt, & ad sim-
plicitatem hoc tempore æstus præsentium tribulatio-
num, cum hordeum metitur, idest, cum vetus instru-
mentum exponitur. Dixit Booz Ruth. (Audi filia. Ne
vadas in alterum agrum ad colligendum nimirum spi-
cas.) Hoc significat, dici animæ. Audi dilecta mea, ne
ad altos agros te conferas, idest, Ne ad alias concio-
nes vadas, in quibus discrimen subire posses. O mo-
nache non igitur ibimus, alias conciones audituri?
Minime gentium hoc dico. Sed ne vadas iam ad tepi-
dorum agros, ne ad tabernam incantantium, qui sem-
per alij detrahunt vadas. Ipsi nolunt hanc simplicita-
tem. Tepidi sunt nobis inimici. Vade anima mea, ait *Sapientes se-
quendi & au-
diendi à rudi-
bus.*
Booz (iungere puellis meis,) & insequere messoris.
Hoc innuit, oportere, vt qui simplices sunt, eos, qui in-
genio præstant insequantur, & eorū spicas colligant,
idest, eorum verba, & commentationes. Legite, quę
potestis. Legite vitas illas sanctorum patrum, col-
ligite eorum spicas. Vade igitur Ruth filia mea. Ego
enim curavi, inquit Booz, vt nihil tibi negotij exhi-
beatur à messoribus. (Et si sitieris, Vade ad sarcinu-
las, & bibe.) Quod significat, oportere, nos ad ora-
tionis aquam, vbi ministri Dei, & messoris bibunt,
ire,

*Orationis cō-
mendatio.*

Orationis cōmendatio. ire, si nos, quia ad bonos mores & simplicitatem mi-
 grauimus sitis cruciat, idest, tentatio ac desiderium
 status, diuitiarum aut deliciarum carnis. (Vade ad
 sarcinulas,) idest, vade ad aquā orationis, vbi famuli
 mei bibūt, mei q; messorum. Accurre ad orationis opē,
 & omnis tua tētatio recedet. Ibi q; sitis tua extinguetur.
sarcinule quid signifi. Sarcinule hīc sunt, quę dorso humerisque in agros ba-
 iulātur, operariorū grā. Quo doceris, cū tētatione pre-
 meris ad sarcinulas ire, idest ad crucē, quę supra dorsum
 portatur, p̄cidere q; ante crucifixū, amplexari crucē il-
 lā, & dicere. Dñs me⁹ tot passus est tētatiōes, tot impro-
 peria, tot flagella, & deniq; in hac cruce mortē, volo &
 ego equo animo oīa propter ipsum ferre. Si egen⁹ sum,
 ille maiore pressus est egestate, si derisus, ille plus irri-
 sionū pertulit. Gratias tibi ago domine, qui me sic illu-
 minaris, vt ego tuam cognoscā veritatem, & scriptura-
 rum, quas nobis fides tradit, sim capax. Gratias tibi ago
*Lumen Dei, quantum do-
num.* de hoc lumine, & de hoc dono super omnia. Hęc ma-
 xima est gratia Dei, in hoc mundo, nēpe, si detur ei lu-
 men, sicut contra id vltimū est malorum, si priuetur à
 Deo lumine suę fidei, & veritatis, & in tenebris, vt vi-
 tam degat permittatur sine gustu bonorū operum, &
 sine amore simplicitatis. O Felicem illū, cui hoc lumē
 contigit. O illum beatū, qui hac gratia nō est priuatus.
 Hic perpetuò gratias agere Deo, tenetur. Quāobrem
 vides hic Ruth gratias agentem Booz, & dicentem.
 (Vnde mihi hoc, vt inuenirē gratiā ante oculos tuos?)
 Ita & tu anima Deo dilecta age gratias creatori tuo,
 qui te tanto donauit lumine. Respondit deinde Booz,
 Ruth, & ait. Filia mea, intellexi tuā probitatē, & quā
 bene tibi cū Noēmi cōuenerit, & abste relictā terrā, in
 qua nata es. Hoc est. Intellexi, vt, relictā patria ad no-
 strā fidē veneris. Quod innuit, benefactorū tibi Deum,
 si pro-

si probitatē colueris. Respondit Ruth. Equidem non
 sum digna, quæ inter tuas puellas verfer. Ita & tu dic
 domino. Ego nō sum dignus tot beneficiis, quot abste
 accepi. Vidisti tandem, quantō pere Ruth gratias ege-
 rit domino, & quid illi hucusq; respōderit. Videamus
 modò quid deinde addat.

¶ Dominico die ad sacram mensam vnusquisque acce-
 dat, affectu grandi. Adsit vnusquisque templo deuote
 illo die, atque silenter. Nullum eo die verbum ociosē
 proferatur, sed in laudibus diuinis expendatur totus.
 Incipite iam apparere Christiani. Et quando sacram
 hostiam sumitis, ponite inter illū diem, & alios discrimen.
 Age regrediamur ad incēpta. Attēdire, quid sim-
 plicitas agat. Si christiani ad simplicitatem sese redu-
 cerent, vitam angelorum viuerent. Tu autem non vis
 ingredi viā rectam. Institui prius, bonam vitam te do-
 cere, & hanc simplicitatem extollere. Sed tu ne incoe-
 pisti quidem, & quod ad probitatē spectat, ad huc an-
 alphabeticus es. Tu non vis iniuriam vllam ferre. Affe-
 ro tibi, eum qui probus esse cōtendat, vt obtrectatores
 habeat necessarium esse. Expedi, non tam cito incan-
 descere quocunq; iniurio verbo. Verba non nos pro-
 prio sanguine cruentāt. O pater vulnera equius, quā
 verba ferri possent. O fili an non Christus Iesus, iniu-
 rias accepit? Annon derisus fuit? An nō fuit illi detra-
 ctum? Doctrina eius hoc semper habuit, vt mox ab in-
 vulgatione fuerit oppugnata, & cum murmure acce-
 pta, & derisa? Hoc semper hucusq; vsu venit scripturę
 sacrę, atq; fidei rebus. At sine volentem maledicere.
 Intra tu in scripturam hanc, intra in hanc simplicitatē.
 Si hoc facis. Beatus es. Hęc te pacatū tenebit, & quie-
 tum. Attēde illos, qui extra sunt, & videbis omnes huc
 illuc currere, ad palatium, ad status, & nocte insuper
 minime

*Eucharistia.**Simplicitas
angelis nos as-
similat.**Ira repressio.**Diuina sem-
per impugna-
gnata.*

Homilia quinta

Acceptio
personarū vi-
tanda,

minime dormire. Ille ait. Ad illum magistratum euo-
cabor. Dum hæc ego contemlor, aio. Hi impingent.
Non ibi est, assero tibi, quies vlla. Quando iam tãdem
illuc euecti fortè estis, non curatis iustitiam colèdam.
Ille ait. Habenda est huius hominis ratio, qui hac, vel
illa re cõmendabilis est, & præstans. Ne sic tu, ne sic,
sed dicito. Ego volo ius suum cuique reddere, quicun-
que ille sit. Sic vos sursum estis, & tintinabulo ad con-
siliium toto die significas, & duobus tabellionibus po-
pulum lassatis. Age videamus, quæ reliqua sunt in tex-
tu nostro, & quo pacto ad nos faciant, atque ostèdant,
fœlicem eum esse, qui in simplicitate scripturarū est,
atq; veratur, eamque esse veram fœlicitatem. Veni
huc, ait Booz, Ruth, & comede panem. Cibo opus est
tunc, cum homo est lassus. Nota, institutum monacho-
rum esse quoddam virtutum exercitium, & in exerci-
tio esse deuorandum laborem. Et scito monachum vo-
citari vnumquèq; rectè agentem. Sed vulgò monachi
nuncupantur, hi qui regulis quibusdam continentur.
Quippe arctius ligantur, quàm seculares. Verum pro-
fectò ille, qui bene agit, quicunq; ille sit, potest ide no-
men ferre. Si tu ieiunas, exerces tẽperantiam, si æqua-
nimis es, ærumnis fortitudinem exerces. Oratio dein-
de cunctas virtutes exercet. Et primo quidem in ora-
tione exercetur fides, qua si vacares, minime precare-
ris. Mox exercetur spes. Spe enim obtinendi munus à
Deo, pelliceris ad orandum. Deinde exercetur chari-
tas. Nam in oratione flãmescit cor ad Dei, quem oras,
amorem. Prudentia item in oratione exercetur, quia
in ea te, & tua in Deum confers & recte collocas. Iusti-
tia præterea, quæ in hoc sita est, vt vnicuique, quæ sua
sunt reddantur. Reddis enim Deo, cuius est, animam.
Et ais. Domine volo deinceps propter te omnia iustè
exequi.

Orationis lau-
des egregia.

In tertium caput Ruth.

64

exequi. Temperantia etiam, exercetur. Mortificat
nanque multum corpus oratio, & debile reddit, & spi-
ritui subdit. Fortitudo item exercetur, & excitatur
fortiter in oratione. Quippe dum tu feruenter oras,
vsque adeò accenderis, vt libens ad martyrium tunc
ires propter Deum. Excitantur adhuc in oratione se-
ptem spiritus sancti dona. Et primò quidem donum
intellectus, & sapientiæ. Agnoscis, siquidem ibi mun-
dum hunc nihil esse, & intra te despectui illum habes.
Excitatur quoque donum, quod vocant pietatis, &
consilij aduersus proximum. Interpellas nanque pro-
eo. Sic & donum timoris, quo Deo te deiicis, & re-
liqua tandem dona viuidiora fiunt in oratione. Hæc
sunt moralia, quæ hominis spiritum focillant, cum
lassus est. Mox veniunt, quæ ad ceremonias spectant,
id est sacramentum altaris. In quod omnia alia ordi-
nantur. Quapropter, hoc est finis illorum omnium,
& id, quod animam cum defatigata est, recreat. Si igitur
fatigatus es, veni ait Booz, & comede panem.
Veni Ruth, veni anima mea ad sacramentum, (intin-
ge bucellam tuam in aceto. (Duo ergo quando in spi-
rituali vita lassus es, te refocillant, alterum est oratio.
(Vade ad sarcinulas, & bibe) orationis aquam. Alte-
rum, esus panis mystici. Intinge ipsum in aceto, id
est, summe cum pœnitentia ipsum. Mortificato car-
nem, mortificato corpus, quò spiritu purgeris. Ruth
itaq; comedit panem suum, & congesit polentam,
& saturata est.) Polenta hæc typus est noui instru-
menti. Et fuit, inquit, saturata. Hoc te monet, vt sup-
plicium domini nostri recogites, & bene rumines.
Et tolle reliquas, vt fecit Ruth. Ipsa enim tullit re-
sidua. Dicito ergo tu. Quiete nunc & gaudio fruor.
Libet denuo ad eucharistiã, accedere. Nota hic Ruth.
à cibo

Eucharistiæ
encornium,

Polenta no-
ui testamen-
ti vmbra,

Homilia quinta

*A confessione & communi-
one quid a-
gendum,* à cibo ad spicilegium regressam. Non dixit, eamus lu-
sum. Sic & tu cum confessus eris crimina, cumque sum-
pseris Eucharistiam, dicito. Regrediamur ad concio-
nes, redeamus ad spicilegium, ne reuertamur ad scele-
ra. Cum vidisset illam Booz regressam ad spicas legen-
das, iussit messoribus, vt integrum illi esset id per illos,
& de industria interdiceret spicas fineret, quò eius con-
fuleretur pudori. Quo docemur, dicturum Deum an-
gelis, si vos pure sancteque viuētes viderit. Erigite ad
spem meliorē animam illam, docete, & illustrate bo-
nam illam animam. Intermitte spicas illi, & scripturę
sensa nōnulla pandite. Vbi collegit Ruth spicas, cura-
uit excutiendas. Videamus modò quātum illa hordei
primo excusserit. Cum messueris, & collegeris frumē-
tum, defer in aream, & tritura illud. Tu hoc mane, plu-
res spicas collegisti. Audita cōcione, copula spicas, ver-
ba inquam, & sensa. Confer illa in mentem, & ibi pru-
dentia virga excute, & educ fructū. Dic. Ecclesiastes
dixit, Ruth typū esse simplicitatis, & Noēmi ecclesię
spicas scripturę. Excutiam⁹ has spicas, & extrahamus
fructum, id est simplicem vitā agamus. Educes tres mo-
dios, vt & nostra Ruth fecit. Tribus modiis triadem sa-
cram significatam esse, possemus dicere. Veruntamen
intelligamus per hęc modo memoriam, intellectum,
voluntatem. Primus modius sit memoria. Memento
beneficiorum dei in te collatorum. Memento primò,
te ab illo esse conditum, & tot deinde suscepisse ab ipso
bona. Incipies, & dices. Benedic anima mea domino,
nempe, ob tot in me collata beneficia. Domine Deus
meus, magnificatus es vehemēter. Omnes mentis meę
vires dominum magnificent. Domine tu me è sceleri-
bus eduxisti, tuo me lumine illustrasti, & sic per omnia
curre beneficia, ab ipso tibi collata. Modius alter est
intellectus.

*A concione
quid curādū,*

*Tres modi
tres anima
potentia,*

*Psal. 103,
De gratiarū
actione,*

Homilia sexta, super tertium cap. Ruth. 65

intellectus. Perge in consideratione operum domini,
& dic. Quam magnificata sunt opera tua domine. Nō
fuerunt vnquam opera maiora, quàm sint tua. Tu in-
uestigasti mirabilem modū, quo homines in tui amo-
rem, & in tuum famulatum pelliceres. Quā sunt gran-
dia opera tua domine. Tertius modius est voluntas.
Inebria me domine, & voluntatem meam accende
tuo amore. Fac, vt illo ardeam. Ego plenus sum nostri
vindicis amore. Excute tandem spicas hoc pacto. Va-
de, considera bene omnia, & amore impleberis. Ruth
domū regressa est, & socrus tandiu hoc modo in hunc
agrum eam misit, donec hordeum, & triticum sunt ex-
cussa. Hoc innuit, semper dum fit copia, colligēdas tibi
esse spicas, id est, audiēdas expositiones veteris, & noui
testamenti, ad laudem, & gloriam Dei, qui est benedi-
ctus in secula seculorum, Amen.

✠ Homilia sexta postridie Pē-
tecostes. 13. Calendas Iunij anni. 1496. habita.

Postquam autem reuersa est ad socrum suam. &c. Ruth cap 3.

Mnis virtus, dilectissimi in Christo
Iesu, quæ in aliquem finem ordina-
tur, si sola non potest ipsum consequi,
semper eget extrinseco aliquo admi-
niculo, quo in ipsum perducatur. Exē-
pli causa. Aegrotus, qui imbecillis est,
si nequit virtute propria sanus fieri, eget auxilio exter-
no, id est medicina, qua sanitatem adipiscatur. Simili-
ter, qui intellectu debili est, eget extraneo adiutorio,
quo id capiat, quod per se non capit. Intellectus homi-
nis, & anima intellectu prædita, ordinatur in beatitu-
dinem.

Homo naturalibus viribus nequit cognoscere neque obtinere suam beatitudinem.

dinem, sed naturalis luminis virtus ipsius intellectus aut animæ non potest obtinere neque cognoscere per sese ipsam beatitudinem. Ope igitur aliena indiget, qua eam cognoscat, & obtineat. Et quidem quæ hæc eadem vis luminis intellectui nativum huic rei sit impar, cõprobamus experientia. Nam cū vis aliqua maxime nisa est, finem aliquem attingere, nec potuit, re ipsa constat, per sese hoc illam non posse, absq; aliena ope. Virtutem ægroti, qui quātum maxime potuit, conatus est morbi expulsionē, & non potuit eū depellere, dicimus adeò debilem, vt nequeat, nisi exoticis præsidis, sanitati restitui. Ita etiā, qui disciplinā aliquā sibi parare studuit, nec potuit, dicimus, eum non parē esse, illi adiscendæ per sese. Eodē pacto, quod ad rem nostrā conducit, vidimus, naturam tanto donasse lumine naturali primos illos philosophos, Aristotelem & Platonem, quanto nullos alios. Ipsi si autem omni ope nisi sunt hominis finē inuestigare, nec potuerunt tamē, aut ipsum inuenire, aut cognoscere. Si ergo illi, qui lumine naturali præstiterunt aliis, summū hominis bonū, quod est finis hominis, neq; inuenerunt, neq; cognouerunt, ingenitum ergo nobis lumen per se nō sufficit, sed externo indiget homo adminiculo ad cognoscendum, & assequendum finē suum. Sed faciamus, solo naturali lumine posse finem cognosci, ne utiquam ad hanc cognitionem veniret, nisi homines, qui contēplationi vacarēt. Nam rudi ingenio homines studere nequeūt. Alij itē, vt ingenio excellant, studio non oblectantur. Hi quia rebus vrbanis se dederunt, alij quia aliis distrahūtur negotijs, non possent hoc pacto finem suū cognoscere, aut inuenire. Quòd si tandem aliquando hoc modo in cognitionem finis veniretur, id longo post tempore eueniret. Nullus que iniuuēta illò perduceretur.

Ad

Ad hæc, opus est multis libris volēti suum finē rimari lumine naturali. Præterea scholæ sunt variæ, atq; diuersæ, diuersa de hoc placita, atq; ex his aliqua erroribus admixta. Et ideò haud esset facile, hoc pacto finē inuestigare. Opus ergo fuit modum facilem inuenire, quo in finem hunc homines perducerentur. Modum inuenit spiritus sanctus, cuius hodie solēne festum est. Ipse inuenit modum, ipse inspirauit, & docuit superiori lumine disciplinam, quæ hominibus suum finem indicauit. Hoc est lumen fidei Christi, hæc est eius doctrina, quam bonam dicit apostolus, ad cõmutandum subdito hominē à peccato in sanctimoniam insignē, ad ostendendū illi finē suū, ad reuincendos peruersos homines, & veritati repugnantes. Christus igitur inuenit nobis hoc supernaturale lumē, & extrinsecum hoc auxilium, quod cum sibi homo parat, finem suum inuenit, & securitatem, quietēq; cordis sui obtinet. Hęc est illa quies, quam loquitur Noemi Ruth hoc mane. (Filia mi quærā tibi requiē.) Cum itaq; nos superioribus cõcionibus formam Christiani esse gratiam, cum simplicitate, cordisq; munditia, quæ magnoperè audienda scriptura diuina paratur, viderimus, videamus hodie quietē, qua fruitur, qui habet Christiani formā, vt & tu ipsam in hac, atq; in altera vita inuenire possis.

¶ Exortum est in tenebris lumen rectis corde. In tenebris, inquam, peccatorum & ignorantie, non malitie prauitatisq; in qua sit obliquum cor. Esto igitur rectus si vis illuminari. Rectum illud nuncupatur cuius media nō existūt, aut ab extremis discrepāt, sed potius eis ad amum respōdent. Rectū hominem Deus in finem hominis adducit. Contēplare naturā rerū, in qua rectum id dicitur, cui nullū ē mediis deficit, quod in illum finem vergat. Cape vitē generosam, habeat prof-

I 2 perum

Homilia sexta,

perum cœli influxum, nullum adsit impedimentum, hæc in naturalibus dicitur esse recta. Quid tu credis, dominum deum nostrum, illi viti facturum? Omnino in finē illam suum perducet, & vt afferat vuas, faciet. Si in naturalibus hoc cernis, itidem, & multò amplius, credere te oportet, hominem bene constitutum, & recto corde coràm deo illuminandum ab ipso, & ad finē suum perducendum. Quamobrem nullus de deo queri pōt si non illuminatur. Neq; enim ipse homo rectus est interius seu corā Deo, qui non illustratur. Ipsi est imputādum, qui illuminationem negligit. Ille dicitur rectus esse apud deum, qui in vita sua à fine suo non discrepat, idest qui ordinat omnia sua in deū, neque agit quicquam, quod nō in suum referat creatorem. Si vis tu rectus esse da operam, vt recte viuas, rite cōfessus sis omnis absit macula, recte loquaris, fratri opituleris, amore & honore dei motus. Qui sic viuit, omnino illuminatur. Ait seruator. Qui gloriam querit eius, qui mi sit illum, hic verax est, idest. Qui nō quærit proprium honorem, sed dei, hic est verax, hic ordinat mentem, & linguam, & omnia in deū, & recte loquitur, nititur veritatem dicere, & gloriam dei exaltare, recte agit extrinsecus, externa eius internis consentiunt. Hic est vere bonus, & iniquitas in illo non est. Contrà, qui propriā aucupatur gloriam, & vitiis, atque sceleribus sordet, nihil horū curat, & improbus est. Quapropter noli mirari, si te deus non illuminat. Tu non vis rectus esse corde, tu non vis recte viuere. Quī igitur illuminari vis? Quī vis bene de rebus iudicare, & veritatē nosse? Age quorsum hæc frater? Quia videbis in hoc capite aliqua circa nostram Ruth, quæ nisi rectus syncerusq; sis scandalo tibi esse, queant. Videbis illam in agrum Booz noctu iuisse, eo dormiente, ad pedes eius iacuisse

Recti illuminantur à deo & in finem suum diriguntur.

Ioanis. 7.

Synceros bene fortunat Deus ppetuò

sine

super tertium cap. Ruth.

67

sine teste, & vt eam ipse pallio tegeret, precatam fuisse. Sed quia rectà illa gradiebatur, & cum simplicitate, Deus illi adfuit, eamque seruauit. Imo & maritum ei dedit. Rectus esto perpetuò, & deus tibi patrociniabitur. Ait ille. Ego vellem inuēire confessorium bonum, qui mihi bona consulere. Rectus esto. Et Deus te minime deseret, sed potius tibi illum dabit. At vsu quandoque venit, vt, te nolentem mūdum relinquere, neq; rectum cor, neque animum recedendi à malo habentem, sinat De⁹, ad aliquē ire, qui te, & se in inferna tradat, quia tu minime rectus es. Sic, si tu syncero animo ires in curiā, deus te illustraret, & ad recta te moueret. Cernis Ruth nostræ bene vertisse, quippe quæ rectà ibat. Age dicamus prius historiam, & mox dicemus allegoriam.

¶ Nos heri diximus Ruth collegisse spicas, & domum regressam tres modios hordei attulisse. Ne intelligas, vt etiam heri monui, modios nostratibus similes, sed qualēs hosterno die te docui. Huiusmodi labori intenta fuit, donec hordeum, & frumenta messa sunt. (Postquam autem reuersa est ad socrum suam.) Dixit illi Noemi. (Filia mi quæram tibi requiem.) Cogitavi, cordis tibi tranquillitatem querere. Booz in cuius agrum ad colligendas spicas iuisti, cognatus es noster, & propinquus nobis, consulam igitur tibi filia mea. Voluit dicere Noemi. Quando iam vir tuus obiit, lex nostra vult, vt leuir viduæ, aut sanguine viro ipsi coniunctus relictam ipsam viduam ducat vxorem. Mihi iam non sunt filij. Adest Booz, qui nobis propinquus est genere. Curabimus, vt te vxorem ducat. Modò est hordeum vent'andum, quo tempore, vt aliquorum expositorum fert opinio, festum agebatur. Vade filia mea ait Noemi. (Lauare, vngere & induere

Caput. 3.

Ex Lyra hic cap. 3.

I 3 cultioribus

cultioribus vestimentis, & descēde in aream nimirum Booz, vbi hoc erit vespere, & caue ne videaris ab aliquo. Sine, vt ipse bene prius comedat, & hilaris sit, & (nota locum,) quem ad dormiendum elegerit, ibique iace ad pedes eius, & suo te pallio contege. Percontantur hic aliqui, an hæc male egerit hîc. Et respondetur absque hæsitatione, perperam egisse etiam Ruth, sed amplius peccasse socrum. Hæc iuit simpliciter. Quia animo nubendi Booz, hoc fecit, credens sic solenne esse ibi, vt quandoque eo pacto contraherentur connubia. Ipsa erat hospes, & legum Hebræarum rudis. Commodum enim à paganis recesserat, neque aliud nouerat. Simpliciter se gessit, arbitrata sic ibi matrimonia iniri. Ecce rectitudo. Cum eò peruenit, iam nox erat. Iacuit ad pedes Booz. & leuauit pallium, atque illo se contexit. (Et ecce nocte iam media expauit homo.) Booz expergefactus est. (Viditque mulierem iacentem, ad pedes suos. Ne intelligas ab ipso visam. Erat siquidem nox. Sed scriptura ponit sensum hunc videndi sæpe, vt potior rem, loco aliorum. Vt etiam Exod. 20. dicitur populum vidisse voces, quando Deus legem dedit Moyfi. Expergefactus est ergo Booz, & credidit, illam esse frem aliquem, aut spiritum, & expanit, dixitque. Quis istic adest? Respōdit ipsa. (Ego sum Ruth ancilla tua,) precor te. (Expande palliū tuum super famulā tuam? Propinquus enim noster es. Ipsa voluit dicere. Ducito me vxorē. Nam simplici animo putabat, ritum illum ibi esse in matrimoniis iungendis solennem. Respondit Booz. (Benedicta es à domino, & priorē misericordiā posteriore superasti.) Prius bene te cum viro gessisti, & bene modò agere cum secūdo curas. Tu desideras

ras

ras semen illius suscitare, omnis qui intra has portas huius ciuitatis est, scit te insigni esse probitate, tu non sequuta es iuuenes, aut diuites. Equidem senex sum. (Nec abnuo me propinquum,) tibi nimirum. Ego non recuso, propinquitatem mihi tecum intercedere, neque id erubesco, quamuis tu pauper, quam vis ego sim diues. Non fecit Booz, vt multi diuites, qui si cognatos habeant pauperes, nolunt ipsos videre. Deinde dixit Booz. (Est alius me propinquior.) Si te ille noluerit ducere, ego te proculdubio vxorem ducam. Dormi hic vsque ad lucem, & mane ego illi loquar. Vt igitur aurora appropinquauit dixit Booz Ruth. Vade filia mea, & caue ne videaris ab aliquo, deditque ei sex modios hordei, ne vacua rediret. Ipsa per tempus domum rediit, & narrauit socru rem omnē. Quæ respondit. Sine illum, neque enim quiescet, donec te voti compotem fecerit. Ecce historia, modò accedamus ad allegoriam.

¶ (Filia mi quæram tibi requiem, & prouidebo, vt bene sit tibi.) Anima mea, ait dominus, si mihi fidem habere volueris, quæram tibi requiem, & vt tibi bona affluant, curabo. Habebis talem, & tantum thesaurum, vt omnes mundi thesauros asperneris. Si tu hodie hunc Spiritum sanctum habueris, & amore impleta fueris Christi, beata es. Nusquam in hoc mundo quies vlla, nisi hîc, hoc est, in Christi, & simplicitatis amplexu, totum hominem ipsi Christo ex animo copulante. Qui hoc facit finem suum inuenit, neque aliquid huius mundi desiderat. Viuit liber, & absque timore. Quid ergo opus est, nisi vt simplicitatem habeamus cordis, & sinceri simus, vt nostra Ruth? Et Deus non sinet, nos vsquam labi. Sed increduli

I 4 his

Et Dio. Car-
tusi. Contra
Lirā qui ex-
cusant solam
Ruth & con-
tra Abulem
sem, qui ex-
cusat vtrasq;
cap. hoc. 3. q
13.

Visus p̄ aliis
capitur sensu
bus quādoq;
Exo. 20.

Cognati &
Propinqui pau-
peres non de-
spiciendi.

Vbi quies ho-
minis in hoc
vita.

Homilia sexta.

his non assentiuntur. Tu incredule in die iudicij nihil habes, quod excusare queas. Tu dices verba illa tūc aliter. Nihil tibi versutię tuę proderunt. Atqui si rem penitus inspiceres modò, agnosceres errorem tuū. Aiunt philosophi, negari non posse, quę manant à lumine naturali. Verbi gratia. Omnia in quibus alicuius speciei vniuersa indiuidua, vt isti vocant, conueniunt, dicunt eidem speciei naturalia esse. Id quod vniuersis hominibus est commune, vt posse ridere, posse discere dicitur nature humane natium, & genuinū. Omnes enim homines eiusmodi sunt, fueruntque, vt ridere, atque discere integrum illis sit ac fuerit. Quibus etiam naturale est, vt ruminēt, & mites sint. Similiter prima principia sunt homini naturalia, quippe quę nota, & credita sunt omnibus, verbi gratia, Non posse esse, vt idem sit, & non sit omne totum maius esse sua parte. Quære ex his vnumquēque, num ista ita habeant. Respondebitur tibi ab omnib⁹, ita habere. Naturale igitur hoc est omnib⁹ hominib⁹, bonā voluntatem esse, quę bonū faciat vnumquēque, & sine illa nō esse aliquem bonū virum, neque aliquod opus bonum, quippe quod ab omnibus ita iudicet. Quære ex quolibet, an illius opera qui malo animo bona, ageret bona vocarentur. Verbi gratia, si eleemosynam daret animo fornicandi, & cū ea congregiēdi, quam à miseria eleemosyna subleuat, vocares ne illum bonum hominem? Omnes homines improbum vocitabunt illum ob voluntatis vitium. Cōtra vero, qui bono est animo, vt hīc nostra Ruth, licet per ignorantiam labatur aut per simplicitatem non vocabit eum aliquis malum, quia bonam habuit mentem. Quære ergo vocatur bona voluntas? Quære ab amore manat.

Quando aliquid dicitur naturale.

Bonitas operis sine bona voluntate nō potest dari in indiuiduo.

Sapient. 1.

¶ Amor ducit voluntatem bonam. Qui Christū amat rectas

super tertium cap. Ruth.

69

rectā graditur, quamobrem bene ait sapiens. Sentite de Domino in bonitate. Habere bonam voluntatē bene agendi. Dicit ille. Mihi est bene agendi voluntas. Respondet. S. Thomas huic, & dicit. Non voluntatem, sed nouo verbo velleitatem esse illam vocandam. Loquor de his, qui mente non recesserunt à peccato, non de illis, qui secum ipsi disceptant, & fragilitatē quandoque vacillant, propter quod non amittunt nomen bonorum. Bonitas in voluntate est. Et ideò non dicit, cognoscite, quod ad intellectum pertinet, sed sentite de domino in bonitate, quod spectat ad cor. Sentite internè nepe in corde, aut volūtate. Hinc procedit, hoc est, ex hac bona volūtate simplicitas cordis. Nā qui bonus est, est & simplex. Vnde, qui non est simplex nō est bonus, à destructione cōsequētis ad destructionem antecedētis, vt isti logici dicūt. Quando homo intus extraque sibi ipsi consentit, vocatur simplex, quia duplicitate vacat. Veritas etiam à philosophis, vocatur vna. Quia veritas nihil simulat, nō est duplex. Veritas, & bonitas vna est. Quamobrem si quispiam mendax esset, non iudicaretur bonus. Simplicitas igitur vna est tota, quanta quanta est, atque id ipsum habet bonitas. Et ea re subiunxit sapiens. Et in simplicitate cordis quære illum. ¶ Exigitur etiam exterior simplicitas in externis, vt ostendimus, in domo, in verbis, in amictu, & denique in omni re externa. Externa simplicitas internā significat. Si esset monachus qui preciosis, & præter modum elegantibus vestibus incederet amictus, mox, vt visus esset, admirationem sui in omnibus excitaret. Foris nā que ostenderet, se non esse intus simplicem. Quid tu diceres de eo, qui sanctus haberetur, & præsul esset, & splendidis vestibus vteretur? Vbi illum vidisses, profecto

Sapient. 1.

Qui non est simplex non est bonus.

Ad veram probitatem cordis et corporis simplicitas exigit.

I 5 secto

*Vera sancti-
tas vanitatis
aspernatrix.* fecto mox diceret. Hei mihi hic sanctus ille est? Sic etiam cum tu de rhetoricis annotatiunculis, & flosculis videres agentem, tu intra te diceret, ille simplicitate interna vacat. Interna enim externis patefiunt. Opus ergo est præterea, exteriori simplicitate habere, oportet quantum potueris, affectum à seculi huius rebus abducere, quia nequeunt hæc relinqui, nisi prius affectum illarum abiures. Porro qui vult mundum, Deumque pariter amplectari, tentat Deum, ut qui ea, quæ in idem non cadunt iungere nitatur. Quamobrem subdit, & ait. (Quoniam non inuenitur ab his, qui tentant illum.) Et tentare illum, id est, Deum, est frustra niti illo pacto habere ipsum. Hinc efficitur, oportere, ut curam ditescendi abicias, si hac simplicitate Christianus esse velis. Diuitiæ siquidem magnum studium exigunt. Vita item Christiani studium grande postulat, nec duobus dominis seruire quis potest. Confide itaque Deo, & largire superflua, & nihil paueas, te à Deo desertum iri, ut per eas, aut necessariis destituaris rebus. Ipse enim sua prouidentia alit volucres, & multo amplius curæ illi sunt homines. Cura simplicitatem, & bonitatem, habere, & Deus te in tuum finem diriget. Si enim ipse cuncta rationis expertia atque omnia naturalia diriget, multo potius hominem diriget. Alioqui tollere oportet ab illo mundi prouidentiam. Si igitur Deus diriget homines in finem ipsorum, multo maiori iure probos diriget. Atqui melior vero, & simplici Christiano est nullus inter ipsos homines. Deus igitur non sinet ipsum aberrare, & in suum finem diriget atque perducet. Christiana religio facit hominem probum. Nam perfectam eius voluntatem in
Dei

Dei amore atque proximi reddit. Ipsa tribuit homini animum ad spernendum mundum propter Christum. Quapropter Christus dirigit huiusmodi hominem in finem suum, potius quam alios. Si Deo hæc prouidentia deesset, id profecto contingeret, vel quia non posset, vel quia nesciret, vel quia nollet eos curare. Est autem dictu per absurdum, ipsum, aut non posse, aut nescire, quia omnipotens est, & sapientissimus Eum vero nolle probis hominibus consulere, atque prospicere, incommodum pariter ingens foret. Est enim ipse summa bonitas. Bonus ergo cum sit, illis prospiciet. Attende, quæ tibi dixi. Dede te huic simplicitati, & Deus tibi hunc Spiritum sanctum donabit, ut hodie Apostolis suis donauit: quia eos simplices purosque inuenit. Scripsit Christus in cordibus apostolorum finem ipsorum, neque permisit, eos aberrare, donec ipsos in suam ipsorum requiem perduxit. Sic vos etiam perducet in vestram requiem, si vos voletis.

¶ (Filia mi quæram tibi requiem.) Equidem anima mea gaudium tibi quæro, si tu velis tamen. Omnis naturalis motus quærit quietem. Lapis in centrum mouetur, & quiete habita, non mouetur ulterius, neque aliud deinde quærit. Cor nostrum in beatitudinem fertur, & ipsa est finis eius, & ipsa inuenta conquiescit. Tu cuius quæris requiem, & omnia ad ipsam refers. Vade, & vide ubi hæc quies reperiatur. Quæsiisti rem familiarem, atque substantiam, quæsiisti honores, quò quietem inuenires. Inuenisti iam ipsam? Vos ergo toto cælo falsi erratis. Debetis potius dicere singuli. Quid ago? Vellem ego quietem, & quæro honores? Est nequies hic? Non. Ego quæro substantiam.

Est

Mira dei prouidentia de charis et electis suis.

Simplicitas præparat nos gratia.

In vno deo requies hominum.

Est ne hîc quies? Non. Quid volo facere? Moriendum est. Omnino fatius mihi erit, in viâ simplicitatis intrare & meâ ipsius requiem inuenire. Cogita bene verbû hoc de futura omnino morte. Hîc est bonorû omniû summa. Cogita etiam, Deum orbis vniuersi res condidisse, alias aliis præstantiores, alias ignobiliores aliis. Sed quæ Deo sunt propiores, eadem sunt & absolutiores, & quò magis ei appropinquant hòc perfectiores euadunt. Deus tandem est in summo perfectionis gradu. Attende deinde omnirei suum esse motum, præter Deum vnum, qui est stabilis, & æternus, & mouet omnia alia. Angeli non locali, & corporeo motu cièntur vt corporea, sed voluntate. Cœlum corporeo motu agitur, sed locali duntaxat. Deinde quæ materiam habent, non solum corporeo, & locali cièntur motu omnia, sed multis aliis modis motuum, hoc est alterationis, augmenti, &c.

¶ Et quò plus à Deo recedunt res, plus motu subduntur. Quàm es igitur stultus, si in his rebus tam obnoxiiis motui hoc loci quietem inuenturum te credis. Tu quæris opes, quò quietem habeas, ipsæ autem maiori agitatione te distrahunt. Vade, considera, qui diuites sunt, aut fuerunt, & qui magnos adepti sunt honores, quiescant ne an ipsi potius agitentur, & irrequieti sint. Si tibi eorum cor pateret, diuitias plane fugeres quò quò terrarum posses. Sed tu non inspicias nisi extrinsecus parentia, & quæ speciem fastus, & oblectationis habent, & bona hæc esse quandoque decernis, & falleris. Hoc loci assero tibi, non est requies.

¶ Si quies tibi est cordi, ad superna cōuertaris, necessarium est. Adhære Deo puritate, & simplicitate, & inuenies quietem. Omnino necesse est, Deo iungi eum qui appetat quietem, & finem suum. Dices vero tu philosophi

omnia præter deum participia sunt motus.

Frustra perfecta quies in hac vita quaeritur.

Philosophi sese Deo pro virili adiunxerunt, attamen non inuenerunt finem suum. Respondeo. Minime ab illis hominis finem fuisse cognitum, quia fidem Christi non crediderunt, neque bonitatem Dei tantam esse, vt homo fieri vellet, aut mori propter salutem hominum. Dico tibi filia mea, anima mea, ait dominus, fidem Christi esse, id quod ad finem suum, & ad suam quietem hominem ducit. Accede huc philosophe. Non credis tu hoc? Quæ res illa est, quæ tibi est Deus. Prima causa, primus motor, primum principium, gubernator vniuersi orbis. Quæro igitur ego ex deo isto. O vniuersi mûdi Deus, ego abste quæro, quo pacto viuendum nobis sit recte ne an prauè. Respondebis. Recte vt viuamus, te velle. Bene sane. Peto deinde, quod iistud bene viuere est? Libidinibus & luxuria dissolui? Auarum esse? Esse superbum, & multa alia ratione repugnante facere, est ne bonum, an malum? Malum. Sanctè, & purè viuere, eaque quæ sint rationi consentanea facere, est ne bonum? Est. Placet tibi nos hoc pacto viuere? Placet. Vis nos secus facere? Minime. Age vero, si tibi, vt nos sic viuamus placet, oportet rem aliquam, quam sensu capere queamus des nobis, vt illa ad bene viuendum moueamur. Nos siquidem à sensibus mouemur. Ego omnia cogitatione sum peruagatus, oēs scripturas euolui, nequicquam reperio quod vt melius viuatur faciat quàm Christus facit. Hoc illud ad bonam vitam est instrumentum. Si ergo instrumentum hoc ad meliorem nos vitam traducit, quàm ea sit ad quam omnia alia nos ducunt, vt ipsum arripiamus expedit, atque adeò vt, quæ ipsum instrumentum, id est, Christus ipse dixit, credamus. Sed ipse dixit, seipsum esse Deum, Deus igitur ipse est. O tu qui mundum gubernas, dic mihi sit ne

Christi diuinitas monstratur.

Altera ratio ad idem.

Christus

Christus Deus, an non? Si ipse non est deus, & ille, qui nos vt bene viuamus facit, dixit esse Deum, imposuisti ergo tu nobis, qui organum fallax dederis, quo bona constitueretur vita. Da nobis aliud, si hoc idoneum non est. Tu mundum regis, tu nos gubernas, quare ergo non dedisti nobis aliud organum? Nos videmus Christianos fratres nostros meliorem vitam agere, quàm Aristoteles, & plato egerunt. Igitur si tu neque dedisti nobis, neque das instrumentum aliud ad bene viuendum, opus est dicamus, & sic fatemur, hoc verum esse instrumentum, & verum Deum, vt ab ipso dictum est. At qui non potest esse nisi vnus deus, vna prima causa, vnus primus motor, vt probari potest, Christus ergo Deus est, & prima causa, & primus motor, & totius mundi moderator. (Sic Deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitū daret.) Nempe in multorū salutem. Letamini itaq; filij mei, letamini probi, Christus enim est deus. Quid ergo vltra pecuniis tibi opus est? Quorsum attinet, plures iā diuitias quærere. Quorsum plures honores? Quæramus Christum. Hic enim est opulencia nostra. Hic est infinitus thesaurus. Imponamus dorso crucem, nihil persecutiones timeamus. Sat nobis est, certò scire Christum esse deum. Sat nobis est scire si eum sectati fuerimus, in cælestem nos migraturos patriam? Quid vltra volumus? O domine an hoc esse potest, vt nos tam simus duri? Mitte nobis domine, mitte Spiritum hunc, quo te amemus, cognoscamus, atq; adeò sequamur. Libuit mihi hæc in hunc textum tibi præfari, sed sine me tantisper animam resumere, & ea tibi explanabo.

¶ (Filia mi quærā tibi requiem.) Crede mihi, ego tibi requiē quærō? Sequere Christū toto corde, nō tepidè, sed feruidè. Vides filia mea hunc Booz? (Propinquus noster

*Euangelium
huius diei quod
est. Ioan. 3.*

*Speciosacolle
ctio.*

*Opes et qui
es Christiani
in solo Chri-
sto.*

*Beneficij in-
carnationis
exaggeratio
elegans.*

noster est homo ait Noemi Ruth. Ac si diceret. Atten- de anima mea Christum, quem Booz refert, factum esse propinquum nostrum. Ipse homo factus est, & nostram assumpsit carnem. Hic ille Deus est, qui cælum, qui terram fabricauit, qui primum est principium, & vt ait philosophus vniuersi mūdi gubernator. Hic noster propinquus est. Ipse ad nos afferendos, & sospitandos venit. (Non enim misit Deus filium suum in mundum vt iudicet mundum,) in hoc primo aduētū. (Sed vt saluetur mundus per ipsum,) vt testatur hodie euāgelium. Medicus misit medicinā, qua ægrotum sanaret. Quid ergo opus est facere? Credere. Ego credo, ait ille. Tuum credere, & tua fides mortua sunt, quippe quibus non adsint opera. Fides sine operibus mor- tua est. Recogita ergo semper, & rumina, & dic. Deus meus denique venit in mundum, & factus est homo, mortemque mea causa obire voluit. Lux venit in mundum. Sed vos amatis magis tenebras, quàm lucem. Venit Booz propinquus noster, venit Christus, & frater noster factus est. Dicit modo Noemi nostræ Ruth. Ibis ad aream vbi hordeum Booz ventilat. Tempus ventilandi hordeum significat hoc tempus, in quo ventilatur, & explicatur instrumentum vetus hordeo significatum. Excursio tritura- tio que ipsius significat vexationem. Vidisti nos expositionem veteris instrumenti adorsos in tempore vexationis, atque tribulationis. An non iam institui tibi ventilare & excutere hordeum hoc, & vetus instrumentum durum, vt hordeum? An non prædixi tibi venturas tribulationes? Maiores ad huc venient. Ventilari ergo hordeum significat ecclesiam renouatum iri. Persuasum ne est tibi, deum relicturum suam ecclesiam, vt in deteriora in dies labatur?

Iacobi. 2.

Ioanis. 3.

*Tempus ven-
tilandi hor-
deum quid
signet.*

Ne

Homilia sexta,

Psal. 13. Ne credas. Opus est ventilari hordeum. Annon vides tot Turcas, tot Paganos, tot deinde Christianos nequam? Non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Crede ecclesiam innouandam, & hoc hordeum ventilandum. Crede, aio tibi, hanc doctrinam veram esse, & à Deo. Ego toties id tibi inculcaui. Tu non vis adhuc fidem adhibere, sed odisti illam potius. Quia, qui male agit odit lucem, ne videatur. Cape monachum, aut laicum bonæ vitæ, & ad concionem venientes, ipsi non timent concionem, ipsis non est inuisa concio, vt tibi. Quia lucem amant, desiderant bene viuere, & vt recte ab omnibus agatur cupiunt. O monache quæ vis tu fidem adhibere huic tuæ doctrinæ? Video enim hic multa secum ipsa pugnãtia, & rationi dissona. Attende modò paulisper, & hac te dubitatione absoluã. Si vnquam ad bonam vitam præparari te oportuit, nunc maxime opus est, cum rei vnus fides te ad bonam frugem reducit. Crede, & ne mouearis, quamuis tibi illudant improbi. Igitur, assero tibi, à nobis prædicata, siue futura illa sint, siue præsentia, licet derisioni sint habita, esse tamẽ omnino vera. Et ipsa nostrorum derisio debebat te maiorem in modum, atque amplius in eorum fide solidare. Omnia nanque alia, quæ Deus per suos prophetas prædici fecit, derisa fuerunt. Potest ergo tu tibi ipsi persuadere, & iudicare, ab eodem cum illis lumine ista proficisci. Caue ne, quia irrisa nostra hæc eadem dicta videris, aut quauis alia de causa te latenti te seduci, aut falli sinas, & ne laqueum incurras. Obstititur enim nobis argumentis. Scito in Dei rebus aliquem semper esse laqueum, quo comprehendantur prauis, qui recta nolunt ire. Neque id mireris. Scriptura enim hoc dicit. Dic mihi. Nunquid nõ omnes creaturæ bonæ sunt? Maxime. Vidit Deus cuncta, quæ fecerat,

Psal. 13.

Ioanis. 3.
Osores concio
nũ qui sint.

Diuina semp
habuerũt de
risores.

Genesis. 1.

super tertium caput Ruth.

73

cerat, & erant valde bona. Quare ergo dicitur, creaturæ Dei factæ sunt in odium? Quare tu creaturam aliquam odisti, si à Deo bonæ sunt conditæ vniuersæ & singulæ? Ille diras imprecatur serpenti, & odio habet illum. Et ait. Quare Deus fecit serpentes? Omnes creaturæ sunt bonæ, & Deus frustra nullam fecit. Deus per varietatem creaturarum vult, vt tu infinitam eius sapientiam contempleris. Sed tu, qui rectus non es, & corde es prauo, his creaturis, quæ bonæ sunt irretiris, illaquearisq; Scripturas ite suas omnes recte Deus cõposuit, & concinnauit, sed prauis, quippe qui peruersa sunt voluntate, sæpe sunt decipulæ, & laquei, quibus comprehendantur, & male habeant. Arius, vt qui deprauata erat voluntate, & quæ contra aduersarium essent in scripturis quærebant sacris, inuenit textum tandẽ illum, Pater maior me est. Et ibi illaqueatus est, & comprehensus. Vnde postea hæresis Arianorum pullulauit. Idem vsu venit Iuliano apostatæ circa textum illum Lucæ, vbi habetur, Ioseph fuisse filium Heli. Cum Matthæus dicat, fuisse filium Iacob. Quamobrẽ dixit inter euangelistas esse dissidium. Sed qui peruerso animo est irretitur, & scripturæ sunt illi pro laqueis. Ita etiam dicit glossa super textum illum psalmi. Sagittas suas ardentibus effecit. Et in eo parauit vasa mortis, recta nõ gradientibus scripturas esse laqueos, quibus implicentur, & in mille errores labantur. Christus itidem in vita sua multa faciebat, quibus illorum intellectus, qui recti non erant, intricabantur, & maxime quando dixit. Caro mea vere est cibus, & sanguis meus verè est potus. Et, nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Ad hæc verba discesserunt omnes illi, qui audierunt, præter duodecim illos apostolos, & intellectus eorum intricatus fuit, & dixerunt.

Sapient. 14.
Præuis, vel optima in occasione ruina accipiunt.

Arij hæresis
Ioannis. 14.

Iuliani hæresis.
Luca. 3.
Matthæi. 1.

Psal. 6.

Ioannis. 6.

Ibidem.

K dixerunt.

Ibidem.

dixerunt. Durus est hic sermo, nepe de esu carnis istius hominis. Sic item intrepide quandoque concionabatur, quandoque propter pharisæos ex alia ciuitate in aliam fugiebat, timorem præferens. Quod in exemplū dilectis suis præstabat, quo doceret, eos quandoque fugere, quandoq; persistere pro necessitate rei. Edebat alioqui miracula, & concionabatur, & detestabatur multū, aq; carpebat peccata. Aliās autē conuiuabatur apud publicanos & peccatores ita, vt qui corā Deo nō satis fixus & rectus erat huc illuc nutaret, ac decipi posset. Opus igitur est fundamentū iacere. Deus scripturā condidit, quā obrē bene conditā esse, est necessariū, & præterea ipsa errare non poterit. Et si locus hic mihi in ea apparet extraneus, aut dissonus, meus est defectus, qui non capio. Ita tempore Christi recti videbant ipsum facere opera diuinitatem ipsius indicantia. Et licet postea aliquid viderent, quod iudicare nescirent, aiebat tamē vnusquisque ipsorum. Hoc equidem non capio. Ita si quid est in præsentia, quod tu non percipias, ne oculos illō conicias. Intuere iu vitam rectam, & vide num te hæc, quæ geruntur, & dicuntur ad bonam frugem reuocent, & an fidei sint consona orthodoxæ, arcanisque literis, & deinde dicito de cæteris. Ego hæc non intelligo. Ne te illaqueari sinas. Quæ tu nequis capere, cui adest almus ille spiritus, intelligit. Videbis adhuc obscuriora & magis dubia. Videbis Lunam obscurari, & Solem. Videbis ensibus & cultis pluere, Videbis tot populos in te irruentes, vt capilli tui horrorescant præ pavorē. Tu videbis præsidium nullum aliud esse, quā id, quod tibi prædixi. Sed liceat mihi paulisper interspirare, & prosequemur historiam.

¶ Tu ne utiquā credis hæc. Sunt plures stulti, qui viderūt signa à Deo illis exhibita, & neq; sic, volūt fidem adhibere.

*Scriptura facta
cur infal-
libilis veritas.*

adhibere. Tu non capis hæc. Scio quid cogites. An me ignorare putas? Scis tu latrunculorū ludum? Cum se quispiam hoc ludo oblectat, nititur, aduersarij fictique regis in fictam necem comprehendere, & vsque adeo huic cogitationi, & voto impendet, vt non videat colludentis intētatum ictum, neque priorem suum ipsius regem mortem omnino iam iam obiturū, quam collusor vrget eodem momento temporis. Qui extra ludū est, vtrumque videt, & quis sit ludo victurus, cernit. Ita & ego nunc dico tibi. Ego extra ludum sum, & prædico te ludo hoc vincendū qui victurū te existimas. Qui habet aurem audiat, quid spiritus dicat ecclesiis. Tu habuisti huius rei præfagiū, tu non vis credere. Ego tibi iam aliās hoc dixi. Admoneo te, certiorēq; facio, Deū cum suis angelis destinasse bonū Florentiæ inceptum augere. Et qui ipsi obsistet, male habebit. I, nūc, & dic, me tibi male velle. Prædixi tibi, ludo te isto vincendū. Vos in oratione habetis, si vultis, præfidiū. Vacate precibus, & nihil vereamini. Dico enim vobis, hoc opus tota Italia inuulgandū, & toto orbe. Nos hīc sumus, & habet, aio vobis, hoc opus ea fundamēta, vt omnino sit processurū, etiam si totus orbis illi obstet, & principes vndiq; ipsum impugnēt. Age ad incepta redeamus.

¶ (Lauare, & vngere, & induere cultioribus vestimentis.) Filia mea, ait dominus, vis tu requiem cordi tuo inuenire? Ne istos imiteris, qui rabiei cochleari edūt. Bene sanē. Quid ergo sum factura? (Lauare & vngere.) Lauare lachrymis præ dolore criminum tuorum expressis. Lauare optime. Cōfiteri peccata corā sacerdote. Accede hac Pentecoste ad sacrā mensam, & vngere spiritus sancti oleo. Accepisti ne illū hoc Pentecostes festo? Maxime. Sed non ea affluentia, qua adhuc ipse est venturus. Ipse maxima exuberantia est suo tem-

*simile ex ludo
latrunculorum ductum*

*Apoc. 2. &
3.*

Ruth. 3.

*Pœnitentia
& eucharistia.*

K 2 pore

pore venturus. Precemur, vt in id temporis omnes seruemur, si fieri potest. Ablue, inquam, crimina tua. Et dicito. Ego deinceps peccatum nullum volo admittere. Nolo vltra terrenis vllis affici. Nolo vero, vt curā eorum, quæ opus sunt, abiicias, sed vt opera tua conferas in Deum. Ablue scelera tua, & vide, quid hoc mane, dicat epistola. Cum complerētur dies Pentecostes, qui sunt. 50. venit spiritus sanctus in apostolos. Quinquaginta dies sunt. 7. hebdomadæ, quod significat, debere te lauari à septem peccatis mortalibus, & .7. donis spiritus sancti deinde vngi. (Et induere cultioribus vestimentis,) idest, speciosis operibus te indue, indue te speciosis moribus. Significat etiam, vt simplicitatem in vestibus, & modū teneas, & vt amare simplicitatem incipias. Vestite liberos vestros simpliciter, & minus expensarum numerabitis. Si non vis illis pallia viridia facere, alius sint coloris, modo ne coccinei. Introduc filium tuum opportunè in simplicitatem, si vis illum iam adultum, probum esse. Vbi te laueris, vnixeris, vestieris, (descēde in arēam) Booz, vt nostra Ruth fecit. (Descēde,) idest, humiliare, viuere modeste. In arēa quæ longa est, significatur charitas quæ longe protensa esse debet. Extende in pauperculos manus, & nullus abste vacuus abscedat. Descēde in hanc arēam, ait Noëmi Ruth, & caue, ne te videat Booz. Quo pacto, dices tu, fieri poterit, vt Christus in Booz representatus, non me videat? Nota, Booz aliquando significare Christum, aliquando corpus eius mysticum, quod est ecclesia. Hic corpus mysticum refert. Ac si diceret. Caue ne illud te videat. Absconde bona opera tua, ne ab hominibus videātur, neq; bene agas, quò bonus coràm hominibus appareas. Et inspicere, attendeq; cum Booz pransuserit, & lætus, ac vade. Hoc est cum Christus

cibat

cibat pane populum suum, cum sacræ mensæ populus ipse particeps fit, & hilaris est, vade & tu. Imitare alios in recte agēdo, & dum alij bene agunt, bene age & tu. Cum alij pueri comam attondēt superfluam, attonde tu quoq;. Nihil singulare facias, vt sic murmur queas cōpescere. An exemplum non sum præstaturus bonum? Es, sed in quibus teneris. In vita honesta teneris ipsum prebere. Sed in non necessariis, & vbi murmuris causa esses, ne sis singularis. Vade igitur, vbi iam manducarit. (Et nota locū,) quò dormitum vadit. Et statue te ad pedes eius. Innuit, vt somnū passionis Christi consideres, & recogites ipsum, somnū cœpisse, idest mortē operituisse propter te. (Nota ergo locū.) Nota lignū crucis. Nota bene hunc locum. Nota quò proter te iuerit Deus. O christiani notatē bene hanc crucē. Notate bene hunc locū. Nū hoc potest esse vt christiani hoc beneficium non recogitent, quod Deus humanæ naturæ contulit? Hūc ades. Ad hūc venito crucifixū. Et nota bene hunc locū. Et dicito. Hic est Deus meus, qui mea causa hoc in loco voluit diē oppeterere. Si in fide vis roborari, vade identidem ad crucifixum. Et dic. Hic ille est, qui bonam nos docuit vitam. Hic ille est, qui idolorum cultū extinxit. Hic ille est, qui rectā legem condidit, & eam nos edocuit. Hic ille est, qui facit amore, vt langueant homines. Recordare paupertatis meæ. Memento, ò christiane paupertatis meæ. Recordare passionis, absynthij & fellis, & mortis in gratiam tui obite. Obeneficiorū maximū, O charitatem ingentē eligere mortē, quò in vitā restituantur alij. Deficit anima mea in tāti beneficij cogitatione. Anima mea læguet. Accede hūc philosophe. Intuere in crucē hanc. Tu requiem quæriras. Tu finē vestigas hominū. Hic te beatam vitā docet. Hic est vniuersa philosophia. Christi amor est

K 3 summa

*Act. or. 2.**Pentecostes quid signifi.**Vestimenta christiani.**Descēdere in arēam quid si.**Occultanda bona opera.**Singularitas vitanda.**Christi supplicium recogitandum.**Admirabilis peroratio & affectuū permotio.**Threno. 3.*

summa quies. Tu quiete lustras, conice huc oculos, & nota bene, vbi sit Christus affixus cruci. Non est quiete inueniri, nisi hic. Is est finis hominis. Hic ille est, qui te fixu tenet in oibus tribulationibus, ob huc honores spernuntur. Ob huc omnes disperguntur diuitie, & thesauri in paradiso conduntur, ob huc homines supernis sese dedunt. Hic ille est, que nos predicamus. Nos predicamus Christu crucifixu, getibus quide, & scandalu, salute autere vera omnibus hominibus, impiis. Ades huc Ruth. Vade dormitu ad pedes Christi huius, & pallio ipsius

I. Cor. 1.

Prou. 10. &

1. Petri. 4.

te co
O in
te m
xare
eius
mag
salu

FALTA FOLIO (S)

mitu abiit, (Iuxta aceruum m
ptura sua, vbi aceruus est spicarum, & sententiaru. Lege ipsius scripturam, vbi sunt scripta beneficia humane nature ab hoc nostro seruatore Christo collata. Hac cogita. Nullius preter Christum memineris. Habeto ipsum semper in corde. Et dicito. Quid ultra huc ego cupio? Mi domine cum tu ille sis, qui mihi largiris omnia, nihil preter te vnu volo. Emitte huc domine spiritum tuu hunc in terra nimiru, qui hunc populum amplexetur. Emitte spiritum tuum & creabuntur. Emitte deorsum tuu spiritum. Imple corda tuorum fidelium, & renouabis facie terra. Vbi tu es domine? O domine quid tu agis? O domine, iam tertio, vbi sanguis es tuus, quem propter nos sparsisti? Ne desere populu tuum, Ecclesia tua iam diruta iacet humi. Tu denique prima causa es, tu totu condidisti orbem. Tu deinde ipsum rede
misti

Appositi
ma, & inco
parabilis apo
strophe.

Ioan. 8.

~~Handwritten text, mostly illegible due to fading and blurring.~~

~~Handwritten text, mostly illegible due to fading and blurring.~~

misti. Noli ipsum modo perdi. Emitte hunc spiritum tuum. Hic est quies nostra. Nihil hunc orum dulcom amorem. Hoc est, quod de effluuimus. Hoc illud est, quod quærimus. Nihil fac nos liquefieri. Ah fac nos dulci tui amore liquefi.

Homilia octaua habita octa-
uo Calendas Iunij anni. 1496. super Ruth.

Amen amen dico vobis, nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me traxerit eum. Ioannis. 6.

*Anima spi-
ritualium et
corporalium
ori. 7. on.*

Nima intellectu prædita, dilectissimi in Christo Iesu, media est inter corporeas & spirituales formas partim corpori immersa, & partim ab illo se iugis. Et quia medium semper extre-

morum suorum naturæ particeps est, ideo anima quatenus sentire potis est, organis corporis alligatur, quatenus vero facultatem habet intelligendi ab omnibus organis est immunis. Et quoniam discriminè inter homines ponitur, sectantibus his partem sentiendi facultatem habentem, atque adeo illa, ad quæ à sensibus pelliciuntur, illis vero partem intelligere potentem, quæque præscribuntur à ratione, ideo præcedentibus nostris concionibus videre potestis, distributionem hominum factam à nobis, dum alios carnales, alios animales alios spirituales fecimus. Carnales sunt illi, qui sequuntur prorsus cognitionem sensuum, inferioremque hominis portionem, appetentiam sensuum obsecundantes. Si sensus appetentia te ad lites iurgiaque impellit, & tu ei obtemperas, carnalis es, & ideo ait Paulus. Cum enim sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales estis? Quidam alij rationis naturale lumen insequuntur, cui sensus sunt adminiculo. Nihil enim est in intellectu, quin prius fuerit in sensu. Et hi dicuntur homines animales, ut qui non credant, nec faciant tamen quicquam rationis lumini repugnans, & philosophicam ducant

Triplex hō.

1. Corint. 3.

cant vitam. Hi sunt tepidi, qui ritu animalium suos impulsus sequentium, naturalis luminis inclinationem, sequuntur, neque aliud intelligere volunt. Alij quidam sunt, qui fidei lumine sunt præditi, quod hominem cum Dei spiritu coniungit, & nuncupatur huiusmodi homo spiritualis. Quippe spirituales res cognoscit, & intelligit, & iuxta eas viuit. Animalis autem homo ea non capit. Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus. Quæ cognoscit, ea esse putat & quæ intelligit ea demum magni pendit præterea nihil. Imo alia omnia irridet. Posuimus ergo superioribus hisce duabus concionibus tres assertiones. Prima est. Nullus est exacte christianus, si Dei gratia careat, quæ lumine fidei ipsum spiritum illustrat, Christoque coniungit, atque spiritui. Porro alij, qui hanc vacant gratia, sunt homines carnales, & animales. Et quia gratiam hanc pauci habent, & pauci sunt, qui vere Christiani nominari possint, ideo intulimus ecclesiam innouatum iri. Altera fuit. Cum ecclesia renouanda sit, gratiæ spiritus sancti copia renouanda esse. Et quod hoc fieret, diximus opus esse concionatoribus & ecclesie primoribus spiritu sancto plenis, qui que, ut ad bonam vitam possint populum reuocare, consuetum etiam hoc fuisse Deo in aliis ecclesie renouationibus. Et licet Deo integrum esset citra concionatores infideles ad seipsum conuertere, & ecclesiam innouare, nihilo secius, non attendendum diximus, quid possit Deus, sed quid soleat secundum ordinem sua infinita sapientia præstitutum, facere. Postrema fuit, ecclesia nostra hac tempestate renouari non posse, quia opus est prius spiritus abundantia, quæ modò adesse non potest. Quia adhuc non est tempus. Non quia Deus id non possit, sed in spicitur quod illi in more fuit. Deus non consuevit illum

1. Cor. 2.

Tres conclusiones dignæ quæ annotentur.

Nota Hieronimi expositio nē renouatio nē ecclesie.

M mittere,

mittere, præcipue quando ditio spiritualis, penè dixerim vastata est, antequam spiritus almi exuberantia inducatur. Opus est è medio causas prauas tollere, quæ mala inducunt. Nequit enim recte vita consistere, sub improbis, præsertim hodie quando configendum est, vt heri tibi dixi, cum gemina scientia, cum gemina improborum potestate, cum gemina tepidorum nequitia aperta, & clandestina. Et dixi ex praua coniunctione spiritali, nihil boni prognerari posse, & Deum velle, vti sub hac spiritali potestate sit homo, etiam si prauis sint illi in quibus residet. Quare conclusimus oportere, vt ensis adueniat prius, & postea omnia renouabuntur. Tandem in ius vocauimus præfectos ecclesiæ, idq; ad portam ciuitatis, & cum textu nostro diximus, si vel lent agrum Noemi accipere, oportere etiam, Ruth acciperet uxorem, & animas bene gubernarent. Vltimo vidimus, eos audire noluisse, & propinquitatis iuri cessisse, neque voluisse accipere conditionem. Pauca super sunt reliquæ textus modo, quæ vbi exposuerimus, finè imponemus concioni nostræ, si prius tamè de more sacrum enangelium explicare aggressi erimus.

¶ Nos omnes ad pœnitentiam vocauimus, neque modo Florentiæ, sed in cuncta etiam Italia. Nam vox, me hic concionante, in totam Italiam diffusa est. Omnes cædunt iuri propinquitatis. Nolunt venire. Non ita cedunt ius, vt verbis exprimant cæssionem, præstant verò id factis. Deus in vos animaduertet. At dicit ille. Ego nequeo ire. An te fugit, neminem ad Deum posse venire, nisi Deus trahat, vt Christus mane hoc, in euangelio sacro ait? (Nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum.) Dic, vt me trahat, alioqui nequeo venire. Percontantur hinc in textum doctores, qui Deus trahat, & quos. Sed prius videamus quorsum

Christus

Christus hæc verba dixerit, & deinde videbimus, quid sibi ipsa velint. Nota, vbi natus esset iam Christus actis purificationis Mariæ secundum legem diebus, Mariam Ierosolymam petiisse, & infantem tulisse in templum. Cumque grandæus ille senex Simeon in vlnas eum accepisset suas, dixit hæc verba. Hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum. Similia verba de eodè dixit Esaias. Ecce pono in Sion lapidem summum angularem &c. Et Petrus in sua epistola textum illum citans ait. Hic lapis factus est lapis offensionis, & petra scandali. Multi igitur ob hunc Christum in tartara trudentur. Sed dices tu. Quomodo fieri potest, vt Christus ruina sit, & scandalum plurium hominum, qui ad asserendos venit homines? Respondetur, Christum esse ruinam & scandalum volentibus, vt ipse scandalum illis ipsis sit. An non tibi nudius tertius dixi, creaturas à Deo bonas esse conditas, scripturam tamen dicere, Creaturæ factæ sunt in odium? Sic etiam scriptura à Deo facta in queus sæpe est improbis, qui rectè non eunt. Scis, vt se hæc res habeant? Sicut si primates præconio edixissent, nequis noctu per ciuitatem vagaretur, & fecissent insuper, vt per vias clauis acuti, & lapides disponderentur, si quis noctu contra edictum iret ipse, sese percuteret, & præterea caderet. Primates in occasione sunt, vt iste ceciderit, qui noctu ambulans illa obstacula posuerunt. Imputatur tamè casus in solidum huic, qui noctu ire non debebat. Vade interdium, & sursum pedes subleuabis, & non læderis. Qui noctu vadit vadit ad patrandam mala. Qui male agit odit lucem. Sic qui vadit per peccatorum libidinis, auaritiæ, & superbiæ tenebras & noctem, ita excæcatur, vt non videat, quamobrem, offendit, ruitque in malum. Ita Christus sua & sanctorum egregia facinora edidit, vt qui noctu atque in peccatorum

M 2 torum

*Etia discipulis
antistibus pa
rendum modo
ne praua
præcipiant.*

*Euange. ho
dierum. Io
an. 6.*

*Quorsum di
xerit Chri
stus verba
hæc late.*

Luca. 2.

*Christus quo
modo scanda
lum & rui
na.*

*Esai. 28. Ro
ma. 9. 1. Pe
tri. 2.*

*Homi. 6. su
pra.*

*Quomodo di
uina aliquan
do sunt in rui
nam prauorum*

Ioan. 3.

torum tenebris ambulat, non capiat, & ad ipsa impingat. Damnum tuum erit si corruas. Vade interdiu, & quæ sunt Christi capies. Si per dius vadis, & sceleris purus, ac recta via, si Christi scripturas, aut facta non capies, precaberis Deum, & dices. Domine illumina me, & lumē tibi infundet. Dixit ergo quodā tempore Christus sequentibus ipsum. Ego sum panis viuus, qui de cælo descendi. Et inferius ait. Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Et vltterius. Nisi manducaueris carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinē, non habebitis vitam in vobis. Quæ verba multis fuerunt scandalo, quia noctu ambulabant. Ecce fuit hic Christus ruina, & scādalum horum. Alius dicebat, hic ait se esse panem viuum, qui de cælo descendit. Nonne ipse est filius Ioseph? Alius dicebat. Quomodo potest hic dare nobis carnem suam ad manducandum? Alius dicebat. Durus est hic sermo. Quo pacto hominis cuiuspiam caro edi potest? Et à Christo defecerunt, neque vltra eius discipuli voluerūt esse. Dixit tunc Christus. Spiritus est qui viuificat, caro autem non prodest quicquam. Verba, quæ ego loquutus sum vobis, spiritus, & vita sunt. At qui vos non creditis, quia rectā non ingredimini. Hæc ratio est, quamobrem mihi non creditis, Quia (nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum). Ecce igitur quomodo, & quādo hæc verba à nostro seruatore sunt dicta, quæ scandalo fuerunt pluribus eius discipulis noctu ambulantibus. Conuertit se dein ad duodecim discipulos, & dixit illis. Nūquid & vos vultis abire? B. Petrus, qui interdiu ambulabat, respondit. Domine ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes? Ego video te rectam vitam tenere. Si in ea aliquid est, quod ego non capiā, in me defectus est. Quare fili mi vade interdiu, & quæ Christi sunt scies cognoscere.

Ioannis, 6.
Ioannis, 6.
Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

cognoscere. Hoc illud est, quod tibi toties dixi, meam doctrinam non esse meam. Recte viue, & interdiu vade & cognosces illam. Tu denique noctu ingredi vis. Vade, inquam, interdiu. Bene viue, & me tibi verum dicere videbis. Aliò qui ad aliquod impinges scandalum, in quod corruas, & lædaris. Hæc ideò tibi dixi, vt tibi exponerem, quorsum Christus hæc huius euangelij verba dixerit. (Nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum.) Videamus modò quid sibi velint.

¶ Reuera maximus labor est id tēporis cōcionar i, estu siquidē resoluimur. Ego sinam vos in dominicū vsque diem quiescere. Nollo vestræ valetudini negotiū exhibere, atque incōmodare. Trium dierum ocium dabitur, & postea quid sit faciendū videbimus, (Nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum.) Ait diuus Augustinus. Quid hoc est fratres mei? Quid sibi seruator noster hīc vult. Quid sibi vult, trahere hoc? Nunquid significat violenter ducere, & cogere, hoc est, fune collo inserto, aut catena vincto per vim hominem trahere ad Christum? An non homo libens venire potest? An illi non est liberum arbitrium? An non suapte sponte homo ad Deū sese mouet? Respondet Augustinus hominem vi non pertrahi à Deo, sed delectatione. Ecce, gratia exēpli esto. Tu vis ad te per vim trahere, tu illi poma ostendis, & delectatione pellectus venit. Oui ramum profers virentem, ipsa trahitur, sed delectatione. Ita Christo tibi ostendente vnū aliquod delectabile, tu etiam traheris. Ostēdit tibi cœlestem patriam, & dicit. Equidem vado. Atque in hūc modum delectatione, & non vi traheris à Christo. Dicit etiam Augustinus. Si licuit poetæ illi dicere, trahit sua quenque voluptas, quanto amplius denobis ipsis di-

Questio
Ang

Responsio an
gust.

simile.

Vergilius in
Alexi.

M 3 cere

Augustinus cere debeamus, nos à Christo delectatione trahi. Delectamur siquidem foelicitate, veritate, iustitia sempiterna vita, quæ nihil aliud quàm Christus est. Da amãtem ait Augustinus, Da desiderantem, da feruentem, fonti æternæ patriæ supirantem, sentiet subito se trahi. Peregrinus qui nolit vltra in hac manere vita, sitit cupitq; ad Christũ ire. Videbit hic & sentiet in se, quo pacto à Deo trahatur delectatione. Deus non egreditur suum ordinem, quem sua sapientia statuit, aut rarò aut potius nunquam ipse trahit pessum grauia, & sursum leuia, atque adeò omnia disponit, & trahit iuxta suam vnus cuiusque naturam. Deus attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Mouet itaque vniuersas res iuxta ipsarum naturam. Ita liberum arbitrium & voluntatem hominis, qnta libera sunt libere mouet pro eorum natura. Triples est appetitus, naturalis, animalis, rationalis. Deus omnes illos pro ipsorum ingenio ciet. Et vnusquisque ipsorum innatam sibi propensionem sequitur. Appetitus naturalis non nouit finem, quem sequitur. Verbi gratia, lapis it pessum, nempe ad centrum, & id appetit, & ignorat causam. Deus qui eum fecit, nouit. Appetitus animalis sequitur sensus cognitionem, & propensionem suam. Vnde cognoscit ouis, viridem ramum sibi esse vtilem, & delectabilem, quia sub specie vtilis & delectabilis illi obiicitur. Et ideo appetitus ipsum profequitur. Appetitus rationalis, qui est hominis voluntas, quia est liber, libere mouetur, & suam inclinationem insequitur. Sed nota ad hoc, vt quid per delectationem moueatur, non sat esse rem esse vtilem, & delectabilem. Sed opus est, vt tanquam vtilis & delectabilis offeratur. Ecce ouis ramunculo viridi trahitur, & depascitur vsque ad satietatem ipsum. At post, & si viridem

ridem videat ramum non mouetur, quia non ei sub specie vtilis opponitur, aut delectabilis. Idẽ vfu venit homini. Deus tibi ostendit bona vtilia, & delectabilia. Ostedit tibi, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, ostendit tibi æternæ vitæ foelicitatem, quam tibi sanguine Christi præparauit. Hoc tibi valde esset vtile & delectabile, te tamen non mouet, neque trahit. Primò deberet te trahere res promissa, & grande præmiũ. Deinde modus, quo tibi promissa & præparata est hæc ipsa foelicitas. Quippe per sanguinem Christi tibi parta est. Ego ob oculos vobis pono hoc, & hoc ipsum speciem præferet vtilis & delectabilis. Quid sibi vult, quòd alius mouetur, alius nõ? Quia, (Nemo venit ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum,) ait Christus. Tu foenum & farraginẽ equo *simile.* obiicis. Ipse intuetur in farraginẽ, & illam edit. Quòd si tu illi dixeris. Comede foenum, recusat, neq; ab ipso trahitur, quia præsentem farragine nullam illi boni, nullam vtilis aut delectabilis speciem foenum ingerit. Sic tu, qui mudi pasceris delectationibus, & si diuina, vtilia illa quidẽ atq; delectabilia, tibi offerantur, non te trahunt, & præsentibus sensuum voluptatibus, quibus caperis, diuina tibi duritiei & asperitatis specie, dum offeruntur, apparent, minimeque videntur delectabilia. Oportet ergo, vt Deus ille sit, qui trahat. Quamobrem bene ait textus. (Nemo venit ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum.) Quum Deus vult aliquem trahere, ostendit ei sua sub specie bonorum & delectabilium, eorum verò, quæ mundi sunt delectabilium nauseam & abominationem ingenerat, sicque trahit illum. Sed quid hoc rei est? Ego tibi abominationem rerum mundanarum pro virili iungo, & mundum hunc nihil esse cõmonstro, tu tamen non venis.

M 4

Nemo

Quomodo voluntas humana à deo mouetur.

simile.

(Nemo venit ad me, nisi pater, qui misit me traxerit eum.) Deus ille est, qui trahit. Tamen si ego ostēdā tibi mūdū nihil esse, & expedire, vt ad deum veni s, tamē nisi Deus trahat, firmus fixusque manes in cōsideratiōne eorum delectabilium, quę in mūdo intueris, & neutiquam moueris. At vbi Deus trahere, ac inspirare tibi incēperit, continuō dicere incipies. Ego volo ad Deū ire. Et ille quia te aptum videt, gratiam tibi præbet, illustrat, trahit, & ad Deum venis. Trahit itaque Deus non vi, sed oblectatione, & abominationem fluxarum rerum homini creat. Ipse sub specie malorum inferni supplicia obiicit. Ipse, vt bonam & delectabilem fœlicitatem commonstrat æternam, & ad se trahit, & venit homo ad eum non vi, sed amore tractus. Sed dices. Quid sibi vult hoc, quōd hunc potius quā illū trahit, illum vero non trahit? Sit mihi per te quietis tantillæ copia, & non nihil tibi de hoc dixerō.

Quomodo trahit nos deus.

Prædestinationis resolutio. Similcin hac materia solene.

De hoc ipso vide autorem in Tomo super Amos. hom. I.

¶ O monache quid sibi vult, quōd Deus alium trahit, alium non trahit? Id omnino gratiæ est. Quare ipse illam huic & nō illi tribuit? Vade roga eum, qui lances, vrceos, patinasque facit, atque alia fictilia, & dic. Quur tumulta fingis & pulchra vasa, multa etiam turpia? Et cur hæc speciosa sunt, illa vero deformia? Respondebit tibi, id facio in totius domus bonum. Nam pulchro hoc ad illud ministerij opus est, & deformi hoc ad aliud. Quod si dixeris, quid tu ex eadē argilla atque materia hoc bellū vas fingis, & non illud aliud? Et ex hac terra vnde deforme vas fingis, quin tu speciosum formas? Respondebit tibi. Quia sic mihi collibitū est. Roga philosophos, quid sibi velit, quōd existētibus animā tibus cunctis ex materia eadem, formis sint variis diuersisque, & aliud alio sit formosius. Respondebit tibi, Deum id in speciem vniuersi fecisse. Varietas enim fa-

cit

cit pulchritudinē. Quod si dixeris, quid leoni aut equo nobiliorem formam in didit, quā asino, atque in his ipsis equis, ac leonibus, alium formosiorē alio fecit? Respondebit tibi. Quia sic ei placuit. Sic & in re proposita, si tu dicis, quare hunc Deus trahit, illum vero non? Responderetur. Vt ipsius tum iustitia, tum misericordia manifesta fiat. At quare hunc, potius, quā illum? Quin huic gratiam largitus est, sicut & illi? Responderetur, quia sic ei placet. O monache, non est alia ratio? Fili hæc abyssus quædam est magna. Dixi tibi aliās, ne huc ingredereris. Dicit hīc Augustinus. Noli iudicare, si non vis errare. Diuus Paulus sciebat longe melius, quā nos quæstionem hanc soluere. Noluit tamen huc penetrare, sed dixit. Quia ita Deo fuit complacitum, ideo sic res habet. Voluntati enim eius quis resistit. O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Deo nota est ratio, cur ipse ita fecerit. Te autem latet, neq; ipse tibi eam exponere tenetur? Missas fac quæstiones istas. Dū in patria erimus beata, sciemus. Dic mihi vtrū potius est, vt tu Deum æstimes iustū, te verō ignarum, an ipsum iniustū, te autem sapientem? Deus iniustus dici nequit, quippe qui summa ipsa iustitia sit. Præstat igitur dicere Deum omnia benefacere, & à te hoc non posse intelligi. Ne igitur altius in hac quæstione eas, offendes enim ad petrā scandali. Origenes voluit inuenire solutionem, & dixit animas vniuersas simul fuisse conditas, & deinde pro meritis vniuscusque, vel delictis corporibus hisce in missas hīc. Hoc cum vniuersa philosophia pugnat. Et Paulus ibidē de Iacob electione loquens, & de reprobatione Esau, ait. Cum nōdum nati essent, aut aliquid boni egissent, aut mali, vt secundum electionem &c. Dictum est ei, &c. Sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Pel-

Prædestinationis materia abyssus magna.

Roma. 9.

Origenis error.

Roma. 9.

Gen. 25. Ma-

la. I.

gius

gius etiam, volens hoc ipsum indagare, in errorem lapsus est. Conclude igitur Deum esse, qui vocat & recte agerem vocari. Sed tu dicis: Quomodo citra gratiam quis possit bene agere cum scribat Paulus, non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis? Sufficit tibi, Deum vnique sufficiens præstare auxilium. Ne te in hanc abyssum intromittas. Sed cogita gratiam seruatoris nostri Iesu aduenisse, & nobis non ob nostra merita, sed sua misericordia benefecisse. Bene ergo age, & vt Augustinus ait. Si non traheris, ora vt traharis. Deus sufficiens adiutorium largitur vnique. Tu quæ fidei sunt tenes. Rumina illa. Conciones tibi sunt. Age bene, si vis trahi. Aliò qui nullus tibi remanebit prætextus. Accedamus paucillum modo ad euangelij verba.

¶ (Nemo potest venire ad me, ait seruator, nisi pater qui misit me, traxerit eum.) Si ergo tu ad pœnitentiã & bona opera tractus es, ne tibi acceptum ipsi referas. Ipse est pater, qui sua te trahit misericordia, & dicit. Eum qui ad me veniet, ego resuscitabo in nouissimo die. Hoc est corpus, animamque eius ego sospitabo in æternũ. Vide igitur, si sequaris Christum, quid lucri facies. Si mundum sequaris animæ & corpus iacturam facies. Si Christum sequaris, aliquid ex his, quæ mundi huius sunt amittes, sed tãdem animam corpusque tuum æterna salute donabit. Quid igitur facis, qui Christum non sequaris? Scisne tu, cur non venis? Quia Deus non te trahit. Scis quare te non trahat? Quia peccatis implicatus es. At quare illum trahit, qui in peccato est, & facit, vt illud ille dimittat, & non ego? Quum tu baptizatus fuisti, Deus tibi suam gratiam impartit. Si bene agere vis, illa iuuaris gratia, atqui si tua nequitia in peccatum labaris contra Dei præceptum, in manus eius incidisti.

Nonne

Nonne in te, si velit, animaduertere potest? Ita pater. Ne ergo de illo queraris, si parcere vult vni alij, & subleuare ipsum, atque trahere, & de te supplicium sumere. Sat est, te non posse conqueri, illum tibi iniurium esse. Tu demum cecidisti, & scis te iure damnari. Ne ergo de Deo queraris, si de te vindictam sumit, parcens aliis. Manat & hoc malum à parentibus vestris, qui bene non instituunt filios, imò male educant, quare gratiam baptismalem amittunt. Quod si Deus post illis ipsam non vult restituere, nõ tenetur. Vos parentes in die iudicij rationem reddetis. Est etiam primatum culpa, qui in suis terris non curant leges rectas condendas neque vt recte viuatur dant operam. Pueri, quæ audiunt & vident addiscunt. Tu etiam non vis tollere de medio, ludo vacantes, & meretrices in viis obuias. Quid vos Domini Octouiri agitis? Vos estis ministri Christi, regis ciuitatis vestræ. Si iustitiam non coletis, ipse in vos animaduertet. Væ, inquam, vobis. Curatæ hæc vitia à vestra ciuitate pellenda. Vos item pueri querite ludo vacantes, tollite ab illis chartas. Vos ciues quorsum constituti estis magistratus? An vt peccata foueretis? Ego vobis dico, hunc non esse finem. Vos secus, atque debetis, facitis. Vos magistratum in hoc suscepistis, vt vitia & peccata de medio tolleritis. Vos finem dimittitis, neque id facere addiscistis, quod vestri muneris est. Qui probus est addiscit, sicut scriptum est in prophetis. Erunt omnes docibiles Dei. Hoc est qui filij Dei erunt, & intelligent, & addiscent. Sit mihi modò quiescendi venia tantisper.

¶ Vos ad diuina tardi estis, & desides, ad ea vero, quæ mundi sunt, solliciti. Itidem ad ea, quæ cõmodo sunt ciuitatis pigri estis, ad propria bona solliciti & diligentes. Vos contra quæ debeatis, facitis. Quare vestra non procedunt

2. Cor. 3.

August.

Conuersio nostram munus Dei.

Ioan. 6.

sequela mundi et Dei quã diuersum premium.

Non est cur queramur de Deo si nõ trahit nos.

Baptismalis gratia amissio parentibus etiã adscribitur.

Magistratum exhortatio.

Esa. 54. Ioan. 6.

Esa. 54. Ioannis. 6.

Ioan. 6.

cedunt, sæpe iam dixi vobis. At vos quòd non fitis ex Deo, non auditis. Omnis qui audiuit à patre, & didicit, venit ad me, ait Christus. Sunt aliqui, qui audiunt quidem, sed non intelligunt, nec volunt addiscere.

Ioan. 6.

Qui recte ambulat, addiscit quum audit à patre, & venit ad Christum. (Non quia patrē vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo, hic vidit patrem.) Non hoc dicit, quòd nullus viderit patrē, nisi ille qui à Deo venit. Sed significat nullū in hoc mūdo, sicut Christus vidit, patrē vidisse.

Ioan. 6.

Nos autē fide ad ipsum tendimus, (Amen, amē dico vobis, qui credit in me habet vitam æternam.) ait Christus. Credere in Christum, significat, credendo tendere in Christū. Aliud est credere Deo, aliud crede

Ex D. Thom.

22. q. 2. c.

sic. 3.

re in Deum. Credere Deo est credere verbis eius. Credere in Deum est credēdo, & amando illum in ipsum tendere. Et propterea dicitis, Credo in Deum, & nō credo Deo. Sed sunt aliqui, qui dicunt Symbolum apostolicum, & mentiuntur tamen, vt qui credendo, non ament, neque tendant operibus in Deum. Dicitō verò illud, neque dimittas propter hoc. Quia ecclesiæ loco ipsum dicitis, neque erras. Qui igitur credit in Christum habet vitam æternam. At quomodo vita æterna hīc haberi potest, licet credat homo in Christum?

simile.

Tu cui piam centum aureos mutuò dedisti arrabone accepto, & quamuis illos non habeas, dicitis. Mihi sunt centum aurei, quia pignus habes. Sic bene agens & in Christum credens, vitæ æternæ pignus habes, ideoque dicere potest, abste etiamnum ipsam haberi. Vade ergo, & comede huius vitæ panem. Christus siquidem ait. (Ego sum panis vitæ.) Vade post Christum, atque illum sequere. Ora, vt te trahat, id maxime temporis, quo tot sunt futuræ afflictiones. Nos nihil aliud quærimus, neque aliud colligimus, nisi vt cures te

Ioan. 6.

à Christo

à Christo trahendum ad suum famulatum. Sine modo vt tantisper quiescam, & veniamus ad Booz, & Ruth heri intermissam historiam. Volunt enim nostri fratris suscitare semen.

¶ Si tantum malum impendet dilectissimi, & si pauci homines reliqui futuri sunt in terra & hi pauci, vt sint semē, quid agitis? Quin ad Christi famulatum non venitis? Quin ad exuscitandum semen, & nomen fratris nostri non cōtenditis? O monache res in hoc sita est, at que hīc eius est cardo, si hæc que tu dicitis credatur. Qui nō credit, aio vobis, iā iudicatus est. Actū est de illo. Tu cernis bonos credētes, improbos vero minime. Quod aliud signum vis? O domine, quid dicam nescio. A quibus stat veritas, à probis, an ab improbis? Si ab improbis quomodo hæc res se habet? Quomodo geritur? Vbi tua est prouidentia? Si tu filios tuos spurios illuminas, bonos autem & germanos in tenebris deseris, quid dicā nescio. At hoc esse non potest, quippe quod cum bonitate & sapientia Dei pugnet. Verum ergo est, quod dixi ego. Quum igitur id verū sit, præpara te, atque apta te ipsi, & interpella Deum, vt te trahat, & vt ex his sis, qui ad eius inuigilant famulatum, & qui fratris nostri exuscitāt nomen. Ad es dum. Videre enim libet ex vtrorum velis esse numero. Distingunt isti philosophi omnia in substantiam & accidens. Substantia illud est, quod accidentibus subest. Accidentia illa sunt, quæ accedunt substantiæ, & abscedunt ab ipsa. Homo est substantia, & tamen si natura sit disciplinæ capax, neque hoc ab illo vnquam recedat scientia, tamen quam colligit accidentaria illi est. Ammittit enim illam interdum, & aduenit atque adeò abit, tanquam accidens. Angelus habet innatam sciētiam. Nam cum primum fuit creatus scientiam recepit, quam nunquam amisit.

Ioanis. 3.

Differentia
scientiæ homi-
nis, angeli,
Deique.

Et

Et quoniam angelus homini natura præstat, excellentiori pollet scientia, & lumen illius latius funditur. Et quò altius ascenderis, maiorem inuenias excellentiam. Quapropter Deus, ut pote qui lumen habeat immensum, & natura sit præstantissimus, scientia item pollet profundissima quæ etiã ad infinita extèditur. Tene modò hoc firmiter, & sine me. Redibo siquidem ad proposita còmode. Deus seipsum comprehendit, & omnia, quæ in se sunt cognoscit, & quia infinitus est, infinitè etiam se cognoscit, omnisq; perfectio in eo est naturã. Efficitur ergo hinc non posse creaturam condi, quæ per naturã suam duntaxat videre queat Deum facie, quod aiunt, ad faciem. Videret enim virtute propria, atque finita, lumine etiam finito res infinitas. Cum omnis creaturã suapte natura finita sit. Quod si hæc omnia naturã res illa cereret, quod proprium Deo est haberet, & illam peccare non posse, esset consequens. Licet ergo angeli naturã scientiam habeant, & excellentes sint, tamen quum creati fuerunt ultra genuinũ lumẽ, fuit etiã illis gratiæ lumen contributũ pro vniuf cuiusque ipsorũ capacitate natia. De gloria item eorum qui nõ peccarunt consimiliter est dicendum. Fueruntque sursum leuati tractiq; à Deo, ut à magnete ferum trahitur, videndiq; vultus sui copiã ipse illis fecit. Omnes angeli probi amare Deum, quoad eius fieri potuit nisi sunt, idque pro cuiusq; captu, & natura. Ait. D. Thomas angelos curã gubernatumq; gerere huius mudi. Sũtque in tres hierarchias distributi. Prima nouit, amatque finẽ, in quem omnia ordiuntur, quæ in ecclesia gerẽda sunt. Altera disponit, & in finem ordinat ea. Tertia executioni res mandat. In prima hierarchia, Throni finem sibi proponunt, cherubim agnoscunt illum exacte. Seraphim ipsum ardentè amant. In alte-

ra

ra Dominationes res in finem referunt. Virtutes pellunt mala, quæ impedimento possent esse. Potestates dein committunt tertiæ hierarchiæ ordinata, ut capeffant ea administrantque. In vltima principatibus curæ sunt prouintiæ, Archangelis principes, & ecclesiæ præfecti, quorum gubernatui cæteri homines subsunt, angelis post, quorum vltimus est chorus, priuati homines. Vnusquisque enim homo habet angelũ suæ custodiæ præfectum. Quid tu dicis Florentina ecclesia? Quando ecclesia renouabitur, erit gubernatus hic in terra. In prima hierarchia, qui erunt similes Seraphim? Præsides feruidi & charitatis erga Deum & proximum ardore accensi, quique ex his sic erunt animati, ut vitam propter Christum exponere desideret. Similes cherubim erunt doctores & ecclesiastæ ad aliorum illuminationem illustrati. Throni similabuntur reliqui sacerdotes & monachi omnis maculæ mundanique contagij puri, atque ad eò nitentes. In altera hierarchia similes Dominationibus erunt domini, qui bene cuncta ordinabunt, ad bene viuendum, & his suberunt Octouiri, & reliqui magistratus Virtutibus similes in malorum expulsionem & bonarũ legum obseruantia. Dein similes Potestatibus erunt magistratus reliqui, committentes curam, atque ordinantes, ut in vrbe, & vbique studiose viuatur. In vltima hierarchia erunt deinde similes Principatibus, Duces, Vicarij, Prætores & rectores terrarum vestrarum, ut benè & iustè viuatur studentes. Archangelis similes erunt curiones probi, & familiarũ patres. Angelis vero vnusquisque, qui virtuti iustam nauarit operam sancte degēs similis erit. Quorsum hæc monache? Videris enim egressus historiã. Attende vero & videbitur còmodus digressus, quẽ, ut hoc mane verbum tibi dicerem, feci.

Angeli

D. Thom. 1. q. 108. multa de his.

D. Tho. 1. p. q. 113.

Ecclesia militans similis triũphati in gub.

Gradus ordinis ecclesiastici simulantur angelorum ordinibus.

Ex. S. Thom. 1. parte. q. 62.

Angeli gubernant hunc mundum.

1. part. qua. 110. art. 1.

q. 3. c. 3.

contra Gent. c. 83.

Ordo & distributio angelorum.

Homilia octava,

¶ Angeli ergo, & gratiam, & gloriæ lumen pro sua habuerunt natura. Homines non sic. Sed habet gratiam, iuxta dispositionem ipsorum. Oremus Deum, ut nos aptos reddat, & ut nobis donet posse æquiparare aliquos angelos fœlicitatis fastigio, & adhuc superare.

Vide mirabilem euentum. ¶ Quieti estote, nihil mali est. Concionante D. Paulo iuuenis quidam Euthychus nomine iuit ad illius audientiam concionem, & cum è fenestra illam audiret, præconcionis prolixitate obdormiuit. Dæmon verò quod rem interturbaret, è fenestra illam iactauit, & interiit, D. Paulus fecit, illū ad se adduci, & vitæ restituit. Caute tamen vobis à casu. Neq; enim nos Paulus sumus.

LAVRENTIUS VIOLIVS exceptor ex ore Hic. concionantis

Animaduerte hic lector, hæc verba proximè dicta, eò fuisse interiecta, quòd dum hucusque concionem traxisset pater, subito gradus alti quidam confracti sunt, quos pueri faciendos curarant, ad audiendam concionem, & erat supra affatim puerorum. Gradus fracti sunt, & pueri corruerunt, & tamen Dei gratia nullus læsus est. Et pater superius posita verba dixit, & deinde concionem proseguutus est, dicens.

D. Tho. p. 9, 62. arti, 6. ¶ Aio, angelos habuisse gratiam, iuxta naturam suam. Si aliquis sit natura recte constitutus, alter vero prauè vter credis tu maiorem sibi à Deo cõciliabit gratiam? Certe qui melius in bonum propensus est. Nam semper ille nititur maiore sibi gratiam adsciscere. At quã obrem huius talem non dedit propensionẽ, qualem illi? Sat tibi est, Tibi non deesse eius gratiã, si te exacte præparare velis. Deus sufficiens præstat auxilium, & ait. Sufficit tibi gratia mea. Igitur vnusquisque se præparet, quòd ad eius fieri potest. Stellio nititur manibus. Quid igitur vis facere tu, qui præstanti es ingenio, & bene natus? Nitere, vel altissimū fœlicitatis fastigium ascendere. Præpara, atque recte dispone te, & concilia tibi Dei gratiam. Vtrum melius est te angelis annu-

2. Cor. 12. Quam altissimū fastigiū in calis curadum. Proverb, 30.

randum

super quartum cap. Ruth.

randum ascendere, an archangelis? Verum est melius. Potestatem esse an Dominationem? Quid potius est esse Thronū, an Cherubin, an Seraphim? Quid est præstantius in primam, in secundam an in tertiam hierarchiam cooptari; quò ascenderis altius, hoc melius tibi atq; præstantius erit præpara te ad ordinem Seraphin. Num præfecturas querere vis? Nolo te illis offeras. Es enim arrogans, quamuis præfecturam desiderans, bonum opus desideret, ut Paulus ad Timotheū testatur dicens. Qui episcopatum desiderat, bonū opus desiderat. Hoc est. Desiderare, & orare Deum, ut tibi eã gratiam ad suam gloriam tribuat, qua præesse merearis, non est malum. Pro virili ergo labora, ut te præpara res ad eam tibi à Deo ineundam gratiam, quam poteris. Nec obid tamen tibi aliquid arroges. Sed te præpara in Christo sperans. Et pro virili bene age, ut Deus, si illi erit placitum, cum tempus erit, dicere valeat. Veni huc. Ego volo facere, ut tu seraphin esse, mereri possis, tu vero, esse Thronum, tu esse potestatem, tu Dominationem, & cætera. Veni ergo ad Christū ipse enim te inuitat ad suum famulatum. Veni grãde ingenium. Veni ad seruiendum Christo. Si maneat in seculo, seruire Deo bene non poteris. Opus est mundū deserere, qui præstantem se Dei famulum exhibere cupiat. Oportet non tam humili loco insistere, qui seraphin esse contēdat. Si in seculo vxorem habes, bene age & cura quam altissimum locum ascendere. Gratiam homines à Deo ineunt pro sua ipsorū præparatione. Grãdem modo curato præparationẽ afferre, si grandẽ vis à Deo obtinere gratiã. Veni, dico tibi, Christo ministraturus. Veni ad exuscitandum fratris nostri nomen. Hoc illud est, quod heri tibi dicebã in historiã Booz volentis nomẽ fratris sui suscitare. Vide modò, ut nō

Ambitio cõpescitur.

1. Timo. 3.

Grãdia præsertim ingenia vocat ad monachorum institutum.

N ab

ab re sit superior hęc nostra ratiotatio. Veni, atq; ad Christi famulatū te accinge, & coapta. Et relinque illi cogitatū de tua exaltatione in gloriam Cherubim, aut Seraphim. Veni, quia Christus obiit, & apostoli mortui sunt, atq; martyres. Opusq; est, vt nos fratris nostri Christi nomē suscitem⁹. Si præstanti es intellectu, atq; ingenio, & potēs ad grādia, veni Christo famulaturm. Tu è porta vocat⁹ es. Vnus quisq; est vocatus. Vidisti heri p̄ Booz vocatū esse propinquū è porta corā decē seniorib⁹ ex Israël. Si fratris tui nomē suscitare nolueris, si id facere detrectaris, ad quod te deus vocat, Booz idest, Christus, ad portā ibit, & dicet. Tolle calceamentum. Quod statim soluit è pede suo, vt heri tibi dixi. Dicetq; Auferte ab eo gratiā, excalceate illū. Facite, vt annumeretur familię discalceatorū, vt in veteri lege fiebat. Insuite illi infaciē. Sinite, vt cōiitijs omniū vbiq; pateat Annon igitur tibi satius est, vt ad Christi famulatum contendas, & ad suscitandum nomen fratris tui? Sine te sursum eleuari. Sine te ad Thronorum subuehi gradū, aut Seraphim, quò ipse vult. Deus est, qui trahit. (Quia nemo venit ad me, nisi pater qui misit me, traxerit eum. Sine, te trahi. Trahit enim te non vi, sed delectatiōe. Tu subpudesceri times. Veni mecum. Vadamus ad improperia. Eamus foras, obiectem⁹ pro Christo vitam, in frustra discerpamur, quò Christi nobis beneuolentiā adsciscamus. Ipse vocat. Heri sub mane vidisti, vnumquēq; vocatū, fuisse. Et hęc est secūda vocatio, quæ excellens est. Sine me paulisp̄ quiescere. ¶ O monache tu ab hinc sex annos, nullum verbum de hac re fecisti in hūc vsq; diem. Christus, aio, ministris eget, vultq; ecclesiā renouare. Veni, alioqui extrahetur è pede tibi calceus. Tempus instat, & modò liberi tui ad hoc inepti sunt. Apti postea erunt. Veni, inquam.

*Veretur aliq
ignominiam
ex famulatu
Dei in institu
to monach.*

*Cur hucusq;
non vocaris
Hęc homines
ad institutū
monach.*

quam. Etenim talentum modò abdituris male verter, vā illis. Persuaserunt sibi hi qui grandi pollent sapientia, Christo opus ipsos esse. Christus non te eget. Sed tu omnino illo. Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahę. Deus potest ex lapidibus homines facere, quia te hoc munere donare vult, si ipse velis. Ipse te ad suum opus vocat, quamuis illi te nō opus sit. Mihi etiam te nō opus est. Ego dico Christo. Gere tu dñe rem hęc. Opus hoc tuum est. Ego quod meum est præstabo. At forsan sapiētes credunt, ipsis Deū egerē, & ex se de operibus Dei cōiecturam faciunt. Dicit philosophus. Vnumquodq; est in alio per modum sui. Cape speculum. Tu intueris intus faciē, & intellectui tuo materialem sese offert, vt foris est, & licet immunis sit à materia ipse intellectus, neq; aliquid in se materiae habeat, apparet tamen illi materialis, quia idōlū qđ haurit, ex sensibilibus vsurpatū est, quæ materialia sunt. Et quia fallit sensus, quò propius ad sensum accesseris, plus fallitur intellectus. Tu solem vides. Et apparet tibi exiguum corpus, & intellectus decipitur, qui credit sensui. Re vera sensus decipitur, & nos volentes dicere aliquem vastum hominem, & deceptum etiam esse, dicimus ipsum imaginationem non transcendere. Quare tu philosophe nō bene ratiocinaris. Tu intueris res naturales, & cū alius rei egēt opera ad aliquid, tu dicis illas citra hanc id non posse facere. Sapiēs tu parū penetras. Fides catholica & Christi amor supra omnes sensus sunt, & exuperant intellectum, & naturale lumen hominis. Quare vsu venire videas, sanctos viros in contemplatione sensibus educi. Paulus raptus est, & nihil sentiebat. Cæreri, qui rapiuntur, nihil sentiūt. Non ergo eget ò sapiens fides tua sciētia, tamen si proficit etiam scientia, si adiungatur ei. Piscatores

Matth. 3.

*Canon philo-
sophicus.*

*Natura legi-
bus angustis
tenetur in a-
gendo, Deus
non ite.*

*2. Corin. 12.
Deus nō eget
nostra indu-
stria ne gno-
bis.*

citra dialecticam & philosophiam grandia gesserunt. Christus non te opus habet. Sed, quod tibi bene faciat, ad suam te inuitat gratiam. Sed si audire noles, deus exuscitabit simplices piscatores, exuscitabitque in illis denuo spiritum. Et hoc in tua tibi gratiam volui dicere. Ecclesia non uanda est, si tu illam detrectes, in tuum futurum est incommodum. Hæc est illa Ruth, quam propinquus Booz noluit uxorem, & cessit propinquitatis iuri. Et ideo Christus, dicet, ut Booz dixit. Testes estote, a propinquis his repulsam, & desertam Ruth. Testes estote simplices esse recusatos, & desertos. Ego volo mihi Ruth uxorem. Ego hanc innouabo ecclesiam. Estote testes ita futurum a me asseri. Age verò quod reliquum est textus prosequamur. Sed permittite mihi tantillum quietis prius capere, & videbis honores, qui in hac foeminam cogerunt. ¶ (Respondit ois populus, qui erat in porta, & maiores natu. Nos testes sumus. Faciat dominus hanc mulierem, quæ ingrediatur domum tuam. Sicut Rachel & Lia, quæ edificauerunt domum Israel.) Nos uolunt dicere, testes sumus, te Ruth uxorem duxisse, & tuum propinquum eam detrectasse. Ita nos huius rei testes sumus te missurum tantam spiritus abundantiam, ut hanc Ruth sis ducturus uxorem. i. hanc ecclesiam nouaturus. Rachel interpretatur ovis. Et Lia laboriosa. Nos precamur te, ut sanctos prophetas, mittas mansuetos tanquam oues, laboribus insudantes, & ecclesiarum zelo plenos. Nos precamur, ut hec ecclesia Florentina, (sit exemplum virtutis in Ephratha) quæ interpretatur frugifera, & significat ecclesiam. Nos precamur, ut in uniuersa Italia sit exemplum & in toto orbe. Nos precamur, in nouationem fieri ubique terrarum. Et ut Ruth hæc procreet bonos liberos, & ut heretici infidelesque illi ad saniolem mentem reuocentur, & bonos filios generent. Domine tu absque doctrina id potes facere, &

Rachel & Lia quomodo interpretantur & quid significent. Ephratha ecclesia.

absque

absque; dialectica. Emitte igitur hunc spiritum tuum, fac ut concionatores in hoc opus incumbant. Fac ut hæc mulier, ut hæc florentia sit exemplum virtutis per totam ecclesiam, & in uniuerso orbe, & ut instauratrici orbis nomen ipsa ferat. (Fiat domus tua, sicut domus Phares.) Quod interpretatur diuisus. Apostoli fuerunt, qui orbem diuiserunt uniuersum. Diuiserunt ethnicos ab idolis. Fuerunt etiam ea tempestate diuisi & occisi multi martyres. Renouetur ergo, & fiat hæc ecclesia, qualis apostolorum & martyrum fuit tempore, quando ipsa peperit Phares hunc, & hanc diuisionem. (Quem Thamar peperit Iudæ.) Thamar signat palmam, Iuda uero confessionem. Tunc temporis uigebat martyrii palma, & omnia confessione laudis diuinæ plena erant. Ah domine reduc illa tempora. Exaudi simplicium preces, qui producto semine filios generabunt. Obed interpretatur seruiens, & significat eos, qui futuri sunt, Deo seruituros & Deo obedituros. Natus igitur est Obed filius ex Ruth, & Booz eius viro. Et uenerunt mulieres & dixerunt Noemi. (Benedictus dominus, qui non est passus, ut deficeret successor familie tue.) Ita dicet animæ ecclesie. Benedictus Deus, qui ecclesiam suam innouauit. (Ut habeas qui consoletur animam tuam, & enutriet senectutem.) Tu Noemi. Tu ecclesia anus eras, & modo innouata es, & Deus in senecta tua animam tuam consolatus est. Benedictus Deus qui simplicium precibus magnos viros progenerauit, qui totam ecclesiam solabuntur. Noemi accepit infantem in uenas suas. Ecclesia tunc multos liberos suos in gremium suum accipiet, multasque animas bonas, & mulieres illam circumstantes, ipsam consolabuntur. Idest. Boni & simplices omnes Deum collaudabunt. Age quiescamus tantisper cum Noemi, & summam textui imponemus manum.

Phares quid significet a apostolorum & Martyrum tempora. Thamar Iudas.

Obed.

N 3 ¶ Hæc

(Hæ sunt generationes Phares. Phares genuit Efrō. Elron genuit Aram.) Textus describit decem generationes vsque ad David. Quæ mysterium etiam quodpiam cœlant, vt, tibi dicam. Oportet vnumquemque sese trahi sinere. Si tu non feceris, & venire nolueris, dominus Deus id faciet. Accede huc parū ò homo. Finis propter sese amatur, & quæ sunt ad finem finis gratia. Vnde dicitur. Finem citra modū amari. Ecce verbi gratia, vis tu pulchras extruere ædes. Quam cupis tu eas pulchras esse? Quā poterunt esse. Hunc finē absq; mensura amas. Quantum impediōrum vis insumere? Equidem nollē certam summā excedere. Quātum lapidū vis. Quātum calcis? Quātum lignorū? Certum signas modū, si respōdeas. Quere ex ægroto, quātum bonæ valetudinis velit. Certē quanto licuerit vti. Bene Quantū pharmacorū? Parū. Finis ergo sine modo amatur, media vero nō. Peto igitur à te, quātū fœlicitatis tu exoptas in cælo? Immentum. Quin igit te ad eā præparas, & disponis? Viue Christianā vitā. Huc illa tēdit, vt affectus mortificetur, vt patiētia addiscatur, vt dura ob Chri amorē ad mortē vsq; tolerant. Hęc à Christiano multā orationē petit. Sed nota orationē nō esse bonā nisi illi attēdas. Sed dicēt nobis hęc mulieres. Nostrę igitur orōnes nō sunt bonę. Nos nō attēdimus totiorationi. Et sic animū despondebūt. Igitur dico, illā etiam orationē nō esse infrugiferā, q̄a tu in initio sincero affectu accessisti. Et quādo nos dicimus attentione opus esse in illa, de exacta loquimur oratione. Procede igitur & ora. Oportet tñ, vt ad attētionē pro virili animū reducas. Itaq; præparari opus est, & terrena deserere, ab eo q̄ in hoc fastigij puehi cupiat. Anima quippe est vana, & si te mūdo traddas, trahit te ipsa aīa deorsū, Christianū verò expedit sursum scādere. Si pfectus esse vis

recede

recede à mūdo. Hęc est cōsummatio. Si vis pfectus esse, vade, vēde oīa quæ habes, & sequere me. Ecce text^o in his generatiōibus te hoc docet. Primò hic Phares te hoc docet, q̄ interpretatur diuisus. Diuidere, & separare a mūdo. Abscinde, abscinde. Ne ampli^o indifferēdo tēp^o teras. Nō est in vita mai^o solatiū, q̄ illud qd̄ inueniūt in instituto monachorū. Ex Phares nascit̄ deide Efrō, q̄ interpretatur, sagittā vidēs. Sagittę intra pharetrā occultant, & significāt illos q̄ internē occulta vidēt. Quū tu ad institutū monachorū venisti, dedis te scripturæ sacræ studio, vides, quæ intus sunt, & ritu sagittę penetras occulta sensa ipsius, & oculis vales. Et cū dñs videt te hoc studio scripturæ satis prouectū, dicit Deus, ego volo te ad mundi salutē curādam mittere. Et educit te foras tāquam bonā sagittā, & mittit te. Qui adeo vocat̄, ad suā salutē est vocatus. Qui verò sese intrudit muneri obeūdo, amittit gratiā. Sequit̄ deinde Efron, q̄ generat Arā, cuius est interpretatio, suscitās excelsū, vel, suscitās gentē. Probus monachus orat, & ait. Dñe largire mihi, vt suscitē homines. Dormiūt quippe oēs hi, neq; audiūt. Ait ille. Ecce instāt vindices Dei. Oēs tñ dormiūt. Nascit̄ dein ex Arā Aminadab, qd̄ nomen interpretat̄, populus me^o spōtaneus. Nascit̄ popul^o quidā Dei qui spōtaneus bene agit, & turba conuertitur. At qm̄ quum te fructū facere, & populū cōuerti per te videas, in superbiā erigi posses, ideo ex Aminadab procreatur Nahasō. i. serpens inutilis. Hic ad me spectat. Serpēs hic in bonam partē capitur. Opus est prudentē fieri instar serpētis, neq; incātationibus laudū alicuius hominis cædere, aut eis permoueri. Serpens veteres ponit exuuias, & innouatur. Opus est omnem verustatem abiiciat, & seipsum prius innouet, qui alios sit renouaturus. Serpens libens est ad solis calorē, sic bonus

N 4 Monachus

*Amor finis immensus est.**Amor fœlicitatis infinitus est. Scopus vitæ Christianæ.**Orationis attentio.**Terrena deserenda perfectio nis studioso.**Matth. 19. Figura abrenuntiantium mundo, & ad institutū monachorum transfentium.**Concionatori fructificanti cauenda serbia et inanis gloria.**Concionator ipse renouandus antequā renouet ceteros.*

Homilia octaua,

*Serpens sym-
bolum perfe-
cti concionato-
ris & perfe-
cti monachi.*

Monachus volenti animo caloribus orationum im-
moratur. Serpens obicit corp^o ictibus, & abdit, & pro-
tegit, quoad fieri potest, caput. Ita bonus monachus, &
bonus ecclesiastes caput suū Christum abscondit. Hoc
est, quò honorē Dei tueatur, corpus suum ictibus obii-
cit, & morti sese dedit, & ait. Equidem ob hanc virtu-
tem volo oppetere. Ex hoc Nahassone generatur Sal-
mon, qui interpretatur pacificus, quia hic efficitur
humilis, & pacificus. Et dicit. Nos nihil facimus. Deus
est qui omnia egit. Hic honores non ambit, intus ma-
net, & foris pacificus, neq; vllis rebus turbatur, aut per-
mouetur. Ex Salmone postea nascitur Booz, qui in-
terpretatur, in quo est robur, quia hic validior in dies
euadit, tantiq; spiritus, vt neq; principes, neq; vllum
mortalium timeat. Veritatem coram dicit, fustigatur,
& blasphematur, perseuerat tamen fortis. Et ideo ge-
nerat postea filium Obed, quod est interpretatum, ser-
uitor. Generat liberos Dei seruos, æquanimos, suppli-
ces, & ait. Sinite tandem eos obloqui, qui obtrectant.
Nā vita Christiana est benefacere, & mala pati. Obed
deinde generat Isai, quod interpretatur, sal^o mea, quia
ipse hoc pacto sperat sibi coronam adipisci. Vltimus
nascitur David, & interpretatur pulcher aspectu.

*Trāquillus et
humilis debet
esse conciona-
tor & Mona-
chus.*

*Fortis debet
esse conciona-
tor. Beata spes cō-
cionatoris ve-
ri et perfecti.*

Et nostrū seruatorē effigiat, aspectu pulchrum.

Sperat hic deniq; ire ad videndum vultum

assertoris nostri, atq; vindicis Christi

Iesu, qui est gloriosus, & in secu-

la seculorum benedictus.

Amen.

L I T E R A L I S, A C

M Y S T I C A E X P O S I T I O M I-

chææ prophetæ. 14. homiliis distributa, autore

F. Hieronymo Sauonarola Ferrariensi, or-

dinis prædicatorum. Est autem prima

earum hæc, quæ in ordine

libri est nona.

Homilia nona habita quarto

Calendas Iunij anni. 1496. super Michæam.

*Verbum domini, quod factum est ad Michæam Morasthitem in diebus
Ioatham, & c. Michææ cap. 1.*

T R I S T I T I A, dilectissimi in Christo *tristitia ma-*
Iesu non modo multa impedit bona *la*

spiritualia, atq; corporalia, sed multa

etiam mala gignit. Nanq; impēdens

malum intuetur, atq; illud maxime,

quod ipsi est ineluctabile. Estque is

idem affectus, ceu pondus hominis, & ceu grauedo ei

imposita. Quum tu dorso pondus toleras, quod te ni-

mis grauat, nequis ambulare, ita tristitia nonnūquam

adeò animum aggrauat, vt non sinat hominem ad bo-

nas progredi operationes. Et impedit voluntatē, atq;

adeò non rarò corpus. Manant ex tristitia ira, odium,

& verba mala. Quare homines spiritu sancto illumi-

nati omnino fugiunt tristitiam, & hilaritati student. *Viri sancti fu-*

Neque aliud est, quod iuxtà exhilaret hominem, atq; *giunt tristia*

ruminatio scripturarum sacrarum. Cuius hæc est ra-

tio. Omne quod conforme est naturę hominis, est etiã

N 5 illi

Homilia nona,

*Cur tātā sua
nitatis et læ
titie est læ
tatio diuina
scripturæ.*

1. Ratio.

2. Ratio.

3. Ratio.

4. Ratio.

5. Ratio.

6. Ratio.

7. Ratio.

8. Ratio.

illi delectabile. Spiritualis homo habet supernaturale fidei lumen, & scripturæ sacræ sunt à Deo conditæ supranaturali lumine. Quum ergo sint scripturæ homini spirituali adsimiles, sunt etiã illius naturæ conformes, & ideo multū eum delectat ipsarum ruminatio, & contemplatio. Quò etiam homo Deo plus appropinquat, plus eius beatitudinem sentit, & amplius oblectatur.

Atqui scriptura sacra, quæ Deum, ceu scopum intuetur propiorem facit hominem Deo, ac proinde ipsius beatitudini. Hac ergo ratione etiam scriptura sancta multū oblectat. Adde, quod operatio, quò est perfectior, hòc maioris est oblectationis. Est autē scripturarum cōtemplatio sacrarum, eximia operatio, vt per quam Deus consideretur, qui prima est veritas. Igitur consideratio hæc permultum voluptatis habet. Memoria quoq; rei amatæ multā voluptatem amanti affert. Scriptura sacra Christi tibi memoriam refricat, qui te tantum dilexit, vt in tuā gratiā, & homo fieri, & diē optere voluerit. Ob hoc ergo scriptura multā præterea affert voluptatē. Spes item rerum grandium multa afficit voluptate. At scriptura grādia nobis æternæ vitæ sistit, quā nos à Deo speramus. Grandi igitur voluptate nos scriptura perfundit. Tunc deinde, si se amari homo nouerit, impēse delectatur. Scriptura vero ostēdit homini ipsum cūprimis à Deo amari. Magnā ergo homo capit delectationē. Assatim quoq; volupe est, de aliis bene mereri, quia ille cui id in manu est sentit in se aliquā esse excellentiā, qua possit de aliis bene mereri. Atqui scriptura te docet, & vult, vt salutem tibi pares, atq; adeò aliis per conciones, & doctrinam, atque consilia, & id genus alia. Affert ergo tibi scriptura oblectationem minime vulgarē. Præterea, quò aliqua cōtemplatio eleuatio est, hòc maioris est voluptatis, scriptura

in primum cap. Michææ.

101

ptura vero sancta eleuat multum hominis mentem in sui contemplationem. Igitur ipsa magnā habet secum oblectationē. Hæ atq; plures aliæ rationes adhiberi possent in hoc, vt ipsis cōmonstrarem animæ hominis valde esse delectabile scripturā sanctam. Et ideò dilectissimi bonū nobis est, perpetuæ scripturarū cōtemplationi vacare, idq; sub tempus tristitiæ & afflictionis præsertim. Sed quia varia sunt tempora, sunt etiam variæ & variis modis cōditæ à Deo scripturæ, quò variis temporibus inseruiant, quia opus est vt temporibus aptæ sint. Videamus igitur quænam scripturarum in hæc nostra tempora conquadret, postea quàm eas voluptatis esse plenas vidimus.

¶ Quæcunq; scripta sunt ad nostram doctrinā scripta sunt, vt per patiētiā & cōsolationem scripturarū spē habeamus. Ecce, ait Apostolus in tribulationis tempore à scripturis magnā nobis spem, magnā etiam consolationem tribui. Legis tu sanctorum vitas, & illorum patientiam intueris, vnde addiscis in tuis afflictionibus æquanimitatem. Exuscitant etiam hæ scripturæ spiritum tuum magnopere, & viam salutis te docent, ac tibi commōstrant, & multo frueris gaudio. Nota vero, vt delectari queat homo, exigi, vt rei unde capienda est voluptas atq; etiã ipsius coniunctio fiat, & vt præterea in eo sit dispositio apta. Oblectat te cibus, ita demum, si linguæ tuæ coniungatur, atque adeò si sensui delectationis sis aptatus. Si dormires, tametsi cibus tibi coniungeretur, nullam oblectationem caperes. At si perpetuò in eadem esses aptitudine, affectioneque corporis, eandem omnino semper delectationem caperes. Sic rigenti bruma gelidus ad ignē accedis, ignis tibi voluptati est. Et si perennis tibi ea inesset affectio, perēnem tibi illam oblectationē ignis exhiberet, quā sub

Roma. I 5.

S. Th. I 2. q. 13. ar. I.

Curque semel nos delectarunt non semper nos delectant.

Cur dei beatorum per petua delectatio.

sub ipsum accessum ad eum exhibuit. Verum quia calor, visq; ignis te aliter afficit, ideò post nulla te voluptate afficit, quò nimis incallescere cœpisti. Si ignis etiam minimus esset, non te delectaret. Quippe illius tuiq; nulla esset commoda coniunctio. Quia igitur homo non eodem modo perenniter affectus est, ideò voluptates, ipsius nò sunt stabiles firmæq;. At verò Deus, ut qui sit immutabilis, ac proinde nūquam mutetur, habuit, habetq; semper easdē delectationes. Similiter beati qui stabiliti sunt in gratia, atq; immutabiles, eisdem semper oblectationibus perfruuntur. Si tu semper ad eundem esses affectus modum, cum cibum capis te oblectantem, eandem capefferes voluptatē perpetuò. Attamen quum aut dormis, aut ægrotas, quia somnus & valetudo te indiuersam affectionē traxerunt, cibus minime, ut prius delectationi tibi est. Speculatio similiter intellectus nostri, quia ancillaribus sibi corporeis organis & sensibus intelligit, & hæc lassantur, ideò nò in eundem modum delectat. Deus ergo quò tu plurib⁹ contemplandi ipsum rationibus abundes, & si te hæc non capit, aliam aggrediaris, varias res fecit, ut variis modis in ipsius contemplationem conscendas. Si semper eandem rem contemplareris, lassesceres. Atqui varix tibi sunt res. Tu adis florem, & in eo Deum contemplaris, mox petis cœlum, & specularis solem, lunã, stellas, & in omnibus ordinem, sapientiam, bonitatemq; diuinam consideras. In scripturis suppetunt tibi varij typi, & varix rationes contemplandi Deū. Aiunt Theologi Deum esse obiectum scripturę sacrę, quàm obrem quencunque locum illius legas, semper ipsum contemplaris, & per varias scripturas semper Deum consideras, per hanc Deum, per illã Deum. In lege veteri tot tãq; varia sacrificia recogitas, & omnia te oblectant.

Cernis

Contemplatio speculatioq; cur nos quandoq; fastidit.

Cur tam variis orbis.

Diuina Scriptura cur tam variè opulenta.

Cernis etiam tot figuras, quæ omnes Christū ostendebāt. Vacca ruffa quæ sacrificabatur, signabat Christū. Serpens deserti signabat Christū, itidē & plura alia sacrificia, similiter & columbæ, quæ offerebantur, & alia id genus, quæ affatim delectationē in sacra scriptura ingerūt. Legis typum illum, & illo caperis, legis illud aliud sacrificiū, & voluptatē tibi affert, quia in alio vnum quid deo propriū doceris, in alio aliud. Homo igitur oblectatur pro affectione sua, ut diximus. Ploratus res est nullius voluptatis, quandoq; tamē ob affectionē hominis, verbi gratia, cum tu mœres, flere volupe tibi est, quia illi mœstitiæ fletus ille natura consentit. Pro varia ergo affectione varix sūt homini delectationes. Quæ igitur est horū temporū affectio & quis habitus? Nos afflictamur. Cōsona igitur est, & consentiēs huic tēpestati nostræ priscorū prophetarū scriptura, qui & ipsi afflicti sunt. Hæc scriptura nos docet, ut improbos deus flagellauerit, & in eos animaduernerit, & ex afflictionibus electos suos eduxerit. Solatur ergo nos abudē hæc scriptura. Orationibus ergo vestris Michæas propheta nobis occurrit, septē capitibus digestus. Lectitabimus eum vobis, & hanc scripturam explicabimus, & multū solatij vobis erit. Adoriemur igitur sanctū hūc prophetā hoc mane. ¶ (Verbū dñi quod factū est ad Michæã Morasthitē.) Quod est dicere. Cōcept⁹ dei verbis Michææ indutus, datus est huic propheta. Morasthitē, significat Michæã ex vico vocabulo Morasthi fuisse, qui paruus erat pagus. Ut docearis deū nò esse personarū acceptorē. Fuit Michæas sub his regib⁹, id est. (In diebus Ioathã, Achaz & Ezechix regū Iuda. Quod vidit sup Samariã & Ierusalē.) In hac nostri propheta enarratione fide opus est. Fide illi opus est, qui velit credere Michææ. Aliàs tibi dixi, à Deo arcana reuelari.

S. Th. 12. q. 32. ar. 4.

Mœsticia tēpestati nostra propheta lectio.

Caput 1. Michææ.

Fidei necessitas eleganter & copiose. uelari angelo. Vultq; vt ppheta fidē ipsi angelo adhibeat. Dein ppheta renūtiat res hominib⁹, & vult deus illi etiā ab ipsis fidē adhiberi. Opus deniq; est fide, quasi quis vacet, nihil faciat. Id ipsum in rebus naturalibus vides. Attende oēs artes, & inuenies omnibus inesse aliquas, quasi radices, & quēdā ceu fundamēta ipsarū, quę credi oporteat, atq; recipi, aliō qui nihil facere queas. Hęc fundamēta, & hęc radices sunt prima principia in omni arte, idq; in mathematicis artibus reperit. Atq; his principiis cōstitutis, hisque iactis fundamētis, quę maxime sunt luculēta, proferūtur cōtinuō ceu rami, & earum artiū conclusiones, sicut ab arbore vt radicū id agēte, flores fructusq; pducuntur. Pictor certa quēdā axiomata, & certos quosdā canones habet, quos vt in arte sua manifestissima pręmittit. Ipse habet mēsuras quātitatis capitis, brachij, & reliquorū mēbrorum. Fœminę etiā in arte suēdi, quę illarū est, certas regulas, & dignitates habēt. Hoc est, digitale, acumq; certo quōdā modo aptāda, atq; tenēda. Quibus qui vacaret, artē nō addiceret. In maximis sciētis sunt principia q̄ manifestissima, in subditis vero illis, quas subalternatas vulgo vocant, non item. Ait philosophus. Oportet addiscētem credere. Si pictoris discipulus nollet fidē adhibere pictori ipsi, haud vnquā facultatem illam erat adepturus. Sic mulier quę volet suēdi artē sibi parare, nisi credere vellet neutiquā aliquid adisceret illius artis. Qui ergo vult artē bene viuendi addicere, oportet vt credat. Nulla ars iuxtā est necessaria, atq; benē viuēdi, neque quicquam est quod abs te libentius addisci oporteret. Sed opus est, vt credas. Et scito, nihil profici in spiritali vita, nisi in hac arte expertis credatur. Vidi ego cū adhuc tyro esē in religioso nostro instituto neq; solū legi sed vidi, inq; etiā eos, qui noluerūt fidem

adhibere

adhibere, nil boni egisse, neq; profecisse. Dictū est em. Ne tantum progrediamini. Et credere aliqui hoc pacto noluerunt, & postea retrocesserunt. Hoc propter aliquos dico, qui male corpore atque animo valuerunt. Oportet ergo discere cupientes, scripturis fidem adhibeat sacris. Opus est credere. Qui credere prophetis noluerunt, periclitati sunt. Reliqui autem honorem atque vtilitatem modō habent. Opus fuit, vt illi Michææ primo credidissent, sic & tu credas, oportet. Ego non me Michææ similem dico. Peccator quippe sum, atque ille sanctus fuit. Porro notabis Michęam, Esaiam, & apostolos habuisse repugnantiam, & persecutiones affatim. Et stulti habiti erant. Homines igitur habebantur. Et ideō ne sic fili mi dixeris, tamen enim ego Michæas non sim, credas tamen opus est, si bonam vitam iuuat addiscere. Vidistis adhuc vos plura, dicam ego vobis ita, quā habebant illi, qui tempore erant Michææ. Bene, quid tibi vis denique monache? Permite vti tantisper acquiescam, & ego tibi dixerō.

¶ Michæas prędixit Samarizę vastitatē, & Ierusalem, & Iudę. Prędixit quoquē Christi aduētum. Quāto tempore vos creditis Michęā fuisse, ante illud excidium? Dicitur hęc incepisse sub Ioathā. Cape vltimū huius regis annum, qui sedecim annos regnavit. Inueniesq; vsque ad subuersionē Ierusalem plusq; centū quinquaginta annos interfuisse, & ad Christum vsque plus sexcentis. O si rebus nostris non iam diu aliqua ex parte euentus respondisset. O si non iam modō vapulasset Italia, tu, sat scio, diceres liberē. O stulte monache, quā sunt ventura ista? Sic & Michææ vsu venit. Fuerunt etiam tum sapiētes. Sat scis irrisum fuisse etiā ipsum. à sapiētibus. Res igitur à Michęa prędictę satis serę

venerunt.

Prophetis et Apostolis repugnatus fuit.

Quid prędixit Michęas et quanto tempore ante rerum ipsarum euentum.

1. Elancho. cap. 2.

Necessitas artis benē viuēdi.

venerunt. O monache quid sibi vult, quod tua verba
randiu expectantur, Scilicet, vos non audistis sanctos
illos, priscosque concionatores, qui flagellum Italiae
impensens vaticinati sunt? Atqui ego ad extrema re-
iectus sum instar Ieremias, qui afflictiones suo ipsius té-
pori imminentes prænuntiavit, & fuit etiam catenis
vinctus, & ab inimicis abreptus, & denique lapidibus
impetitus, & occisus à suis, qui eum audierant. Porro
dices. Cur Deus tanto ante prædici facit sua? Videli-
cet, quò det electis suis significationem, vti parati sint.
Et vt possint nequã post periclitari, neq; id tamẽ iustis
querimoniis, quibus asserant, se nõ prescisse. At quare
non etiã ipsa tépora rerum quas prædicebãt prophetæ
vlli presignabant, aut certè pauci illorum id fecerunt?
Quò contineret populum in timore. Deus vult, vt ho-
mines pauidi expectent, atque præparati, & vt dicant.
Hæc afflictio meo tépore potest accidere. Alij qui vi-
dent postea flagellum, aiunt. Credimus. Et ideò vtile
est, diuinas res credere. Stultum te, qui astrologo cre-
dis. Ille astrolabiũ manu tenet, & ait, conscẽdite equos,
hoc ipsum temporis momentum est. Ipse credit his.
Sed sapientes obseruas. At verò neque his fidem adhi-
beres, oporteret. Quia improbi sunt. Et quæstus, non
veritatis dicendæ gratia, id faciunt. O quanto potius
credi, oporteret, his qui pecunias non quærunt, neque
honores ab aliis. Omne quòd fit, alicuius finis gratia fit.
Si ille quæstus gratia id facit, par esset, vt crederes, eã-
dem lucri spe ductũ dicturũ tibi illud etiã, quod falsum
est. Sed ei qui ex te nihil ambit, & veritatẽ tibi dicit, cre-
dere deberes. Si philosophiã calleres, tibi ipsi persuade-
res, stultum esse astrologis fidem arrogare. I, lege eru-
ditos viros, I, lege Platonẽ, & videbis eos astrologiam
nõ sectari. Vade lege Albertum magnum. Tu ais, opus
illud

*Exemplũ Ie-
remias, qui
propter pro-
phetias occu-
buit.
Prophetia
causa.*

*Cur a paucis
prophetis té-
pora signata
rerũ enẽtibz*

*Astrologia
iudiciaria va-
na est.*

*Alberti ma-
gri opus no-
tuum.*

illud astrologiæ, quod vulgo circumfertur, ipsius esse. *Alberti ma-
Mendacium tamen asseris. Ipse ait. Astrologos fecisse gni apophthe-
cælum mendax. I, lege Meteorologica Aristotelis, & gma egregiũ*
vide, quid de cometæ exortu loquatur, cernesq;, illum
risu traducere, quæ vos stulti astrologi dicitis. Nõ sunt
libri illi, inquam, Alberti, quos vos illi tribuitis. Assero
vobis minime illius esse.
¶ Hæc circa prophetæ literam libuit dicere, quò vide-
re vobis liceat, qua tempestate fuerit, & quanto ante
tempore flagellum fuit prænuntiatum, vtque tandem
venerit. Quamobrem fide opus esse, aio vobis. Domi-
nus Deus permittit sapientes istos in intellectu irretiri, &
implicari, & fidem astrologis adhibere. Quum astro-
logus ait, hoc punctum ipsum est, equos conscendite, *Ridicula præ-
dictiones astro-
logorum iudi-
ciariorum.*
quære ex eo, quodnam sit punctum contrarium illi, &
muni te crucis signo tunc, & dic. Benedictus dominus,
ipse mihi adsit in itinere, & angelus eius socius mihi
sit. Et mox cõscende equum, & secundus tibi iter con-
tinget, quàm sit illud, quod te docet astrologus. Scis tu
verò quare illi nõ credunt? Quia fides est donum Dei.
Age gratias Deo, qui te miseratus est, donumque hoc
tribuit fidei non tuis meritis. Qui fidei donum, optat &
bene facere cupit, opus est vt bene sit affectus & suo cõ-
stitutus loco. Si piscis esset in aère, & extra locum suũ,
cælum ei diceret. Tu non viues. Tu in loco tuo nõ con-
sistis. Si auis quæ in aère assueta est esse, in aqua esset, do-
minus ei diceret. Tu minime viues. Neq; enim in tuo
loco es. Superbi exeunt extra locum suum, & altius vo-
lunt consurgere, quã sint locati. Et dominus in eos ait.
Quomodo vos potestis credere, qui gloriam abinuicẽ *Ioãnis. 5.*
accipitis? Ac si dicat. Id esse non potest, vt hi superbi
credant. Vos inuicem vobis demitis honorem & glo-
riam, & ex arrogantia facitis omnia. Deus superbis re-
sistit.

*Superbia ta-
xatur.*

Iaco. 2.

resistit. Deus oppido inuisam habet superbiã. Et ideo seufum abstulit, superbis his primoribus. At si solū quæ hucusque viderunt, & hucusque contigerunt, quæque impostero impendent attenderent, vel sola natura ducente credere deberent. Sed imitantur diabolom, qui omnia, quæ ad Christū spectant, euenisse, faustèq; cessisse, videt, qui etiam videt fidei veritatem. Nullam tamen sibi salutarē fidem eis adhibet. Dæmones enim credunt, & contremiscunt. Ita hi quoque vident, euenire prædicta, neque ea confitentur tamen. Dæmon obstinatus est, ita & hi obstinati sunt, & nolunt credere. Ait ergo textus noster. (Verbum domini, quod factum est ad Michæam), idest verbum, quod manifestatum est humilibus, qui ea quæ ex Deo sunt crediderunt, quia sese humiliarunt, & Deus, vt crederet fecit. Tu vero dices. Angelus mihi non venit nunciatum. Sat tibi est, hoc aut illo pacto demum reuelatum esse.

Elegans de si de adhibenda prophetis simile.

Si esset hinc in fonte aliquo aurea fistula, quæ in vas exiguum vinum funderet, illudque idem vas vinum in aliud minus vas refunderet, cui fistula esset ærea, si tu fistula ærea biberes quidam vero alius aurea illa, sat haberes, vnum idemque esse vinum. Deus est prior ille fons aureo caniculo vinum fundens. Angelus est vas illud exiguum. Aliud minus vas est propheta, vnde populus epotat. Per hosce igitur canaliculos, & per hæc vasa merum transfusum est vsque ad Michæam, idest, vsque ad supplices, qui humiliter crediderunt. (In diebus Ioatham.) Qui fuit rex Iuda & Ierusalem, & fuit bonus rex. Veruntamen excelsa non abstulit, idest, adorationes, quæ in montibus fiebant, atque in locis excelsis extra templum, quod erat nefarium, cætera tamen bonus rex. Sub illo igitur factum est verbum domini ad Michæam. Nostra hac tempestate, quæ eadem

Verum tamen excelsa non abstulit, quomodo intel.

dem cum illa est, factum est verbum domini. Ioatham interpretatur consummatio, & passus est, vt diximus, vt populus arduos montes ad adorandum adiret. *Qui bus hoc tribuemus? Tepidis, qui extrinsecus boni parent, & intus montem superbiæ habent excelsum, neque illam auferunt, aut ab se abiiciunt, & absumperunt consummaruntque in se hac sua superbia omnem gratiæ radicem. Vides igitur tempus hoc Ioatham, esse tempus nostrum, in quo factum est verbum domini ad Michæam. Fuit etiam factum sub Achaz, qui fuit rex deterrimus, & immolauit filium idolis, & pro uirili idololatriæ sededidit. Hi sunt improbi principes, præfecti ecclesiastici nostræ tempestatis. Animaduerte num tempora nostra illis sint similia temporibus. Principes & præfecti nequam liberos suos diabolo immolarunt, quia prauis exemplis in scelera labi coegerunt subiectos. Idololatriæ vacant auaritiæ, idololatriæ ambitionis, idololatriæ libidinis. Et interpretatur Achaz apprehendens fortitudinem. Deberent esse principes masculi, & stabiles in rebus quæ sunt cum virtute coniunctæ. Ipsi vero sunt effeminati, & fortitudo eorum est eneruata, quia patiuntur sibi à feruis, & ab aliis applaudi. Fuit etiam Michæas sub Ezechia, qui interpretatur auxilium domini. Hi sunt boni, qui sunt auxilium domini. Bene degunt, & diuinis operibus ferunt suppetias, hunc atque illum roborantes. An non tibi tempus illud, tempus hoc nostrum apparet? An non tempus hoc, nostrum est tempus? Vide, num tempus illud, trium regum illorum, sub quibus venit Michæas simile temporibus nostris tibi videatur? Vidit illa Michæas (super Samariam & Ierusalem.) Samaria interpretatur, custodiens dominum, & lana domini. Hæc mihi Roma est, quæ dominum debet*

Ioathã quorum figura.

Achaz principum prauorum figura.

Ezechias quorum typus.

Samaria Roma.

O 2 custo-

custodire. Et sicut Luna debet bono exemplo, & feruore vniuersas alias ciuitates calefacere. Ierusalē, interpretatur, visus pacis. Et hæc typus est tepidorū dicentium, vos habituros pacem. Faxit deus, vt bona ea sit pax. Hi sunt nomine nō rebus Ierusalem. Oportet, illos pacem cum bonis obseruare, illi tamen sunt, qui persequuntur cæteros. Agè verò quod verbū est hoc, quod Michæam hac tempestate factum est? Attendite, atque ipsum audite.

Differentia animalis & spiritualis hominis.

¶ (Audite populi omnes, & attēdat terra.) Nempe quæ volo dicere. Animaduerte aliter audire homines, & aliter bestias. Bestiæ audiunt tantū modò vocē, homo capit etiam sensa. Vox vsq; ad aurē protenditur, significatio vsq; ad intellectum. Quo cum bestia vacet, nō capit sensum, neque conceptum mei animi, vt homo. Sic & inter animale, atque spirituale hominē differt. Spirituales homo capit spiritualia, animalis minime. Neque intellectum habet ad intelligendum, quod ego illi profero. Vnde neque cognoscit Illud. Christus in cruce pendens in clamat. Siquis vult post me venire abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Hic verba capit, & ait. Equidem ire volo. Ille non capit, neque ire iuuat eum. Alter intellexit, alter non. Homo spiritualis intelligit, animalis nō intelligit. Si ego bestiæ dixero, volo tibi panem porrigere, ipsa non intelligit. Si ego pauperculo idem dixero, intelligit, & accepturus panem accedit. Itidem ego paradysum vobis sisto, & viam illò eundi doceo, alius intelligit, alius nihil mouetur. Et ideo ait. (Audite populi omnes) vos spirituales lege diuina formati. (Et attēdat terra.) Idest. Vos terrestres atq; animales homines, terra volutati attendite. Vobis tamen intelligere nō placebit. Aliàs tibi dixi, animam nostram vnā esse, & ideo

*Matth. 16.
Mar. 8.
Luce. 14.*

Cur animalis homo diuina nō intelligit.

& ideo, quādo alicui actioni attētius vacat, alia omnia quæ fiunt sæpe non intelligit. Terreni homines terrenis rebus vacantes, non possunt spiritualibus rebus operā dare. Attende Italia, arrige aures, attende quæ tibi sunt dicta, attende terra. (Et plenitudo eius.) Quasi dicat. Tu plena es peccatis, tu omnibus sceleribus repleta es. Attende bene. Flagellum enim appropinquat. (Et sit dominus Deus vobis intestē,) nēpe, me vobis dixisse verū. Deus testis sit, angeli testes sint, veritatem à me vobis esse dictā. Quis testis erit huius, quod dicim⁹? Deus erit testis, qui euenire faciet res ipsas, vt præcedentes fecit euenire. Ipse tibi pro signo dedit eas, quæ euenerūt, vt reliquas itidem credas esse venturas. Fuit qui aduersus nos scripserit sub Italię persona, neque nōmē apponit suū operi. Ipse ait, in lege Moyse scriptum esse, non oportere credi prophetæ, quando quæ prædicat aduenerūt. Stulte, peruerse, non igitur Ieremiæ es crediturus, neq; reliquis prophetis? Non igitur es crediturus Christo? Euenerunt enim quæ prædixit. Ait ergo textus ille, non esse fidem prophetæ illi adhibendam, qui prædixit, quæ post euenerunt, si modo postea is ipse malæ vitæ studeat, & ad idololatriam tentatur, adducere. Aspice, quanta sit horum nequitia. Omnia peruertunt. Si tibi facies est, & librum scribis, inscribe nomen tuum, & nō Italiæ, sine vultum tibi videri. Sed quia tu improbè agis, non finis te videri. Qui male agit odit lucem. Piget te nomen apponere, quia agnoscis te aduersus veritatem niti. Huiusmodi res nō dignabor respōso, vt quæ nō illud mereantur. Tu non inscripsisti nomē tuum. Age regrediamur ad rem. Aio dominum futurum testem euentu rerum prædictarum à nobis. Neque id solum ira erit. Sed sunt etiam testimonio opera, quæ facta sunt, & quæ modò fiunt. Ego

Nota aduersarios Hieronymi. ipso etiā viuente.

Deuter. 13.

Ioannis. 3.

O 3 non

non docui vos malā vitam agere, neque idololatriam. Omne bonorum operum genus vos edocui. Erat etiā testis contra obfistentes Deus. Si quidem hæc spiritus vis, licet corpore nō ita præstemus, quinimo inualidiores simus, quod ad corpus ipsum facit, maioris corporis vires vincet. Affero tibi hanc veritatē mille gradibus omni alij humanæ virtuti præcelluram, modoque præcellere. Virtus diuina, humanam vincit virtutem. Et leo cuniculum passerulumque, volēte Deo, fugit. Nostris aduersariis sanguis effluere incipit. Et intra paucos dies Christum videbis egredientem foras. (Dominus de templo sancto suo,) Dominus testimonium perhibebit è templo sancto suo. Vos tēplum Dei estis. Vos, inquam, boni, qui testimonium pro veritate fertis. Qui credunt, & probi sunt, templum Dei apellantur. Vtrius credistu Deum suam veritatē reuelasse, probis an improbis? Tu nequis dicere, improbis illam potius traditam. Probi ergo, vt pote qui tēpla sint Dei, veritati eius testimonium perhibent. Quid igitur tibi vis monache? Arrigito aures. Et audi attendens, quæ hoc mane tibi annuntio.

Quomodo deus sit in loco & egredietur è loco.

¶ (Quia ecce dominus egredietur de loco suo.) Adnotate, & auscultate bene omnes populi verba mea, (Dominus egredietur de loco suo) ait propheta. Locus hic est arduus. Deus nullibi circumscribitur, vt nos. Angelus loco definitur. Aiunt tamē theologi Deum in loco esse, late capto verbo. Libet mihi explicare id tibi. Nos vt homines diuina effamur, alioqui ea non intellecturi. Balbutiendo vt possumus, excelsa Dei resonamus. Omnis res naturalis dum in loco est proprio, firma est & quieta, quoties autem extra est, nititur semper illuc tēdere. Lapis nititur in centrum descendere. Dum vero in terra est, quiescit. Si tamen terra dehisceret, vbi ille

Omnis res naturalis quiescit in loco suo & non exiit.

ille erat, vsque ad centrum pertenderet, quò cū perueniret, si in modū pilæ rotundus esset lapis ille, punctum quod est mediū in eo globo, hoc est, centrū illius, concentricum esset centro mundi, neque in aduersum cœlum iret, etiam si terra sic aperiretur, vt visi posset pars nobis inferna. Spiritualia non sunt in loco proprie. Obiicies tamen. Voluntas nostra est spiritualis res, at tamen quiescit. Sæpe ergo inuenit locum proprium. Respondeo tibi. Voluntati bonum pro scopo esse. Et quando ipsum inuenit, amplexatur illud, & in eo quiescit. Et licet proprie locus illud non sit, large tamen vsurpata voce dicitur locus. Vnde voluntas cum in eo quiescit, locum suum inuenisse dicitur. Sic etiā Deus dicitur in loco esse suo, quia intellectus eius, & voluntas est intra suam bonitatem, vt scriptura ait. Requieuit De⁹ die septimo ab vniuerso opere, quod patrarat. Ait Augustinus, illum in sua bonitate quieuisse. Et licet Deus semper in sua bonitate sit, tamen nos pro nostro captu verba vsurpantes, dicimus illum in sua esse bonitate & clementia, quum suam nobis exhibet misericordiam. At quando malum pœnæ infligit, dicitur à nobis à sua clementia, & bonitate, ceu egredi. Non quòd egrediatur, sed sic nos humano modo vocamus, dum videatur nobis, id ceu contigisse. Quod quandoque videri liceat, apud nos, si pater qui verberare non solet filios vnquam præ bonitate, ad infligendam illis pœnam, baculum arriperet, & illos percelleret atrociter. Videretur enim nobis tunc pater ille à sua & clementia & bonitate egressus. Sic Deus cum in homines animaduertere incipit, ferisque illos modis accipere, late capto verbo, dicimus, illum è suo egressum esse loco, & è sua bonitate, & clementia. Annuntio tibi Italia & Roma dominum de loco suo egressum. Ipse

Voluntas nostra quies.

Quies dei vbi

Gene. 2.

simile de via dicta dei.

○ 4 tandiu

Ita habuit
anno. 1527

Hoc impletū
esse reor anno
1527. cum
Pontifex &
Cardinales
Caietā abdu-
cti sunt.
Montes su-
perbi.

Hinc colligi-
tur dicentis
Hiero. feruor
vt etiam ex
multis alijs.

randiu te præstolatus est, vt iam vltra præstolari ne-
queat. Annuntio tibi enses ab illo è vaginis stringēdos.
Immittet exteras gentes. Ipse extra suam clementiam
exibit, & extra suam misericordiam. Tantus sanguis
fundetur, tanta erit cædes, tam latè progessa atrocitas,
vt dictura sis. O domine tu de loco tuo egressus es. Do-
minus itaque veniet. (Et descēdet, & calcabit super ex-
celsa terræ) Aio tibi Italia, & Roma, te conculcaturū
iri à domino. Dixi tibi, vt pœnitentiam agas. Tu dete-
rior es, quā vnquā fueris. Pedes domini te cōculcabūt
pedes illius erunt equi, & copix ipsius plures, & extra-
neæ gentes, quæ conculcabunt Italię magnates, & citò
sacerdotes, Monachi, Episcopi, Cardinales, & præpo-
tentes conculcabuntur. Calcare hîc significat sperne-
re. Spreti erunt, & in terram iactati, & hoc in Italia fu-
turum est, Romæ præsertim. Ego te ad pœnitentiam
inuitavi tu noluisti agere. Et ideò venit dominus. (Et
consumentur montes subtus eum.) Montes sunt, inso-
lentes, quique locis altis insistūt, qui deorsum deturba-
buntur. Iuuabit illos pœnitentiam agere, quum frustra
agent eam. Atque honorem, fortunas, corpus, animam
que amittent. Dæmon prægrandem parauit locum.
Quippe in illo tanta est futura strages, vt multa sint lo-
ca complenda, & fossæ sine termino dilatandæ. Sine me
modò quiescere tantisper.

¶ (Et valles scindentur, sicut cera à facie ignis.) Equi-
dem aliquantò lentius vellem dicere, non tamen pos-
sum. Opus est, oremus, vt durare possimus. Affatim
enim calor resoluit. Aut hîc textus, valles diuidendas,
id est, probos ab improbis discessuros, seque ipsos ab
illis separaturos. Atqui superbi liquefient, vt cera ad
ignem apposita (Et sicut aquæ quæ decurrunt impre-
ceps.) Hoc est, sicut aquæ torrentis alicuius rapidissi-
mè

mè decurrentis, descendensque liquefient, vt lique-
fit cereus à pharmacopola, qui liquefacit operimentū
illud cereum, & quod residuum deinde est, in ignem
proiectum exurit. Electi etiam liquefient, secus tamē
quā improbi, nempe amore. Amplexabitur enim il-
los Deus, & solabitur in calamitatibus. Liquefient præ-
pterea pœnitentia, quam pauci agent, ex his qui mo-
do non agent eam. Dulciter itaque cereorum ritu li-
quefient, id est, per pœnitentiam amittent, exuentque
vetustatem, hoc est, affectus, quos ad hæc terrena ge-
runt. Oportebit enim tunc terrenis affectibus non va-
care. Et, vt cereoli, innouabuntur homines, apposito
primo lychno, qui erit cordis puritas. Mox cera virtu-
tum & bonorum operum sensim superducetur, & erūt
cerei totum orbem illustrantes, & ad Turcas vsq; ful-
gentes. Aquæ improborum & eorum torrentes pro
nihilò ducentur, & ceu torrentes, in infernum laben-
tur. Age, quid huius rei causa est? Propheta hîc causam
notat. Attendite ergo.

¶ Nihil in terra sine causa fit, & de terra nō egredietur
dolor, ait scriptura. Nempe, quia non adest in ipsa ter-
ra causa, obquam egredi dolor possit. Punge terram,
ipsi neutiquam dolet? Punge carnē tuam, dolebit ipsi.
Nihil itaq; sine causa fit. Quamobrem (dominus egre-
dietur de loco suo?) Non faciet gratis. Ipse quò vos in-
nouet, id faciet. Vt enim dixi tibi nil extra locū suum
quiescit. Ait glossa. Ipsum egredi ceu violentum. Non
quòd in Deo violentia esse possit. Sed nos sicut de ho-
mine aliquo loquimur de illo. Si tu lædentem te senti-
res, quid ageres homo? Tu erūperes ad illius animad-
uersionem. Deus grauitè offenditur quotidie à pec-
catoribus. Ego dixi tibi, vt tu ipse punires eos, neque
vis, & ideo ad vindictā Deus cōmotus est, & ait. (In sce-
lere

Deus non pu-
nit gratis.
Iob. 5.

Iacob præsules. lere Iacob omne istud, & in peccatis domus Israel.) Iacob significat supplantatorē, & innuit præsules, qui deberent, vt supplantarentur peccata ab aliis, facere, esse illos qui aperta fronte illa hodie cōmittant. Israel interpretatur videns Deum, hi sunt tepidi qui doctrina & bono exemplo deberēt videre Deum, & vt alij etiā viderent, facere, sed tamen nihil faciunt, & parent extra boni, intus vero sunt superbi. Dicit adhuc. (Quod scelus Iacob? Nōnē Samaria? Et quē excelsa Iudæ. Nōne Ierusalem?) Quæ causa est scelerum Iacob, qui supplantator interpretatur? Hoc est, quē, est causa cur peccata non supplātantur, & pelluntur? Nōne Samaria? Et quæ est causa peccatorum Iuda, quæ interpretatur confessio, hoc est quare non illa confiteantur homines, & relinquunt? (Nōnē Ierusalem?) Hi sunt principes, præsules, & sacerdotes, qui causa sunt malorum, & scelerum populi. Quæ est causa peccatorum populi christiani? Nonne principes ipsi improbi? Sanē quidem. Et sunt malorum causa, dum capita agunt ecclesiæ, capita monachorum, capita sacerdotū, capita domorū, capita familiarū, præterea vero nihil aliud, quàm ociātur, & quiescunt. Hac vna re causa sunt, malorum aliis. Si cælum quod caput est generationū orbis, quiesceret, causa esset multorū malorū. Omnia enim quæ subsunt ei in nihilū verterētur. Si Deus omnium vniuersalissima causarum virtutē suam subduceret, neque ageret, omnia in nihilum verterentur. Mala ergo vita populorum à principibus manat. Quia tenens manū in manu, non erit innocens malus. Si bona esset Samaria, si boni essent principes, & præfecti, totus orbis bonus etiā esset. O tepidi, o prauī principes & sacerdotes. O Samaria, vos in causa horum malorum estis. Eòque dicit dominus. (Et ponā Samariam, quasi aceruū lapidum in agro

Causa peccatorum populi principes improbi.

Israel tepidi qui deberent videre Deum.

agro cum plantatur vinea.) Vidisti ne vnquā quempiam, qui vellet vineā plantare? Rusticus scrobē aperit, lapides effodit, & eiicit, & in agro coaceruat, & incipit terrā aptare. Quære ex eo, quid velit facere? Ille tibi respondebit. Volo bonam terram hāc facere. (Et detraham in vallē lapides eius.) Volo siquidē vineam meam plantare. Florentia admoneo te, Deum plantationē vineæ adortum. Duros hos lapides qui volentes bene facere insectantur, extrahet ex vinea. Veniet enī sis, caritas, & pestis, & acervos ex his lapidibus duris aggerabit, acervos inquam mortuorum qui sepeliri non poterunt, & deinde extrahet illos dominus in inferni vallem. (Et fundamenta eius reuelabo.) Modo prauorum fundamentum non visitur. At omnia patefient. Si tu radicem illorum, eaque, quæ faciunt nosse, diceres oportere, vt terra dehisceret, viuosque eos deglutiret. Aperientur omnes eorum hypocrites. (Et omnia sculpilia eius concidentur.) Omnia idola eorum diruentur, omniaq; sculpilia ipsorum. Idola sunt scorta, & reliqua quæ isti amāt. (Et omnes mercedes eius cōburentur igni.) Desiderabūtur comæ speciosæ, & pulchrę vestes, conflagrābūt illorū mercedes auaritia eorum qui veniēt. (Et omnia idola eius ponā in perditionē.) Idola illorū sunt pulchræ illorū magnificæque ædes, pulchra illorū aulæ, & ornamenta illorū. Idola etiā illorum sunt astrologi eorū, & poetæ, qui omnes destruentur. (Quia è mercedibus meretricis congregata sunt, vsq; ad mercedē meretricis reuertētur.) Hoc est, quia vos omnia hęc ex mercedib⁹ meretricū accumulastis, ideo ad mercedem meretricum reuertentur. Ecclesia iam mihi ecclesia non videtur. Omnia in mercedem versa videas. Omnia veneunt, etiam ipsius Christi sanguis. Prostant sacerdotia, & qui emit, non erubescit

Calamitas Italia ventura prædicatur.

Obscuratum aurum Ecclesie et misere mutatus calor optimus.

rem

rem Cristi comere. Fidem tibi do Italia. Fidem tibi do Roma, reuersura omnia ad meretricū mercedē, quando quidem ea ex meretricum etiā mercede tu ferē coaceruasti. Qui venturi sunt, sunt impij. Ne fidenti animo dicas, sunt apud nos sanctorum reliquie. Est hic D. Petrus totque adsunt martyrum corpora, non vsq; adeò malum Deus grassari sinet. Certiorem ego te facio ipsorum sanguinem à Christo vestri vindictam in clamare. Ne fidas. O Roma dicēs illud, tēplū domini, tēplū dñi est. Nihil tibi profuerit. Præstatiore tuis reliquias habuit Ierusalē. Ibi fuerūt christus, B. virgo, & Christi ipsius apostoli. Ibi erat ipsius crux, ibi ipsius sepulchū, ibi eius cōsanguinei. Neq; vnquā speciosiores illis reliquie fuerunt. Quare noli confidere. Annuntio enim tibi, res tuas ad meretricū & improborū hominū manus deuoluēdas. Age sine me parūper requiescere. ¶ Nos denique prophetam assumpsimus exponēdum, qui ad nostra tempora per omnia factus videri queat. Hoc liquet, fuisse nimirum easdem res etiam prophetæ huius tempestate, quæ hodie sunt. Vos liquidò videtis ciues, afflictiones appropinquare. Ego ad consolandos vos concionor quidem. Quid dicam ignoro, meque ipsum fugit, an consolationes vobis bonæ modò sint. O pater tu nobis spiritus adimis. O fili tu nō facis, quæ nos diximus tibi. Ego nō dixi absq; limitatione solatia te tua habiturum. Sed te tantò citius eis fruiturū, quantò ad meliorem frugem ciuitatem reuocarīs. No ui vbique lufores esse, pluresq; quàm vnquàm, neq; tu vllā animaduersionē apponis. Existimas te solatio fruiturū, & fustigationē fortè sustinebis. His ludis, atq; vitiis vos nō obstat. O monache pueri audaciā superūt. Tu nolles eis integrū esse, vt chartas abriperent, & per vias lufores è medio pellerent. Pueri, equidem nolo

vt

vt vlla de causa scandalo alicui sitis. Si vos tollere ab illis chartas luforias, & lufus earum è medio citra scandalum abolere potueritis, id curate. At verò te, qui vt ludatur sustines, luforem etiam esse suspicio est. Dixi tibi, nullum alium regem Florentiæ præter Christum esse, ipsumque vt ludatur, nolle. Verbis ergo eius tibi dico, vt in agentes, consentientesque animaduertatur. Polliceor tibi popule, nisi hoc faciendum curaris, nos tot multiplicaturos orationes, vt flagellū in te tandem infligendum sit aliquod. Ego tibi in hoc ipso suggesto hoc polliceor. Populi est imperium, & ipsius interest curare, vt bene viuatur, & admonere Dominatum, debita obseruantia tamen, & dicere. Nobis cordi est, vt viuatur benè, atq; eliminētur vitia. O monache, tu igitur magistratibus impones leges? Non ego, sed Christus. Ah lege Deuteronomium, & videbis Moysem, vbi colloquium cum Deo miscuerat, populo quæ facienda erant præscribentem. Ais tibi auspiciatos nuntios, & lætas literas aduenisse. Nil te promoturum spe res, si hoc non feceris, nihil obtinebis prætermisis his. Ego, quod ad correctionē muliebris ornatus spectat, non gratis loquor. Vestes hæ multorum grauium scelerum causa sunt. Tu nō nosti omnia. Si fas mihi esset loqui, ego vt obstupesceres, facerem, audita tibi enarrans. Ego confessionibus audiendis minime vaco. Sed consilia vltro sese mihi offerunt. Curate, vt & famuli vestiti domi etiam sint, & non solo thorace caligisque amicti. Facite, vt in vestitu semper & vbique decōrū seruent. Facite etiam, vt parū cum fœminis viri conuerfentur. Non ex meo ipsius sensu hæc ego moueo. Cuperem, vt vos sanctè vitam ageretis. Tu de pueris dicis. Percontare confessarios, quid distent puerorum huius temporis mores illis, quibus viuebant, aliquibus

hinc

Roma calamitas, quæ postea visæ est totiq; orbi innotuit.

Promissa Florentiæ ab Hieronymo solatia quæ intelligantur.

Expulsio ludorum.

Muliebris mundi ornatusque correctio.

Hieronymus non au diebat confes.

Viri cū fœminis familiaritas vitanda.

hinc retroactis annis paucis. Videbis illos scelerum puriores, quam prius. Idque adeò, vt comparatio dari nequeat. Tu illos, quòd chartas capiunt lusoribus carpis. Sat habe, nihil in hoc addituros iniurium. Opus est animum remittant. At melius est, vt in rebus bonis, quàm in malis id faciant. Ciues vultis ne verum vobis dicam? Vos veteres retinetis mores, affectusq; Vos pusillanimes estis, Quia sub regimine estis educati, de quo vniuersi doctores, qui de tyranno scribunt, aiunt pusillanimè fieri populum, qui illo gubernetur. Vos oculos hominum timetis, & iustitiæ cultum relinquitis. Time manum Dei, & magistratus neque aliud timueris. Coniungimini ex vobis quatuor simul, dum aliquid boni intuiti eritis, & dicite. Nos ita iuuat hoc fieri. O monache tu schismata nos doces, facere. Meliùs est diuisos esse ad bonum faciendum, quàm ad malum copulatos. Ego non probo, vt ad malum vos ipsos diuisi datis. Vos mutua maleuolètia, atque inuidia laboratis. Paruulum occidit inuidia. Vos fabarum suffragia aucupamini. Tu illi inuides, cum itur in suffragia. Ille vero illum alium deturbare nititur. Inuidia est, quæ vos interficit. Vos corde constricto, & paruuli estis. Este semel magnanimi, & veritatem sectamini, & ne sectemini mendacium. Præterea, expediret, vt hoc corporis Christi festo supplicatio nõ dæmonis, sed Dei adhiberetur. Inter alia oportet, vt mulieres non insistant in viis, neque transeunte Christi corpore, ritu meretricum ornatae sellis suis insideant. Memini, cum aliàs huic iuscemodi interfui pompis, post regressum indomum præoptasse potius, acerbam aliquam interea pœnam tulisse. Adueniebant adolescentuli ad monachos impudentissimæque in eos dicteria iactabant, per absurda etiam multa dicebant. Facite, vt à fœminis viri distincti

Tyrannis animos subditorum facit viiles.

Iob. 5.

Supplicationis series.

distincti sint, & vbi pompa iam processerit, subsequetur Dominatus, post viri, deinde fœminæ consequentur. Omnesque comprecabuntur Deum, vt in cor vestrum, qui fideles estis spiritum sanctum immitat, & vt largiatur bona vobis, vtque absint mala. Qui verò præmultitudine incedere nequiverint, maneat intra ostium, & ne insistant in viis. Intellexi etiam die D. Barnabæ sacro ludum populo exhibendum.

¶ Num vobis pallij tempus hoc apparet? Aio vobis, hoc tempus flendi potius est, quàm ridendi. Oportet potius consiliis vestris curare, vt pecuniæ illi societati diui Martini donentur, vt pauperibus occultis, quique præuerecundia duntaxat non mendicant, tribuntur. Amplius hoc pacto Diui Barnabæ inseruiretis, quàm in cursu pallij. Idem de pallio festi Diui Ioannis dixerim. Facite, vt absque eo ludo agatur. Et Diuus Ioannes gratus habebit, ingratus aliò qui habiturus. Aio vobis, ploratus esse tempus, nõ risus. Oportet, vt D. Ioannis festo, qui vestræ terræ præses est, peccata confiteamini & ad Eucharistiã accedatis, & gratum illi facietis. Non tot licentiolas, non tot nugas, non tot tricas adesse par est. Oportet potius vestra coniuncta in Christo esse, quia vt dixi, omnino tempus ploratus est, vt in textu nostro consequitur. (Super hoc plangã & vlulabo.) Plangite ait propheta. Plangam siquidem & ego, atque vlulabo. Opus est plâctui, & vlulatu paratos esse, quia tempus appropinquat patiendi seruatori nostri Iesu Christi causa, ad ipsius laudem, & gloriam, qui est benedictus in secula seculorum.

Amen.

Homilia decima, habita

Nonis Iunij. 1496. In Michæam.

super hoc plangam, & ululabo, vadam spoliatus, & nudus faciam planctum, velut draconum, &c. Michæa. cap. 1.

Duplex cognitio hominis spiritualis.

MNES Homines spirituales dilectissimi in Christo Iesu, hoc est. Omnes homines in Dei gratia existētes, habēt duas cognitiones, alteram naturalem, alteram spiritualem. Naturalis manat à lumine rationis, supernaturalis à su-

pranaturali lumine gratiæ. Altera manat à sensibus & sensibilibus, altera à Deo. Et quia amor cognitionem consequitur, atque adeò rem cognitam, voluntas hominis spiritualis est inter duas has cognitiones, sicut

similelegās ferrum inter duos magnetes. Et quemadmodum ferrum à fortiori magnete trahitur, ad ipsumque vadit, sic amor voluntasque hominis spiritualis fortiolem sequi-

Munus utriusque cognitio. tur cognitionem. Altera harum cognitionum breuitatem huius vitæ, certitudinem alterius, bonitatem Dei, incarnationē, Christi que passionem illi cōmonstrat.

Quæ cognitio ceu magnes tam vehementer trahit voluntatem, amoremque hominis spiritualis, vt illum sequatur ipse & omnino se in Deū ferri sinat. Altera cognitio, id est naturalis, quæ à sensibus proficiscitur, trahit voluntatem huius spiritualis hominis, & ostendit ei res huius mundi corpori bonas esse, & iucundas.

Ostendit illi difficultatem bene agendi, & mali genij insidias, & voluntatem vehementer ad terram detrahit. At tanto vtraque harum cognitionum, & vterque horum magnetum fortior est, quanto coniunctior est

moventibus

moventibus suis causis, eaq; pars potērior est, atq; validior, quæ his causis præcellētib⁹ est copulatio, tātōq; debilior est quanto ab his ipsis est remotior: V. g. Dū te oras & in te aliqua ingruit tēratio, si Deū præsentē habes, illiq; affixa est mēs tua, vincit hæc pars, atq; hic magnes sursum trahit mentē. At qñ te mūdānis reb⁹ sistis, sensus, qui oblectat deorsū te trahit, & voluntas insequit sensū, atq; hoc pacto prosteneris. Et ea re spūalis homo inter has duas cognitiones cōstitutus, cum quid hæc, qd illa possit cognoscat sæpe ad cōtemplationē se erigit, eleuatq; & conatur semp scopō suo, qui deus est cōiungi curatq; minime corporeis hisce & terrenis rebus immorari. Quia corpus quod corrumpitur ag-gregauat animam. Et ideo ait sapiens Salomon. Meli⁹ est ire ad domum luctus, quàm ad domum conuiuij. Idq; propterea, quia in domo conuiuij videntur delectabilia, & à sensu intellectus, & voluntas in terrā trahuntur, & est res plena periculi spiritualibus viris ire ad similia loca. Vnde B. Ambrosius cōsulebat volenti bene viuere, vt nunquam, aut rarò, conuiuiis interesset. Et ideo ait Salomō, melius esse ire ad funus. Hic enim tu breuitatem vitæ consideras, & eleuatur à sensibilibus rebus affectus tu⁹, quia cernis, eas esse fluxas, & hoc pacto sursum eleuaris, & ad Deum ascendis. Quapropter dicit etiam Salomon in Ecclesiaste. Cor sapiētis in tristitia morabitur. Cor autem stulti in lætitia. Vnde Michæas hoc mane in nostro contextu subiungit, & narrata vastatione Ierusalē, & Samariæ, atque Iudæ incipit deplorare, quæ sua tempestate fuerunt, & ait. (Super hoc plangam, & ululabo.) Sic & nos hoc mane faciemus. Adorietur planctum rerum nostræ tempestatis. Et hanc ob causam verba hæc volui tibi præludere, & quæ vidisti præfari, nempe, vt commodius in

studium vi-ri spiritualis.

sapient. 9. Ecclesia. 7.

B. Ambrosij documentū.

Ecclesia. 7.

P plantum

Obiectio de lætitia et tristitia Christi ani. planctum hūc ingredi possemus. Dicetis vos. O pater, tu aliās nobis, vt læti essemus, cōmendasti, & modò dicis. In planctu potius, q̄ in lætitia oportere commorari, & cor sapientis in tristitia esse, cor autem stulti in lætitia? Duo hæc non consistunt vnā, imò secum mutuò pugnant, quæ dixisti nobis. Respōdeo duplicē esse lætitiā, alterā stulti, alteram sapientis. Stulti lætitia est à sensibilibus, adeòq; sese illis immerfat, & adeò se à sensibus trahi finit, vt voluntas, insequatur eos, atque omnino intellectus, & deniq; tot⁹ ipse. Itidē & in calamitate facit. Cum enim irruit in ipsum calamitas, stultus post eam vadit voluntate, intellectu, sensibus vniuersis, & finit se ab illa submergi. At sapiens nō habet tristitiā, quæ à sensibus sit, sed quæ à ratione proficiscatur. Sic aliquando Seruator tristatus est. Sic etiam B. Virgo quomodo tristitia affecti. Virgo nonnunquam. Manabat enim tristitia ipsorum à ratione. Nam firma existēte ratione tantum mœrebant, quātum par erat. Mittamus vero seruatorem atque Virginem. Et ad eū quem nos iustum hominem dicimus veniamus, ad eū nimirū, qui sine noxa est læthali, licet multa admittat venialia. Ille primò mœret, quia nonnūquam in hoc se mundo esse dolet, & animā vellet agere, vt ad illā fœlicem vitā immigraret, quā certò sperat. Et ideo hæc spes quæ differtur, affligit animā. Deinde tristitia probū affici contingit quandoq; è suis peccatis orta. Quia Deus aliquando ei ostendit, quis ille esset antea. Vnde ipse dolore afficitur, & tristatur. Mœret præterea iustus de aliorum peccatis, vt qui desideret Christū in omnibus suis membris honorari. Aliquādo etiam mœstus est de inopia & miseriis aliorū. Est enim misericors. Porrò sapiētis & iusti lætitia ex diuinorum æternorumq; contēplatione proficiscitur, & in hac ipsa lætus atq; alacer est. Et si aliquando

quando aliqua dictarum tristitiarum ipsi occurrit, solari seipse nouit, & animare. Et primò circa tristitiā qua afficitur ob dilationē incolatus in hac vita dilati quo ab ingressu fœlicitatis abstinetur, solatur se, & dicit. Nos omninò illò ibimus. Et licet in diē vsq; mortis id prorogēt tārisper, prorsustū dei grā illò enauigabim⁹. Circa peccata vero sua se cōsolatur, atq; animat dicēs. Deus mihi parceret, ipse est misericors. Ego aliās huius rei specimē habui. Sciò, mihi parceret. Ego ad meliorē vitā in posterū attētus ero. Circa proximorū peccata animū resumit, & ait. Cōpertum habeo, Dei electos prædestinatosque minime perituros: scio etiam Deo esse curæ illos, ab ipsoque in finem ipsorum perducendos, & voluntati diuinæ sese attemperat. Circa tribulationes quibus homines versari, fatigarique videt, adhuc ipse cōsolatur se dicens. Sine, veniant. Deus enim ob salutem electorum illas permittit. Ego scio deum esse bonum, & quicquid ab eo fit, in bonum fieri ipsorum ab eo. Tribulatio homines facit bonos, & nisi Florentia afflictā fuisset, Florentini haud quaquā bona quæ fecerunt, fecissent. Animatur etiam iustus, & sapiēs, & focillat nonnunquam corpus suū, rebus spiritualibus lassatus, & facit, quæ admodum aliquādo D. Antonius faciebat, qui quandoq; in syluā animi gratia cū suis monachis prodibat, & ridebāt pauxillū, sic ociātes, & corpus recreabant. Quia spiritus tristis exiccat ossa. Et vbi homo spiritualis animum remisit, regreditur postea ad orationes & spiritualia opera. Dicit ergo sapiēs Salomō. Melius est ad funus, quā ad cōuiuīre. Hocq; minime cū eo pugnat qd' tibi aliās dixi, hilarē te esse oportere. Verū siquidē est, spirituale hominē ea tristitia nō debere affici, quæ à sensibilib⁹ proficiscit. Sed si qñ tamē tristat, tristitia eius à ratione pcedit, &

Cōsolationē
proborum vni
de.

1. Ratio.

2. Ratio.

3. Ratio.

4. Ratio.

Alternare
quies corpori
tribuit à san
ctis viris.Exemplum
D. Antonij.

Prouerb. 17

Ecclesiast. 7

Quæ tristitia
cauenda.

nititur se consolari modis hisce, quos dixi. Stultus autem habet suam lætitiā atq; tristitiā a sensibilibus, & illis totus immersus manet, ibiq; perit. Hoc igitur pacto liquet non pugnare, quæ hoc tibi hoc mane dixi cum his, quæ aliàs te docui. Ingrediamur modo literā textus nostri. (Super hoc plangam & ululabo, vadam spoliatus & nudus.) Aliquorū sententiā est prophetā hīc destinasse conscisis vestibus ambulare. Aliorum vero sententia est, voluisse dicere. Ego omnibus vestibus nudatus incedam. Prophetæ quandoq; non modo verbis, sed factis etiam vaticinabātur, & operibus quibusdā exterioribus. Ambulabat igitur ppheta hic nudus. Quid tu dices sapiens? Num non esse opus istud prophetæ, dices? Deus rotat sapientum horum sensus, atque intellectus, neque vult, vt illis patefiant ipsius ar cana. Ait Iob. Adducam consiliarios in stultum finem, & iudices in stuporem. Videbitur enim eis exactū dedisse consilium, & nihil cædet illis ex sententia. Iudices etiam obstupere faciā, inquit. Cogitabant ipsi in Italia, à vulpe capiendam gallinā. At modo capta remanebit vulpes. Et hoc modo perducentur consiliarij instultum finem, & iudices instuporem. Dicent quippe sapientes. Hoc non poterat euentre. Hoc nō est iuxta iudicium naturale, factum tamē est, & sic procedet, & manebunt stupefacti, quia deus intellectus sapientum rotat, qui non se volunt demittere. Hoc idē facit in suis sanctis. Facit nanque illos aliquando non nihil facere, quod minime capiatur, & quod intellectus hominum inturbinem agat. Faciebat hūc prophetam in terra nudū ambulare. Quid tibi de hoc sapiēs videretur? Proh, si nudus ego puagarer in terra, quid tu diceres? Dicerescapē catenā. In insaniā versus est. Vinciamus illum catenis. Vides in que Deus impellat suos seruos.

Equidem

Equidem ignoro, num & ego stultum aliquid coram hominibus in speciem sim facturus. Et quidem esse id posset. Quid scio ego? Si à deo præciperetur, oporteret obedire. Proh si ego nudus per orbē irē, atq; inclamās, vā Italiæ. Quid tu diceres? Turbinē cerebri patereris, & diceres, Ille tandiu cōcionatus est, nec tñ apparebat stultus, & modò sic insaniuit? Itaq; Deus in multa pellit homines, quæ aliorū cerebrum in orbē agunt, quia nolunt sua superbia decedere, suisq; peccatis. Quare merentur, vt cerebrum ipsorum in gyrū agatur, & in stultum finem ipsi adducātur. Aspice Noe, Cū arcā fabricatus est. Dicebat enim turba. Noe hic satis sapit, bene familiæ moderatur, & pbus vir est, & cætera sapiēter agit. At in huius arcæ fabrica insaniisse, nobis videtur. Sicq; mēte obturbabātur. David qui tam sapiens erat, quiq; rex erat Israel, dum tamen portari fecit arcam dñi, regia exiit indumenta, & per viam saltabat ceu scurra quispiam, & turba dicebat ipsum esse amentē, præsertim vxor eius Michol, quæ ipsum, vbi domum regressus est, carpsit, atque quæsiuit ex eo num amens effectus esset. Helias qui Ioanni Baptistæ æquiparabatur, vt ait Augustinus, adueniente tamen pluuia tunnicam succinxit, & ceu stultus regem Achab insequebatur, & concitatissimo gressu currebat ponē equos, vt regem assequeretur. Postea cū minata ei esset mala Iezabel vxor Achab, metu tanquam vāsanus fugam cœpit. Vides, vt Deus cerebrum hominibus circunducat. Dicebat tunc turba. Si Helias propheta est, & homo sanctus, quid opus est fugiat, aut timeat protectore Deo? Et hoc pacto turbati addubitabant, qui rē nō callebāt. Esaias, qui ex stirpe regia erat, & regis frater, & in suis verbis valde eloquens, ac sexcētis annis seruato rem præcessit, loquiturq; de ipsius aduētū tam clare q̄

P 3 alius

Nudus ambulavit Michæas aliquando.

Iob.

Multa agunt sancti instinctu dei, quæ prauis capere nequeunt.

Irrisus Noe ob arcæ fabricam.

David irrisus.

Helias verius affectus.

I. Reg. 18. et I. Jeph. 8. lib. anti. qui. c. 20.

Esaias quartus propheta.

Esaías quando praecepit Christi ad ventum. alius quicumque propheta. De quo B. Hieronymus ait Non solum ipsum, ut prophetam loquentem, sed historiam re ipsa iam transactam tanquam euangelistam, videri, cōtexere. Attamen dñs illi iussit, ut nudus perambularet terram. Et aiunt doctores, tres dies nudum ambulasse. *Nuditus Esaías quod signet.* Quod significauit spacio trium annorum Aegyptum & Aethiopiam spoliatum iri. Atque hoc pacto Deus in orbem agit cerebrum hominum, ut diuina non intelligant. *Luca. 28.* Jeremias portabat catenas ligneas collo, & dicebat. Vos catenis vinciemini à Nabuchodonosor. Et illi ad quos loquebatur dicebant illud emotæ mentis esse. *Iere. 13.* Deus illi dixit. Tolle lūbare & absconde illud. Et obediuit Deo. Abscondit enim illud sub petra. Postea vero actis iam non paucis diebus dixit illi. Vade tolle lūbare. Et abstulit, & computruerat. Dixit illi dominus. Sic faciam computrescere, atque deficere vitam istorum. *Ezechiel. 4.* Quid de Ezechiele dicemus? Cui dominus dixit. Dormi in latus tuum laeuum trecetos nonaginta dies, & postea in latus dextrum quadraginta, & deinde accipies panem, & cooperies illud humano stercore, & ille erit cibus tuus. Cui Ezechiel respondit. A, A, Domine, tanquam, qui id abominabile duceret. Et dominus ei dixit. Benè sanè. Vade tamen, ac tolle bouis excrementa illisq; cooperi panem. Et sic faciam filios Israel panem in afflictione comedere. Vide parumper ò sapiens, quæ stulta hæc tibi videntur. Et ideò ne mireris, si non intelligis omnia, quæ Dei sunt. Hæc ideò tibi dico, ut intelligas deum efficere, ut serui sui ea faciant, quæ cerebri vertiginè hominibus inducunt. *Ezechiel. 12.* Aliàs etiam dixit dominus Ezechieli. Fac transmigrationis vasa, & per baculumq; assumito. Et rumpe parietem domus tuæ, & fac te portari foras perforamen illud parietis. Et dicet. Ego sum portetum & monstrum, quod misit deus, & quem-

& quemadmodum ego extra hunc parietem portor. Ita & vos captiui exportabimini ab hostibus. Ad hæc, dominus etiam Osee prophetæ iussit, ut uxorem fornicariam duceret, & filios ex ea fornicationis tolleret. Vides igitur, ut Deus cerebrum hominibus circumuerferet, nolens, ut sapientes hi intelligant. Sine me tantisper quiescere, & melius adhuc tibi rem explanabo.

¶ Demiror equidem cur sapientes isti legentes, aut si non legunt, saltem audientes hæc, non mutantur, neque dicant. Hæc denique à Deo gesta sunt, qui non vult profuse ea intelligi. Dic mihi tantisper sapiens Erant ne stultitiæ hæc quæ tibi dixi? Si stultitias vocare libet, mihi videntur sapientiæ plena, quia gesta sunt à deo. Ego tibi nuper in palatio dixi, omnem virtutem creatam, etiam terminatam esse, neque à suo obiecto excedi, aut illud ab ea. Intellectus noster habet vim quandam, & lumen eius terminatum est. Fidei lumen de in altius penetrat, & hoc altius adhuc penetrat lumen gloriæ. Angeli qui lumen gloriæ habent, lumen terminatum habent. Quod si Deus diceret angelis, ego plura intelligo, quæ vos non capitis, & nolent angeli credere, sed dicerent, Haud vllum est aliud lumen præter nostrum, annon illi stulti essent? Sic etiam si inferior angelus superiori diceret. Ego tot scio tantaque, quot quantaque, tu scis, aut etiam plura, meliusque ea noui, nonne ille stultus esset? Si propheta diceret Angelo illustrati ipsum, ego iuxta atque tu intelligo res, & tot quot tu, aut melius etiam & plures, profecto non esset sanus. Ita si philosophus diceret rustico cuiquam, aut puero alicui. Ego multa, quæ tu ignoras scio, & puer aut rusticus nollet credere, num tu illos non esse stultos assereres? Sanè quidem. Itidem si auris loqueretur, & diceret oculo. Ego nescio quid sit color, & ideò nec te

Diuina licet non capiatur credenda sunt

*Canon philo-
sophicus.*

scire etiam arbitror, atque hoc pacto non crederet, aliam præter suam esse cognitionem, nonne diceres ipsam stultitia laborare? Certè diceres. Firmū igitur habe fundamentum hoc, & sic modo collige. Omnis supera virtus cognoscit, quicquid infera, & ultra etiam non nihil. Phantasia cognoscit quæ sensus, & adhuc ultra p̄greditur. Est enim illis superior. Post intellectus cognoscit quantum phantasia, & aliquāto ulterius procedit. Finge igitur phantasiā de coloribus cū visu differere, id est, cū oculo, & dicere ego colorem albū, nigrum, viridē, cæterosq; colores novi, iudico, & cognosco albū plus lucis participē esse, q̄ nigrū, viridēq; satis lucis participē esse video, & ideo albo propiorē esse quā nigro. Et scio aliquid oculi, quod tu non nosti. Et enim de his quæ ad gustū spectāt, iudicare scio. Similiter & de his quæ spectāt ad sonū, quæ tu minime nosti. Et si phantasiæ oculus respōderet, tu stulta es, ego iuxta atq; tu ea comprehendo, nonne diceres insolētia illa esse verba, idq; perinde esse ac si diceret, nulla est præter meam cognitio? Quare dico tibi omnem superiorē vim cognoscere quæcūq; cognoscit inferior, & ultra aliquid. Vnde si tu cum illis prophetis, qui supernaturale lumē habebāt loquutus fuisses, licet aliquid stultū facere in speciē tibi viderētur, respōdere tibi tamē de scientia atque adeo de omnibus rebus sciuisent, & omnia quæ tu nosti, tibi explicare nossent, imò & alia multa ob lumē supernaturale, qđ habebāt. Tu non vis credere sapiēs. Tu đ hac re iudicare nequis. Dic mihi, quī potes de duob' vinis iudicare vtrū præstet alteri, si nō libasti vtrūq;? Ita si tu huic spiritui, scripturisq; nō es assuetus, quī potes sentētiam de diuinis rebus ferre? Si nunquā gustasti spiritum, & si hic iuxta atq; tu sapit, cur tibi persuades non esse aliam doctrinā, neq; aliam sapiētiā

Qui non gustavit diuinam non potest de ipsis iudicare, et difficile ipsa credit.

sapiētiā præter tuam, neq; alij quā tibi ipsi vis fidem adhibere? Hoc non aliunde, q̄ à tua arrogātia est? Atq; hoc modo cerebrum Deus superbis circūuertit. Ait ille. Bona ille facit opera, probus vir est. At prophetiæ illæ ipsius non sunt veræ. Stultitiæ quædam sunt, in cæteris tamen sapiēter se gerit. Sicq; ferè dicere vult. Ille stultus est, ille sapiens est, ille est simul & sapiens & stultus, si mul bonus & malus. Et sic secum ipse pugnat, neq; intelligit. Et hoc modo Deus cerebrum circumagit. Attende tamen parumper, & videbis adhuc amplius circumagenda esse.

¶ Scis tu vnde istorum veniat incredulitas, & vacillatio? Quia dñs seram quādam paruulā illis non recludit. At quare dñs illam ipsis non recludit? Quia non merentur, vt recludatur. Ego hīc non loquor de illa clauicula, de qua tibi dixi aliās. Sera illius recludi neq; adhuc. Imò an vnquā sit recludēda, nō habeo cōpertum. Nos nō habuimus tātas vires. Orate tñ. Quia illa serula cuiusdā domus est paruulæ, vbi sunt arcana multa, quæ si aperiet quādoq; vt aliās vobis dixi, obstupesciā vniuersum orbē. Ego de illius seræ clauicula modo nihil dico, sed de clauicula serulæ domūculæ tuæ, & mentis tuæ, cuius si referaretur hæc, quā dico, serula, videres tibi verum fuisse dictū, & illud crederes, quod tibi diximus, & agnosceres nullum remedium superesse Italiæ præter pœnitentiā. Aio tibi, opus esse omnino, vt flagellū adueniat, quia Italia intelligere noluit. Quare remedio vacat. Neque hac clauicula serulam dñs referare voluit, quia id minime peccata vestra merita sunt. Equidem in rebus sensibus obnoxiiis manifestum id tibi facere volo. In animātibns cognitione sensuum præditis, sunt quinque sensus externi, nempe, visus, auditus, gustus, odoratus, quo ad tactum vero spe-

Id est, si te dñs moueret & illuminaret.

*2. de aīa.
Vide etiā. s.
Tho. 1. p. 4
78. ar. 3.*

Homilia decima,

Etatis est inter philosophos, quibusdam dicentibus vnum esse, quibusdā plures esse contendētibz, sed non hūc disputaturi conscendimus. Donemus esse vnum. Sunt etiā in anima aliqui alij sensus à philosophis interni sensus nuncupati. At vero medicis & philosophis controuersum est, quatuor ne sint, an quinq;. Ego hūc philosophiam non sum ventilaturus, sed solum dum verba facio, eam ceu bacillum tuum induco, vt tibi quæ dicimus planiora luculentioraque faciamus. D. Thomas, ait quatuor esse internos sensus. Primus est sensus cōmunis, alter imaginandi vis. Tertius vis æstimandi, vltimus memoria. Oculus cognoscit colorem, nasus odorem percipit, oculus tamen nescit discrimen ponere inter odorem coloremque. Similiter neque olfactus scit inter ea, quæ ad ipsum & alios spectāt sensus discrimen notare. Quare philosophorum consensus est omnium, esse vnū sensum communem internū, qui discrimina omnium noscat sensibilibz. Postea imaginatiuam cognitio hæc ingreditur, quæ simplices cognitiones & simulachra conseruat, atq; componit. Ex pluribus enim simplicibus cōpositum quid reddit. Verbi gratia ex cognitiōe atq; similitudine mōtis, & ex cognitione similitudineq; auri vnā cōpositis, mōtem iam aureū, vt imaginē facit. Ascēde dein altius ad æstimatiuam virtutem cui peculiare est species non sensu extero vsurpatis percipere, verbi causa, sit ne res oblata vtilis, an noxia. Quod sensus cōmunis nō cognoscit, neq; imaginandi facultas. Exemplum esto. Ouis videt lupum, oculus colorem illius percipit, cōmunis sensus ponit discrimen inter animal illud atq; aliud quodlibet. At neque oculus, neque sensus cōmunis, neque phantasia cognoscit, aut discernere scit, vtilis ne sit, an noxius, quod tamen comprehendit imaginatiua

S. Tho. I. p. q. 78. ar. 4.

In primum cap. Michææ.

118

ginatiua potētia. Confestim siquidem noxiū illum apprehēdit, cognoscitq;. Sic si oui ramus offeratur vires æstimatiua est, quæ tanquam vtilem ipsum apprehendit. Memoria verò est deinde, quæ species illas retinet. Sic in intellectu sunt etiam aliqua, quæ speculatur duntaxat, aliqua quæ etiam in opus refert ipse. Exemplum esto. Phantasia offert aliqua, cumq; intellectus tanquā vera falsaue ea decernit, illa est speculatio. Cum verò indicat, recta aut praua, iam adest praxis. Ecce theologus cogitat vniuersali quodam modo de trinitate, de eucharistia, tuncq; speculari tantum dicitur, non practice de illis cogitare, quia non tanquam vtilia, aut bona hæc contemplatur. Cuius ratio est, quia serula tunc reclusa non est. Deniq; intellectus theoreticus non mouet, practicus vero mouet. Hoc gratia Dei facit, quæ mouet hominem, practico intellectu, vt rem tanquam vtilem noxiam ve consideret, vt æstimatiua etiam facit. Verbi gratia. Concionatur quispiam de gehenna, aliquis, qui audit, non permouetur ad considerandum illud, vt utile, aut damnosum. Alius vero cui gratia diuina adest, mouetur & cōsiderat tanquam damnosum, quia serula reclusa est clauicula. Quam nisi Deus ipse aperiat conari quidem poterit, promouebis tamen nihil. Modo accipe documentū hoc homo, & hoc grande signum sūme.

¶ Cum Deus facit, vt alicui populo rerum caritas, pestis, bellum, & grande flagellum prædicantur, vides tamen per ipsum seram non esse reclusam, hoc est, vides homines non corrigi, neq; timere, aut pœnitentiā agere, sed ea theoreticè tantum cōsiderare, & nō practice dicito tunc. Deum velle, vt ille populus vapulet. Siccū Pharaone se gessit, de quo ait scriptura. Indurabo cor Pharaonis. Quod idē est ac si dicat. Ego illi non aperiā seram

Eximio simili docet necesse esse intellectus à deo moueat practice ad audita vt auditis moueamur.

Munus dei mouere ad opera, quæ audimus, legimus, ac intelligimus.

Populum doctrina sana non moueri, signum futuri flagelli. Exod. 10.

feram, neq; videre sinam, diuina esse hæc, nõ humana. Sic & cum Phariseis scribisq; Christus se habuit. Viderunt enim plurima Christi miracula, haud quaquam tamen ei crediderunt. Quia non aperuit illis serulam. Ille claudit, & nemo aperit, & si clauerit quis aperiet? At quare illam ipse non reclusit eis? Quia non merebantur. Ita hac nostra tempestate sacerdotes, & monachi, perpetuò soluendis statis precibus vacant, attamen vitam minime immutant. Loquor de improbis. Hoc ideò illis vsu venit, quia Deus non recludit illis serulam clauicula. Sic nunc etiam Italiæ Romæque vsu venit, quibus flagellum nuntiatum, declaratumque est, & Deus ob oculos illis posuit aduenientem gladium, nec mutantur tamen, nec credunt, quia fera non reclusa est. Ah, quare nõ? Quia à suis criminibus resipiscere non iuuat eos. Nolunt conuerti, & ideò, (desperata est plaga eius.) Illorum plaga deplorata est. Multi etiam ciues qui florentiæ sunt, qui ipsi conuerti nolunt, neq; eis Deus aperit, signum habent punitionis, illis à deo instãtis. Desperata est ipsorum plaga, subuersioq; decreta, & ideò. (Plangam, & vlulabo.) Plangent itaq; & vlulabunt, vt hinc faciebat propheta noster.

¶ Plaga illorum deplorata est. Actum est de illa, scilicet. Improbi hi peius peccarunt, q̃ prius, idque ab ipso vsque capite Italiæ, hoc est Roma, quæ peiora patrauit, quàm prius. Sic etiam tibi ciuis aio. Desperata est plaga tua. Tu malis non desistis, & ideò omnes prauiperimini. Deus nanq; flagellum vult immittere. Et ideò (super hoc plangam, & vlulabo.) O pater quintu intueris, possit ne adhuc vllus conuerti? Crede, iam paucos conuertendos. (Ideò, plangam super hoc, & vlulabo,) voce nempe grandi fortique, hoc nanque
tempus

tempus planctus est, non festorum non obcurritandi pallium. (Vada spoliatus, & nudus.) Hoc ecclesiam signat, quæ modo spoliata est, atq; omni virtute exuta, & aperta fronte, atq; circa pudorem omnes committit scelera, & ad illa currunt. Idq; procliuus sæpiusq;, & improbius maiores, quàm minores. Vadunt igitur spoliati omniq; bonitate exuti. Vade age Romam intueri, & videbis omnia meretricibus plena atq; flagitiis, (Faciam planctum velut Draconum.) Ait propheta, Draco præliatur cum elephãte in india vbi copia illorum est. Elephas illum percutit, & proboscide illa grã differit. Draco euulatus edit, & planctus illos magnos. Elephas animal quoddã est magnum, dura ossa habes, mirabili æstimandi vi, eximiaq; docilitate præditum. Vidi ego aliquando elephantem omnia ei iussa à pedagogo capeffentẽ, & ille dicebat ei, flecte hinc crura, flectebat, vade illuc, ibat. Denique æstinatiua præpollet, dentes habet prolixos, proboscidem prælongam, qua si hominem abripiat, sursum non modico spatio iactabit, & dentibus post excipiet, atq; ipsum discerpens necabit. Hoc animal cum committit prælium cū dracone, atque ipsum percutit, extorquet illi eiulatus, acresque planctus. Et ideo dicit hoc loco propheta. (Faciam planctum meum velut draconum.) Elephanti vasti Barbaros in Italiam venturos & vastos illos, id est, grandi autoritate, & potentia immodicos futuros portendunt. Ossa dura, robur exercituum insinuant. Admiranda æstimandi vis elephanti indicat bellandi peritiam egregiam, qua præstant. Proboscis oblonga innuit, subodoraturos è loginquo bellũ. Vafri ei ijdẽ erunt mirabiles. Quantula erit cunque morã prælii, mille annorum ipsis videbitur. Elephãtus & ad bella olim instituebatur, & in prælium deducebatur pugnaturus.

Ludis Florẽtia est.

Draconis ingenium. Elephãtus natura.

Mira & prope incredibilia leguntur apud aliquos de docilitate eleph. præsertim apud Cice. Senec. Plin. Matiam q̃ Arist. Sto. 3. 5. C. 8. de animal. li. Diu. Tho. Iob. 40. 1. 2. Ita fuit.

turus. Et est illi hoc genuinum atq; peculiare, ut cum se faucium sentiat in praelio, sanguinemque fluentem ex se ipso videat, acrius incumbat in praelium & vehementius in ipsum inflamescat. Et significat barbaros hosce & milites eorum sanguinem humanum sitituros. Neque vestras bombardas pauebunt. Vulnera, mortemque nihili pendent, ulteriusque semper grassabuntur. Dracones typus sunt primatum Italiae, qui sunt pleni veneno instar draconum. Eiulabunt, & horrendum plangent, instar draconis, nequibunt tamen obstare. (Et luctum quasi struthionum.) Struthio habet pennas similes accipitris penae, caput debile habet, egerit ouum, & relinquit ipsum, neque ultra ubi illud reliquerit, meminit. Nunquam terra eleuatur, alis tamen expansis currit, quantum equus. Struthio figurat tepidos, qui nunquam humo eleuantur, neque terrenis. Et licet habeant pennas, ut accipitres, id est, ceremonias, pennas tamen istis non eleuantur ad ullam contemplationem. Accipiter, qui gracili carne est, atque exciccata, & volatu in alta euadit, typus est sanctorum praeteritorum qui arebant ab omni re carnali terrenaque, & contemplationis alis ceu accipitres subiecti in Deum, semper ipsum intuebantur, & alloquebantur. At tepidi hi tanquam struthiones terrae semper inambulans passis alis, id est, ceremoniis suis quibus in terra vacant. Vespertinae quippe ipsorum caeteraque preces quas fundunt, ob humanam gloriam atque terrenam, & ut ad se terrena perpetuo trahant, ab ipsis persoluuntur. Caput struthionis debile, signum est exiguae cognitionis spiritualis, quam tepidi isti habent. Struthio relinquit in terra oua & post plagit, quia excidit illi, ubi nam ea reliquerit. Ah quam stultus es, si tu illa dimisisti, & post plagis. Sic isti ouum amittent. Ouum spe habendorum liberorum vobis praefert.

Struthionis ingenium. Vera sanctitatis & hypocrisis graeca differētia, et figura.

Accipiter quorum figura.

Caput struthionis quid.

fert. Ita isti sua de spe decident, quam in suis primoribus locauerunt. (Quia desperata est plaga eius.) Aduentibus barbaris auferetur eis eorum spes. (Quia venit usque ad Iudam.) Usque ad Iudam haec pertinet tribulatio. Iudam significatur confessio, & hic in mala parte capit pro principibus his improbis & praesulibus Italiae, qui extra vident fidei fateri, & boni esse, & non sunt. Veniet igitur afflictio usque ad Iudam. id est, usque ad hos, quae nomina tantum sustinet non rem. Quia desperata est illorum plaga. (Et tetigit portam populi mei usque ad Ierusalem.) Ierusalem interpretatur visus pacis. Et capitur etiam sinistre pro his qui extra boni parerent, re tamen id non praestant. Portae hic effigiant ecclesiastas improbos. Veniet igitur pestis & vos creditis vos stantis precationibus & liturgiis eruēdos, & nihil proficietis. Extendetur igitur calamitas usque in Ierusalem, & usque in populum meum, id est, usque ad monachos atque monachos improbos, & nomine solo religiosos. Et ideo (super hoc plangam, & ululabo.) Super hoc, inquam, plangemus, & ululabimus. Hicque primus est planctus, quem hoc mane sumus edituri, atque adeo haec prior est pars huiusce cantilenae.

¶ Scis tu quos etiam haec plaga attinget? Attinget non solum improbos & tepidos, sed etiam probos. Hoc est illos cives, quibus bonum fieri placet, & non faciunt tamen, & possent, & vellent iustitiam colere, timore tamen ipsam violant. Itaque ad vos etiam usque attinget plaga haec, ad illos praesertim, qui iustitiae sunt obstaculo, ne seruet. Tu numismata accipis, & munera, & postea interpellarum pro illo vadis, quae exulat, & iustitiae cultum impedit. Quare te etiam haec plaga comprehendet. Si tibi, ut iustitia obseruetur, cordi est, fac ut nuper in palatio tibi dixi, fac, inquam, ut Rota veniat. Et videbis an iustitia colatur. Quando alicui quidpiam non placet, & punire

Iustitia cultus commendatur.

non

1. Cor. 5. non vult fontes. Scis modum nullum ab illo inueniri,
 Gala. 5. quia non quærit. Vade, quære parūper, & videbis num
 1. Cor. 5. reperias. Ex purgate vetus fermentum. Purgate ciui-
 tatem vestram improbis, & iustitiam colite, quia mo-
 dicum fermentum totam massam corrumpit. Et quan-
 do superioribus diebus vobis in palatio dixi, vt vestrā
 urbē vitiis purgaretis, & adhuc, integrū vobis esse aliqñ
 nequitia sacerdotum, qui improbitati studēt, pellere,
 verba hæc molestia aliquos affecerūt. Sed fortè tu nos
 non cœpisti. Et quò credas, me non citra fundamentū
 loquutum, dicam tibi iterum, quæ tunc dixi. Ego hoc
 pacto loquutus sum. Et quod loquutus sum, verū mihi
 videtur. Volo tñ omni meliori iudicio subiici. Quam-
 obrem hoc tibi prius subiicio indubium dogma, Deū
 non posse errare. Sic etiam angeli eius & beati, vt potē
 qui deū cernant ipsum, errare nequeūt. Homo errare
 potest. Quare ego cū homo sim, errare possum. Et li-
 bet mihi, idq; volo, vbi errassem, emendari. Ego ita lo-
 quutus sum, in duo secans, quæ docui. Et primò suppo-
 no, monachum sacerdotem ve esse vitæ improbæ, qui
 aliorum corruptionis sit causa. Sic ego intelligebam.
 Attende quorsum tibi tunc ea verba facerē. Scis quip-
 pe me in eum incidisse sermonem, quo dicebā purgan-
 dam urbem improbis, qui proximorum erant corru-
 ptela. Et idè ego non illud intelligebā de eo, qui pri-
 uatim inq; propriā duntaxat pernitiem prauus erat.
 Huic enim fraterna correptio sat est. Sed dixi, dū mo-
 do ille monachus, sacerdos ve corruptor sit aliorum,
 putā, sodomita, incantator, hæreticus, aut patriæ pro-
 ditor, ita vt peccatum eius saluti aliorū noxium esset.
 Et hoc est quod tibi priori loco dixi. Alterum est, me
 non dixisse tibi, in illum animaduertere continuò lice-
 re tibi. Sed indicandum superiori. Quod si ille nō pro-
 spiceret

Quā dollicat
 Ecclesiasticū
 pncipio sureip.
 vrbe pelli
 p potestatem
 laica etiam.

Declaratio
 conclusionis.

non

spiceret ei, dixi, in manu tibi esse finibus tuis illum tūc
 pellere. Nota verò, nos superioris nomine non intel-
 ligere illum tantum, qui apud nos illi monacho, aut sa-
 cerdoti præesset, Verbi gratia, Episcopū, aut Archie-
 piscopum, sed quotquot ille hīc, aut Romæ etiam, vs-
 que ad pontificem summum habet. Nam licet ad supe-
 riores, quos hīc ille habet, rem detulisses, non tamen
 eos quos illic habet, adhuc ille superiorem haberet,
 quem tu iustitiam nō postularis. Intelligo itaque hoc
 adhunc modum, nempe, vt tu omnes prius superio-
 res illius adeas, rem ipsis proponens, antequam id ten-
 tes, tuncque si prospicere rei illi noluerint, aperte sen-
 tio, & assero tunc non solum tibi licere expellere eum,
 sed etiam abs te oportere id fieri. Vide modo quod ti-
 bi addo. Et in hunc casum nullam anathematis sen-
 tentiam peculiarem esse censeo, quam obiicias, dicēs,
 libertatem ecclesiasticam violari. Et quo nos melius
 teneas, scripto etiam id tibi traddam. Quod si melior
 cuiusquam ratio, quàm sit mea, inuenta erit, libens pa-
 linodiam recinam. Attende modo rationes meas. At-
 tende acriter huic casui. Quod ob ignorantes dico, qui
 postea egrediuntur casum. Ego non absolute dico, abs
 te eiiciendum sacerdotem improbum, aut monachum,
 sed si modo ruinæ tuæ ciuitatis causa erit, aut animarū
 quæ in ea sunt, etiam si vni duntaxat animæ, vt rueret
 causa esset. Nota modo rationem primam. Principio
 in omnibus actionibus moralibus finis est forma, & re-
 gula totius actionis. Verbi gratia. Largiris eleemosy-
 nam ob inanem gloriam, peccas, aiunt doctores, quia
 finis, ob quem id egisti, actui ipsi pro forma fuit. Si fure-
 ris, vt forniceris, peccatum illud potius est fornicatio,
 quàm furtum. Omnium virtutum forma charitas est,
 quæ nisi aderit, virtus forma vacat, & ea re virtus mor-

Additio de
 excommunic
 tione.

1. probatio
 tius sentētia
 Hiero.

D. Tho. 2. 2.
 q. 23. art. 8.

Q tua

Homilia decima,

Fides quare mortua sine charitate. tua dicitur, neque virtus iam est, quemadmodum, neque homo mortuus, homo iam est. Omnis res forma sua agit. Fides per charitatem operatur, & ideo fides illa, quæ per charitatem non agit, fides mortua dicitur.

Iacob. 2.

Et idcirco fides sine operibus mortua est. Quandoquæque igitur aliquid ex charitate agis, quod cum virtute coniunctum sit, actum edidisti sua forma constantem. At

Nulla lex bona est, nisi ad charitatem habeat ordinem aliquem.

qui leges de actibus virtutum sunt. Quemadmodum igitur omnis virtus absque charitate mortua est, ita & omnis lex quæ charitate vacat mortua est, & non est lex. Res autem ita habet, ut leges illæ, quas tu dicis, nimirum, Nihil posse fieri contra ecclesiasticam libertatem, nullumque iudicandum ab eo, qui non sit ipsius iudex, si etiam dum consistunt, locumque habent adhuc, charitate tunc vacent, leges igitur sunt mortuæ, neque amplius ad hunc casum leges sunt.

Esse autem illas aduersas charitati, si casum nostrum etiam comprehenderent, ostendam tibi. Non enim posses peccato educere animam proximi. At verò non solum à Deo in mandatis, legibusque charitatis habemus, ut omni ope nitamur, ut saluti corporeæ proximi consulamus, sed longè amplius, ut saluti prospiciamus animæ. Vnicuique etenim mandauit Deus de proximo suo. Igitur si quod in te erat præstitisti in superioribus ad eundem, & iure ab illis petendo, & leges deinde istæ ab auxiliando proximo ipsi te cohiberent, eum charitate pugnarent. Et ideo dico tibi te debere id facere, atque istas leges tunc, leges non esse, sed ad eum casum extinctas esse. Et hæc prima est ratio.

Eccles. 17.

Secunda ratio conclusio-

nis.

S. Thom. 2. 2.

q. 33. ar. 2.

Altera est. Diuus Thomas, secunda secundæ, ait, vnumquæque ad corripiendum fratrem teneri sub mortalis noxæ pœna. Et beatus Ambrosius dicit. Si fame intereuntem videas, & opem illi ferre queas, nec facias, extinctum

In. i. cap. Michææ.

122

extinctum illum abs te esse, qui moriebatur. Mortis enim illius in causa es, & lethalis est tua noxa. Si non paueris, inquit, morientem, occidisti. Quare addit sanctus Thomas, & dicit. Si nos saluti corporis proximi curandæ obnoxij sumus, longè plus saluti animæ eius obligamur. Nam si rectè ad gehennam pergere viderimus proximum, omne id facere debemus, quod non contra charitatem, aut præter ipsam sit, quò illum eruamus. Et hæc lex est diuina, & naturalis, quæ nos obligat. Colligatur ergo sic. Omnis lex naturalis aut diuina, non enim conuertuntur, neque enim omnis diuina est naturalis, licet omnis naturalis sit diuina. Omnis, inquam, lex aut naturalis aut diuina, fixa manet semper atque immutabilis, neque relaxari sic potest, ut non seruari liceat. Omnisque lex, quæ sequitur ex naturali, aut diuina per modum conclusionis, naturalis, aut diuina semper appellatur, neque mutari vnquam potest. At leges illæ, quæ ex naturali, vel diuina eliciuntur, per modum determinationis, vocantur positivæ & aboleri possent, & mutari, atque in alteram formam condi, & pōtifex summus aliquos eis soluere potest, & eas insolidum abrogare. Huius exemplum esse possit. Qui hoc fecerit, hac pœna mulctetur, aut anathema sit. Hæ sunt, quæ positivæ vocantur, quæque antiquari possunt. Naturalis verò, atque diuina immobilis perseverat perpetuò. Cumque fortè fortuna euenit, ut naturali positiva repugnet, semper sopitur quæ positiva est. Verbi gratia. Præcipis tu belli tempore sub capitis multa, ut nullus ingredi portas vrbs permitatur. Accidit, ut ciuis tuus ad portam adueniat atque adeò ingredi velit. Qui ipsum introducit non meretur, ut caput illi abscindatur, quia id temporis naturalis amor cogebat ad introducendum in urbem con-

S. Tho. ipse ar. 1. supra.

Q 2 ciuem

Homilia decima,

ciuem tuum, neque locum habere censenda est lex illa positiva, quando nequit facta tecta seruari naturalis. Exemplum hoc in presentia propositum tibi volui, ut rem capias melius, licet illud non adeo naturale sit. Si igitur velles seruare hanc legem humanam, nempe, ut ego anathema sim, si hunc vrbe depulero, cum iudex ipse non sim illius, apposita per me diligentia exacta, contra naturalem legem esset precipientem, proximum amare, & contra diuinam deconsulendo salutem animæ eius. Et ea re humana hæc lex sopitur. Alioquin enim eripi non posset proximi anima, quæ in barathrum descendere visitur. Adde quod in omni lege maxime obseruari oportet legislatoris ipsius mentem. Mens autem ecclesiæ in vniuersis suis legibus primò est, ut Deus honoretur. Deinde, ut animæ salutem adipiscantur, & vltimò, ut bonum publicum seruetur & promoueat. Et ait D. Thomas in prima secundæ, quandoquæque hac mente vacent leges irritas esse, hic autem omnes hi fines desunt, totaque hæc mens, Leges igitur, quas tu citas nõ hunc euentum nostrum comprehendunt. Præterea materia est propter formam, & corpus est propter spiritum. Lex hæc quam adducis de ecclesiastica libertate ad corporis libertatem spectat, lex vero diuina in spiritus libertatem vergit. Qui enim facit peccatum seruus est peccati. Libertatem nimirum spiritus amittens. Cum igitur corpus propter spiritum sit factum. Quandoquæque corporis libertas exitialis fuerit spiritus libertati, cessat lex illa cuius autoritate exitium sequitur est ipsius spiritualis libertatis. At verò si tunc lex illa de ecclesiastica libertate seruanda esset, libertas spiritualis & christiana interitura erat. Cessat ergo tunc illa lex, neque amplius quod ad id spectat, lex nuncupatur. Huc etiam

3. probatio
conclusionis.

S. Tho. q. 96.
ar. 4.

4. Ratio con-
clusionis.

Ioan. 8. et. 2
Pet. 2 et Ro-
man. 6.

In primum cap. Michææ.

123

etiam spectat, quod omnis lex, ut rationi innitatur est necesse, & ratio legis anima legis, & si ratione vacat, non est lex. At si leges ille, quas citas in hoc euentu locum habituræ essent, nulla ratione fulcirentur, non igitur ratæ erunt, neque leges sunt id temporis ad hoc. Quod si rationi consentaneas hoc euentu dixeris, & si rationi non est dissentaneum, sinere, ut hic causa sit ruinæ animarum, cum vbiunque subsistit ratio, lex ferri possit, posset ergo illo eodẽ casu de quo agimus lex ferri, sic habens. Præcipimus, ut sacerdos, aut monachus animarum corruptores, & boni publici vastatores, licet à suis superioribus non sint correpti sinantur ab omnibus suo modo viuere, & agere. Videretur ne tibi hæc lex rationi consona? Equidem, de me loqui iuvat, irriderem huiusmodi legem. Vltimus famam proximi conseruare ius est naturæ, atque diuinum, salutem quoque animarum curare ius etiam est naturale, & diuinum. At maius quid est & preciosius, animarum salus, quam proximi nomen, Christus etiam non curauit factum rectumque bonum nomen, vbi periculum animarum aliundè impendebat. Nos igitur non debemus seruare legem hanc ecclesiasticæ libertatis, quæ longe minus quid est, quam fama, dum periculum animarum viderimus. Christus non obseruauit famam scribarum & Phariseorum, quia videbat, in gehennam animas corruere. Imò improbitatis illos acnsauit. Quod si tam est potens respectus hic salutis animarum, ut præceptum de fama sopiat, quod iuris naturæ est, longè potius leges sopiet quas allegas, ut pote humanitus conditas. Hæ aliæque rationes plures adduci possent, quibus hæc veritas luculenta fieret. Sed hæc in presentia sint satis. Vistu ad huc cernere, ecclesiam ob animarum salutem etiam

5. probatio
conclusionis.

6. probatio.

Q 3 ac

ac propter bonū publicū quandoq; non curare libertatem hāc ecclesiasticam, neque quēpiam à non existente iudice ipsius nō iudicari? Vide. Cum sacerdos quispian scelus admittit, ecclesia ipsum exautorat, & laicæ potestati tradit. Ecce igitur ecclesia vult etiam sacerdotes puniri per laicos, quando crimen commiserunt. Dices. Ecclesia tunc temporis finit sacerdotem prærogatiuis exutum à laicis puniri, quia iam tunc sacerdos esse desit, & in laicorum ordinem est coactus. Ego tibi respondeo. Hoc non ita habere. Imò sacerdos est etiam num, iuxta atque antè. Et si sacrum faceret, hostiam ille sacraret, vt quicumque alius sacerdos. Verum est tamen ipsum, piaculum committere, si sacrum faceret. Character tamen ille ab illo auferri non potest, illoque insignis, æternò erit, siue in paradifum ille conscendat, siue in infernum detrudatur. At qui exautoratio illa ritus quidam ecclesiæ est, in ipsius honorem solennis, & in sceleris illius inuidiam. Inquisitor etiam tradit in manus laicorum sacerdotem quempiam, & monachum, quò bonum publicum & iustitia facta tecta sint. Itaque non opus est, vt textus de ecclesiæ libertate citet. Vnico enim responso omnia dissoluuntur. Hoc est, si dicamus charitatem antecedere debere omnia, & siquidem à lege charitas abfuerit, lex illa mortua est, nec amplius est lex. Quod si dixeris. At libertas ecclesiastica oportet, vt seruetur. Respondeo tibi. Christi libertatem omnibus libertatibus anteuertere. Et libertas ecclesiastica non in hoc inuenta est, vt Christi libertatem destruat, sed potius vt sustentet. Tibi, qui allegas neminem à non existente ipsius iudice esse iudicandum, aio, expulsionem illam sacerdotis, vel monachi, sic improbi, quando tuas egisti partes

Sacerdos gradibus exutus sacerdos manet.

s. Tho. 3. par. 8. q. 82. ar. 8.

Alterū exemplum.

partes in referendo de illo ad superiorem, iuxta ea, quæ supra apposuimus placito nostro, non esse iudicariam, neque illud iudicium appellari, sed correctionem fraternam. Quia ille non occidit ipsum, neque illi meritam in iudicio multam dicit, sed suis tantum illum finibus eicit. Et dico tibi vnique id integrum esse ob ecclesiæ zelum, atque adeò honoris Christi. Iurat ne videre an hoc verum sit? Quæramus ex Christo. Et fingamus, legatos nos Christo misisse, qui verbis nostris illi dicerent. Adest sacerdos monachusvè scelestus, modo iam dicto. Et rogemus per eosdem num eici à nobis illum velit. Haud dubie credis præcepturum, amoliendum illum. Ita etiam si nos præfuli renuntiaremus hoc ipsum. Et responderet, ne expelleremus, sed suæ libidini illum relinqueremus, an non euestigio inclamares, O præfide improbum? Et ideò animaduertas oportet Christi mentem esse. In euentu proposito, si nulla sit alia obstandi via, vt scelerosum illum hominem expellas, qui cæterorum animas labefactat. Nolim tamen licenter id extendi, vt idiotæ faciunt. Porrò iustam adhibete prius curam diligētiamque in referendo de illo ad superiores, post verò si nullum sit aliud omnino remedium reliquum aperte assero, vobis id licere. Quod tamen saluo semper meliori iudicio affirmo. Et si fortè labor, nullam nō correctionem amplector. Regrediamur modò ad nostrum institutum. Expurgate vetus fermentum. Tota ferè ecclesiæ ruina non aliunde est, quàm ex prauorum impunitate. Crede mihi, si exercere velles iustitiam, & manū baculo admolireris, res meliùs procederent, quàm procedunt. Hac ex impunitate omnia ferè mala prodeūt. Sed videtur mihi facilius reperiri, qui, obstaculo sint bono, quàm

Extensio conclusio.

Confirmatio sententiæ Hieron.

1. Cor. 5. & Gala. 5.

Impunitas prauorum in gēs Ecclesiæ malum.

Q 4 qui

qui illud promouendū curent. Quænam igitur hæc est stultitia, vt bene facere me nitente, id detrecteris. Hæc mulierū, atq; adeò puerorū correctio exire adhuc foras nequit, & tamen in bonū illa vestrum est, quod ad animā facit, quia honestas promouebitur, & quod ad marsupia pertinet, quia minus expendetur. Ego benè vnū intellexi, an illud verum sit, ignoro, nempe vos curasse, vt stolæ scæminarū duobus digitis promissiores sint, quàm intima ipsarum vestis. Quorsum hoc? Equidem non cessabo. Quin potius clamabo semper in hoc suggesto, & eiulatus edam, si ita habet. Adite Genuā, & videte, vt scæminæ illæ coopertæ omnino incendant. Itaque si verum est id, corrigite illud. Quando ego vobis de hac correctione loquens, dixi, vt laxior in initio fieret non de honestate intelligebam, sed solum sentiebam id de mundo muliebri, & de bombycinis vestibus. Porrò mihi videmini, omnia mala vt faciatis, niti. Ego in os vobis dicam, à vobis potius bonum destrui, quàm reconcinnandum curari. Ideòque dico vobis, vt hunc errorem corrigatis. Si tamē quod mihi dictum est, est etiam verum. Aliòqui ego nihil aliud, quàm in clamabo in hoc loco. Agite, redeamus ad nostrum prophetam.

¶ (In Geth nolite annuntiare, lachrymis ne ploretis, &c.) Ait propheta hic illis qui sub illud tempus erant. Vos in frustra concidemini, vos captiui ducemini, & verecundia ignominiaque grandi confundemini. Sic & tibi Italia magna erit verecundia. Plena ignominie remanebis. Italia tua tibi auferentur, sicut aliàs tibi dixi. Italia tu nequibus obsistere. (In Geth nolite annuntiare.) Geth erat oppidum Philisthinorum. Geth significat torcular. Philisthim autem interpretatur, ruina duplex, hoc significat proceres & primores oppressores

*Pudicum or-
natum mu-
lierū suadet
Hic. semper*

*Geth & Phi-
listhim signi-
ficat proceres
oppressores
populum.*

pressores populi instar torcularis. Qui etiam sunt ruina duplex, idest ipsorum, & subditorem sibi. Dicit ergo propheta. Ne in Geth vltra annuntietis. Idest. Nullum vltra verbum vicinis vestris dicatis. Ne vltra illis annuntietis, ne vltra illis concionemini. De omnibus rebus actū est. Et (desperata est plaga eius.) Pronuntiata est sententia. Quid vltra vos iuuat facere? (Lachrymis ne ploretis.) Ne vltra collachrymini, ne vltra vos afflicteris. At tu supra ad tristitiam nos reuocabas, & melius esse in domum luctus, quàm in domum conuiuiri contendebas. Dico, hortorque vt vestra crimina defleatis. At super illos nolite vltra flere. Omnes enim in gehennam sunt detrahendi. Illis non est medela vlla. Aestimate illos tanquam incolas iam inferni? Tunc cum in illud peruentum erit temporis huc cernes. (In domo pulueris puluere vos conspergite.) Domus hæc pulueris, ecclesie typus est. Idest fidelium, qui ex humilitate puluerem cineremque se reputant. Memento homo quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Idest. Vos ecclesie fideles in poenitentia vitam agentes, pergite. (Et transite vobis habitatio pulchra, confusa ignominia.) Hi quærunt hic in ædibus pulchris habitare, & construunt sibi hic paradysum quandam omnium deliciarum, & remanebunt vniuersi ignominia confusi. At ille satrapa seruari posset, & ille etiã alius. Tu mihi alias dixisti monache. Progredere pauxillum. Iphis denique salutis via non obstructa est. Dico tibi, desperata est plaga illorum. O beatam te Florentiam, cui dominus serulam illam reclusit. Et gratiam contulit. At vos, qui in pulchris habitatis ædibus, tanto auro fulgentibus, & tot rebus preciosis, captiui ducemini ab hominibus, vel à demonibus, aut ab vtrisque. Et veniet gens illa exte-
ra,

*Domus pulue-
ris ecclesiam si-
gnificat pro-
pter poeniten-
tiam agētes
in ea.*

ra, & te sapiens capiet, & fustigabit. Et nobiles scēmi-
nas in meretrices accipiet, & omnia ignominia con-
fundētur. Erit pudefactio vestri maxima. Etenim ceu
cum bestis, ita vobiscum agetur. (Non est egressa,
quæ habitat in exitu.) Dicebant illi Michææ synchro-
ni hæc verba. Perstamus denique nos illi, qui interitui
proximi fuimus. Et narrat Michæas hæc verba eorū.
Ita tibi Italia dico. Tu in fine es. Tu non vis fidē adhi-
bere. Et hoc anno plures cumulaſti prauitates, quàm
alio tempore. Et dicitur Romæ, vt isti de Michæa di-
cebant. Num nos non triūphum agimus? Monachus
illuc misere sibi pectus rumpens clamoribus perſtat.
Nos denique superamus adhuc, neque tot miracula
cernimus. (Planctum domus vicinæ accipiet ex vo-
bis.) Audite primores. Hi qui plāctum accipient, sunt
tepidi vicini vestri. Qui in aurem semper vobis instil-
lant, dicentes. Omnino tot tantæque res non eueniēt.
Atque hoc pacto à veritate vos auertunt. Tepidi ta-
men semper quærunt proceribus sese insinuare, quò
honores, terrenaque aucupentur. Adueniente autem
flagello, incipient & ipsi plangere, qui vestra vicina
domus sunt. Videbunt vos magnates plangentes, atq;
à sua spe se decidisse videntes, plangāt oportebit. Ita-
que domus hæc vicina, vestri gratia planget. (Quæ
stetit sibi met.) Id est tepidi suis ceremoniis freti sunt.
Et propriæ virtuti confidunt, quæ nihil eos iuuabit.
(Quia infirmata est in bonum, quæ hâbitat in amari-
tudinibus.) Quod domum hanc infirmendam innuit.
Sed Michæas futurum, ceu iam præſens, ponit, & ritu
prophetarū loquitur. Significat autem tepidos ad bo-
nam vitam futuros imbecillos, quia iam superbia fa-
stusque præterierit, & lucra amissa erūt, vox que ipso-
rum erit. Hei mihi. Mortuus est nanque ille magnifi-
cus,

Ita fuit vt
memoria pro
ditū est. anno
1527.

eus, dominus ille, spes mea iacet. Tu terrenis inhære-
bas, & ideo dolet tibi illa amittere. At qui cum Chri-
sto est nulla horū cura tangitur. Hoc itaque modo te-
pidi in amaritudine habitabunt. (Quia descendit ma-
lum, à domino in portam Ierusalē.) Dixi tibi, portas
esse patres vestros, confessarios, & concionatores, lo-
quor de improbis, in quos flagellum descēder, veniet
bellum, caritas rerum, pestis. (Et tumultus quadrigæ
stuporis habitanti Lachis.) Lachis erat vrbs in quam
copiæ Assyriorum impressionem fecerunt. Lachis in-
terpretatur, sibi met. Roma tueris Lachis. Tu tibi ipsi
vis fidere, & veniet tumultus exercitus, credite mi-
hi, qui obstupesciet habitatores Lachis. Venient ma-
gnæ acies Romam, irruet grandis exercitus, mihi cre-
de, vera prædicenti. Præpara te, neq; enim perſistes.
(Principiū peccati est filiæ Sion.) O Roma filia Sion
tu initium es peccati. Tu omnium scelerū regina es.
(Quia in te inuēta sunt scelera Israel.) In te cōgregata
est omnis nequitia, quæ in cetera ecclesię mēbra descē-
dit. Vnde filia Siō si tu principiū omniū peccatorū, ac
scelerū es, in te primò vibrabitur ac descēdet gladius.

¶ (Tumultus quadrigæ stuporis habitanti Lachis,
principiū peccati est filiæ Sion, quia in te inuenta sunt
scelera Israel.) Erit tumultus magnus. Hi non cre-
dunt hoc. Cito tamen nubibus cælum obduci cernēt.
Dicitur Romæ. Nos aliàs erepti sumus. Monachus
dicebat, nos subuertendos. Nos demum super sumus.
Ego nunquàm tibi dixi, Romam tūm subuertendam.
Neque vnquam dixi, quis ille, aut alius sit, qui id sit
facturus, licet tibi dixerim, quod non diffiteor, futu-
rum quempiam, qui nullo discrimine omnes aget. At
quis ille erit? Erit fortè ille, quem tu non credis futu-
rum. Aut fortassis vterque erit, aut forsitan plures
duobus

Lachis.

Ad lineam
hoc euenit pri-
die nonas Ma-
ias. anno
1527. cum
capta eſt vrbs,
olim totū q̄
cœperat orbe

duobus erunt. Sat bene noui ego quis ille sit. Dominus Deus sensim progreditur. Sed ubi furor in coeperit, videbis ingentem tumultum. Tu fortasse, nunquam, Imò neq; antiqui similem audierunt. Sed missos antiquos faciamus, qui omnino fuerunt magni. Hic saltem illos exæquabit. Quia hoc erit malū vniuersale, ubique. Italia tamen est, quæ pondus est sublatura. Ego quandoque Gotthos, Longobardos animo verso, qui multa mala Italiæ intulerunt, & quid dicam ignoro. Erit prorsum tumultus ingens & reliquæ erunt paruæ. Dices. Non credo. Credere tuum nullam nobis molestiam infert. Ego meam otheo functionem. Fidem tuam, quod ad me spectat, non magnipendo. Sanè vellem tuæ salutis causa, vt crederes. Peccata igitur sunt quæ flagellum inelamant. Et ideo ait propheta. (Propterea dabit, subaudi, dominus emissarios super hæreditatem Geth.) Nempe barbaros ex sua ipsorū patria missos, & qui illaqueandos alios à se putat, laqueo ipse comprehensus manebit. Venient hi emissarij. Et capient domos vestras, hæreditatem vestram, amœna vestra loca, & vestros fundos, ac villas vestras, famulos vestros, seruos vestros, & vniuersam hæreditatem Ceth, idest oppresorum. (Et domos mendacij in deceptionem regibus Israël.) Capient domos mendacij. Hi sunt illi, quibus vos pecuniam numeratis, vt mendacium vobis dicant. Ille astrologo pecuniam soluit, vt dicat mendacia. Vos in pernitiem omnes vestram contenditis. Vos namque primates circumuenitis, atque adeo omnes illos, qui vobis freti sunt. Dic mihi astrologice conscelerate, quem tu librum habes, quo ita decipias homines, totque dicas mendacia? Quo libro, quæne disciplina vera potes tu prædicare? O monache,

Carpitur iudiciaria Astrologia.

tu

tu astrologiæ nō dedisti operam. Tu sapere id non potes. Si adeo studiosus illius fuisses, sat haberes. Verum siquidem cognosceres, sicut ego noui. Equidem tot tātaque vidi, vt cognoscam deceptionem quādam esse. Fœmine ego volo vobis dicere, qualis sit astrologorū codex. Illi habent librum, qualis ille est, vbi sortes inquiruntur, cuiusmodi ego vnum vidi, cum libri pessimi sunt combusti, qui dicebat, vbi fors iam missa erat, vade, ad Mercurium, vade ad Saturnum, & quasdam præterea addebat fabellas, omnino denique iuxta modum libri astrologorum, hic, illeque sunt compositi. Te qui astrologo credis ipse in præcipitium astrologus secum adducet. Expecta modò, veniat afflictio, tatabitur te illud temporis ipse tua astrologia. Ah, vt te currentem videbo, vt etiam fugientem, & erit astrologus domus mendacij in tuā imposturā, vt textus hîc dicit. (In deceptionem regibus Israël.) Quo significatur circumuentos mansuros primates, aduersus quos Deus copias immitteret. (Ad huc hæredem adducam tibi, quæ habitas in Maresa, vsq; ad Odollam veniet gloria Israël.) Veniet horum gloria vsque in Maresa, & Odollam. Ironice hîc loquitur propheta, & in diuersum eius, quod sentit. Maresa sonat, in capite. Hoc signat ad capita vsque hoc malum venturum. Non gloria, non inquam gloria, sed vnus alius hæres veniet in hanc Maresa, vnus alius hæres Romam veniet. O sacerdotes qui amore induci non vultis, vt sacerdotiis abeatis. Veniet vnus alius hæres, qui vi à vobis illa auferet. Vsque ad Odollam. Odollam interpretatur testimonium. Veniet hæc tribulatio vsque ad testimonium. Testes scelerum vestrorum vestri liberi sunt, & vestri nepotes, vestraque scorta. Ad vestros amicos, veniet tribulatio, ad vestros adulescentulos cōsceleros,

Clades Romana luculentissime prædicatur.

Italiæ calamitas prædicatur clarissime.

tos,

tos, qui testes sunt vestrorum probrorum. (Decaluare, & tondere.) Decaluare Italia. Aliud est comam circumtondere, aliud decaluari. Et ideo vtrumque dicit. Erunt quippe, qui decaluabuntur. Et stirpitis euellentur capilli vestri, & decaluabimini. Capilli vestri primores, vestri liberi sunt, vestri nepotes, vestri amici, vestri famuli, è quibus hic in frustra concidetur,

*Qualis Italia
tempore Hierony.*

Ille ducetur captiuus. Decaluare igitur Italia, (Super filios deliciarum tuarum.) Tu in deliciis filios istos tuos nutris. Vos non studetis nisi scortis, & deliciis, vita vestra est iacere in lecto, garrere, spatari, commessari, libidinari, & denique vita vestra vita suum est. (Dilata caluitium tuum, sicut aquila.) Dilata caluitium tuum Italia. Aquilæ ubi insenuit, pennæ decidunt. Sic & tibi extrahentur pennæ, & capilli è capite reuellentur tuo. (Quoniam captiui ducti sunt ex te.) Abducen-

*Hoc opinor
impletum
anno. 1527
cum cardina-
les Caietani
abducti sunt
cui ipso etiam
S. Pontifice,
quasi non esset
vinctus oleo.*

tur captiui, neque prospere euadent, aliqui ex eis. Quare cum propheta omnes simul plangere debemus, & vlulare. (Super hoc plangam & vlulabo.) Vnusquisque modo plangat, vnusquisque agat poenitentiam. Plange modo Florentia. Certo enim tibi scio asserere, postea planctum minime profuturum. Agitedum, quia tempus elapsum est, nolo amplius vos morari. Dominico die concionabimur, antè verò minime. Benedi-

ctio domini super vos sit, qui est benedictus, in secula seculorum.

Amen.

Homilia vndecima, habita

pridie Idus Iunij. 1496. super
Michæam.

*Va qui cogitatis inutile, & operamini malum incubilibus vestris.
In luce matutina faciunt illud. Michææ. cap. 2.*

VIA NATURA IN SVIS progressibus, atque in suis actionibus tam est ordinata, dilectissimi in Christo Iesu, vt ab ipsis vsque suorum operum elementis, congruis modis, rationibusque in finem vsque contendat, ni aliquid obstat, idè dicunt scrutatores rerum naturalium, quos philosophos appellant, opera naturæ opera non aberrantis esse intelligentiæ, idest Dei. Atque hac de causa si nos in nostris functionibus naturæ æmuli effemus, quæ nunquam aberrat, non in tot laboreremur errores, quot nostris operibus adiungimus. Inter alia naturæ opera illud est vnum, omne quod mouetur, ab alio, vt moueatur necessarium esse, donec deueniatur, ad immobilem vnã rem. Omnes corporales motus, qui in orbe reperiuntur, sunt à cælo, quod dependet, & cietur ab immobili vnico. Corpus nostrum animæ imperio mouetur, ipsa immota. Vniuscuiuspiam corporis mēbra à corpore ceu à precipuo motore ciuntur, immoto ipso. Volens aliquis currere, & agilius citari, protrahit pedē, figitq; humi firmiter, & dein mouetur ad cursum. Itaque motus ille ipsius ab vno pendet immoto. Animal à cibo mouetur. Videt quippe animantis oculus cibum, & phantasiæ illius offertur cibus ipse. Appetitus inclinatur ipsam & mouet animantem

*Octauo phisi.
t. 28.*

Omnes motus corporales à cælo sunt mouent e.

Omnis motus ab immobili.

animantem ad cibum & cibus immotus manet. Appetitus igitur mouet ob finem aliquem semper, qui est immotus, præsertim si vltimus est finis. Et ideò si ille non est vltimus, oportet venire ad vnum vltimum finem. *Exemplum.* Ecce, sit hoc exemplum. Tu ob pecunias in forum te confers. Hic non est summus finis. Vis enim pecunias illas ad gubernationem familiæ tuæ, quam postea gubernans, in Deum refers totum, qui summus est finis, quò tu motus fuisti. Quo circa si vniuersi homines in vltimum se finem referrent, idest in Deum, omnia bene agerent. Sed sunt aliqui illorum, qui temerè suagunt, & citra scopum, sicut iuuenis, qui stipendia facit militaria, quia nescit, quo tempus transigat, temerè citatur, citraque finem certum. Hæ igitur actiones hominis quæ sine fine sunt, sunt actiones hominis, at non humanæ. Vnde aiunt philosophi homines aliqua agere inconsideratè, & citra scopum. Verbi gratia. Mouent quandoque hoc pacto manus, fricant barbam, aut gestiunt corpore, & simile agunt in aliis. Et hæ vocantur actiones operationesque hominis, idest, editæ ab illo qui est homo. Sed non sunt actiones humanæ. Namque actus humani, sunt illi, ad quos libero arbitrio mouetur homo, ac proinde à fine aliquo citatus. Sunt veruntamen, qui finem sibi malum præfigant, vt sensilem voluptatem, aut terrenum aliud quodvis. Isque horum finis, & quia malus est, & quia vltimus finis noster non est, vocatur finis inutilis, idque iuxta atque si ille nullum sibi præstituisset finem, cum ille beatitudinem veram non quærat, quæ germanus noster finis est. Et quia in christiana religione quicumque ad vsum liberi arbitrij peruenit, si non constabilito sibi ab se fine vltimo in vera felicitate, obeat, in gehēnam truditur, vt qui inutilem sibi finem proposuit, & beatitudinis

tudinis finem dereliquit, qui finis ei erat vtilis, ideò propheta noster hoc mane in clamat, & aduersus hos dicit. (Væ qui cogitatis inutile,) hoc est, qui vobis finē non constabilitis, veram beatitudinem, quæ vobis vtilis esset, sed mundana vobis finem proponitis, quæ etiā ipsa si non in summum finem, idest, deum ordinantur, vobis sunt inutilia. Hæc vice præludij priorū verborū prophetæ præfari volui, quæ ampliorem adhuc enodationem exigunt. Hoc tamen isagòges loco sit satis. Progrediamur vltèrius modò, & melius adhuc hæc ipsa verba explanabimus.

¶ (Væ qui cogitatis inutile.) Egent hæc verba maiori expositione, hac nostra tempestate præcipuè. Signum est, populum meum Florentinum inutilia cogitare, quia nō fixus manet in vltimo fine, imò musca quæuis circumuolitans cerebrum illi rotat. Vos vsq; adeò timetis, quia non habetis fidem. Vos in fide non estis solidati, & ideo inutilia cogitatis. Si viua polleretis fide, & deum bonum crederetis esse, hominesq; nihil absq; Dei nutu facere, certè crederetis, & cognosceretis, si recta ageretis Deum vobis suppetias laturum, neque adeò pauidi essetis. Nam qui hominem occidit, nequit manum mouerè, nolente Deo. Sed vos fide vacatis, neq; prorsus ei fiditis. Si hoc pacto illo freti essetis, nō quælibet exigua res, aut musca caput vobis in gyrum versaret. Adde quòd pavor hic, inde est, quòd non creditis vobis dicta. Si crederetis, & oculos haberetis, cerneretis, hunc esse ordinem vobis prædictum. Tu ipse tui mali in causa es, & tui belli. O monache tu ais Christum omnia agere. Verum est, Christum omnia hæc agere. Ipse vt, ærumnæ istæ adueniant, facit, id tamen facit, quia tu ipse in causa es. Hoc tu nō cogitas, vt quine Christo ipsi fidem habeas. Tu terrena cogitas, præ-

R terea

*Exemplum.**simile.**Eleganter de claratur quæ sint opera inutilia.**s. Tho. 12. q. 89. ar. 6.**Vanitas et instabilitas hominum vnde.*

*Cur vita hæc
res eius nõ
videntur no-
bis breues pro
fundissime, ac
doctissime.*

terea nihil. Ades huc. Ego tibi dixi omnem motum ab vno pendere immobili. Duo sunt immobilia, alterum superum, quod Deus est, alterum inferum, quod est centrum terræ. Omnia quæ inter hæc duo immobilia sunt, id est, inter Deum & centrum, mouetur. Cælum mouetur latitudine locali velocissime, & quod altius est cælum, hoc perniciosius mouetur. Et illi, qui supra omnes hos cælos sunt, vident motum illum tam velocem, & cognoscunt tempus, quod metrum est horum inferiorum, breue esse, & non prolixum, vt vobis videtur. Motus hic cælestis est velocissimus, & percurrit tantum spatij. 24. horis, vt forte sagitta sexaginta annis illud non transmitteret. Cogita modò, quanta illa sit velocitas, qua vigintiquatuor horis tantum spatij transgrediatur cælum ipsum. Et ideo qui supra sunt, nullum esse tempus reputant. Et si ante eos poneres mille annos, dicerent. Hoc nihil est, & cras transacti iam erunt. Et hoc inde est, primò quia adest illis æternitas, quæ nullum tempus habet, & infinita est, infraque tempus vident, quod terminatum, finitumque est. Et quoniam finiti ad infinitum nulla est proportio, ideo inferius hoc nihil eis videtur. Vident etiam hinc æternitatem, illinc autem tempus, quæ contraria sunt. Et quoniam opposita iuxta se mutuo posita magis elucescunt, ideo tempus hoc nostrum videtur illis, momento transire temporis. Vident præterea illic perfectum, infra autem imperfectum, videntque illic illud, quod est, hoc vero loci illud, quod non est, quia solus deus est, id quod est, ideo nullum tempus numerant. At nos qui hoc inferiori loco sumus secus centrum hoc, & secus medium rotæ, non videtes, aut non considerantes motum illum perniciosissimum, tempus arbitramur prolixum. Intuere rotam horologii, quæ tam procedit læte, vt motum eius non percipias, & ideo videt tempus prolixum.

Velocitas motus cali.

Cur temporis breuitas nõ consideratur ab hominibus e-gregiè.

Et

Et quidẽ partes illę superiores rotę velocius mouetur, quæ quæ sunt vicinæ puncto illi quod est in medio eius, & ideo cum motum illum non videas, non potes temporis breuitatem considerare, quia tempus est numerus motus, & ea re apparet tibi sensim ire. Itẽ quia homo cogitat mortem, atque illam timet, neque tempus hoc sibi deesse uellet, ideo non vult eius breuitatem considerare. Accedit huc, quod omnis homo perpetuò esse appetit, vel saltem sibi simile prognerare, propterea non cogitat de temporis breuitate, sed vnusquisque quomodo vitam possit multum differre, cogitat. Homo igitur nequaquam breuitatem temporis recogitat, quia terrenis immerfus est, neque sursum se, nempe ad deum, leuat, qui vltimus eius finis est, neque ad illum primum immobile, vbi motus perniciositatem cerneret, & huius temporis breuitatem, consideraret. Sed volumus denique in terris conuersari. Et D. Pau. Dicit nostra conuersatio in cælis est. Nostra conuersatio debet esse in cælis, & circa superna illa, ipsaque contemplari oportet. Quò igitur magis sunt homines terrenis immerfi, hoc minus temporis breuitatem cognoscunt. Nanque propterea minus superna considerant. Si tu in cælis conuersationem tuam haberes, si in tuum finem vltimum intuereris, qui Deus est, agnosceres mundum hunc nihil esse, videres vitæ huius breuitatem, defecturaque esse vniuersa. Defectura est Florentia, defecturę sunt Pisæ. Omnia quandoque sunt desideranda. Et veniet tempus quo iam nulla sit ciuitas, non erit aurum, non erit argentum, non inuenietur vestis, non visetur plata. Omnia defectura sunt, quæ sunt in mundo. Omnia splendore sunt induenda. Improbi autem in ignem sempiternum mittentur. Itaque omnes peruersi deficient. At verò qui in cælis consuetudinem habent suam, durabunt eterno, neque vnquam

R 2 deficient

*Arist. 4. Phi**si. tex. 100.**2. Ratio.**3. Ratio.**4. Ratio.**Philip. 3.**Sancti viri
clarus videt
huius vitæ bre-
uitatem quæ
mundo dedi-
ti.*

deficient, æternaq; fruuntur fœlicitate. Et ideò ait sapiens. Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Hoc primò incipientibus. In mentem veniat nouissimorum vestrorum, memento te mortis, & videbitis hunc mundum esse nihil. Proficientibus ait paulus. Tempus breue est. Reliquum est vt qui habet vxores tanquam non habentes sint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam non gaudentes, & qui emunt tanquam non possidentes, & qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur. Præterit enim figura huius mundi. Quasi diceret. Pudice agite. Ne ob tribulationes mœreatis. Ferte eas cum pace. Ne secundis rebus mûdi lætemini. Et cæteris quæ huius mûdi sunt immunes este. Præterit enim eius figura. Perfecti dicant cum propheta. Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in domino Deo spem meam. Hoc est in hos omne bonum meum est situm, si Deo meo adhæream, & in solo Deo meo spem meam ponam. Dñe mi ego me nihil esse video. Aeternitas ingens est, nolo equidem in creatura aliqua spem meam locare. Omnia posthabeo. Tu solus Deus meus es. Tu Deus es cordis mei. Scio, tibi adhærere, bonum esse, & qui aliis rebus adhæret inutilia agere. Tu solus ille es, qui es. Omnia sunt interitura. Vnus tu æternum duras. Quapropter filij mei, si fidem haberetis, & vestra conuersatio in cælis esset, vt Paulus ait, minimè tam essetis solliciti de terrenis hisce, & videretis, aurum, honores, ciuitates, atque adeò omnia, quæ mundi sunt fluxa esse. Verum quia vos finem vestrum vltimum animo non versatis, vos ex illis estis, quibus à propheta dicitur. (Væ qui cogitatis inutile.) Hæc dixi, vt priora prophetæ verba declararem. Aliter modò.

¶ (Væ qui cogitatis inutile.) Cum Salomon rogatus esset

Ecclesi. 7.

Proficientium
consideratio.
1. Cor. 7.Perfectorum
consideratio.

Psalm. 72.

Vnde tanta
hominum soli-
citus de ter-
renis rebus.

esset à Deo, quidnam vellet. Non dixit se optare aurum, argentum, aut temporarium quid, sed petiit sapientiam. Et Deus, quia vidit ab ipso spiritualia peti, dixit illi. Ego tibi sapientiam dabo, & aurum, argerumque, atque omnia tribuam. Et sic fecit. Quamobrem si vos à deo spiritualia posceretis, etiam temporalia obtineretis ab eo. Vos verò sola desideratis temporalia, & ideò Deus non vult tam cito temporalia vobis largiri. Si fides vera est, imò quia vera est, & tibi luculentam eam feci tot rationibus, nosse debes, qui bene ager, in almam iturum requiem, qui vero male in gehennam trudendum. Vnde errare ego non possum improbis mala, bona autem probis annuntiando. Legite scripturam, & inuenietis in veteri testamento, bene agentibus predicatum lac & mel. Signabat hoc promissam paradysum bene acturis. Et è regione improbis dicebatur, eos ipsos iudicandos, quod innuebat, eos in infernum esse mittendos. O monache tu igitur sub figura nobis bonum annuntiaui, quod nobis es pollicitus? Nequaquam. Sed res ipsas omnes, quæ tibi dictæ sunt habiturus es, non pro illis adumbratas alias tantum. Sed spirituale bonum præcipue tibi est promissum, quod Spiritus sancti, qui tibi concionatus est, est scopus. Florètia, verum est, me tibi pollicitum fuisse bonum, neq; palinodiam aliquo pacto recanto, neque recantabo. Aut si denique in tantam deuenirem insaniam, ad quam non spero me vnquam deuenturum, & dicerem me tibi mendacia dixisse, aut tibi dedisse verba, dicito tunc, me planissimè esse mentitum. Et si vnquam eò dementiæ deuenissem, quod, vt dixi tibi, nunquam futurum credo, dicito tunc, me è numero esse damnatorum. Vide quo ego modo tibi loquar. Dicito id absq; hæsitacione. Nã si ego vnquam diuersum ab illo, quod

spiritualia petim
da à deo.
3. Reg. 3. &
2. Paral. 1.
& sapie 9.
Petitiones nos-
træ quales esse
debeant.

Lac et Mel p
missa in lege
vete. quid.

R 3 tibi

tibi dixi dicetem, ego aduersus Christū loquerer, quia propter æternò anathema à deo essem. Sed Florentini mei habent fidē instar cere, quā quiuis, & quālibet paruus calor liquefacit. In tēpore credūt, & in tēpore tentationis recedūt. Ego tibi iam dixi, & itidē tibi confirmo res à me tibi promissas fixas, firmas, clarasq; fore. Nullatenus illæ deficere vnq̄ possunt. Illæ in pectore sanctæ Trinitatis sunt scriptæ. Quid tu vlteri⁹ vis? Sed sunt hi prauī homines, qui vbi senserint aliqd esse, cui adhærere possint, omninò lætantur, & cristas erigunt, vt qui cogitent, si qua ruina adueniret, grandes ipsos euasuros inde. Non tñ bene id cogitarunt. Dicite illis cū ista prædicātes illos videritis. Ipse primò dixit Florentiā afflictionē passurā, quia Florētię multa patrant mala, neq; iustitia colitur. At secūdo loco idem dixit, septē ex octo partibus tribulationū in improbos effundendas. Et ideo dicite improbis his, si de priori hac re efferuntur gaudio, vt alteram bene recogitent. Dicite præterea illis tertio. Ipse deinde dixit, Italiā haud quam esse medicabilem, & sursum deorsumq; versandam, & demoliendam, & vniuersos Italiæ principes labefactandos, & sic tibi dico, atq; cōfirmo hoc mane, nihil præsidij reliquum esse illis. Tu quā citissime hoc videbis. Et ideo dicit ppheta. (Væ qui cogitaris inutile.) Sineme modo parumper spiritū reuocare, & melius tibi hoc adhuc declarabo.

¶ (Væ qui cogitatis inutile.) Nonne vobis aliàs dixi, vobis loquor, qui fide pusilli estis? Si vobis vel tantillū suppeteret intellect⁹, aut ratiotationis, sat esset. Ego vobis dixi, esse actum quendam purum, & hic deus est, & puram quandam potentiam, & hæc materia prima est à philosophis sic nuncupata. Hæc pura potentia patitur, & non agit. Actus ille purus, idest Deus, agit, &

non

non patitur. Et ideo philosophi dicunt formam, verbi gratia, animam, quia dat esse materiæ, & corpus informat, participationem quandam esse illius actus puri, idest Dei. Et quanto nobilior est forma, atque ab hac materia separatio, tanto est fortior, & maiorum virium. Quippe quanto in re aliqua minus est materiæ, & plus formæ, tātō est potētior. Vnde Angelus, & si de minimis esset, adeò est potens, vt posset, totum hoc tēplum integrum, atq; stabile in agrum aliquem transportare, & ibi locare, si Deus sineret. Et tantarum est viriū angelus quilibet, vt etiā si minimus esset paradisi, si contra totum infernum tamen irrueret, totum contremefaceret, tanta est illius potentia, virtus, & gloria. Vnde vnus Angelus ligauit Satanam, qui tam potens, & nobilis erat. Ligauit etiam omnes alios malos genios, nullo eorum audente vel nutire. Hoc autem inde est, quòd Angelus beatus prope illum actum purum est, eiusq; affatim particeps, ideoq; tam est potens. Sic homines quò sunt ab his terrenis remotiores, & plus diuinorū participes, hòc sunt valētiores. Annò tibi de illo Equitio, qui maximus erat in dei famulatu exemplum narraui? Hunc virum fœnum aliquando demetentē, Pontifex summus accersuit, quā delatum erat ipsius nomen. Cumq; Pontificis summi nuntius cœnobium esset ingressus, intelligens Equitiū fœno metendo occupatum, per famulum suum accersit illum, qui, vt Equitio appropinquauit, tremere incepit. Et eodem pacto dominus ipsius eidem propior itidem factus, contremere etiam cœpit, cum tamen antea, hominē aspernaretur. D. Benedicto idē accidit. Nam cū Totila, flagellum dei, in Italiā venit, ipsumq; inuisit, videns Totila Benedictum è longinquo, tanta reuerentia atque timore in terram sese prostrauit,

R 4 vt

*Simile de exitu
guitate fidei**Interpretat
Hier. quæ p
dixit modū
explicans.**Ita impletū
est.**Egregia phi
losofia.**Mira poten
tia angelorū.**Vnde tanta
potentia in
sanctis angelis
sanctisq; ho
minibus.**Ex. B. Grego.
2. dial. c. 4.**Ex. D. Grego.
1. dia. c. 15.*

vt vniuersis esset miraculo. Erat tamen Totila nimis truculentus homo, nullumque hominum timens. Accurrit autē diuus Benedictus, illum subleuatur. Quid vero tibi inde vis monache? Id volo significare, Deum esse, vnde sit potentia, & per quem auferatur eis à quibus ablatam esse ipsi placuerit. Neq; in eo potentiam esse, si quis magno sit corpore, sed tantum in hoc, si magno præstet spiritu. Quò igit corpore quis est vastior, hoc est, plus expetit terrena hæc, & à deo recedit, minus præstat viribus. Ionatas quo tempore Philisthæi Israel impetuerunt, & provinciam illam vniuersam tremefecerunt, ita vt vnusquisque cauernis sese abderet, vno contentus comite castra hostium irrupit, & agredi occupat, atque viginti fermè neci dediderunt ambo ita, vt vniuersus exercitus labefactari inciperet. Quod cum Israelitæ animaduertent, qui latelant, cauernas egressi sunt, & Philisthæi propulsati sunt, & victi. Quid tibi per hoc vis? Volo dicere, à Deo solo robur tribui, ab eoq; fieri, vt corpus plus minus ve forte sit pro fiducia ab homine in ipsum habita, & ipsi fidem omni vi pollere. Cui rei tu fidis Italia? Robur non est à corpore, vt corpus est, sed à virtute intus manente. Italia tu fidis arcibus, cohortibus, castris, mœnibus, & omnibus corporeis. At vero, aio tibi, robur non esse in corpore, vt est corpus. Finge tibi paxillū ignis, & domum lignis plenam. Vtrum robustius erit, ignis ille pusillus, an ligna illa oīa? Certè ignis, tametsi corpus sit min⁹, robustior est, & virtute sua illa absumet. Cui igitur rei fidis Italia? Vbi virtus est tua? Ego dico tibi Italia, tene me benè, Deum à te virtutem abstulisse. Iam Italia effœta est? Italia iam tibi manus domini non adest. Vnus eorum, quos Deus inuehet, tremori erit mille Italis, & quinq; quinq; millib⁹. Et decē, decem

*vnde nostra
omnium vera
potentia.*

1. Reg. 14.

*Robur vnde in
rebus corpora
libus.*

*Ita implētū
est.*

cēm millibus. O improbi Florentiæ. Cui rei fiditis? Quid vestram spem facitis? Dico vobis. Actum esse de vobis. Confidite cuicumque rei voleretis. Cogitatis enim inutile. Omnia vestra consilia, omnes arces, turmæque vestræ, sunt inutilia. Frustra ipsi vos vexatis. Vnus est Deus, qui sit utilis. Vos pœnitentiam agere recusatis. Vos vestrum præsidium missum facitis, & rebus inutilibus adhæretis. (Ve igitur qui cogitatis inutile.) Sed sit mihi per te quietis venia tantillè, & melius adhuc id tibi aperiam.

¶ (Væ qui cogitatis inutile.) Ego vobis dixi. (Væ vobis qui cogitatis inutile.) Italia ego tibi dixi, per me non stat, sed per te potius, quæ medelam auersaris. Tu inutilibus rebus fidis. Medicus voluit tibi medelam vtilem adhibere, tu vero amolita es illam. Querere igitur de te. Nū memor es exempli, quod tibi narraui? Dixi enim tibi. Aegrotante domo ino illo, & curare ipsum volente medico, ipsum dixisse. Occludite bene fores illas. Communite bene arces illas. Medicus denique medicinam ei volebat porrigere, & ipse accipere detrectauit, & sic obiit. Quare Italia tibi dico, sume pharmacum. Tu noluisti intelligere. Tu alexipharmacum respuisti. Ne ergo in medicum que relas funde, sed in te. Medicus siquidem tibi dixit nullam esse opem medicam, præter pœnitentiam. Tu hanc reiicis, & sola cogitas inutilia. Et ideo dicit textus noster. (Væ qui cogitatis inutile.) Væ vobis homines, væ vobis scemina, væ tibi Italia. Tu de rebus consultas, & consultationes tibi nihil proderunt. Omnia sunt inutilia. Quia tu non amplexaris pœnitentiam. Tu denique peccatum peccato annectis, & de pœnitentia nihil iuuat intelligere. Et ideo consilia tua, & vniuersa quæ facis, inutilia tibi sunt futura. (Et

Parabola.

R 5 operamini

Praua improborum sollicitudo. operamini malum incubilibus vestris.) O improbi vos nūquam ne noctu quidem dormitis. Imò semper quī mala facere possitis cogitatis. Vos in stratis vris iacetis, & libidinē animo versatis. Vos cogitatis, quo pacto pauperculos opprimatis. Et ideò vos in vestris lectis malum operamini, non temerè, sed dedita opera. Vos semper quī possitis male agere, cogitabundī attenditis, & quonam modo, quæ Dei sunt, labefactare valeatis. (In luce matutina faciunt illud.) Non fat est vobis, malum, maloq; animo cogitare sed velociter, qualis solet aurora aduenire, ad exercendū illud, exequendumq; properatis. (In luce etiā matutina.) Idest palā, & apertè vos scelera admittitis, & malum exemplum populo exhibetis. (Quoniam contra dñm est manus eorum.) Manus istorum contra dñm est. O principes, ò p̄sules ditio vestra prorsus aduersa est deo. Ipse vobis hāc tradidit bonā, & vos illa abutimini, vos irridetis p̄nitentiam, quæ ex deo vobis p̄dicata est. (Et concupierunt agros, & violēter tulerūt, & rapuerunt domos.) Improbi isti vineā proximi concupiscunt, domumq; illius pauperculæ viduæ ita, vt omnia diripiāt. Italia tu populos aggrauasti, tu pauperculos oppressisti. Lachrymæ viduarum vociferantur, & plāctus pupillorum exclamant. Vos mōre grassatorum, bona subripuistis, cum sitis ipsi verè grassatores. Et ideo anuuntio vobis: Deum in latrones istos animaduersurum aduētare, quippe qui pauperculos expilarint. (Et calūniabantur virū, & domū eius, virū & hereditatem eius.) Hi cū aliquē cōpilare volūt calūniam illi struūt, & inurunt illi alicuius mali notā, & aiūt, ipsum in æde sacra expuisse, atq; hac rōne expellunt illum, & in hūc modū hi pauperes bonis suis exuerūt, & hereditatem abstulerūt per nequitiam magnam, & malignitatem.

Iccirco

Iccirco hæc dicit dominus. Quia vos latrocinati estis, & propter vestra scelera innumera, ait dominus. (Ecce, ego cogito super familiam istam malum.) Italia iuravit dominus se hoc facturum. Deo in mente est nocere tibi. Et quemadmodum ipse dicit in hoc propheta. Sic tibi ait hoc mane. Italia mala aduersum te, molior. Florentia praua, ait dominus, nisi corrigaris, in te molior mala. (Vnde non auferetis colla vestra.) A quibus malis vos non poteritis collum eximere. O improbi, ait dominus, vos laqueum meum non euadetis. Ille meditatatur fugam, ille alius vafriciem cogitat. Vos alios à vobis cōprehēdendos credetis, & vos capti remanebitis. (Et nō ambulabitis superbi.) O insolentes vos non tanto fastu incedetis, vos pudefacti manebitis. Arrogantes vos demitteris oculos. Italia tu oculos demittes, & pudefacta manebis modò. (Quoniam tempus pessimum est.) Hoc futurum est tempus pessimum. Hoc crudele tempus erit, lethiferum, & turbulentum, ita vt vnusquisque tremore concutiendus sit. Et væ his, qui in hoc durabunt tempus, quo tanta est futura strages, & tam late grassatura mors, vt qui non obstupescat, lit futurus nemo. Sed sine me tantisper interspirare, & prosequemur textum nostrum. ¶ Verum enim verò patres mei consolatione egent, & dicent, se hisce verbis maiorem in modum terri. Attende tñ fini huius capituli, & cōsolabimur dignos cōsolatione. Non semel tibi dixi, prophetā, quē explicamus, esse nobis pro baculo, & deū nobis hāc scripturam ministrare, prout opus nobis opus esse, videt. Sed ne dubita, quæcunq; tibi ego ipsum enarrās dixi, ad litteram tempore nostro implenda, iuxta atq; ego exposui. (In die illa sumetur super vos parabola.) Idest eo tēpore facta vestra in parabolā vertentur. O Italia pro uerbium, *Ita cōtigit.*

uerbiū, & parcemia erunt res tuæ. Concionatores etiã dicent populis. Vos videris qualiter cum Italia actum est. Ipsi fuit tribulatio prænũtiata, ipsa noluit credere. Aspiciate, vt labefactata fuerit, vt ciuitates eius sint destructæ, & dicet populis. Cauete ne & vos sic faciatis, ne in vos flagellũ etiã immittatur. O Florẽtia, improbi etiã te in parabolam conuertet, & dicent, tibi iuxta euenisse atq; Italiæ, atq; adeo Romæ, subuersis. Patres familiæ etiam te in parabolam assument, & dicent liberis suis. Cauete filij mei, ne aduersus bonum cõmune quid faciatis. Intuemini vt ille atq; ille ciuis in bonum publicum mala molitus, qui ipse credere noluit, occiderit, vtq; domus eius fuerit vastata. In hunc ergo modum facta vestra in parabolam conuertentur omnibus. (Et cantabitur canticum cum suauitate dicentium.) Aduersarij tui cãtilenam component, & canent aduersum te, & ob tuas afflictiones lætabuntur, & dicent. (De populatione vastati sumus.) Nos demoliti sumus Italiam. Dicent etiam vestri aduersarij. Obierunt præsides vestri, de primatibus actum est. Italia ad paruum numerum est contracta. Pulchra palatia diruta sunt, & ædes sunt collapsæ, omniaque corruerunt. (Pars populi mei commutata est.) Quasi dicat, altera superstita. Dicetur in Italia. Pars populi in seruitutem capta ductaq; est. Et pars fœminarum etiam, & illæ, quæ ita erant delicatæ in captiuitatem sunt ductæ. Altera pars populi relicta est, neq; omnes abducti sunt, Sed quò verba prophetæ intelligas, scito hanc esse historiam. Theglathphalasar rex Assyriorum venit aduersus populum Iudaicum, & expugnauit partem illius, & abduxit in captiuitatem. Dicebant Iudæi, post eius discesum. Ille non redibit vltra. Ille abiit. Ille regredi non vult amplius. Dicitur itidem & vobis

Sensus literalis huius loci egregie et copiose ex ipsa diuina scriptura.

4. Reg. 19.

vobis hodie? Ipse non regredietur vltra? Vides scripturam tempori quadrare? Ita illi dicebant propheta. & ipse eiulabat. Ego dico regressurum illum. Ceterum illi, qui non cogitabant, Deum ista efficere, dicebant. Ipse non redibit. Propheta clamabat. Ego assero rediturum. Et intelligebat, gladium domini rediturum. Euēnit, vt moreretur id temporis Theglathphalasar. In surrexit autem Salmanasar, & regressus est in locũ vbi erat pater eius, & vniuersa subuertit. Et cunctum illũ populũ captiuũ duxit, & in aliã terram abstulit, & omnia eduxit vsq; ad canẽ. Et vniuersa populat⁹ est. Aiebat igit̃ propheta. Vobis q̃ dicitis, ipsum nõ remeaturũ. Ego rediturũ aio. Et ipsi iterũ dicebãt. (Quomodo recedet à me cũ reuertatur, qui regiones nr̃as diuidat?) Idest. Quomodo à nobis recedit, aiebãt hi, si ad nostras regiões diuidẽdas regressurus est? Atq; hoc pacto prophetã irridebãt, quãobrem ipse illis dixit. (Propter hoc non erit tibi mittens funiculum fortis in cœtu domini Israel.) Hoc est. Non remanebit vobis vel palmus quidem terræ in Israel, quam vestram possitis iure asserere. Erat enim consuetudinis apud eos, funibus agros admetiri. Vos dicitis aiebat propheta, illum nõ reuersurum. Et ego vobis dico, ipsum reuersurum, & vestra abrepturum. Florentia modo ait. Ipse non regredietur huc, ipse reuertitur. Paucis hinc diebus dicebat. Equidẽ auspicas habeo literas. Ipse tñ ante aduenit. Quocirca Florentia vide vt spes deficient, quæ in hominibus locantur. Ego tibi superioribus diebus in curia dixi. Ne literis fidas Florentia. Ne in hominibus spem statuas. Fide vni Deo, qui si bene ages, haud dubie tibi feret suppetias. Spes in homine reposita momento temporis deficit, in deo statuta nunquã. Nolite confidere in principibus, neque in filiis homi-

*4. Reg. 17.
E. 18.*

Mos iudeorũ.

Psal. 145.

num

num, in quibus non est salus. Tu igitur dicis ille non venit. Tu quid sit facturus Deus ignoras. Ades dum fatue. Est hic clauus, qui in lignum hoc figendus est, faber capit malleum ferreum quo illum destrueret, & incipit clauum percutere. Clauum tenebat dolor, lignum lætabatur. Malleus confractus est, lignum incepit flere, quia clauus nõ erat destructus, & volebat in lignum ingredi. Et clauus lætabatur. Nam dicebat. Malleus ferreus confractus est. Ego quod libebit faciã. Quare quidã q̄ adstabat dixit. Lignũ ne fleueris, neq; tu læteris clauo. Faber siquidem alios adsumet malleos, & destruet te ita, vt in lignum penetrare nequeas. Faber est Deus. Mallei sunt eius copix. Clauus sunt illi, qui tibi mala inferre volunt. Lignum est Florentia, quæ plorat. Ne plores Florentia. Deũ siquidem non deficient mallei. At non redibit hic idẽ malleus. Ego non sum tibi dicturus, retrocessurus ne sit, an non, ob tuam incredulitatẽ, non inquam, sum dicturus. Hæc te multis bonis priuat. Dixit dñs se non posse edere miracula in sua vrbe, non quòd ille non posset. Sed de ordinaria potestate id intelligendum est, eum non posse idest nolle, ob illorum peccata, qui in ea degebant. Ita ego vobis dico, Vestram incredulitatem multa vobis tollere, quæ alioqui sciretis. Hoc vos pacto suspensos sum tenturus. Sed donemus esse, nõ tñ dico, ita rem habere, vt reprobeĩ ille, vt aliàs tibi dixi, & donemus itẽ non venturum. Ego tibi assero, deũ alios habere malleos. Et certus esto deũ regressurũ omnino. Nõ tibi regem Gallorũ venturũ, aut alios nuncupatim, dico, sed prorsus regredietur deus, neq; hoc deficient vllò modò & cũ lógẽ maiorib⁹ copiis ille veniet. Hæ siquidẽ nullius momẽti sunt. Ideò igit̃ omnino redibi de⁹. Dicebat propheta noster. Ego vobis aio regressurũ, & intelligebat

*Parabola qua
ostenditur deo
non defuturos
carnifices
vindicesq̄.*

*Incredulitas
impedimentum
diuinorum.*

Marci. 6.

Ita fuit.

gebat diuinũ gladium rediturũ, & rediuit Salmanasar 4. Reg. 17. filius eius. Sic & ego tibi dico, Dei gladiũ reuersurum 6. 18. omnino. (Et non erit tibi mittens funiculum sortis in cœtu dñi Israel.) Veniet igitur & auferet à vobis vestra sacerdotia, vestros episcopatus. Et erit gens hæc quæ nullũ reueratur, aut obseruet, neq; vobis vel spithama terræ remanebit in cœtu dñi, ait propheta, id est. Vos non eritis participes hæreditatis domini. Et ea re satius esset, nũc pœnitentiã agere, sacerdotiisq; abire incipere, quippe cum ipsis abituri sitis postea, idque vi. Et hæc prior est pars capitis prophetæ. Pergamus modo ad alteram.

¶ Oculi, qui præter carnem videtis nihil, spem nisi in hominibus carnis non locatis, minimeq; Deo confiditis. Scriptum est. Maledictus homo, qui cõfidit in homine, & qui ponit carnẽ brachium suum, idest, qui fragilitatem hominũ, suam ducit fortitudinem. Erit tanquam myricæ in deserto, frutex nõpe vilis deserti cuiuspiam. Fide igitur Deo & ne hominibus fidas Florentia. Quia De⁹ est, qui mouet homines, atq; ad eò omnia. Ecce de fabro. i. deo, dixi tibi, non illi posse malleos de esse. Ita tibi dico. Aspice huc tantisper. Ego manus, pedes, nares, linguam & corpus moueo. Cædo, quis hæc mouet? Sanẽ ille, quem tu non vides. Voluntas enim est, quæ omnia hæc membra mōuet. Et facit ire corpus, quò ipsa vult. Voluntas itaque est, quæ corpus ciet, quò velit ipsa, ni impediatur. O crasse homo, talis est Deus, qui mouet omnia, sicut voluntas mouet corpus. Sed longè plus Deus mouet cum hominem, tũ oia alia. Ita, vt non sit collatio inter hæc. Neque enim ille potest impediri. Ipse est prima causa, ipse primus est motor. Manus & pedes, qui mouentur, sunt exercitus eius, quos mouet. Ipse illos hũc illũc pro suo arbitratu

Hiere. 17.

*Hiere. 17.
6. 48.*

*Omnium rerum
occultus
motor deus.*

Simile de occulto dei motu quo omnia mouet.

tratu

tratu ducit, neq; citra eius voluntatem mouentur. At tēde parumper. Dum ego tibi ictum grandē volo impingere, si iuxta te manum habeo, retraho, hucque reduco, voluntas est, quæ per imperium amittit illam. Tu dicis tunc, ille retraxit longius manum, ille non vult me percutere, neq; percipis, me manum abduxisse, quò te validius peterem. Deus est, qui mittit omnia & qui man^o, pedesq; hūc illūc mittit, idest, copias suas, vt libet. Ictus ergo hic omnino erit. Quamobrē id fit?

2. *Phisi. at ex tu. 77. vsq; ad 87. & s. Th. 12. q. 1. art. 2. Peccata causa flagrorum Dei.*

Omne agens agit propter finem. Quare igitur hoc malum infertur Italia? Respondeo tibi, Deum velle hoc pœnæ malum illi infligere, ob malum culpæ quod ipsa cōmisit, quod valde inuisum est deo, vt quod sit aduersus increatum bonū. Vnde, vt illud amoueat, permittit hoc malū pœnæ, quod est aduersus bonum creatū, permittitq; hoc, vt illud auferat. Huius ergo mali tua culpa in causa est ò Italia. Tua crimina causa sūnt flagelli, & ideo de te ipsa querere Italia, & ne de Florentia queraris, tāquā ipsa in causa sit. Peccata tua sunt, quæ faciunt, vt ensis adueniat. Deus nouum quoddam bonum vult facere, quod cum introductum velit, opus est malū vetus eluat, & ea gratia ensis Dei aduentat. Ne ergo dicas manui. Ne me petas. Sed dicito illi, qui illam ciet te non vidente, ne te percutiat. Ne igitur de Florentia querere Italia, sed de te. Sic & tu Florentia mali tui es causa. Tuæ murmurationes, tua iniustitia. Tuæ similtates, tua crimina, Tua curia, causa sunt tui mali, & afflictionis tuæ. Maligni tui ciues nolunt bene agere. Nequam obmurmurāt. Tui mali causa Florentia intus est. Opus deniq; est verum dici. Ne in malum intuearis te iam iā imperētem. Sed in te intuere, & in tua vitia intranea. Neq; manui dicas. Ne me percutite. Sed si non vis te impetiturum iri, opus est, cures ne malum

Corrigenda peccata si volumus flagella euadere.

malum tibi insit, & peccata auferas, dein vero nullum timeas. Omissionis peccatum, hoc est, dum quis facere bonum ommittit, & cōmissionis, idest, Dum quis facit malū quodpiam sensu, intellectuque vos priuat, vt ne possitis cautiones adhibere, quæ vsui sint vobis futuræ. Vos eò loci venietis, vbi fateamini bonorum precibus Florentinam ciuitatem liberatam esse. Nos ad eam vos metam ducemus, qua misericordiam imploraturi adueniatis, & obsecraturi, quando vos nihil, quod Deo placeat, vultis intelligere. Vos denique dicitis. Non tot euenient. Audite quid dicat propheta. (Ne loquamini loquentes. Non stillabit super istos.) Ne hūc in modum loquamini, neque dicatis. Ille abiit. Aio vobis. Deus ipse reuertetur. Isti dicunt. (Ipse non stillabit.) Id non eueniet. Et principibus fiduciam faciunt. Ego autem dico vobis, Deum stillaturum, vt vobis prænuntiatum est. Deum stillare dicebant propheta, quando ipse tribulationes in hunc mundum mittit. Quia hūc nō pluit toto furore suo, neque omnem iram suam effundit, sed quodam modo instillat illam Deus. In inferno dicitur pluire ira furoreque Deus, vbi vindicta est intermina. Itaque quia hæc huius mundi pœna minor longè est illa tartarea, dicitur hūc ira Dei stillare. Adueniente ærumna, hi qui non credunt dicunt. (Non stillabit ille, super istos,) idest, super hunc populum. Ne credatis Deo tantam sæuitiam cordi esse, neque, si vnusquispiam prauus est, credatis, Deum idcirco velle populos submergere. Ita dicunt hi improbi, & non vident populum peccata tyrannorum sectantem, & prauorum, & ideo pœnas dabunt. (Non comprehendet confusio, dicit dominus Iacob.) Dicebant adhuc prauis, qui sub tempus prophetæ huius erant. Ne deritis domum Iacob pudefactum iri. Ita hi hodie dicunt.

Stillare Deū apud prophetas quid sit.

In inferno pluit Deus ira sua hūc autem eam instillat.

S cunt.

eunt. Creditis vos cœnobia tam malè accipiēda? Creditis vos puellas malè abducēdas? Creditis vos tot monachos peste occafuros. Creditis vos tot paganos rusti cofuè interituros fame. Atque hoc pacto hęc deludūt. Et ego dico vobis, extinctū iri tantam hęc huius temporis tepiditatem, & omnia euentura. Dicent ad huc prauī isti. (Nunquid abbreviatus est spiritus domini, aut tales sunt cogitationes eius?) Nempè quibus misericordiā versat. Quasi velint dicere. Ne credatis. Dominus bonus est. Misericors est. Ipse pro nobis sanguinem suū effudit. Quod si in nostram hęc gratiam fecit, quæ tanta sunt, creditis vos illi cordi esse, nos perdere? An non idem Deus est modò, qui tunc erat? Si in nostram gratiam obiit, non nobis hoc malū modò inferet, quod iste detonat, minas addens. Ne credatis illas esse cogitationes domini. Hic dicit Deum mala cogitare. Hoc nequaquā esse potest. Deus bona cogitat, nō cogitat malum. Ne itaque credatis, Deum in hunc modum stillaturum. Atque hoc pacto tepidi hi prauique hi, astrologique, & falsi prophetæ suadere curant principibus, & populis diuersum ab ipsa veritate, & vnumquenque decipiunt. Audi modo quid Deus respōdeat hisce tepidis, qui huiusmodi sunt, hisque falsis prophetis, astrologis, atq; improbis. Audi respōsum.

¶ Ait dominus, qui audit has suasiones malignas horum peruersorum sub specie boni. (Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui rectè graditur?) Veritas hęc est, ait dominus. Ego bonus sum. Ego rectus sum, rectà gradienti, & redeunti ad pœnitentiā. Sed meam tamen exeram iustitiā, obstinato animo mala perpetrantibus continenter, nolentibusque ad me regredi. Ades dum ait Dominus. Admisisti tu peccatorum millia? Maxime. Si tu ad me reuerti volueris, verba mea tibi erunt bona.

Male colligunt aliqui circa misericordiam dei, quā sibi promittunt.

In hunc sensum exponitur, illud cū sancto sancto miseris, &c. cum versu sequenti à multis grauisi. doctoribus, & ipso deo. Psalms. 17.

bona. Fœmina fuisti tu vana, & patraisti multa scelerata in mundo? Ita. Modo igitur reuertere ad me, & age pœnitentiam, & erunt tibi verba mea bona. Pueri si vos ante hac male morati fuistis, si multà peccatis redite ad me, & verba mea erunt vobis bona. Dicite bonis me eis futurum bonum, & misericordem, & improbis me in illos animaduersurum. O Italia, ait dominus, num ego tibi bonus nō fui? Non misericors? Non tecum misericorditer egi, ad pœnitentiam te vocando, & tandiu expectando? O Roma nonne tibi ego bonus fui tanta tolerans abste? Merita siquidem es, vt tibi terra dehi ceret, & vt infernus te absorberet. Tu tãdem ais, me bonum esse, atque adeò me tantum flagellum nō immisurum. Non videtur tibi me bonum fuisse, qui tandiu te tolerauerim? Equidem vltra quàm merebaris præstolatus sum. Tu omnibus peccatis referta es. O Roma, O Italia, tu omni bono aduersa es. (Econtrario autem populus meus in aduersarium cōsurrexit.) Populus meus, ait domiuus, aduersarius factus est. Veritatem namque persequitur, quam prædicandam misi, seruos etiam meos infectatur, quos semper improbi persequuti sunt, à sanguine Abel, vsque ad sanguinem martyrum, idque vsque ad tempus hoc. O improbi vos impugnatis veritatem verbis, & factis, & peccatis vestris, & præterea pauperes expilatis. (Desuper tunicam pallium sustulistis.) Facultates, quas vobis largitus fueram, in hoc dederam, vt pauperibus opem ferretis. Et vos in fastum, in vasa aurea, & argentea insumitis, & pauperes fame pereunt. O Præsides Ecclesiæ censum quem habetis, pauperum est. Itaque vos tunicam charitatis exuistis, neque solum id facitis, vt charitatem proximis non exhibeatis, & tunicam eis abripueritis, sed & pallium

Facultates ecclesia ad opem pauperibus ferendā.

lium adhuc abstulistis. Pallium illud est, quod parum regit. Vos verecundiam eis absterfistis, quæ modicum tegebat populos, & denique male agere erubescerent. At modo ob vestrum improbum exemplum non piget ultra iam illos, & omnes palam peccant, itaque vos abstulistis eis tunicam, & pallium. (Et eos qui transibant simpliciter convertistis in bellum.) Idest, peregrinis trans-euntibus nullam exhibuistis humanitatem. Peregrini etiam sunt homines simplices huius vitæ, qui continenter ad aliam vitam commigrant. Vos cum his belligeramini continenter, & eos persequimini, & nihil aliud quam obtrectatis eis. (Et mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum, paruulis earum tulistis laudem meam in perpetuum.) Audi quid hic textus dicat Florentia. Ah, sine me pusillum quietis capere, & ego tibi in hæc verba non nihil dicam. Vide, ut omnia congruant nobis.

¶ Audite hæc pueri, audite paruuli, quod contextus hic dicit. Dominus ait his. Vos mulieres populi mei deliciis suis eiecistis, & paruulis abstulistis laudem meam. Deliciae muliebres significant bonam vitam, quam vos abstulistis illis. O scelerata Italia, o ciues conscelerati. Ades huc senex scelerose, senex nequam. Probi senes parcite nobis. Ego de quibusdam scelestis senibus loquor, qui quonia capite incani sunt, sapientes sibi videntur, & omnem vitæ probitatem, honestatemque vastant. Sceleratiores sunt senes iuuenibus. Senex peruerse si sapientia incantie esset, ego ipse meos capillos curarem candefaciendos. Sapientia tamen in vitæ probitate est, quam tu hucusque non didicisti. (Mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum.) Spiritualliter etiam deliciae mulierum, significant dulcedinem illam lachrymarum, aut consolationem aliquam spiritualem

*Delicia bonæ
vitæ signant*

*Delicia spiri-
tus lachry-
mæ & diui-
næ consolatio-
nes.*

spiritualem, quam nonnunquam illis tribuit dominus. Hæ sunt deliciae ipsarum. Quippe quia literis operam nauare, nequeunt, dominus has illis delicias & consolationes tribuit. Vos improbi vestris criminibus expulistis eas domo deliciarum suarum. Ipse vellit regredi ad pristinam honestatem, & ad has suas delicias, & vos non vultis. O mulieres, o filiae, si vos regredimini ad has delicias, beatæ eritis. O quanta lætitia, & quiete, quanto gaudio vestra corda affluent. O quot delicias dominus Deus noster dabit vobis. Isti disertant de mulierum correctione. Aspice, quid hoc sit. Mulieres si ipsi viri compositionem morum vestrorum instituerent noluerint, facite quod vobis dico. Vos ipsæ opere illam præstare. Incipite vestes abiicere, usque ad omnium ipsarum inimicam, & vos ipsas corrigite, quando isti nolunt id curare. Tu dicis, velle te, oram vestri eximiam superaddi. Nihil moror, modo honestatem ibi serues. Fac tamen, ut quod opus omnino est ibi seruetur. Accidentaria alia non magnopere curo. Vobis non est cordi, ut scemina ad suas regrediantur delicias, & ad suam honestatem. Age dic mihi Florentia. Tu de correctione mulierum differis. Audi, quæ tibi dicam. In mentem deberet tibi venire, me tibi dixisse antequam appellatio sex fabarum statueretur, ut notares eos, qui contradicebant. Tu scis, me tibi dixisse. Nota illos, & attente vidè, quod venturum est. Modo autem id iam vidisti. Ita nunc tibi dico. Nota huic morum correctioni repugnantes. Et attente vide. At ego aliàs ex meo id tibi capite prædixi. Res indicauit postea, & manifestum fecit me id non fuisse commentum. Ita & modo res ipsa docebit, me ista non comminisci. Attende denique euentui. In nunc & refer illis

*Muliebris
mundi honestas, & correctio.*

S 3 hoc

hoc mane istud. (Et à paruulis earū tulistis laudē meā in perpetuū.) Laus domini in paruulis, nihil est aliud, quam ipsos ad laudādum illū reductos, & ad bonam vitam animum adiecisse. Vos autem non id vultis. Ego verum dicam vobis. Pueri videntur mihi sapientiores vobis. Pueri corrigi cupiunt, & simplicem vitam degere ad Christi canones. Vos autem non vultis. Pueri docete patres vestros, & dicite eis. Vos in hac parte aberratis. Docete illos correctionis rationem. Vos igitur laudem à paruulis abstulistis. O frater alia nobis negotia sunt. Hoc inquam, gerendum est etiam. Et nisi hoc geratis, nihil feceritis. Quāuis affatim de aliis vnā deliberetis, nihil decretum erit. Aio vobis, nisi vitia exterminetis, & ea quæ Deo displicent, consulatate, & quodlibebit facite, nihil definietis. Quod si quid fortē definitum erit, id cōtrā quā par sit, erit definitum. Italia tu nihil facies. Consulta quantum libuerit, congrega quantosunque hominum quoruncunq; cœtus voles. Nihil enim facies. Vnicum vestrū præsidium in Deo erat. Et ideò dicit propheta noster. (Surgite, & ite, quia non habetis hīc requiem.) Quasi dicat. O improbi Florētiæ fugite, fugite hinc, quia nō est hīc vestra requies. O principes Italiæ fugite, ne hīc amplius insistatis, quia nulla erit vobis requies. (Propter immunditiam eius corrumpetur putredine pēsuna.) Ob impuritatem vestram, & ob vestra peccata, & vestram nequitiam, veniet ensis & maximam dabit stragem. Veniet rerum caritas, & pestis, & fiet corruptio quæpiam, putredo quæpiam, qua tot moriantur, vt res sit futura stupēda. Obibunt in viis homines diē, & intumulati in eis remanebunt. Vade ergo Italiā neque enim tibi est requies. Fugite improbi, quia non est hīc

*Certissimis
historijs con-
stat ita po-
stea fuisse.*

hīc vobis requies. Age modo, da mihi pusillæ quietis veniam, & absoluemus contextum hunc, & domum te amandabo.

¶ Dominico die concionabimur. Precamini Deum, vt bonum aliquem nuntium nobis mittat. Videbitis nos minime victuros absque precibus, & bonis operibus. Vultis nummismata congerere, & grandem exercitum congregare. Exercete iustitiam. Florentia fac, quæ ego tibi dico. Cole iustitiam, & Deus tibi intelligentiam ad reliqua agenda tribuet. Aiunt improbi isti. Actum est de nobis. Ipse hinc venit. Ipse illinc venit. Et ego tibi dico, non esse tot postea futura. Tu tribulationem aliquam feres. Hoc sanè assero. O pater non sumus habituri foelicitates, quas tu deprædicasti nobis? Maxime. Sed tu instar pueri agis, qui semper poma intueris. Dū dicitur puero. Disce prælectionem hāc, & præmiū tibi erit hoc pomū postea, ille semper in pomo habet oculos. Itidem & tu facis. Ego tibi dixi, vt primo prælectionem addisceres. Id est, te prius tribulationem laturam Florentia, & deinde habituram tuas foelicitates. Tu fortē credis, afflictiones esse nubes per aërem errantes. Tribulaberis igitur prius, & postea consolaberis. Et si quæ tibi dicta à me sunt intuereris, videres ad amusim omnia euenire eo ordine, quo vētura tibi dixi. Non meministi quid tibi à me dictum sit iam aliquot hinc annos, dum tota Italia pace fruebatur, & omnia serena erant? Tunc ego scripturā illam Eliæ tibi exposui, qui latebat in petra, & plorabat. Et angelus ei apparuit, & percōtatus est ipsum, quid ei accidisset. Cui respōdit. Zelo zelatus sum pro domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Israël. Alxaria tuā destruxerūt, & prophetas

*Simile in eos
qui sine tribu-
latione præ-
uia, volūt gau-
dia.*

3. Reg. 9.

tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus. Nisus sum homines ad bonam vitam reuocare, & bene facere eis, & ad necem modum queror ipse. Cui angelus primo ostendit prius vetum validum, per omnem locum circumsonantem. Dein hoc vento commouebantur vniuersi montes, & sentiebatur magna commotio, post vidit ignem magnum aduentantem, & omnia exurentem. Mox vidit tenuissimam auram, quam vocabat Sibilum, omnia refrigerantem. Et scis, me dixisse tibi ventum significare famam in Italia venturam, quam tu nosti, duos ab hinc annos venisse. Et vbi que dictum est. Ille

Omnia haec intelliguntur de aduentu Regis Galliae qui ut erat predictus ab Hiero. accidit.

venit, ille non venit. Ille veniet, ille non veniet. Fuitque fama haec circumquaque sparsa. Vnde postea alterum natum est. Idest montium commotio, quos scis a me dictos esse typos principum. Et oculis hausisti vniuersos commotos, & conquassatos. Et tam magna fuit haec commotio, ut omnia penitus dissoluta sint. Imo adhuc ais, restat coniunctio. Aio ego tibi nullam remansisse compaginem. Videtur quidem tibi res ita sese habere, sed est tamen soluta quaedam copula. Et ideo venerunt iam haec duo, quae tibi dixi, prius ventura. Credere te oportet ventura etiam reliqua. Hoc est. Veniet prior ignis. Et hoc est tertium. Veniet tribulatio nunc ignis, veniet ensis. Scio enim tibi asserere, illum modum stringendum, neque vagina inclusum mansurum, neque ultra iam ociosum futurum. Et deinde post ignem veniet serenum tempus. Si igitur duo illa venerunt, crede euentura & residua duo. I, & lege quae tibi scripsi Florentia, & videbis omnia ordine, ut tibi praedixi. Et ut ego maiorem quam unquam foelicitatem promisi, ita nihil deficiet de pollicitis. Et ita dico tibi, venturum tempus, idque cito, quo male accipian-

Intelligit hoc Hiero. de libello suarum reuelationum ab eo iam edito.

tur

tur, qui te male acceperunt, & tuis etiam operibus indigebunt illi. Et erunt inter illos aliqui, quibus opus erit fuga sibi consulere. Dixi tibi praeterea, te iuste & sancte, quae aliena semper fuerunt possessuram, & denuo tibi assero, te possessuram, idque iuste. Opus est vicini isti tui aliquod perpetrent crimen, quo iuste possint tibi, quae illorum sunt tradi. Sine demum Deum agere. Scit siquidem bene ille, quoniam pacto hoc gerendum sit. Item dixi tibi restituenda tibi tua, & minorandam afflictionem tuam, quo celerius iustitiam exercitiam volueris. Verbum hoc de iustitia perpetuo feci. I, lege bene, cernesque, si tu non adeo cito quod cupias obtinueris, te ipsam in causa esse, quae ne minimum quid iustitiae exerceas. De te vna querere. Querere de tuo palatio. Hinc enim tuum malum progreditur. Proh quid tu ais pater? Opus est verum dicere. Magistratus tui, mali tui sunt causa. Dixi tibi superioribus diebus in palatio si ut bene tibi caderent tua, cuperes, improbis, oportere te, expurgare ciuitatem. Et primo curare oportere, ut clerus probus esset. Et adiunxi, si hic esset sacerdos aliquis, aut monachus, qui corruptelae ciuitatis tuae causa esset, ut ego tunc tibi dixi opus esse, curares, ut in illum a suis praesidiis animaduertetur, aut a Summo Pontifice. Quod si nollent facere, ut tua expelleres urbem monui, non tamen ita, ut malum aliquid facias. Tu omnia e contrario facis. Tu faues improbis, neque id imprudens, sed malo animo, & forte ob aliqua occulta dona, & denique non vis ius coli. Accerse huc Rotam, quam tibi dixi, & videbis iustitiam coli, & exercitio mandari. Accerse, o popule hanc Rotam, quia res bona est. Dum omnes ad consultandum congregati estis, assurgite, & dicitur

Prauis purganda ciuitas ut ei bene sit

S 5 tur

re. Nos volumus Romam hanc. Cum res aliqua bona est, populus illam amplecti debet, ita tamen, ut cum omni reuerentia, magistratus adeat. Sed populus denique dominus est. Sodomitico quoque flagitio impuros, qui ignes meriti sunt, non vultis vos punire? magistratus, quorum id munus est. Neque tu popule animum his appellis. At inquis, non id muneris est mei. Imò aliter habet res. Tu dominus es, tua interest cultum iustitiæ curare. Vobis non libet. Et ideo dominus inter mare montæque vos intercludet. O quem in modum ad me venietis postea, & dicetis. Pater interPELLA pro nobis. Et quoniam tu cultum negligis iustitiæ, quæque bona sunt, & Deo placita, orabo & precabor illum, quod & modo facio, ut te ita fustiget, ut demum iusta exequaris. Ad hæc ego intellexi, hisce diebus, vi oppressam in hac diuæ Reparatæ æde puellam, neque id curatur, cum tamen, qui nefas hoc admisit, pro talibus ausis, meritis fuerit, ut in sequenti illum vniuerso populo minutim concerperetur. Lusores intellexi domibus inclusos, ludo vacare. Et plusquam antea luditur. Oporteret, ut lex conderetur, ut ancillæ quæ ludentes in domibus dominorum suorum deferrent, manu mitterentur, & ut famuli qui lusores indicarēt, aliquo præmio id facerent. Multa bene agendi rationes essent, si tu velles. Sed ciues mei vos non vultis iustitiam exercere. Et ego vobis dico. Si vos illam non colitis, absque spe estote, & facite quicquid voletis, nihil obtinebitis. Præterea altaria hæc diuæ Reparatæ oporteret parieti admoueri. Quid enim deuotionis habere potest sacerdos populum coram se intuens, dum sacrum peragit. Multa erant dicenda, si exequi iustitiam, & bonam vitam in vestram ciuitatem

Animaduersione in prauos.

Nefas in templo admissum.

Lusores.

Iustitiæ cultus.

tem inducere velletis. Sed vos ciues mutuò inuidetis. Et alio aliquod bonum, vel proponente, vel faciente, alio oblatrat illi. Oporteret tamen, ut quando aliquis alicui ciui hoc pacto refragaretur, magistratus, ad quem spectat, illum accerferet, & ei diceret. Huc ades. Si tu rectum esse comprobaris, quod asseris, ego volo vindictam sumere de illo ciue. Sin minus, volo te pœnas dare talionis, idest, quas illæ merebatur, quem incusas. Si id hoc pacto stabiliretis, non tam late pateret vestra obloquutio. Sed vos nimis attenti estis ad vestras factiones, neque vindictam vultis de errantibus sumere. Vnde est, quod vestræ factiones ciuitatem demoliuntur. Agite regrediamur ad prophetam nostrum, & colophonem huic capiti addamus.

¶ (Vtinam non essem vir habens spiritum, & mendacium potius loquerer,) ait Propheta noster. Et ita ego vobis dico. Vtinam & ipse essem vir, qui non afflatus spiritu loquerer, & mendacia potius dicerem. O monache velles tu mendacia dicere? Ego in hunc modum mendacia vellem, dixisse. Hoc est, optarim ego, ut pœnitentiam egissetis, & iusta essetis exequuti, utque malum non obueneret, quod prænuntiaui, sicut inferius dicam tibi. Ego dixi Italiæ, si pœnitentiam non ageret, flagellum laturam, neque illi aliud præsidij reliquum esse. Et deinde dixi, ipsam non acturam pœnitentiam, neque illi remedium vllum relictum esse. Florentiæ dixi, nisi iustitiam exequatur, ipsam affligendam. Et deinde dixi, quia iustitiam non exercet, ipsam omnino vexandam. Et ideo verbis prophetæ dico. (Vtinam essem vir non habens spiritum.) Vtinam afflatus spiritus verba hæc tibi non fecissem,

Cohibenda inuida refragatio in consultationibus.

fecissem. Ah, velles igitur ex proprio fecisse cerebro. Ego vellem fecisse ea, vt Nathan propheta, qui dixit
 2. Reg. 7. et 1. Paral. 17
 Ibi dem.
 Daud. Vade ædifica domū domini. Et credidit afflatu se spiritus loqui. Sed cito eum angelus correxit dicens illi. Visum est tibi instinctu spiritus hæc dicere, & tuo spiritu ductus loquutus es. Quamobrem ipse abiit, & sese correxit. Ita ego vellem fecisse, & optarim visum mihi fuisse, spiritus afflatu me loquutum esse, & ræi capitis fuisse inuentum. Quocirca dicunt doctores omnes, si propheta aliquandò erraret cum sibi tamē videretur numinis impulsu, & lumine prophético aliquid loqui, ab angelo euestigio corrigendum. Et ideo cum toties ego tibi hæc replicarim, par est te credere non commētum meum ea esse. At vtinam instigatore spiritu Dei tibi ea non dixissem, sed loquutus fuisset potius mendacia. Nota aliud esse mentiri, aliud mendacium dicere. Mentiri est contra tuam ipsius mentem loqui, atque sententiam. Sed mendacium effari est, falsum dicere, dum credis te verum asserere. Et ideo vtinam quæ tibi ego dixi, dum asserui te non acturum pœnitentiam, commentum esset meum. Atqui spiritus domini hoc dixit. Et ideo miseret me tui, quippe qui vapulaturus es. Florentia ego dixi tibi, repulaturam, vt quæ iustitiam negligas, & dixi, vt notares obloquentes. Vtinam commentum meum esset, neque vlllo pacto verum, quicquid tibi in hac parte dixi. Igitur aliquam tribulationem latura es Florentia, quia iustitiam minime exequeris, id impredientibus tuis improbis ciuibus, qui eò nequitiae processerunt, vt non liceat alteri bonum proponere, quin alter illi obloquatur. Orate mulieres, & precibus vnusquisque vacet, quia nihil præsidij præter hoc

Mentiri & mendaciū dicere non sunt idem.

hoc vnum, reliquum est vobis. Et ideo propheta noster perguit, & ait. (Stillabo tibi in vinum, & in ebrietatem.) Ego stillabo tibi Italia, & dicam te laturam tribulationem, & verum erit. Sed tu tanquam ebria & temulenta aduersus me omne malum loqueris. Adueniente item gladio velut ebria eris, neque quid facias, scies, vt & aliàs tibi dixi. Et quoniam aliqui hoc flagellum venturum dicunt, vt eorum verbis vtamur, ad calendas Grecas. Ego tibi dico. (Erit super quē stillabitur populus iste.) Erit hic populus, qui modò est in Italia, Illos dico, qui sunt nunc temporis viui, super quem ira Dei instillabitur. In hos, dico, qui modò viuunt, flagellum descendet, & ideò vos probi lætamini. Audite quod vobis dicit dominus, congregandos nimirum vos ab illo omnes. (Congregatione cōgregabo Iacob totam te: in vnum conducam reliquias Israël.) Ne dubitetis vos probi, ait dominus. Ego enim congregabo in vnum totum Iacob, qui supplantator interpretatur. Idest. Ego congregabo omnes illos, qui vitia supplantarunt, & peccata, & omnes bonos eripiam. Ne satage Florentia. Qui enim benè aget, eruetur. Congregemur denique omnes ad bene agendum, & feruidè oremus, quibus rebus non minimum de tribulationibus detrahemus, & in vnum conducentur reliquiae Israël. Hoc est omnes ad eandem contendemus metam. (Pariter ponam illum, quasi gregem inouili, quasi pecus in medio caularū.) Ait dominus. Ego cogam in vnum omnes meas oues. Ego in vnum gregem reducam, idest in vnam ecclesiam. Et ex omnibus nobis vnus grex fiet, vnumque ouile sub vno pastore. Ego ponam eum. (Quasi pecus in medio caularum.) Hoc est in medio pascuorum virentium, & in vitæ perennis deliciis, atque in omnibus & spiritualibus & temporalibus bonis.

Ita fuit.

Congregatio electorum in æternam felicitatem.

bonis. (Tumultuabuntur à multitudine hominum.) Erit magnus hominum tumultus, idest, tot confluent ad fidem Christianam, & ad baptismum, vt magni sint futuri tumultus. Tumultus signat sonum illum vocum, qui exauditur in quàm frequentissima turba, & typus est laudis Dei quaquauersum diffundendæ. Erit hîc atque illic laus, per vniuersas ecclesias instar tumultus. (Ascēdet enim pandens inter ante eos) Dominus ascendet, & in vitam æternam ibit. At, ille iam iuit. Quomodo igitur ait illuc iturum? Significat ab ipso nobis indicandam viam docendo, quid nobis agendum sit, si ad vitam æternam ire cupiamus. (Diuidet, & transibunt portam,) Diuidet dominus improbos à probis, & boni transibunt portam, per quam dominus noster transiit, idest, transibunt per crucem, pœnitentiam ærumnas, simplicitatem. (Et egredientur per eam.) Hoc est, & in hunc modum vitam hanc egredientur, & in vitam æternam ibunt, (Et transibit rex eorum coràm eis.) Idest, Christus bonorū rex transibit, & in conspectu eorum erit, idque in die iudicij præsertim, quando dicet. Venite benedicti patris mei. Venite ad possidendum regnum, quod vobis paratum est. (Et dominus in capite eorum,) Statuet sese ibi dominus noster caput, & ad illam gloriam triumphantem nos perducet, vbi erit æternum laudatus Deus, qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Porta cali
quã sint.

Matth. 25.

Homilia duodecima, habita.

ta. 13. Galendas Iulij. 1496.
super Michæam.

Et dixi, audite principes Iacob, & duces domus Israel. Nunquid non vestrum est facere iudicium? Michææ. cap. 3.

ADMIRABILE apparet, Dilectissimi in Christo Iesu, cum sit homo res absolutissima omnium corporalium, in quam totus hic orbis refertur, & cuius magis peculiarem Deus providentiam habet, quàm ceterarum omnium huius mundi rerum, plures illi inesse errores, monstraque item plura, quàm in cæteris omnibus. In aliis rebus errores inuenias rarò; in hominibus plerūque. Sed qui benè contēplatur hominem & reliquas creaturas, ac proprietates, differētiaq; illarū, non miratur. Quia quæ sensu vacant, habent vnā formam, & quadātenus vnā animā, si sic vocare libeat, quam propensio quædam ingenita comitatur, quam sequuntur quæ non possunt sentire, neque aliud eis integrum est facere, quàm illam sequi, vt quam Deus naturaque eis indiderit, & constituerit. Brutæ animantes habent definitam phantasiā, quam semper sequuntur, & ideò nunquam ferè aberrant, quia ductrice illa vtuntur. Animalia enim ad sua aguntur opera, nempe à natura. Homo autem habet liberum arbitrium, & non habet circumscriptam phantasiā, vtpotè cuius phantasia intellectui sit ancillatura, qui intelligere potest omnia. Vnde hominis phantasia non est definita, sed ad multa, imò ad innumera extēditur. Quoniā verò homo cognitionem suam

Caput. 3. Michææ.

Vnde in homine plures errores quàm in cæteris rebus.

Cur pauca ex diuinis cognoscit homo.

suam sensuum adminiculo haurit, qui ea quæ in hoc sunt mundo duntaxat percipiunt, ideò homo exiguam habet cognitionem diuinorum, illamque ipsam è sensibilibus rebus hauit. Et ideò plus adhærescit his quæ huius mundi sunt, & in multos errores labitur, multaque edit monstra, in causa existente carnis aduersus spiritum rebellionem. Angeli tamen libero polleant arbitrio, non tamen carnis rebellionem habent, aut sensuum opera collectam cognitionem. Neque enim habent naturam aliam, quàm simplicem quandam intelligentia pollentem. Ideoque pauciores ex illis errarunt, & multo plures sunt angeli qui saluti facti sunt, quàm qui damnati, adeòque plures, vt nulla sit collatio numeri ad numerum. Homo igitur, quippe qui constet duabus naturis intelligenti & corporea, contiuuã patitur rebellionem. Et ideò in multos errores labat, & mōstra non pauca facit, idque plerunque, quod non facit angelus, qui simplici est natura. Dices tu. Annon potuisset Deus facere homini corpus minime rebelle? Responderetur. Cum sit anima per sese imperfecte cognitionis, necessuum fuit vt sensum beneficio cognitionem acquireret suam. Sensus verò, auctoribus philosophis, nequeunt nisi in corpore elemētis carneque, & ossibus constanti esse. Hincque ortum est inter animã & corpus bellum. Deus vero idem sua misericordia homini sufficiētem tulit opem. Tribuit quippe primo homini originale iustitiã in qua si constanter permanisset, eamque conseruasset non lapsus fuisset. At vbi ob peccatũ suum amisit iustitiã originale puris naturalibus derelicti homines in mille ceciderunt errores, & in mille mōstra. Vnde opus est Christi gratia, & meritis passionis eius, vt liberetur homo ab erroribus suis. Vnde dicit apostolus. Quis me liberabit

Longe plures
angeli beati
quã damnati
ex D. Tho.
1. par. q. 63
art. 9.

Vnde in testi-
num hominis
bellum.

Necessitas
gratia et me-
ritorũ Christi.

de

de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Christum dominum nostrũ. Gratia non venit sine fide. Et ideò opus fuit fide ad eripiendum hominem his monstris. Idque verum apparet à mundi initio hucusque. Omnes quippe homines absque fide pleni fuerunt erroribus in intelligenti, ac in appetenti portione. Vnde antechristi aduētum cū homines fide vacarent, in multos errores inciderunt, & in multa monstra in suo cultu idōlis ab eisde exhibito, quæ omnia postea Christi fide sunt obolita. Sed quid est fides? Fides est credere, quod non vides, Ait. B. Augu. Nec solum intelligitur quod oculis non vides, sed quod intellectu non cernis, neque capis. Si ergo fides est credere, quod non videretur ab homine per sese, oportet, vt ab vno quopiã alio ei sit illud propositũ. Ipse quippe neque sensu, neque intellectu illò pottingere. Vnde dicit Paulus Romanis scribēs. Ois qui cūque inuocauerit nomen domini, saluus erit. Aut quomodo inuocabunt, in quem non crediderunt, aut quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante? Quomodo vero prædicabunt, nisi mittantur? Et concludens rem ait. Ergo fides ex auditu. Auditus autem per verbũ Christi. Addiscunt itaque homines fidem è concionatoris lingua, & necesse est Deum audire per concionatoris ipsius linguam, cui credentes homines à multis eruuntur monstris, multisque eximuntur erroribus, quos admittunt. Quo circa rex Iosaphat credēs prophetæ, & deo fidēs, contra inimicos pugnaturus, dixit populo suo verba hæc. Credite in dño Deo vestro, & securieritis. Credite prophetis eius, & cuncta euenient prospera. Hoc vice isagòges textus nostri dixerim. Citra fidem igitur homines pleni sunt erroribus, & monstris, fide tamen erroribus & periculis eripiuntur. Ait dñs noster

Fidei necessi-
tas.

Fides quid sit.

Ioelis. 2. A-
cto. 2.
Roma. 10.
Roman. 10.
Roman. 10.

2. Paralip.
20.
Infidelitas a
mētē reddit
homines &
erroribus eos
implet.

T Esaiam

Esaiā. 7. Esaiā prophetā citans. Nisi credideritis, non intellige-
tis. Nempe ea, quę feceritis, sed cōtrā stulti omnes eri-
tis. Opus inquā est credere. Qui nō credit, non solū do-
no fidei priuat, sed sensum etiā illi de^o adimit, ita vt nō
Iob. 39. intelligat, quid sit ei faciēdū. Iob de struthione loquēs
Struthio hy- graphice illo hipocritā indicās ait. Priuauit eum deus
pocritam ad sapientia, nec dedit illi intelligētiam. Quo innuit, ho-
umbrat. minem improbū sapiētia à deo priuari, quę gratiā co-
mitatur, & deinde adimi illi intellectū ita, vt id ipsum,
quod faciat ignoret. Volo tibi in his, quę aqud nos vsu ve-
nire visuntur, exēplum apponere. Vidisti nevnq̄ mona-
chum quēpiam, bene agere de rectātem, honores am-
bientem, & hominū existimationē? Ille elegāti cultu
Amor mūdi atq; polito vtitur, de colorib⁹ rhetoricis garrit. Et ita
viles facit ho- vbi iam morū probitatē amisit, amittit & cerebrū. Di-
mines. cit enim quisq; dū ipsum videt. Aspice qualis ille mo-
nachus sit, quem amictum gerat. Atq; hoc pacto, quā
honorandum se existimauit, probris obiicitur. Et no-
lens bonam vitam credere, perdit & cerebrum. Cre-
dēs enim sese de bonis vestibus laudibus ferēdum, vsu
postea venit, vt cōuitiis pateat. Equidē ab vno tuo sa-
Exemplum. piēte aliquādo rem quāpiam didici. Hic enim cū col-
loquium cū copiā monacho vngenta spiranti sereret.
Dixit illi. Pater satius esset, vt allium oleres. Et procul
dubio verū illi dixit. Et amissum esse ab illo cerebrū,
præ se tulit. Quisquis igitur Christo non credit, mon-
strum euadit, erroribus quę impletur. Et tanq̄ fatuus
quispiā efficitur, quod ad multa spectat. Primò quod
Peccator fi- ad concupiscentē vim attinet, cum homo gratiā ami-
dei oblitus serit, & peccatis sese implicat, nec quę sunt fidei consi-
immane mō- derat, nullum est animal magis brutum, q̄ ille. Nam
strum. quod ad venerē spectat, bestia suapte specie cōtinetur,
suapte itē vase, ac tēpore idoneo. Sed homo qui fidem

& cere-

& cerebrum amisit, neq; vas, neq; tempus neq; speciē
seruat, & contrā multa bestialiter peccat, & in vene-
reis rebus deterior est, q̄ mulus, deterior q̄ asinus, qm̄
nullū modū in his obseruat, quippe qui cerebri iacturā
fecerit. Quod ad irascēdi vim pertinet, non solū pro-
pter venerea homo cōmouet, & belligeratur, aut pro-
pter cibū, vt brutū animal, sed cū alio homine bellū ge-
rit, propter rē, propter honorē, & gloriā mūdi. Brutæ
etiā animātes rutæ sunt ab his, quę sunt eiusdē speciei.
Homo vero ab alio homine minimē tutus est. Et dum
iter facit, nō modò reliquas timet animātes, sed timet
homines, ratus, nē fortē ipsum aggrediatur, & cōpilet,
& à sua specie non est tutus. Quod in reliquis animan-
tibus minime reperias. Animalia item reliqua nō tam
fera committunt prælia, nec tot fabricantur arma, at-
que instrumenta bellica. Quod ad voluntatem spe-
ctat hominis, qui fidei iacturam fecit, quiq; à Deo re-
cessit, peior ille est q̄ bestia. Reliqua siquidem animan-
tia, ea sequuntur in quæ ceu in fines suos propensa sunt.
Homo verò ad facultates, ad honores tanquā ad finē
se conuertit, & relinquit deum, qui finis illius est, ter-
gaque illi vertit, atque omnia contrā quā par sit, fa-
cit, vtpote, qui id quod in ipsum hominem, vt in finē
refertur, suum constituit finem. Et plenus erroribus
monstrisque euadit. Intellectus quoque hominum pie
ni sunt falsitatibus, erroribus, & mendaciis. Aspice
in scholas philosophorum, vbi tot sunt dissidia, hoc
illius, illud alterius ferente opinione, valde diuersa.
Necesse est igitur alteram esse falsam, alteram ve-
ram, & sic parum inter eos conuenit. Intuere etiam in
humanas & quotidianas res, & vide, quot sint iudicia
temeraria, quot mendacia ab hominibus dicantur. Ad
de quod homo facilius credit malum, quā bonum.

T 2 Si

De hoc elegā
ter Naso i. 1.
Meta. & E-
ras. i. Adag.
Dulce bellū,
& in quere-
la pacis susci-
ssis
me.

Scholarū dis-
sidia.

Iudiciorū re-
meritas &
varietas.

Pronitas ad credendum. Si serua, si leno, coram te obrectat alicui, si extrà Christi es gratiam, ilicò fidem adhibes. Et ais amico alicui tuo. Num nescius huius tu es? Nonne ego tibi dixi? Ille rem illam fecit. Et quandoq; homo ille bonus fortassis erit, & decem annorum experimento tibi notus, si tamen post de illo sinistrum verbum audieris, mox credis illud, & apud te omnibus ille bonis cecidit. Et quod est adhuc iniquius si tibi de aliquo malum fuerit sæpe ab improbis dictum, & semper mendacium esse compereris nihilo tamen fecius, si aliàs, iterumq; tibi idem referatur malum, adhuc fidem adhibes. Ecce igitur quot errores, quotq; monstra in homine gignuntur, qui Deum reliquit. Sed est adhuc peius. Videtur siquidem homines procliuiiores esse ad credenda inutilia & noxia sibi, quàm pro futura. Intuere, quàm sit difficile hominibus fidem orthodoxam credere, quæ tot nominibus vtilis hominibus esse visitur, & quando, quod nequit omninò esse, illa falsa foret, vt millies tibi monstrauit, tot rationibus adhibitis, deberet facillimè ab hominibus recipi, vt quæ homines pudicos, probos, terrenisq; affectibus expurgatos, reddat, ad deum etiam subleuet, & vitam beatam degere illos faciat. Itidè & quæ tibi ego dixi, tamen si falsa etiam essent, quæ tamen, vt tibi dixi, sunt verissima, credere prorsus deberes, vt potè quæ te in bonum inducant. Tu multum credes semper improbo cuiquam, Astrologo cuiquam, meretrici cuiquam, profligatis moribus homini alicui, ei vero qui te ad bonum reuocet, non vis credere. Denique omnes errores ab infidelitate manant. Considera hominem iustum, fide præditum. Quod ad concupiscendi vim facit, ille castus euasit, & à priore monstro eruitur. Quod ad irascendi vim attinet, semper modestus, mitisq; persistit, & ab altero monstro eripitur. Quod pertinet

Quantum in re fides orthodoxa sit recipienda.

Quantum de beatissimis fidei gratiis.

pertinet ad voluntatem, Deum qui finis illius est sequitur, & à tertio monstro liberatur. Quod spectat ad intelligentiã, fixus est in prima veritate, neq; vlli adhæret falsitati obstinatè, & quartū monstrū euadit. Adde quòd probus homo credit citius bonum, quàm malum, Deinde etiam citius, quæ ad salutem animæ ipsius conducunt, sequitur, quàm alia, quæ illi sunt noxia, atq; hoc pacto ab omnibus sese aliis monstris asserit. Et deniq; fides facit, vt homo credat, & bene agat omnino. Tu verò Florètia, quippe quæ fide vaces, in multos laberis errores. Isti ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt Florètia tu quãdoq; credis, & minima quæq; tētatio, & res quæcūq; quātumuis exigua accidens, à fide te separat. Fides tua instar est herbæ petreæ inna-

Luca. 8.

simile ex.

Luca. 8.

Ciuitas impbis plena variis monstris est.

Numer. 14.

Iosue. 5.

Isa. 94.

1. Cor. 10.

T 3 ageres

Hiero. consilia perpetua ageres si ad portas inimici essent? Si in fide manes robusta, nihil verearis. Vides me non proficiscetem hinc, sed fixum manere, neque quicquam pauere. Crede, nisi firmo inniterer fundamento, me non affuturum huic discrimini. Profecto si terrena amarem, & hic finem meum constituisssem, potius vitam amarem meam, quam terrena quæuis alia. Si Christo non inniterer ceu fundamento, & nisi ab eo scirem certo, quæ dico, putas vitam me crediturum meam huic periculo, veluti pro iaculantium scopo eam statuendo? Ego denique fortis hic permaneo, nec ab eo. Cum vides gubernatorem cymbæ immotum manentem, nec despondentem animum, aut mentem deficientem, tu qui in cymba es, ne utique paue. At cum gubernatorem scalmi animo linqui, conspexeris, clama tunc imò clamate vniuersi, misericordiam implorantes. Vos hucusque hoc non vidistis. Et ideò robusti estis in fide, neque adeò pauceatis. Fidite deo. Vnde oëverum est auxiliū. Sed sine me pauperum perquiescere.

Rehementia Hiero. indicendo. ¶ Ego hoc mane sermocinaturus vobiscum potius, quam concionaturus veni. Equidem vellem aliquando sedatius dicere sed præ zelo non licet nobis, non incandescere. Et ideò integrum non est sedatiore sermone agere. Cerno, ut vobis dixi, mostra vbique. O modicam fidem. Sed quid modicam fidem dico, imò sunt ad huc aliqui, qui ne scintillam quidem habent fidei, & præterea irrident etiam quæ diximus. Nisi credideritis non intelligetis. Vos sapientes Florentiam risu excipitis. Vos diuina non creditis. Florentia si, quæ tibi dixi, non facis, ne spera, votorum te futuram copotem. Tu neque pecunias, neque homines, neque cerebrum habebis. O monache alia nobis sunt negocia. Ego tibi assero ni prius hoc feceris, nihil facturam, & pudentia remanebis. Consulta, ut libebit. Siquidem ni prius bonas leges tuleris, & animis consulueris nihil

ris nihil obtinebis, quin potius verbera aliqua feres. Florentia tu denique corporalia cupis. Deus corporalia tua non curat, nisi prius cures spiritualia. Si voluisses credere, tu modò pecunias omniaque reperisses. Equidem scirem ipse modum comminisci inueniendi pecuniam. At quin facis? Cura id prius tu. Si enim non curaris prius, nihil aliud bene geres. Florentia quæ cœpisti consilium? Quid sapientes tui duos hinc menses egerunt? Nihil. Ego dico vobis in deterius in dies vos progressuros, nisi faciatis quæ vobis dixi. Equidem, quod ad me spectat nihil moror, promoueas ne hoc bonum an potius destituas. Tu credis huius rei magna me sollicitudine teneri. Parua me id afficit molestia. Ego ob honorem dei, & ob tuam vtilitatem hoc dixi monens, ut obstrepentes notares. Meum obij munus, tu demum signa illos, & intuere. Deus illis succenset, atque hoc ipsum tibi significabit. Primum signum erit, nullam habere gloriam, nullum honorem ex his quæ facient. Tu diuina irrides Florentia. Vos mihi omnes stulti videmini. Et Florentia ipsa Dæmonibus plena mihi videtur. Prætorium istud Dæmonibus plenum est. Angeli vero abscefferunt. Vos non vultis credere. O monache nos vellemus, ut miraculum æderes aliquod, & crederemus. Ah, attende paucis, quæ tibi de hac re dicam.

¶ Ego vellem, ut hoc mihi diceres. Deus è nihilo mundum condidit. Quamobrem? Necessè est dicas, quia ipse bonus est. Sic dicas oportet, ni velis deliramenta dicere. Opus erat illi hoc mundo? Minime. Si enim quod illi esset necessarius, eum condidisset, multis ante annorum chiliadibus eum creasset. Creauit igitur illud duntaxat quia bonus ipse Deus est, & ut suam bonitatem diffunderet. Quò fit, bonum sui ipsius esse diffusiuum.

Ex bonitate Dei colligit eleganter miracula semper futura cum necessariis fuerint.

Ex quo itidē elicitur, sponte à causis bonitatē propriā in effectus transmitti. Dic mihi, quæ utilitas causarum est, bonitatem suam in effectus diffundere? Sane nulla. Sed id faciunt tamē solū quia bonum diffundēdi sui sit appetens, quòque est maius bonū aliquod hōc plus sese diffundit. Sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita se habet magis ad magis, & maxime ad maxime, aiunt isti dialectici. Hoc est, si res quæpiam magna sit, longè latèque etiam sese fundit. Quod si maior sit, magis diffunditur, atq; adeo si sit maxima, maxime diffunditur. Si igitur in hominis gratiam hunc orbem Deus condidit, tātumque boni diffudit, & vt fieret homo ad nos vēnit, simulque, vt nostra causa moreretur, persuades netibi Florentia, si Deus, videret ad salutem tuam facere, miracula minime daturū tibi? Persuade tibi, si saluti humanæ id cōducere videret haud dubiè angelos huc mittendos ab eo hominibus allocuturos, eisq; familiariter vsuros. Sed nouit ipse homines nimiū familiariter angelis vsuros, & diuina vilipēsuros. Et ea re Deus in euāgelio epuloni illi respōdit, qui in inferno erat, & dicebat Abraę. Renuntia fratribus meis, me hoc loco teneri, ne & ipsi in hos cruciatus veniant. Habent Moysen & prophetas, audiant illos. Epulo denique instans, ait. Non pater Abrahā sed si quis mortuus resurrexerit, ieritq; adeos, crederent. Cui Abrahā respondit. Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credēt. Quocirca debetis credere si bonū id esset, salutiq; expediens hominū, miracula omne genus in eorum gratiam Deum editurum & missurū vt tibi dixi, angelos suos, quibuscū conuetudinem ducerent. Sed Deus qui sapiens est, & omnia in sapiētia facit, cum sapientis sit ordinare, fecit & constituit naturalia hæc omnia, deinde fecit hominē

& sensus

& sensus illi dedit, & intelligentiam bonā, vt hæc quæ in orbe sunt percurrens philosophiam, scientiamque naturalem sibi parare valeat. Et iccirco cernis à Christo nulla nobis philosophiæ monumēta derelicta, neque aliquod ab ipso miraculum editum quo philosophiam assereret. Cuius ratio ea est. Cum enim hominum lumine naturali hanc possit sibi cognitionem adscicere, studioque philosophiam discere, non opus fuit miraculo comprobata fuisse. Atqui iam inde ab initio fidei Christianæ miraculis multis ipsam fidem comprobata oportuit. Natium quippe lumen illi non est capiundæ. Neque ea edita etiam erant opera, per quæ citra prodigia probari posset, vt potest in præsentia, & ideo tūc Christus infinita fecit miracula. At modò iam tot Christi operibus fundata fide tot deinde cōstabilita Apostolorum, & sanctorum egregiis factis, & martyrum etiam sanguine, non sunt necessaria prodigia ad adstruendam illā. Tot rationibus id tibi luculentum feci, vt, qui non crederet eas, neque miraculis assensurus sit. Sic & quæ tibi alioqui dixi tot argumentis ostendi, & iam tot signa his attestata sunt, vt miraculis nil opus sit ad probationem ipsorum. Tu cernis opera bona quæ ex fide hisce adhibita sequuta sunt, quæ tibi ego dixi. Annon tibi hæc videntur prodigia? Annō diuina tibi hæc vidētur? Nota verò, qđ ego tibi dico. Quando iam tādē, ab hac fide deficerent, probi & maligni peruersique homines ita inualescerent, vt has rationes, quas tibi dixi, conuellerent, & è manibus simplicium extorquerent, Christo fidens in quo tota nostra spes est, assero paratos nos esse, ad comprobanda hæc ipsa miraculis. Sed modò tu cernis obgannientes, superciliosos esse homines, stultos, fatuosque. Quā obrem de fidei gradu nullum deiiciunt.

T 5 næ solæ

Regulatopi-
ca.Cur hodie de
us nō mittat
nobis angelos
qui nobis fa-
miliariter
vtantur.
Lucæ. 16.

Ibidem.

*Christus nul-
la monumen-
ta philoso-
phiæ, nulla
que miracu-
la edidit, qui
bus philoso-
phiā nos doce-
ret idq; qua-
re.**Cur fidē mi-
raculis consta-
biliendam cu-
rarit Deus.
Ad fidei pro-
bationem iā
non esse neces-
saria mira.**Aemuli Hie-
ro.uales.*

ne solę ipsos reuincunt. Ea; gratia miraculis nil opus est. Cumque id fixum forteque perstet, opera alioqui adeo sunt luculenta, vt miraculis nequiquam egeamus. At dum egebimus, precabimur Deum, & ipsum assuturum in manu potenti confidimus. Modò autem tute cernis, hinc non opus esse. Sine me modò parumper quiescere.

Fides Hiero.

Matth. 12.
et Luca. 12.Tacite dicit
Floren. firmi
les esse Iudæis
in petitione
mira.

Esai. 6.

Totius Italia
Ecclesiastes
Hiero.

¶ Generatio praua & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei. Iudæi tot Christi prodigia viderant, & tamen quotidie miracula flagitabant. Et ideo dixit illis. Vos generatio estis praua, & adultera & petitis prodigia, attamen non habebitis ea. Quippe qui edendis prodigiis etiam non estis credituri, vt neque editis credidistis. Erat generatio illa in sese praua, adultera autem quia deum sponsum suum deserebat, & per peccata deficiebat ad diabolum. Regrediamur modo ad textum nostrum, qui dicit. (Audite principes Iacob, & duces domus Israel.) Idest, Adesto dum Iacob popule peccato vacans, & Israel, idest, clere & presules ecclesie audite hæc. Audite audientes, & nolite intelligere & videte visionem & nolite cognoscere. Venite huc presides Italiae. Venite huc magni ciues. Ego enim non soli Florentie: sed vniuersae Italiae concionor. Audite hæc. Non audiunt. Amiserunt aures gratiae. Audite igitur, & lumine saltē naturali intuemini. O magistratus, o sapientes Florentie, audite hæc. Vtrum est preciosius anima, an corpus? Vah, quis id nesciat? Est anima longe preciosior. Mihi verò tu id, videris ignorare. Igitur dic mihi, vtrum tu credis à deo maioris duci, animam, an corpus? Vah, hoc lippis est, & tonsoribus notum. Mihi videtur, abs te hoc nesciri, qui infantilia agas, & eos operibus referas, qui nesciunt, vtrum pluris sit pendendum, anima, an corp⁹. Persuades tibi Italia, psuades tibi Florētia, à deo pluris

pluris tua corporalia bona fieri, quā spiritualia? Si tibi vel scintilla est naturalis luminis, vel hoc deberes nosse, bona & mala naturalia ad spiritualia bona tanquam ad finem referri. Accede huc. Credis, deum primam causam, vnde reliquæ omnes causæ pendeant? Maxime. Ille igitur hos ductat exercitus & aerinas has immittit. Ita habet. Quare? Profecto vt obstacula boni spiritualis amouerentur. Hoc est, vt peccata tollat. Causa igitur tribulationis tuæ peccatum est. Leua igitur oculos tuos, abole peccatum, quod tui mali in causa est. Sanci bonas leges, & amouebis aerinas. O monache aliud faciendum est. Et hoc etiam faciendum est. Et ni hoc facias, neutrum feceris. Denique tu ais. Aliud nobis gerendum est. Ni tu hoc feceris tantum tibi obstaculum erit permittente Deo, vt neutrum facere valeas. Condite inquam, leges bonas, & pellite peccata. Hoc est quod ad vos spectat. (Nunquid non vestrum est scire iudicium?) Non esset munus vestrum à ciues ecclesie presides fidei nosse dogmata? Non vestra esset functionis ecclesiastica curare, & leges bonas ferre? Num hoc vestrum non est munus, istud nosse iudicium? Iudicium nempe discretiōis, quo intelligeretis deum populo succedere. Tu denique pergis dicere. Equidem vellē prodigia videre. Ego aio tibi, Italiam subuertendam, & causam huius mali esse peccata. Non vides tu, quæ fiunt, peccata? Annō hæc dictorum meorum est comprobatio? Quid tu vis miracula? Nonne hæc sunt comprobationes assertorum à nobis. Ionę citra miracula est fides adhibita. Et ablato è medio peccato, auersum est & flagellum. (Nunquid non vestrum est scire iudicium?) Nimirum Dei & ipsum tandem vindictam de peccatis istis velle sumere? Persuadetis vobis ipsi deum non supra esse neque ab illo hæc geri? Ingrata Florētia. (Nunquid non vestrum est scire iudicium? Nū non ad te spectat Florētia intelligere, te

Mala tempo
ralia ad hos
nobis mittit
deus ut am-
ueat mala
spiritualia.Peccata cau-
se sunt tribu-
lationum.Munus prin-
cipum bonas
leges condere
& expellere
peccata.Iona. 3. Mat-
th 12. &
Luca. 11.
Alius item
sensus egregi-
us.

etc

esse ingrata? Magnum de te iudicium fiet. Nonne tuū est recognoscere misericordiæ incrementa, quibus te Deus cumulauit? Vos omnes ingrati estis, & ideò exicabitur vobis misericordiæ fons. O vos pristini status ciues non vestra interest agnoscere misericordiam, quæ Deus vobis exhibuit? Si tu etiam modo ingratus esse pergas, væ tibi. Tene me rectè, ni recta geris, væ tibi. Deus vos omnes in vno libro cōscripsit, vestra itē peccata scripto cōmisit. Et ni bene egeritis, væ vobis etiā num. Te qui eras sub pristino statu, cui vel tabernam extruere non licebat, neque poteras tuam locare filiā, Deus modò eruit, & de accepto munere ingratus es? Tu aduersus Deum, seruosque eius agis. Tu oblitus es seruitutis Aegyptiæ, & catenarū, quibus te soluit deus. Ingrate, ingrata, deus tibi exiccabit fontem misericordie suæ. Vobis etiam, qui extra eratis, & quibus semel patriā cōspicere datū est gratis, nisi quæ dicit deus cre datis, potiusq; ingrati fueritis tāto munere, deus fontē suæ misericordiæ arefaciet. Florētia. (Nūquid non vestrum est scire iudiciū?) Si tu ingrata fueris, deus arefaciet tibi misericordiæ suæ fontē. Nū igitur gratias nostras habituri nō sumus? Ita. Sed nō huic aut illi pmissæ sunt. Et citius tardius ve tribuentur, pro tuo iustitiæ cultu. Nota benè verba nostra, neque vltra quàm par est, illa extendas. Nisi hoc consilium adesset, à vobis ipsis mutuò expulsi, occisi & in mille frustra dissipati essetis, sicque tua ciuitas vastata esset, nisi consilium hoc fixum mansisset. Et possit adhuc tempus aduenire, neque dictis à me hoc repugnat, quo ipsum hoc consilium, etiam interierit. Attende verba mea. Ego non assero ita futurū. Ego aio cū pollicitis non pugnare. Sed crede hoc, qui non recta vadunt, id quærere, vt domus eorum contlagrent, & vt iidem ipsi corruant.

Et

Et postea omnia reficientur componenturq; Ne mea verba extendas. At vero qui hoc fiet? Vah, à Deo quæris modum? Ego in pectore meo habeo modū. Minus tempus quæ sit in vno mense aut dimidio, sat esset vt omnia fierent. Deo non deficiunt modi. Ego non dico ita futurum, tene me exactè. Hoc consilium tibi deus dedit. O Florentini magistratus. (Nunquid non vestrum est scire iudicium?) An non muneris est vestri, hoc recogitare, quod vobis dixi? Age sine me pusillū animæ resumere, & pergemus.

¶ (Nunquid non vestrum est scire iudicium?) Nonne vestra interest, quæ vobis dicta sunt facere? At vobis aliud faciendum est. Fac prius quæ bona sunt. Et deinde tēporalia curato. Primum quærite regnum dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis. Regnū Dei quærite prius & iustitiam colite, & omnia alia habebitis. Hæc verba dixit Christus. Ipse est deus, ego illi credo. Nos etiā credimus ei, tibi autem non credimus. Tu neq; Christo etiam credis. Aspice, vt ego tibi audacter loquar. Ego tibi quæ admodū locutus est Christus, Iudeis loqui volo. Si crederetis Moyse, crederetis forsitan & mihi. Ita & ego vobis dico. Si vos Christo fidē adhiberetis, adhiberetis & mihi forsitan. Etenim quæ tibi dico, Christi verba sunt. Vide num tibi clarè dicā. vtiq; & mihi crederetis, quia ex deo veni. Si tu Christo crederes, salutem animæ quæreres, & faciēda ea curares, quæ in honorem dei cedunt. Vos deniq; miracula quæritis. Iudæi etiam miracula quæsierunt, nec tamen crediderunt postea. Sic nec vos etiam crederetis. Qui Christo fidem adhibet, bonis vacat operibus. Vos nullis bonis operibus vacatis, vos nihil iustitiam curatis, sed omnia iniqua agitis. Credis me latere, quid tu facias. Et quæ munera accipias? Hic amicum diligit suum,

Quatenus p
missa Floren
tia, intelligē
da.

Nota de gu
bernatu Elo
rentino post
Hierony.

Ordo operādi

Matth. 6.

Ioanis. 6.

Effectus vera
fidei opera.

suum, & aliud vult. Ille alius aliud cupit. Quisq; quilibet faciendi autoritatem sibi sumit. Vestri isti magistratus videtur mihi in manu habere quæcunq; voluerint facere. Vnusquisq; pro sua libidine re gerit. Nullus illis est iudicium corrector. At honorē mihi obiicies magistratum. Ego tibi respondeo magistratus honorem esse, iustitiam administrare & exercere, & iudicium qui corrector est iudicium subijci, quo diiudicetur, perperam ne se gesserit in functione, an non. Vos ecclesiasticis implicamini causis, cum vobis id agere nefas sit, nisi, quatenus superioribus diebus vobis dixi, nimiram dū dixi si sacerdos aliquis prauus, idēq; animarū esset pernicies, aut ciuitatis, vbi ad superiores de eo relatum esset ad summū vsq; pontificē, neq; tñ illi vellent, his reb⁹ cōsulere, licere vobis illū vrbe pellere, patria q; Vos tamē rebus implicamini aliquibus, & excōmunicatione nectimini ea munera obeūtes, quæ vestra nō sunt. Scis vero qd sibi excōmunicatio velit apud Christianos? Verbo absoluā. Nihil aliud anathema aut qd idē polleat, excōmunicatio est, quā esse quēpiam ab ecclesiæ cōmunionē excisum, & in Dēmonij manus tradi. Et ideō magistratus qui in excōmunicationē labit, diabolu sibi dominātem habet. Et ait. D. Tho. excōmunicato resin dies peius procedere omnes. Infamē quempiam, Sodomitam quēpiam tu quinquaginta aureis impunitum relinquis, & ei qui in ecclesia expuit, nullam non vis pœnam infligere. Tu lethalia à venialibus non distinguis. Deniq; vos ne tantillum iustitiæ administrare vultis. Cū vos animū induxeratis pœnas fumere de fontibus, ego in clamabam hīc. Ne feceritis hanc rem. Vos vero aiebatis. Iustitiam iustitiam exerceri oportet. Ego autem intelligebā vos appetitu vltionis plenos, nunc autem cum vos in peccatores animaduertere

salubre recip.
vt iudices
alijs iudicibus
rationē redant
functionis suæ.

iudices laicos
nefas est
causis ecclesiasticis
implicari.

Excōmunicacionis
nocu-
menta.

Hec sata
na traditio
ab Apostolis
corporaliter
etiam fiebat,
vt docet. S.
Thom. 4. d.
18. q. 2. ar.
1. q. 2. ad. 3.
et. 1. Cor. 5.
l. 1. c. 1.
Timo.

maduertere oportet, & sceleratos, & impios, nihil iuuat facere. (Nunquid non vestrum est scire iudiciū?) Num vestri non esset muneris, ius dicere, & illos visitatores creare, quos aliās vobis dixi? Vobis iustitiam vllam exercere non est cordi. Et ideo tempore tribulationis vos ceu vincti, stulti, obsupfactiq; remanebitis. Ni ea quæ vobis dicta sunt, egeritis, ne auxilium expectetis dei à vobis statuari. (Nūquid non vestrū est scire iudiciū?) Pergit ppheta noster & ait. (Qui odio habetis bonū, & diligitis malum.) Audi quid dicat. Maxime inquit verū est, vobis odio esse bonū, & malum à vobis diligi. Vos bonū vestrum detrectatis. Ego vobis dixi, vt Rotæ iudiciū induceretis. Et ille dicit. Aliorū suafu hoc dicit monachus. Tu nil nisi malū cogitas. Mihi quādoq; suggesta sunt aliqua. Sed ego nō ferē alicui fido. Ne tibi persuasū habeas, me tā esse procliuus credulitatis, vt oīa statim credā. Tu me expertū reddidisti. Ego prius omnib⁹ fidebā, modō dicit mihi aliquid, ego illud prius recogito exactē, & iusta libra trutinor, ne fallar. Et scis à me cognitū, quicūq; ille fuerit, q mihi voluerit imponere. Tēplū patet oibus, nec quēquā ego phibere, ne ingrediatur possum, neq; tibi persuadeas à me plus alterū altero amari. Ego nullū habeo amicū præter iustitiā. Et si fratrem meum cōprehēderes, si ego tibi illū aut quēuis aliū cōmēdaro, & nō potius, vt qd iustū est exequaris, dixero, ne vltra mihi fidē arrogato. Nullus ad me veniat recomēdationē sui à me precatur⁹. Dixi enim vobis me velle his nō occupari. Et ideō si quādo me tādē aliquis compulerit ad hoc, commēdatio nihil profit illi præter ius. Et si tu videris id à me secūs fieri, q cum commēdatione iustitiæ, ne vltius mihi crede. Exercete igit iustitiā, & curate vt re vera iustitia illa sit. Dicit igit text⁹ noster. (Qui odio

Admirāda
Hier. dexte
ritas in eliciē
da veritate
rerū ex codē
scriptura loco.
septies enim
eundem
locum apte
attulit, nepe
Nunquid.

Hiero. minime
factiosus.

Audi confir
mationē di
eti.

*Honestas fœ-
minarū et pue-
rorum comē
datur.* odio habetis bonum. Vos odistis bonum, vos bonas le-
ges odio habetis. Videmini mihi honestatis ofores, q
fœminarū & puerorū nolitis correctionē. Quodnam
hoc erat opus duorū dierū, duarūq; horarū in vno quo
q; die? Tu denique ais. Negoriū nobis est. Et ego aio ti
bi. Hoc omnino paruum quid erat. Sed tu odisti hone
statem fœminarum & puerorum. Tu ægrè fers vxorē
tuam, & filias tuas honestè incedere. Tibi pudicitia in-
uisa est, & flagitia diligis atque turpitudinē. Mulieres
vos ipse nullo alio autore compositionem morum ve
strorum inducite. Abiicite vestes ad intimam vsq;. Et
præstolamini, dico enim vobis correctionem vestram
constituendam omnino. Et quemadmodum ego tibi
de pace antequam constitueretur, prædixi, ita de hoc,
futurū omnino dico. Procedit textus noster, & dicit.

*Vexatio pau-
perū per iniu-
ritiam, &
seuitiā.* (Qui violenter tollitis pellem desuper eis.) Vos pellē
abstrahitis. Hoc est, vestes per vim à pauperibus. Hoc
oblectamini bene autem agere non vos delectat. De-
lectat vos omnia ea facere, quæ in causa esse possint,
vt res pauperis pignori detur, & vestes ab illis iuuat
tollere. Et deniq;, vt pauper sit, qui sit multandus, &
debitum soluturus, necessarium est. Missa facio multa
hïc, quæ de Italia dici possent, quæ hoc vitio plena est.
Et qui munera gerunt tua etiā ipso pleni sunt. (Et car-
nem eorum desuper ofibus eorum.) Et carnem abstra-

*Inducentes
caritatē tri-
tici ipsum re-
condendota-
xantur.* hitis ex ofibus pauperum. Scis tu quid sibi velit, car-
nem abstrahere? Significat triticum recōditum, quod
tu habes, quodq; non vis vt pauperes manducent. Et
inducis caritatem, idq; est carnem ex ofibus abstrahe
re illis. Tu dicis illis, ineamus pactum, & à nobis este.
Et habebitis triticū. Cogita modo popule mi si per ty
rannidem tibi præesse possent hi, quid facerent, cū sic
re se habente tantum eis est supercilij. Iniquius tecum
agerent

agerent, quàm primi illi. (Qui comederūt carnem po-
puli mei.) Hoc innuit, iuberi pauperes abhis vestes fa-
cere, idque genus alia, quorū tamen mercedem nō nu-
merent. Sed dicitur ab eis. Tu amicus meus es, ego id
alioqui rependam tibi. Atque in hunc modū pauperes
homines alere, non possunt liberos suos, neque fami-
liæ suæ alimenta præbere queunt. Vnde hoc pacto isti
carnē populi comedūt. (Et pellem eorū desuper spolia-
uerūt.) Hoc est, nō sat istis fuit pauperū carnem come-
dere, nisi etiā eos degluberint. Hoc est, nō modò, nō nu-
merarūt illis suorū laborū mercedem, sed victum etiā
abstulerūt, & ita omnia hæc concluderunt, vt pauperes
vitam degere non possint. Et deglubūt hoc pacto ege-
num. Et cogitur pauper dicere. Equidem nolo hunc
amicū perdere, qui mihi non nihil lucri affert. Et opus
est, vt illi censum, laboresque suos det, qualibet repen-
sione accepta, etiam minima, si ita libeat. Et sic inopes
homines, isti degluberunt. (Et ossa eorum confrege-
runt, & conciderūt, sicut in lebete.) Ossa significant vi-
ctum exiguum, quem acquirebant, & hi per fas nefasq;
eis abstulerunt. Viduæ extrahunt ossa, dum illi paupe-
rem domū auferūt, aut agrum, quem habebat, vnde vi-
ctum habebat suum. Si diues peccat, in illum non ani-
maduertitur. Actum verò est de pauperculo, si vel di-
gitum transuersum ab æquo bonoque discedat. Ait sa-
piens in ecclesiastico. Diues loquutus est, & omnes ta-
cuerunt, & verbum illius vsq; ad nubes perducent, pau-
per loquutus est, & dicunt quis est hic? Et si offenderit
subuertent illum. Pauperes sunt, qui puniūtur, qui que-
dant pœnas pro aliis. Diuitibus verò ne verbū quidem
malum dicitur. Iuuat me ridere ritu Socratis, qui quo-
ries videbat in pauperē animaduerti, dicebat. Magni
fures suspendunt minimos. Ita & ego de istis dico, qui

V pauper-

*Prinātes ope-
rarios merce-
des sua carpū-
tur.*

*Victum aufe-
rentes egenis
crudeles.*

Ossa victus.

*Iniquitas in-
sumenda pu-
blica vindi-
cta de fontibus.*

Ecclesi. 13.

*Socratis apo-
phtegma.*

pauperculos expilant, & grandia ipsi admittunt crimina, & post pœnas sumunt de eo qui in tēplo expuit, & vindictā sumūt de illo, qui minimū admisit delictum.

Carpūtur de xatores pauperum. (Et quasi carnē in medio ollæ,) Idest, apponunt inopes homines, vt carnē in medio fidelīæ. Quod innuit pauperes ab istis in mediis ærūnis exponi, & laboribus tradi omne genus, quo illos afflictiari queāt, siue in facultatib⁹, siue in liberis, siue in quibusuis aliis, nullo excepto.

Credis tu Italia hæc agēs, & in deterius in dies labascēs, ab hac tribulatione adhuc te eripiēdam esse? Tu nihil ages. Improbi nō euadent. (Tūc clamabūt ad dominū, & non exaudiet eos, & abscondet faciem suam ab eis in tēpore illo.) Veniet tēpus Italia, quò misericordiam à Deo clamoribus petas. Itidē & tu Florentia, & non te exaudiet. Ego vobis dico improbi, & nequā, simul atq; ensis domini aduenerit. Illū à vobis vultū auersurū, & vos clamaturos. Miserere nostri domine, Miserere nostri domine, & ipse dicet. Nō noui vos, & retribuet improbis mala. (Sicut nequiter egerunt in ad inuētionibus suis.) Vos totos dies, totasq; noctes inueniēdis malis, nouisque rebus vacatis. Crede mihi Italia, crede mihi Florentia, malleo te à Deo ita petendā, vt pluribus diebus ictum sensura sis, nisi te immutaris.

¶ Tu ploras, tu lamētaris, & dicis. Nos malè habemus. Damnum tuum abs te ipsa est, quæ remediū detrectas. Deus paratus est ad benefaciendum tibi. Si illud quod tibi bonum esse ego dixi fecisses, imo si etiam modò faceres sperarim Deum tibi aliquā exhibiturū misericordiam. Tu tandē dicis. Alia nobis facienda instant. Monachorum refert, istis vacare. Monachi igitur nō sunt homines? Suasistine tibi vestes has monachorū in causa esse, vt sapientia amittatur? Vestes non faciunt homines sapientes. Si ego id crederem, amicirer & ipse pallio

pallio, aut cucullo & ad vos verba facturus eo amictus procederem, vt sapiens apparerem. Quæ tibi nos diximus omnia bona sunt, & si tu fecisses ipsa, etiā tibi essent bona. Tu grauioribus ereptus es periculis, quæ tibi ego dixi faciens. Tu plus periclitata es Florentia ante, quā modò, quando non adeò magnum tibi periculum imminet, quin illud euadere liceat, si velis. Sed posses quidē valde periclitari, nisi quæ tibi dixi facias. O monache vbi sunt scēlicitates nobis promissæ? O Florētia vbi sunt opera iustitiæ tibi præcepta? Si modò scēlicitates tuæ venirent, statim diceres me deceptum? Si quidem cum dixissem tibi, tantò ante venturas, quantò citius iustitiam operi mandares, si nūc venirēt, diceres. Nulla fuit cura iustitiæ, venerunt tamen secūda, & ille in hoc deceptus est. Vnde oportet credas, me in nullo deceptum, cum videas res eo euntes ordine, quò ituras dixerim. Neque diuersa dicentibus, debes fidem adhibere. Isti quippe fortunæ, quæ dicunt relinquentes loquuntur. Et sunt falsi prophetæ, audi quid dicat dominus. Cōtra istos pseudoprophetas, qui è suo cerebro loquuntur. (Hæc dicit dñs super prophetas, qui seducunt populū meum.) Sed antequā tibi id explicem, audi tantisper me. Volo siquidē apud te stultū agere. Tu me hīc hominē carnibus ossibusq; constantē vides. Qui mihi oblatrant, nū & ipsi ossibus carneq; non sunt cōpacti? Sunt etiā. Tu me & aduersariorū meorū quēq; vides. Assumamus vnū aliquem ex eis, quē mecum cōmittas. Tu neutrius arcana cernis. Ego tibi dico, quæ à me tibi prædicta sunt è loco hoc à Deo esse. Ille negat. Tu nequis arcanum hoc videre. Tu Deum videre non potes. Tu non vales videre hunc, qui ea prædixit, spiritum. Vtri ergo es crediturus? Vt stultus equidem tibi loqui volo. Principio tamen tibi fateor, Deum esse qui sit.

Cur Floren. nō acciperet suas scēlicitates.

Nota aduersarios Hiero.

Eloquentissimi me aduersarios suos reuocit Hierony. & que prædixit gessit defendit & roborat.

V 2 Et

s. Tho. 1. p. Et ipsum creature esse haud includitur in sua essentia.
q. 13. ar. 11 Quare creatura per se nihil est. Et totum suum esse ha-
1. Corin. 3. bet à Deo, illud tribuente ei. Quo circa dicit Apосто-
 lus. Qui plantat, & qui rigat nihil est, sed qui incre-
 mentum dat Deus. Homo per se nihil est, nihilque ni-
 si à Deo motus, potest facere, vt malleus ferreus qui tã-
 tum percutit clauũ quantũ mouet ipsum quãtumq; cu-
 pit faber, & non plus. Et quidẽ longepius homo à Deo
 pendet, quã à fabro malleus ferreus. Faber siquidem
 non totum esse tribuit malleo ferreo. Deus autem to-
 tum esse, motum, verba, atque adeò cuncta homini tri-
 buit. Fateor igitur nihil à me solo factum esse in Dei
 opere. Imò peccatis meis aliquid destruxi in ipso diui-
 no opere. Quamobrem fateor, me nihil esse, & me esse
 puluerem, & cinerem, & Deum potius esse, qui omnia
 fecerit. Verũ enim vero, vt insipiens loquar quoniam
 Deus ab hominibus non visitur, opus est illis de instru-
 mento verba faciamus. Quod enim Dei præcipue est,
 instrumento arrogatur. Vnde dicunt homines. Ego
 illud feci, & illud, aut, ille præclara facinora edidit &c.
 Dic tu igitur cũ apostolo. Dei adiutores sumus. Quo
 verbo Paulus organicum se esse Dei adminiculum te-
 status est. Vt stultus igitur tibi in præsentia alloquor.
 Et dico tibi. Si ille negat. Ego aio. Vterque nostrum
 carne ossibusque constat. Quamobrem non par est, te
 illi, potius quã mihi credere. Opera enim sunt, quæ
 te impulsura sunt ad credendum alteri parti. Si igitur
 plus illi denique quã mihi vis fidem adhibere, subii-
 cias oportet, tantã, quanta, ego gessi, illum egisse. Et
 tũc crede illi. Intuere inquam in opera, si vim huiusce
 reiperpensam velis. Aspice effecta. Inuenito, qui hæc
 egerit, quique res tantò antè prædixerit, qui tantũ ex-
 citarit feruoris, qui tantam aliquam ciuitatem ad bo-
 nos

*Cũ Deus om-
 niũ operũ no-
 strorũ sit cau-
 sa præcipua,
 nobis tamen
 vt instrumen-
 tis eius, ipsa
 tribuimus.
 1. Cor. 3.*

*Mirifica ge-
 sta Hierony.
 apud Floren-
 tinos.*

nos mores reuocarit, & qui in vnica vrbe concionatus,
 in vniuersam Italiam vulgatus sit, atque extrã Italiam
 etiam celebrescat, cuique cum tot tamque potentibus
 aduersariis belligerandum fuerit in tantis tum intesti-
 nis, tum exoticis oppugnationibus, qui etiã tot ad mo-
 nasticam obseruationẽ cœnobiticumque institutũ vo-
 uendum perduxerit. Cumque ille hæc omnia fecerit,
 credito & tu illi. Vt insipiens vobis loquutus sum. Vos
 me cogistis vt ait Apostolus, sese laudibus ferens Co-
 rinthiis, qui circunuẽti erant à pseudoapostolis. Verũ-
 tamen semper dico tibi, me nõ fuisse, qui hæc egerim,
 sed virtutem fuisse Dei, cui sint omnia accepta ferẽda,
 & diuersum tibi asserere volẽtibus cum Paulo aposto-
 lo dicam. Si gloriari oportet non expedit quidem. He-
 bræi sunt, & ego. Israëlita sunt, & ego. Semen Abrahæ
 sunt, & ego. Ministri Christi sunt, & ego, vt minus sa-
 piens dico, plus ego. Hoc est de omnibus de quibus illi
 se iactare possunt, possum & ego, & amplius quã illi,
 dicebat Paulus. Ita & ego tibi aduersus tepidos & op-
 pugnatore dico. Si Christiani sunt, & ego. Si mona-
 chi, & ego. Si sacerdotes, & ego. Si Christi serui, & ego,
 & veluti in insaniam versus, dicam, plusquã illi ego.
 Quia ob Christi amorem & ob veritatem ego grauior-
 ra sum passus, & oppugnatus sum amplius. Quid mihi
 lucrum feci meis hisce concionibus nisi ærumnas? Di-
 cit ille. Pecunias sane, quas corrasisti. Quantum tu mi-
 hi pecuniarũ tribuisti? O perfatue inquire per omnia
 foramina, & videbis quãtum numismatum inueneris.
 Attẽde igitur ad opera, & videbis vtri credere debeas.
 Si mihi nõ vultis credere, operibus credite. Quã vos
 increduli, quã estis etiam improbi. Si mihi credere
 non vultis, id nihil moror. Credite saltẽ operibus, quæ
 videtis. Quãtã tibi hæc vis apparet, cui sese mundus

2. Cor. 12.

2. Cor. 11.

*Inurebatur
 Hiero. auari-
 tia nota.*

Ioan. 10.

*Mundus fere
 aduersum
 Hiero.*

V 3 vniuersis

vniuersus obiecit? Et perstamus nos tamen adhuc, asferoque tibi, etiam si aduersus hoc opus totus orbis irruat, omnino processurū. In frustra te concerpam. Concerpe quātūm libuerit. Si ego pauerem, nunquam huc referrem pedem, sed ad latibula potius fugerem. Inter neca me pro tua libidine. Fabrum non deficiūt mallei ferrei. Pro vno decē Deus exuscitabit. Non eget Christus meis operibus. Ut libebit igitur fac, nequaquam enim vnquam palinodiam tibi recinā. Oppugnatores vos negatis. Ego aio, asferoque. Ego p̄dico vobis Italiam collapsuram & subuertendam, & immedicabilē esse, & Dominos, principesque Italiae quantae erunt cū que potentiae aut sapiētie. Vade scribe illis verbis meis conclamatū esse, actūque esse de ipsis. Vade scribe Romanam, & dic illis, quae faciūt esse inania, & frustranea, nisi legū cum conditionē, tum obseruantia, & rectos mores curēt adhibere, & de ipsis actū esse. Vade scribe hoc ipsis, & in frustra illos concidēdos, & dignitatibus fastigiisque deturbandos, & omnia destruēda. Videor ne tibi palinodiam recātare? Opus est hic verū dicere. Ego nō quero hominibus placere. An quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placere, Christi seruus nō essem. Florētia tibi nihil praesidij factū est reliquum, nisi quae tibi dixi facias. Ego improbis modō loquor. Nam Florentia foelicitates habebit suas, nō tamen huic, aut illi peculiariter sunt promissae. Et nisi quod tibi dictū est, feceris in te Deus animaduertet. Et gratiae in tuos liberos conferentur.

Tu Florētia rides. Dic mihi, quī vis tu ista sciri? Aiūt philosophi de futuris cōtingētibus haud quāquā definitam esse veritatē, id est, de futuris contingentibus non posse sciri veritatē. Et apponūt exemplū. Cras erit nauale bellū. Et cras non erit nauale bellū. Vtrūq; horū

æquē

æquē anceps est. Nam neutrius, quādoquidē vtrūq; futurū est contingēs, certa veritas sciri nō potest, hoc est futurū nē ita sit, an non, nisi reuelatione diuina. Ego autem dico tibi, quae tibi praedixi, à me sciri. At quī scis? Ego hoc tam certō scio, quā scio pannū huius vestis, quam in manu mea vides, candidū esse. Imō parū dixi, aio adhuc certius illud ipsum à me sciri, quā hoc. Quī verō tam certō scis? Ego scio, quia Deus hoc ipsum dixit. Et quomodo Deus dixit? Ego modū tibi non sum expositurus, & si quidem velim fortassis, tu tamē explicantē me nō caperes. Porrō ille alius dicit. Istud nō est verum. Ego autem aio verū esse. Hæc duo sunt cōtradictoria, quae simul esse nō possunt. Vnde vtrūque reuelatione haberi non potest à nobis vt verū. Deus enim non contradicit sibi. Quippe qui nō potest negare se ipsum. Oportet igitur alter nostrum verum dicat alter falsum. Et si tu sis, qui dicas tibi verū reuelatum. Ex te quero, vbi opera? Indica mihi opera, quae tu feceris. Nullus enim exactus propheta grandia praenuntiauit, qui grādia opera non ediderit, & multum fructum attulerit. Tu denique ais. Istud non eueniet? Quid scis tu? Dic mihi, si hæc à Deo sunt, imō quia à Deo sunt, quod operibus ipsis fit manifestū, quantum discriminis subis? Magistratus, si quae vobis ego dixi à Deo sunt, & illa oppugnatis, quantum periculi subitis? Si Deo obstititis, ille fortissimus est, sapientissimus est, neq; vincere illum poteritis. Italia si quae tibi dixi à Deo sunt, & repugnas, quantum est tuum periculum & malum? Vnde satius esset, neutro te inclinari, quā obluētari. Tu quaecunque falsa credis, bonum hoc credere non iuuat. Tu astrologo fidem arrogas, ille tamen fabulas tibi dicit meras, in hoc aptas, vt ad focum narrentur. Alius credit diabolo, & dicit à se ampulla inclu-

V 4 sum

Fortitudo
Hieronymi.

Prima non totus orbis postea, hoc est, anno. 1527 testis fuisset vastae atq; in fide huius claudis, cedisq; in media vrbe edita, cū uelut altera Ierusalē domina gentiū capta direpta, omnino uexata est.
Gala. 1.

Contra irrisores prophetiarum Hiero.
Arist. 1. periber. c. 8.

Arist. 1. periber. c. 6. et 4. Metaphy. à textu. 10. latissime.
2. Timo. 2.

sum teneri, tu gratis illi tepido credis. Tu credis alij qui in paupertatem redactus est, & dicit, ego peius habere nequeo, quàm habeā modò. At si ille pauper est, & bene vitā degere ipsi liberet, Deus illi prospiceret. Tu igitur multis improbis credis, qui mille tibi falsa dicunt. Audi modò, quid Deus dicat contrā istiusmodi diuinos & falsos prophetas.

Pseudoprophetae quales sint late docet Hiero.
¶ (Hæc dicit dominus super prophetas, qui seducūt populum meū.) Hæc dicit dominus super pseudopphetas istos, qui veritati aduersantur, & populos seducūt. & in sua vota contorquent conciones suas, & si viderint dominis populoque in votis esse bellum, bellum prædicunt, si pacem illis cordi esse perceperint, prædicunt pacem. Isti sunt falsi prophetæ, & astrologi, & diuini simplicemque populum seducentes. (Qui mordent dentibus suis, & prædicant pacem.) Ait dominus contrā istos, qui mordent dentibus, & dicunt postea, nihil erit mali. Caue mordentes istos. Genuinos illi habent canis rabidi, cuius est immedicabilis morsus. Et si qui ab illo morsus est, rursus alium ipse mordeat, & ille alium, omnes virus occupat, vbi autem, qui rabie laborat, aquam conspexit oblatrat. Caue igitur tibi. Et enim si te momorderit, rabies te etiā occupabit, & te alterū mordente, atque illo alterum, in omnes virus hoc transfundetur. Allatrare, visa aqua, significat visa ab illis aqua doctrinæ Christi ipsos contradicere, & eam auersari, nolentes videre illam, ac dicere de prædicante ipsam. Ipse dixit hoc, ipse fecit illud. Istud non erit, istud nō eueniet. Et prædicant pacē. Tu demum dicis, pax, pax. Ego tibi respōdeo. Nō erit pax. Et deniq; pactum ineunt. At ego tibi dico. Non erit pax. Et tu dicis, per multum lapsus est tēporis demique, ille tamen non venit. Et ego tibi respondeo. Et si ille non aduenerit.

rit.

rit. Non erit pax in Italia. Ego dico tibi tempus breue esse. Et vadat quocunque libuerit, Gallorum rex, dico enim tibi tempus fore breue, & Italiā subuertendā, & destruendam. Ego non in vnum regem intueor, vt facis. Ego sursum intueor, illum nempe qui nunquam deficit. Si rex Gallorū non venerit, non deficient Deo tonsores. Et erit tantum bellum, tanta pestis, tanta rerum caritas, & tanta strages, vt rari remaneant homines. Hoc est, quod ego tibi dico. Dicant, quod placuerit illis astrologi & pseudopphetæ, quæ nos tibi diximus prorsus euenient, & ipsi pudefacti remanebunt, vt qui commenta sua fabulentur. (Et si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant super eum prælium.) Per sanctificare intelligit, asserere, & confirmare. Hi astrologi ni præmium illis des, mala tibi semper annunciant. Si tamen aliquid eis des, placētia tibi semper prædicunt, tepidi, si quippiam illis in os inieceris. Id est. Si eleemosinas illis largiaris, si sacellū eis exadifices, aut quid aliud facis, quod è re sit illorum, semper te in cœlum concensurū dicunt, & pacem annuntiant. Porrò si nihil eis largiaris, in Orcum te descēsurum dicunt. Audi modò quid dominus aduersus istos loquatur. (Propterea nox vobis pro visione erit, & tenebræ vobis pro diuinatione.) Hoc est deceptio diabolica vestra visio erit, & tenebrę ignoratiæ & peccatorum vestrorum erūt vobis diuinationis vestræ loco. Nomina hæc Diuini, & Diuinatio, in scriptura in malā partem perpetuò accipiuntur. Propheta verò & prophetia in bonam semper partem vsurpātur, si absolute ponātur. (Et occumbet sol super prophetas.) Sol iustitiæ, qui Christus est istis pseudopphetis occūbet. Quia ipsis occultabitur, & occidet eis, quia vacui erūt fide. Vides istos astrologos, & Diuinos Christi fidei non assentiri.

De Carolo. 8. rege Gallorū loquitur.

Omnia impleta sunt postea, vt constat ex Historiis.

Auari sunt pseudopphetæ.

Hypocritarū auaritia.

Diuinus diuinationis, propheta et prophetia, quomodo capiuntur in scriptura.

V. 5 Si

*Fides dānat
Astrologiā
iudiciariam
diuinatrice-
que.*

Si enim assentirentur, viderent iudicatoriā astrologiā ab illa proscribi dānarique, & non sectarentur illam. Occidet ergo illis sol. (Et obtenebrabitur super eos dies,) idest. Manifesta, & clara, & quæ minime sunt cōtrouersa, obscura illis erūt, & tenebricosa, & nō assentientur illis. (Et confundentur, qui vident visiones, & cōfundētur diuini.) Idest. Pudefient pseudoprophetæ, & diuinatores, qui dicūt se visa habere, & egregiè mētiūtur, cōmenta sua narrantes. Vidistine aliquando aliquem istorum diuinorū, & pseudoprophetarū, qui tibi tribulationes impēdēre prædixerit, & postea tamen euetus non respōderit? Sane tu ipse nostra hac tēpesta te vidisti in tua ciuitate multos in hoc errasse, & pudefactos remāsisse. Isti autē alij, qui nostris rebus obgan- niunt, cum ipsæ euenerint, pudefacti remanebunt. Ah quātus illorū erit pudor, cū se confusos videbunt. (Et operiēt omnes vultus suos, quia nō est respōsum Dei.) Tunc abscondentur, & cooperient facies suas præ verecūdia, cum diuersum euenire viderint ab illis, quæ ipsi prædixerūt. Tunc siquidē cognoscetur, respōsa illorū, resq; illorū, quas prædicebant nō fuisse à Deo. (Verūta mē ego repletus sum fortitudine spiritus domini, iudicio, & virtute, vt annuntiem Iacob scelus suū, & Israël peccatū suum.) Nihilò tamē secius ego spiritu & forti tudine Dei plenus, & iudicio, intrepidē peccata Iacob. Idest populi improbi, & scelera Israel, idest elericorū, primorū procerūq; annūtio. Tu hīc cernis hanc carnē, hæc ossa, ne attendas his, quæ cernis. Hīc enim est spiri tus domini. Terribilis est locus iste, nō est hīc aliud, ni hi domus Dei & porta celi. Vere dñs est in loco isto, & ego nesciebā. Ego plenus sum spiritu domini. Nō ego, sed Deus loquitur. Christus est qui in me loquitur. An experimētū queritis eius, qui in me loquitur, Christus? Ego

*vide magni
ficum spiritū
concionatoris
& admiran
dam vim in
dicendo.
Gene. 28.
2. Cor. 13.*

Ego fortitudine spiritus eius plenus sum. Ego neminē timeo, nō præfectos, nō mortaliū quenquā, nō horreo mortē. O magistratus Florentini, O ecclesiæ præfides, Durū est vobis cōtra stimulū calcitrare. Ego vitā fundere nō expauesco. Italia, Italia tu huic spiritui repu gnare nō poteris. Florentia, Florētia, Ciues, ciues, vos contrā hunc spiritū pugnare non valebitis. Ego spiritu domini sum plenus. Equidē cōtinere intrā me nequeo ea, quibus me hic spiritus impleuit, tantus eorū est nu merus. (Verūta men ego repletus sum fortitudine spiri tus domini, iudicioq;.) Nihilò secius iudiciū habeo, iu dicitum inquā prudentiæ. Ego tibi nō dico nisi ea, quæ integrū est mihi dicere, per eum, qui cōmisit, ea mihi, & quæ mihi prenūtiandi facta est copia. Præter pote statē mihi factā, nihil tibi dico. Noui itaq; & quæ sum dicturus, & quæ celaturus. Ego sum annūtiaturus Ita liæ flagitia, & præfectorū scelera. Italia, Italia, Florētia Florentia, quæ occidis prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt, tu occidere prophetas niteris Italia, tu cu ras Florētia illos interficiēdos, qui tibi à Deo sunt mis si. Tu prophetas illudis, tu, quæ spiritu domini dicta sunt tibi, irrides. Ecce relinquetur domus vestra deser ta. Italia manebit deserta. Domus vestræ cōflagrabūt. Omnia prosternētur humi. Omnes interibitis. (Verūta mē ego repletus sum fortitudine spiritus domini.) Ego domini spiritu plenus sum, vt errores vestros vobis an nuntiem. Quid vis tu dicere monache? Sine me tanti sper acquiescere, & ego tibi dicam.

¶ O lapides qui toties tādūque verba excepistis mea, *speciosa apo- Strophe qua dicitur mire duritie mire suggillat.* inclamate, inclamate, quando isti percipere illa nol- lunt. Altius intra vos illa recondite, vt in die iudicij te- stimonio aduersus istos sitis, qui mihi credere nunquā voluerunt. Lapidēs in die iudicij testificaturi aduersus

vos

Acto. 7.

Luca Ultima

Cur non reli-
quit Hiero.
Florentiam.

vos adstabunt. Dura ceruice & incircūcisi cordibus & auribus, vos semper spiritui sancto restitistis. O populum dure ceruicis. O stultos & tardos corde ad credendum, in omnibus quę loquuti sunt prophetę. Opus est, vt tantisper vos ego paternę caritatem carpam. Num vobis excidit antę euentum illum fleuisse ipsos vos? Et ego dixi me vobis a Deo datum parentę vestrum, tametsi ego indignus pater sim. Et monui, vt verbū illud alta mente reponeretis. Vos tot conspicati estis signa, & calumniari adhuc nitimini? Videmini mihi stulti omnes effici. Equidem sentio a vobis dici, quę neque pueri effutirent, neque amentes. Videmini mihi insanisse. Profecto, ni tribus rebus cōtinerer, tam obnixe precatus fuissē dominū veniam hinc abscedēdi, vt iam ab illo impetrata aliō recessissem, iamque dixissem. Petamus aliō ad fructificandū. Sed primō voluntas dei est, quę me detinet. Alterum est quo etiam detineor, ne desolatos probos relinquam. Tertium est ne in hoc improbis gratum facerem. O nequam tu facile mihi veredum emeris, vt proficiscer hinc. Agite dum boni, ne timueritis. Ego nequiquam discedam. Permanere siquidem volo, vt quę a me vobis dicta sunt, adimpleri videam. At ego verum tibi dico, ego vehenti admodū appetor tentatione abeundi. Et vereor ne fortē instinctus sit dæmonis, vt opus Dei relinquerem. Abscedere hęc voco, quieti me vacare, duntaxat, atq; intueri tantisper, & sinere te paulisper agere, idq; ocij pro abscessu esset. Si, quę tibi dixi, fecisses, non adeo circumuersareris, & pecuniam inuenisses, atque omnia. Est abundantia pecuniarum in hac vrbe. Plus enim quā ducenta, & plusquā tercenta millia aureorum suppetunt ei. Memini ante euentū, voluisse primates colligere ducenta millia aureorum, & non fuisse inuenta, nisi quinquaginta

quinquaginta millia. Et aiebant non restare plures nūmos, & tamen sunt postea plures quatuorcentum millibus impensi. Tu denique huc illuc caput verfas, nec viam inuenire scis. Ego sat scirem manum imponere, vbi illi sunt. Tu verum tuū præsidium non vis inuenire. Fac quę tibi dixi, & Deus sensum tuum diriget, vt omnia inuenias. Sed vos non vultis Deo attēdere. Vos non vultis bene viuere. Attendite prius, quę vobis dico. Hinc enim totū vestrum est malum. Vos non rectā ad Deū itis, vos concordēs esse nō vultis. Si alius quid proponit boni alius ei obloquitur, nō quia credat, quod ipsemet dicit bonū esse, sed vt alteri obsistat, ne illum honorem ferat. Tu facis, vt isti qui correctioni fœminarū oblatrant, non quod non agnoscant bonam, sed quia bonū illud cordi non est facere. Dicit ille, ego vellem limbū illū ad pedes, alter vero nō id vult. Et sic de his minimis valde differunt, & corrixantur, vt illa cōpositio morum non procedat. Ego limbū non curo, neque has minutias, sed honestatem parcatatēq;. Correctio illa decens erat, cur tu, vt vlla ex parte immutari queat permisisti? Ego tibi dicam. Sed dicito mihi prius, quare vxorum repudium iudæis permissum est? Cur vsura permissa est, si licita non erat? Hoc fuit sanē quia illę durę ceruicis erat populus, & reliqua bona non fecisset, nisi permissio illo malo. Ita & tibi pusillū illud malum permissum est, quod aliter hoc bonum non fecisses. Tu præfractus es, vt populus ille, sed cura modo, ne quod in honestate præcipuum est, negligatur, & fat est. Vos etiam proniores estis ad mala quā ad bona, & iustitiam etiam exequendam non curatis. Ego intellexi totum diem ludo vacari. Vos prospicere istis non vultis. Multi etiā totū diem obtreccationibus terūt, & obmurmurationibus. Punite eos qui huiusmodi sunt, &

Inuidia incō-
sultationibusLibellus repu-
dij & vsura
cur permissa
sunt iudæis.

Obrectatores cōpescendi publice, publici sunt. & iustitiam exercete. At inquis, nōs id incohauimus. Pergite ergo. Sed tu nihil facies. Apprehende quandoque amicum tuum, & fratrem tuum qui totū diem murmure peragunt. O monache nos etiā amicos tuos cōprehensabimus. Ego nullum hīc habeo amicū gentilemve, nisi rectē agētes. Puni igitur errātes. Num credis me curiā habere, & omnes illos qui ad eadē diuini Martini cōfluūt, meos esse amicos, & me cū illis omībus loqui? Erras. Ego neq; amicum, neque cognatum, vt tibi dixi habeo. Exerce igitur iustitiam, & sume de fontibus pœnas. In me etiā animaduerte, si quidem ab officio descuero. Et vt bene possis hoc facere, volo te docere. Tu scis à me tibi sæpe dictū, ex hoc suggesto spiritū sanctum tibi loqui. Infra autē loquor tibi ego, vt homo. Quocirca cum ipse errauero, dicito mihi. Tu dixisti, te puniri velle, & dixisti quidē hoc pro suggesto, vbi spiritus sanctus loquitur. Et ideō pœnas de te sumere volumus, & quæ dixit Deus facere. Iustitiā itaque in omnes exercete. Occludite oculos. Attēdite interna. Ne faciem cuiusquā timeatis. Facite tamē, vt iustitia, non vltio sit. Garrulatores istos qui ciuitatem vastant, punite. Ni puniatis illos, fouetis ipsos ad hoc, vt probos viros calūnientur, non citra grauē iniuriam, quā sic accusati patiūtur. Scio quippe illos rectā gradi. O monache amicos hos tuos esse, suspicio est. Ego tibi dixi, mihi nullos esse amicos. Neq; alia mihi cū ipsis amicitia intercedit, quā quod certo scio, illos rectā ire, & bonos tuos conciuēs esse. At quid tu scis? Ego scio. Quippe qui habeo lancem iustam, qua cum liber, examusim pondus noui iustum perpendere. Exerce igitur iustitiam in iniquos, & tollite è medio sycophantas istos proborum hominum.

¶ Ante hoc D. Ioannis festum nolo vos ad quadragesimalem

malem abstinentiam, ieiuniumque adhortari. Ego id vobis condono, quia æstus maximi vigent. Curate vt eius diei peruigilio vnusquisque vestrum ieiunet. Sic etiam pueri mei ieiunabunt eodem die peruigilij diuini Ioannis. Est enim vestre ciuitatis patronus, & interpellabit pro nobis ante dominū. Prouideri etiā hoc oportet, vt in tāto festo præsidis vestri nō vacaretur mercimoniis vendendis, aut emēdis. Festi dies ad laudem Dei sunt instituti, non ad vacandum cōmerciis. Hisce diebus solēne est dulciaria ista vestratia ex ouis & faccaro facta, & mille nugas venundare. Oportet hæc auferri è medio, & vt pueris integrū sit per magistratus à vendentibus ea tollere, & pauperibus dare. Sub hæc intellexi ad aspergendam aquam iri, tu me tenes, ego reuerenter loquor, in certa loca, vbi cruces aliæque imagines pictæ sunt, quod paruā crucis Christi venerationem inducit. O pueri curate, vt ad delendas illas, atq; calce obducēdas eatis. Orate denique omnes, quia dominatus ocus creandus est, vt Deus nobis dominatum mittat rectum. Opus enim vobis est. Opus est vnusquisq; vt preces adiūgat, & prorsus Deo fidite, & post ne timueritis. Nam qui domino cōfidit, nihil est quod timendū habeat. Curate autem vt illa vera sit fiducia. Qui confidunt in domino sicut mōs Sion, non cōmouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem. Montes in circuitu eius & dominus in circuitu populi sui ex hoc nunc, & vsque in seculū. Quia non relinquet dominus virgam peccatorū super sortem iustorū, vt non extendāt iusti ad iniquitatē manus suas. Bene fac domine bonis & rectis corde, declinantes autē in obligationes adducet dñs cum operātibus iniquitatē pax super Israël. Confidite Deo, & quærite prius spirituale, quā temporale bonū, & absque dubio, Deus vobis suppetias feret.

persuadetis

*Cultus festi-
dici diuini Ioā
ni Bapti.*

*Mercimonio
rum abstinē-
tia in diebus
festis.*

*Iuxta crucē
et sanctorum
imagines ca-
uenda irreue-
rentia.*

*Orandum an-
te creationē
magistratū
Psal. 124.
Fiducia Chri-
stiana qualis
debet esse &
quis eius fru-
ctus.*

persuadetis ne vobis ipsi, Deū velle improbis benefacere, & non bonis, neque his qui recte agunt? Hæc sententia atque persuasio infidelis & pagana est. Est namque Deus bonus, & vnicuique bonorum bene facit. Et ideo ait textus noster. (Audite hoc principes domus Iacob, & iudices domus Israël) Audite hoc o principes, & præfules Italiæ. Audite hoc magistratus Florentiæ. Audite hoc extremum verbū, & postea domū adite.

¶ (Audite hoc principes domus Iacob, & iudices domus Israël,) Audite parumper o Ciues, audi tantisper dum Florentia. Facite illud, quod vobis dictū est. Sed vos tamen dicitis. Nobis aliud negocium est, quod longe amplius è republica est, quàm hoc. (Qui abominamini iudiciū, & omnia recta peruertitis.) Vos recta detestamini, & que vobis dicta sunt ridetis. Ego vobis asfero, hæc ardua & vobis conducentia esse apud Deum. Vos dicitis aliud vobis agendum instare. Facite, in quā, hoc prius, & reliqua prosperè cædent vobis. Ni hoc faciatis semper de reliquis deliberabitis, & omnia indefinita remanebunt. Idem hoc vobis dominico die proxime lapsō dixi. Dicitis mihi tantisper, quid tum postea? Quid definitum est? Fecistis ne quicquam boni? Alius dicit. Heu me, heu me. Actum est de nobis. Ac si Florentiæ non inesset Deus, aut quasi non essent Florentiæ angeli eius. Confidite, aio vobis Deo. Pœnitentiā vestrorum errorū agite. Procedat de more pompa in hoc D. Ioānis peruigilio. Sed facite, vt illa lachrymis sit plena, procedite nudis pedibus. Agite pœnitentiam vos boni pro prauis. Pravi siquidem in causa sunt mali totius populi. Achor vnus peccauerat, & tamen debilem residuum populum reddebat, cum essent in illo plus quàm sexcenta millia hominum. Ita isti improbi vires omnium reliquorū extenuant. Agite ergo pœnitentiam

*supplicatio
solēnis Florē-
tia die d. Ioā-
ni festo.*

*Improbi in
causa sunt vt
flagelletur
cunctus po-
pulus à Deo.*

tentiam, & fidite Deo, & sperate in illo, & videbimus num aliquam gratiam obtinere nobis liceat. Non est dubitandum, Deum velle bene facere ad ipsum confugientibus. Quippè bonus ipse est. Adde quòd caput, quod subsequitur in nostro propheta, multa munera Dei cōtinet, & spē vobis oportet faciat etiā. D. Ioānes qui patronus est vester. Videbimus igitur, num aliquā gratiam obtinere possimus, quoniam deus paratus est semper, ad bene faciendum bonis. Porrò improbis afflictionem immittet. Audi quo pacto id textus noster dicat. (Qui ædificatis Siō in sanguinibus, & Ierusalem in iniquitate. Principes eius in muneribus iudicabant, & sacerdotes eius in mercede docebant, & propheta eius in pecunia diuinabant, & super dominum quiescebant dicentes. Nunquid non dominus in medio nostrum? Non venient super nos mala.) Audite hæc. Hoc ipsum nō solū fit Florētiæ sed etiā alibi. Extruuntur em̄ ædes & pulchra palatia pauperū sanguine, & principes in muneribus iudicāt. Ille tollit munus sibi donū missum. Tu triticū recipis, & vinū, & bombycē, & quadraginta aureos, qui tibi dono sunt missi. Videtur tibi pulchri. Tu illos capis, & ius puertis. Et dicis. Opus est personæ rationē haberi, neq; hæc illi pœna infligi potest. Discrimen fiat, oportet. Et hoc pacto omnia destruis. Sacerdotes etiam mercede prostituunt sacrificia, & statas preces, quæ in templo persoluuntur. Concionantur etiam mercede, & lucro, aut census, aut honoris. Oportet animo dicēdi veritatem Christi concionari. Atq; adeò animo si opus sit, vitam ob ipsum gladiis opponendi. At isti prædicant pacem. Et aiunt. Ne time Italia. Id non eueniet. Id minime erit. Et egregie mentiuntur. Dicit aduersum istos dominus. (Propter hoc, causa vestri, Sion, quasi ager arabitur, & Ierusalē quasi

*Simonia &
auaritia
carpuntur.*

*Præiudices
reprehendū.
Missa pura
mente cele-
brandæ.*

*Concionato-
ris mens qua-
lis debet esse
in conc.*

X aceruus

aceruus lapidum erit. Et mons templi in excelsa syl-
uarum.) Ait propheta Sion demoliendam, & aratro
subigendam, & Ierusalem, ceu aceruum futuram lapi-
dum, & eum mōtem in quo erat edificatum templum
instar syluæ futurum. Ita & ego tibi dico Italia. Ita ti-
bi dico Roma. Omnia humi prosternentur. Et arces
tuæ erūt aceruus lapidum. Terræ tuę syluescēt. Roma
templa tua in equilia vertētur, vbi exotici stabulentur
equi. Omnia diruētur ab hominibus, quæ omnia ingre-
dientur, & penetrabūt. Ego tibi hoc dico Italia ego ti-
bi hoc dico Roma. Ego tibi hoc dico in nomine domi-
ni, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

*Omnia hæc ad lineã cue-
nerūt sub Cle-
mē. 7. ut cer-
tissimis mo-
numentis pa-
tet, quæ sunt
stam hæc Ro-
ma calamita-
tem memo-
ria prodide-
runt.*

Homilia decimatertia habita die. D. Ioanni Baptistæ sacro, octauo Calēdas Iulij. Anno. 1496. super Michæam.

*Et erit in nouissimo dierum erit mons domus domini præparatus in
vertice montium Michæa. cap. 4.*

*Epilogus con-
cionis superio-
ris.*

*Cur homo in
tot errores ca-
dit ac tam ci-
to diuina de-
serit.*

VM post primi parentis peccatum, dilectissimi in Christo Iesu, humana natura absq; originali iustitia remanserit, cumque in homine duplex natura, hoc est rationalis, & corporalis sit, quibus constet: quæque secum ipsæ mutuo belligerentur, nihil mirum, si, vt concione superiore vobis diximus, tot in eo errores, atq; adeo tot mōstra reperiantur. Nam cum parua illi à lumine naturali cognitio diuinarum rerū affulgeat, habeatq; præterea sensus, qui semper ipsum ad ima trahant cognoscenda, quæ semper illi præsto sunt, diuina deserit, quæ

quæ minime videt, atq; hoc pacto sensibilibus sese implicat, & in mille errores labat, & mille edit monstra, quod spectat tū ad irascēdi, tum ad cōcupiscēdi vim. Vnde experientia videmus, hominē diuina gratia vacuum, bellaciorē, salaciorēq; esse, & in plura errata decidere, pluraq; portēta vt diximus edere in sua specie, quam quoduis aliud animal. Quod ad volūtatem similiter attinet, homo gratia destitutus Deū derelinquens, qui finis eius est, erroribus euadit plenus, vt qui ad creaturam ceu ad finem conuertatur. Intellectus etiam ipsius erroribus impletur. Sensus quippe maxime fallitur, longè secus de rebus iudicās, quàm ille habeant. Vnde oculus videns solis corpus videt, & iudicat ipsum paruū, & sic sensus decipitur. Qui post phantasia imponit, & phantasia intelligentiæ. Et hoc pacto homo gratia destitutus illustranti ipsum, habet intelligentiam plenam falsitate, & in mille incidit errata, & in mille ostenta. Ad hæc ignorantia, & studij defectus literarij & affectus, quibus ducuntur homines iudicium rationis impediētes & in causa sunt, vt in homine multi errores, multa temeraria iudicia, & multæ sint falsitates. Vnde cum homo nequam propter hos affectus propensior sit in malum, quàm in bonum, facilius semper credit malum, quàm bonum. Præterea, vt diximus, homo sine gratia & sine fide citius inutilia sibi, & noxia, quàm quæ sibi vtilia sunt, credit. Et ideò ægre, quæ fidei sunt credit, quæ tamen vtilia illi forent. Contrà autem homo, cui gratia Dei adest, lumenque fidei habet, terrena deserens, ad diuina se conuertit, & pudicus, supplex, rectus corde, & fidelis efficitur, non citius quàm bona, credit mala, sed contrà citius bonum, quàm malum, & amat potius vtilia, q̄ inutilia, id est, antiquiora ducit diuina, quam humana,

*Damna pec-
catoris mag-
na atq; dolor-
da.*

*simile.
Impedimen-
ta rectæ vitæ
defectus gra-
tiæ, ignorantia
pertur-
bationes aī.*

*Cur homo
citius credit
mala aliorū,
quàm bona.
Fidelis in fide
li, & pecca-
tor probo vi-
ro quid distet*

humana, atq; terrestria. Sed prauī qui credere detre-
ctant, & fidē vacant, vt diximus, miracula semper vi-
denda sibi, exhiberi petunt. Et ad hoc responsum est,
in his, ad quæ ratio pertingat, non opus esse miraculo.
Superesset enim. Aiunt isti philosophi nihil in natura
superfluere, aut deficere. Quod si res quæpiam aliquo
superfluat, aut deficiatur, vt si verbi gratia, homo qua-
tuor tantum, aut sex etiam digitos in manu habens na-
sceretur, monstrum, & non res naturalis appellabitur.
Et ea re si hoc modo, cum ratio ad illa pertingat, & cō-
probare possit, miraculo adstruere velimus, superfluū
fit, & portentosum. Diximus quoque à Christo nullū
editum miraculum philosophiæ cōprobandæ, vt quæ
natura disci possit, & ratione ostendi, & constabiliri.
Fidem itidem Christi, quæ nunc tam est nota, nullis
comprobare iam miraculis opus est. Nihilo tamē se-
cius diximus, si deniq; id opus esset, & tot fortē inūda-
sent prauī, vt rationes hæc e manibus proborum ex-
cutterent, atque simplicium, proculdubio Christum
vobis miraculum editurum. Sub hæc carpsimus acer-
bissimē improbos. Et quoniam vulnere cum vinum,
tum oleum adhibetur, vt illi qui descendens ab Ie-
rusalem in Ierico à larronibus vulneratus fuerat, Sa-
maritanus adhibuit, cum vinum iustitiæ propheta no-
ster superiori capite applicuerit, hoc est, cum impro-
bos suggillat, & impendētia illis mala prænuntiarit.
Succedit quartū caput, quod oleum misericordiæ mi-
nistrabit post mala; vtpote quod multa prædicat bona.
Agite ergo aggrediamur quartum hoc caput.
¶ Nos præcedentem concionem ad improbos habui-
mus, hoc manē ad probos facit, quod loquemur. O pa-
ter, qui sunt isti probi? Ego credo multos bonos esse.
Sed prauus, qui rectē agere non vult, perdit etiam &
sensem

In his ad quæ
ratio pertin-
gis non opus
est miraculo.
simile.

Christus nul-
lum miracu-
lū edidit ad
philo. cōpro-
bandam.

Luca. 10.

Caput. 4. Mi-
chaa.

sensem, vt alias tibi dixi, neque credit vllum probum
esse, & similis est stulto de quo Salomō ait. In via stul-
tus ambulans cum ipse insipiens sit omnes stultos esti-
mat. Nos ergo per acerbē improbis loquuti sumus, qui
nihil secius in dies sunt obstinatiores animo. Tu mi-
raris, tantam illis ineffe peruiticaciam. Ne tibi subeat
admiratio. Improbis mos est à concionibus abesse plu-
rimū, vbi quo pacto ad Deum possent regredi, vale-
rent addiscere. Porrò ille ob ipsorum scelera hoc eis
non donat, imo ipso permittente in dies peiores fiunt.
Sic semp in diuinis reb⁹ vsu venisse, videas. Vade, lege
patriarcharum, & prophetarū res, inuenies improbos,
qui diuinis operibus oblectati sint, quò plus est, p gres-
sum opus, eo ipsos deteriores euasisse. Ipsi instar incū-
dis sunt, quæ, quò plus malleo percutitur, plus cōstrin-
gitur, & obduratur. Ita improbi, quò plus tribulantur,
quòq; infelicia illis cedūt, hōc obduratiores, nequior
resq; fiunt. Ferrū calens cādensq; qđ bonos significat,
cum malleo ferreo ipsum petis, formam tibi placitam
subit, & ab hac forma in illam mutatur, incus autem
immota permanet, neq; formam mutat vnquam. Vos
igitur boni, qui creditis, agite gratias Deo, qui hāc for-
mam vobis indidit, & scribetur de vobis, vt de illis,
qui crediderunt Christo, & prophetis memorię prodi-
tum est De quibus multa bona scripto sunt commen-
data. De vobis autem improbi multa in memoriis nar-
rabuntur. Et dicetur vestra infidelitas, infaustusque
euentus vester. Vos autem probi meliori adhuc loco,
quàm hic sit inscribimini, illi nempè viuentium volu-
mini vitæq; æternæ. Ipsi autē in terra scribentur. Hoc
est in orcum tradētur. Atqui dices mihi. Quid tu aliās
tām acerbe eos suggillasti? Apostolus me edocuit.
Nos eius sumus filij. Et ab ipso par est, nos addiscere,
tametsi

Improbis e-
gre probita-
tem aliorum
credit.

Ecclesiastes.
10.

Improbis in-
grata cōcio
nes quare ra-
ro ipsis adsūt
Mos aduer-
santium di-
uinis rebus.

Candentifer
rosimiles p-
bi.

Improbi qui
bono publico
sunt noxij a-
cerbe carpen-
di sunt exera-
plo Pauli.

tametsi filij ipsius appellationem indignè ego feram.
Ad Titũ. 1. Audi quid scribat Tito apostolus. Sunt enim multi
 etiam inobediètes, vaniloqui, seductores, maximè qui
 de circuncisione sunt, quos oportet redargui, qui vni-
 uersas domos subuertunt, docètes quæ nõ oportet tur-
 pis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipso-
 rum propheta. Cretenses semper mendaces, malè be-
 stia, ventres pigri. Testimonium hoc verum est. Quã
 ob causam increpa illos durè, vt sani sint in fide, non
 intendentes Iudaicis fabulis, & mandatis hominum,
 auertentium se à veritate. Sunt multi loquutulei, &
 impostores, qui à Christi veritate homines abducunt,
 & bona semper peruertunt. Ait Apostolus hos, carpe,
 qui plurimum ex circuncisione sunt, qui nostra hac
 tēpestate tepidi sunt, qui domos peruagantur, & quas-
 dam ceremonias docent minime salutares. Illas verò
 quæ saluti animarum forent, nullatenus quærunt. Di-
 xit quidã ex illis proprius ipsorum propheta. Prophe-
 tam vocauit hunc apostolus, non quia propheta erat,
 sed quia ppheta interpretatur videns, & quia ipse be-
 ne illos nouerat. Ait ergo Paulus, improborum illorũ
 prophetã quempiam dixisse. Creteses semper menda-
 ces, malè bestia, ventres pigri. Ita ego tibi dico popule
 Florétine, qui mendacia haud quaquã inuenire cessas,
 Ab his tamen deberes quiescere iam. Quippe cum ex
 hisce omnibus pudefactus fueris relictus, par esset illis
 desistere dicendis. Sed tu vultum sumpsisti meretricis,
 & nullius te rei pudet. Par esset, te nosse, mendacio
 breuia esse crura, & ipsum parum durare. Tu mala es
 bestia, vt Apostolus dicit. Scio tibi dicere, multas inter
 nos versari bestias, atque adeo quasdam ceu rabie per-
 citas, in omne malum promptas. Estis etiam pigri
 ventris, nulli rei alijs, quàm comestationibus vacantes,
 & genio

*Florétine erant simi-
 les Cretensibus in menda-
 ciis confingendis et in reli-
 quis vitiijs.
 Paræmia.
 Florentina -
 rum comestationum quæ
 licentia.*

& genio indulgentes, & in fide recti stare non vultis.
 Sed oportet vos ad recta ingrediendum agi instar asi-
 ni, idque fustigatione. De his, qui huiusmodi sunt,
 ait Apostolus. Increpa illos dure. Debetis insuper
 eos increpare, quemadmodum ille nos docet. Et tu,
 qui dono istud cognoscendi præditus es, debes incre-
 pare illos, & dicere. Quiescite. Et debes etiam osten-
 dere illis rationem, & defensa veritate, vt obmute-
 scant facere. Debetis liberos vestros docere, & gene-
 ros vestros, vt taciti quiescant, & veritati obloqui de-
 sistant. Increpa igitur illos durè. En, iuxta Apostoli
 doctrinam fecimus, qui acriter in improbos inuecti su-
 mus. Regrediamur nunc ad bonos, & incipiamus lo-
 qui eis.

¶ Sanè id capite. Ego non vos ad ensem aduersus pra-
 uos aduoco. Sed verbis volo ipsos à vobis quandoque
 arcessi, & officij ipsos neglecti incusari. Haud quaquã
 velim per vos scandalũ cuiquam oppositum. Si tamen
 illi veritatem impugnant, ne torpeatis & vos, siquidẽ
 si & boni tacerent, neq; veritatem propugnarent om-
 nis veritas interiret. Facite, quemadmodum dicit Sa-
 lomon. Ne respondeas, inquit, stulto iuxta stultitiam
 suam. Et statim. Responde stulto iuxta stultitiam suã.
 Quasi dicat. Verte ei terga. Sic & tu cum his te gere
 qui veritatem oppugnãt. Quandoque, ceu cum stultis,
 cum illis agito, & respõde nonnunquam, præsertim il-
 lis, qui sapientes sic apparent. Et dic. Fatue ades dum
 tantisper. Quibus tu rationibus ad obrectãdum per-
 moueris? Sicq; ab ipso ignorari quid faciat, edoce. Ad
 prophetã igitur nostrũ accedamus, qui dicit. (In nouis-
 simo dierũ erit mons, &c.) Propheta iste in hoc loco
 aduentum seruatoris annuntiat. Quãtum tēpus inter-
 celsisse putas antequàm dictum eius rei euentu verum

*Improbi sua-
 uiter carpen-
 di corripien-
 diq; à probis.*

*Aduentus
 Christi præ-
 dicitur à Mi-
 chæa plus-
 quàm. 600
 annos ante-
 quàm Chri-
 stus veniret.*

X 4 compro-

comprobaretur? Interiecti sunt plusquam sexcenti anni. Proh, si ego tanto antè res prædixissem, tu diceres me stultum esse. Et alius diceret. Tunc temporis equidem iam obiero. Ego nihil de hoc cogitare volo. Dicant homines, quod illis libebit, quod me attinet de his que meo tempore non sunt futura, satagere? Non bene affecto difficile est, persuadere animæ immortalitatem, contra bene affecto proclive est. Idem, qui prave affectus est, non cogitat diuina, neque illa curat, si sciat suo ipsius tempore non complenda, & hoc inde euenit, quia ille aliam non putat, esse vitam. Ait Albertus Magnus eximius rerum naturalium indagator, inueniri quæpiam loca ubi est aqua lapides produces. Et nonnunquam, inquit, euenit, ut aliqua arbor in eam aquam incidat, & vis eiusdem aquæ tangētis, incoraliū, vertat, nec ultra arbor est, sed aliam subiit formam, nempe lapidis. Quippe que suo in loco non institit, sed in illam aquam incidit, quæ illam formam illi dedit. Idque adeo verum est, ut confirmet Albertus, nonnumquam nidum, & auiculas incubantes arbori illi in lapidem verti. Ita si homo in loco resideat suo, & lumine, quod habere potest illustratus esse velit, agnoscet facile animam esse immortalem. Sed si rationi non acquiescit, & sinit sensibus se trahi, à metallo illo, seu ab illa vena rerum sensibilibus, lapis efficietur, & facile ei suadebitur animam esse mortalem, & hic æternum manendum, & alibi non esse vitam alteram credit. Sed vos probi si bonam vitam sectemini, facili negotio cognoscetis animam mortis esse nesciam, & credetis diuina. Addit Albertus Magnus, quorundam opinionem esse leonem perpetuò, naturaque laborare febre quarto quoque die recurrenti. Quibus ipse non adstipulatur. Nam si ita haberet, natura causa defectus fuisset illi. Sic etiam si anima hominis morti esset obnoxia, frustra hoc desiderio laboraret

Prava vel bona affectio per multum facit ad adhibendam vel derogadam fidem alicui.

Albertus li. 1. minerali. 6. 7. Mirifica vis aquæ.

Anima immortalitas creditu facili sincerem & candidè rationes inueni.

Alb. 22. de anima.

raret sciendum anima immortalis sit, & natura causa esset ut hanc imperfectionem haberet. Atqui videmus ab orbe condito in præsens usque tempus homines semper id vestigasse, & hoc desiderio laborasse, nempe sciendi sitne immortalis anima, an mortalis, & hoc stimulo sunt acti perpetuò, & hac anxietate semper laborarunt. Quod imperfectionem esse non par est dici, neque dici potest, stimulum hunc à natura hominibus frustra ingeneratum. Dic mihi, quid hoc est, quod te domi cadauer aliquod habenti, si nocte solus peragas, timore corripieris? Hoc non aliud portedit nisi, te hominem illum, qui obiit, omnino obiisse haud credere & credere potius aliquid illius superesse, quod viuat. Tu nullum aliud animal, quod domi tuæ mortuum esset timeres, hominis vero cadauer times. Sic etcætera animalia non timet reliquorum animantium cadauera. Transit equus inter mille equorum cadauera, neque illa timet. Præterea nisi homo immortalis esset, miserimum & infelicissimum omnium aliorum animalium esset. Non enim reliqua animalia tanta anxietate cruciantur indisquirendis vestibibus, domibus, & similibus reliquis, quæ ad victum illis, atque vestitum opus sunt. Homo ite spurcius animal esset reliquis omnibus, nisi splendore nitoreque sibi perenni cura adhiberet semperque se exornaret, aptaret, perpoliretque, & iccirco infelicissimum esset omnium animalium, nisi esset immortalis. Multas easdemque efficacissimas rationes adducunt philosophi, quibus luculentissime manifestum faciunt, animam hominis immortalē esse. Quas hinc non oportet referre. Denique de animæ immortalitate inter omnes philosophos conuenit. Porro fuerunt, qui dixerint, verum quid esse, animam esse immortalē, atqui vnicam esse duntaxat animam vnicumque intellectum in vniuersis hominibus. Atque ita tulit pravi illius, atque peruersi com-

Prima ratio ad immortalitatem anime asserendam est desiderium vniuersale sciendi hanc ipsam veritatem.

Confirmatio primæ rationis.

3. Ratio.

Confirmatio.

Anima esse immortalē consensus fuit philosophorum omnium.

3. *de anima.* mētatoris. Auerrois opinio, quę si vera esset, cōficere tur Dei de mūdo prouidētia negādam esse. Non em̄ bonos in altera vita prēmio donaret, cū tñ in hac vita plerūq; afflicti visantur, neq; in multos, vt par est illi improbos animaduēteret, quibus hīc semp̄ bene cesserūt res. Vndē si vnica esset anima, vnicsq; intellectus Deus mūdi prouidētia vacaret, & Deū iniustū esse efficeretur, qđ est falsissimū. Accedit ad hęc, qđ aīa in partim in hoc mūdo, partim vero extra mūdum hūc videmus esse, hoc est, dimidiū illius, vt sic loquamur, in hoc corpore propter sensualē portionē, & dimidiū extrā corpus ppter intellectualē qđ immortalē ipsā esse declarat. Oēs etiā ratiōes fidei quę de Ch̄o habētur, quibus mōstrat esse Deū verum, hominēq; itidē verū, animam quoq; immortalē esse probāt. Nam si Deus homo factus est, & vt hāc ipsam animā saluā faceret occūbere voluit, ipsa ergo immortalis est. Autoritas itē tot priscorum sanctorūq; virorū qui oēs huic fidei assentiri voluerūt, animæ immortalitati permagni momenti est. Neque ipsos deceptos oportet credi, quippe qui homines fuerint docti, & vita intellectuq; purissimi. Et quò purgator quisq; intellectus est, hoc ampli⁹ veritatē intelligit. Ipsi igitur ipsam intellexerunt. Et ideò in rebus certissimis habemus, animā esse immortalem. Adde, qđ lumē internū fidei, quod ego apud me sentio, mihi id persuadet, ostendēs mihi hāc ipsam animam immortalē esse. Quocircā, ego in clamo, & prædico timorem amorēq; Dei: in illa siquidem altera vita malum ac bonum, quod gessimus commista videntur sunt postea. Qui male egerit in infernum mittetur, qui bene in æternam commigrabit requiem. Benè sanē. Quid verò hisce nobis significatum voluisti monache? Volui tibi hanc ratiocinationem præcludere, quò

præsens

Stultam hāc eandēq; heretica Auerrois sentētia D. Th. in mil le locis hac et multis aliis rationibus explōsit.

5. ratio.

6. ratio. scēcū da & pulchra.

7. ratio. eximia item.

8. ratio.

Quorsum non leui brachio Hier. anima immortalitātē substituit hic.

præsens caput melius tibi elacidarem. Fac igitur mihi tantillū quiescendi copiā, & ad rē ipsam descēdemus. ¶ Anima nostra partim est in hoc mūdo, partim extrā ipsū. Hoc est partim inest corpori, & partim est extrā ipsum. Et vocāt philosophi corp⁹, quoddā aīa domiciliū, dū in hac vita est. A quo post p̄ficiscitur, & in aliū locū cōmigrat. Scis tu quid sit mori? Mori nihil aliud est, qđ ē cubiculo incubiculū alterū immigrare, ex quo videatur hoc alterū cubiculum, vnde anima exierit. Mori perinde est, ac si tu incubiculo quopiā locarēris, vnde hortos tuos, & reliquas domus partes contēplari posses. Scis quid sit mori? Perinde in morte vsu venit, atq; cū quis personatus incedit. Dum hīc degimus, ceu personati sumus, nec quis sit vel nō sit nobilis, aut princeps apud Deum, cognoscitur. Vnde sicut vsu venit quandoq;, vt nobiles personati vadant, & amictu procedant gerulorum, aut rusticorū, nec cognosci potest, sint ne nobiles, an ignobiles, Ita & Christi serui in hac vita personati sunt, & non agnoscuntur quandoq;, at quādo in altera vita erūt, persona iā deposita ista, erūt in dñi curia, tāquam qui verē sint nobiles. Scis quid est mori? Ego alio adhuc pacto id exponere tibi volo. Mors quædā est fabulæ actio, in qua vides multos amictu esse regio, alios vestibus dñatum præ se ferentibus indutos, alios, scēmineo mundo ornatos, qui tñ neq; reges, neq; dñi, neq; scēmine sunt. Vbi autem vestes illas exuerunt, clarē cernis, qđ sint. Scis tu quid est mori? Vis ne tibi clarius dicam? Mori haud aliud est, quā vinculis quibusdam solui, & ingredi verē in longe arctiorem carcerem longeque arctiora vincula, aut in veram omnifariamque libertatem educi, in qua pro votis contingat vita. Qui in lethali culpa occubat, exit ab his mundi vinculis, & in gehēnam conicitur,

vincula

Mori quid sit eleganter & copiose.

Serui dei in hoc mūdo nō cognoscuntur.

vincula longe arctiora, longèque horribiliorem carcerem, idq; ita, vt nulla sit inter hæc collatio. At, qui amicus Dei obit, egreditur mundi huius carcerem, atque vincula, & in cælum conscendit libertate fruiturus, aut si demùm Purgatorium petat, suo tēpore exeundi spem habet, & libertate se donatum iri itidem sperat.

Carnalis hō non mouetur promissione immortalium bonorum sed mera temporalia recogitat ipsiq; ducitur tātū.

Quid dicere vis monache? Dico à scriptura vitam æternā promitti, & bonā vitam nos doceri. Sed carnalis homo id non recogitat. Et dum audit, si benè degat, beādum se esse in cælo, nihil id morari videtur. Sed tūc modò attēdit, & lætatur, cum tēporalia ei promittuntur, vt Israelitæ illi, qui in deserto erant, faciebant. Quibus, cum terrā promissam à Deo Moyse itē promitteret, ob tēporalia bona tantū lætabantur. Et ideò afflictionē nullā volebāt ferre. Accipito nūc axioma hoc. Quandoq; Deus alicui populo, ærūnas, & foelicitates ipsius, vt prædicantur facit, si qui sunt, qui nulli rei præter tēporalia bona rationē habēt, illi oēs murmuratores sunt, qbus postea à Deo succēset, & ab illis & tēporale & spūale bonū tollit. Vide vt popul⁹ ille Aegypto eductus à Deo, vbi tanta seruitute premebatur, à qua etiam ipsum exemit, cui tanta quoque bona pollicitus fuerat, vbi Pharaonem insequentem se vidit, subito fide excidere incœperit, & obmurmurare. Porrò Deus, qui per q̄ bonus est, rubrū mare dissecuit illi, & man⁹ Pharaonis euasit. Et cūctos hostes suos vidit extinctos. Nō fat id fuit, nā paululū cū processissēt Israelitę ipsi nō post multos dies, inuētis aquis amaris, murmurarunt, & Deus Moyse ministerio eas ipsis indulcauit. Cumq; adhuc vltius progressi essent, & farina quam Aegypto exportarāt defecisset, obmurmurare denuò incœperūt. Et Deus illis māna largit⁹ est. Et adhuc murmurare perrexerunt, quod ipsis manna neutiquam

neutiquam placeret. Quare Deus aduersus illos iratus est, & dixit Moyse, cordi sibi fuisse in promissam eos terram breui traducere, propter ipsorum tamen murmur dixit. Vos quadraginta annos in eremo ista manebitis, & immoriemini, & dein liberi vestri, erunt illi, qui in promissam terram ibunt. Et sic factum est. Et occubuerūt in eremo illa sexcentamillia bellatorum absq; reliquis, qui etiam interierunt. Huiuscemodi obmurmuratores & homines absque fide, Deus decipit. Quid tu ais monache? Aio à Deo istos decipi. Et aio bonum illis spirituale à Deo sub specie tēporalis ostēdi, & illos ob sua peccata à se ipsis visu orbari, & ingenio & cognitione destitui, quibus agnoscat Deum vel le per illud temporale bonum ad spirituale ipsos perducere. Et iccirco falsi remanent. Ita dicit Iob. Decipit eos, vt frustra incedant per inuium &c. Ne tamen intellige inde Deum proprie cuiquā imponere. Sed sic dictum volui, quia non dat lumen huiusmodi murmuratoribus ad cognitionem. Deus temporalibus bonis ad spiritualia vellet eos traducere, quia id præsertim pro scopo ceu proponit, atq; intelligit. Et hoc lumen illis non tribuit. Quippe non merētur illud ob sua peccata. Hoc modo scribē & Pharisei decepti sunt, q hoc lumine vacarunt, & sic etiam multi alij illius tempestatis, qui putabant Christum velle regnum temporale Ierosolymæ occupare. Ita & nostræ tempestatis principes decipientur, qui nolunt spirituale bonum intelligere, quod Deus facere vult. Et vacant hoc lumine, quia respuunt illud. Hoc idem est, ac si dicatur. Ne noctu & absq; lumine ambula, male quippe habebis. Tuū igitur est damnum si absq; lumine eas. Electi Dei lumen deferunt incedentes. Si tu solo temporali bono ducaris, Deus illis spirituale commonstrat. Ita oēs illi

Nume. 14. Iosue. 5. Psal. 94. 1. Cor. 10. Nume. 11. Mira vltio murmuris et infidelitatis.

Quibus bonis priuet murmuratio contra diuina. Iob. 12.

Expositio. est d. Th. Iob. 12

Opinio quorū dā d̄ Christo.

qui

qui sub tempus Moyſi & Chriſti lumen deferebāt, fuerunt electi. Tu obiicies. Non igitur ſumus nos temporale bonum habituri, quod promiſſum eſt nobis? Ego id non dico. Aſſero tamen omne temporale bonū tibi à Deo promiſſum, tēporaliter abs te obtinēdum. Sed aio Deū præſertim in ſpirituale intueri, ne credas me tibi impoſuiſſe. Sed tu nihil ad ſpirituale attēdis, imò oculos ſemper in temporale detines fixos. Dicebāt illi Moyſi ubi eſt repromiſſiōis terra, quā nobis narraſti? Ita & tu ais. Ubi ſunt Piſe, nobis reſtituēde? Tu tēporale ſolum intueris. Ego tibi aſſero tibi reſtituēdas Piſas omninò. Sed tempus adhuc nō eſt. Quāntū eſt lapſum tēporis deniq; ex quo tua ſolatia promiſſa tibi fuerūt? Annus quidem vnus effluxit, & nō multum temporis præterea. ergo, & lege ſcripturam omnem, & reſpice hūc, atq; vide, nū tāti boni p̄miſſa tā breui impleta reperias. Nullā ſcripturā talē inuenies. Ita igitur hi murmuratores falluntur, non intelligentes ſcripturas. Sed ſine me pauliſper quieſcere, & pergemus.

¶ Scrutamini ſcripturas. Ite, ite & ſcripturas legite. Et deinde loquimini. Vos ne pagellam quidem ſcripturę noſtis, & vnusquiſq; veſtrum definire præſumit. Veſtrum, omniumq; malum hinc eſt, quantuncunq; eſt, quòd ſcriptura ignoratur, quæ pulueri relicta erat. Quid de aurificis arte diſſerere aut iudicare vis, ſi ne primoribus quidem labiis, vt aiunt, illam attigiſti? Audiens aliquando. D. Baſilius coquum de grammatica nitentem diſſerere, riſit, non quidem ex contemptu, ſed quia ille arrogās fuerat, vt corrigereſtur. Et dixit illi. Artis tuæ eſt quæ ad victum ſpectant ſcire de coquere, non autem ſcire grammaticam. Vade ergo tu, & lege ſcripturā, prius quàm diſſerere & de his iudicare velis. Tu inſolens es, & male affectus. Et iccirco intelligere

intelligere illas nequis. Sancti patres quando prædicebatur illis Chriſti aduentus, & prænūtiabatur eis. (Erit in nouiſſimo dierū, mōs domus dñi præparatus in verice montiū) vt hīc ait noſter propheta, credebāt illū. Et ideò vides ſoſpitatos, illos æternò fuiſſe. Quando illis dicebatur animā eſſe immortalē, cōfeſtim credebant illud. Quippe qui bene erant affecti. Si tu eſſes bene affectus, crederes. Et ſi crederes diceres. Ego volo bene agere, & in paradifū contēdere. Melius em̄ eſt libertate frui in illa gloria, quàm detineri vinculis in hoc mundo. Ego potius volo libertate omnifariam potiri, quàm vinctus fruſtra hīc eſſe. Atque hac de cauſa quodcunq; prolixum tempus, breue videbatur eis, vt qui firma pollebant fide promiſſorum bonorum. Et ſemper in bonū ſpirituale oculos habebant defixos, & in alterius vitę æternitatē erectos. Vnde dicit ſcriptura de die Chriſti loquens pater veſter Abrahā exultauit vt videret diē meū, id eſt, voluit videre, & vidit, & gauiſus eſt. Vidit illū nēp̄e in ſpiritu. Multis enim ante annorū cēturijs Chriſtū præceſſit. Attamē illud longū tēpus, breue ei videbatur. Quod ſi illi dicebāt, morieris tu, neq; diē illum videbis. Reſpondebat. Haud quaſ moriar. Limbū adibo. Et ibi expectabo diē illū, & prorsus videbo. Nō ſic vos Florentini facitis, qui ob ſpirituale bonū minime gaudetis. Sed ſi tibi temporalia te habiturū aſſeratur, ſi pecunias habiturū te dicatur exhilararis, & exultas. At quando bonam ego vitam te doceo pro concione, ad iterq; in paradifum capeſſendum excito, videris id nihil curare, minimeque tunc criſtas erigis aut exultas, atque de temporalibus facis. Hoc indē eſt, quòd fide vacas. Atque acrius tibi dico. Si fide polleres, tametſi omnium eſſes iacturam factururus, & in ſeruitutem eſſes redigendus

Prifcorum fides, quæ ſin cerierat erat prompta.

Cur priſcis iſdemq; ſancti viris quæ libet longum tēpus breue videbatur.

Ioan. 8.

Ex fidei defeſtu eſt quod promiſſionibus cœleſtiū non lætemur cum exultemus inaniū rerum politiciſ.

Ignorātia diuine ſcripturæ ingēs malum.

Exēplum D. Baſily.

dus, vt diceret oporteret. Ego verò, ac libens omniū iā
 cturam faciam. Cum enim videas tantis te à Deo cu-
 mulatum beneficiis, qui lumen hoc tibi ad bene degen-
 dum dedit. Cum videas item stillam huius gratiæ suæ
 toti⁹ orbis imperio præstare, deberes dicere. Ego pror-
 sus sum moriturus. Scio, Deum imponere cuiquam nõ
 posse. Scio ab illo afferta, omninò euentura, eueniant
 quando illi libuerit. Sic & tempus breue tibi appare-
 ret, vt & sanctis patribus apparebat, quando illis dice-
 batur. (In nouissimo dierum) vt propheta noster hîc
 dicit. Aspice igitur quàm sit exigua fides tua Florêtia.
 Agite pergamus contextum nostrum exponere. Iudæi
 lumine orbi dicebant, in hunc textum, & dicunt Mes-
 siam vêturum nouissimo die, neq; venisse etiam num.
 Aiunt etiam montem domus domini præparatum iri
 in vertice montium, idest, montem Sion super alios in
 aduentu Messix montes eleuādum. Cum igitur nunq̃
 visum fuerit, hucusq; montem illum super alios fuisse
 exaltatum, dicunt, Messiam adhuc non venisse. Vide
 vt isti Iudæi decipiantur, quia absque lumine eunt. Et
 non agnoscunt spirituale sub temporalis specie com-
 mōstrari. Vides vt isti fallantur. Accede huc. Num mē
 te excidit tibi, à me quandoq; dictū de crucifixi trium-
 pho vt ab illo oēs alij dij fuerint victi, id est, vt omnia
 idola, ab illo fuerint explosa, atq; abolita, quæ tamen
 tunc regnabant? Id sanè est montem super alios eleua-
 ri. Num ignoras me tibi multis rationibus crucifixi
 triumphum stabilisse? Et quidem principiò dixi, aut
 Christum hunc Deum esse, aut non. Si quidem Deus
 sit, euicimus, si neges, ipse cum omnibus idolis concer-
 tauit, atq; adeò cum vniuerso orbe, & ingratis palmã
 obtinuit. Plus omnibus, qui vnquam fuere, diis, cultus
 veneratusq; fuit, plus sanguinis in eius obsequium fu-
 sum

*Quæ nam ra-
 tio sit ducen-
 da christiano
 vt sit ei breue
 tempus.*

*Iudæorum ca-
 citas circa
 Christi adue-
 sum.
 Fides diuini-
 tatis Christi.
 Exaltatio
 montis super
 ceteros.*

*Elegantissi-
 maratio. qua
 Christi diui-
 nitas compro-
 batur.*

sum est, quàm vnquam fuerit ob quęcunq; alium fu-
 sum. Quem tu igitur vis hîc esse? Ipse dixit se Deum,
 & vicit. Ergo opus est dicas ipsum Deū. Hic igitur est
 mons, qui eleuatus est (in vertice montiū) idest, supra
 omnes alios montes, & supra omnes alios Deos. Duæ
 rationes tibi fidem adstruunt. Altera hæc est, quam ti-
 bi de triumpho dixi. Altera est, quòd ille prænūtiatus
 est à tot prophetis variis tēporibus. (In nouissimo igi-
 tur dierum.) Nouissimus dierū non hîc significat mū-
 di fidem, vt iudæi dicunt. Sed intelligitur vltimū illud
 esse tempus, in quo nõ sint vltra leges mutandæ. Quod
 à Christo hucusque numeratur, & vsque in diem iudi-
 cij numerabitur. Hic igitur nouissimus est dierū. Non
 autem, vt iudæi exponunt, qui hoc nõ intelligunt, quia
 lumen non habent. Quando Iacob benedictionem de-
 dit filiis suis, prænuntians vnicuique, quæ ventura illi
 erant, dixit etiam ipse. In nouissimis diebus, cum nihi-
 lo secius suo tempore quæq; obuenerint. Mons igitur
 domus domini in vertice mōtium est mens bonorum,
 quoniã ipse eos inhabitat. Ecce igitur montem domus
 domini eleuatū super montes. Hoc est, adhuc super an-
 gelos & super cherubim & seraphim sublimis effectus
 est seruator noster. (Et sublimis super colles) idest, su-
 per patriarchas, & prophetas. Super montes etiam ex-
 poni potest, supra omnes superbos, qui ritu montiū ar-
 dui esse volunt, & suprã omnia idola. Aliam adhuc ra-
 tionem tibi adiunxi in triumpho crucifixi, quã hoc lo-
 co textus noster indicat, dū ait. (Et fluent ad eum po-
 puli, & properabūt gentes multæ.) Ratio fuit hæc. Aut
 ille, idest crucifixus, Deus est aut non, si Deus, effectum
 est, quod cupimus, si nõ, quomodo potest esse, vt tot ho-
 mines, non vi ensis, non vi pecuniarum, nõ alia violentia,
 sed vltro vnus hominis in crucem acti amore neci-
 Y obuiam

*Altera ra-
 tio eximia
 fuit consona
 prophetia va-
 riorum tem-
 porum.*

*Nouissimus
 dierum sig-
 nat tempus
 hoc legis gra-
 tia.*

*Gene. 49.
 Mens bonorū
 mons domus
 domini.*

*Montes ange-
 li.*

*Colles Patri-
 archæ et pro-
 phetæ.*

*Montes etiã
 superbi.*

*3. ratio diui-
 nitatē Chri-
 sti manife-
 stans,*

obuiam ierint, & ob illum sanguinem voluerint proprium fundere, idque non algidè, sed torrentis violenti instar in conferta etiam multitudine. Et ideò ait textus. (Et fluent ad eum populi.) Currebant omnes illi ethnici ad fidè, & dicebāt. (Venite ascēdamus ad montē domini, & ad domū Dei Iacob.) Venite, venite. Ad eam montē istum, contēdamus ad Christi crucifixi fidem. (Et docebit nos de viis suis, & ibimus in semitis eius.) Adeamus, dicebāt ethnici, hanc fidem, quæ vias eius nos docebit, atque semitas. Hoc est, & lātas & arctas res. Ecce alia ratio, quam tibi dixi. Quæ huiusmodi erat. Philosophi vsque adeò insudarunt tantillæ philosophiæ docendæ, quod pusillum quid fuit. Porro piscatores absque scientia grandia docuerunt, nēpe, vt ea quorū mens capax nō est, crederentur, atq; adeò angustas res, hoc est, morti exponi, illamque obire. Et ideò ait textus noster. (Et ibimus in semitis eius.) Vides igitur quātū prophetiæ & opera dein subsequuta, nostræ fidei veritatem manifestēt. (Quia de Sion egredietur lex, & verbum domini de Ierusalem.) Vultis vos expressiores his prophetias in nostræ fidei munimentū? Dicit è Sion egressuram legem, & verbum domini ab Ierusalem. Si fides igitur vera est, imò quia vera est, quid nos agimus? Nū non tibi dixi plurimū laboris philosophos posuisse in hoc, vt legē obtinendæ foelicitatis inuenirent, atque bene viuendi rationē? Christus in verbo vnico inuenit legē, quæ omniū rerum est disciplina. Ama Christū, & ecce lex, ama ipsum, & omnia fecisti. Hic est omnis afflictionis medela. Cū primum Christum amasti, bonus factus es. Hæc igitur lex è Siō est egressa & ex Ierusalē per verbum dñi & ab apostolis toti orbi fuit inuulgata. Dicit ille. Romani toti orbi leges tulerūt. Dic mihi tantisper. Quot expeditionibus,

4. ratio diuinitatē Christi palā ostēdens.

Compēdium ad foelicitatē amor Christi.

Lex euangelica p̄ Apostolos orbi inducta mirifice.

bus, quot dispendiis, quandiu id effecerunt? At apostoli absque gladio, aut lācea, absque pecuniis, imò pauperculi ad hanc fidem longe disertos populos, gentes efferas, & denique Romanos etiā totius orbis victores perduxerūt. Et ideò subditur in nostro textu. (Et iudicabit inter populos multos, & corripiet gentes fortes vsque ad longinquum.) Ecce alia ratio. Nempe dum hic habetur, hac fide internosci, atq; distingui, qui bonis sint adiungendi, qui adnumerandi prauis. Intuere in prauos qui nūc sunt, dum quid persentiscūt, cui adhærere, atq; inniti valeāt, & vide vt prorsus exultēt. Quare cū afflictioēs veniētes videbis, & aliquē humi prostratū iactari, tūc iudicabis, & dices. Tu ex illis, qui nō habebāt fidē, es. (Et concidēt gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones.) Nū tu explicatius vaticiniū queris, quā sit hoc quòd ait, in aduētū Messie cūcta bella quietura & enses in vomeres vertēdos? Nescio idiotismo vestro quī vos vocetis vomeres. Instrumēta sunt terræ arādē. Et lanceis ligones fiēt. Fuitq; hoc Christi tēpore implementum. Aiunt iudæi, non esse verū sub Christi tēpus sic rē habuisse, atque hīc dicitur. Post siquidem multa, bella fuerunt. Doctores vero in hæc verba dicūt, tamen si textus habeat. (Et non discet vltra belligare) Id ad aliquod tempus intelligi. Hoc est orbem apolemō, id est, sine bellis, certo quodā tēpore futurū, & sic habuit. Intelligitur etiā id aliter. Innuit enim enses, lācea s̄q; qui bus argumēta subtilia significātur, quæ doctores opposuerūt, cōuersos iri in vomeres, atq; ligones arādē & p̄stinandæ terræ cordis hominū, & hisce persuadēdos & in fidē perducendos. (Et nō sumet gens aduersus gentē gladiū.) Hoc signat à verè christiano dici. Ego nolo bellū gerere, neque scandalū opponere, sed propter Christū potius oppetere. (Et sedebit vir subtus vineā suā &

Fides probitatis symbolum.

Pax orbis in Christi aduētū.

Hierony non valde pitus Florētinalin gua.

Aliter.

Y 2 subtus

subus ficū suū, & non erit qui deterreat, quia os domini exercituum loquutum est.) Vineam clericum significat, & bonos pastores, sub quorū cura, & gubernatione in pace, & in vero spiritu christiani populi primitiue ecclesie quieuerunt. Hoc euentus comprobauit. Ficus, bonos monachos innuit, & sanctos illos patres, qui in Aegypti degebant solitudine. (Quia omnes populi ambulabunt, vnusquisque in nomine Dei sui. Nos autē ambulabimus in nomine domini Dei nostri in æternum, & vltra.) Ait hoc loco textus sub Mesia tempus ambulaturos, iterque facturos plures populos omnes in nomine Dei sui. Et hi fuerunt, qui idola colebant. (Nos autē ambulabimus in nomine domini Dei nostri in æternum, & vltra.) Hoc est. Dum diem obibimus in vitam æternam migrabimus, & in beatitudinem illam finis nesciā proficiscemur. Ecce igitur quo pacto multa argumenta, quę lapsis temporibus tibi adhiui, hoc capite contineantur. Quod ipsum fecit Deus, vt tibi luculentum faciat, se mundo prospicere, & provide re, ordinareque eternō seriem futurarum rerum. Age, sine me paulisper quiescere, & ostendam tibi adhuc super hoc textu quoddam aliud.

Amor Christi erga nos se nobis facit. Ingrati christiani aspiciate, quantum laborum Christi sanctique illius tolerarint, & quantū sanguinis effuderint propter hanc vineam. Et tu suades tibi à Christo hanc ecclesiam cōditam ad destruendam ipsam, & non innouaturam illam. Toto erras cælo. Si ego hoc pacto rem habituram sperarem, cum Esaiā dicerem. *Esai. 63.* Vbi est zelus tuus domine? Nū nos creature tuę non sumus? Hoc ne potest esse, vt, quò nos ipsos omnes perdes, condideris? An hoc potest esse, vt nolis, semel sursum nos subuehere? Nos denique tuarum manuum sumus opificium. Num te iuuat, sanguinem tuum frustra effudisse?

effudisse? Ne crede. Quin adnota, atque ima mente reponito, quod tibi dico, nempe iterum hoc vaticinium implendum, quod hinc modo propheta iste extulit, atque à Deo iterum montē domus domini, nempe Christum Iesum exaltandum supra alios mōtes, & ecclesiā innouādā. Nū vides quod sit hodie prolapsa fides, quādo homines vnico aureo, vnico quadrāti Christū post habent? Sed videntur omnia cum bona tū mala ob pecunias licita fieri, atque esse. Vbi igitur abcesserit gladius, aduenient Turcę & pagani ad baptismū, & vnusquisq; adhuc mōtē veniet. Idest ad Christū, qui adhuc aliās exaltandus est præ cūctis montibus. In mentē tūc veniat tibi horum, quę ego tibi dixi. Bona pars istorū qui hinc sunt, ibi reperiri posset, quoniā tēpus breue est. O pater tu modo in insaniam verteris. Attende tamen & dices post me nō fuisse vāsanum. Quid igitur istius quod dicis gratia, facturi sumus? Vellē, vt fœdus quoddam iniremus. O pater noli facere. Sodalitates enim sunt prohibitæ Florentiæ. At, nos bonam inibimus sodalitatē, quando iam isti prorsus, asserunt, me sodalitia instituire. Congregemur igitur vniuersi, tametsi enim virtus exigua sit, cū tamen coiuuit vndiq; magnis viribus pollet. Simile est regnū cælorum grano sinapis. Vidisti in sinapis granū? Vidisti, quā sit parū, & quā præstet acrimonia? Virtus est in semine sinapis, atque grano, & inde ascendit. Confluamus igitur vniuersi in vnā sodalitatē, dicit ille, eamque occultissimam. Nos nolumus nostrā sodalitatē inire, vt vos initis vestras. Nos palām volumus illam inire, vt possit ab omnibus intelligi. Poteris & tu si iuuerit addiscere. Ineam⁹ hoc fœdus, vt Deū præ omnibus diligamus, & feruidē oremus. Id enim opus nobis est. O pater cur modo hoc ineamus fœdus? Quoniā vidi improbos istos per præci-

Turcæ et pagani quando conuertendi.

Calumnia in Hiero. quā eleganter ad vniuersitatem charitatis transfert ipse. Matth. 13.

pitij viam grandiores, vt nunquã ante hac. Orate, maximo enim in discrimine sunt, & per viã precipitij iter faciunt. Discite hanc orationẽ, itidem & vos fœminæ. Vos quoq; pueri. Canite eam vbiq;, & vbicunq; eritis fundite illã. imò & quoties in mentẽ venerit illius. Oratio hæc est. Bene fac dñe bonis, & rectis corde. Nil vltra. Fūdite illã vbiq;. Et vbi senseritis, aduẽtare quippiã flectite genua, & dicite. Bene fac dñe bonis & rectis corde. Boni sunt, illi qui absq; lethali noxa degunt. Recto corde sunt illi, qui honorẽ dei quærunt. Orate etiã reginam nostrã, hoc est, virginẽ. Et dicite. Bene fac bonis & rectis corde. Cõsimiliter vestræ vrbis patronum. D. Ioãne Baptistã precamini, & dicite. Bene fac bonis & rectis corde. Hoc modo precamini quotidie, atq; quoties illa succurrerit vobis oratio & decies illã, & viciẽ etiã, & deniq; quoties libuerit, eam emittite. Et attẽdite huius orationis futurã efficaciam. Cui hæc, quã modò vobis exponam in huius textus verba, virtus inerit.

Psal. 124.

¶ Ne vobis ista oratio excidat. Pueri curate, vt vos supra bellẽ illã recinatis. Breuis est, & habetur in psalmo (Qui cõfidunt in domino sicut mōs Sion, non cõmouebitur in eternũ, qui habitat in Ierusalẽ.) Boni estote bono animo, nihil timeatis. Ego à vobis minime recedã. Ne pauere. Ego enim nõ vos deserã. (Montes in circuitu eius, & dñs in circuitu populi sui.) Ne extimeatis boni: dñs siquidẽ, & angeli eius p̄sidio sunt vobis futuri. (Quia nõ relinquet dñs virgam peccatorũ super sortẽ iustorũ, vt nõ extẽdant iusti ad iniquitatẽ manus suas.) Praui vos minimẽ ditionem in bonos estis habituri. Improbe adhuc tu non es fixus. Adhuc gubernatus iste tibi non placet. Melius esset, vt te ipsum stabilires. Tene rectẽ, quæ tibi dico. Gubernatus hic fixus perstabit, & tu minimẽ es regnaturus. Subsequitur residuũ psalmi.

Psal. 124.
adaptatur.

mi. Bene fac dñe bonis & rectis corde. (Declinãtes autem in obligationes, adducet dominus cũ operantibus iniquitatẽ.) Dominus in domũ diaboli improbos mittet, (Pax super Isracl.) Et erit pax domini super iustos, & super bonos. Congregatio igitur hæc, atque hæc oratio hac efficacia præstabit, vt spiritum Dei nobis conciliet, & vt illud metallũ seu vena faciet, vt quæ illa etiã aqua quæ arborem auiculasque in coralium conuertit. Et quẽdam etiam aqua est, inquam si chiroteca immitatur, in ferrũ ipsam mutat. Sic faciet oratio ista, tanta enim pollebit virtute, vt ad nos pertrahamus multos illorũ, qui non credunt, & ad bonorum cõtũ addẽtur. Ecce textus noster id asserẽs. (In die illa dicit dñs, congregabo claudicantẽ.) Nempe animã. Hi sunt illi, qui quandoq; addubitant, & altero claudicãt pede. Ex his etiã sunt & illi, qui nõ audierunt, & diuersum à veritate relatũ est illis, & semper ferẽ malũ. Et idcirco nihil mirũ est, si & claudicẽt, & vacillent. Ecce igitur futurũ huiusce orationis fructũ, vt vos ad fidẽ vacillãtẽ pertrahatis. Et dicetis illis, vt dicebat, D. Petrus illis qui non credebant. Argẽtum & aurum non est mihi. Sed ratio nes nostras cõmunicabimus vobis, & in hanc vos fidẽ traducẽt, & sanabũt vos. Claudicatis, siquidẽ. Et in hũc modũ ait dominus. Ego sanabo claudicantẽ antea animã. (Et eam, quã eiecerã colligã.) Hoc significat tepidos qui à domino sunt eieci ob ipsum teporẽ, aduersus quos ipse dicit. Vtinã calidus, aut frigidus esses, sed quia tepidus es, neq; calidus, neq; frigidus, incipiam te euomere ex ore meo. De his ergo tepidis, qui expulsi erãt à domino dicit. Ego quẽque colligam, qui in sua arrogantia inueterauit. Vnumquenque ex istis conuertam. Et quem afflixeram, cõsolabor, & quos aliquibus ærumnis affeceram, consolabor ipse. Et ponam, claudi-

Repetit simi
le superius de
oratione.Fructus ora-
tionis conuer-
sio fragiliũ.

Act. 11. 3.

Apoc. 3.

Y 4 cantem

cantem in reliquias, & eam quæ laborauerat, ingētem robustam.) Ponā, ait dominus, animā illam claudicantem, vt sit, bonorum semen, & illam quæ fatigata erat, fortem & robustā, & fructificantem faciam. Ecce denū meminit dominus hīc animæ claudicantis, & afflictæ, sed eiectæ illius non meminit, idest, tepidorum. Quod significat è tepidis paucos ad bonam frugem reuocandos. Et ait dominus. Ego veniens ensem, rerum caritatem, pestemque inducam, & delebo improbos & afflictos eruā, idest, bonos, vt sint ipsi reliquæ, idest, semen, vnde probi exeant. Et ob Christū afflictatos, ego fortes validosque cōcionatores faciā. (Et regnabit dominus super eos in montē Siō.) Ego illos ecclesiæ meę præficiā, & antistites rectos constituā. (Ex hoc nūc, & vsque in æternum.) Quid igitur vos facitis, qui non venitis ad dominum, cum quo videtis posse vos eternū regnare? Ad te modo venio Florentia, & verbis prophetæ nostri tecum loqui instituiam.

¶ (Et tu turris gregis nebulosa, filia Siō, vsque ad te veniet.) Alloquitur hīc propheta noster templum Siō, & vocat ipsum turrim gregis, quia ibi erat locus, quod animalia cogebantur quibus sacrificaretur. Vocat etiam ipsum turrim nebulosam, quoniā ob sacrificiorum fumum ater erat, ac nebulosus locus ille, vbi offerebātur. Ego congregandos, & in cœtum colligendos nos dixi. Ecce quā bonū, & quā iucundū habitare fratres in vnū. At video vobis non cordi futurū, vt multi congregemur. Neq; enim vllam mihi domū adhuc dare vultis, vbi habitare nobis liceat. Assero vobis domū nostrā plures non capere, Ait ille. Nobis hoc per placet, ne liberos nostros nobis auferas. Qui vultis, vt id faciā, ne illos vobis abducā? Ne recipe illos. Ego nullum ad id instigo, dic tu illis, ne mihi negociū exhibeāt. Ego illis nullum

*Psal. 132.
Hoc dicit
quia ex. 70.
ad ducenti si
num nume
rum peruene
rant vt ait
ipse hom. 47
inquadrage.
supra Amos.*

nullū faceſſo negotiū. At si tu quæ is nouit monachus nosſes, & magnum illud, quod Deus molitur, muneris loco duceres, vt ad Christi se famulatū conferrent. Et si scires, quæ ego scio, filiū tuum assumeres, & ad Christi obsequium adduceres, vel non postulatus. At etiam apud vos peste possent occidere, & forsitā aliquis eorū peste obibit. Ego illis dixi à me Deum orari, vt auferat à nobis torpentes, & feruidos relinquat. Si inter illos quispiam negligēs erit, forsitā peste è medio rapietur. Sed quī tu scis, nū fortē fortuna filius tuus ex feruētib⁹ illis futurus sit? Et idcirco deberes gratias agere Deo, cum se ad Christo seruiēdum recipit. Dico tibi Deum constituisse magnum quid facere. Sine denique ab illo tractos venire. Sed tamen, vt tibi dixi, plures iam domi nostræ esse nō possumus. Ego ad Christū eiulo, & corā vniuerso isto populo. Angustus est mihi locus, fac mihi spaciū, vt inhabitē. Veni modò huc nebulosa turris, huc ades Florentia. Maximū tuum crimē est, te ingrata esse, nec nosse velle Christū esse, qui huic vrbi morderetur. Deniq; inde malū est vestrum, nepe quòd careretis fide. Vnaquæq; musca circū volitans, in caput vestrum incurrit. Par esset iam, te fidem adhibere. Tot vidiſti, tot etiā rationes intellexi, quas tibi insinuauī, vt deberes iam illis euinci. O domine, quibus ego rationes meas exhibeo? Florentia, quæ vsque adeò extimescis. Tu magis periclitata es, quā modò, dū res illa mutatioq; illa status alterius euenerunt, & tamen Deus te eripuit citrà sanguinē, præter illū quem tu voluisti effusum pro tua libidine. Quando minister Dei venit, maiori subiacebas discrimini, quā modò. Eripuit tamē te Deus. Ego benè scio, qui illuc iui, quomodo res tuæ se haberēt, nisi Deus manū apposuisset. Tu tamē modò fide adhuc vacas circa illius regressum cū iam recesserit.

*Respondet obie
Etiam.*

*Esai. 49.
Ingrata et in
credula Flo
rentia.*

*Hæc mutatio
status et gu
bernatus pri
stini Florētiæ
miraculose fa
ctus est ope
ra Hiero. an
no. 1494.
die. 9. nouem
bris.*

*De Carolo 8.
rege Gallorū
intelligit quē
ipse propitiū
fecit Floren.*

Y 5 rit.

rit. Noui etiã, quãtũ periclitata fueris hac hyeme, quã do obfessa, vt dicit potest, eras ab inimicis tuis. Dominus citra ensem, & citra tuã sapientiã, te seruauit. Nives imbresq; à Deo missæ te recrearũt. Et ideò par foret, vt nũc fidem adhiberes, & Deo cõfideres, teq; ereptũ ire sperares, per ipsum ab omni periculo, vt alias factũ ab ipso est. Exiguũ quid est tua ereptio si illud face-
 re in animum induceres. At quid istud est pater? Quin dicis illud? Mihi non licet tibi dicere. Orate Deum, & D. Ioãnem, vt die octauo à natali eius, aut antè nobis donet vt dicere illud vobis possimus. Fosita diuus Ioãnes id impetrabit. At quin tu nobis illud potes dicere? Quia Deus videt per viam præcipitij improbos istos auios ire. Et finit eos illuc tendere nec ferre vult suppetias eis. Orationes tamen permultum possunt. Acce-
 de huc Florentia. Num tu non credis me tibi bene velle? Ades huc tu qui vsq; adeò obtrectas. Quid me ego tantopere discrucio? Quam ob causam vis tu id me pati, agereque? Quod ego abs te reporto præmium, pro pecunias, quas habes monache. Num illę præmiũ non sunt? Tu bene scis te esse improbum & aduersante tibi ipsi mēte, id abs te effutiri. Tu idē de cõspiratiõne pactoque loquebaris. Et scis abs te nullũ nõ motum lapidē, nihilq; inuētũ ad istorũ alterutrũ spectãs. Ego dico me tibi bene velle, & nullo discrimine quicquã à me agi, quod attinet ad dilectionē. Bonos tamē meliore nota charos habeo, & ne credite omnes illos odio à me haberi qui si quã mihi incõmodare possent, pertētarunt. Neminē enim illorũ odi. Tu ais, illi saltē qui quotidie domũ tuã adeũt amici sunt tui. Ego vetare nõ possum nequis ad nos veniat, sed ne crede chariorē mihi esse aliũ alio. Ego semper cogitavi num benefacere valerē vobis omnibus, & curavi bonum gubernatum exhibē-
 dum

Calumnia in Hiero.

Charitas Hiero. erga proximum.

dum. Ego quenque monui, vt bene loqueretur. Quod munera huic potius quã illi demandentur, non magni pendo. Et si quis simile quid tibi diceret, & meam rem ibi agi assereret ne crede. Neq; enim ea est mens mea. Quod si ex suo quis cerebro loqueretur sub persona mea, ego nullius linguam compescere valeo. Ne crede me famulos habendos curare, aut asseclas. Si tamē crederes me hisce inhiare rebus, ex hoc ipso tempore omnibus me ab dico. Ista neque quæro, neque cupio. Ego consiliarius tantum sum vester. Et vnus Christus rex vester est. Ipse vobis moderatur. Ego vos boni vestri admoneo, & ad illud consiliis vos mouere studeo. Si illud detrectatis, mihi nullũ id exhibet negocium, neque quod ad me facit vilipendo. Grauitè tamen, & egrefero iacturam vestrã. Ego vobis legem apposui bonam sanctamque, quam multi subsannant. Si correctionem hanc amplecti voletis, amplectimini, sin minus ego somnos, vt ante capiam. Ego, quod ad me attinet, nihil moror, sed vicem vestram sane doleo. Cõmodis vestris abstricti tenemini, & hinc vestrũ malũ. At ille, ego si correctio ista denique stabiliretur, quid expenderem, haberē. Et attēdit pecculare suũ bonũ. Et nõ vniuersale, neque spirituale, temporaleque bonum hinc manaturum. Atque hoc malum vestrum est. Vos quippe in bonũ publicũ nõ intuemini, neq; nostis curiæ illi vos interesse, vt bonũ publicũ, spiritualeque atque adeo tēporale sartum tectũ curetis. Vos indigni estis, qui in prætoriũ illud christi intretis. Vos noluiſtis correctionē illam instituere vnquã. Vos dicitis. Proh, sunt in illa mille nuge, & nænię. Dic mihi tãtis per. Opposuiſti tu aliqd, vt plena tibi nugis, neniisq; appareat? Quid tu credis? Ego benè crediderim sanè, te aliqua ad didisse illi, vt illã labefactes. Et præterea multa ibi sunt, quæ

Hiero. nõ acceptor personarum.

Non ambitio sus Hierony.

Magistratus cura precipua debet esse bonum publicũ non priuata cõmoda

*luxus splen-
didior equo
infœminis p̄
sertim Chri-
stianis carpe
dus & corri-
gendus.*

1. Timo. 2.

*Permultum
refert quomo-
do quæq; res
referantur.*

que tibi nuge, cū nō sint, vidētur tamē. Tu dicis intortā
cæsariem, & crispatā, ea ipsa correctione nō benē fœ-
minis interdici. Dic mihi nū diuus Paulus in sua morū
correctione eam non appposuit? Non intortis, inquit,
crinibus &c. Vade lege sacerdotum correctionē, quæ
canonibus interscribitur ecclesiasticis, titulo, devita &
honest. cleric. c. Clerici. Et in Clementinis decretis, &
videbis inibi ad calceos vsque, & vsque ad ephippia, &
mularum stragula, & id genus mille alia, quæ tibi trice
viderentur, procurata ac tradita. At si ego consilio illi
vestro interfuissem, & vobis ego legissem correctionē
illam, nō vobis viderētur nugæ, neq; risissetis? Sat scis
vilescere res, quæ risu excipiātur. Ego taliter legissem
vobis, eaque grauitate, vt minime vobis nugamēta vi-
derentur. Agite dum fœminæ instituite vestra sola au-
toritate correctionē vestrā. Cum enim tēpus erit Chri-
stiverbis, qui rex est vr̄bis, edictū inuulgabitur, quò de-
certatur, vt quæ domus ipsam non opere præstiterint,
neq; vitam honestā curarint seruādā, ipsamq; morū
honestatē non obseruarint, quam inducit correctionis
descriptio, dū veniet, pestis malū sentiant atque perfe-
rant. Loquor etiā de rusticanis mulieribus, quæ morū,
& ipsæ censura omninō egent. Intellexi enim maiori
eas fastu incedere, quā quæ ciuitatem colunt, quod
& ipse vidi. Age regrediamur ad te turris nebulosa, &
huic capiti summam manum addamus.

¶ (Et tu turris gregis nebulosa filia Sion vsque ad te ve-
ner.) An non est ceu turris vestrum palatium? Volo
paucis tecū agere turris nebulosa, hoc est, tenebris &
ignorātia plena. Videmini mihi simulatque scalas illas
ascensu superatis, & in concilium illud, in senatumque
vestrum coacti estis cerebri iacturam fecisse. Qua-
propter turris nebulosa vocabimini. Orate Deum, vt
dominatum

dominatum vobis det bonum, Intellexi nanque citō
illum creandum, vt bonū quicumque designabuntur fa-
ciant, & turris nebulosa, filia Sion euadat. Sion signifi-
cat speculam, qua lumen ingreditur. Orate Deum, vt
spiritum sanctum immittat, angelosque suos, qui vos
illuminent. Improbi enim per præcipitij sui viam gra-
diuntur. (Et veniet potestas prima regnum filia Ieru-
salem.) Tu ad pristinam ditionem redibis, Hoc est, si
voles ipsa, ad Deum. Restituetur quoque tibi prior tua
ditio, & restituentur tibi Pisæ, atque denuō illas habe-
bis, & quæcunque amisisti, & si quid adhuc amitteres,
etiam id tibi reddetur. Non tamen dico te amissuram
aliquid. Fines etiam imperij tui proferes, vt sæpe tibi
dixi. Ego à me ipso id tibi non dico. Sed dico tibi hoc
in nomine domini. (Nūc quare mœrore contraheris?
Nunquid rex non est tibi? Aut cōsiliarius tuus periit?)
Florentia quid ploras? Num regem tuum non habes
Christum? Annō speras, posse te ab illo defendi? Num
pro copiis tuis, angelos nō habes? Florentia filia mea,
quid times? Num non habes consiliarium tuum? Pro-
fectus ne ille est? Aufugit ne ipse? Si via ille humana
graderetur, deberes credere, visis periculis, illum abs-
cessurum bonis aibus. At cum tu videas cymbę guber-
natorem forti animo esse, nihil time. Ille itaque non
discessit. Quid tu igitur ita linqueris animo? (Quia cō-
prehendit te dolor, sicut parturientem.) Mulier partu-
riens prius gaudia cū viro in conceptione habuit, dein
labores ferre incipit, & quo propius ipse partus appro-
pinquat, plus doloris sentit. Vir tuus Florentia, Chri-
stus fuit, ob cuius amorem bonum spirituale concepi-
sti. Et hoc in initio fuit, quando te illuminare incepit
hocque ipso conceptu gaudio cœpisti frui. Dein affli-
ctionem habere incepisti aliquā. Et quò proprior par-
tui

*Sion quomo-
do interpre-
tatur.*

*Regnum du-
pler exponi-
tur.*

*Restitutio et
dilatio di-
tionis Florē.
promittitur.
quod hodie
impletum vi-
det orbis.*

*Idem vsu ve-
nit anima re-
cens ad deū
conuersa.*

tui efficeris, hoc plus doloris toleras. Tu denique scitū puellū, masculūque paries, qui regnū erit tēporale, & absolutū spirituale bonū quod habebis. (Dole, & satage filia Sion, quasi parturiens, quia nunc egredieris de ciuitate, & habitabis in regione.) Dole nūc, dole Florentia propter peccata tua, age pœnitentiā modò. Exhibis quippe è ciuitate, idest, nūc tanto afficeris dolore, vt intellectus facias iacturam. (Et venies vsque ad Babylonem.) Tu in confusionem ingentē deuenies. Babylon interpretatur confusio. Tu eò deuenies, vbi nihil tibi præsidi; reliquum erit. Tu intra montem mareque constituēris. Audi modò, quæ tunc dicit futura dominus. (Ibi liberaberis, ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregatæ sunt super te gentes multæ.) Vide vt hæc ad amussim nobis veniant, iuxtà ea, quæ hodie visuntur. Florentia inimici tui aduersus te circumquaque congregati sunt. Vniuersa Italia, atque adeò vnusquisque dicit, in Florentinos, in Florentinos fiat impressio. (Quæ dicunt lapidetur.) Omnes dicunt lapidetur Florentini, qui in causa huius mali sunt. (Et aspiciet in Sion oculus noster.) Vniuersi eorum oculi, tota mens, totus cogitatus eorū in hoc est, vt Florentinis aduersentur. Omnes huc suum cogitātū conuerterunt. (Ipsi autem non cognouerunt cogitationes domini, & non intellexerunt consiliū eius.) Sine tamen istos Florentia, suo modo agere, aduersarios inquā, istos tuos. Ipsi non intellexerunt consilium domini. Ipsi ignorant, quid sit illis factururus. Ipsi nō est cur te ledant. Vnde lædentes non manebunt impuniti. Ipsi aliud, aliud verò cogitat dominus. Florentia tu nō intulisti malum in Italiam, attamen malum passa es. Vnde iustitiæ valdè consonum est, vt modò alius malum patiarur. (Quia cōgregabit eos, quasi fœnū areæ.)

Quasi

Quasi fœnū dicit, quod hodie viret, & cras exaruisse visitur. Ita hi hodie robusti sunt, cras vero debiles erunt, aridiq; vt fœnū, quia omnis caro fœnū. Poterūt illi aliqua grūna nos afficere. At si feruēter orabim⁹, illa erit breuis, paruaq;. (Surge & tritura filia Sion.) Surge igitur Florentia filia Siō, tritura & excute triticū. Hoc est, Age pœnitentiā. (Quia cornu tuū ponam ferreum, & vngulas tuas ponam æreas.) Cornu in scripturis regnum significat, & potentiam. Ego tibi regnum quoddam robustū dabo, quo multis domineris, qui tibi fuerint aduersari. Et dabo tibi vngulas æreas, idest, bonas actiones. Manus in scriptura opera designant. Digiti spiritum sanctum indicant, qui ad illa mouet. Et vngues concionatorem denotant, qui spiritus sancti opera agit. Dabo tibi igitur, ait dominus, filia mea regnū robustum bonosque concionatores, qui multos ad bonam frugem reuocabunt. (Et cōminues populos multos.) Tu multos populos confusione afficies, & ad te conuerteres. (Et interficies domino rapinas eorum, & fortitudinē eorū Domino vniuersæ terræ.) Tu capies è rapinis illorum non pauca, & fortitudinem ipforum domino sacrificabis, qua nunc ipsi præualidi apparent. Tu etiam Florentia domino illam immolabis, atque ita eueniet, vt tibi assero. Testimoniū hoc verum est, neque deficere potest, quippe quod à Deo est, atq; ita ego tibi illud ipsum testimonium fero in nomine domini qui est benedictus in secula seculorum.

Amen.

Esai. 40.

Cornu regnū
& potentia
significat.

Manus digi-
ti & vngues
quid signifi-
cant in scrip.

Babylon quo-
modo interp.

Homilia. 14. habita. 6. calēdas

Iulij, anno. 1496. super Michæam.

*Nunc vastaberis filia latronis, obsidionem posuerunt super nos, in
virga percutient maxillam iudicis Israel, & in Bethlehem
Ephratha paruulus. &c. Michæa. cap. 5.*

*Cur vana a-
strologia iu-
diciaria.*

VONIAM negari non potest dilectissimi in Christo Iesu, cælum naturalium rerum esse causam, quæ sub illo fiunt, & quia effectus in causa semper sua est, curiosi homines voluerunt effecta impendentia cælo ipso inuestigare, credentes per ipsum ceu per vniuersalē causam, inuenire futura. Sed remanent, decepti ab ea æstimatione, qua sibi persuasum habent, se posse intueri effectus in cælo ipsorum causa, quemadmodū visuntur, scripti in libro quopiam. Quod si verum esset nempe in cælo esse effectus hos ceu in libro conscriptos non continuò integrum esset, visi ab hominibus. Nam cum cælum tantum à nobis distet, neque aliam cognitionem, aliudve lumen habeamus, quàm naturale, videri illi nequeunt. Et ideo non modò verum est, non posse effectus futuros ab homine videri in cælo, tametsi verum esset, illos etiam in ipso veluti in libro conscriptos esse, sed ne præsentis quidem effectus ibi potest homo videre, tantum à nobis cælum distat. Nos de cælo vnam videmus lucem, & nonnullos effectus lucis ipsius. Vnde curiosi illi homines, qui à cælo petunt futura falluntur. Et qui huiusmodi sunt excellentiam, munusque Dei sibi vsurpant, dum de futuris variè cadentibus, suppetias ferente diabolo, iudicare volunt. Quamobrem D. Augustinus & D. Thomas in secunda

*Astrologi iudiciarij quomodo Deo iniurij.
995. art. 2.*

cunda secundæ, aiunt qui volunt, sibi hanc excellentiã Dei arrogare, vt futura contingentia, quæ à libera hominis voluntate pendent, expresse, aut certe latenter fœdus, societateq; inisse cū demone, & familiares eius effici. Et quia societas & familiaris consuetudo similes reddit sociatos, atq; adeò quia Diabolus nequam est, iccirco vides astrologos omnes istos, & diuinos, improbitate notari. Quod etiã vsu venit fœminis hisce malis artibus vacãtibz. Attende denique vitam illorum, & videbis illos perpetuò improbos. Porro prophetiæ lumen non sibi vsurpat excellentiam & honorem Dei. Quoniam qui illo præstat, potius patitur, quam agat. Est enim lumē illud à Deo intellectui illius impressū. Et quod dicit non ex se ipso dicit: sed diuinitus inspiratus. Et quia propheta, cui hoc lumē suppetit, cum Deo angelisq; qui boni sunt conuersatur, videre est omnes præteritos prophetas bonos fuisse, quãdo in gratia sibi data perstiterunt. Quod propter Balaã, dictum volo, qui licet multa vaticinaretur, tamen quia in Dei gratiam non perstitit, improbus fuit. Vnde cum vides polentem prophetiæ lumine bene facere, & similiter eos, qui cum illo consuetudinem ducunt, bonos esse, dicit illicò illum diuinum esse vatem. At cum cerneris illum, & cum illo vsu habentes familiarem, & qui illius contubernales sunt, improbos esse, & nequiter agere, dicit mox Diaboli illum esse vatem. Qui cum sapientibus graditur sapiens erit, amicus stultorum, similis efficietur. Hoc ideo tibi dictum volui, vt ostenderē tibi, prophetiis bonos reddi homines. Persistam⁹ igitur in prophetiis, quæ nos ad bonam frugem adducēt, & vtemur Deo angelisq; eius familiariter. Agite, ingrediamur hoc vaticinium. Hoc mane dilectissimi creandus est senatus, & ideo non satis cõstitui cõcionaturus sim,

*Cur - diuini
semper imp
bi.*

*Differentia
diuini et veri
propheta.*

*Signa veri et
falsi prophe
ta.*

*Prover. 13.
Fructus pro
phetiæ boni
tas.*

Z annon

Summa. c. 5
michææ.

Quomodo
malum cul-
pæ ab homine
malū pœnæ
à deo.

Quādo dese-
ri dicitur ho-
mo à deo.
Psal. 118.

annō capitulumq; nostri prophetæ aggrediar, annon.
Caput ipsum prolixum est, & si percurramus illud, non
satis ipsum exponemus & nisi percurramus ipsum, per
lōgum sit. Sed quoniā brevis esse volo, dicemus pauxil-
lum, & in cōcionem aliā residuum seruabimus. Caput
hoc mistum est, hoc est bonis bona annuntiat, & malis
mala. Equidem optarim totum, hoc manē exponere,
vt videretis quæ hodie fiunt aliās etiam fuisse. Præfa-
tur igitur textus noster bona & mala. Malum pœnæ
est à Deo factum, malū culpæ ab hominibus perpetra-
tur. Deus dedit esse creaturis, & ipsum illis conferuat.
Sed quando homo malum culpæ admittit, hoc est pec-
catū, homo, qui ex nihilo factus est, in nihilū reuertit-
tur, & deficit. Malum pœnæ, quod est à Deo factum
euenit quādoq; ministerio aliarū creaturarum. Verbi
gratia. Tu qm̄ vēto expositus es, in valetudinē incidi-
sti, vētus tibi nocuit. Deus vero cōmouit, & aduenire
fecit vētum illū, Deus igitur illi⁹ mali pœnæ causa est.
Sed quoniā voluntas vnde malum culpæ manat, non
pōt ab aliqua creatura cogi, ideò totū malū noxiæ ex
nobis solis est. Tamen si Diabolus ad hoc mali tū stimu-
let, tum suadeat. Bene verū est, Deū finire, atq; permit-
tere, vt homo malum culpæ admittat non tñ cōtinuò
ob hoc ipsum illius mali causa est. Relinquit enim ho-
minē suo ipsius arbitrio, & si malū facit vn⁹ ipse homo
autor est. Dumq; homo primò in peccatum labitur, di-
citur derelinqui, & deseri à Deo. Et si te tunc punire
vellet, de illo nequeas queri. Dicitur igitur tunc ho-
mo deseri. Scriptura variis vocibus vtitur, quibus ostē-
dat, in quātum præcipitiū labatur homo, dum peccat.
Primò enim reperitur in scriptura à Deo derelinqui
atq; deseri hominē. Et de hoc ait propheta. Nō me de-
relinquas vsquequaq;. Hoc est, vsq; ad lapsum mortif-
ferum.

ferum. Atqui tātillum relinquo, vt meam fragilitatē
cognoscā, & fiam humilior. Atne me derelinquas vs-
quequaq; Quando ergo tu in culpam lætalem incidi-
sti, & Deus te lumine gratiæ priuauit, diceris à Deo de-
sertus. Sed quādo Deus sic tibi abstulit gratiam, vt red-
dere illam tibi nolit vltra, ideoq; in alia peccata ruis
in dies, diceris à deo excœcatus. Et de hoc ait Esaias.
Vade, & excœca cor populi huius, & aures eius aggra-
ua. Sunt etiā alij alij, quos non modò Deus, quia lu-
mine illos gratiæ orbarit, reliquit, neq; solū eos excœ-
cauit, q̄a noluit reddere: sed etiā obdurauit eos, vt an-
te quorum oculos multa fieri curet, per quæ ad bonam
frugem reducere se deberēt, sed illi per illa potius in-
durentur. Et in praua vita sunt obstinati. Atq; hoc mo-
do dicitur Deus illos indurare. Quod de Pharaone le-
gim⁹ de quo ait Scriptura. Indurauitq; dñs cor Pharao-
nis. Vide, quò plura prodigia Moyses edebat hōc Pha-
rao plus obdurefcebat. Et, qđ peius est, sunt alij qui nō
mō à Deo deserūtur, excœcātur & indurant in prauis
suis operib⁹, sed excitātur ad peiora, peius etiā q̄ prius.
Et hos dicit Deus excitare. Et ideò dicit alius text⁹ ad
huc de Pharaone. In hoc ipsum excitauit te, vt ostende-
rem gloriam meam. Non quod excitet aut in peccata
instiget Deus homines. Sed ait. Ego corā te permul-
ta vt fierent curauit, vt te ad virtutem reuocarem, &
in officio continerem. Tu verò non solum obstinatus
fui in malis operibus, sed etiam factis ipsis meis ad
malum, imò ad peiora, quàm prius patraras, es ex-
citatus. Alij præterea sunt, qui non modò excitantur
ad mala opera, sed De⁹ etiā illis sensum adimit & hos
dicitur Deus decipere, dū lumen illis naturale obnu-
bilat. i. nō dat eis suum lumē testāte scriptura. Decipit
eos, vt frustra incedant per inuium. His vocibus hisq;

Quando dicitur
quis in
scrip. excœca-
tus à deo.

Esaiæ. 6.
Matth. 13.

Quando dicitur
peccator
induratus,

Exo. 9.
Quis in scrip-
tura idioma
re dicitur à
deo excita-
tus ad mala.

Exo. 9.
Roma. 9.

Iob. 12.

Z 2 verbis

verbis utitur scriptura, ut ostendat, quanta precipitatio sit quantusque casus peccatoris. Quid igitur nos de Florentina ciuitate dicemus? Quid dicemus de vestris Florentinis conciuibus? Bene caue, ne te Deus derelinquat, deseratque. Siquidem in primum momentum bene caueris, posses inde in hoc magnū precipitium deuolui. Sunt igitur aliqui, qui bonū non faciunt, quibus Deus gratiam suam abstulit, atque deseruit eos, aliqui quos excœcauit, qui ibi nō cognoscunt diuina, alij quos obdurauit, qui præ superbia & perfidia, ne nosse quidem illa volunt. Alij quos excitauit, qui in dies deteriores fiunt, & nullum non auderēt facinus, si modò possent. Alij sunt decepti, qui sensum etiam amiserunt, & naturale lumē. Ego festo die proxime lapso dixi vobis, vos qui improbi estis, in præceptij vestri viam ingressos. Vos eò decidistis, ut a Deo decipiāmini. Filij mei paterno vobis affectu id dixerim, regredimini. Aio vobis retrocedite. Alioqui in eum incidetis locum, vnde reuocare gradū non liceat. Vos qui dissimiles estis, ad reditum animate istos. Deus decipere illos cœpit, reducite illos ergo retrorsum. Neque enim porro pergetes inuenietis ianuam. Vos in magnū contenditis precipitium. Vos tunc redire, cum non erit integrum, iuuabit. Ad hæc, ut in operibus, quæ Deus facit, improbi decipiuntur, ita Deus etiam fecit scripturas suas, tali modo, ut improbi & qui sincere eas non tractant, ibi implicentur, offendant, decipianturque. Cur autem tu hoc dixisti? Ut caput præsens intelligas exactè. Sunt enim in illo hæc volutationes & intricaciones, quæ etiam in multis aliis scripturæ locis reperiuntur. Agite ergo ad oriamur expositionem.

¶ (Nunc vastaberis filia latronis.) Audi illud quod hîc propheta dicit. (Nūc vastaberis,) inquit, (filia latronis.)

Vertit

Vertit inde sermonem, & ait. (Obsidionem posuerunt super nos.) Et prænuntiat hîc depopulationem Ierusalem. Et postea subnectit. (In virga percutient maxillam Iudicis Israel.) Quod de Christi supplicio propheta intelligit. Atque his voluminibus procedit, post subiungit. (E tu Bethlehem ephratha, paruulus es in millibus Iuda, ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israel.) Atque hîc Christi natalem propheta prædicat. (Nunc vastaberis filia latronis.) Verbum, Nunc, destructionem Ierusalem indicat. Attamen, quod ad eam spectat, quæ à Chaldæis illata est, plusquam centum quinquaginta anni intercesserunt à Michææ vaticinio, ad eam verò, quæ à Romanis est illata, plusquam sexcenti. At, cur tandiu antè res annuntiat Deus hominibus? Ego tibi dicam. Ipse non ritu Florentinorū ciuium facit, neque similis illis est. Quales vero sunt Florentini ciues? Sunt instar sartorum. Cuiusmodi autem sunt sartores? Sartor dum tibi extimam tunicam vult conficere, aut thoracem aptum, decòrumque, mensuram sumit, quam secum affert. Et opus est, ut hominem tangat. Et admetitur à gutture ad cingulum, quanta sit longitudo. Admetitur item, quàm prolixa sint brachia, admetitur collum, quàmque deorsum promitti debeat, & omnia circumspicit. Metitur hinc, metitur inde, ab omni parte metitur te, quò vestis illa tibi bene apta sit, & decòra, & adaptat pannos illos, ut te adstringant, & decenter vestiant. Et quoniam homines non sunt omnes vnus mensuræ, sed hic magnus, ille vero paruus est, hic giber, ille vero rectus est, ideo thorax vnus non esset aptus alij. Vnde opus est, ut quisque suum habeat thoracem. Sed si vos ritu monachorum indueremini, vestis alterius alterum deceret. Nam

Z 3 monachi

Gracis varij peccantium.

Ingeniose collectus regressus peccatoris ad deum. Sincerè et cãdidè legēda et intelligenda scriptura quod improbi non faciunt ut in Ario, Pelag. Luth. et cæteris peccatis patuit Doctrina est C. Petr. in. 2. Cano. c. 3. Caput. 5. Michææ.

Passio Christi.

Natalis Christi.

Vastitates Ierusalem quã diu prædicta et cur tãdiu antequã existerent.

Simile de iustitia magistratuum se sua que tantum intuentium.

Dissimile ad idem.

monachi prolixis vestibus vtuntur, & in eundem modum factis, & vestis vnus alteri apta est. Et si monachi essent æquales ætate, & magnitudine corporea omnes vnus vestes alij aptæ decentesq; essent. Quia omnes sunt ferè prolixæ, omnes aut candidæ, aut atræ. Et quisque posset induere, quã vellet. Non sunt huiusmodi Florentini, sed instar sunt sartorum, vt potè qui, cum magistratum ineunt, aut munus aliquod obeunt, mēsurare incipiunt, alius quid deceat se, quid suos gentiles alius, alius quid amicū, alius quid domum suam, & vnusquisque tunicam aut thoracem admetitur sibi, aut necessariis suis aptam, neque vnquam vestem mensurat, quæ sit communis, quæque omnes deceat. Vnusquisque Florentiam hanc suo modo admetitur. Vnusquisque thoracem decōrum sibi facere, studet. Et quoniam hic non est pro votis factus, facit ille alium suo etiam modo, qui adhuc alij etiam displicet. Florentia in hunc modum mensurat quandam alteram Florentiam, pro sua libidine, & alius aliam adhuc pro suo arbitrio facit, sicque tot inuenias thoraces, quot homines, tot etiam quot homines, Florentias. Vndè & vos omnino dispersi, dissipatique estis, neque vestigium in vos concordia est. Tu dices. Ipsi cœtus aggregant, & congregati denique sunt, nihil inter illos concordia est omnino. Ad mala egregie ipsi copulantur, non quod coniuncti esse cupiant, sed quod suum quisque thoracem velit. Omnes ad bona sunt dissipati, & tamen inter illos cœtus sint, non tamen id ob concordiam faciunt, sed affectas se dedunt vnicuique, vt quisque postea suum thoracem referat. Sed si ad rem tandem deueniretur, videas singulos diuidi ab aliis, atque dissipari. Deberetis igitur vniuersi vnã facere Florentiam communem,

Dici queant hæc de quacūq; vrbe non colente iustitiã mutato nomine, atq; idem est de ceteris fere quæ Hiero. Florentia nominatim dicebat.

origo discordia amor proprij boni & iniustitia.

Ficta concordia obutilitatem propriã.

communem, omnesq; addecētem, parq; esset, vt priuatas res vestras atq; peculiare nō intueremini, sed vniuersi in bonū publicum spectaretis. Et si instar essetis monachorum, ista Florentiæ vestis oēs deceret, aptaq; esset omnib⁹. Inter monachos vsu venit, vt præsul quēpiam ex illis accersat, dicatq; illi. Heus, exue te quam primum hac veste, & da eam huic, & ille obedit, atq; aliam ei dat, & illi etiam apta sedet, iusta atq; illa quã reliquit, siue illa paulo sit detritior, siue aliquantō magis noua, nihil moratur. Et hoc pacto monachi copulati sunt, & benè se habent, & vnusquilibet ipsorum tot habet vestes, quot alij omnes. Vos non ita facitis. Et ideò non conseruatis publicum bonum, quamobrem dixi vobis dominum nostrum absimilem vobis esse. Nam ipse totum hunc orbem gubernat, & bono semper communi intentus est, neq; acceptor est personarum, vt vos. Quid tu ista dixisti monache? Sine me pusillum quietis capere, & mox tibi dixero.

¶ Dominus noster totū hunc mūdum in prospectu suo habet, & omnibus hominibus tum præsentibus, tum futuris prospiciēs, futura non solū hinc ad decem annos, aut centū, sed mille etiã, atq; in perpetuū illis disponit & curat. Et cum primū orbem condidit, omnibus vrbibus & inter eas Florentiæ, ac rebus nostris prospexit. Et inter alia, quæ ipse summa sua sapientia procurauit, & ordinauit, hominibus, maxima quædam res fuit scriptura, quam non ideò solum condidit, vt illa narret quæ olim fuerunt, cū illa ædita est, sed vt temporibus etiam futuris inseruiat, & ideò fecit, vt propheta hic, quem vobis modo enarramus, non solum quæ ad tēpus Christi spectabant vaticinaretur, quæq; tunc fuerunt, sed etiam quæ spectant ad tempus nostrum, & quæ nunc sunt. Propheta hic prædixit

Repetit distimile superius.

vt ille Dei pudentia.

Quorsum diuina scriptura condita à Deo.

Aduentus Christi prædictus à Michæa. 600. annis ante.

Z 4 Christi

Christi aduentum sexcentis annis antequam ipse Christus veniret. Estque sic ordinata hæc eius scriptura, ut etiam temporibus nostris subseruiat. Hoc ideo factum est à Deo, ut suam prouidentiam cognoscere-mus, quam de hoc mundo habet. Dicit astrologo ut sexcentis antè annis præuideat rem aliquam. Dicit ut aliquid vnum præuideat saltem centum annis ante, saltem quinquaginta, aut minimum decem. Sciscitor ego ex te vtra difficiliora sint cognitu, præsentia, an futura? Certè quæ futura sunt. Si igitur ita habet, volo equidè Astrologum genituram meam edocere, & ei dicere, ut attenda cura punctum ascendentis mei intueatur, & cæli habitum, qui tunc erat, voloque in meum hortum ire, & vnum quippiam seminare, & si norit ille dicere, quid illud sit, quod seminaui, nolo equidem amplius eius astrologiam falsitatis criminari. At tu profectò videbis ipsum nescire id mihi dicere. Si igitur præsentia per suam astrologiam nescit, quomodo vis tu afferi posse, ab illa cognosci quæ in posterum ego faciã? Nequis planetarie rem præsentem scire, neq; illud, quod in horto semino, nisi fortè mali genij reuelatione, quomodo ergo vis futura scire? At qui lumine illustratur prophetiæ, videt res longo vel breui tempore antè quæ veniant, prout Deus illi præmonstrat, & ideo propheta noster dicebat hic. (Nunc vastaberis filia latronis.) Atqui lōgo antè tempore id vaticinatus est. Propheta hic magna præstabat visus acie, ut qui ex tam longinquo spatio res videbat. Et tãdem hoc tēpus aduenit iã. Quæ prædixit, iam deniq; euenerunt, & in Orcum sunt deiecti qui non crediderunt, & qui fidem adhibuerunt salui facti sunt. Ait adhuc propheta, & vocat Ierusalē filiã latronis, de qua dixit seruator noster. Domus mea domus orationis vocabitur. Vos autē fecistis illã speluncam

Varietas astrologiæ iudiciorum ipsius

Nunc, dicit cum tantum tēporis interesset.

luncam latronū, hoc etiam de nostris temporibus dici potest. Italia tu es filia latronis. Italia tu latronibus referta es. Satrapæ hodie latrones effecti sunt, qui pauperculos expilant, viduas, atque pupillos, & extot fortunis, quibus abundant, nihil conferunt in pauperes. Præsumes latrones euaserunt, census ecclesiasticos auferentes, quos in pauperes collocare deberent, & in suas delicias voluptatesque absumunt. Quamobrem si præsides latrociniis vacant, non mirum est, si subditi itidem latrones sint, tum ob exemplum superiorum. Necessesse est enim improbos illos fieri, seruus quippe semper vestigiis inhæret domini, tum etiam quia, cum oppressentur & obstringantur à suis præfectis, qui vsque adeò populos onerant, & aggrauant, ut vltra aggruari non possint, necesse est, illos latrones effici, quippe qui ad id compellantur. Præsides igitur sunt latrones magni, qui ad latrocinium compellunt paruulos, ex hisque magnis nullus plectitur vnquam, totum autem pondus pœnarum in paruulos latrones inclinatur. Potest istis dici, ut Alexandro Magno dixit pirata. Quum enim Alexander aliquando nauigaret, piratamque offendisset, dixit illi. Tu prædationibus nauas operam. Ego te patibulo suspendi iubebo. Cui audacter pirata. Verum est, me tenues aliquas prædas agere. Sed tu maior quàm ego prædo es, qui vniuersum orbem prædabundus expiles. Arrisit Alexander & dimisit hominem. Ita istis dici liceat, à magnis latronibus minimos suspendio tolli de medio. Te la araneorum exiguas muscas detinet, magnæ vero abrupta illa transeunt. Sic vsu venit istorum legibus. Cohibent enim latrones minimos, maiores vero dilacerant illas; & transeunt. Vis videre quando isti iusta exequi detrectent? Quum musca aliqua minima

Dici id potest etiam vbi quæ mercatorum tyrannorumq; grassatur cupiditas Antistites esse patres pauperum debereque illos elemosinam alere portione aliqua suorum censuum, doctrina fuit conciliorum, Põtificum et omnium sanctorum doctorum semper. Erasmi in apophtheg.

Simile ex Esaiæ. 59. et ex Plutar in Solone. et ex Dioge. Laertio itidem in Solone.

in aranei telā incurrit, ipsi valde obstrepunt hinc, atq; illinc. Et aiūt, in illū, in illum animaduertatur. Et iustitiæ cultum præ se ferunt, cum nullam exequi iuuet, nisi aduersus illam minimam muscam. Et ideo. (Nunc vastaberis filia latronis.) Italia tu vastaberis, idque citò. Tempus breue instat. Tu non credis. Venit denique tempus, quod propheta hinc prædixit, quo etiam Ierusalem fuit destructa, & sexcenti mille fuerunt neci dediti, & extra mænia eiectioni, & quingenti mille cõprehenfi sunt in ipsa ceu cauea, & in captiuitatem abducti. Et ideo tibi dixi capiendas à Deo istas auiculas in ipsa cauea. Prophetia hæc, aio tibi, iterum ad literam, vt ego tibi illam expono, euentibus præstabitur & adimplebitur. Audi quod ppheta dicit. (Obsidionē posuerunt super nos.) Obsidione circundabitur Italia. Crediderim tamē non longa magna ve obsidione opus esse. Deus quippe valuas oppugnatoribus patefaciet. Et tanta innundabunt mala tantum bellum, tanta rerum caritas, tanta pestis, vt vniuersa Italia vastanda sit. (In virga percutient maxillam iudicis Israel.) Hoc de Ierusalē dixit propheta, vt quæ percusserit sui iudicis, Idest Christi, maxillam. Quocircā aduenerūt postea Romani, & percusserunt oēs sacerdotes, absq; vilo discrimine. Ita & tibi Italia eueniet. Adueniet gens extera quæ percutiet, & interficiet omnes, nullo discrimine quenquam agens. Non prodnet tibi tunc ò ecclesiastice dicere. Ego sū ex patribus purpuratis. Ego sum episcopus, ego sum præsul, aut sacerdos, aut monachus. Oēs pessum dabūtur. Et veniet tēpus cū tu verticem ingyru semirarū velare voles, & nequibis tamen. Tu scis modò iactari, diciq; Beatā illam domum vbi clerico ritu vertex capitis est rasus. Et veniet ad huc tēpus, quo dicetur. Vē domui illi, vbi vertex est rasus

Longe maiore numerum ponit Iosephus. li. 7. de bello iud. c. 17.

Nihil expressius p̄dici potuit de clade Romæ, quæ fuit postea. anno. 1527

fus ritu clerico. Italia tu ipsa maxillā iudicis percussisti obtrectationis virga. Tu nihil aliud scis, q̄ concionatori obmurmurare, ipsum vellicando, atq; huic rei semper operā das. Et ideo obsidione cingēris. Tu tanta ærūna pressaberis, vt in stuporē adducaris. Et fortè tunc voles, credidisse. Sed dic mihi, tunc tēporis quid de bonis? Audi ex cõtextu nostro, quid futurū sit circā illos. Hoc mane vnū hoc verbū tibi explicabo. Nolo enim vltra progredi. Breue nanq; tempus nobis est.

¶ Bonis modo loquitur propheta. Potuisset enim illū quispiam percontari. Quis nam est iudex iste Israel, cui⁹ tu dicis percussam iri maxillā? Vellē siquidē scire, quò mihi ipse cauere possē. Et ideo subdit ppheta noster, & ait. (Et tu Bethlehē ephratha, paruul⁹ es in millib⁹ Iuda. Ex te em egredietur, q̄ sit dñator in Israel.) Ephratha erat paruulus vicus Bethlehē, text⁹ hic prædicat nostri seruatoris natalē, & in euāgelio vbi est historia Magorū citat. (Et egressio ei⁹ ab initiō à dieb⁹ æternitatis.) Idest. Natiuitas hæc seruatoris nostri ab æternò est prædestinata. Attēde, nū explicatius, q̄ hoc vaticiniū fidei nræ velis. Et hoc tibi, qd̄ ad literam facit, satisfiat. Nūc quæ ad nos p̄tinent pertractem⁹. Berhlehē, interpretatur domus panis, & innuit bonos. Panis est Dei verbū, qd̄ libenter audiūt boni, & audiētes, amāt Deū, & amātes operātur. Ephratha interpretat vidēs furorē vel frugifera, & significat bonos, qui furorē horū imborum, & furorē futurarum pressurarū credētes, ceu vident. Frugifera significat, orationibus, & bonis actio nib⁹, ipsos fructificare. (Paruulus es in millibus Iuda.) Bethlehē ista, & ista ephratha, paruula est. Hoc est indicat bonorū paucitatem, si ad malos cõferatur numerus. (In millibus Iuda.) Idest. In tāta Christianorū turba, pauci sunt boni: sed nihil extimescite, q̄ probi estis.

Locus natalis christi prædicatur.

Matth. 2.

Ioann. 7.

Bethlehē bonorum typus

Proborū semper minor numerus.

Ego

Ego vobis aio. Nihil vel totum orbē pauceatis. Alacres este. Nihil hæsitate. Audite, quid cōtextus noster dicat accipite quid dicat dñs. (Ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israel) ait dominus. Ex te, hoc est propter proborum lachrymas & ob eorum preces, mihi egredietur, à me exhibit, qui vobis dominaturus adueniet. Læti igitur estote boni. Dominus quippe à cælo proficiscetur, & lachrymis vestris, vestrisque precibus Dei filius commouebitur. Ad interficiendos improbos veniet, & ad donandum Spiritum sanctum bonis, & vt Florentiæ dominationem capeffat veniet, totumq; hoc propter probitatem bonorū erit vt textus asserit hoc in loco. (Ex te mihi egredietur) isti sibi per suasum habent, & aiunt, ab ipsis dominatum hunc esse. At ego vobis assero, rem hanc à domino profectam, interpellatricibus proborum precibus. Christ⁹ est, qui vobis gubernatū hunc creauit. Nō vos estis qui ipsum creastis. (Et egressus ei⁹ ab initio à diebus æternitatis.) Totū hoc ab æternitatis initio exiuit. Non vobis succurrit, me vobis dixisse, hanc Florentiæ prophetiam prædestinationis esse vaticiniū? Iccircò filij mei consolamini. Nam quod vobis prædixi, prorsum futurū est. Et Christus rex erit Florentiæ. Et supplicia de malis sumet, & probos exaltabit. Et ideò consolamini probi. Hoc enim, quod vobis dico, nequit deficere. Ego deniq; vltterius nolo progredi. Verbum modo dicere vobis me iuuat, & domum vos dimitto.

*Concionatori
necessarium
ad dicendū
multū tēpo-
ris.*

¶ Quum concionatori non suppetit longum tempus pro voto, non valet, quę vult cōmodè explicare. Nos non habemus hoc mane tēpus. Et ideò nō possunt dici omnia. Abrūpamus igitur concionē. Vos ad creandū senatum ituri estis. Vultis vos bonū dominatum designare? Exuite vobis thoracē illum, quē vobis superius dixi.

dixi. Et induimini prolixum quoddam, omnes addecentem. Hoc est quęrite publicum bonum. Attendite primò Dei timorem. Dein bonum vniuersale ciuitatis animo versate, & si hoc intuitu id ageris, neq; thora cem peculiaris proprij ve boni induere valetis, probus exhibit vobis dominatus. Sed est qui nolit adhuc in hoc fixus esse. Obfirma, aio tibi, semel in hoc animum. Si virtuti vis operam nauare. Et agnosce bonam tuam vitā ex hoc senatu pendere & ex hoc consilio, semelq; tibi persuade, stabile illud māsurum. Si tibi hoc semel persuaseris, & finē hūc ob oculos tibi ipsi obieceris, omnia alia ordinabis. Quū finis aliquis opponitur oculis, vnusquisq; illo ceu in signū animum dirigit. Finis enim est regula omnium, quæ ordinātur in finē. Quod si tādē hic gubernatus tibi non placeat, verte in virtutem necessitatem, hoc est. Cogita, si à Deo gubernatus iste est, te parem non esse illi de medio tollendo. Durum est tibi cōtrā stimulum calcitrare. Quod si denique calces obiectare voles, pedem cuspidē huius stimuli notabis. Ego aio tibi à seruatore ipso gubernatū istum creatum, & ipsum fixum perstaturum. Hic tua bona viuendi ratio modusq; est. Non opus est calces iactes. Quod si isti gubernatui non acquiescis libens, dic mihi, quem tu statum velles? Aduocate vos quandoq; illos, qui huiusmodi sunt, qui huic gubernatui obmurmurant. Equidem vellem ipse quandoque posse illos nūcupatim compellare in locum aliquem, vbi probi adessent homines, & sciscitari ab eis, quem gubernatum hoc præstantiorem comminisci nosset. Tum tibi liqueret, quas tandem rationes in medium conferres. Equidem noui te ibi per quam bardum, & per quam stolidum omnibus visum iri, & ceu stultum verba facturū. Et amissum volo pallium, si tu

*Finis regula
est eorū quæ
in ipsum or-
dinantur.*

si tu quid constitueres, scire posses. Et aiunt postea isti: Verum est. Placet mihi gubernatus hic. Quoniam in publicum bonum ipse intuetur. Sed multi insunt conuentus, multæque pactiones. Quam tu vastus es. Tu denique quatum maxime nosti conuenticula ista exquisisti, nihilque istorum inuenisti. Agedum regrediamur huc. Si bonum vis dominatum creare, complete semper animo, atq; intuerere bonum publicum. Et dicito. Si nigram fabam improbo alicui tribuero, iniuste ago, & grande scelus admitto. Et scito tibi accepta ferenda quæ ille mala intulerit. Est enim tu illi causa illorum faciendorum. Proh monache, quæ mihi illa sunt accepta ferenda? Quod tu hoc esse piaculum estimas? Ego tibi verum dicam. Difficile est hoc absq; peccato reperiri. Sed in præsentia dicamus sic. Si tu malo animo ad eligendum improbum accedas, ego te minimè à lethali grandiq; scelere excusabo. Sed ais. Ego peccatum nõ curo. Verum est, improbis nullam de criminibus rationem haberi. Si igitur tu bene agere studes, suffragare bono, ne improbum deligas. Neq; dicas, nostra id familia commerita est, neq; peculiare intuearis bonum. Si in tua familia est improbus, aut faruus, quid vis illum reipublicæ curam gerere, & in eum cooptare locum, vbi non possit non esse perniciosus illi? Tu deniq; spectare vis tuum peculiare bonum, publicum autem nil curas. Florentia tu non cognoscis bonum in te à deo collatum. Tu beneficiis in te ab eo collatis non respõdes. Florètia tu ingrata aduersus Deum es, & in hunc egenum monachum, ceu in instrumentum ipsius. Deus multis te eripuit periculis, & te illuminauit, multis aliis cumulauit beneficiis. Inter quæ hoc fuit consilium, & hæc gubernatus ratio. Adhibe huic monacho fidem. **Ni hic modus regiminis vniuersalis extitisset, vos modo**

regula eligendi magistratus egregia.

Eligenti improbum referuntur accepta mala electi.

modo in mille frustra essetis dilacerati. Vos non agnoscitis hoc beneficium. Et ingrati estis. Ego iterum dico vos in plura concisi essetis frustra, quam sint arborum frondes. At tu qui alterum optas gubernatum, non agnoscis, si superior aliis esse contenderes, & eos sub tyrannidem redigere velles, optandum idem ab alio cui non placeret, te vnum illo potiri bono. Alius subinde optaret abs te esse tertius, alius quartus, insurgerent eodem animo & decem postea, ac deinde etiã viginti, moxque item aliqui alij. Atque hoc pacto concordia nunquam, dissidium vero semper interferet. Et ideò omnes ignorantes estis, qui vestra minimè noueritis bona. Ignorantia vestra crassa est, nescitis enim quid optetis. Sed quid ego ignorantes vos dico? Dixerim melius amentes & vafanos. Ite igitur, Deus enim vobis, vt rectum dñatum designetis, donabit, qui nõ priuato bono dñtaxat cõgruat. Cooptate viros, qui non intueantur in cuiusq; vultum. Quique ob Dei honorem, & ob publicum bonum gentilium suorum nullam rationem habeant, neq; priuato quopiã alio affectu ducantur, sed illis solis rebus vacent, quæ functionum erunt suarum, ecclesiastica ad eos cuius interest ea curare amandent, neq; hisce occupentur, quæ spectant ad præfectos lanificij, remittant ei arti, quæ octouiratum tangunt, illi muneri committant, atq; ita de cæteris. Si vos recte senatum crearitis, periculis eximemini. Neque tantum discriminis, atque narratur, instat. Precamini deum vt ante octauum diem huius festi D. Ioãnis ego aliquid possim reuelare. Pusillum quid est, quod vos posset eruere. Adest hinc aliquis, qui nouit illud, & scit illud posse fieri, sed non vult ipsum dicere. Et nonnulli horum, qui dicere hoc nolunt, hominum gratia dicere detrectant. Et aiunt. Populus hic murmurator est.

Quales ad gubernatum eligendi sunt.

Et

*Modestia cō-
sultationibus
publicis ser-
uanda.* Et dictis obmurmurat. Alij id nequitia tacēt, quia cor-
de sunt peruerso. Sine præpotentes loqui, quicquid li-
buerit eis, & ne obloquaris. Fac vt vnusquisque possit
ascēdere, & quæ illi, in ciuitate vtilia esse, visa erūt, vt
possit loqui. Ne tibi quod dictum erit molestum sit.
Tene fixum consilium. Duæ sunt fabæ, quæ decernent,
qui bene, qui male, fuerint loquuti. Aliqui proferent
rationes suas, sine illū audacter dicere. Quod si tibi nō
placebunt, Ascende postea tu, & ne obloquaris, neque
dicta carpas. Sed ritu præstantium hominum facito,
& dicito. Quæ sunt allatæ rationes bonæ quidem sunt,
sed mihi videtur aliunde alias esse rationes. Et dicito
rationes tuas vide, & in fine dic. Ita mihi, sine cuius-
quam tamen sententiæ melioris repulsa, videtur. Atq;
hoc pacto veritatem inuenies, & magis salutare mo-
dos. Ne tamē tot res quot dicuntur, crede. Ait ille. Co-
piæ aduentant hinc, copiæ aduentāt illinc. Non tanta
pollent fortitudine aduersarij tui, atq; tu credis. Ego
tibi dico debiliores esse opinione tua. Si tu omnia cer-
neres, tuos aduersarios ipse rideres. Ego monachus sū,
& armorum per omnia etiam rudis, & si mihi liceret,
*Timet Hic.
Stratagema
tradere pu-
gnaturis.* stratagemata tibi dicerem, quibus tibi dubium excute-
rem, quo angeris. Sed nobis timēdum est cauendūq;
ne in irregularitatem incidamus. Ego tibi peculiaria
darem documenta, quæ si cōseruares, vnus è tuis ægro-
tis, præstaret, & præpolleret decē aduersariorum tuo-
rum præualidis. Equidem optarim ita posse, posse di-
xerim, hoc est, vt mihi fas esset hoc mane vestratibus
indumentis vestiri. Ego vobis rationes luculentas ad-
ducerem, quamobrem vobis non sit adeò pauendum.
*Ab omnibus
orandum in
electionibus.* Agedum, tempus breue est; non possumus vltrā pro-
cedere. Filij mei hoc manē quisq; Deum precetur. Fœ-
minæ, pueri precamini, vt Deus vobis bonum donet
dominatum

dominatum, quia opus tandem vobis est. Precamini
vniuersi dominum, vt hoc vobis munus det, & vt in cu-
rram ire feruidè possitis, rectoque animo, tantisper om-
nes flexis poplitibus comprecabimur & precatatione
dominica Deum, angelicaque salutatione virginem
etiam alloquemur. Ac dein omnes cū benedictione
domini proficiscemini.

¶ Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuū
in hac huiusce dominatus designatione, ita vt illa sit,
quæ in tuum honorē cædat. Adueniat regnum tuum,
in hanc Florētinam ciuitatem, ita vt tu domine ipsam
regas. Fiat voluntas tua, sicut in cælo & in terra, ab his
qui hoc matutino eligentur. Panem nostrum quodia-
num da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, si-
cut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos in-
ducas in tentationem. Ne permitte domine quēquam
in tentationem induci. Hoc est. Aufer prauā mentem,
si cui forte de euntibus in consilium illud, affuerit. Do-
mine pelle cunctos dæmones pallatio illo. Et lega illō
tuos angelos. Atque omnibus vnum cor tribue, idque
bonum, vt electionem rectam exequantur. Sed libera
nos à malo. Eademque ipsa electio idonea sit eripien-
dis nobis ab omni malo, per Iesum Christū dominum
nostrum. Amen.

¶ Ave Maria gratia plena dominus tecum. Benedicta
tu in mulieribus, & benedictus fructus vētris tui Iesus.
Sācta Maria mater Dei, regina nostra, ora pro populo
Florentino, vt isti ciues electionem ineant quæ Deo
placeat. Aduocata nostra, nos tuam ciuitatem tibi cō-
mittimus, vt pro illa hoc mane interpelles, vt bonum
dominatum designet.

¶ Inter natos mulierum non surrexit maior Ioāne Ba-
ptista. O beate Ioannes Baptista huius ciuitatis tutela-

Aa ris

ris patrone, atque præses, nos te comprecamur, vti hoc mane pro nobis interpelles coram diuina maiestate, vt hic tuus populus, bonum senatum creet, qui, ea quæ in laudem sint Christi cessura, quæque in bonum publicum huius ciuitatis sunt futura faciat. Oremus. Deus cui omne cor patet, & omnis voluntas loquitur, & quæ nulum latet secretum, purifica per infusionem sancti spiritus cogitationes cordis nostri, vt te perfecte diligere, & digne laudare mereamur, per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitatem eiusdem spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

✠ Homilia. 15. habita in natali

Diuorum Petri & Pauli, tertio calendas Iulij,
Anno. 1496. In Michæam.

Propter hoc dabit eos vsque ad tempus, in quo parturiens pariet. Et reliqui fratres eius conuertentur ad filios Israel. &c. Michæa. cap. 5.

1. metaphi.

Primo poste.

1. physi.

*Varianotitia
causarum in
no
bis.*

*Necessitas fu
tura ecliphs*

VIA HOMO dilectissimi in Christo Iesu naturalē habet ad scientiā propensionē, iuxta vulgatū illud. Omnes homines natura scire desiderāt, & quisque tunc se sciētiam capessisse arbitrat, cum rei causam nouit, notandū est, aliquarum causarū nobis notam esse propensionē, quā ad effectus habent suos, & necessitatem in producendis illis. Aliquarum verò solam nouimus inclinationem, non autem necessitatē, aliquarum nobis patet necessitas, procliuitas non itē. Aliquarum vobis, neque claret pronitas in effecta, neque eorum edendorū necessitas. Principio, è causis, quarū nouimus necessitatem, atque propensionem

propensionē vna est cælum, verbi gratia, Si de naturali *luna scitur.* bus causis loquamur. Nos quippe videmus cælū in circularē lationē propensum, & circulari latione cieri, atq; rotari continenter. Et cognoscimus necessariū esse, quandoq; solem lunāq; coniungi, quandoq; sibi inuicem opponi, atq; ex diametro terrā intersitā tunc illis esse, sicque à nobis præiudicari futurū lunę deliquium. Cognoscimus etiam in causis inferioribus aliquarum *Necessitas mortis hominis.* causarum necessitatem, vt necessitatem causæ mortis hominis ex rerum contrario habitu, quibus ille cōstat, & ex continua ipsarum actione. Vnde colligimus necesse esse, vt homo intereat. Dein cognoscimus solam causarum inclinationem, necessitatem verò minime. Exēplum sit. In rebus naturalibus cognoscimus vitē, quæ causa vuarum est, ad vuarum productionem propedēre, nisi quid obster, oliuam autē ad productionem olearū nouimus procliuem. At quoniā quandoque sterilescunt, atq; effœtæ remanēt, non dicimus causas has esse necessarias, hoc est, vuas, oleasq; nō necessario producendas ab eis, sed plurimū duntaxat. Necessitatem etiā & non inclinationē alicuius causæ nouimus. Hoc in Deo ipso reperitur, qui nulla naturali inclinatione, vt in rebus naturalibus fit, sed propria volūtate facit, quæ vult, sicut scriptū est. Omnia quæcūq; voluit fecit. Ipse *Psal. 113.* tamen causa est necessaria omnium rerum. Ab ipso enim *Eccle. 134.* omnia pendēt necessariò, & si ad ipsum res cōferas, nihil illi est contingens. Postremò aliquarū causarū neq; *Quomodo deus est causa rerum.* nota nobis est procliuitas, neque necessitas. Et hæ sunt futurorum cōtingētium, quæ pro suo arbitrio, ac pro sua libidine & facere, & nō facere potest homo. Atq; in his *In futuris cōtingētibus finis prophetia naturalis.* terminatur philosophia, sciētiaq; naturalis. Nam teste *1. Periber. cap. 8.* philosopho de his neque ars, neq; scientia est. Siquidē *defuturis contingētibus non est determinata veritas.*

Aa 2

Vnde

Vnde philosophia vsque ad vltimas differentias specificas rerum naturalium, quæ necessariae sunt peruenit, ibique gradum sinit. Neque ad particularia & quæ accipitis sunt euentus descendit. Atque vbi terminatur philosophia, inde prophetia quæ supranaturalium est lumen, orditur. Et ideo sæpe à me tibi dictum est inani illos stultoque negotio vexari, qui naturali ope contingetia futura nosse cõtendunt. Animaduerte igitur à propheta, cõtinentia futura prophetico lumine bifariam cognosci. Prior modus contingit, dum cognoscit ordinem, & inclinationem causæ in effectu illius, & non effectum in se ipso. Et hoc pacto, non cognoscit absolutam necessitatem rei quam prædicit, vt Ionæ contigit, qui Niniue subuersionem prædixit, quã cognouit in ordine suæ causæ, id est, meritorum ciuitatis illius, quæ illius subuersionem exigebant. Sed non cognouit necessitatem talis subuersionis, vt res ipsa indicauit. Non enim postea subuersa est, agentibus Niniuitis pœnitentiam suorum scelerum. Simile vaticinium fuit illud Isaia, cum dixit regi Ezechia. Dispone domui tuæ, quia cras morieris, & non viues. Nam secundum causæ habitum sequitur userat mortis effectus. Et hoc vaticinium cõminationis nuncupatur, atq; cõditionale. Cognoscit aliàs ite propheta, quod dicit, nõ solum cognoscendo inclinationem, & ordinem causæ in suo effectu, sed etiã effectum ipsum in se, vt præsentem, atque ita cognoscit illius necessitatem, hoc est, omninõ consequuturũ inde. Atq; hæc necessaria prophetia, vocatur prophetia prædestinationis. Prophetia igitur Michææ qua prædixit Ierosolymæ vastitatem, est prophetia prædestinationis. Et quia sæpe vobis dixi, prophetas quos vobis enarramus pro Scipione nobis esse, eius quod à nobis prænutiandũ vobis est, ideò hoc mane in hoc caput dicemus vobis aduersus

In termino philosophiae initium est prophetia.

Duplex cognitio prophetica de futuris contingentibus.

Ionæ. 3.

Ionæ. 3.

4. regũ. 20.

2. Paralipo.

32. Isa. 38

Eccles. 48.

Duplex genus prophetia,

nimirũ cõminatio

nis, & prædestinationis

Ex D. Thom.

22. q. 172.

articu. 6. ad

2. & quest.

174. 1.

uersus Italiam præfinitum esse flagellũ illius absq; vlla conditione decretum, atque immutabile. Et quoniam festo die proximẽque lapsa, senatus instabat creandus abrupimus concionem, neque ex sententia potuimus caput hoc elucidare, ideò iterum adhuc ipsum resumemus, & exactius explanabimus. Ad rem igitur ipsam accedamus.

¶ Dominico die proximo quia dominatus designandus erat, nequiuimus prosequi expositionem, ideò necessarium est ipsum quod diximus replicare. Exposuimus primò prophetias valde esse vtilis, & perquam bonũ esse in illis versari, & in eis persistere, & ipsis prophetis vti familiariter. Itidẽ & perniciosum esse cõsuetudinẽ cum diuinis, & astrologis ducere, vt qui fuerint inuẽtores omnium superstitionum, & chiromantie, & geomantie, & pyromantie, & necromantie. Et diximus astrologiã rem esse impiã, loquor de ea quæ diuinatrix, nõ de theorica astronomia, quæ bona est. Diximus illos falsos esse ab imaginatione quadam falsa, vt qui crederent in cælo inscriptos ceu in libro, quopiam cæli ipsius effectus. Et subiunximus, tamen si id verum donaremus esse, nõ posse tamen ab eis ob nimiam distantiam, quæ inter eos nosque est, videri. Dein, licet cælum causam vniuersalem cernerent, id non sat esse, diximus. Siquidem opus esset deinde causas peculiare inferiores visi, quemadmodum logici isti dicunt, si animal cognoscatur, nõ continuò consequi, vt & homo cognoscatur. Quandoquidẽ non bene ex vniuersali peculiare colligas. Tamen si cõtrã legitimẽ colligatur. Vnde recta est hæc collectio, hominẽ cognosco, igitur & animal. Itaque isti astrologi qui volũt singulares effectus deducere, atque colligere ex cognitione causæ vniuersalis cælestisque, toto aberrant cælo. Addidimus præterea, à

Epilogus concionis superioris.

Res indicauit postea, ita esse omnino.

sanctis doceri diabolū, qui hanc istorū superbiam cernit, qui sibi diuinam volunt arrogare excellentiam, & de futuris sententiā ferre, diuino permisso, diuinaq; id exigente iustitia, eorū ingredi phantasiā, atq; omnibus illorū seu publicis seu arcanis reb⁹ sese immiscere.

Vis familiaris consuetudinismagna.
Ex. S. Th. 2 2

9.

*Differētia se-
ctantium di-
uinos et se-
ctā
tium prophe-
tas.*

Proverb. 13

*Quinā pœna
non creden-
tium prophe-
tis.*

Ex Arist. 8

Ethi. et ex S.

Thom. 2 2 9.

23. ar. 1.

*Charitas om-
nino est vera*

amicitia.

Et quia diabolus, qui cum illis familiarē ducit cōsuetudinem, prauus est, & familiaritas similitudinē ingenerare solet, ideo omnes isti astrologi, & diuinatores, improbi euadunt. Quod experientia cōpertum est, qualiquet istos semper prauos esse homines. Porro quoniā angelica illustratio venit per angelos, qui cū prophetis familiarem vsū habēt, ideo dicimus prophetas similes angelis effici, & angelicam vitā ducere. Deniq; inter coniectores & vates hoc differt, quod prophetiarū sectator bonus euadit, qui autē diuinationes obseruat, eisque vacat improbus efficitur. Qui cum sapientibus graditur sapiēs erit, amicus stultorū similis efficietur. Vnde diximus debere nos prophetis semper operā dare, vt pote quæ nos sint bonos reddituræ, atque angelicā, vt viuamus vitā facturę. Explicabim⁹ quoq; omnes illos, qui prophetis non adhibēt fidem, & potius obstrepunt diuinis oraculis, quinq; pœnas dare. Primò nāq; dimittuntur, ac deseruntur à gratia diuina. Secūdò excœcantur. Tertio indurātur, quartò excitātur, vltimò decepti remanēt. Sed quoniam pro nostra volūtate hæc à nobis non sunt enucleata, à principio rē ipsam repetemus, quò melius declarare valeamus eam, & textū iterum ingrediemur.

¶ Tria exigit vera amicitia. Primum est beneuolentia qua tu amicū prosequaris, nō ob tuam vtilitatē, sed vero amore, quo alterū te, eum æstimes. Dein, vt sit reciprocus amor, quo redament se vicissim amici: mox, vt virtuti innitatur amicitia ipsa. Hæc tria sunt in amicitia

tia

tia quę deo cū homine intercedit. Deus etenim primò gratiam suā illi largitur, & amat illū nō ob suum cōmodum, sed vt illi sic beneficiat. Præterea, est inter Deū hominēque mutuus amor. Ait glossa quædā de gratia quā homini donat Deus. Gratia est res conciliās hominē in sanctū amorem, nēpe Deo, & propterea inter Deum hominēq; Dei gratia præditū, est mutuus amor quispiā. Beneuolentia quoq; hæc diuina isque mutuus amor rebus cū virtute cōiunctis superstruuntur, & vera quępiā amicitia sunt. Vnde est illud. Iam nō dicā vos seruos, sed amicos. At quū homo in lethiferā noxam labitur, iacturā gratię diuinæ faciens, amittit & eius amicitia. A Deo quippe relinquitur, & deseritur. Quēadmodum dici solet, cum quis gratia alicuius amici decidit, ob læsam amicitia. Dicitur enim, ipse illum dereliquit, ipse illum deseruit. Quare cōcione superiore diximus, quū homo mortalem culpā admittebat à Deo deseriri. Et laudauimus ad id psalmū, sic habentem. Non me derelinquas vsq; quaque. Nēpe, vsq; ad exitiosum lapsum. Quia hi, qui huiusmodi sunt, à gratia labefacti, à Deo deserti vocitātur. Aliqui alij sunt, quibus non solū ablata est gratia, sed neq; vltra eis Deus ipsam donare vult, & hi excœcatorū nomine censentur. Obiicies tu mihi. Integrū semper cuiq; esse in mortē vsque ad Deum cōuertit. Ita habet naturaliter iuxtā motū liberi arbitrij, sed si Deū postea iuuerit, cōuersionis gratiam terminare, penes illum profecto arbitriū est, atq; libertas. Sunt non pauci qui quum præfixū quępiā litem trāgressi sunt, à Deo vltra non reuocātur ad bonā frugem, bonaq; studia, & sunt multi reperti qui semper prauitati studuerunt, neq; ad Deum vnquam sunt conuersi. Et sic obierunt diem, quoniam gratia cōuersionis destituti sunt. Et hi excœcati appellantur.

Ioannis. 15.

*Qui peccat
mortaliter &
deseritur à deo.*

psal. 118.

*Quidicantur
obcœcati.*

Aa 4

Quia

Quia semper quum aliquis oculorum acie orbatur, & luce destituitur, nequit ad lucem regredi vltra. A priuatione siquidem ad habitum non est regressus, testificantibus istis philosophis. Postea cum homo per peccata vltra progreditur. De^o ipsum indurat, quapropter scriptum est. Induravitq; dominus cor Pharaonis. Sed quid sibi vult indurare hoc? Durū est quod quando re alia percutitur, sua duritia ipsam repellit, sed molle recipit eam, atque præhedit. Ille igitur induruisse corde dicitur, qui diuina verba à se reiicit, dum ipsum percutiunt, neque audire ea vult. Vt cui Deus, neque lumen neque gratiam recipiendi illa donat, suis obstantibus peccatis. Sunt deinde alij, qui peccare pergentes vocantur excitati. Excitare aliquid est, verbi gratia. Quū tu excussorio chalybe silicem cōcutis, qui quo plus petitur, & validius, plus excitatur, & ignem ei aculatur foras, Ita hi quò plura miracula, atque diuina opera viderint, plus ad malum incitātur, & diuinis pulsationibus peiores fiunt. Aspice scribas, & pharisæos, qui quando videbant Christi prodigia multiplicari, aiebant. Quid facimus? Quia hic homo multa signa facit? Atque hoc pacto duri illi lapides, quos pro cordibus habebant, acrius ictibus prodigiorum excitabantur, & plus ex illis ignis emicabat. Vltimò quando isti male agere, pergunt, Deus ipsos decipit. Vt pote quibus lumen rationi natiuum aufert, vt scriptura dicit. Decipit eos. Et capti remanent, vt capiuntur hamo pisces. Omnia hæc in Pharaone gesta sunt. Principiò Deus illum gratia sua orbavit, quoniam de beneficiis acceptis fuit ingratus. Ideoq; ipsum deseruit. Mox excœcauit. Nam dicēte ipso deo Moyfi. Vade, dic Pharaoni, vt populū meum dimittat, renuit, quoniā obcœcatus erat. Attende à Deo dictū, dicito, vt populū dimittat, sed ipse non faciet.

Exo. 9.

Induratus
quis dicatur.Excitatus
ad mala quis
dicitur.
simile.

Ioann. 11.

Decepti qui
dicantur à
deo.

Iob. 12.

Exemplum
omnium horū
in Pharaone.

faciet. Nouerat enim Deus orbem illum esse lumine. Deinde obduravit illum. Induravitq; dñs cor Pharaonis, quia reiecitabat, neq; agnoscere volebat ostenta, & diuina opera. Imò postea ad deteriora excitauit. Nam quò plura signa videbat, peiora patrabat. Excitavi te, vt ostēderem gloriam meam. Atq; hoc modo populū dei insectatus est, donec Deus ipsum deniq; deccepit. Aperto namq; rubro mari, vt populus Israël ipsum traiceret, Pharaon, lumine naturali amisso, credidit natura ipsi etiā apertum mare, vt transire & ipse posset. At deceptus fuit. Deus enim illic eum mari cooperuit cū suis copiis, & hoc pacto illi imposuit. Itaq; cernis ipse, qualis sit omnipotentis Dei progressus, atque suas res perducatur. Ah videamus tantisper, num & ad nos hæc ipsa faciant?

¶ Horrēdum est incidere in manus Dei viuentis. Quū ipse flagellare quempiam destinavit, ipse omnia instruit, quæ illum illuc adducant, nempe, vt flagellis cædatur. Italia tecum hoc mane libet agere, quæ nosti à me sæpe te admonitam, me non ideò solum hîc esse, vt Florētiae cōcioner, sed & vniuersæ Italiæ. Italia ad esdum. Deus te gratia sua exiit. Et te dereliquit, & deseruit, & obcœcauit, & obduravit, & excitauit, quia peior, quàm antea ex nunc viuis. Italia tu vltimam agisti metam. Primò Deus te lumine gratiæ priuauit. Nam centum anni iam lapsi sunt, ex quo concionatores nil aliud, quàm in clamant tibi pœnitentiam, & impendentia tibi flagella eiulant. Hoc tu non agnouisti. Imò in dies ad deteriora lapsa es. Vt potè, quàm Deus gratia sua exiit. Anni etiam hinc sex sunt, ex quo expresse flagellum tibi prænuntiatum est, & ex quo ad pœnitentiam es vocata. Tu audire noluiisti quia à Deo illustrata nō es. Signum id est, te ab illo desertam esse.

Exod. 9.

Exod. 9. Ro-
ma. 9.Exo. 14. &
Psal. 77.

Hebræo. 10.

Intellige vt
supra.

Aa 5

Dictum

*Is fuit Caro-
lus. 8. rex
Gallia.*

Dictum tibi fuit Italia ministrum Dei venturum, & expugnaturum arces nullo negotio. Tu oculis id haufisti, detrectasti tamen credere. Tu obcæcata es, neque iam ullam luminis vsuram habes. Tu dixisti. Hoc illudque euenerunt. Et deserta es de istis, neque in Deum referre vis ipsa, sed in homines. Ego aio tibi Deum etiã sic agere, & sensim pergere quod sapientes huiusmodi circũueniat, vt verbis Iob agam. Isti denique discertant, instarque philosophorum faciunt, qui de fide differunt, & sectantur rationes, quæ ipsis imponunt. Dicit philosophus ille. Minime gentium. Hoc enim pacto responderi potest. Dic mihi, quas nã rationes habes & tu philosophe, quibus respõderi nequeat? Argumenta illa tua, quibus Deum esse adstruis, quæ ita sunt palmaria, responsum etiã admittunt. Nulla tam est acris ratio, quam responso nõ excipere queat proteruire volēs præter vnas apodixes mathematicas. Ita isti faciunt, qui aiunt. Possent hoc modo ratio dilui. Italia tu nõ modo excæcata est, sed etiam obduratior in dies ad mala patranda, quanta quanta es, efficeris. Romam hinc minime excipio, quæ caput est. Exercitatio itidem Indies efficeris, & quod plura operũ Dei signa cernis, hoc acrius ad facinora excitaris. Tu tota incũbis in loquentẽ tibi vera. Tu nihil mali prætermittes intẽtatũ aduersus eum, qui te bona admonuit, & ea tibi prædixit. Italia Deus tibi verba dat, vt Iob loquitur, modo quodam subtili, quo te liquefacit, attenuans te pedetẽrim, & in nihilum sensim redigens, vt tibi enucleabo, postea autem subita erit ruina. Italia tu egrotum imitaris, cui dicitur, confitere scelera tua, & ait ille. Minime. Ego non oppetiero. Pancraticè valeo. Demũ instatur illi, Adhibe exomologesim, ipse renuit, & sensim deniq; debilitatur, & tandem de repente furia quæpiã paroxismus

*Qualis Ita-
lia Hiero. tẽ
pore.
Simile.*

paroxismusq; inualefcit quispiam, & hominem rapit, extinguitq;. De te verò Florentia quid dicã? Ego modo improbis loquor. Adeste dum tantisper. Dum ego lapsò iam tempore concionabar, & non nihil de pristino statu attingebam, tu dicebas. Verum ille dicit. Ipse probus vir est. Modo si te tangi contingat, quia rectã non graderis, iam haud amplius verax ego homo sum. Tu etiam, qui flebas, accede huc. Tu ciuis, qui die illo euentus plorabas, quia quod cogitabas, euenisset, nisi manus Dei obtitisset. Quid istud sibi vult, quod tu iam non ad illum es affectus modum? Tu quoque qui spontaneus domum tuam regressus fuisses, & quieuisse, quid tibi in causa est, vt tam sis ingratus de munere tibi à Deo collato? O ingratos omnes vos. Quam vos omnes ingrati estis. O improbi Florentini Deus vos deseruit, ipse vos obcæcauit, ipse in mala opera obdurauit, & modo excitati estis, & in omne scelus irrueritis, si vobis esset integrum. O nequam tu obduratus es, & excitatus, licet dissimules. Et videtur istis pro bonis mala facienda. Florentia regredere cum improbis modo ago. Tu deceptionis iter facis. Retrocede. Nã Deus tibi cœpit imponere, vt verbis Iob diximus. Tu cum redire voles, nequibis. Equidem id nõ capio. Quid tibi vis monache? Ah, audi ex me tantisper quæ hoc mane volo dicere.

¶ Quid vis tu dicere monache? Gallinæ vigilate & caue-
te vobis ineunt siquidem contra vos consilium vul-
pes. Vulpes caue-
te vobis, custos siquidem laqueum ex-
tendit, & casses ne-
ctit aduersus vos quibus vos capiat.
Gallinæ adgracillate custodi vestro. Omnis in te vno
nostra spes est reposita. A vulpib⁹ nos eripito. Gallinæ
gracillate. Accelera dñe, vt eruas nos. Addite & hanc
orationẽ, illi quã vobis dixi. Bene fac domine bonis, &

*Inconstantia
emulorũ Hiero-
ny.*

*Simplicibus
cauendum à
versipellis
ad deumq;
huius gratia
recurrẽdum.*

rectis

rectis corde. Subdite illi hanc. Accelera dñe, vt eruas nos. Vulpes laqueus oppanfus est, & rethe item est extensum, custos tendiculas expāfas habet. Vos comprehendimini. Custos, vulpes noctu ambulant. Ait custos. Nox fiet ex die. Vulpes, vniuersa vestra consilia reuelata sunt, nota sunt, patent, & omnia ad lucem proferentur. Nihil occultum quod non reueletur. Vulpes retrocedite. Lapidēs isti vestra consilia retegunt. Vos in laqueum inciditis. Vos in casses incurritis. Ego vos admonui. Dicetis postea me in vos maleuolum. Dicetis post à me vos non præmonitos. Gallinæ este prope vestrum custodē, nihilq; hæsitetis. Vos siquidem eruemini, & vulpes comprehendentur.

Math. 10.
Marc. 4. Luc.
ca. 8. & 12

Prædicatur
Italia vastitas cito futura.

Italia tēpore Hiero. sceleribus plena

¶ (Nunc vastaberis filia latronis. Obsidionem posuerunt super nos.) Cito vastaberis filia latronis. At quando istud erit? Cito, cito. Italia hæc quædam febris ethica est. Tu id non deprehendis. Tu cito destructa, tu cito vastata eris. Ego non credo. Ego id credo quàm maxime. Dic mihi, si tu non credis, cui innititur rei tua incredulitas? Credere meum in misericordiam bonitatemque Dei fundatum est, qui ferre vltra nequaquam potest, vt tam sint oppressati boni. Fides mea iustitiæ Dei innititur, quæ amplius tolerare nequit, vt pauperes expilentur, & tot extorsiones patiantur. Fides hæc mea tuis improbitatibus superstruitur, Italia tu sceleribus exundas, tu improbis referta es. Vbi tuæ persuasionis fundamenta locasti Italia? Vbi tuæ istius fidei fundamentum est? Cui tu rei confidis? Cui rei inniteris Italia? Tu intremis, & nullus tamen aduenit exercitus. (Obsidionem posuerunt super nos.) Misera Italia absque exercitu, aut militibus obsessa es. Tu rerum caritatem pati inceptisti. Signa etiam pestis prodi incipiunt, Deus tibi tuum morbum portendit.

Hic

Hic atque illic signa hæc monstrari sunt cœpta. Quid hoc esse credis Italia? Tu semper bellū paues, & nullū tamē est bellū. Quid erit? Quid ages, adueniētibus barbaris? Nullus adhuc est barbarus. Cogita quid in eorū aduētū impressioneq; factura sis. Nō vnus veniet. Sed plures. Equidē ne errem, nolo tibi in præsentia dicere, quot sint futuri. Italia tu extimescis, & in extraneis hominibus spē posuisti. Ne ita speres. Illi sunt quippe qui te sunt depopulaturi. Ipsi erunt qui te absumēt. Ethice ista te sensim absumet. (In virga percutiēt maxillā iudicis Israël.) Tu non vis credere Italia, tu percussisti maxillā iudicis Israël. Tu obtreccionibus tuis concionatorē petisti. Tu ludibrio habuisti diuina. Cum te ærūna occupabit, vah quātum ego facta tua irrisero, quātū mihi risū excuties. Qui habitat in cælis irridebit eos, & dñs subfannabit eos. Dñs tūc operavestra irridebit. (Et tu Bethlehē Ephratha paruulus es in millib⁹ Iuda.) Tu Bethlehē, i. domus panis, vos domus panis, i. vos boni, & Ephrata id est, videns furorē, id est, vos probi, qui videtis furorem in prauos, & si in vos quoq; grassantem videritis, hilares estote. Nihil timueritis, non enim finet vos Deus percuti. Deus manum bonis admolitus est. Quod si denique vnus aliquis ipsorum oppetet, nō mors est, occasus probi hominis, sed assertio in libertatem, vt concione superiore tibi dixi. (Quia paruulus es.) Boni vos pauci estis. Et licet pauci sitis, nihil tamē vereamini. Orate denique continenter. Et dicite. Benefac domine bonis & rectis corde, accelera domine vt eruas nos nihil vos probi timete. Vobiscum quippe Deus est. (Ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israël.) Ex vobis probi hic Christus, et hoc lumē exorietur ad futuram instaurationem. Vobiscum dominus, cum aduersariis est diabolus. Ab vtris puratis staturam palmam?

*Psal. 2.**Bethlehens.**Ephratha.**Boni pauci.*

palnam? Ne dubiteris à vobis staturam. Apostoli fuerunt pauci, & totum orbem debellarunt. Ne despōdēte animum. Attēdite hūc diem, qui Petro & Paulo natalitius est, & sacer, qui ambo concionatores fuerūt, ingentemque insectationē rulerunt, & deniq; hodie necati sunt, & omnes illorū res prosperē progressæ sunt. Itaque nihil dubitate. Dominus quippe vobiscum est.

Christus bonorum protector.

(Et egressus eius ab initio à diebus æternitatis.) Iste, qui à vobis est, vobisq; fauet, filius dei est, ille sane qui ab æternitate profectus est, qui in mēte diuina progeneratus est ab æterno, qui vniuersum orbem ad rectos mores fidemq; reuocauit orthodoxam, qui cuncta idōla aboleuit. Quid igitur vos hæsītatis? Num non ipse idem est Deus? Num illi modo idem in manu non est facere, quod fecit, dum ad nostram carnem assumendam in hunc mundum venit? Omnino pater. At quando id erit? Quando erit? Ah audi me tantisper.

Prædicatur à Michæa tempus vindictæ moris christi

¶ (Propter hoc dabit eos vsque ad tempus, in quo parturiens pariet.) Pariet inquit parturiens quo significatur venturum tempus quo fœmina parturiens omni ope nixura fit, vt pariat. Quòd ad litteram spectat, textus hic insinuat, Iudeos qui Christum neci dediderant, non percussos fuisse, donec parturiens, partum omnibus viribus conata est, ac peperit. Hoc est, donec durauerunt preces proborum, quibus obiectis duos, & quadraginta annos sospites ad ruinam vsq; suam perstiterūt, quā vindex noster illis prædixerat. Sed ab occisis apostolis, & post duos & quadraginta annos hosce transactos mox à Romanis percussi sunt. Proh, si ego tibi dixissem prænuntiata à nobis in secundum & quadragesimum annum differenda, tu mea facta naso suspenderes adunco. Duos igitur, diceres tu, & quadraginta annos sumus nos præstolaturi? Ego id tibi non dico. Ne-

Matth. 14.

Mar. 13.

Luca. 19. et

21.

que

que cogito. Bene sane. Quātum temporis intercedet? Ego tibi non sum dicturus. Sed si ego tibi prædicerem non modo initiū, sed cōsummationis finisque istorum tempus, quæ tibi ego prædixi, quod haud clam me est, tu obstupesceres, & perbreue tibi tempus videretur. Hoc igitur pacto vsque ad partū manebunt, hoc est, donec fœmina, partum vrgeat. Quæ parturit fœmina, ex viro prius concepit. Fœmina ista ecclesiastes est, qui ex verbo Dei concepit, & ad bonam frugem animas gestit parere, sed antequam momentum partus adueniat, vehementibus doloribus cruciatur. Hi sunt murmura, ærumnæ, afflictationes quæ in ipsum ingruunt, non adest adhuc partus horoscopus. Hoc est nō est adhuc absolutus numerus totus. Alij adhuc ad virtutem reuocandi restant. O pater videmur nos ipsi deficere. Multi retrocedunt. Nihil hæsita, à nobis nullus è nostris abscedet. Verum est, aliquos esse quibus tantum fidei charitatisque suppetit, quantum prosperari viderint, bonum temporale. Spirituale autem nihil morantur. Isti nō è nostris sunt. Ait Ioānes in canonica. Ex nobis prodierunt multi, sed nō erant ex nobis. A Christo etiam multi, & ab apostolis eius descuerunt, qui non erant tamē veri discipuli. Christus eos præsertim discipulos censet, qui bonum spirituale antiquius ducunt. Christus animas vult saluare. Idque curat præsertim, & ideo dicit textus noster. (Et reliquiæ fratrum eius conuertentur ad filios Israel.) Expecta ergo paulisper. Nā qui parturit, nōdum hora partus attigit, neque omnia ad huc fecit. Sinite, ipsum vocare reliquias fratrum nostrorum, quia multi adhuc defunt. Quando ipsi venerint, tunc inchoabunt, quæ tibi dixi. O pater interea vero quid agemus? Sumusne afflictandi? Ita sane. Sed fortes tamen este. Quia hoc omnino eueniet.

Concionatro est fœmina pariens. Dolores concionatoris qui. Veri discipuli Christi qui sunt.

*1. Ioan. 2.
Ioan. 6.*

Ecce

Ecce textus dicens. (Et stabit.) nepe hoc quod ego vobis dixi. Nihil timueritis, hoc ipsum posse deficere. Fundamentum hoc iactum est à Deo. Ne ærumnas timeatis. Vultis vobis verum dicam? Deus capitibus vestris manus admolitus est. Sinite deniq; ipsum agere. (Et pascet in fortitudine domini: in sublimitate nominis domini dei sui.) Dominus pascet nos in fortitudine.

Fortitudo
Christiani.

Fortitudo nostra crux est. Fortitudo nostra est nihil appetere, & nihil timere, nihilque desiderare. Hæc nostra fortitudo est. (In sublimitate nominis domini.) In sublimitate huius nominis Iesus erit fortitudo nostra.

Philip. 2.

In nomine hoc omnes ad dominum conuertentur. In nomine Iesu omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & inferorū. Ne igitur timeate boni. Quia hoc ipso nomine vniuersos vincetis. (Et conuertetur, quia nunc magnificabitur vsque ad terminos terre.) Erit nomen hoc Iesu magnificatum & in terminos vsque terræ lumen hoc dissipabitur, atque expandetur. Nihil ergo probi timeate. Estote læti. Reponite in Deo spem vestram: Hoc enim, quod vobis dixi, haud quaquam deficiet. Ecce tibi prophetæ partem vnam, assumamus modo alteram.

¶ (Et erit iste pax.) Quis nam hic erit, qui pacem importabit? (Cum venerit Assyrius in terram nostram.) Italia tu pacem quæritas. Iste erit pax, qui est egressus ab initio æternitatis. Pax tua filius Dei erit. Huc ades. Philosophi isti quatuor causas asserunt. Agētem, materialem, formalem, finalem. Nihil est quod à sese ipso fiat. Sed opus est, vt aliunde proficiatur quidquid factū est. At nequit ire in immensum. Igitur ad primum vnum quod omnium fit causa, deueniendum est. Vnde incausis efficientibus. aiunt, siquid sit factum, vt ab alio sit factum, neccesse esse, atque illud ab alio, donec in primā causam

2. Physi.
Vera christiani
qui quies in solo
Christo est
quod hic egre
gie deducit.

causam peruentū sit, quæ à nulla alia sit facta. In materialibus similiter, si tu hoc lignū capias, dices. Hoc ab illo progeneratū est, illudq; ab alio, idq; dices donec ad vnum primum naturale principium peruenias. Informalibus itidem dices. Hæc forma ab illa est, & illa ab alia etiam pendet sicq; perges donec ad vnam primā formam processeris. Sed ad finalem causam accedamus. Missas reliquas faciamus, quæ ad rem nostram in præsentia non ita faciunt, vt finalis. In causa igitur finali opus est, ad vltimum vnum finē deuolui. Ita ego tibi dico, si bene agere studes, pone tibi ob oculos semel finem quendam. Iacta fundamentum fixum cui omnia alia superstruātur. Opus siquidem est, omne quod mouendum sit, ab immoto aliquo ordiri. Ni tu pedem prius figas, quum vis moueri, casurus sis. Et similiter, si ambos vno impetu moueres, opus est alterutrum figi, & tunc alterum mouere, et motum ab immobili illo ordiri. Stabili igitur semel cor tuū, & in fine tuo christo vt quiescat facito. Si honoribus, aut opibus cor affigas, vagū erit, & inquietum, atque instabile. Si tu quietè vis degere, opus est inuenias rem aliquā, in qua cor sit fixū, & vbi fœlicitas sit. Hoc autem nisi in Christo minime inuenitur. Quære ergo illum & vbi illum inueneris, sectare ipsum vt in ipsum semel confermeris & stabilito te ipsum. Quoniā ab ipso omnem pacem adipiscēris, & omnem tranquillitatem. Italia tu pacem quæritas. Vade quærita Christum, & inuenies pacem. Conuertimini omnes ad Christum, quoniam nullum vobis aliud præsidium est. Vos inaniter alia omnia obitis, quæ vos quæritis. Italia nihil præsidij aio tibi, est præter Christum. O monache tu dixisti, Italiam esse deploratam, atq; immedicabilem. Et modo ais medelam illi promptam, si conuertatur ad penitentiam

8. Physi. &
28.

Inquietudo
hominum
de est.

B b nitentiam

nitentiam & ad Christum. Hæc secum ipsa pugnant ambo. Medicabilem eam esse, si conuertatur, & deploratam esse tamen. Hoc nos non capimus. Ego vobis respondeo, hæc duo non esse à se vicissim diuersa. Nam si dānatos, qui in inferno sunt deploratos esse, & de Cacodæmone etia actū esse, asserā, verū dicam. Et si postea dico, si dānati & Dæmones pœnitētia ducerentur, in paradysum migrare possent, verū itidem etiam dico. Neq; enim assero futurā ipsorū pœnitētiā. Sed dico, si deniq; eos pœniteret scelerum. Hoc conditionem habet adiūctam. Conditionale autem enuntiatū, nihil actū esse decernit, vt isti dialectici aiunt. Si ego etiam dicerē, Si tu asinus fores, tu clitellā portares, nō continuò te asinū assero, aut abs te clitellā portari. Sed aio, si ita haberet. Cōsimiliter Italia dixerim. Si te facinorū tuorū pœniteret, pacē haberes. Et hoc verū est, si te pœniteret. Atqui ego dico te non ducēdam pœnititudine. Et hoc ipsum verū etiam erit. Quocircā pace haud fruēris. Italia quā tu pacē voles? Proh, pacē velle m^o deniq;, & ne vlla extera natio in nos irrueret. Dic mihi, quis, vt te impeteret, eam impulit, nisi tu? Si pacē non habes tu in causa es. Cum tu eam ipsam nationem vocaris, & æquum erit, vt pœnas des. Qui illam prouocarunt in suum id fecerūt dānum. Agedum Italia, nisi gens te impeteret aliqua, dicis tibi pacem futurā. Verum est, inter principes futuram & præsules, at subditi & pauperuli haud illa potirentur. Ista igitur vestra pax nō esset pax hominum Italarum, esset pax solum vestra. Nobis non est cordi hæc pax. Itaq; dñe mitte deniq; eum, qui vēturus est. Nos etiā pacem cupimus, mitte nobis pacē nostram. Si istis, quā volunt, pax suppeteret, peius esset adhuc subditis, & pauperulis, quā prius. Nos itidem atq; illi homines sumus, & pacē ipsi quoq;

Conditiona-
lio nil ponit.

quoq; volumus. Neq; enim vltra in hunc modum valemus viuere. Si tu igitur pacem vis Italia, quere pacē cum Christo. Florentia quid tu vis? Pacem. Si pacē vis cōstabili te ipsam semel. Improbi vos constabiliri detrectatis. Vos credere adhuc non vultis. Vos Christo adhuc fidem nō adhibetis. O pater ego nō sum improbus, vt tu ais. Ego probitati vaco. Semel in anno mea peccata cōfiteor. Si tu bonus es, id mihi per q̄ est gratum. Sed attende ne fratrem Boninū, aut fratrem Dulcinū arcanæ tuæ cōfessionis excipiēdæ adhibeas. Quod si tu fratrem iustum à tuis arcanis confessionibus habes, tu verū ipsum cælas. Huc ades ò inquietum cor. Homo inquiete ades huc. Tu, tibi cordi esse pacem, ais? Tu pacem nō vis. Si pacem cupis. Stabilire semel. Tu ad hūc gubernatum accipiendum amplexādumq; non vis firmari. Quem tu gubernatum velles? Accede huc disputem^o tātisper ambo. Exue te tamē thorace illo priuati affectus, quē tibi alias dixi. Induere thoracē omnes decētem. Si tu pater familias es, & filio tuo alium vis thoracem facere, alium nepoti, alium famulo, sartorem accersi iubes, & facis, vt vniucuiusque thorax ad tuam mensuram, quam prius iubes à sartore desumi, fiat, nō erit domi tuæ pax. Dicit enim vnusquisque. Thorax hic haud mihi aptus sedet. Ille dicet prolixior est, quā deceat, alius dicet promissioribus manicis est, quā pro meis brachiis, atque in hunc modum, non erit domi tuæ pax. Si igitur pacem vis exuere thorace illo. Si quisque vestrum vnā in sua vota factam Florentiam cupit, haud est vnquam vobis interfutura pax. Efficite vnā Florentiam omnes ad decentem. Neque illam tam arctam feceritis, vt vos enecet, cum nullum etiam decuerit. Sed vos exemplo id facitis fœminarum, quæ pueris atq; virgūculis,

Cōfessarius
qualis debet
eligi.

In guberna-
tu spectāda
omnium vti-
litas.

Exuēdus pro
prius affe-
ctus in gu-
bernatu, vt
sit pax.

Bb 2 tam

tam strictas faciūt vestes, vt thificos illos tandem red
 dant. Ita si vos tantum arētabitis Florentiam istam, vt
 non omnes deceat, thifici euadētis. Thorax iste pro
 tua libidine factus, & corpori & animæ tuæ nocebit.
 Si igitur pacem vis, ama prius Deū & mox bonum cō-
 mune cernesq; hunc statum bonum esse. Spoliare tho-
 race isto & mox tibi ipsum gubernatum placere cer-
 nes. Quod ni tibi hic placeat, faciamus etiam alium si
 non sit hic aptus. Quem verò gubernatum velis. Vis
 tyrannicum? Portentosus est. Quære ex cunctis scri-
 ptoribus, & videbis ipsum nō bonum, imo deterrimū.
 Si etiā tyrannum creare vis vnum aliquem, volet etiā
 ille alius esse, & deinde alius, & sic semper dissipati es-
 setis, neq; vnquam pace frueremini. Gubernat⁹ bonus
 ad pacis conseruationem inuentus est. Igitur tyranni
 regimen non est bonum. Si palam inquietos istos ro-
 ges, dicent, se nolle tyrannum creare. Sed tamen apud
 se vellent, vt ipse eligeretur omnino. Quod si vos veli-
 tis tyrannū creari, populus non vellet. Et ecce diuisio,
 profligatioq; pacis. Quod igitur regimen animo ve-
 stro sedet? Num monarchia? Si illam optatis. Ego le-
 gatus vester ero ad dominum, vt populi Iudaici fuit
 Samuel. Ego dicam domino. Isti regem sibi volunt.
 Quod igitur: Dicitis? Si vobis cordi est dñs vn⁹, vultis
 ne vt ille exoticus sit, an vestras? Num exoticus? Mini-
 me pater. Vorabit enim carnes nostras vsq; ad ossa. Si
 vestras vobis arridet, quem è vestris ciuibus vultis re-
 gem, dominum ve? Inuenite mihi vnum ad vestra vo-
 ta factum. Ego in vestram gratiam ad dominum ibo.
 Valde id mihi placet, vt bonū habeas regimen, si istud
 bonum non est. Quem igitur è vestris ciuibus coopta-
 bitis? Si bonum eligeritis, noluerint improbi. Quia
 tollerentur è medio, in patibulumq; agerentur. Et ec-
 ce

*Nimius rigor
legū noxius
egregio simi-
li.*

*Tyrāni guber-
natus pesti-
mus.*

Monarchia.

ce chrisma. Si improbum crearitis, multa mala, per-
 petrabit. Et ecce dissidium. Sub hæc ait D. Thomas li-
 bro de regimine principum. In italia vbi abundat san-
 guis, & ingenium, non posse moderari reges dños ve.
 Quod si contra eueniat, efficiūtur tyranni. Atq; ea re
 gubernatio huiusmodi haud quaḡ utilis tibi foret Flo-
 rētia. Quid tibi igitur vis irrequietū cor? Quis te guber-
 natus delectat? Num optimatum? Adibimus dominū
 si hunc voles. Responderent tamen pusilli isti. Nun-
 quam inter illos & optimates conuenturum. Ecce igi-
 tur ne tū quidem cōstatura erat pax, existeretq; istinc
 dissentaneum quoddam chaos, atque discors con-
 geries. Neque satis commodè esses. Quid igitur vobis
 restat? Equidem ipse nescirem meliorem isto guber-
 natum comminisci. Figite ergo hīc pedem. Et in ipso
 fixi consistite, quando Deus vobis illum commentus
 est. Congregamini omnes in bonum publicum. Et vnus-
 quisq; vos timebit. Eliminate istud vestrum consiliū,
 & pacem colite, atq; obseruate, breuiq; ad perfectum
 quendam deducemini statum. Si vnicuiq; obloqui in-
 tegrum est, nihil ita absolutum esse possit, quod nō de-
 struatur. Pax vestra esset, vos copulatos esse, querere,
 & amare Christum, qui pax vestra foret. (Et erit iste
 pax.) Quum igitur Christum quæretis, tunc pacem ve-
 stram inueniretis. At istud fieri nequibit, ni prius quip-
 piam aliud fiat. Audi modò.

¶ (Et erit iste pax.) Dominus erit, qui erit pax. Italia
 tu nunquam pacem habebis, Florentia tu nunquam
 pace potieris, nisi, vt dicitur hic. (Nisi cum venerit
 Assyrius in terram, & quando calcauerit in domibus
 nostris.) Hoc est, non obtinebis pacem, nisi prius As-
 syrius venerit. Quando hoc erit Michæa? Erit cum di-
 rutæ erunt vrbes ædesque. Quum calcarit Assyrius

Bb 3 domos

*Quibus rebus
efflorescat re-
publica.*

domos nostras, tunc pax adueniet. Dissipatio quædam ingruet ordinis, quæ magnū quædam ordinē inducet. *Psal. 124.* Sinite deniq; eā venire, & orate quod vobis dixi. Bene fac dñe bonis & rectis corde, accelera vt eruas nos. Venerunt, Assyrij in ciuitatem Ierusalē, & omnia destruxerunt, & postea pax inducta est, Assyrius interpretatur negotiator. Veniet istis negotiator, & illi Assyrij venient homines aurū quæsturi, & sanguinem homines exteri, in oē malum animati, & tūc turba ad bonā reducetur frugem. Sed tamē fortis esto fili mi. Suscitemus siquidē aduersus istum Assyrium aliquos ad bona pertracturos ipsum. (Et suscitabimus super eum septē pastores, & octo primates homines.) Aiunt aliqui septem istos pastores, quos hīc prædicit Michæas, & octo primates homines, fuisse septē consiliarios qui cū copiis Chaldæorum venerunt, & octo duces, qui cum rege perfidis aduenerunt. Hoc est quod ad literam spectat. Quod verò ad allegoriam attinet. Septem pastores innuunt apostolos propter septem dona Spiritus sancti, quo fuerunt pleni, octo primates designāt octauam diem hoc est, quam prædicabant resurrectionem. Atque iccirco, cum venerit gens illa extranea suscitabimus septem pastores, & octo primates. Idest, multos concionatores à Spiritu sancto illustratos, qui Christum prædicēt crucifixum, eiusq; resurrectionē, & ad pœnitentiā adducent multos. (Et pascent terrā Assur in gladio.) Idest, conuertent ad Deum gentē illā seu exteros illos boni verbi ense, & concionatū ibunt. (Et terram Nemrod in lanceis eius.) Nemrod interpretatur tyrannus, vel apostata, hic est Macometes. Ibunt igitur illuc isti ecclesiastæ & ensibus lanceisq; diuinis, Hoc est concionibus omnes ad Christum reuocabūt. (Et liberabit ab Assur cum venerit in terram nostram,

sensus literalis.

sensus mysticus.

nostram, & cum calcauerit in finibus nostris,) liberabit vos ab istis, quando ipsi quod collibitum erit in Italia fecerint. Et salui erunt electi Dei, qui vt semen sint, mansuri sunt. (Et erūt reliquie Iacob in medio populorum multorum quasi ros à dño, & quasi stillæ super herbam, quæ non expectat virū, & non præstolat filios hominū,) erunt tunc reliquie Iacob, idest, pauci illi, qui remanserint, populos concionātes peruagabuntur, & ceu ros erūt, omnium afflictorum corda ab igne tot afflictationum refrigerantes. Et erunt etiam hī concionatores, ceu stillicidium in herbam, quæ non expectat virum. Hortensis herba expectat hominem, campestris non item. Siquidem per se ipsam floret, & fructū prodit, nullo humano cultu expectato. Ita erūt illi infideles qui sunt instar campestrium herbarum inculti. Current ad baptismum. Nostri isti sunt ceu hortenses herbæ qui multis ligonibus, sarculisque quibus dura cordium eorum humus sarratur, egent, nec fructum tamen afferunt, vt neque hortenses herbæ tam iugi tantoque studio & labori atque ipse exigunt, respōdent. Conuertētur Turcæ illi concionibus dulcissimeq; ad baptismum, & ritu ouium contendent. At dices tu num illo ipso tempore tribulationes etiam erunt, & insectationes à Turcis? Sat scis ita futurum. Et ideo consequitur hīc textus noster. (Et erunt reliquie Iacob in gentibus in medio populorum multorum, quasi leo in iumentis sylvarum, & quasi catulus leonis in gregibus pecorum, qui cum transierit, & conculcauerit, & cœperit, non est, qui eruat.) Reliquie Iacob, hoc est, illi qui restabunt post ærumnas, erunt in medio gentium. Idest, populi gentilis, & præliabuntur more leonum & rationibus bellum gerent concionantes cū iumentis sylvarum, hoc est cū illis infide-

Concionator est diuinus ros.

Infidelium conuersio prædicitur.

Christiani similes herbis hortensibus, quæ multo labori maligneres pœdēt.

Conuersio Turcarū prædicitur.

libus. Iumenta dicuntur, quasi iuuamenta, quo innuitur à conuersione futuros ipsos auxilio, & rationibus alios per ipsos trahendes. Catuli leonum in grege pecorum indicant, ab illis, qui demissiore erunt spiritu magisque supplice alios, simplices pertrahendos. Denique docti erunt cum doctis, supplices cum supplicibus, prudentes cum prudentibus, omnes poenitentiam depraedicabunt, & homines illos ad fidei lumen pertrahent. Erunt etiam instar leonum, quia prorsum nihil pauebunt. Imo martyrium sitient, mortemque propter fidem, & animas quas coeperint ad Christum conuertēt, & neququam è manibus eorum quisquam ipsis abripiet. (Et exaltabitur manus tua super hostes tuos, & omnes inimici tui interibunt.) Tunc Florentia manus tua exaltabitur, manus virtusque tua ò ecclesia sublimabitur, & victoriæ palmam ex inimicis tuis referes. Hæc secunda est pars capitis, pergamus ad tertiam, & addemus colophonem.

¶ Octauo à festo. D. Ioannis die, & die veneris, festum sumus celebraturi, mane præsertim, est siquidem patronus & præses vestræ vr̄bis. Bene sane. Quid tu vero monache hoc ipso die nobis dices? Num aliquod peculiare bonum? Clam me est, mihi ne integrum sit futurum, vobis quicquam dicere. Si vos orabitis, ego id prospexero. Dixi vobis, vti. D. Ioānem oraretis, vt ob sua merita à dño impetret, vt sinat me vobis aliquid dicere, quod ipse apud me habeo. Ego vobis in initio quadragesimæ dixi, meam ferre opinionem, ob vestrā incredulitatem mihi vltra integrum non futurum, dicere vobis quicquam noui. Vt & de domino dixit euāgelista, nimirum ab ipso Christo miracula in patria sua non potuisse fieri ob ipsius patriæ, id est, Nazareth incredu-

incredulitatē, præter paucorum infirmorum curationem. Videbimus deniq; num quicquā boni die veneris vobis queamus dicere. Caput hoc nobis aliquid boni insinuat. Tunc vobis renuntiabo, num simus imposituri finem nostris concionibus die ipso veneris, an verò etiā dominico die concionaturi simus. O pater nos in tāta afflictione sumus, vt non parsit tunc te cōcionibus desistere. Vos in ea versamini, quia sic iuuat vos. Parum est, quod vos ibi detinet. Si vobis libēret vnanimis esse, patēret facile remeādī via. Parua res vos eriperet. Precamini Deum. Vt vobis illam possim patefacere. Opus est nosse rei fundamenta, & radices malī. Reuelabūt fundamenta orbis terrarum. Qui habet aures audiat, quid spiritus dicat ecclesiis. Intelligat, qui aures habet, quibus percipere queat. Nota bene reuelabuntur fundamenta. Id non capitur. Dicitur enim ab aliquib⁹ Monachus iste temeritati fortunæq; committit verba, & arte graditur, & cautē loquitur. Ipse nos latet. Et hoc pacto non credunt. Omnes repugnāt. O pauper monache nū tu id non recogitas? Tibi tot sunt hostes intus, foris, viri, fœminę, sacerdotes, monachi, vestales. Atq; homines omne genus. O monachū egenum. Tute pauper es. Tu rabie intabescis, nos hilares sumus. Tu pernox manes, nos cantilenam nostram in pace concinimus. Proh tu omnino sub magno versaris discrimine. Ita tibi videtur. Equidem in portu nauigo. Hoc in me discrimen veniat. Domine veniat precor. Quando erit vt veniat? Veniat hodie. At ego nollem ouiculas deserere. Nihil prorsum extimescite, nihil inquam extimescite: num non audistis textum nostrum? (Et suscitabimus super eum septem pastores & octo primates homines.) Deus pro vno septem vobis dabit. Annon illi fiditis? Non crediris vos à Deo eri-

Marci. 6.

Apocal. 2.

Respondet Hieronymus.

Scribat Hieronymus. martyriū quam candē sitim videre est infra. concione. 17.

Bb 5 piendos

piendos esse? Orate igitur & nihil hoc curetis. Attendite quomodo. D. Petrus hodie per ecclesie preces erutus fuit. D. Petrus in vincula coniectus erat ab Herode, ut per iniustitiam, populo morem gereret, sic & Florentini nostri faciunt, qui ut vni cuiquam morigerentur, ius fasque violant. Cum igitur Petrum Herodes comprehendisset, in vincula coniectum obseruandum curabat, quatuor quaternionibus adhibitis ad custodiam. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. Ita & vos continenter orate, nihilque extimescite. Num nobis non est Deus Florentie? Num non angeli eius adsunt? Boni nihil timeatis. Adueniet Deus laturus opem & aduenient angelorum eius acies, suppetias vobis laturæ. Si vel vsq; ad portas ipsas videritis irrumpentes hostes nihil hæsitare. Egrediemur siquidem effigiem crucifixi nobiscum præferentes, & sublatis etulatis inclamantes, viuat Christus Iesus, & omnes dissipabuntur. Qui fidit Christo, quique totum se illi tradit, etiam si maximo subit discrimini, semper eripitur ex eo. Intuere diuum Petrum, qui in vincula coniectus, nihil sollicitus erat. Dicit scriptura, ipsum sopori deditum. Fortasse cogitatione aliqua oppressus erat. Aduenit Angelus, Et stimulat latere Petri, excitauit eum altè dormientem. Herodes non dormiebat, imo destinarat Petrum postero die sub ipsum mane occidere. Attamen falsus est Petrusq; liberatus fuit. Ita & vos si fidem adhibeatis, eripiemi omnino. Isti non credunt hoc. Sed aiunt. Nobis sunt boni sanctique viri, qui haud quaquam credunt, imò obloquuntur, & huic rei obtreçant. Hæc duo nequeunt consistere, ut boni sint, & conuitiis tamen hanc rem appetant. Ita & tu dicis. Monachus hic probus est, sed pro concione mendacia effutit, ipseque sibi

Fiducia in deum fructus ereptio ex periculis.

Acto. 12.

sic imprecatur. Damnatis me in die iudicij Deus addat, si mendacia ego dico. Quo autem pacto vistu me mendacia iactare, & probum esse? Qui tu vis eum esse bonum qui Deo obloquatur? Veni huc. Tu non potes comperire, arcanum meum. Si à Deo illud est, cuiusmodi erit fors tua, qui Deo fueris obloquutus? Et ideo melius foret quietum esse, quam obstrepere illi rei, quæ te lateat, quæq; à Deo esse possit. igitur non potest bonus esse qui obloquitur. Bonus vir si non credit conticet quietus. Tu ais. Si nos crederemus à Deo esse, quod tu asseris, fidem adhiberemus. Ita etiam scribæ Phariseique dicebant, denique perpetuò obloquebantur. Et tandem decepti sunt, & omnia illis prædicta, euenerunt. Probi homines isti post in domum Diaboli ibunt. Si tu verbis meis fidem abrogas, tantum te pollere rationatione, saltem quæ à lumine naturali est, oportet, ut per effecta, atque opera huius rei ipsam rem defines, atq; decerneres. Ades huc. Aiunt philosophi isti, esse quædam prima principia, quæ negari nequeant, verbi causa. Tu vidisti vitem semper vuas producere, quotiescunque igitur vuas vides, imaginariis, & hoc primum principium tibi penitus persuasisti, à vite illas prolatas. Tu etiam nosti ab homine alterum hominem generari. Sol & homo generant hominem. Tu igitur apud te primum hoc principium stabilitum habes, atque fundamentum, ut quoties hominem videas ab homine ipsum generatum esse censeas, neque inficias vales ire. Sic etiam vsu veniret si in manu semen lactucæ haberes, & quia ipsum non videris vnquam, minime cognosceres. Equidem haud scio, si ego semen lactucæ viderem, an illud cognoscerem. Donemus igitur semen illud in tuo horto abs te sparsum, & esse

An aliquid à Deo sit ex effectibus cognoscitur. Similia ex rebus naturali. elegant et dicitur.

tamen

tamē abs te visam aliquādo lactucam, atq; cognitam, simul atq; nasceretur, forasque producta lactuca abs te cereretur, diceres. Profecto semen illud lactucæ fuit. Tametsi prius id te latuisset prorsus. Sed tu postea viso fructu de seminis illius natura certior fieres. Ita in spiritualibus reb⁹ vsu venit. A fructibus siquidē ipsarum internoscuntur. A fructibus eorum cognoscetis eos, ait scriptura. Et, nunquid colligunt de spinis vuas? Si tu igitur nosse cupis nū à Deo nostra sint, etiam si arcanum, occultum tibi esset circūspice num aliis Dei operibus priscis ea congruant, & processum cum antiquis consonum habeant. Vade lustra totam scripturam, & videbis, è diuinis rebus semper priscis temporibus bona opera promanasse, vt etiam ex istis promanant. Illæ vehementem persecutionem sunt passæ. Itidem & istæ. Tu cernis res istas in dies in mediis conflictationibus gliscentes, vt & pristina illæ concreuerunt. Par igitur est, vt tu credas istas etiam à Deo esse. Tu credere cogaris visa lactuca ob orta, ab illo eam esse semine procreatam, licet semen ipsius ignotum tibi foret antea. Dein vides vniuersas scripturas, quas ego lego rei huic cōquadrare. Reuera neutiquam credibile est, neque esse potest, vt vnus homo comminisci nouerit figmentum, cui vniuersa scriptura ancillaretur. Attende modicum caput istud, quod in præsentia enotare tibi constitui, & vide num in rem nostram faciat. Tibi ego assero Italia, Deum, omnis hæc scriptura ad amussim in te vt compleatur facturum, vt ego tibi nunc eam elucidabo. Audi modò, num hoc idem sit, quod priscis fuit temporibus.

¶ Tu non credis Italia. Ego assero tibi flagellum tuum ingens appropinquare. Ego dico omnia istius capituli verba

verba in te ad implenda vt in præsentia tibi exponam. (Et erit in die illa dicit dominus, auferam equos tuos de medio tui. Et disperdam quadrigas tuas, & perdam ciuitates terræ tuæ. Et destruam omnes munitiones tuas, & auferam maleficia de manu tua. Et diuinationes non erunt in te. Et perire faciam sculptilia tua, & statuas tuas de medio tui, & non adorabis vltra opera manum tuarum. Et euellam lucos tuos de medio tui. Et cōferam ciuitates tuas, & faciam in furore & in indignatione vltionem in omnibus gentibus, quæ non audierūt.) Hoc in te complebitur Italia. At dices. Vah, istud dicit dominus de illis, qui illa tempestate fuerunt. Iam re ipsa verum est comprobatum. Nostra nihil refert, neque nos attinet istorum quicquam. Ego tibi Italia respondeo. Etiam de te hæc intelligi à domino atq; asseri, & in te euentu ipso comprobanda vera. Cui igitur tu rei fidis Italia? Dicit dominus Deus. Auferam tibi equos tuos. Tu copiis tuis confidis, arcibus, & mœnibus. Ego arces demoliar tuas, & mœnia tua conquassabuntur, & humi prosternentur. Currus etiā abs te tollā. Hoc symbolo, currus pulchri intelliguntur, quibus fœminæ vehuntur. Olim etiā curribus belligerabatur, indicatque hodie currus tormentorum bellicorum, quibus vos vtimini. Ego tibi auferam eos ait dominus. Et auferam naues tuas, & diruam vrbes, atq; prædæ vt pateant, curabo. Vrbes Italiæ igni flammisq; conflagrabit, & subuerti eas faciam, & munitiones tuas destruam, atq; arces. Tu deniq; mœnibus fidis Italia. Ego illa diruam, arces tuas ego humi prosternam. & ostendam tibi mihi & non terrenis te confidere debuisse. Tu denique in his quæ mundi sunt spem tuam collocare voluisti, & ego tibi commōstrabo, nulli tibi vsui futura. Ego expellam dicit dominus maleficos istos

Vastitas Italia prædicit.

*Matth. 7.
Matth. 12.
Luca. 6.*

E diuinis rebus semper extitisse bona opera tradit scriptura. ipsasq; semp oppugnat as.

Virificum fuit omnem scripturam. fac. quadrare rebus dictis ab Hiero.

istos & diuinaculos, atq; incantatores, & simios atq; vulpes omnes disperdam. Non proteget astrologos astrologia, non iuuabit vulpes ista simulatio, non erunt vltra incantatores. Nota bene Florentia dissipandos incantatores. Vos incantatis quandoq; magistratus, ne ius decernant, vos illos incantatis, & cerebello vestro rotatis. Vos dispergimini incantatores, qui semper effertis, quæ minime ita habere apud vos existimatis. Cuncti planetarij humi iactabuntur. Dices tunc astrologo, vt sibi ipsi vaticinetur. Opus erit tibi astrologe, bene tum astrologiam consulere, atque circumspicere. Ego disperdam, ait Deus. Et labefactabo sculptilia vestra omnia, idola vestra nihil vos iuuabunt. Vos illa amitteris. Vestra idola sunt vestri cinædi, meretrices vestre, improbi vestri, & concubinæ vestræ. Ego ad infernum detraham eos, & multi alij captiui ducentur. Et statuę vestre, & pulchre edes vestræ omnes destruentur. Et non adorabitis vltius opera manuum vestrarum. Vos creaturas adoratis. Opus vobis est vnum adorare earum conditorem. Hęc omnia à vobis auferentur, vt vltra neque adorare, neq; amare ea possitis. (Et euellā lucos tuos de medio tui.) Lucus significat poemata, quę omnia abolebuntur. Signat etiā lucus arcana vestra, quę reuelabuntur, & loca vestra occultavbi, patratis scelera vestra. Ego veniā, ait Dominus, & subuertā urbē & indignatione mea vltionem sumam atque in furore de illis omnibus, qui noluerunt audire, qui que noluerunt credere verba mea. Qua propter Italia, hodie si vocē eius audieris noli obdurare cor tuū, sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto vbi tētauerunt: me patres tui probauerunt, & viderunt opera mea. Quadráginta annis proximus fui generatiōi huic. Et dixi semper hi errāt corde: ipsi vero non

Idola hominum quæ sint,

Luci sunt figura poematum inanium & rerum arcana-

Psal. 94. & Heb 3.

ro nō cognouerunt vias meas, quibus iuravi in ira mea si introibunt in requiem meā. Si igitur vos hodie verba auditis, credite illa, neq; corda vestra obdurare libeat, ne vobis, vt illis qui fuerunt in deserto eueniat, iuravi siquidem in requiem meā minime illos ingressuros. Hoc est. Non fruentur pace, neq; in hoc seculo neque in altero, dicit dominus omnipotens, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Homilia. 16. habita in octauo die à festo. S. Ioannis, Calendis Iulij. 1496. super Michæam.

Audite, quæ dominus loquitur. Surge contende iudicio aduersus montes, & audiant colles vocem tuam. Michææ. cap. 6.

DIVINARVM rerum cognitio dilectissimi in Christo Iesu, ita mentibus hominum hæret, vt nullus mortalium fuerit vnquam, qui ab ipsa pueritia, cum libertate arbitrij, vti iam potest in finem vsque vitæ suæ, in hac posset opinione perseverare, vt numen esse non crederet. Naturā res hæc ingenerata est humanæ menti, omnesque fatenter primam causam esse, atque adeo Deum. seu scisciteris virum seu foeminam, seu paruum seu magnum, qui ciuitatem incolat seu qui pago sit innutritus inibi; perpetuò vixerit num Deus sit, subito, atq; incūctanter Deum esse asserēt. Si perconteris nū Deus sit nobilissimus rerū, bonusq; potens, sapiens, iustus, mox nil amplius cogitantes, aient itidem, & rem ita habere respondebunt. At quoniam omnis nostra cognitio à sensibus progreditur, homo sepe aberrat, vt qui

Sententia Cicero. 1. d. na. deorū. Quæ gens, inquit, quod genus hominu, qd nō habeat anticipatiōem qundā deorum. etc. etc. ra.

Diuina humanis admittit error est grauit.

qui humanis diuina metiatur. Admetitur enim misericordiam, iustitiam, sapientiam Dei, vt mensuret misericordiam, iustitiam, sapientiam & bonitatem humanam. Et eodē pacto omnia diuina humanis rebus metit, & iccirco errat. Et tantò amplius errat, quantò sese plus affectibus occupari, atq; superari finit, qui ita eius mentem obnubilant, vt in tantum fastum quādoq; homo erūpat, vt cum Deo dicere velit, & rationem ab illo suæ sapientiæ, suæque iustitiæ exigere, vt si vas cū figulo disputare vellet. Aiebat Habachuc. Nullus hominum bonus est. Quisque legem tuam violat, vbi nã gentium tua iustitia est? Quid tu agis, qui non supplicia de illis sumpturus venis? Vsq; quo domine clama bo, & non exaudies me? Tandiu ego vociferatus sum. Quando erit, vt me exaudire velis? Exclamabat Habachuc Dei iustitiam ceu requirēs, & dicebat. Tu legem tulisti tuam, & videris nescire facere, vt obseruetur. Id ipsum cogitās amicus Iob Sophar, qui Iob è numero istorum sic arrogantium esse, censebat, quiq; arbitratur Iob ipsi cordi esse iustitiam suam constabilire, & proferre in publicum, dicebat. Vtinam Deus loqueretur tecum, & aperiret labia sua tibi. Hoc est vtinam internè te Deus illuminaret, & arcanum suum suis ipse labiis tibi recluderet. Hoc est, per suas tibi creaturas pãderet, & per suas te scripturas illustraret, quò intelligeres, nō tibi disputandum esse cum Deo. Et perciperes varias leges esse variis animantibus impositas, et varias etiam, quæ variis sunt hominibus cōditæ. Si Deus tibi arcanum suum patefaceret, videres te illius esse debitorem, & minorem ab ipso de te pœnam sumi, quàm pro tuis meritis, neq; in ea esses arrogantia, vt disputationem cum Deo molireris. Igitur tametsi voluntas ista cum Deo disputandi, grandis sit insolentia,

Superbia hominum ratio nem exigit rerum à deo. Habacuch. 1

Quid setiret & Iob Sophar amicus eius Iob. 11.

insolentia, & grande scelus, tamen omnipotens Deus, quæ sua est clementia, sese eò demittit, vt disputare quādoque cum homine velit, & suæ iustitiæ rationem reddere. Et quamuis voluntas Dei, omnis ratio sit, & possit ille dicere, sit pro ratione volūtas, quia ipse prima causa est, & quæstio etiã est valde insipida, quæ causa sit quæ primã causam moueat, nihilo tamē secius quã que Deus pro sua bonitate, ad hominem inclinare se, voluit, & se purgare iniustitiã à se depellens, & suam constituens iustitiã. Sic & hoc mane, Deus facit, quādo eū illo sumus disputaturi vult se apud nos cōpurgare, & inter se, & vos, hominemq; constituit iudicē. Deus ab vna parte statit, vos altera, ego medius iudex ero. Audite modò quæ disceptatio sit ista.

¶ Maximæ est superbiæ, cum Deo velle hominem disputare, maioris vero iudicem illius velle esse, præsertim cū hominem, qui Iudex futurus est opus sit primò sapientem esse, idque non vulgariter, cogita ergo quī potero ego Dei iudex esse, qui summa est sapientia, cū sim ipse nihil. Opus est præterea magna bonitas. Expē de igitur quī poterit à quodã peccatore immensa bonitas iudicari. Opus item est potestate, si velis bene iudicare. Cogita igitur quo pacto fragilis homo poterit, ius reddere Dei infinitæ potentiæ. Intolerabilis igitur esset supercilij velle iudicem illius fieri, nī ipse omnipotens Deus id diceret. Sed ipse tamen dicit. Ecce textus noster. (Audite quæ dominus loquitur. Surge cōten de iudicio.) Surge homo, & sedeto iudex, volo enim, vt iudex sis inter me & hominē. Dices rationes meas meo nomine, & deinde sententiam feres. Vade sede igitur iudicaturus nos. Aspice itaq; quāta sit benignitas Dei qui se eo demittit, vt velit iudicari ab homine. Si feruus sit, qui cum hero disputare velit, aut subditus sit,

Cc qui

Immensa dei humilitas, q cum hominibus vult quādoque disputare. Querere causam diuinæ voluntatis, quæstio est insipida.

qui litigare aufit cum domino, non sit laturus omnino herus Dominus ve æquo animo. Mox enim dicit. Attende arrogans. Et non putat honoris esse sui, id ferre fieri ve. Magna ergo benignitas diuina. Sed non mirū est cum seruator noster reum se etiam mortis iudicari tulerit à Pilato, si etiam num eo se inclinat, vt ab homine iudicari velit. Incipiamus igitur prius ab hominis superbia, & postea in hoc iudicij descendemus.

Deum nō posse errare seu peccare ex eius immutabilitate deducitur.

Arist. 1. Topico. c. 4. & Porphy. c. 5. predicabi.

¶ Tu forte cogitas ò homo Deū nostri similem, & iniustum, qui sic illum in iudiciū vocas dicens, volo hæc scire, quæ Deus facit, quo nam iure procedant. Tu superciliosus es. Tu naturę Dei es rudis, & bonitatis eius ignarus. Tu illum nobis similem credis. Deus simplex est, nos compacti. Aiunt isti philosophi. Accidens esse illud, quod adest & abest præter subiecti corruptionē. Quod fixū perseuerat in homine substantia illius est. Quod vero it, remeatque absque corruptione subiecti veluti albedo, rubor, palor, & hoc genus colores qui eunt, redeuntque vocitantur accidentia. Corpus verò est substantia, quæ firma subest accidentibus huiusmodi. Phantasmata quæ homini huius rei modo, illius autem postea offeruntur, vt quæ accedant, & abscedant accidentia nūcupantur, intellectualis anima fixa persistit, & substantiæ nomē fert. Anima nostra firma remanet, & multis accidentibus aduenientibus emigrantibusque sternitur. Homo firmus manet & substantia est, sed modo bonus est, modo prauus efficitur, modo sapiens, modo stultus, modo æquus, modo iniquus, atque hæc immigratia, hominis accidentia sunt. Deus autem qui simplicis naturæ minimeque cōpactæ vt nos est, non patitur istas mutationes, istaque accidētia, sed persistit perpetuò immobilis. Et si quandoque Deus iustus, quandoque iniustus esset, dicendum esset in Deo

contraria

contraria esse. Sunt enim opposita iustitia & iniustitia, veritas & falsitas, & cōsistere vnà nequeunt. Quod si Deus mutabilis foret cōtrariisq; subiectus, dici oporteret, Deum itidem esse corruptibilem. Sub hæc Deus nequit errare. Est enim omnium rerū regula. Sed homo qui diuina humanis metitur, & errare facile potest, & errat. Homines aut ignorantia, aut fragilitate, aut malitia aberrant. At in Deo nulla est ignorantia quum sit summa sapientia, non fragilitas quia est summa potentia, non malitia quia est summa bonitas & nihil horum in ipsum cadit. Quo igitur pacto poteris tu homo, cum Deo disputare, qui fragilis es, ignarus, & malitiosus, neque naturā simplex, vt Deus, sed naturæ compositæ, quæ ob suam ipsius contrarietatem mille errores homini ingenerat? Si voluerit homo contendere cum Deo, non poterit ei respondere, vnum pro mille Sed tamen dominus Deus dicit. (Surge) surge monache. (Contende iudicio,) sede pro tribunali. Futurus es quippe iudex. Loquere pro me. Contendeque isto iudicio. Et quoniam Deus hominibus improbis loqui non solet, ideo dicit (Surge contende iudicio aduersus montes.) Age meas partes loquens aduersus montes istos, idest, superbos, & improbos homines. Dicit Deus prophætæ Michææ, Surge, sede pro tribunali, & ius discerne, & audi quæ tibi dicam, (Aduersus montes,) Montes hinc in bonam, atque in malam partem capi possunt. In sinistram partem captis, hic sensus redditur. Disputa pro me, ait dominus, aduersus turgidos, & sibi placentes. Abi, dic illis, me subire velle iudicij aleã, aduersus primores, & superbos ciues litigando. (Et audiant colles vocē tuam.) Colles si gnāt famulos & affectatores primatum istorum, atque arrogantium ciuium, eorundemq; satellites. (Audiant

Altera ratio, quã obre Deus nō possit errare.

3. ratio ex fortibus erroris humani.

Iob. 9.

Montes superbi.

Colles famuli & affectatores superbiorum.

CC 2 montes

Moses angelus. montes iudicium domini.) Hic capiuntur in bonam partem montes. Quia iudicium testibus eget, ideo ait, de montibus, id est, angelis, ut audiant iudicium hoc. Venite igitur angeli hoc iudicium audituri. (Et fortia fundamenta terre) hic innuunt, patriarchas, prophetas, apostolos, martyres, doctores, & omnes sanctos qui in ecclesia fuerunt, qui stabile fundamentum ecclesie sunt, & fortitudinis nomine commendantur, quia haudquam martyrium exhorruerunt. Venite igitur vos omnia fundamenta terre ad audiendum iudicium, quod hoc mane agendum est. (Quia iudicium domini cum populo suo, & cum Israel diiudicabitur.) Peccator seorsus est iudex, proferet Deus prior rationes suas, deinde loqueris tu popule, & postremo videbimus quem sit sententia ferenda.

Querela dei prius ex beneficiis in hominem collatis, quam ipso lumine naturali sunt ei nota.
Iob. 13.

¶ Dominus prior loquitur. Nos pro tribunali sedemus, & ad pedes adstans dominus dicit. (Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi?) Audi popule quanta mansuetudine te dominus alloquatur. Domine populo huic hoc perplacet, & tecum ipse differere vult. Ita habet res. Vnum tamen facito. Manum tuam longe fac a me & formido tua non me terreat. Tolle hinc prius, ut ait Iob, ingentem illam tuam potentiam. Fac, ut ne me tua potestas perterrefaciat. Tolle tuum illud, sic volo, sic iubeo, quia nullus est, qui posset illi obstare, nullus qui tuæ voluntati queat obistere, nullus qui possit respondere. Sed tolle tamen istud, & disputemus. Respondit dominus. Iuuat. Deinde tolle de medio domine lumen illud supernaturale, si vis, ut differamus. Neque enim præternaturale lumen homo aliud habet per se. Ait dominus. Equidem ac libens faciam hoc. Decernamus lumine illo, quo tu polles, loquitur igitur prior Deus & dicit. (Popule meus quid feci tibi, aut quid

quid molestus fui tibi, responde mihi. Tantisper mihi responde, quid in te commisi, ut non sis me amaturus, neque meæ voluntati obsecundaturus? Quid in causa est, quam obrem despectus tibi sum? Quis ille est, qui te fecit hominem? Descendamus parumper ad rationes. Lumine naturali tecum volo agere. Vnus omnium est consensus, quod sit factum, antea minimè fuisse. Neque à se ipso fieri quicquam potest. Ab aliis ergo ut fiat, necesse est. Si tu igitur factus es, dic mihi homo, quis ille est, qui te fecit? Si à patre tuo te factum respondeas & egotibi dico à causa secunda non excludi priorem, opus est deuenire ad autorem patris tui, donec ad primam causam peruenias. Ego prima causa sum. Sum igitur tui causa. Neque enim te potuit producere secunda causa citra me primam. Quid tu igitur dicis homo? Quid in te commerui? Si tui causa ego sum, vidisti unquam causam effectui nocentem, malumque molientem in ipsum? Minimè profecto. Imo nititur perpetuo illi benefacere, atque ipsum perficere. Mater nunquam filio malum inferre studet. Quod si quandoque in illum animaduertit, id ut meliorem reddat, facit. Si igitur hoc verum est in naturalibus causis, quo est celsior causa aliqua, hoc nobiliorem effectum prodit, & uberius suam in ipsum bonitatem transfundit, quam inferiores causæ. Cum igitur tui ego prima sim causa, beneficentior in te ego fui, quam omnes aliæ. Dic mihi, quis tibi, ut esses, quis tibi fortunas, quis tibi liberos tribuit? Quis omnia hæc in tuam gratiam sustentat, præter me? Potes ne tu à te ipso bona frui valetudine, potes ne pulcher, fortisque esse, nisi ego dederim? Accede huc homo. Ego in terram veni, & in crucem me agi sum passus, & propter te occumbere volui. O domine tu iam ad lumen supranaturale rem confers, tu extra

Querela neglecti diuini amoris, negatæque obedientie.

Causis naturæ inest amor in effectus suos, & præsertim primæ causæ.

Exaggeratio beneficiorum Dei.

propositam transcurris metā. Ego vero minime. An-
 non tibi testatum faciunt multæ rationes, quas tu audi-
 sti iam, Christum verum Deum verumque esse homi-
 nem? Sed adāmus nunc quandam aliam rationem.
 Num tibi compertum est, posteriorem causam absque
 ope primæ nihil agere? Semina in tuo horto quantūli-
 bet, si sol eò non descenderit, cæliq; defluuiū, nihil ibi
 prorsus exorietur. Nequit inferior causa sine superio-
 re agere. Veni huc medice. Quid est, quod tu pestilen-
 tiæ medicinā non inuenis? Quin tu illā scis depellere
 ab illis, quos occupauit? Ait medicus, esse quidē medi-
 cinam pestilentie, haud tamen repertam hucusq;. Quē
 admodū & philosophi dicūt de circuli tetragonismo,
 qui inueniri quidem potest inuētus tamen nō est. Ideo
 aiunt ipsum quidē sciri posse, hucusq; tamen haud qua-
 quā scitum. Ita est de pestis antidoto. Atqui si huc veni-
 ret vnusquispiā, qui vna quapiam medicina omnibus
 eo morbo laborantibus mederetur, omnino diceres re-
 mediū inuentum. Et adderes. Negari non potest, Expe-
 rientia enim me docet hoc illius esse morbi verū alexi-
 pharmacū. Memini iuuenē fuisse Ferrarię prosperę va-
 letudinis viriūq; præstantium, & deciduū subitò egis-
 se animam. Consilio medicorū aperta sunt eius visce-
 ra, & compertū est vermē illi ad cor inesse. Abstractus
 est vermis & in multis rebus periculū factū est multæ
 que medicinæ sunt adhibitæ, quibus extinguendus im-
 mittebatur vermis, & nihil repertum est, quo interire
 posset, præter vnum succum cepe. Atque illo pacto de-
 prehēsa fuit antidotus & medela illius morbi. Ad rem
 igitur propositam regrediamur, & responde mihi tan-
 tisper homo. Tu dicis te non posse bene agere. Et deni-
 que addis. Equidem vellem bene agere, & à malis ca-
 uere mihi, sed nequeo tamē. Tu quæris succum hunc,
 qui

*Diuinitas
Christi osten-
ditur ab esse
tibus mirifi-
cis ipsius in-
de præsertim
q̄ amor eius
præsertim
medela homi-
num sit ac-
fuerit.*

*Arist. in
præd. c. 7. et
5. et. I. Phi.
et. I I. et. I.
post. c. 7.*

qui tuæ concupiscentiæ vermem possit extinguere.
 Tu rationem bene, & nullo modo male agendi, quæri-
 tas. Huc ades. Iam illa reperta est. Ego id te docebo.
 Philosophi vestigarunt hanc medicinam, & denique
 eam inuenire non potuerunt vnquam. Experientia
 ipsa modo te docet ipsam iam esse inuētam. Visum est
 à Christo hucusq; ab hoc malo sanari seruarique vnū-
 quenque dum modo Christum amet. Compertum quo-
 que est omnes homines bene agere, qui Christū amo-
 re prosequantur. Ama igitur tu illū si vis bene degere.
 Hoc pharmacū est. Hucusq; nullum pharmacū inuen-
 tum est, quo recte vt operarentur homines, fieret, nisi
 vnus Christi amor. Hic hominem seruabit, curabitq;
 idque experientia ipsa compertum est. Virtus hæc be-
 ne agendi nequit esse nisi à Deo, qui summum est bo-
 num. Si à Deo igitur sunt ipsa bona opera, & experien-
 tia commonstrarunt & commostrarunt, ipsa bona ope-
 ra, ab amore Christi manare, Christus igitur Deus est.
 Accedit huc, quod secunda causa absque motu neutri-
 quam agit, & inde est, quod ipsa ab extremo ad extre-
 mum, citra medium non operatur, prima vero causa
 maxime. Atqui Christus in homine absque medio ab
 extremo ad extremum agit, Christus ergo prima cau-
 sa est. Assumito Veneris rebus deditum quempiam, a-
 met Christum, subitò pudicus efficitur. Accipe super-
 ciliosum aliquem, amet item Christum, mox euadit
 supplex. Ecce igitur vel lumine naturali Christum
 Deum esse ostenditur. Cumque ille homo etiam sit,
 efficitur ipsum propter te hominem factum fuisse. Et
 ideo ait Dominus. Ego ille ingens vehemensque ho-
 minum amator sum. Ego frater ipsorum factus sum.
 Ego in crucē propter ipsos sum actus, ego ipsis finem
 ipsorum luculētum feci. Ego carnem meam in cibum
 ipsis

*Christi amor
vniuersalis
medicina om-
nium infirmo.*

*2. ratio Chri-
sti diuinita-
tem ostendēs.*

*Tenera Chri-
sti querima-
nia.*

ipsis sum largitus, & mea gratia eos cumulavi. Quid tibi ultra potui dare homo, quod non dederim? (Popule meus quid feci tibi? Responde mihi paulisper. Quid molestus fuit tibi?)

Christianum senis apophthema.
 ¶ Audi domini rationes, quæ secundum lumen naturale sunt? Responde mihi homo, ait dominus: (Quid molestus fui tibi?) Quid in te comisi? Profecto tu nequis dicere, te accepisse à me, nisi bona. Memini in præsentia, me legisse, fuisse Policarpum quendam nomine, si recte comemini, qui senex erat. Quumque tyrano adstaret volenti, ut ille Christum abiuraret, fideque ipsius defiteretur, respondit senex probus subridens hoc pacto. Circiter septuaginta annos illi, Christo nepe, sum obsequutus & famulatus, neque unquam noxam ullam mihi nocuit, sed contra, multa in me bona contulit, cur tu in præsentia vis illum à me abiurari? Veni huc Florentine popule. (Quid molestus fui tibi? Responde mihi) Annon comeritus eras gehennam popule Florentine? Non meministi pluribus iam annis retro actis, quam paucior intererat fides? Ferè extincta iam omnino erat in te Christi fides. Fœminæ eò lasciviæ processerant, pueri tam profligatis erant moribus, ut dici liceat, civitatem tuam, nihil ferè aliud quam paganorum quandam morum colluuiem fuisse. Et eo grassata fuerat inuerecundia, ut scelera propalam in viis patrarètur. Et ideò popule num tu gehennam non comerebaris? Nonne digna eras Florentia quæ funditus subuertereris, aut terræ te hiatus exciperet, atque occluderet? Ego non id feci, ait Christus, imo pro malis bona tibi retribuui. Recogita exactè verba hæc domini, quæ cortuum transfuerberatura erant. Cõsidera igitur quod tibi alloquitur. Qui etiã addit. Ego lumine christianæ veritatis te illustravi. Ego ostendi tibi, aliud, quam ceremonias, ad bene-
 viuendum

viuendum opus esse, cultumque internum puritatem esse, atque adeò vni puritati salutem contingere. Ego te illuminavi, & feci ut futura tibi prædicerentur, tamen si tu prædictionibus hisce parum fidei arroges. Lumine illo te donavi, quo vno, si nihil aliud dedissem, beata eras Florentia. Proh ait populus. Atqui tu multas in nos induxisti tribulationes. Respondet dominus. Non est, cur ob illam ærũnam quam tibi ego immisi, conqueri debeas. Fuit siquidẽ tibi illa bona. Tu egrotabas, illa te salutari restituit, ipsa medela tibi fuit. Valerudinari cõsentit se morbo occupatum, accersit medicum, & ait illi. Equidem sanari cupio. Ego medicinam capiam, quam tu præscripseris, & tamen si ad gustum illa meum non faciat, sat mihi tamẽ est, si mihi sit salutaris. Ego stipendium comeritum tibi numerabo. Quicquid voles precij auferes, modo pristina valetudini me reddas. Sic tu popule facere deberes, gratias Deo agens, qui tibi hæc afflictionem immiserit, quæ te partim incolumitati restituit. Ni hæc intercessisset ærũna, tu minime gentium, quod fecisti bonum, fecisses. Attende econuerso qualiter te in prosperitate gereres qualisq; esses. Qualibet enim tibi affluente prosperitate, in superbiam erigeraris, & Dei te obliuio subibat. Tu ambitione excœcaberis, & mundi rebus totum te adglutinabas, Dei autem ultra non memor eras. Tu solum quæ sunt mundi attendis, cum pusillum fœnũ aridumque illa sint. Cogita modò, quid esset si tu flores fructusque paradysi Dei videres. Terrenis immersus es popule, Deus etiam bona temporalia tibi est pollicitus, & omnino tribuet. O pater mihi videtur nos precipites in dies ire, & in deteriora semper prolabi. O fili tu nimis amas temporalia, opus est amare spirituale, & per spirituale Deum, deinde temporale. At quum nimis temporale diligitur, ab ipso Deo aufertur.

Tribulatio medela est eius qui tribulatur.

Colluuius pagani/mi Florentia ante Hiero. aduentum.

Euseb. in histo. ecclesi. lib. 1. aufertur. In historia ecclesiastica legitur, multos qui martyrum corpora venerari videntes, atque in honore, haberi, solitos dicere. Spontaneos offerre nos volumus martyrio, ut & nos honoremur. Quocirca Deus permittit, plura martyrum corpora à canibus deuorari, ne postea hac inani gloria peccaretur. Neque bonum hoc temporale, honorque hic mundanus appeteretur. Et idcirco expedit mundum relinquere, & spiritualia appetere. Usque adeo tu mundo inhæres, ut beneficij alicuius, quod in te Deus contulerit, haud quaquam memor sis. Memento popule, inquit dominus, te ereptum à me esse seruitio. (Quia eduxi te de terra Aegypti, & de domo seruitium liberaui te.) Tu nosti qui fuerit status tuus antequam eripereris ex eo. Omnia tua incerta erant, libertas tua incerta, vxor tua incerta, filiarum tuarum incertæ erant. Te latebat, num postero die eiiciendus esses, atque adeo ignorabas, an exulaturus fores. Omnia ab vnus voluntate pendebant. Popule tu non vis seruitutis tuæ, quam seruisti recordari. Ob oculos tibi obicito pristinum statum tuum, & videbis qualis fueris, qualisque sis modo. Fuit olim rusticanus homo qui in ingentem euasit potentiam, ita ut è proceribus vnus esset factus, & iussit calceos suos asseruari, quos in initio ascensus sui ad fastigium habebat, & quotiescunq; loci vilis, vnde emerferat, volebat meminisse, & quis ipse fuisset, & quis itidem tam foret, animo versare, ipsos sibi afferri, atque ante oculos poni, faciebat, inque ipsos intuens, se recognoscebat, & humiliabat. Sic & tu memento in manibus fuisse Pharaonis. Ego te ab illa seruitute asserui, dicit dominus. Ego te natalibus restitui. Nemo sit qui se iactet, aut inaniter gloriatur, autorem se fuisse eripiendi tui. At, dicit ille. Ego organum, quod id fieret fui. Ne glorieris. Nequaquam tu fuisti. Non tibi

Miseria status Florentini prioris.

Exemplum huius militatis.

Libertas Florentia à pristino statu tyrannico.

tibi tanta suppetebat potentia, ut id posses, neque tanta sapientia, ut scires, rem in suum locum adducere, neque tam eras probus, ut id promeritus fores. Sed scis quid contigit? Haud dubie nihil minus, quam quod Diuus Thomas dicit, qui autor est, tyrannum ob populi peccata dari à Deo, ut princeps sit, & expurgatis populi sceleribus malisque, tolli etiam à Deo tyrannum ipsum. Num te latet ante euentum illum, quot ieiunia tolerata, quot fusæ preces fuerint à populo? Num excidit tibi, in festo omnium sanctorum die, & die dominico ipsum subsequenti, qui dies parum ante euentum lapsi sunt, quot quantique clamores sublatis, quæ lachrimæ hic sunt apud diuam Reparata ædem confusæ? Ista igitur peccatorum expiatio fuit quæ te commiserante Deo, seruitio eduxit. Dicit adhuc dominus. (Popule meus, quid feci tibi? Ego misi ante faciem tuam Moysen, & Aaron & Mariam.) Ego ante conspectum tuum misi prophetas meos, tui id muneris non cognoscis. (Popule meus memento quæso, quid cogitauerit contra te Balach rex Moab.) Balach interpretatur voluens, & typus est diaboli, qui implicat atque inuoluit homines peccatis prauisque cogitatibus (Rex Moab,) Moab vero interpretatur, è patre. Vos ex patre diabolo estis. Diabolus hinc instituerat nocere tibi, multumque sanguinem profundere, & circum cursabat implicans, & suasis incitans ad extremam perniciem tuam, eos qui te ledere poterant, & ego te erui dicit dominus. Post cum regressus est minister, adhuc Balach isti, atque isti diabolo consilium fuit, nocere tibi, quod ipsum etiam alij plures principes inanimè induxerunt, & hucusque ego te asserui. Popule mi in mentem tibi huius rei veniat. (Et quid responderit ei Balaam filius Beor de Setim vsque ad Galgalam,) ut cognosceres iustitias

Balach typus diaboli. Moab ex patre interpretatur.

Sethimpeccatores inuit. Galgala quo modo interpretatur.

stittias domini. In mentem tibi veniat, quid pro te Balaam responderit. Balaam fuit propheta, quanuis postea in gratia atque prophetia non perstiterit. Memorare, quid in tui ille gratiam fecerit, quidque propheta iste filius Beor responderit, qui impellens interpretatur, ut qui impulsus à Deo fecerit, quicquid fecit. (De Setim) quod nomen interpretatur spinæ, significatque ab illo rectā viā ostensam peccatoribus, qui spinæ sunt. (Vsq; ad Galgalā,) quæ interpretatur circūcisio, quæ bonos spiritu circuncisos inuit, & sceleribus mundos, in quorū salutem etiā propheta iste missus est. Memento popule mi omnium rerum istarum, quas tibi dixi, atq; omniū istorum, quæ in te contūli, munerum, & videbis nullam tibi suppetere rationē, quamobrem præceptis meis non obsecundes. Responde paulisper rationibus meis popule. Volo responsonem tuam intelligere, & quid velis dicere. Ecce iudex. Volo me ipsum demittere, & libet in præsentia tecum subire iudicium. Audi modò, quid populus iste respondeat.

¶ Quid respōdebis tu popule rationibus istis dñi? Profecto ipsæ tales sunt, ut ne mutire quidem ultra ausus, ac quiescere deberes. Verum enimvero quoniā tu fastosus es, litigare cum Deo vis, & differere. Age igitur, dic quæ responsa velis. Conferro rationes tuas. Ecce respōsum tuum popule. (Quid dignum offerā domino?) Responder populus hic, ceu qui desponderit animum. Ego nūc de bonis neutiquā loquor, neq; de his, qui rectā gradiuntur, factisq; Dei contēti sunt. Sed loquor de improbis, qui cū Deo litigare volunt, & rationē ab illo exigere factorū. Isti sunt illi qui cum primū nuntiū aliquem acceperint temporalium prorsus exultant, & aiunt. Laus Deo, qui denique aliquid boni nobis elargietur. Sed si quid secus præsenferint, ē vestigio prosternuntur

humi,

De temporalibus tantum amantes deū imbecilli & miseri.

humi, & aiunt, i licet. Conclamatum est. Nihil nobis apud Deum prodest, quicquid egimus, aut possumus. Toties repetitæ preces, toties ieiunia repetita, nulli nobis sunt vsui. Et respondent ceu iam deplorati, brutisque tracti affectibus. Spiritualia isti nihil morantur, neque ferè cogitant, rituq; illius faciunt, qui prius male degens multis tamen fortunis affluebat, postea vero ad saniolem mentem reuocato, mortua est vxor, postea honoribus cadere cœpit, neque in magistratū iam adsciscicebatur. Vnde incepit dicere. Mihi melius esset male facere, quam bene. Idque inde erat, quod ille ob temporale bonū amaret Deum. Deus autem ob spirituale bonum vult amari, & nō ob temporale, & ideo eum ita spoliauit. Romani quoque cum primum cœperunt cōverti ad Christi fidem, multas ærumnas sunt passi. Aliqui illorum dicebant, hoc ideò in nos venit quòd nos idola reliquimus, regrediamur ad idola & cessabunt afflictiones. Idq; inde erat, quod nimis erāt affecti rebus fluxis, neque Deum ob spirituale bonum amabant. Itidē & tu facis popule, de improbis loquor. Tu siquidem ob caduca tantum bona Deum amas, unde cum primū videris spem illam te deficere animum despondes, & affectibus longe abduceris. Age tu dixisti Deo, te cum illo disputare velle, modo ipse tria, illa superius dicta seponat. Ita & ipse tibi dicit si tu disputare vis, sepone prius affectus. Age rationibus, rem hanc. Annon vides te loqui ritu stulti? Aiunt isti philosophi, affectus sensitiue anime cū corporis motu perpetuo cōiunctos esse, & ab irascēdi vi, atq; adeò vi cōcupiscēti manare. Sūt vero isti, amor, desideriu, tristitia, odiū, timor, audacia, abominatio, præsumptio, spes, desperatio, aliusq; ab alio progignitur. Sed dicamus modo de spe. Tu speras promissa, quæ obtētu sunt ardua, atque difficilia

Exemplum amoris erga deum non bene constituti.

Autor Augustus in prioribus. li. de ciuitate dei ubi hunc errorem doctissime explosit, et vberissime.

Passiones cū corporis motu semper cōiuncte

cilia, quæ tamen non sint impossibilia, Deus vero est qui tibi ipsa est largiturus, idque est, quod tibi primo dictum est. Alterum est abs te illa per spirituale bonum habenda. Tertium est ipsa humanis modis obtinenda. Tu verò non procedis ordine. Tu primam rem hoc est, Deum relinquis, qui ille est, qui grandia dat. Tu etiam alteram relinquis, id est spirituale bonum. Et solam tertiam intueris, & prorsus illi fidis, hoc est principibus. Tu quod melius est dimittis, & debiliori adhæres. Deus est arboris truncus, preces & spiritualia bona rami sunt, principes sunt frondes. Vbi tu sentis dici, ille non venit, incipis animum despondere, ut qui totam tuam spem ibi collocaris, totamque fiduciam. Ex hac animi desponsione subito ingeneratur in te mœror, & ex mœrore metus, & hoc pacto omnes isti affectus pululāt, qui cum aliqua commotione corporea sunt coniuncti, quæ sanguinem ciet. Vnde in te illa progeneratur conspicienda, quæ tibi, ut omnia, rubicunda appareant, faciunt, & hoc pacto affectibus hisce seduceris, qui te veritatē cælant. Si tu vnice à Deo penderes, totus, nosse ipsum haud vnquam posse deficere, & impavidus esses, neque animo concideres. Sed quoniam fundamenta omnia in frondes illas locasti, scies omnia humana tenui filopendēre, ideo cum primū quicquam per senseris, pro tua libidine non geri, de illa spe decidis, & in desperationem laberis, atque mœrorem, metūque, qui mille extranea in te spectra gignit. Et ais. Actū est de nobis. Tu facis, ut ille qui pusillo est corde, & pavidus, & si forte per cœmiterium defunctorum transire contingat noctu, aut ad ipsum pergere, timor ille mille ipsi afformat phantasmata, videturque sibi dæmones intueri, & mortuos tumulis egredi, & excitatos illi occurrere, aut ipsum insequi, atque id genus mille aliis ab illo

illo metu profectis imaginibus ludificatur inaniter. Itidem & tibi, quia times, vsu venit. Cum primum ratiocinari inceptas, ille hinc venit, ipse illinc aduenat, vndiquaque præparati sunt hostes, dicis continuo. Actū est de nobis. Milleque stupenda simulachra in te generantur. Atqui re vera postea nō tot res inveniuntur prædictionibus hisce, atque timoribus respondentes. Credi derim iam venisse totū mundū. Mense abhinc vno dicebas, tertio hinc die absorbebimur. Et visum tamē ad huc nihil. Tu nimis es pavidus, quia Deo minime fidis. Multæ etiam epistolæ falsæ tibi sunt missæ. Credis tu illud? Sanè credo. Atqui non opus est tanto timore. Dixi tibi, paruo præsidio, totū hoc malū propulsari posse. Suntque profectò aliqui, qui rem ipsam norunt, sed ne queūt tamen reuelare. Ego tandē tibi dixero, quicquid de hoc tibi dicendū habeo. Agedum, aditatio hinc popule, & profer rationes tuas, si iudicium vis denique cum Deo subire. Pone tamen animi morbos, ut dixi. Tolle timorē illum qui tibi opponit rubra conspicienda. Tu ais. (Quid dignum offeram domino?) Quid ultra domino offerre possumus? Nos tot profudimus eleemosynas, tot confudimus preces, tot ieiunia traximus, tot obseruauimus quadragesimas, quid nos ultra queamus facere? Ecce, tu affectu turbulentus loqueris, ipsumque exuere non libet. (Curuabo genu Deo excelso.) Nos tandiu flexibus genuū vacauimus, nos tandiu orationibus dedimus operam, & quid ultra possimus facere? Tot per tulimus prophetas, toties tandiuque repetitū, expecta, expecta. Quandiu expectaturi sumus? Vides quantus te affectus occupet popule? Haud mirum videri debet ita diuina procedere. Sic etiam populus ille Hebræus Esaię dicebat. (Nūquid offerā ei holocaustomata). Ait hic populus, offerem⁹ ne dño holocausta? Tot iā obtulimus,

Ironia in Ieremy.

Responsiones populi bene agendo iā lassæ.

Træpostera spes.

Ex desperatione, qua sequatur mala.

1. affectus vindictæ.

Spes in temporalibus locata caduca est.

Simile de timore vane spei.

mus, vt quid vltra iam faciamus, nos lateat. Holocau-
sta illa erant, quę tota conflagrabant. Et signant hoc lo-
co monachorum sacrificia. Nos in tot tantaſq; preces
adegimus monachos, tot ab eis pro nobis sacra opponi
eurauimus, vt quid vltra fieri poſſit, clam nobis ſit. (Et
vitulos anniculos.) Hi ſignificant liberos veſtros tenel-
los ætate, & puritate nitidos, ait populus. Filios noſtros
in ſacrificia dedimus, & religioni tradidimus, Chriſti
obſequiis vacaturos perpetuò, & quid vltra nobis faciē-
dum reſtat? Animum iam deſpōdimus nihil vltra iam
poſſumus. (Nunquid placari poteſt dominus in milli-
libus arietū, aut in multis millibus hircorū pinguiū?)

*Arietes con-
cionatores.*

*Hirci pecca-
tores.*

Arietes, qui duces ſunt ouium, indicant cōcionatores,
quos nos habuimus, qui tandiu tãquę ſublatis vocibus
Deum nobis inſclamarūt. Hirci quoniã olidi ſunt, ſigni-
ficant peccatores, qui ad ſanam mentem ſunt reducti.
Quid nos vltra queamus facere? Quo præterea placari
poteſt dominus? (Nūquid dabo primogenitū meum
pro ſcelere meo? Fructum ventris mei pro peccato ani-
mæ meæ?) Daturi ne ſumus liberos noſtros & ventris
noſtri fructū ob noſtra piacula? Num enſem iugulis fi-
liorum noſtrorū admolitori ſumus, quibus litemus, vt
Abraam fecit? Vis ne tu, vt i nos id faciamus? Haud du-
biè nihil nobis aliud reliquum factum eſt, quod facere
poſſimus. Quid his addamus, neſcimus. Spem omnem
prorſus abieciimus, vltra benefacere, non iuuat. Olim
cum malis vacabamus, res nobis, ſuccedebāt perpetuò,
at poſtquam benefacere inſtituimus, in deterius omnia
noſtra progreſſa ſunt. Quid nos his, vt adiūgamus pla-
cet? Hoc eſt quod dicendum populus habuit de iure,
quod à ſe ipſo ſtare extimauit. Superiusq; audiuiſmus,
quę Deus dixit. Veniamus modo ad cauſæ definitionē.

Genef. 22.

¶ Accepisti rationes Dei, & mox populi, vtræ tibi po-
tiores

tiores videntur? Vtraq; pars propoſuit ius ſuum. Deus
prior rationes ſuas adduxit, illis tribus rebus ſepoſitis,
& dimiſit ſe, & iudicari ſe ab homine pertulit. Popu-
lus vero ſupercilioſe loquutus eſt, & affectu vitiato.
Ab vtro putas ius eſſe? In cuius fauorem litem decerne-
mus? Profecto Deus eſt, à quo ſtat ius & minime popu-
lus. Quid tu credebas? Mene pronuntiatum ſenten-
tiam aduerſus Deum? Ne id animum inducas tuum.
Haud eſſe poterat quiſquam tam proſtigatis moribus,
qui id auderet, vt aduerſus Deum ius decerneret. At
dices. Quid igitur opus eſt cum Deo diſputare? Sat erit
ſcire Deum ab altera parte ſtare, ſemperq; pro illo de-
ſinitio litis pronuntiabitur, & ius ab illo ſtare ſemper
edicetur. Antequam lis moueretur, ſententia erat lata.
Non igitur opus erat litigare. Sat ſcis, non opus fuiſſe
lite. Sed tota hæc diſputatio, ideò vltro citroq; iactata
eſt, vt tibi luculentum fiat, iuſte aduerſus te pronuntia-
ri ſententiam, nec tibi eſſe, quam obrem queri, niſi de
te vno, poſſis. Popule ſi tibi dictum non eſſet, ærumnis
te iactandum, niſi poenitentiam ageres, fortasſe aliqua
abs te ratio militaret. Vnde ne mireris, ſi in te iſta eue-
niant. Credebant forſitan iſti, afflictiones nubes eſſe,
per aëra vagantes. Si tribulationes ceu nubes forent,
ſcirem ego ſinere, vt pertransirent nubes, & grando,
& ſub tecto eſſe, dum transirent. Sed videtur tibi, tanto
eſſe durius has ferre tribulationes, quanto propiores
ſunt, quam erant, cum tibi prædictæ fuerunt. Quo plus
cuique malum fit propius, hoc ipſi apparet maius. Et
quò plus abeſt, hoc illi videtur minus. Aliud eſt, ſecun-
dis rebus vni alicui dicere paſſurus eſſe tribulationes
olim. Tunc namq; videtur ille id parui pendere. Atq;
aliud eſt poſt, cum re vera iam in ipſa verſatur tribula-
tione. Ait ille equidē vltroneus ob Chriſtū occubare
D d vellem

*Diremptio li-
tæ inter Deū
& populum.*

*Quare hæc li-
tem Hiero. in-
duxerit inter
Deum homi-
neſq; in hac
concione.*

*Ex. Ariſt. 2.
& 5. Rhetor.
& ex. d. Th.
12. q. 42. ar-
ti. 2. de timo
reagentibus.*

vellem, hilarisq; mortē huiusmodi oppetierim. At si post contingat, subdi discrimini, & calamitatem in eū quampiam ingruere, Dicit. Heu me. Nunquam putaram, ipsam esse tam fortē. Similiter qui religioni monasticę nomē datur⁹ venit, cū ei dicitur, tu multos perpeffurus es labores. Tu hæc, atq; illa toleraturus es. Respōdet, Equidē paratus sum ad ferēda quæcunq; euentū ra sunt, idq; volenti animo. At postea si quādo præfens iam fiat calamitas, incipit paxillum conqueri. Et ego illi dico. Tu adhuc in initiis rerū versaris, neq; ad exitum peruenisti. Hoc non sufficit. Est & aliquid adhuc peius. Opus est quandoq; in istos qui se tentationibus perturbari sinūt, non nihil incandescere. B. Bernardus cum videbat aliquē è suis monachis sibi dicere, pater ego vehementi appetor tentatione carnis, demirabatur, & acriter eum suggillabat, idq; vsu veniebat, quia diuus Bernardus virginitatis gloria præstabat, & consequutus fuerat priuilegium illud, ne vnquā venereas titillationes sentiret. Apparuit ei angelus, & ostendit illi, opus esse vt illorum cōmiserescet eum. Sed horum qui hac gratia præstiterint, vt tētationibus nō extimularentur carnis, magna fuit raritas. Et si tu ecclesiæ tēpora hucusq; lapsa, animo percurras, fortē paucissimos quidem ex his fuisse comperias. Imo cæteros vniuersos robustos viros impetitos esse à Diabolo hac tentatione reperias, sat scis quosdā desidiosos ab ipso minime impugnari. Cuius ea est causa, q̄ Diabolus, vt qui arrogās sit Martē cōferre cupit, & semper robustos incessit homines illisq; negociū exhibet dicens, Ab his potero aliquid lucri reportare. Sed ad rem propositā redeamus. Dico tibi, tunc amplius tribulationē cognosce, cum propior est. Si tu grano frumēti diceres, tu fructificaturū es, & vberrime prouēturum, sed prius sub

terra

terra putrefies, si respōdere nosset, tibi diceret. Equidē fructū illum libēter ædidero, neq; mihi molestum est, me sub terra putrefactum iri. Ad cum postea ipsum seminatum est, & valuulus corrumpi incipit, dictum tibi esset. Heume, ego intereo, ego nullum fructum prodidero. Idque postea longe amplius cum iam penitus effoetus est fact⁹, & omnino interiit, si vox illi esset, diceret. De me actum est. Non est cur hinc fructus sperari iam possit. At vero cum postea ipsum suam vim exere incipit, & germinare, si sens⁹ ei esset, prorsus exultaret, dicens. Nunc video, à me fructificationē meam iam institui. Quid vero tibi vis ex his monache? Quid mihi faciendum est? Audi nūc. Volo siquidem aduersum te sententiam pronunciare, & commōstrare tibi, Nullum stare pro te ius, teq; ab officio defecisse. ¶ Indicabo tibi ò homo, quid sit bonū, & quid dominus requirat à te.) Ostendam tibi quid tua intersit facere. (Vtiq; facere iudiciū, & diligere misericordiā, & sollicitū ambulare cum deo tuo.) Ego iudex sum hoc mane, & dicam tibi, quid velit Deus abs te fieri. Tria verba tibi volo dicere, & nihil amplius. Attende popule: Volo tecū colloquitum paulisper miscere, si tamē prius foedus hoc ineamus, vt si veritatē volumus inuentam, affectum animi sinistrum omnē exuas. Volo maxime, ait populus. Ita demum, si & tu illud tuū. (Dñs dixit,) seponas. Sepone paulisper ista tua supernaturalia, & istas tuas prophetias, quas neutiquā credo. Et deinde colloquamur, quantum libuerit tibi. Age, mihi id per placet, sed relinque tuos istos animi morbos, vt iā tibi dixi. Sepone tua praua desideria. Assero em tibi, opus tibi ipsi esse, hoc iudiciū facere. (Vtiq; facere iudiciū.) Percutā philosophus. Quid sit iudiciū. Respōdetq; Iudiciū est resolutio ad prima, iudiciū haud aliud est, quā

Dd 2 vsq;

*Ingnauī iam
plexanda af-
peritate reli-
gionis exa-
cruēdi acriter
quandoq;.*

*Ex Guiller-
mo Abbate
in vita eius
c. 6.*

*Immunes à
bello iustino
perquam ra-
risuerunt.*

*Tribulatio
magis perci-
pitur qm̄ pro-
pior est.*

Iudiciū quid

vsq; ad primum principium res exacte resolvere. Multi sunt quibus iudicare volentibus aliquid, multitudo rationum succurrit, sed nulli earum insistent firmiter, neq; sese resoluunt. Et hi quidem non dicuntur iudicium habere. Porro qui sese resoluunt, sunt illi qui firmum iudicium ferunt. Nunc vero descendamus ad iudicium istud. Dixi tibi paucis ab hinc diebus gratissimum mihi fore, si tu meliorem isto gubernatum inuenires, si iste non erat bonus. Dixique, à deo tibi ipsum tribuendum, si modo meliorem quempiam reuera inuenisses. Populus minime aliū quam popularem istū gubernatum vellet. Si tu meliorem aliquem inuenires, Deus, vt populus libenti animo ipsum amplectatur, faciet. Sunt nonnulli, qui statum vellet quempiam, qui iuxta mores pristinos foret, qui in naturam illis cōuer si sunt, quæ pro lege iam sibi ipsis esse videtur. Nonnū quam enim vsu videmus venire, vt mores in leges abeant. Loquor modo de illa parte, cui consuetudo pristina cordi est. Intelligat ille, à quo id intelligi oportet. Vellent isti vt cæteri omnes ipsos venerarentur atq; in eorum gratiam & honorem assurgerent. Ea; gratia alium statum optarint. Affectus inordinatus te seducit. Missas fac cōcupiscentias tuas vt admonui. Nullus est deterior status, tyrannico. Hic vnus est omnium scripturarum consensus. Ait D. Thomas, Duobus modis aliquem tyrannū effici. Alter est cum quispiam Dominus est naturalis atq; legitim⁹ alicuius ciuitatis aut loci, incipitq; tyrannidem exercere. Alter est cum quispiam nō est dominus naturalis, sed est exēpli gratia, ciuis vr̄bis cuiuspiā liberæ, & paulatim grandescit donec dominari iam instituit, tyrannusq; efficitur. Atq; hic secundus modus tyrannidis longe deterior est priori. Nam cum dominus naturalis secundus iste

*Ambitiosi
alium statū
volebāt aliūq;
gubernatum
Florentia.*

*2. sententia-
rū. dist. 44.
art. penulti.*

iste minime sit, neutiq; tutus est eius status. Vnde opus est, hunc atque illum ab ipso opprimi tyranno, illū verò exaltari, quò tutū sibi principatum seruet. Quamobrem philosophi vocant hunc statū portentosum. Nō igitur bonus iste gubernatus est. Missum illum fac. Aliqui alij sunt qui iuxta suos affectus, quibus ducuntur, statū velint. Et isti sunt quidam, qui vel a magistratibus, vel à statu pristino, vel à priuatis aliquibus læsi, vltionē cupiunt. Vnde vellet statum ex animi sui sententia, pro que sua libidine atque affectibus. Num iste status vltioni accomodus, bonus est? Mihi nō apparet bonus. Crede mihi. Si pro tua libidine egisses, vlcisci; iā inceptasses, eò dissidiorum venisses, vt tibi quemadmodum ranæ atq; talpæ vsu venit, contigisset, veniente miluo aliquo qui te abriperet. Tu nescis quo pacto ludus processurus erat. Tertiò sunt aliqui qui vellet statum aliquē temerè, neq; ipsi sciunt, qualem. Isti sunt fatui homines, & loquutulei. Dixi; tibi, his qui huiusmodi sunt, qui nesciunt quid velint, panici quartarium tradi iure optimo deberi, dicendumq; esse illis. Vade, ciba pullos gallinaceos. Nescirent isti statum gallinarū instituere, nedū hominum, & conterunt totū diē in cōpitis stulta garrientes, & ceu crepitacula quēdā obstrepentes totum diē transigunt, quid optēt ignorātes. Nā si tu ipsorū quēquam rogares. Quid vero tu optas per quā stulte? Nesciret respondere, quid ipse vellet. Age vero quē tu statum cuperes Florētia? Missos fac istos tres quos tu non aptos vides. Hoc est eum, qui secundū consuetudinē est, & eum qui est secundum affectus, & eū qui temere occurreret. Sed elige vnū ex his quos tibi ego dixi, bonos esse, id est aut regalē, aut optimatū, aut popularē. Regē non vis. Tyrannus malus est. Cum optimatibus nō conuenit plebi, neque reliquo populo.

*Triplex bo-
nus guberna-
tus.*

Dd 3 Opus

Opus igitur est popularē assumere. Sed sunt aliqui ex istis tuis sapiētibus prorsus analphabeti, q̄ inter mulierculas philosophabūdi discurrūt dicētes, sibi aliū statū cordi esse. Et potiorē esse optimatū regimē. Rationem que adducunt. Nam quēadmodum, aiunt, monarchia optimus est statū, ita propior illi gubernatus pręstārior est, quā ille, qui ab ipsa sit remotior, gubernatus vero optimatum propior est optimo, quā popularis, pręstat igitur optimatū stat⁹ populari. Veni huc. Quæro ex te, si monarchiā prauā esse cōtingat, & regimē populare itidē prauū sit, vtrum horum deterius? Omnes qui de his gubernatibus scribunt, aiunt, prauā monarchiā, deterrimū omnium esse principatum, quēadmodum cum rectus est, contra, est optimus omnium, multisq; rationib⁹ id adstruūt. Dico igitur hoc modo. Qui gubernatus ppior est pessimo, peior est illo qui pessimo plus distat, Nobiliū regimē si prauū sit, propius est pessimo gubernatui, praua igitur aristocratia deterior est, quā democratia, cū democratia plus distet. Atqui si tu Florētię aristocratiā institueres, plures esēt improbi, quā p̄bi, esset ergo optimatū status deterior populari. Intuere paulisper in vultus meorū ciuiū, nū sancti sint, & facile iudicabis, qualis ille gubernat⁹ foret. Verū est, bonos esse aliquos etiā ibi, sed lōge plures sunt mali atq; peruersi. Crediderim fore statū improbū & cruentū valde. Id dixi quò tuæ rationi respōderem. Et quò tibi ostenderē, illā esse infirmā. Pręterea tametsi aristocratic⁹ gubernatus per sese populari pręstaret, tibi tñ minime cōgruit, cui regimē populi vniuersale magis naturale est, vt sępe tibi ostēdi. Est em̄ aliquid bonū simpliciter, qđ nō est bonū secundū quid. Contēplatrix vita, simpliciter bona est: secundū quid autē cōtingit nō esse bonā. Nempē multis particularib⁹. Siquidē homi-

ni

ni alicui non bona est, sed plus fructificat citiusque in actiua vita. Et si quid veritatis tua continet ratio, & gubernatus monarchię propior, ipse etiam potior est, melius igitur erit principatus vnus. Elige igitur regē vnū. Meliusq; tibi erit regnū, quā aristocratia. Itaq; cum tibi non sit naturalis monarchia, vt sępe tibi manifestū feci, & tu pręterea id respuas, vides te esse stultum. Popule mi, & filij mei, stabilite vos semel in hoc statu, ne que alium inquiratis. Neque enim meliorem isto inuenietis. Quapropter ait textus noster. (Vtiq; facere iudicium) fac iudicium discretionis, & solerter examina, & videbis abs te non inueniri posse statum hoc tibi magis accommodum. Quapropter ego te iniurium pronuncio & à causa cecidisse definitio in hac parte. ¶ (Vtique facere iudicium & diligere misericordiam.) Florentia tu hucusque neutiquam iudicium facere voluisti. Tu bona duntaxat temporalia quæriras. Opus est prius spirituale bonum quærere. Aspicce qualiter Deus faciat. Qui pri⁹ spiritualia facit, mox propter spiritualia, temporalia. Si Deus animam intellectualem in hoc mundo nō condidisset, non opus erat corporalē hunc mūdum ab eo conditum fuisse: sed cū animam spiritualem fecisset, cūq; opus eidem animæ corpore foret, ipsum ei dedit. Quod cum tibi in alimenta egeret, cibi autem cum ex elementis constent, que de cælo depēdent, totum hunc mūdum corporeum creari opus fuit, in ipsius animæ gratiā. Sub hęc Deus statū temporalē ab initio ecclesię nō dedit, quādiu fides viua erat, quod tunc spiritus iste citra temporalia bona regi poterat, atque sustentari. At postea deficere incipiente spiritus viuacitate, nil iam citra corporis adminicula potente ipsa ecclesia facere, ne sub tot ac tantis persecutionibus quas perpetiebatur Dd 4 fatisceret,

Cur mundus iste corporeus creatus sit.

Cur primitiua ecclesia nō habebat temporalia bona

spiritualia prius querenda. fatisceret, regnum ei tēporale tradidit quo se superstite cōseruaret. Ita & tibi opus est prius bonum spirituale quærere, & dein Deus, vbi viderit in rē tuā esse, tēporale etiā bonū tibi largietur. Sed tu cōtra facis, tu semper quæris prius bonum tēporale, tu quæris nouū statum. Ego tibi assero, si altera adhuc tyrannis ingrueret, deteriorē priori futurā. Opus est, aio tibi, spiritui prius, quā corpori, p̄spicere. Spirituale præire debet tēporali. Sic solenne fuit Deo, qui propter spiritū dat corpus. Hinc illud est, quod toties tibi replicauī, vt bonas leges sancires, quæ in tuā vrbē bonos mores inducant. tu demū dixisti. Nobis aliud agēdum instat. Accedito huc. Cum tibi ego leges illas ob oculos pono, quas tu sancire ob spirituale bonū debes, ego instar vniuersalis causæ facio, quæ citra particularē nihil facit. Vnde vobis qui particularis causa estis, opus est, vt exequamini, qđ vobis dicit. Ego hīc dico qđ multi minime audent dicere. Ego vobis dixi de lege pacifica cōstituenta. Noluitis hucusq; ferre illā. Si vos illam tulissetis, & pacatus quisq; alteri fuisset, & omnium corda per beneuolentiā iuncta essent, non eò forsan loci deuenissetis, vbi vos estis. Propono etiā tibi legem correctionis morum, quò scēminæ honestè incedāt, & pueri nō in tantā lasciuiā erigātur, & si vos qui causa estis peculiaris obtēperare, in animū induceretis, res v̄ræ succederēt. Dixi quoq; tibi vt iustitiā percoleres, vtq; si qua lex tibi lata est, eam seruares, & in scelerosos illos, vt sis rigidus. Tu iustitiæ etiam seueritatē addiscere negligis. Aspice paulisper, vt Deus faciat. Attende, vt ille demones acceperit, ob vnum scelus in baratrum detruens, neq; vnquam erepti inde sunt, eripiētur ve. Intue re, vt Adam ob vnum piaculum nō solum ipse punitus fuerit, sed etiam liberi posteriūque. Contēplare pueros qui

Conditor legis et obseruator cen causa vniuersa. & peculia. sunt iidem et suos.

Seueritas iustitiæ cōmendatur exemplo dei.

qui in originali culpa decedūt, num à Deo aliquando liberati sint. Vide num vniuersis damnatis ad gehennamq; detrufis, noxas condonarit, tu haud quaquā confideras, qualis sit Dei iustitia. Aspice vt in lege veteri conuicia in Deum iactāte quopiā, sanctum erat, vt lapidaretur. Florētia tu vides blasphemos, tu sodomitas cernis, & scelestos alios, & ne tātillum quidē in eos animaduertis. Si exiguā aliquam muscam peccasse deprehendis, tunc sane tumultum non paruum cōcitas, erga reliquos vero non item. Iustitia communis esse debet. Si ergo aliquē profligatismorib⁹ repereris, ne quis ille sit attēderis, sed neci dandum cura. Ama iustitiam. O pater opus est cōmiseratione. Ita sane, miserescat igit̄ te animæ illius, sed ense tamen iustitiæ in illū animaduerte. Quā tu habere vis misericordiā erga iniustum hominem, siue ille sit latro, siue alioqui scelerosus? Si mortem commeritus est, fac ipsum suspēdio interire. Hęc est misericordia, vt tu digitum recidas, vt reliquū corpus sospes cōseruetur. Opus igit̄ est in hac bona via p̄seuerare, si tibi vt De⁹ benefaciat vis. Vnde cū tu adhuc obsecundare detrectaris, ego aduersum te iura stare pronuntio, & hoc matutino sentētiam aduersum te profero. (Vtiq; facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo.) Florentia opus tibi est hoc iudicium facere quod tibi dixi, & hac vti misericordia, & honoris dei zelo feruere. Bene monache. Quid nobis faciendum est? Orationes quas te autore fudimus vlli ne vsui fuerunt nobis? Tu indixisti nobis orationē in hosce octo dies, id pracaturis, vt ob merita. D. Ioānis dignaretur Deus nobis aliquid noui manifestare. Num exauditi sumus? Nescio quid dicam. Partim exauditi sum⁹, partim vero non. At vnde istud pater? A peccatis. In mentem mihi, Ionatæ venit,

Leuit. 24.

Peccata vniuersi in causa sunt quādoq; ne populus exaudiat a deo.

Dd 5 filij

1. Regū. 14. filij Saul qui esu paxilli mellis iussa patris trāsgressus est, cum pater ipse nequis cibum eo die capere ausus foret vniuersis edixisset. Saul volēs philisteos insequi, quēsiuit ex Deo, num insequi illos ex re foret, aut expediret. Cumq; sacrificasset, non respōdit illi Deus. Quāobrem dixit Saul, Peccatum est aliquod inter nos, & diuisio à se & Ionata exercitu, inuenit forte à Ionata peccatum esse. Atq; ea re morte illum plexū iri sacramento confirmauit. Populus autem ob gratiam, quam ab ipso Ionatas id tēporis, deuictis Philistæis, inierat, ipsum eripuit. Itidem & nobis Deus non respondit. Equidem ipse fucum affingere sat scirem. Sed tamen dixi tibi non licere in diuinis præsertim rebus, non esse cādīdum. Habuim⁹ igit̄ hoc ex dictis, ob peccata, quæ modo tibi dicā particulatim, impeditos nos fuisse ne Deus respōdeat nobis. Improbi sunt qui impediunt. Et si posset fieri vt boni soli exclusis prauis cōgregarētur, ita, vt improbi non audiuisent, certe responsū esset nobis redditum. At nō potest fieri, vt prauī etiam non intelligant. Et ideo non habemus, quæ in votis erant. Porro hoc saltē respōsum prauis impetrabimus. Audite hæc improbi. Sunt aliqui qui nituntur vastare bonū illud, quod Deus fecit. Et aliqui istorum sunt de illis, qui sibi persuasum habēt, ipsos esse qui autores fuerint boni, quo ciuitas fruītur. Non dico omnes, sed illorum nonnulli sunt cum adiutoribus suis, qui id satagunt volentes bonum illud destructum, quod Deus fecit. Quam rem Deus pergrauiter, dureque admodum, accepit. Deinde peius Deus accipit esse aliquos ingratos, qui vellent hunc statum pessum datum, neque agnoscunt facultates, vxorem, liberos vitamq; vni huic statui acceptum ab illis ferri oportere. Cum tamen ni hic status fuisset & vitam & cætera neutiquam haberent.

Ait

Ait Deus. Hęc ipsorum ingratitude fontem misericordię exiccat. Emenda hoc, aio tibi. Intelligat, quem intelligere expedit. Alioqui Deus secundō iam tibi non parceret. Nullus tamen audeat de quoquam iudicare in hac parte. Ego neminem nomino. Quare autem nō prodīs, qui huiusmodi sunt, si nosti, cū videas illos praua moliētes? Non mihi est integrum quenquam prodere. Aliquis forte de his lapidibus prodiderit. Adhęc iniquum videtur Deo, nō esse qui patriæ suæ opem ferre velit, neq; gratis numismata mutuare, neq; gratis quicquam in patrię obsequium facere, neq; vel cōmissarius esse gratis. Nulla hic iā in patriā charitas. Deus sustentauit, auxitq; regnū Romanorum propter illā charitatem, amorēq;, quē habebāt aduersus patriā, cui suppetias vltronei ferebant, omnia in illius gratiā exponentes, verumtamen vbi illa charitas desiderari cæpta est, defecit itidem & regnum ipsorum. Nullus hic est, aut certe pauci fuerunt, qui gratis rei publicæ pecunias mutuo dederint. Imo sunt nonnulli, qui ciuitatis deteriori statu lucra sua augent, fœnerantque illi, & in ipsorum lucrum cedit, in detereius collabascens rei publicæ status. Isti perquā sunt noxij. O monache! quid ais? Patienter id sufferte. Opus est hic verum dici. Obnoxius es tu, aio tibi, restitutioni exhibendæ illi, si cōscientiam consulas. Neque absolui ab vllō confessario potes. Nō potest prospere succedere res illa sic acquisita, neque alimenta inde sumere fas est. Verum qui secus facere nequeūt, vt sunt fœminæ quæ id agere compelluntur necessitate, excusantur. Peius adhuc censuit Dominus, multos recta gradientes oneratos fuisse ab improbis per iniuriam illisq; obtrectatū. Peius etiam visū est illi, q̄ in ipsos struere calūnias moliti fuerint isti. Oīa periclitati sūt vsq; ad publicā funis torturā eis infligen-

Hiero. nūquā traduxit quē quā nomina-tim.

Patria charitas deo gratissima.

Ex Aug. 1. de ciui. dei. c.

12. 15. 16

17. & ex

D. Thoma.

opus. 2. lib.

3. c. 4. 5. 6.

et. 16. et. li.

4. in multis.

cap.

vsuræ resti-

tuendæ.

Improbi impedimento sunt ne boni accipiant bona.

Ingratitudo iniuriosa deo.

infligendā, quo beneficientibus calumniarētur. Neq; tamen quicquam inuentum est. Si illi quicquam inuenissent, cui adhærere adnitiq; potuissent, in plura mala bacchari fuissent, tamen si indigne, atq; p̄ iniustitiā. aduersus beneficientes. Durius adhuc accepit atque acerbius dominus, quòd sint qui patriæ ipsorum malis gaudeant, diligantq; malum publicum priuati sui boni gratia. Acerbius præterea tulit, esse istic aliquos tui mali autoris Florētia, qui tuis inimicis auxiliātur, & fauēt. O monache quid tu ais? O ciuis quid tu facis? Deo, Aio tibi, valde damnat tuā ingratiudinē, atq; hoc est quod p̄ oraculo in malos accepimus. O pater, qd̄ vero de bonis erit? Audi nūc. Neq; em̄ ideo Deus p̄bos deferet. Hoc est qd̄ circa improbos dicendū habui. In p̄sentia nihil aliud suppetit. Orate B. Virginē, cuius cras festū est. Siquidē fortē aliquādo dignabitur tātam nobis impetrare gratiam, vt tantillum serulam illam vobis referare valeamus. Sed memini me vobis initio quadragesimæ dixisse forte fortuna annum me transmisurū, nullo interea vobis allato nuncio, aut prolata nouitate. Ita audierā, at orationibus posset id fieri, vt Deo nobis gratiam conferret aliquid vobis dicendi. Ideoq; orate. Agite dū boni vobiscum modo agere volo. Aio vobis mihi rursus vulpes visas, secus vero quā antea. Ego tibi dixi in verbo dñi illud, quod viderā tunc. Sicque id tibi dico. Ego vidi vulpes instar illarum à Sansone instructarum, hoc est ignem ad caudam habētes, quæ hac illac circumcursabant multis locis ignem incendentes, & deniq; ignis in ipsas reuertebatur, & eas comburebat. Et tandem gallinæ erāt quæ vulpes inter necabant. Hoc vidi. Vah stultum monachum. Tu postea haudquaquam me stultum fuisse dices. Dicitō tamē quod libebit tibi. Ego non magnifacio. Alibi spem meam

Visio Hiero.

meam collocaui. Illic videbis num stultus fuerim. Audite verbum domini. Vulpes ego vobis dico iterum in verbo domini retrocedite. Est siquidē intētus laqueus. Vos comprehendemini. Vos ignem accenditis, aio vobis, in vos ipsum reuersurum. Vos à gallinis conficiemini. Gallinæ bonum ego vobis prædico nūcium Nihil timueritis. veniat qui volet. Deus manum ciuitati admolitus est, atq; in peculiari quodā ciuitatis loco, vnde bonum vestrum proficiscetur. Orate deniq; cōtinenter. Bene fac domine bonis & rectis corde, accelera vt eruas nos, fundite perpetuo has preces. Et nihil metuite, vos videbitis quæcūq; vobis dixi, euenientia. Attendite igitur. Hoc est oraculum, nescio an alterum simus habituri. Orate vt vobis dixi, virginem. Porro in præsentia non nihil volo tibi istorum dicere de scriptura sumptum. Iosaphat rex Ierusalē fuit probus rex, & fruebat pace sua, venit aduersus illū Moabitarū rex adducēs secū Ammonitarū regē, & filios Esau cum ingētibus copiis. Dictū est regi, iste tantus est exercitus, vt illi resistere haud quaquā possis. Non recurrit Iosaphat ad arma, sed precationib⁹ se dedit in solidū, & ad Deū accurrit ieiuniis & precib⁹, & coegit populū vniuersū mulieres, & pueros, & vsq; ad lactētes, atq; in ipso tēplo corā toto populo, fecit, vt modo tibi dixero. Attende nunc quid tibi faciendum sit. Confessus est iste rex Iosaphat quinq;, atq; ad Deum conuersus dixit primo. Domine ego cōfiteor te cœli & terrę regem esse. Vnus tu potentissim⁹ es, & moderator, atq; dispositor omnium pro tua voluntate, & quod tu voles fiet, neq; aliquis, nisi quæ tu velis, potest facere, & si tu volueris, nequit nobis ab hostibus nostris quicquā negocij exhiberi aut inferri noxæ. Secūdo tu ille es, qui patres nros adduxisti in hęc terram, quam tu eis tribuisti nobisq;.

Tu

2. Paral. 20

Egregiū exemplum quo docemur in industriam & fiducia Deū in angustiis.

2. Para. 20.

Tu nos in hac vinea nouellasti. Non nos ij sumus, qui hanc acquisiuerimus terrā, tu illā nobis es largit⁹, & tibi curā erimus. Deinde tu ille es qui fecisti vt Salomō hoc tēplum statueret, & pollicit⁹ es, quotiescūq; bello popul⁹ iste opprimeretur, aut rerū penuria, aut etiā pestilētia, & ad te ille cōfugeret, abs te exaudiēdum. Præterea hi qui tanquā inimici nos appetūt, illi sunt quos quū populus tuus huc transgressus est noluit à nobis laesos, imo potius beneficiis plurimis affectos, & sic fecimus. Nunc dñe tu cernis, quā illi se nobis ingratos præstent, qui nobis nocituri aduenerint. Tu etiā vides tantam illorū esse turbā, vt resistere nequaquā possim⁹, ni adsit nobis manus tua. Actū est de nobis, ni tu vires nobis addas aduersus illos. At si tibi placebit, nos scimus, nos abs te posse eripi. Vbi hāc orationē fudit Iosaphat corā populo in tēplo. Spiritus dñi illapsus est in quem piā ex adstātibus. Qui ait. Audi popule, hæc dicit dñs vobis nolite timere nec paueatis hanc multitudinem. Vult siquidē vos ab istis ereptos copiis, neq; martē à vobis cum illis collarū vult vllō pacto. Sed pro vobis ipse cras cōfligere decreuit, & eripere vos. Cras id ipsum vobis debitis. Popul⁹ bona fide credidit, neq; dixit, istud somnium est, aut fabella est, atq; ob illam fidem, quam adhibuerūt, in tutelā se totos Dei cōmittentes, & prophetis eius credētes, & his quæ verbis Dei ille homo ipsis dixerat, assentientes, eruti sunt. Etenim cum, vt sæpe tibi ego dixi, homines Deo fidūt, & illi quod verbis ei⁹ illis dicitur, etiā si verum non esse contingeret quod illis dictum est, ipse illis opitulatur, neq; falli eos permittit. Quemadmodū vsu veniret verbi gratia, si tibi amicus foret, & verbis tuis aliquis illi quippiā diceret, atq; ipse causa tua, inq; tuam gratiam, illud faceret, ille tamen alius mala in mente struxisset, induceretq; amicum

simile quodocemur, quanta cura sint deo amici sui qui candide honorem eius quarunt.

cum tuum in foueam, atq; in præcipitium, coedo mihi, si tu eò deductum tuo nomine amicum tuum cerne res, num illi, si modo posses, opem non ferres? Sane ferres. Iccirco etiā credere debes, Deū patrocinatorū ei, qui illi fidit, & honorē ipsius quærit, etiā si aliquis alius subuerrere ipsum vellet. Quod si tu rectā incederes, auxilio tamen tibi futurū Deum, neutiquā crederes, id nihil aliud esset, quā in Deum blasphemum esse? Vt autē in hūc modum propheta ille populū alloquutus est, Iosaphat ad populū cōuersus ipsum cœpit, adhortari, in hæc verba loquit⁹. Credite in dño deo v̄ro, & securi eritis. Credite pphetis ei⁹ & cūcta eueniēt p̄spera. Deinde assūpsit leuitas & populū in seriē redegit, cantoribusq; in ordinē ad cōcentū digestis hymn⁹ ille ab eisde cōcini cœptus est, Cōfitemini dño qm̄ bonus, qm̄ in seculū m̄ia eius. Quibus concinētibus & collaudantibus deū dissidiū tumultusq; oborta sūt in castris inimicorū inter triū illorū regū acies, qui prope tendebāt. Et duo ex illis aduersus aliū foederati sunt, nepe cōtra illū qui rex erat mōtis Seir, & ipsum trucidarūt. Rursumq; duo illorū altero in alterū arma mutuq; conuertēte, in se metipso versi mutuis cōcidere vulnerib⁹. Et filij Israel visuri illuc processerūt, & cāpestria tota cadaueribus cōferta cōspicati, prædā totā sustulerūt, quæ tāta erat, vt triduū nihil aliud q̄ cōportarint, ita vt vniuersa Ierusalē ditata fuerit. Et ea re tibi dixi Florētia, tametsi in te venire hostes iam iam tuos videres, vel vsq; ad portas, non esse cur timendū sit tibi. Ad Deū accurre, confide illi, & dicito prius. Tu omnium es dñs, Tu omnia potes, neq; quisquā aliquid potest sine te. Dein tu ille es qui hanc terrā tradidisti patribus nostris, & huc tuam legem introduxisti. Tertio tu in euangelio nobis te auscultaturum promisisti iubēs, vt posceremus,

2. Paral. 20

Mirifica fidei et orationis efficacia.
2. Paral. 20

Oratio vrbis oppressæ qualis esse debeat

Matth. 7. ac
21. Luca 11

& te

& ad te recurreremus, perite, dicens, & accipietis. Hi aduersus hunc Florentiæ statum veniunt, iniuriâ nobis mala moliuntur, cum Florentia hæc minime ipsos offenderit, ideoq; domine iustitiam exerce. Ad hæc domine nihil nobis præsidij restat præterquam in te vno, & ad te confugimus. Notate modo. Si vos id præstabitis, ego pronuncio vobis, atq; ita vos firmiter tenete, nihil vobis nociturum, sed eripiendos vos in manu forti, & in manu Dei, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Homilia. 17. habita. 12. Calēdas Septembris anno. 1496. super Michæam.

Vox Domini ad ciuitatem clamat, & erit salus timentibus nomen eius. &c. Michæa. cap. 6.

Vita nomen dupliciter accipitur. Ex D. Tho. 1. p. q. 18. art. 2. & 22. qua. 179. art. 1.

VITA communem loquendi modum dilectissimi in Christo Iesu, dupliciter ab hominibus hoc nomen vita vsurpatur. Aliàs enim per vitæ nomen intelligitur substantia viuens. Hoc est, anima vnde viuens habet esse. Quare licet aliquis dormiat dicimus tamen ipsum viuere, quod ibi sit substantia, atque anima, quæ illi cõfert ipsum esse. Aliàs nuncupatione vitæ intelligimus viuens operationes. Quamobrem cum quispiam impensè vacat alicui rei, dicimus eam illius vitam esse. Si bonis ille rebus assiduam nauat operam, verbi gratia precationi, dicimus precationem illius vitam esse, si malis vt cum quispiam totum diem ludit, dicimus, vitam eius ludum esse, atque hisce etiam duobus modis nomen vitæ humanæ vsurpatur à philosophis. Quo pacto

pacto Aristoteles locutus est cum dixit, viuere viuentibus est esse. Quod ad priorem modum spectat. Et aliàs. Anima est principium viuendi, idest sentiendi, secundum locum mouendi, intelligendi. &c. quod attinet ad posteriorem modum. Sic in præsentia dicimus de vita secundo modo accepto vocabulo, nempe pro viuens operationibus, in ecclesia aliquos esse qui actiuæ vitæ dent operam, aliquos qui contemplatiuè vacent. Actiua illa est, quæ studiosis actionibus vacat, præsertim misericordiæ ob Christi amorè, & continèter ferè operibus corporalibus exercetur, licet quandoque orationi intēdat. Contemplatiua vita est illa quam agit ille, qui fermè perpetuò contemplationi, atq; orationi dat operam. Doctores tamen distingunt triplicem christiana vitam. Alia enim est solum actiua, alia solū contemplatiua, alia permista, atque vtriusque particeps agentis nimirum, atque contēplantis. Quæ actiua duntaxat est, illa est quam ducit homo, qui se totum bonis operationibus mancipat, vt eleemosynis elargiendis, infirmis, & in carcerè coniectis reuisendis & similibus, idq; Christi causa. Quæ solū contēplatiua est vita, illa est quæ in contēplatione, atque oratione perpetuò perseuerat. Mista est illa, quam concionator agit. Interim siquidem orationi vacat, & contemplationi, interim corporali exercitationi ob salutem animarum. Sunt ergo aliqui solum actiuæ studentes vitæ, aliqui solum contemplatiuæ dantes operam, aliqui permisti. Percontantur hinc doctores. Quænam sit maioris meriti. Missam tamen nunc huiusmodi quæstionem faciamus. Hoc autē mihi dicite. Quem ex hisce putatis maiori desiderio teneri moriendi, & ad æternam vitam, ad suumque conditorè adeundi. Et prima quidem specie videtur qui solum contemplationi vacat, plus hac

2. de anima text. 14. & ad. t. 18.

Actiua et cõtemplatiua vita quæ sint.

Triplicis vitæ genus in ecclesiastica dei.

Vita mista ex actiua & contemp. est in concionatore.

Quis magis desideret patriam celestem actiuus, an cõtemplatiuus an vero mistus.

Ee mortis

1. ratio pro
contempla-
tino.

2. p. actiuo.

3. pro mixto

Cōtemplati-
ua vita ma-
gis diligit
deum ex na-
tura sua quā
actiua.

mortis cupidine flagrare. Nam quò plus suo princi-
pio approximat, plus ipsi coniungi, copularique expe-
tit. Hic autem per mentis eleuationem, & contempla-
tionem suo principio, idest Deo, plus coniungitur, quā
qui actiuæ vitæ studet, atque adeò, quā ille, qui mi-
stam viuendi rationem sectatur. Hic igitur plus diem
obire, & cum Christo esse optat, quā alij duo. Ex alia
parte videtur actiuæ vitæ studiosus magis desiderare
obitum. Nam quò quis turbatior est ærumnis mundi,
hoc magis cupit ab illis seiungi, & in quietem æter-
næ vitæ commigrare. At vero, qui operosæ vitæ est de-
ditus, pluribus turbationibus premitur. Igitur plus illi
in votis est mors, quā vtrique aliorum duorum, qui
minus illis vrgentur, quā iste. Videtur tertio eum,
qui mistæ vitæ incumbat, plus optare mortem. Vtrius-
que enim particeps est rationis viuendi, hoc est actua-
riæ & contemplatoriæ vitæ incumbentiū, nec non de-
siderij sese coniungendi suo principio, cui per oratio-
nem & cōtemplationem sæpe sæpius copulatur. Et ex
altera parte patitur turbationes, & anxietates suarum
operationum. Est igitur vero similius istū, qui vitam
agat miscellaneam præ aliis duobus obire cupere. Si tu
nodū huius quæstionis exacte vis dissoluere, attende,
quis nam eorum amore antecellat. Et primò quidem,
si contemplantem, secundum naturam suā perpenda-
mus, amore antestat ei, qui studiosus est actiuæ vitæ.
Amor enim à notitia manat. Cum amari nequeant, ni-
si cognita, & cum insuper, quò sit maior notitia, ma-
ior sit etiam amor. Porrò contemplator merus ma-
iori notitia Dei & æternæ vitæ præstat, igitur plus
Deum amat. Plus ergo mori experit, & in sublime,
vbi sæpe mente conuersatur, animo reuolare. Alius,
hoc est, qui agenti vitæ dat operam, mortem valde
optat,

optat, ob turbationē rerum temporalium. At tertius,
idest, ille, qui mediam sectatur viuendi rationem, lon-
gè plus id desiderat, quā alij. Nam si isti alij aliqua
vna re stimulantur ad mortis appetitum, hic duabus in-
citur rebus. Habet nanque notitiam, vnde exoritur
amor rerum diuinarum, vbi non raro oratione quie-
tem obtinet, & vexatur præterea aliunde humana-
rum rerum conturbatione. Vtrumque magnum est.
Et quò plus se à sua quiete sentit discedere, hōc amat
vehementius, atque desiderat mortem, vt suo princi-
pio coniungatur, & hac se turbatione leuet. Et contin-
git his quod duobus contrariis quæ cum coniungun-
tur, inuicem sibi repugnant, mutuoque sese excitant.
Vnde cum concionator quodam modo inter duo ista
contraria sit, plus ad amorem excitatur, & ardentius
desiderat ad quietem emigrare. Vnde Elias, qui hanc
mistam viuendi rationem sequebatur, cum eum Ieza-
bel illa regis Achab vxor persequeretur, vt ipsum ne-
ci dederet, fugiens sub quamdam concessit iuniperum, 3. Reg. 19.
& plorabat, dicens Domino. Tolle animam meam.
Tolle vitam meam. Neque enim melior ego sum,
quam hi, qui me præcesserunt tempore, qui & ipsi ob-
ierunt, propterea tamen fidelium congregatio, non
defecit. Ita modò haud quaquam ipsa deficiet, si me
etiam è medio tollas. Tolle igitur animam meam. At
que in hunc modum animam agere desiderabat, & in
vitam alteram concedere, & turbationi vitæ presentis
subduci. D. Paulus id ipsum cōsiderās dicebat Philippē
sibus. Desideriū habens dissolui, & esse cum Christo, i. Philip. 1.
Ex altera parte mori cupio, & in gloriā cum Christo
cōmigrare, & in illa quiete esse, & hac conturbatione
eximi. Ex altera parte equidē desidero, vobiscū esse ob
vestram salutē, neque vos relinquere. Ita & ego vobis
Ee 2 dico.

Mista vitæ
vacans ma-
gis appetit
cum Christo
iam esse in
patria quam
reliqui.

3. Reg. 19.

Philip. 1.

dico. Tamen si ego non sim his similis, ob illam tamen gratiam, quam exiguam quidem ipsam nobis Deus dedit, cum tot annos vestrae salutis causa tantoperè nos vexarimus, desiderium iam nos tenet moriendi, optamusque cum Christo esse. Atque ea gratia aliquando dico domino cum Elia. Tolle animam meam. Ultra iam nihil possum. Ego corpore atque animo sum fatigatus, Tu neque me, neque mea eges opera. Eliae responsum fuit. Surge comede. Gràdis enim tibi restat via. Ita apparet mihi, dictum fuisse mihi ipsi. Surge. Adhuc gràdis tibi restat via. Tu in finem adhuc non peruenisti. Agedum domine, libens id fero. Omnino tibi obedire volo, & tamen debilis sum, manus tamen tua potest omnia, & ipse etiam cōsidero paululum temporis has ærumnas à me toleratas. Paulus triginta octo annos bellum gessit. Ego vero sex annos duntaxat peregi in harum ærumnarum conflictatione. Id exiguum tempus est. Ingredimur igitur septimum annum & Michæam resumimus ab eo loco, ubi finem feceramus ipsius enarrandi. Et prosequemur eius contextum. Attenti este modo, & audite verba illius.

¶ (Vox domini ad ciuitatē clamat, & salus erit timen-
tibus nomen eius.) Iter itaque sumus facturi, & tantò
asperiores sumus, ut mihi videtur confecturi viam,
quantò plus tempori illi approximauimus, quod iam
olim vobis dixi, dum asserui, venturū tempus quo, illi,
qui pænitentiam non egisset, Deus minime, aut opido
quàm exiguam vltius donaturus erat gratiã redeun-
di ad pœnitentiam. Videtur mihi, bonos in bono con-
firmari incipere, & improbos in dies obstinatiores esse
in malo. Et iccirco indicium est iudicij Dei appropin-
quantis. Cōstabilite igitur vos boni in bono, & in Chri-
sti doctrina, ut in scripturarum elucidatione console-

mini

mini. Michæas in hoc capite, ut vidistis, quando ipsum intermisimus, commonstravit magnam Dei mansuetudinem, & dixit, tamen si Deus ipse iustus foret, neque quicquam præter æquum faceret, aliquando tamen se se ipsum demittere, & ab homine indicari velle asseruit. Et dixi vobis, ut ipse dixisset peccatori, sede hinc pro tribunali. Esto hinc iudex. Et vide num ius mihi sit aduersus istum populum qui peccator est. Et addidi ab vna parte, à domino dici (Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui? Responde mihi.) Ego te Aegyptiaco seruitio eduxi, multisque bonis auxili. Vnde ergo tot obmurmurationes procedunt? De quibus hesternò mane partim tibi in curia dixi, non ut à me culpam deprecarer, ut priuatus eram, sed ut concionator & Dei locum tenens, tamen si immeritò. Quod idem est, ac si dicas, me culpam à Deo depulisse. Et prius dixit dominus. Ego te seruitute Aegypti extuli popule, & in libertatem asserui. (Popule meus memento quæso, quid cogitauerit contra te Balach Rex Moab.) Memento eorum, quæ vidisti, & memento prædictum tibi fuisse tantum malum, & te absorbendum, post verò ereptum te esse. Et vidisti te non fuisse liberatum tua potentia, aut intellectu. Omnino siquidem contrafecisti, quàm par erat. Ego tibi dixi postea, mihi in votis esse, ut leges bonas conderes. Tu etiam id detrectasti. Heri de mane obliuioni tradidi verbum, quod de hac re tibi dicendum habebam. Atque ita dico, & attendes num ipsum verum sit. Tu ipsas prorsus condes, id tamen in tuum est recasurum incommodum, tibi que continget, quemadmodum mulieri, quæ puero nolenti comedere, & irato atque detrectanti iussa matris facessere, denique ait. Tu id facesses, non sine tuo damno, nec sine percussione. Modo ad rem propositã

Ee 3 reuer-

Epilogus con-
cionis superio-
ris.

simile.

Hic optabat
iam suis ar-
tis defungi,
et cum Chri-
sto esse.

3. Reg. 19.

3. Reg. 19.

Hic lib. de
scriptoribus
eclē. asseruit.
37. sed solu-
tio facilis ē de
anno incepto
et numerato
Nicephorus

vero dicit.

35. li. 2. c.

34. Cario au-
tē dicit. 34.Initium. 7.
anni ex quo
cepit Hiero.
cōcionari Flo-
rentia.

Michæa. 6.

reuertamur. Respondit populus domino, qui iudicium erat subiturus. (Quid dignum offeram domino?) Quid ultra in domini obsequium nos facere queamus? Num supplicationes solenes non multiplicauimus, non multas eleemosynas, non multas quadragesimas? Nequimus iam ultra quicquam facere. Et respondit populus iste, tanquam qui animum despondisset. Quid a nobis ultra Deus noster exigit? Quamobrem aduersus populum pronunciatum est. Et respondit ille, qui iudicabat. O popule ego te docebo, quod facturus es? (Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, & quid dominus requirat a te. Vtique facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo.) Iudicium primò facere iussus est populus. Iudicium est, actus iustitiæ. Mihi sanè haud gratum est in tuo palatio depictam iustitiæ imaginem esse, & postea abs te ipsam iustitiam non coli. Demitte deorsum enses illum iustitia. Prorsus enim incassum ipsum tenes. Fac iudicium inquit dominus. Hoc est iustitiæ actus ede. Equidem tot picturas nollem, id vero optarim potius ut iustitiam exerceretis, & ut legum seruandarum præsidēs, & reliqui magistratus, cuius interest, seruandam ipsam iustitiam curarent. Florentia mihi videtur te sinere, nihil non impunitum transire. Tu in nullum peccantem animaduertis. Integrum cuique volenti est ludere, liberum cuique est Deum blasphemare. Et si lures admonentur, ne ludant, dstringunt enses. Videtur ne tibi hoc bene esse gestum, ut in illos quos ad corripiendum mittis, gladius eximatur? Tu non vis iustitiam colere, tu non vis condere leges bonas. Quid sibi vult, quòd fœderationum leges statuere nolueris? Ego non illam fanciendam curavi, tu tamen non vis eam statuere præ timore. Quid in causa est quòd ego legem,

Imaginem iustitiæ pictam habebant Florentini in consilij publici adibus.

Iustitiæ cultus commendatur.

legem illam non metuo? Si ego fœderationem iniiserem, ut tu dicis, ego sanè te ad curam legis illius seruandæ haud quaquam animarem. Qui bene agit non pauet. Ait paulus. Vis non timere potestatem? Bonum fac. Itaque Florentia, hoc est, quod tibi agendum erat. (Vtique facere iudicium, & diligere misericordiam.) Iustitiæ additura eras misericordiam, nempe eam exhibens viduis, pauperibus, pupillis, nec committere debebas, ut quotidie dilacerentur à tabellionibus, & procuratoribus. Opus erat, ut ocyus illis ius diceres, & misericordiam hanc illis impenderes. Et sollicita ambulares cum Deo tuo. Satagere te oportebat ob Deum tuum bene agere. In hisce nostri textus verbis interruptæ sunt aliæ nostræ conciones, quando ipsum intermisimus. In præsentia hunc Prophetam resumpsimus, qui pergit, & ait. Ecce, (vox Domini ad ciuitatem clamat, & salus erit timentibus nomen eius.) Agedum intelligamus, quid sibi hæc verba velint.

¶ In hunc textum dicemus verbum alterum hoc manere probis. Et hæc erit nostra concio, ut & Propheta hoc loco facit. Loquitur ergo prius bonis. Ecce (vox Domini ad ciuitatem clamat, & erit salus timentibus nomen eius.) Animaduerte, in scriptura sæpe abs te reperiri, ut nomen domini laudetur, & honoretur. Quid rei est, quòd scriptura toties nomen Domini collaudat, & vult illud timeri? Laudate pueri dominum, laudate nomen domini. Sit nomen domini benedictum, ex hoc nunc & vsque in seculum. A solis ortu vsque ad occasum, laudabile nomen Domini. Tu bifariam potes nomen domini vsurpare. Omnia quippe Dei nomina in duo cogi possunt. Hoc est, in nomen misericordix, aut in nomen iustitiæ. Sanctum, & terribi-

*Minime con-
spirationū au-
ter fautor ve-
Hiero.
Roma. 13.*

*Miserorū cau-
se nō procras-
sinandæ.*

*Curtoties lau-
dari timeri q̄
iubet scriptu-
ra nomen do-
mini.
Psal. 112.
Omnia nomi-
na diuina re-
ducuntur ad
duo.
Psal. 110.*

Ee 4 le

le nomen eius, Ait scriptura. Ecce vtrumque, sanctum quod ad nomē misericordiæ spectat, terribile quod ad nomen potestatis attinet. Alterum istorum nominum magnum amorem homini ingenerat, alterum magnū timorem incutit. Deinde animaduerte aliter nomina à philosopho Deum, aliter ab habente gratiam eius. Sublimius quippe nominat, & considerat illum, qui in ipsius gratia est, quòd excelsiori lumine polleat, quàm philosophus, qui naturali lumine tātum ducitur. Quo circa notato, nomina indita esse, prout est hominibus collibitum. Nomen est vox significatiua ad placitum. aiunt logici isti. Verbi gratia. Ego video illic consistentem columnam illam, & inter nos Italos ita constitutum est, vt quoties nomine hoc atque hac voce columna, vsifuerimus rem illā intelligamus, quę illic est fœdus, hoc atque hoc pactū inter nos Italos prout nobis collibuit inītū est. Germani aliud pepigerūt fœdus, & alia nomenclatura ipsam nuncupant, atque alia significant voce. Et si tu cum Germano loquens, vocabulo hoc columna vtereris, non sit intellecturus. Nomen igitur est vox conceptus mētis humanæ significās. Quāto igitur hominis grandiores sublimioresque sunt conceptus, tantò grandiora nomina exprimit. Vnde ipse certis insignes istos homines grādes sublimium nominū expressions edere. Aspice vt philosophus cum deum nominare vult, summam ipsum sapientiam, summam intelligentiā, summam potentiā vocitet, & conceptionem illam suam oppido quam multis, & magnis nominibus exprimat. Philosophus tamē nescit tam celsa ratione cognoscere, quàm ille nosci potest, aut quàm ab illo cognoscitur, qui gratia præditus est. Philosophis suppetijt aliqua potentiæ, & sapiētiae diuinæ cognitio. De illius autem bonitate eatenus omninò perceperūt, quatenus

Aliter deus à philosophis aliter à suis amicis nominatur.

Arist. 1. periherm. c. 2. et in sua arte poetica. c. 7.

Quantomaior res hominū conceptus de deo tāto maioribus nominibus ab eis appellatur.

Cognitio dei in philoso-

quatenus ipsam in rebus naturalibus, & in hoc vniuerso mundo viderunt diffusam. Quamobrem videntes coelum atque hunc orbem, quem Deus condiderat, & scientes omne bonum in sui ipsius diffusionem propensum, asseruerunt, Deum bonum esse. At vero qui gratia donatus est, alius conscendit, sublimiusq; concipit, & à deo coelum, terram, totumq; orbem ex nihilo conditum, atque illi integrum esse, si libeat, mille mundos pulchriores, & rebus venustioribus, quàm hæ sint facere. Adeoq; iste bonitatē Dei intelligit, vt cognoscat, ab ipso humanam carnem assumptam, eundemq; hominem factum esse. Hoc nunquam calluit philosophus, nempe, Deum propter nos homines, & propter nostrā salutem descendisse de coelis, & incarnatū fuisse de spiritu sancto, natum ex Maria virgine, & hominem factum. Minime nouit propter nos miseros peccatores, & propter nostram salutem tantam hanc exeruisse bonitatem, vt hæc eadem facere, atque subire nō dubitarit. Ad hanc cognitionem neutiquam philosophus peruenit, vt qui gratiam Dei non adeptus fuerit. Ille ergo qui pollet gratia, quippe qui celsiores conceptus Dei habet, ipsum nuncupat, atque considerat sublimioribus nominibus, quàm philosophus, Qui potestatis & sapientiae Dei nomen solum considerat, & pusillum, idque tenuiter nomen illud bonitatis attingit. Hic autem infinitam ipsius bonitatem cognoscens, pefectè illum contemplatur secundum bonitatis nomen. Hoc alterum est, quod annotandum erat. Sine me nunc tantisper requiescere, & pergamus ad tertium.

¶ Tertiò animaduerte, cum scriptura de maiestate diuini nominis verba facit, & vt ipsum laudemus, & veneremur hortatur, plurimum de nomine id benignitatis

phis quanta qualisq.

Cognitio dei qua pollet Christianus qui in gratia dei est quanta qualisq.

Christiani idemq; amici dei augustinioribus nominibus appellant Deū quam philosophi.

Laudis nominis tatis & misericordiae intelligere, & non de nomine po-
ra de nomine testatis & iustitiae. Et annotato, proprium Dei nomen
miseri- esse, bonum, tamen si philosophi subtiliter dicant, pro-
plerunque in prius nomen omnibus, quae Deo attribui possint esse
telligitur. hoc. Qui est. Ego tamen tibi ostendam idem esse no-
Nomen pro- men, bonum, & Qui est. Ecce, si tu esse desideras, ne-
prium dei bo- quaquam id solum optas, ut sis, sed bonum expetis,
nus seu. Qui cum ipso esse coniunctum, Verbi gratia, esse sapien-
est. 1. p. quae. tem, esse pulchrum & caetera. Quo circa si sapiens esse
13. art. 11. cupis, esse optas, & sapientiam, sic si esse pulcher appe-
Bonus et qui tis, esse desideras, & pulchritudinem. Consimiliter si
est idē nome- esse fortis cupis, esse cupis & fortitudinem, sic etiam
sunt. si bonum desideras, esse desideras. Ideoque si sapien-
 tiam optas, aut pulchritudinem, aut fortitudinem, sa-
 piens esse appetis, pulcher fortis ve. Ecce ergo quo pa-
 cto nunquam esse ipsum appetis, quin intra illud, bo-
 num intelligas, neque vnquam bonum expetis, quin
 esse ipsum intelligas ibi. Et ideò bonum, atque esse,
 idem sunt denique. Eaque gratia cum Deus ipsum es-
 se sit, est etiam ipsum bonum. Quicquid enim in Deo
 est, est ipse Deus. At in nobis non ita habet, in quibus
 esse distinguitur ab essentia. In Deo autem minime il-
 lius esse ab essentia distinguitur. Atque vnus ipse est
 esse in abstracto. Igitur ille est bonitas, & misericor-
 dia in abstracto. Et iccirco ne mireris, si tam sit mise-
 ricors, & bonus, neque, si toties peccatoribus parcat,
 neque si tandiu illos vocat, atque expectat, ut ad poeni-
 tentiam reuertantur. Cum igitur scriptura ad laudan-
 dum nomen Dei te adeò excitat, intellige plerunque
 de hoc bonitatis nomine, deque insignis misericor-
 diae nomenclatura. Porro scriptura hoc ideò facit, ut
 hominem ad laudandum Deum excitet ob tam eximiã
 bonitatem,

Canon Theolo-
gicus.

Cur non mi-
randum quã
fit deus bo-
nus miseri-
cors. 2. c.

bonitatem, & tot eademque immensa beneficia, qui-
 bus humanam pro sua bonitate naturam auxit. At ve-
 rò, nota totam hanc bonitatem in Christum esse dif-
 fusam. Neque enim potuit Deus hominibus maiorem
 bonitatem ostendisse, aut misericordiam, quam pro-
 prium eundemque vnigenitum filium mittendo, ad
 carnem pro nobis assumendam, & mortem pro homi-
 nibus peccatoribus obeundam. Hoc incarnationis ver-
 bi beneficium tam fuit magnum, ut in sese vniuersa
 alia beneficia clauserit. Quapropter dicebat aposto-
 lus Paulus. Qui etiam proprio filio non pepercit, sed
 pro nobis omnibus tradidit illū, quomodo non etiam
 cum illo omnia nobis donauit? In hoc igitur nomine
 Iesu, omnia includuntur. Et ideo dicit Diuus Paulus.
 Ut in nomine Iesu omne genu flectatur, caelestium, ter-
 restrium, & infernorum. Aduerte tamen nomen bi-
 fariam intelligi. Vno modo, ut vox est aliò modo, ut
 rem sistens, atque repraesentans. Quò hoc intelligatur
 ego tibi explicabo, si tamen paulisper liceat mihi per-
 te-requiescere.

¶ Nos, ut dictum est, gratias nomini Dei agimus, id
 ipsumque collaudamus. Maximeque bonitatis nomen,
 & nomen Iesu, in quem immensa Dei bonitas profusa
 est. Sed aduerte, omne nomē duplici ratione capi pos-
 se. Nempe quatenus vox est significatiua, & quatenus
 per illud nobis sistitur res significata, ut isti dialectici
 ferunt. Ad simile huic dicunt doctores de cruce, nem-
 pe ipsam considerari quatenus imago est crucifixum
 significans, deinde quatenus per illam nobis significa-
 tum repraesentatur, id est crucifixus. Sed vtraque ac-
 ceptio eodem recidit. E dissentant autores, num crux
 patriæ adoratione sit colenda, & variatur sententiis,

Diuus

Tota dei boni-
tas in Chri-
stum diffusa
fuit.

Roma. 8.

In nomine Ie-
su omnia bo-
na includun-
tur.

Philipen. 2.

Roma. 14.

Esaiæ. 45.

Nomina diui-
na atq; adeo
nomina om-
nia bifariam
sumi possunt.
Cruce dupli-
citer conside-
ratur.

3. p. q. 25. *arti. 4.* Diuus Thomas affirmantium partes agit. Tenet siquidem crucem adorandum esse cultu latriæ. Et tantundem est, hanc crucem adorare, quatenus imago est crucifixi repræsentatiua, a que si adoretur, quatenus crucifixum sistit nobis. Ita vsu venit in nomine Iesu. Tantundem nanque est, ipsum ferre laudibus quatenus vox est, Dei repræsentatiua, eiusque bonitatis, atque si laudetur quatenus Christum nobis præsto esse facit, diuinamque bonitatem. Vtroque siquidem istorum modorum conceptum hunc Iesu formas, atque intra cor tuum ipsum amplexaris, quòd tibi illum significet, atque sistat ob oculos Iesum, propter te crucifixum.

Nomen Iesu scriptum prolatum, quatenus venerandum sit.

Cum tu hoc nomen Iesu audis, caput demittis, illudque ipsum nomen veneraris. Similiter cum illud literis deformatum vides, reuereri ipsum deberes. Discite venerationem hanc à Turcis, qui cum scriptum inueniunt Dei nomen, aut illud scribunt, in loco honesto ipsum reponunt, honorantque, atque reuerentur. Igitur iam intellexisti, quot modis capiatur nomen Iesu Christi. Conferamus nunc pedem cum nostro contextu. (Vox domini ad ciuitatem clamat, & salus erit timentibus nomen eius.) Vox domini ciuitatem Florentinam in clamat, nō eius modo gratia, sed vt in alia etiam loca vox ipsa dissipetur. Vox domini multifariam potest intelligi. Dicimusque prius vocem Dei esse concionatoris vocem. Tu id prorsus non credis. Volo tibi manifestum facere naturali quadam ratione, id abs te debere credi. In omni re plus influit prima causa, quàm secunda. Vox concionatoris est actio secundæ causæ, & in illa plus operatur causa, prima, idest, Deus. Vox igitur concionatoris vox Dei est. Præterea vox Dei clamat, te puniendū esse, & in te venturū malum id ipsumque dicit, & intonat concionatoris vox. Si igitur

tur

tur ego veritatē dico, vox concionatoris, vox Dei est. Adde, quòd vox Dei est, cordis tui stimulus, atque remorsus conscientia tuæ, quæ te improbitatis damnat, & ob id ipsum pœnas de te sumendas, malaque tibi infligenda. Vox etiã Dei est in terra, quæ signa tibi edit, & rerum caritatem tibi clamitat. Vox item Dei auditur in cohortibus, cum omnia ad bellum adornata videantur. Sub hæc vox quoque Dei est in significationibus atque iudiciis pestis, quæ ostendi vides. Quamobrem vox Dei vox est concionatoris in clamat, Rerum caritas aduentat, agite pœnitentiam. Bellum instat, agite pœnitentiam, Venit pestis vastitas, agite pœnitentiam, Barbari aduentant, agite pœnitentiam. Hæc est vox Dei dicens. Italia age pœnitentiam. Aliquis est, qui capturum se cogitat alios, & capietur tamen ipse. Aliquis se euasurum sperat, & morietur tamen. Italia ego tibi assero, nullum esse reliquum præsidium, præter vnã pœnitentiam. Tu non credis hoc. Tu ipsa rem deprehendes. Tu denique quaqua uersum tibi prouides, propectasque tibi propugnacula. Aio tibi, nihil tibi omnia profutura. Tu deplorata es, atque actū est de te. Tu malum tuum non cernis, quod ipsum adhuc longe distat. Sed mihi tamen crede, visum iri tibi, quam citissime euenisse. Orationes piorum ante Deum clamant, vt ipse rem vrgeat, & dicunt domine. Ades citò. Bene fac domine bonis & rectis corde. Accelera, vt eruas nos. Boni exaudientur à Deo. (Et erit salus timentibus nomen eius.) Illi sospitabuntur, qui nomen misericordia verebuntur, quique bene agent. Porrò ille alius veniet culpam ab se deprecaturus, & volet timere potestatis nomen timore mortis, & timebit Deū in ingruentibus calamitatibus, gehênæ metu, & metu amissionis facultatum, atque vitæ, & animum ritè non de-

ponet

Vox Dei est etiam conscientia stimulus. Vox dei sunt signa quæ deus dat calamitatum.

Vox Dei est cum bella permittit.

Vox Dei pœnitentia prædicatio.

Psal. 124. Elegantiissime facit vt distinctionominis dei expositioni subserviat huius loci.

ponet peccandi denique. Et huic non erit salus. Opus est, vt nomen benignitatis & misericordiae timeatur. Hoc est, vt seruire Deo velis, & peccatis te abstineas, atque dicas. Domine mi condona mihi peccata mea, quae hucusq; admisi, & in posterum bene agere volo. Tu mihi bona es pollicitus atque adeo vitam aeternam, si tuae voluntati morigeratus ero. Quapropter tibi inseruire volo, non timore adactus, sed amore ductus. Ego volo benignitatis & misericordiae nomen timere, ego volo amare, atq; vereri dominum meum. (Et erit salus timentibus nomen eius.) Haec via est salutis. At tu qui nomen potestatis pauere, animum induces, ne utiquam salutem adipisceris. Verum quidem est, timorem hunc initialem esse posse. Potest enim quis dicere. Equidem gehennam horreo, at ego volo studiose agere, & Deo meo seruire, non ex timore isto praecipue, sed ex amore potius. Tu etiam saluus eris omnino, qui hoc modo times. At minimus eris in regno caelorum. Opus est eum, qui perfecte esse velit, ad celsiora conscendere. Perfecta charitas foras mittit timorem. Opus est, vt feruidus sis, atque dicas. Domine mi id mihi in votis est, vt te amem, ob tuam ipsius bonitatem. Quod si tu me in gehennam detruderis, equidem lubens id ferrem, dum modo tibi placeam. Libenti animo id accipio. Hoc est verbum bonum, tibi dicendum a me hoc mane, nempe te sospitandum, si ad hunc egeris modum. Ecce nunc tibi verbum tuum tibi proponam improbe, ausculta illud.

Verbum secundum ad improbos directum. ¶ (Audite tribus. Et quis approbabit illud?) Audi, quam sit extraneus hic loquendi modus, quem Michaeas seruat. Modus loquendi est hic spiritus sancti, qui mystice loquitur. Et ait. Audite tribus. Audite arcanum quoddam. (Et quis approbabit illud?) Michaeas erat apud

Sama-

Samariam vaticinans, & haec verba dicens, & dicit tribus foris habitantibus, (Audite.) Idque propterea, quod vox est Samaria per vniuersas tribus diffundebatur. Et dicebatur de Michea. Quid vero amens ille dicit in Samaria? Michaeas denique in clamabat. (Audite tribus.) Ita & ego vobis dico, o ciuitates Italiae, quae hic non praesto estis. (Audite.) Nam & hic vestra res agitur, atque intelligitur. (Audite) quod vobis ipse dico. Malum, quod vobis saepe praedixi, assero super vos omnino venturum. Neque vllatenus palinodiam recanto. (Audite) praeterea. Ego dico vobis, facultatibus vos delapsuros, vitam, corpus, animamque amissuros. Ego prauis loquor in praesentia, qui aiunt. (Quis approbabit illud?) Quis hoc esse verum adstruet? (Quis approbabit illud?) Primo dico natura ipsa rerum approbandum. Circumspice parumper, quam ratione, res sint dispositae. Aspice exacte paulisper. Et videbimus num sit approbatura natura rerum hoc, quod ego dico. Annon vides omnia parata in hoc, vt probent, & verum ostendant, quod tibi dictum est? Coeae num non cernis te a Deo acciri, & ab ipso omnia esse disposita, ab ipso tamen te expectari, vt ad poenitentiam redeas? Ipse sensim progreditur, quod te opperiat. Ego iam dixi tibi, dominum nostrum paulatim ritu bouis ire, at ab ipso fortiter figi pedem. Ingruente calamitate, credes ad caelum te fugiturum pro tuo arbitrio. Tunc non erit opus verbis. Tunc aliud opus erit tibi. Tu itaque vides te male agere, multa que abs te admitti peccata. Crede igitur te male mulctandum, atque accipiendum. Et vide Italiam magis magisque in dies absumi, quod plus malum tardat, quemadmodum illi vsu venit, qui febricitatur. Italia tu sensim consumeris, & ideo tu qui cernis, vt res procedant, perge bene agere, & fortis

persta,

Quibus salus domini contingat.

Perfecta charitas qualis. 1. Ioannis 4.

Michaeas prophetauit in Samaria, idque etiam extra existentibus.

Cunctae Italiae vates concionaturque Hieron.

Rerum ipsarum cursus dicta Hiero. testificabatur.

Vindicta dei lenta.

persta, aio tibi, ad hoc signum. Fixus mane circa hanc veritatem. Italia id futurum est, quod tibi dixi, omnino. Tu vides naturam ipsam rerum tibi hoc demonstrantē, quippe cum in dies calamitas adornetur, & appropinet. Quamobrem, vt credas par est, cum improbi pœnitentiam non agant, puniendos ipsos esse. Neq; facultates erepturos, neque corpus, neque animam.

(Deinde quis approbabit illud?) Quis hoc luculentum faciet, quod dicimus? Ratio naturalis approbabit. An excidit tibi, me tibi heri dixisse, Deum esse iustū? Quapropter cum videas te in dies plura peccata cumulare ratio naturalis exigit, vt in te animaduertatur, & vt supplicium sit etiam maius, quo diutius dilatū fuerit, quod quotidie peccata peccatis ipse addas. Ad hæc, (Quis approbabit illud?) Approbabit ipsum fides. Nā si fides vera est, num tu in altera saltem vita non es luiturus pœnas, cum hîc bene nō agas? Dico tibi prorsum te puniendum, & rediturū Deum vnicique tanquam qui iustus sit iudex, iuxta vniuscuiusq; opera, bonis bona, malis mala. Et q̄ te Deus opperitur, id haud aliud est, quàm te ad pœnitentiam vocare. Cumque audire nolis reliquum est, vt maior de te vindicta postea sumatur. Ait Paulus. Ignoras, quoniā benignitas Dei ad pœnitentiā te adducit? At tu in dies magis, magisque Deum irritas, qui te post iudicaturus est horribiliter, atque furibūdē, cum suas mittet cohortes, suūque flagellum dicens. Ignis succensus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima. Pœnitentia tunc ducēris detrectati auditus vocis dominicæ. Iam (quis approbabit illud?) Nempe, quod nos asserimus. Approbabunt illud terra, Cæli, angeli. (Audite cæli, & auribus percipe terra, quoniā dominus locutus est. Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Cogno-

uit

uit bos possessorem suum & asinus præsepe domini sui. Israel autem me non cognouit, & populus meus nō intellexit. Væ genti peccatrici, & cætera. Dereliquerunt Dominum blasphemauerunt sanctum Israel, ab alienati sunt retrorsum. Super quo percutiam vos vltra addētes preuaricationem? Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à plāta pedis vsq; ad verticē non est in eo sanitas. Quis igitur hanc sententiam comprobabit? Audite sancti, audite angeli, audite cæli, audi terra. Loquitur siquidem dominus. Ego istos tanquàm filios meos nutricauī, ipsi vero despexerunt me. Misi illis filium meum, & noluerunt ipsum audire. Asinus bosque Dominum suum agnouerunt & scelerati isti noluerunt, me agnoscere. Væ vę genti peccatrici, vę flagitiosis, atque profligatis. Væ væ vbique. Deum suum blasphemauerunt. Suum Dominum audire renuerunt, & descuerunt, defeceruntque à me. Super quo percutiam vos vltra ò conscelerati filij? Ego hucusque tenuiter vos petij, vt ad pœnitentiam reuocarem: vos autem in peiora collapsi estis. Omne caput est languidum, omne cor mœrore occupatum est omnino. Nullum fermè est caput, quod bonum sit atque syncerum, nullum iam est cor, quod criminibus non sit refertum. Omnia tabefacta sunt. Omnia sunt vastata. Nihil est in hoc corpore, quod affecta non sit valetudine. A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Quapropter Domine, recide, recide, recide vlcus istud, cape cultrum, sana vulnus istud, atque adeò istud corpus. (Quis approbabit illud?) Approbabit illud Deus factis, ocyus tibi flagellum immittens. Cito adueniet gladius, qui hoc comprobabit. Tu nequaquam id credis, tu illud cernes. (Quis approbabit illud?) Peccata tua, ipsa illud contestabuntur, vt quæ iram Dei incla-

Ff ment

Elegās huius loci paraphras.

Deus suā vindictam approbaturus re ipsa. Peccata hominum dei vindictam in clamant.

Iustitia Dei ipsum in prauos animaduersurum testatur.

Fides clamat improbos pœnas daturus omnino.

Quum ad pœnitentiam nos expectat Deus vocat nos expectatione ipsa.

Roma. 2.

Deut. 32.

Hiere. 15.

Terra, cæli, angeli vindictam Dei in prauos approbabunt.

Esai. 1.

ment, audi modò. Ego nanq; id tibi enarrabo in hunc rextum.

¶ Ego ferè institueram amplius me istis angoribus, laboribusque non implicare, quòd mihi videatur actum iam de prauis esse. At, quoniam ita domino complacitum est, pergemus quantum per scripturarum ductum nobis licebit. Quis igitur hoc quod dicimus adstruet.

Epilogus supra dictorū quibus vindieta dei futura comprobatur.

Natura rerum, naturalis ratio, fides, terra, cæli, angeli, Deus suis operibus id approbabūt. O dñe multi demirantur tantam istorū in his rebus duritiem. Ego autē haud miror. Nullus nanq; conuerti potest, nisi tu ipse illum conuertas. Nisi Deus manum suam admoliat, parū iam præsidij restat. (Quis igitur approbabit illud?) Approbabunt illud tua peccata. Ecce contextus asserens. (Et quis approbabit illud? Adhuc ignis in domo impij. Thesauri iniquitatis, & mensura minor, iræ plena.)

Impietatis propria et latina acceptio iuxta Cice. I de nat. deorū et. Aug. 10 de ciuita. dei c. 1.

Impietatis acceptio vulgaris et impropria ut inter alios asserit. d. Th. 2. 2. q. 101. ar. 1. qd̄ sumptis ex Aug. 10. de ciui. c. 1.

Ignis auaritiæ & libidinis, qui in domo impij & malè parti thesauri, & maligna mensura quam vos pauperculis adhibetis, hæc vestra scelera sunt, quæ adhuc testificantur omninò hæc euentura, quæ nos prædicimus. Impietas vestra id ipsum approbat. Ordiamur hinc. Impietas bifariam capitur. Prius quatenus impietas pietati opponitur, quæ virtus ad religionem spectat, quæ ipsa à fide manat. Et ea re impij vocitantur isti qui modos sequuntur religioni huic contrarios, quique ne Christo ipsi fidem arrogant. Quapropter ista, naso adunco suspendunt, & rident, & homines sunt isti quodammodo ad ritus moresque paganorum relapsi. Sperant se sapientes existimandos, si ista irrideant. Ego tibi manifestum feci, te opido esse vecordem, qui ea derideas, quæ ipse noris, vera esse posse. Impij etiam illi dicuntur, qui nulla tanguntur misericordia, nec viscera misericordiæ gerunt

runt erga egenos, suamque ciuitatem, & patriam, cum egestate vrgetur. Hic dici posset de Italiæ proceribus, quàm sint absque misericordia, quod patet, cum nullum misericordiæ sensum habere videantur. Misos eos faciamus de Florentia ciuitate, in quam tu impius es, hoc est crudelis vt pote qui illi opitulari posses, numismata illi mutuans gratis, cum in præsentia videas ipsam egestate premi. Sed tu non vis illi patrocinari. His qui possunt loquor. Et iccirco impius es, hoc est sauis erga illam, atque adeo erga inopes, & igne domi tuæ habes, vt hoc loco textus ait. (Adhuc ignis in domo impij.) Quo plus accumulās, & obtines numerum, hoc plus crescit auaritiæ ignis. Habes etiam domi tuæ ignem libidinis, & ignem ambitionis, ex qua inuidiæ ignis nascitur. Mitte hunc ambitionis ignem, atque liuoris. Tu enim fat nosti, ob ipsum cælo deturbatum Satanam fuisse, ceu fulgur. At tu denique istum ignem domi tuæ esse vis. (Et thesauri iniquitatis.) Hi sunt fortunæ ipsæ, quibus viduā exuisti, & rem publicam depeculatus es. Tu reipublicæ fœnerasti. (In domo nempe tua, thesauri iniquitatis sunt. Et mensura minor iræ plena.) Hoc est. Tu mensuras minores, quæ æquitas poscat, habes. Tu pauperculis triticum venundas mensura minori. Pauperculus triticum molendum defert. Et ne dimidium spei suæ denique inuenit. Neque illud ipsum quantulum est cunque, bonum est. Imò etiam pessimum. Idque non modò faciunt laici, sed etiam nonnulli sacerdotes, & monachi. Expectent iram Dei. Nam iudicium sine misericordia futurum est eis. Auferte igitur istas vestras crudelitates, & misericordiam exhibere incipite. Mutuate monti pietatis, quem dicunt. Subuenite pauperculis. Date mutuum gratis

Ignis multi plex vitiorū.

Luca. 10.

Iniquitas mēsurarum.

Suadetur misericordia.

tis reipublicæ vestræ. Ne fœneretis res. Aio enim vobis non patere vobis aditum salutis. Neque tibi Iudææ hoc integrum est, vt fœneres. Nec si id facias, salus tibi potest contingere. Quod si tibi ad vsuram dare licere, ais. Egregiè mentiris. Fuit enim olim duntaxat permiffum ob ceruicosum tuum caput. Est autem vsura ordini naturali contraria. Quare est peccatum aduersus naturam ipsam. Affero tibi fœnus non esse licitum. Regredimini ergo omnes ad pœnitentiam. Deus enim vobis mittet postea iudicium citrà misericordiã. Cernitis hoc, quod ego dixi probari, natura rerum, ratione naturali, fide, terra, cælis, angelis, Deo per sua opera, vestris flagitiis in vos intonantibus, à vobis ipsis neutiquam inuentum iri misericordiam. Quapropter conuertimini. Redite ad pœnitentiam, ne moras ultra nectite. Videtis enim vniuersum orbem in vos clamantem. Modò finite me aliud verbum vobis dicere, & domum vos ablego.

¶ Educite marsupis nummos istos. Incipite misericorditer agere si aduersum vos vultis Deum esse misericordè. Opitulamini egenis, subuenite rei publicæ vestræq; patriæ. Quandoquidem illam egentem videtis. Mutuate gratis vos, qui potestis, distributi per classes, vt heri vobis dixi. Credis ne tu hic esse aliquem, qui faceret hoc ipsum? Crediderim profectò esse aliquos, qui id facerent. Assumite igitur etiam vobiscum aliquos alios. Si misericordiam exhibueritis proximis, vos eam inuenietis, neque tantum noxæ ab aliis vobis dabitur, quantum dabitur si misericordiam non exhibebitis. Potest etiam ostendi, illos qui vobis malum, aut inferunt, aut illatum volunt, iniurios in vos omnino esse, iniquosque omnifariam.

Et

Et si ego in colloquium, aut disputationem descenderem cum illis, ego tibi ostenderem illas eorum rationes nullius esse momenti, & si dicunt vos male agere, id falsum esse. Ostenderem etiam, vobis innumeras esse rationes, illis autè nullam suppetere. At scitis quare non Deus pro vobis contrà illos pronuntiat ius?

Quia vos etiam iusta non decernitis aduersus eos, qui male agunt. Num istud fieri potest, vt nolitis adhuc in sceleratos animaduertere, misericordiamq; exhibere probis, & pauperculis & triticum impartiri, quo vitã tolerare queant? Ah, exhibete vos misericordes. Deus enim, si boni non eritis, atq; adeò si animis propterea vestris digna præmia redditurus non est, at corpori saltem non committet, vt non reddat impensa. Vos denique dicitis, iustitiã exerceri. Mihi nulla videtur exerceri. Vbiq; luditur, & blasphematur, & obrectatur, & videtur mihi vnicuiq; liberum esse & dicere, & facere, quæcunq; voluerit. Imò illi qui male agunt per indulgenter, & perhumaniter accipiuntur. Aiunt isti pueri. O pater cum nos imus ludos inhibitori, & correptioni fraternæ operam daturi, isti distringunt enses. An hæc iustitia tibi apparet, vt rei huiuscemodi ne sensum vllum quidem præ te feras? Videntur mihi pueri vobis esse sapientiores. Volunt siquidem, vt recte degatur, colaturq; iustitia, neque possunt tamen, id præstare, at vos potestis quidem, non vultis tamen. Merentur isti improbi lufores, vt non modo chartæ lusoriæ illis abripiantur, atq; taxilli, sed merentur etiam flammis ipsi traddi. Animaduerte, aio tibi, in oēs, non prætermisis etiã istis oblatratorib; tã pccibus. O monache tu velles de illis sumi pœnas, qui tibi obrectant. Ego nõ ità tibi dico, me velle, vt mea gratia vindictã de quoquã sumas. Imò istæ obmurmurationes, atq; calumniæ in

Ff 3 me

Iudæis nūquã licitã fuit vsura sed ob minus malũ permissa ex. S. Thom. 2 2. q. 78. 1. ad. 2. Conclusio est Arist. 1. polit. c. 7 et. D Thom. 2 2. q. 78. 1.

Elemosyna suadetur.

Impunitas quantum malum.

Animis cū Cicero. p quo alij animabus.

Licetia vitiorum Florentie.

Corripiebant fraternalibus res pueri Florentie.

Concionatorum lenitas erga obrectatores et Zoiolos.

me intentæ corona mea sunt apud dominum. Mea causa flocci non facio. Neque volo, vt respectu mei in quenquam animaduertas, vt heri tibi dixi, addens, te perinique agere in me quatenus personam cõcionatoris gero, dum mihi obmurmuras, & Christi doctrinam vituperas: mea autem causa ne piliquidem id facio. Sed sunt etiam aliqui, qui peius adhuc faciunt. Audi quid textus noster dicat. (Nunquid ego iustificabo statêram impij, & facelli pondera dolosa?) Et sunt domini verba. Audi ex me nunc paulisper, quæ nã impia statêra sit, & hoc dicto, domum te amandabo.

In iustitia pōderum ac mēsurarum.

¶ Vestra peccata, vobis loquor improbi, in causa sunt vt flagellum adueniat, ecce dicit dominus. (Nunquid ego iustificabo statêram impij, & facelli pondera dolosa?) Hoc est. Qui vultis vos, vt statêras ego vestras balancesque vestras iustificem? Potest primò exponi hoc de illis, qui balances & mensuras iniquas fallacesque habent, quibus decipiunt. Ille habet statêram & balances impias, & dolosas plenasque fallaciis, ille alius aureos trutinatur, iniusta tamen lance. Ille alius vendit aromata, ille pannos, ille vestes, ille carnes: omnes tamen trutinis atque mensuris falsis, sicque per omnes artes discurrunt. Et præterquàm quòd in suis merciononijs emendis atque vendendis, statêris & mensuris fallacibus vtuntur, mille addunt mendacia, & mille iniquitatibus ad opimas fortunas grassati sunt. (In quibus diuites eius repleti sunt iniquitate, & habitantes in ea loquebantur mendacium, & lingua eorum fraudulenta in ore eorum, nempe in venditionum emptionumque commercijs. Ille dicit, crede mihi, per meam animam tibi iuro, hanc rem bonam esse. Et tamen non ita habet. Et millies sacramêto contendunt isti, mille fallacias inuenientes, omnemq; dupli-

Peccat ad vendentium atq; ementium.

citatem

citatem adhibentes. Dein statêra impij mihi significat etiam tepidos. Nam statêra atque trutina iustitiæ foris apparet pulchra, tametsi non rarò statêræ istæ atque trutinæ fallaces sint. Sic & isti tepidi, ita comparati sunt, vt foris pulchri appareant, nempe in verbis externisque moribus, at intus nequitia madent. Et sciunt trutinam statêramque inclinare pro sua libidine, quemadmodum & isti aureorum libri pendes faciunt, qui libram vtrocunq; libeat inclinare norunt, non deprehensi. Isti tepidi sunt intus falsi, sunt truces, non habent fidem sed foris volunt videri iusti, & pulchræ statêræ. Et aiunt. Deus ego sum. Fuit istorum tepidorum quispiam qui iactabundè suã laudem & iustitiam ostentans, dixit cuidam. Nos sumus dij gentium. Cui ille appositissimè respondit. Et dixit. Pater scriptum est. Omnes dij gentium demonia. Itaq; isti, vt tibi dico, volunt foris sancti apparere, intus autem crudeles sunt. Quod ipsum videre tibi liceret, si quod illi cupiunt, integrum eis foret etiam facere. At cum deus potestatem faciet, vt sanctis suis illi noceant, & incommoditent, cernes illos atrociores, quàm fuerint in martyres tyranni. Volunt apparere sancti isti, & dicunt, vt Phariseus ille dicebat. Nō sum sicut cæteri hominum. Non dixit ego melior sum vno quodam homine. Sed omnibus. Neq; id ei sat fuit, sed etiam fratri obrectauit, & dixit. Nec sum velut etiam hic publicanus. Ita isti tepidi faciunt, qui non solum volunt iusti apparere, sed volunt insuper fratri obrectare. Quare credite, cum flagellum veniet, & rerum caritas, atque pestilentia, in eos ipsos ista eadem grassatura. Statêra ista atque adeò ista ipsorum insolentia pœnas luet. (Et facelli pondera dolosa.) Isti tepidi habent sacellum suum falsis statêris plenum. Sacellus

Hypocritæ sicut milites statêris pulchris iniquitatem.

Verba sunt arrogantie regis Tyri per hyperbolen dicta.

Ezech. 28.

Psal. 95.

Scitissimum apophthegma iactabundum nebulonem.

Arrogantia hypocritarum.

Luca. 18.

Luca. 18.

Ff 4 illorum

illorum est intellectus ipsorum plenus falsis, & extor-
tis expositionibus ad veritatis impugnationem. Verū
scripturæ pondus atq; omnis rei est amor & charitas.

*Augustini
vulgatissimū
dictū ex. 13
lib. confes. c. 9.
Iniqui in præ
ceptis hypo-
critæ.*

*Matth. 23.
Et Luca. 11*

*Confessarij ni-
mium indul-
gentes in edi-
cenda (satisfa-
ctione pœni-
tentiæ iniqui.*

*Confessarij ni-
mium rigi-
di probis ini-
qui sunt.*

*Nexus pecca-
torū in imp-
bo.*

Amor meus, pondus meum. Si charitate vacas, nihil fa-
cis. Hoc verum est pondus. Cuius isti ne minimam qui-
dem portionem habēt. Sed omnes statêrę eorum sunt
fallaces. Habent adhuc isti aliam statêram falsam, dū
scribas & Phariseos imitantur, qui, vt dominus dicit.

Alligant onera grauia & importabilia & imponunt in
humeros hominum, digito autem suo nolunt ea moue-
re. Dicunt mulierculis exoluite hęc peccatorum mul-
ctam. Ieiunium hoc obseruate. Ipsi autem nihil faciūt.

Habent & aliam iniquam, statêram. Nam cum præ di-
ues ille exomologesim editurus aduenit, exiguam ei
ei indicunt erratorum mulctam, neque ad restitutio-
nem ablatorum per iniuriam inducunt, Habent etiam
alias libras iniquas. Dicunt siquidem. Ille excommuni-
catus est. Ipse est hæreticus. Ne ad illum te conferas.

Istæ sunt bilances iniquæ. (In quibus diuites eius reple-
ti sunt iniquitate.) Per istas, inquit, statêras locupletes
iniquitate repleti sunt. Quoniam tu paruum illis impo-
nis pondus in confessione eorum, non ad mensus es il-
lis iustum pondus. Et propterea regressi sunt ad suam
iniquitatem, & repleti sunt auaritia, libidine, ambitio-
ne. At probis nimia imponis pondera, atque onera, tu

illos degrauas, & vt faciant iustas apparere istas suas
libras, istaque sua pondera, dicunt mille mendacia.
(Et habitâtes in ea loquebantur mendacium, & lingua
eorum fraudulenta in ore eorum.) Nihil aliud, quam
calumniantur, mille fraudibus adornatis. Tepide tu
instar Diaboli es, qui cum motus esset superbia, liuore
confestim correptus est. Atque ab isto liuore procedis
ad odium, detrectationesq; . Tu præ tua inuidia nihil
aliud

aliud quàm detrahis fratri, nihil aliud quàm mentiris,
Et non rarò cum inimicus sis, amicitia simulas, & per
duplicitem loqueris. Itaque tu cernis, omnia impro-
bis & deploratis plena. Peccata igitur vestra dictum
meū approbabit, & verū facient quod vobis prænun-
ciatū est. Tu desperata es Italia. Italię principes nihil
vobis præsidij reliquum factū est, præter vnum Deum.
Improbi actum est de vobis. Tu huc confugies, & hinc
vrgebit bellum, tu illuc confugies, & ibi grassabitur pe-
stis. Aliorsum te conferes, & in caritatem rerum in-
curre. Vbique videbis caliginem. Nescies, vbi caput
protegas. Tenebræ hinc illinc erunt. Omnia cernes
turbata. Turbatam cernes terram, turbatum cælum,
turbatum solem, turbatam lunam, angelos turbatos,
turbatum Deū. Omnia subuerti videbis. O improbi
quid in præsentiarum facietis? Vos extinguemini, atq;
hoc pacto excipientur boni à domino. (Et erit salus ti-
mentibus nomen eius,) qui est benedictus in secula se-
culorum, Amen.

*Exitus ita p-
bauit per oia
dictis hiscere
spondens.*

*Epodion ap-
positissime
catatum.*

Homilia. 18. habita die. B. Bar- tholomæo sacro. 9. Calendas Septembris, an- no. 1496. super Michæam.

*Et ego ergo cæpi percutere te perditione, super peccatis tuis, &c.
Michææ, cap. 6.*

VPERIORI concione dilectissi-
mi in Christo Iesu loquutus sum prius
iustis & probis deinde peccatoribus
& improbis hominibus. Iustis fuit di-
ctum, vt nomen domini timerent, in
illa verba. (Et salus erit timētibus no-

*Epilogus ele-
gans concio-
nis superioris.*

Ff 5 men

men eius. Salus in hisce tribulationibus erit illis, qui timebunt nomen dei. Et quoniam deus in scriptura multis nominibus vocitatur, ideò fuit dictum omnia Dei nomina, posse ad duo reduci, nempe ad nomē potestatis, & misericordiæ. Et diximus improbos nomen potestatis timere, quòd bona agant timore, nō amore ducti. Boni autem illi sunt, qui timent nomen misericordiæ, quod bene agant amore illecti. Et ideò diximus illos qui bene agent duntaxat ob metum, voluntatem à peccatis non abducentes, non sospitandos, at vero alios qui nomen bonitatis & misericordiæ Dei verentur, amoreque pellicente bona agunt, eruendos ab illo in his calamitatibus. Et in illa verba. (Audite tribus) Diximus perfidis, & improbis hominibus, flagellum in illos venturū, & quo plus immoratum fuerit, acrius futurum postea. Et quia alii dicebant, atque respondebant. (Quis approbabit illud?) Nempe quod tu monache asseris, diximus quod illi non approbarent, natura rerum comprobandum. Videntur enim res ad flagellū dispositæ, & in dies peccata adolescūt, neque vllus est qui corrigatur. Item diximus id ratione naturali probari. Nam si Deus est iustus, animaduertet in malè agētes. Diximus etiam id fide comprobari. Scriptura etenim sancta in multis locis ait, improbos flagellandos. approbat quoq; illud cælum, terra, approbant illud sancti, atq; angeli. Approbant præterea ipsum eorum peccata, nempe quæ continenter admittunt peruersi & tepidi. Atq; ita diximus ni ipsi velint credere istas approbationes, & conuerti, à Deo ipso id comprobandum, & manifestandum factis. Hæc sunt summatim dicta in concione superiori, super pauca illa verba. Videamus modò illud, quod in textu subsequitur. Sed prius adhuc nodum quēdam soluamus in hæc eadem verba. Grande

Transitio.

de miraculum videtur, cerni ab hominibus res in hunc modum dispositas, in quæ præparatæ visuntur, neq; vllam tamē ab illis fidē adhiberi. Aliquibus videtur grande prodigium ab hominibus ista non credi, quæ nos dicimus. Et tamen illis dicatur, tempore illo quo Christus versabatur in terra, vltra omnē naturam ipsum edidisse miracula, & improbos scribas & Phariseos non conuersos esse neq; credidisse, mirari tamen non desinunt. Volo tibi ostendere, non par esse, vt tanta te admiratio teneat. Animaduerte, in rebus naturalibus, quò sunt animæ vires celsiores, hoc posse penitus penetrare. Intellectus quoniam omnibus animæ potētis est sublimior, multū penetrare potest. Sensus exteri, quia humiles sint potētis, ideò tam crassam rerū notiam vsurpant. Oculi de coloribus ferunt iudicium, aures de sonis, de his tamen haudquaquam mutuò iudicant. Hoc est nunquam aures de coloribus, aut contra oculi de sonis diiudicant. Sensus communis, vt potēt qui sensibus externis præstet, notat differentiam inter sapores, odores, colores, quod neutiquā facit lingua, oculus, auri sue. Post hunc est phantasia adhuc altior, quæ reseruat & apprehendit phantasmata, & species rerum sensibus perceptarum. Deinde subsequitur estimatiua atque cogitatiua potentia, subtilius cognoscens. Pertingit enim vsque ad cognitionem rerum quæ sensibus non sint peruiæ. Vnde apprehendit amicitiam, & inimicitiam, amorem & odium. &c. Sequitur postea intellectus omnium præstantissimus istorum, qui omni virtute inferiorum potentiarum est præditus, & quodam præterea alio antecellit ipsis. Penetrat enim vsque ad rerum substantiam, & naturam. Celsius adhuc intellectu ipso est lumen fidei, quippe quod longe penitus quàm lumen naturale penetrat.

Aliqui vehementer stupebant, cum res omnes ita haberent, non adhiberent fidem. Hiero.

Animæ potētis quo sublimiores, hoc etiā penetratitres.

Ordo gradus quibus potentiarum ipsarū officia.

Intellectus potestas & præstantia. Lumen fidei maius lumine natura.

Si

Lumen gloriae Si his postea gloriae lumen addas, iam hoc Deus facie ad
lumine natura et fidei facie visi queat. Quid tibi hisce reb⁹ vis? Aio esse nonnul-
præstat. los qui sui intellectus iacturam fecerunt, & in sensibus
Aliqui homines, in bestias posuerunt ipsum, ritu bestiarum sensu solo vitam transi-
peneversi per gētium. Brutum animal minimè oblectatur odoribus,
pidine volu- neque saporibus per se, sed quatenus gulæ, inguinique
pratum. subseruiunt. Si bruta animans illic cibum videat, non
 illi oblectamento est, quòd illum videat neque quòd illū
 subodoretur, si hīc sistas: sed quòd ordinē habeat ipse cibus
 vt dico, ad ventrem veneremq;. Ita homines, qui sensu
 vacant & qui non quærūt, nisi quæ sensus sunt, Dicimus
 in sensibus locasse intellectum. Viuunt, vt veneri in-
 dulgeant, vt fornicationibus vacent, vt ingluuiei dent
 operam, atq; adeò omnibus aliis sensuū voluptatibus.
Auari vbi Aliqui alij sunt qui intellectum posuerūt in phantasia,
habent intel- hi sunt auari, qui pecuniæ gratia nihil aliud quam ima-
lectum. ginantur, modò hoc, modò illud. Aliqui alij sunt qui illū
Ambitiosi locarint in cogitativa potentia. Et hi sunt qui ecclesia-
vbi habent in- sticos magistratus gerere, functionesque obire quæri-
tellectum. tant. Aliqui alij posuerunt illum in rebus naturalibus,
sapientes hu- & hi sunt qui philosophiæ se dediderunt, quique huius
ius mundi vbi mundi sapientes sunt. Qui de vltra mundanis rebus aiūt.
posuerunt in- Hisce vero ego non implicor, & volunt omnia lumi-
tellectum. ne naturali videre. Cætera omnia irrident. Alij sunt,
Intellectus qui lumen intellectus ad supernaturale fidei lumen ap-
Christianorū plicuerunt. At quoniam sæpe numero, sese immergi vi-
qui in pecca- tiis sinunt illa ipsorū fides nuncupatur informis. Ali-
ris sunt, vbi qui alij habent fidem formatam. & charitate pollent.
est. Hi præstantiori lumine præditi sunt, quàm omnes alij.
Lumen chari- Et prorsus credūt ista. Vt igitur nihil mirum est si sen-
tate prædito- sus nequeunt cognoscere, quod cognoscit phantasia, &
rum præstan- si phantasia non percipit, quod cogitandi vis, atque esti-
tius, lumine mandī, neque si hæc illa non capit, quæ humanus intel-
reliquorū in lectus
hæc vita.

lectus, & vt minime mirandum est si lumen naturæ ho- *Admirabi-*
 mini inditum, non cognoscit, quæ angelus capit, quæq; *lis applica-*
 beati intelligunt. Ita neutiquam mirum est, si homo *tio prædictæ*
 libidini deditus, & nequam, probrisque coopertus, *philosophiæ*
 & sensibilibus voluptatibus dementatus in tam altum *per modum*
 aciem visus nequeat penetrare, vt ea possit cogno- *similis.*
 scere, quæ nos dicimus. Atque adeò nimirum si in
 suis vitis persistans, neutiquam credat. Ades dum libi-
 dinose senex. Qui tu credere vis, qui hoc execrabili *Mirandū po-*
 vitio implicatus es? Nequaquam ipse equidem, quòd *tius est, quod*
 minime credas, miror, illud potius demirarer, si fidem *vitis immer-*
 adhiberes. Quid est, quod mirari debeamus si auarus *si credant di-*
 nō credit, qui de coaceruandis numismatis duntaxat, *uina, quàm si*
 cogitat, idq; perpetuò? Quid est, cur mirandum sit, si ille *ea nō credat*
 non credat, qui intellectum in ambitione posuit, & in
 præfecturis? Quid est quamobrem miremur, si sapiens
 ille fidem non adhibeat, qui nihil intelligere velit, nisi
 rationibus, lumine naturali petitis, rem illi adstruas?
 Nihil igitur est cur mirari debeamus, si isti, quæ nos di-
 cimus, haud credant. Peccata ipsorum non sinunt, il-
 los credere. Sat est, res nostras natura ipsa rerum, ratio
 ne naturali, fide, cælo, terra, angelis, & sanctis, atq; ipso
 rum peccatis comprobari. Ne itaq; mireris, si non cre-
 dant. Neq; enim præ suis peccatis credere queunt, ob
 quæ non merentur, vt Deus ipsos illuminet. Hoc satis *Transitio.*
 fit super ea verba. (Quis approbabit illud?) Videamus
 nūc, vt illos Deus circumuoluet, ob ipsorū peccata, vt
 item credere nequaquam mereantur, vt etiam Deus ad
 clauā, quod aiūt, sensim eos perducatur. Sine me paulisper
 quiescere. Et ego tibi hoc explicuero. ¶ (Et ego ergo
 ait propheta cœpi percutere.) Beat⁹ homo quē tu eru *Psal. 93.*
 dieris domine, & de lege tua docueris eum, vt mitiges
 ei a diebus malis. Nempe vt in diebus tribulationis
 fixus

aliquid cauari, neque altera, nec cetera quidem, sed paulatim multas stillas attemperamento esse, atque præparationi, paulatimque lapidem humefacere. Post præparationem vero summa gutta aliquid accidit, aufertque. Ripa fluminis alluione aquæ repercussa paulatim caui aptatur, & post subito casu moles quædam terræ labat, & loco suo discedit. Aio, Deum vobis imponere, tribulationesque intercissas vobis immittere, minimeque continuas. Ipsæ non intelliguntur. Et cum eadem cessant, improbi credunt ipsas non ultra incrementum capturas, & falsi remanent. Misit Deus tribulationes interruptas Israeli. Immisit quandoque bellum, & post quiescebat, quandoque rerum caritatem, quandoque pestem, & post cessabat. Venit primò Theglath phalasar in Iudæam, & patrauit plura mala, denique abscessit, & ecce intercissus est motus. Creditum est, minime postea venturum alium. Sed venit tamen postea Salmanasar filius eius, & longè maximum malum intulit. Abduxit foeminas, regionisque illius incolas. Ita ut descriatur, vbi sint illæ foeminae, aut vbi multitudo illa sit. Cessatum est post, atque aliquod tempus res non progressa est, rursusque successit quidam alius motus, aliudque incrementum quoddam. Venit Nabuchodonosor occupauitque totam illam regionem, & incolas illos, seruituti subdidit, comprehenditque; vel Sedeciam ipsum regem, quibus Ieremias prius dixerat, atque inclamarat, poenitentiam agite, instat enim flagellum Dei. Ipsi noluerunt illi fidem adhibere, & in vincula prætereà ipsum cõiecerunt. Ipseque clamabat. Actum est de te o Sedecia. Tu comprehendèris. Post duodecim annos regni illius venit Nabuchodonosor, & obsedit ciuitatē Sedecię. Ipse credidit se euasurū, & Nabuchodonosor comprehensus est. Et ciuitas in manus inimicorum est dedita

4. regū. 15.
et. 2. parali.
18.

4. regū. 25.
et. Ieremię.
39. et. 52.

dedita. Atque hoc pacto deceptus remansit. Ita & tibi ego dico Italia, ita & ego tibi dico improba Florentia. Deus tibi ærūnas interruptas immisit, tu noluisti credere. Tu decepta remanebis. Et lababūt montes, & decident saxa, & aqua excauabit petras, & succedent reliqui motus augmenti. Montes sunt principes, saxa antistes, qui ad eō monti adhærent. Fundamētum est excauatum, omnia ruent. Patrociniū dei quod pro fundamento erat tibi subtractum est, pro aqua erit pestis, quæ lapides, quæ terram exedet. Hoc est, terrenos homines interimet, & sic falsi manebitis. Et ea gratia dicit cõtextus noster. (Et ego cœpi percutere te.) Tu Italia credis terminū additum. Ipse Deus incoepit te percutere. Tu quandoque vides serenitatem, atque tranquillitatem, & ais. Nihil ultra iam erit mali. At ego tibi assero, non cessaturum malum. Hic est puer qui augmenta capturus est, & tamen ad horam augmentum sistatur, dico tamen tibi adhuc progressurum vsque ad finē. Ita & tibi dico Italia tribulationes istas accessionem habituras. O pater quātum vero excrescent? (Perditione super peccatis suis.) Augebuntur vsque ad tuā vastationem. Eo vsque gliscent donec tyranni sint extincti, improbi que ciues, & prauī præfules, atque huc vsque percutieris Italia.

¶ Cauete ne decipiāmini. Ne fidatis, etiam si quandoque tranquillitatem videritis. Deus progreditur sensim. Neque hæc tribulatio finietur, donec tota Italia vastata erit. Neque cessatura est vlllo pacto, donec ista vastitas absoluta sit. (Tu comedes, & non saturaberis.) Isti qui non credunt, cum primū viderint tranquillitatem, aiūt. Nihil ultra iam mali eueniet, & in digitos rerum computationem subducunt, & dicunt. Omnia componētur pacabūturque. Denique dicis, pax, pax. Ego

G g autem

applicatio
similitudinis.

autem dico tibi. Minime erit pax. Ne fidito. Aduent enim barbari, neque vnus tantum veniet. Si tu vniuersorum etiam arma quiescere, videris, ne fidas adhuc. Infernus enim ea excitabit. Si omnes item mundi principes mori videris, non est cur fidere debeas. Pax quippe minime erit. Deus destinavit, atque scripsit in cælo sceleratorum punitionem. Et ideo ita omnino eueniet. Deus faciet, vt nascatur ille, inuenietque eum, qui venturus est. Itaque improbe ne confidito. Nam tu comedes, & non saturaberis, boni autem pascua inuenient, & saturabuntur. Vide, vt ego te rerum naturalium bacillo affultum volo perducere. Vna quæque animæ vis habet suum proprium obiectum oculus ad colorem lucemque extenditur, & videt vsque ad cælum omneque illud cui color insit. Intellectus, qui habet pro obiecto ens, est capacissimus. Et extenditur vsque ad Deum, & ad omnia, quæ sunt. Nam intellectus ipse licet finitus sit, tamen quia ad Deum vsque protenditur, & per cognitionem omnium rerum particeps est, infinitus quasi vocari potest. Dilatatur nanque ritu pellis, & intra se recipit omnium rerum notitiam. Et ea re tamen si omnia videret, quæ sunt creata, atque cognosceret, non ideo tamen plenus esset, neque satur, sed reliquum esset adhuc ibi vacuum quoddam. Intellectui enim non sat est aliquid creatum, donec Deum inuenerit, & cognorit, non cognitione tantum naturali, sed notitia & gustu supranaturalibus. Et ideo non sat illi est, quæcunque alia cognitio, vt neque sufficit oculis vsurpare bonum vinum, neque etiam phantasia comprehendere, sed opus est ei qui illud exactè velit cognoscere, gustu & sapore ipsum percipere prius. Similiter non sufficit contemplari

Deum

Notandū hoc
ad prophetias
Hierō.

Fames & in
quietudo in-
tellectus ex
ipsius capa-
citate ingen-
ti.

Deum, vt philosophi fecerunt, qui naturali lumine ipsum speculati sunt, sed opus est sapore illius affici, quo ipse intellectum pascit. Sapor hic inuenitur in Christo nostra causa crucifixo. Qui gratia Dei est præditus, hunc gustum habet, atque hunc saporem, licet alius alio plus illum percipiat habeatque. Non tamen vnusquisq; de hoc vino iudicat. Sed vnus ille qui probus est. Vnde si probus re hanc perpendat intra se, hunc gustum inuenit. Et ait. Quid ultra ego volo? Sat mihi est hic crucifixus. Ego nihil aliud volo quere re. Abundè mihi hoc est. Si extra se egreditur nepe ad vniuersum orbem, contemplatur omnia, quæ in eo sunt, & ait. O quàm magnus, o quàm potens est Deus ille, qui vniuersum orbem condidit, tantaq; rerum varietate distinxit qui in meam gratiam in crucem actus est. Hic inuenit pascua in omni re. Si inferius descendit. ad res nimirum, quæ inferiores sunt, omnia alia intuetur, & dicit. Quis hoc, atq; illud animal creauit? Deus, qui mea causa crucifixus est. Si florem manu capit, conspiciatur ipsum, & ait. Quis nam hunc tam speciosum florem fecit? Deus illum formauit. Ille sanè Deus, qui præ mei amore crucis subiit patibulum. Si templum adit, ipse videt pulchras illas imagines, & historias, & sacramenta, & contemplabundus inquit. Omnia ista Deum illum repræsentant, qui crucifixus atq; adeo mortuus est pro me. Si ad mensam accedit, & cibos videt, dicit. Quis mihi has epulas donauit, præter vnum Christum, qui in meam gratiam cruci affixus est, qui vult vt ipsius mihi in mentem veniat, & in ipsius gratiam ipse patiar? Ipse pro me passus est, Ipse pro me occisus est, volo ego pro illo cum patitur etiam mori. Et ideo ipse dicit. Recordare transgressions, id est, passionis meæ. Memèto filij supplicij

G g 2 mei,

Dulcedo &
satietas cor-
dis vbi.

Meditatiões
proborū cu-
iusmodi.

Treno. 3.

*Ibi dem.**Contempla-
tio natura-
lium sine do-
no gratiae nō
satiat.**Caritas rerū
prædicatur
Italia.**Pestis prædi-
citur.*

mei, subeat tibi illorum, quæ in tuam gratiam perpe-
sus sum recordatio. Probus respondet. O domine. Me-
moria memor ero. Equidem tuorum erga me benefi-
ciorum meminero, tuæque mortis pro me obitæ re-
cordabor. Hoc solatio pascet Deus bonos, & electos.
At tu improbe. (Comedes, & nō saturaberis.) Hoc est.
Verum contemplaberis, cœlum & quæ in mūdo sunt
speculaberis, animantes, flores, escas, attamen non ad
illum modum considerabis, ad quem considerat pro-
bus. Et iccirco non saturaberis. Quia nullum habebis
solatium. Audi modò quæ dicit textus noster. (Come-
des, & non saturaberis.) Primò cum venient afflictio-
nes istæ, non satiaberis. Si opes comederis, haud exple-
beris. Timor gustum tibi eripiet. Nescies vbi sis. Præ-
terea significatur hîc, tantam venturam caritatem re-
rum, vt tametsi comedas, non tamen sis famem exem-
pturus. Modò nihil adhuc euēnit, & paues iam Italia.
Significatur in hoc te ò improbe ad mensuram come-
sturum panem, nec tamen satiandum. Pauperes & præ-
fertim, qui improbi estis, vos fame interibitis. Paupe-
res totum diem iudicando terunt: expectate tamen vē-
tura. Diues nec tu etiā saturaberis. Diripientur abs te
facultates. Tu morieris, & nisi mortuus eris, extorris-
fies. Ciuitas tua tibi auferetur. Diuites adhuc nō satia-
buntur, quoniam totum diem acquirendis rebus nauāt
operam. Famuli vestri fruētur substantia vestra. Tu
igitur ne utiquā saturaberis. (Et humiliatio tua in me-
dio tui) hoc est, in medio tui hæc fiet. Vult significare
propheta, venturam pestem quæ superbiam tuam de-
primet. Mulieres, hæc illa erit, quæ compositionem
morum inducet. Hæc fastus & magnificos appa-
ratus deponere faciet. Ait ille pestilentiam iam ef-
se depulsam. Et ego dico tibi. Præstolare Italia. Puer
augescit,

augescit, & inter cisis moribus progreditur, veniet po-
stea incrementum repente. Tu improbe ringéris tūc,
cum tribulationes ingruent, & præ rabie illa animam
ages. Filij mei nō ita se habebūt, sed omninò læti erūt.
Tu igitur superbe humiliaberis per violentiam atque
metum. Primores iam inceperunt cristas demittere.
O monache, id minimè verum est. Imò ita habet. Ta-
metsi extrà fortem animū præ se ferāt, intus tamē con-
tremiscūt. Serui autem Christi lætantur & hilarescūt,
& dilatato corde magnifice sperāt, dum istas tubas au-
diunt, istasq; pestilētias, atque ærumnas. Tu autem im-
probe haud quaquā eruéris. (Et apprehendes, & non
saluabis.) Tu apprehendes vnum. Et postea apprehē-
dēris ab eo, & minime sospitaberis. Et qui iuxta te sunt
minimè te eripient. Tu niteris ciuitates Italię capere,
& obtinere. Tu capies, & non saluabis eas. Auferēturq;
tibi. (Et quos saluaueris in gladio dabo. Tu seminabis,
& nō metes.) Deus seminavit verbum suum. Tu illud
audire noluisti. Venient gentes à deo mittendæ. Tu la-
chrymas seminabis, & solennes supplicationes profe-
res, tu misericordiam eiulatibus implorabis, & nihil ta-
men facies. (Tu calcabis oliuam, & non vngéris oleo.)
Tu habes in tua ciuitate multos bonos, quos tibi Deus
misit. Hi sunt oleum, qui ipsi suis precibus ciuitatē libe-
rarunt. Tu istud spiritus sancti oleum minime collegi-
sti, imò potius res malè interpretatus es, bonique mi-
nimè cōsuluisti. Cum ingruet calamitas cilicio indui
cupies. Tu istud oleum non habebis tunc, Deus enim
res istas quas geris modo gratas non habebit. (Et mu-
stum calcabis, & non bibes vinum.) Idest. Non inebria-
beris amore illo, quem nunc Christus in terram spar-
sit. Tu vinum hoc non recondes. In votis tibi erit tūc
ad sacramenti merum contendere, nec tibi quicquam
proderit.

*Boni oleum.**Vinum sym-
bolum chari-
tatis.*

G g 3

proderit. At serui mei hilares erunt, alacresque in tribulationibus. Tu improbe animæ, corporis, atque rei iacturam facies. Audi igitur illud quod omnipotens Deus ait. Et pergamus ad summam partem capituli huius prophetiæ.

¶ Quo pacto res geretur, in hac rerum caritate, præfertim cum vniuersalis sit futura? Quænam ratione res geretur? Quarite primum regnum Dei & iustitiam eius & hæc omnia adiicientur vobis. Nolim vero dicere, vt ocio vacetis, manibus ad cingulum applicitis. Sed ad horrorem ad timorem Dei ante omnia habendum, deinde vero ad humanas procuraciones rerum, atque hoc pacto, Deus vos minime deseret.

Deus non permisit vnquam aliquem fame interire, quod ego meminerim. Si Florentina ciuitas, vel saltè altera illius pars bene agere institueret, ita vt bonitas malitiam vinceret, & homines ad exomologesim & eucharistiam accederent, bonis operibus vacantes, multifariam Deus vobis consuleret. Hoc verum præsidium est. Aiunt isti. Ista monachorum sunt.

Non tot dominicis precationibus opus est. Aliud opud est facere. Si tecum ipse disputationis certamen initurus essem, ego tibi ostenderem cerebrum tuum vel vsque ad hoc pulpitem non attingere. Annon consideras supra esse Deum, & ab illo vniuersa geri? Si id expenderes, cerneres remedium esse vnicum ad ipsum confugere. Ego laui manus meas. Tu non vis, quod tibi dixi facere. In tuum id damnum erit. Ego dicam Deo. Bene fac, domine bonis, & rectis corde.

¶ Agedum dominatus est creandus. In mentem vobis bonum vestrum reduco. Create rectum dominatum, quando opus vobis est. Vobis qui mente deprauata ad consilium acceditis, aio quod nolitis, omninò

processurum.

processurum. Fratres Ioseph, quod nolent illum esse regem quanta maxima vi potuerunt conati sunt, vt ne rex esset, non tamen id eis successit. Et oppositum per diametrum fecerunt. Et prorsum quod nolabant euēnit. Si id igitur quod vobis dico facietis, & bene animati ibitis, vobis consulētis. Sin autem non facietis, ego hinc sum apud dominum excusatus.

¶ (Et custodisti præcepta Amri.) Etiam si omnipotens Deus nihil aliud, quàm damnum daret electis suis atque in hoc mundo tribulationes duntaxat eis immitteret, præbens illis aliàs, quod in vita æterna daturum se recepit, & ex altera parte in prauos animaduertens modis illis, quos in inferno ad id præparauit, tametsi in hac vita vniuersa mundi bona illis conferret, profecto boni in hac vita beatorum nomen ferre deberent, prauique miseri forent vocitandi. Dico in hunc modum. Etiam si in hoc mundo electis suis rerum caritatem, bellum, pestem, & nullam non tribulationem immitteret, & vt deserti, illusi, subsannatique essent, ferret, atque adeò vt à nemine viserentur in angustiis, essentque hoc pacto centum annos mensuri, aio te beatum, si è numero istorum sis. Contrà autem tibi dico improbe, si te Deus in hac vita liberis, honoribus, re, fastigio, voluptatibus, oblectationibusque omne genus cumularer, & hoc pacto centum annos viueres, postque in barathrum descenderes, aio te miserum in hoc mundo. O ingentem fœlicitatem in beatam illam patriam commigrantium. Ego quod ad me spectat optarim omnes ærumnas mundi ad diem vsque iudicij, dummodò his exhaustis faciem Dei visurus sim. Et potiora duco omnia mala mundi, & postea intueri faciem

illam,

Gg 4

illam,

illam,

illam,

Matth. 6.
Prima christiani cura.

Confugiū ad
deum præsi-
dium vnicū
in tribulati.

Psal. 124.

Genesis. 37.

Gene. 4. 2. et
deinceps.

Soli prohibea
ti etiam hic.

Glorie beato-
rum exaggeratio
copiose.

illam, quàm vniuersa huius vitæ solatia, etiam si me Deus perpetuum redderet, videndi tamen sui postea copiam non faceret. Num tibi parua hæc res videtur, videre supra omnes cælos Deum illum carne indutum nostra, Christum illum crucifixum, & in tuâ gratiam extremum supplicium passum? Qui è numero electorum esse volet, eternò in illa erit sanctorum, atque beatorum societate, habebit corpus dotibus gloriæ præditum, & omnia corporis solatia atque oblectamenta. Et tamen nihil vnquam amplius futurum esset, quàm gehennæ suppliciorum euasio instar illorum infantulorum, qui sine baptismo vitam functi sunt, ego potiores habeo, quod ad me spectat, omnes mundi ærumnas & poenas vsque ad diem iudicij, quàm in infernum postea detrudi. Idque ipsum malo. O peccator si quid sint inferni poenæ nosse, nihil penderes hîc enses, lanceas, rerum caritates, & pestes pati, vt illas effugere valeres. O peccator tu illam amittis gloriam. Tanti boni iacturam facis, ob tantillum voluptatis, visq; in tam dira supplicia contendere? Audi potius hoc. Electi Dei fœlices in hoc mundo sunt, etiam si nihil aliud quàm mala haberent. Et quidem licet sat habere deberent serui Dei illud, quod in altera vita illis est promissum, Dei tamen tam profusa est bonitas, vt non solum ibi illis fœlicitatem polliceatur, sed etiam hîc ipsos beet.

Ait. D. Marcus. Nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, & propter euangelium, qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc, &c. Et in seculo futuro vitam æternam. Si igitur vtrobique bona Deus se daturum recipit, quin tu dominum tuum sequeris? Vade, vide num experientia

Munificen-
tia Dei.

Marci. 10.
Commutatio
Christiani fœ-
licitissima.

tia id verum esse comprobetur. Intuere in electorum gaudiū, quo in calamitatibus perfruuntur. Illi omninò læti sunt. Nequit vultus hilaris esse, ni manet à corde lætitia. Quam rē Deus tribuit. Venite igitur ad Christum, qui vobis hanc lætitiā dabit. Ipse vos vocitat, & ait. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Venite ad me omnes qui laesi estis, & fatigati. Tollite iugum meum, &c. Iugum enim meum suaue est. Quorsum tu hoc? Vt textum nostrum elucidem. Audi modo paulisper. (Et custodisti præcepta Amri.) Miser homo ait Deus, tu mea præcepta posthabuisti, tu potius hominibus inseruire vis, & Dæmonibus, quàm mihi. Tu potius iussa illorum facestisti, qui tam truculenti sunt. Ait Augustinus. Miser erā, & non cognoscebam, cœcus erā, & cœcitatē amabam, seruus eram, & seruitutē desiderabam. Hoc est seruituti obnoxia oblectamenta amabam. Amore fœminæ tenebar, libidine atque auaritia ligabar. Et quidem, inquit Augustinus, miser erā, & reputabam amarum dulce, & dulce amarum. Præcepta tua quæ ad eò, dulcia sunt, ducebam amara, & desperabā me ea posse faceffere, iussa autem Diaboli æstimabam dulcia. Itaque ait Deus. O miser homo, meis iussis noluisti obtemperare. Accede huc Florentia. Ego tibi bonum commune pro concione prædicaui, ego tibi hanc pacatam gubernandi rationem tribui, atque dulcem, ait Deus, quo te natalibus restituerem, & tibi bene facerem, tu tamen illam respuis, & tyrannidem præoptas, quærisque. (Et custodisti præcepta Amri.) Quod nomē interpretatur amaricans. Tu hunc sectari voluisti, qui id molitur, vt euadat tyrannus. Tu grandis fieri velles. Amri fuit ille, qui Samariam urbem statuit, quæ idolis semper ple-

Matth. 11.

Ibidem &
1. Ioann. 5.

Sors peccato-
ris dura &
amara.

Augusti.

Samaria
qualis.

G g 5 na

na fuit. Fecit vt Israel præuaricaretur. Tu ciuis peccatis plenus es, Tu Dæmonis es repletus. (Et omne opus domus Achab. Et ambulasti in voluptatibus eorum.) Tu potius, ait Deus operum, iussorumq; Achab obseruator fuisti, q̄ meorū. Achab fuit rex improbus, & habuit in matrimoniū execrādam illā scēminā Iezabel.

3. reg. 21.

Quæ abstulit vineā Naboth, vbi criminata est illū blasphemiam in Deū suū. Tu pauperculos expilas, tu sequeris omnia opera Achab & vxoris eius. Tu prophetas internecas, & bonos propulfas, ait dñs. Vos malum sectati estis, relictis præceptis meis. Vos sectati estis vanitates, fastusq; Achab, & Iezabelis. Quare de te ego ô popule conqueror. (Vt darem te in perditionem.)

3. reg. 21.

4. reg. 9.

Ego in perditionem te dedam. Ego te quemadmodū illum populum accipiam, atq; habebo, cui immisi Nabuchodonosor, & Salmanasar. Coniugi illi Achab dixit propheta Elias. Tu à canibus deuoraberis. Et ita euēnit. Præcipitata est enim illa è fenestra quadam, & canes ipsam deuorarūt. Implētur enim omnia quæ Dei sunt & suo quodq; tēpore euenit. Itaque ait Deus, ego te in perditionem, dedam. (Et habitantes in ea in sibilum.) Hoc est in derisum. Irridebuntur enim. Vides quo pacto, vt improbi prophetas derident, ita postea improbos à Deo ipso subsannētur. Erunt igitur postea in sibilum Diabolis, & hominibus. (Et opprobrium populi mei portabis.) Tu populo meo illusisti, ait Deus. Tu ludibrio illius eris, subsannationes vestre in vos recident. Serui mei hilares erunt, & vos plorabitis. Serui mei eruentur, & vos comprehendimini. Illi patriam euolabunt æternam, vos in infernum deturbabimini. Et extolletur gloriose atq; magnificabitur iustitia mea in vos, & in illis misericordia mea splendescet. Tunc scies ait dominus, me illum esse, qui

qui immitto bellum, rerum caritatem, pestemque, quod tu modo non credis. At tunc, vexatio dabit intellectum, sed incassum tamen. Tunc ego iustus & misericors agnoscar, ait dominus. Tunc serui domini laudibus ipsum ferent, qui in secula seculorum est benedictus, Amen.

Homilia. 19. habita. 5. Calēdas

Septembris. 1496. super Michæam.

Veni mihi, quia factus sum, sicut, qui colligit in autumnu racemos vindemia. Non est botrus ad comedendum Michæa. cap. 7.

VIA omnis effectus expetit causæ suæ assimilari, dilectissimi in Christo Iesu, omnis creatura, vtpote quæ à deo sit condita, desiderat quo ad eius fieri potest, esse diuino adsimilis fieri. Et quia omnis creatura ab esse Dei pender, atque esse ipsius Dei perpetuum est, ideo omne quod creatum est, desiderat perennare, æternumque fieri. Et quia id in se præstare nequit, cupit saltem fieri perpetuum æternumque in aliquo, quod facit sibi simile. Et ideo aiunt philosophi. Omnem creatam rem appetere simile sibi conficere, vt semetipsam, iterum faciat. Omne agens agit sibi simile. Etenim cum per se perstare æternumque fieri non possit, facit saltem se perpetuum per aliquid sibi simile. Verbi gratia. Plāta generat profertq; plantam alteram, similem sibi, vt se in specie sua conseruet perpetuā, quādo in indiuiduo nō potest. Homo & re-

*Appetitus
perennitatis
vnde rebus.*

*Effectus &
causæ simi-
litudo vnde
in rebus na-
turalibus.*

liquæ

liquæ animantes progignunt filios sibi similes, vt esse suum in filiis perpetuum seruent, & in aliquo eorum simili. Doct̄or quod ad disciplinas attinet, instituit discipulum sibi similem, vt esse illud scientiæ nimirum sibi conseruet. Et iccirco tantopere sua amat hominum. *Rerū nostrarum vnde tā tus amor in nobis.* Nempe, vt in quibus suum proprium esse adseruet. Atque inde est, quod tanquam alterum se illa diligit. Vnde & omnipotens Deus amat, quæ condidit, neq; vllam exosam habet rem, quàm vnquàm fecerit. Vt *sapient. 11.* sapientia testatur: Diligis omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum quæ fecisti. Atque adeò hæc ratio est, quam obrem sacris theologis assertoribus, vsque adeo res amat, quas constituit, fecitque, vt nullam vnquàm ad nihilū redegerit, ex his quas ab initio condidit. Et tamen si quotidie oculis vsurpemus plura destrui, pluraque singularium corrumpi, non tamen prorsus intereunt. Conseruantur quippe in suis tum materialibus tum efficientibus causis à Deo. Consimiliter homo etiam suæ causæ similari cupit. Quæ admodum enim Deus cum vehementer hominem amat, atque ea gratia nullam non adhibuerit curam ad saluandum illum, vel vsq; ad missionem filij, propriij & vsq; ad nostræ carnis assumptionē mortemque in hominum gratiam obitam, imò nunquam non quærit æternam hominis salutem, exhortationibus, concionibusq; vt sursum nepe ad sese hominē trahat. Ita etiam facit homo, qui charitate & amore pollet. Qui vult similis Deo fieri. Conatur enim perpetuò exhortari, & animare homines ad ipsorū salutē & commōstrare ipsis viam qua illis salus queat contingere & paradisi supernæ requies. Itidem facit in nostro contextu propheta noster. Nam salutem populi quæritat, viamque depellendi flagelli, quod videbat populo inten-

Nihil vnquàm in nihilum prorsus redactū in orbe. Charitas proximi deo nos assimilat.

Michæa charitas erga fratres.

intentatum, vestigat. Cumq; vbiq; disquisierit hoc, neq; hominem inuenerit probum, qui inter Deum populumq; interponeretur, & vel depelleret, vel detineret flagellum istud, ait deniq;. (Væ mihi quia factus sum sicut qui colligit in autumnno racemos vindemiæ. Nō est botrus ad comedendum, præcoquas ficus desiderauit anima mea. Perijt sanctus de terra & rectus in hominibus non est.) Væ mihi, inquit, quia factus sum velut qui colligit in autumnno racemos vindemiæ, nempe cum iam vindemiatum est, &c. Ego nullum in terra sanctum hominem inueni, qui inter homines rectus sit. Sic & nos hoc mane, faciemus, nos inquam qui vestram salutem desyderamus, quæremus num aliquam ad salutem vestram occasionem inuenire queamus. Audi modo illud quod homo probus quærit, atque è regione illud, quod improbus etiam quærit, & quidnā inter illos differat.

¶ Quam maxime boni improbis distant. Sunt ipsi duæ quædam sibi inuicem contraria. Probi & faciunt, & facere quærunt bonum, improbi & faciunt & facere nituntur malum. Improbi bonos oderunt, neq; eos, vt videant, sustinere possunt, aut vt audiāt, sed sunt ceu pro tribulis oculis eorum. Probi amant improbos, & quærunt, & inuenire vellent occasionē eripiendarum animarum eorum. Longe maximè igitur differunt boni à malis. Cuius ea est ratio, quod boni sint homines, prauis autem belluæ. Adde quod boni lumen vident, prauis autem cæci sunt. Dic mihi si cerneres hominē à leone deuorari, neque ab illo potentem se defendere, num te ipsius non miseresceret? Sane miseresceret. Et similiter, si innocentem puerum conspiceris à lupo num non illius vicem doleres? Profectò misericordia commoueris. Sic etiam si videres hominem aliquē præ

Rara pbitas.

Differentia inter probos et improbos maxima.

Simile de misericordia erga peccātes.

Historia.

præ desponsione animi sese interimentē, aut etiā præ oblectatione, nūquid illius te nō cōmiseresceret? Maximè. Præ oblectatione dixi, nam per delectationem quoq; posset quis sibi mortē consciscere. Ecce, memoriæ proditum est, homicidā quempiam in vincla ob cædem illatā coniectum in magnam pruriginē crurū Deo id agēte incidisse. Et incipit illa scabere, & tanta tenebatur delectatione, vt vnus cruris profus carnē scabendo consumpserit, & deinde in altero crure idē eodem pacto passus est. Et grassante pruritu & gliscen te oblectatione, eousque perrexit scabens, vt os cruris diruperit, ad illumque modum totus omnino ipse absumptus sit, & præ illa delectatione animam egerit.

Misericordia proborum erga peccatores.

Tu igitur non misereris illius, qui etiā præ delectatione se occideret? Re vera misereris. Cum ergo homo probus videt improbum, qui tanquā bestia est superbus, arrogans, instar leonis, suam ipsius animam præ noxæ voluptate comedentem, cum etiam illum auarum lupum cernit propriam animam edentem & peccato enecantem, cum tamen illa ad imaginem & similitudinem Dei creata sit, miseretur illius. Probus homo considerat hominem illum dupliciter. Prius quod ad sensum spectat, cōsiderat illum, ceu beluam, & ceu leonem, & ceu lupum. Deinde quod attinet ad animam, considerat illum tanquam Dei imaginem, & iccirco animam illam amat, & misericordia in illum commouetur. Et nititur leoni, atq; lupo ex ore ipsam extrahere. At improbi, qui hoc nō cernunt, neq; considerant, vt qui cœci sint, nihil id faciunt. Nos itaq; videntes plures animas non rectā gradientes, quæritamus rationem, occasionesq; eripiendarum illarū ex lupi, atq; leonis ore. Sed videam⁹ prius, idq; paulisper, vt propheta iste occasionem quæsierit eripiendi popu

li,

Improbis bīfariā potest considerari.

li, nec tñ inuenerit. Sic etiā nos rimabimur nū vos eripere queamus, & nū inuenire possimus, qui obstat & obiiciat flagello Dei, & si nihil aliud nobis licuerit, cū nullū iam lapidē hac gratia nō mouerimus, nulla occasione tandē inuēta, precabimur, vt qm̄ flagellum omnino immisurus deniq; est Deus, ocyus illud immittat.

¶ Omnipotens Deus totum hunc orbem creauit, & cōfert omnibus rebus, vt sint, facitq; vt res alia ab alia dependeat, & alia alius ope nixa operetur. Et tametsi deo integrum esset, si libēret illi facere, vt nulla benefacio aut ope, aut ministerio alius egeret sed potius ipse solus produceret eas, ipse tamen quò plus suam & ostenderet, & profunderet bonitatem, voluit in hunc modum eas ordinare. Et diffudit atq; dispersit in illas suā bonitatem, & voluit præterea, vt alia deinde in aliam bonitatem etiam suam diffundat, & eam ipsarum colligationem eumque nexum constituit, vt subiectione contentæ sint. Et superior in inferiorem bonitatem suam effundit. Et inferior subditur superiori. Inq; omni ordine creaturarum præcipuam quandam rem præposuit, qua sublata reliqua vniuersa, quæ de illa pēdēt, collabuntur. Verbi causa, in motibus primā illā & præcipuā lationē cæli cristallini, à qua reliqui oēs motus inferiores pēdēt cōstituit. Si tu vnū aliquē ex hisce intermediis motibus tolleres, verbi gratia, motū aeris, non cōtinuò cessarent reliqui. Sed remoto præcipuo, nēpe illo cæli cristallini, oēs residui cessarent. Lux in rerum naturalium generatione præcipua quidē virt⁹ est omniūq; rerū productrix. Amoue illam è medio, & fac solē illuc non affulgēre, nihil facias, nihilq; producat. Anima est pars præcipua in homine, & quæ corpus sustentat. Si membrum refeceris, corpus haud ruet. Atqui sublata anima corpus vniuersum concidit,

*Hiero. chavitas.**Diuinus ordo in diffusione bonitatis naturalis ac moralis.**In omni genere rerū est aliquod primum ac supeminēs & reliquorū causa.*

Arist. d. somno et vigi. c. 2. cedit, atq; prosternitur. Cor impertit motum toti corpori. Abcissa manu, reliqui motus corporis minime cessabunt, ablato autem corde, corpus haud moueatur. Scientiæ omnes sua habent axiomata dignitatesq; quibus amoris vniuersæ disciplinæ è medio sublatae sunt. Artes etiam omnes sua habent principia, quibus reuulsis, tota ars collabascit. Hoc idem vsu venit in exercitiis remoto nanque Imperatore seu duce, vniuersus exercitus dissipatur. Sic etiam in ciuitatum gubernatione, subducto è medio principe, tota ciuitas destruitur. Quod itidem in ciuitatibus, quæ gubernatum habent communem contingit, cum ille ad vnum, vt aliàs tibi dixi reducatur. Principe enim subtracto omnia vastitati patent. In gubernatione quoque ecclesiæ res ad vnum præcipuū reducuntur. Hoc est, in ciuitate caput spirituale est episcopus & post in tota ecclesia summus pontifex, quibus sublatis è medio, vniuersus gubernatus ecclesiæ rueret. Ita etiã Deus in ecclesia sua ab origine eius vsq; in hodiernum diem præfecit vnum aliquem tutelæ eiusdem. Et tamen si aliquis, perdat, aliquodque membrum, aut pars aliqua intereant, corpus tamen ecclesiæ fuit semper fixum & immotum existente fixo capite ecclesiæ. Sub Noe tempora dum ille extraxit arcam fuit, non ingruit diluuium. Abducto à Sodomis Lot, destructa est & solo æquata Sodoma. Viuente Moysæ atq; regente populū Israel non labefactatus est totus ipse populus. Interpellabat em̄ Moyses dñm pro illo. Et Deus illi dicebat. Moyses sine me agere, sine me pœnas sumere de hoc populo. Quasi diceret. Tu tantum es apud me, vt constituerim te multatū, quæ à me populo huic essent dicendæ patronum amoremq; mihi obstātem, & tua patrocina iræ mææ obiecta sunt, illiq; obsistūt. Ieremias etiã defensor populi est positus,

Iactura publica in amotione boni principis.

Semper in ecclesia fuit aliquis eximia probitas qui eius esset patronus tutelaris apud deum.

*Gen. 7.
Gen. 19.
Exod. 32. et num. 14.*

Iere. 18.

rus, & donec pro populo supplicauit, haud permisit flagellum, iramque Dei in populum desæuire. Idq; adeo, vt à domino sit illi dictum postea. Ieremia amoue has tuas laudes. Tolle tuas preces, quas effundis ad me pro populo. Equidem nolo abs te vltius orari. Et sublatis preces Ieremiæ, descendit flagellum in populū illum. In Ezechiele aiebat Deus. Quæsiui de eis virū, qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam. Et non inueni. Et effudi super eos indignationem meam, &c. In hunc modum faciebat Michæas propheta, vt hoc loco textus noster narrat. Ipse quærebat, num inuenire posset virum iustum, & sanctum, qui sese iræ Dei obiceret, quique suis precibus, & meritis ipsum placaret. Cumque vbique disquisisset, non inuenit. Ita & nos faciemus. Quæremus paulisper, & videbimus, vtrum possimus probum aliquem virum inuenire, qui possit resistere huic Dei, iræ an non.

¶ Propheta omnia lustravit, & cum denique nullum hominem sanctum inuenit, neq; iustum, qui Dei irā placare possit, querulus, atque plorabundus ait. (Veni mihi quia factus sum, sicut qui colligit in autūno racemos vindemiæ. Non est botrus ad comedendū.) Audi quid dicat propheta. Me miserum, qui quæsiui aliquem hominem iustum, neque inueni. Similis factus sum illi, qui peracta vindemia racemat per vineas discurrens in autūno. Ego nihil inueni. (Non est botrus ad comedendum.) Adijetiam ficum. (Præco quas ficus desiderauit anima mea.) Anima mea desiderauit aliquam ficum bonam inuenire. Quasi diceret, nec tamen hoc desiderium meum implere potui. Nullam quippe inueni. Quamobrē propheta concludit & dicit. (Perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus non est.) Hoc est.

Hh Equidem

Raritas bonorum.

Equidem nullum sanctum iustumque virum in terra inueni, nullus est qui recto corde ad Deum vadat, omnes sancti vita functi sunt. Væ mihi ait propheta, qui non inueni vel vnum hominem rectum. Nota propheta per hyperbolem loqui. Nam erant saltem aliqui, sed hi perpauci, atque adeò pauci, vt ferè nulli essent. Parum enim æquiparatur nihilo. Ego etiam ipse dixi domino. Ego volo disquirere num iustum aliquem inuenire possim, qui huic flagello resistere valeat. Videbam quippe ingentem iram Dei aduentantem, & noui, quò plus differtur huius flagelli inflictio in homines descensura, hòc ipsum futurum tum grandius, tum furentius. Sic enim solenne est Deo, qui cum paruum flagellum immittere vult, ocyus illud mittit, cum vero multum tardat, multiplicatis peccatis, mittit illud postea & maius, & grauius, tarditatemque supplicij grauitate compensat. Ego igitur omnia lustravi, quæritans vbique, vt viderem num inuenire possem ansam eripiendæ Italiæ, atque Florentiæ. Circumspiciebam & videbatur mihi omnia desertum quoddam, omniaque vastata. Nihil videbam quod iram Dei placare posset. Dicebamque. Iuuat in vineam ire. Vinum siquidem lætificat cor hominis, reuisere libet, num bonas aliquas vuas in Christi vinea inuenire queam, & merum aliquod bonum, quo Dei cor indulcari possit, & ira eius placari. Et disquirens in hac vinea vidi vineam vastatam, dissipatam sepem, maceriam dirutam, vites perditas. Inspiciebam vltcrius, & videbam folia omnia prorsus arentia, & vt in autumnò vsu venit decidua. Processi adhuc attendens num botrum aliquem inuenire possem. Nec quicquã videbam præter quosdam racemos perexiguos, eosdemque acerbos, qui nihil aliud erant, quàm vuæ acerbæ, neque ali-

Mos dei in uindicta sumenda de nobis.

Valerius lib. 1. cap. 2.

Psal. 103.

Quales homines in ecclesia tempore Hiero. parabolice.

quid

quid habent dulcedinis ad iram Dei placandam, & eiusdem cor obdulcandum. Videbam tamen racemulos aliquos, sed paucos, ijque iam maturescebant, permodicè tamen, qui non erant esui adhuc idonei. Adij postea ficum quæritans, cum in vinea nihil inuenissem boni, pergoque circumspectans num bonam aliquam ficum dulcem, maturamque satis inuenirem, quæ cor Dei in dulcedinem posset conuertere, neque reperi, nisi ficus duras acerbæque, & aliquas hiantes, aliquas putres, aliquas marcidas, atque deciduas in terraque sparsas. Et denique lustrata tota vinea lustratis itidem cunctis ficibus, non inuenio hominem sanctum, neque iustum aliquem, qui possit iram Dei mansuefacere, eique obuiare, precibusque obsistere, atque istud flagellum depellere. Quid ergo tibi per hæc vis monachè? Audi, & ego tibi dicam.

Ego itaque lustrabam hunc orbem, quærens, intelligentiaque peruagans. Et vado prius ad Orientem, ubi sunt infideles, hæcque circumspectans, non video, nisi steriles arbores, & sentibus omnia occupata. Omnes sunt infideles. Vnde ad dominum conuertor, & dico. Ah domine. Tu mundum deseruisti, & videris hominum iam immemor. Tu denique nos ad tuam imaginem condidisti, ad tuamque sculpsisti similitudinem. Quid hoc est, quòd non est hinc aliquod tuæ fidei lumen? Verti me igitur, & repetij vineam, id est, populum Christianum adij, & inspexi vites, hoc est sacerdotes, qui in hac vinea in hoc sunt plantati, vt populum doctrina vitæque exemplis potent, & omnia circumquaque contemplans, omnia deuastata video, & aio. Vt quid destruxisti maceriam eius, & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam? Exterminauit eam aper de silua, & singularis ferus de-

*Apostrophe
comiserationis,
& veritatis plena.*

Psal. 73.

H 2 pastus

patus est eam. Ego vidi disturbatam maceriam, & parietem cingentem eam, & custodientem ritu se-
 pis dissipatum, idest, angelos huic vineæ tutelares, quique olim cum hominibus ducebant consuetudi-
 nem, modo illam deseruisse cerno. Iam nulla cum an-
 gelis est consuetudo. Aper sylvestris in hanc vineam
 irrupit. Hoc est, homines flagitiosi, libidini ritu porco-
 rum dediti. Arrogantes homines, morumque bestia-
 lium in illam sunt ingressi, omnia in deterius sunt col-
 lapsa, omnia subuersa. In hanc Christi vineam ingressi
 sunt muli. Ipsa conferta est bestiis. Ipsa plena est mere-
 tricibus, & si quid in illa erat boni, isti omnia deusta-
 runt. Arent, atque marcescunt, vel folia, ita vt iam ni-
 hil protegant. Dicebat ille. Si non caste, tamen caute.
 Hic autem, nec caste, neque cautè res geritur. Omnia
 aperta fronte, & propalam fiunt. Folia deciderunt. Ce-
 remoniæ labefactatæ sunt. Vineam tota discerpta est, to-
 ta dissipata. Destructum est temporale, ac spirituale.
 Christi patrimonium ad scorta confluit, & ad sceleroso-
 sos. Hanc vineam ubiq; est, exterminavit eam aper de syl-
 ua. Aper ille, libidinarius ille vastavit, atque corripit
 omnia. Proh domine quis ille est, qui ultra ferre pos-
 sit hæc? Quis potest hoc ulterius tolerari? Ego denique
 vineam perambulo dispiciens, num aliquem racemu-
 lum inuenire possim. Non inuenio nisi botros quospiam
 aridos, qui tanquam autumnus ipse & algidi sunt & ficci.
 Sunt aliqui, qui sunt frigidi in bene agendo, socordes,
 aridi, absque villo spiritu. Intueor ulterius, & inuenio
 quasdam vuas acerbis, quæ simulatq; ex eis edere inci-
 pias, dentes tibi obstupesciant, ne edito ex hisce vuis
 acerbis, obstupesciant namq; tibi dentes. Hi sunt qui-
 dam sacerdotes foris bene morati, intus autem ambi-
 tiosi, & superbi. Videbam etiam in hac vinea aliquos
 racemos,

*Ecclesiæ ca-
lamitas.*

*Defectus spi-
ritus.*

racemos, maturescentes iam aliquantulum, qui sunt
 quidam qui bene viuere denique incœperunt, non ta-
 men adhuc absoluti sunt, neque sunt idonei esui neque
 potui populi. (Non est botrus ad comedendum.) Qui
 esui populi esse aptus, quiq; populū potare velit, opus
 est, vt sit perfectus exemplis approbatus, atque doctri-
 na, & istorum in præsentia est magna raritas. Et tamen
 si dicatur nullum inueniri, intelligitur tamen esse pau-
 cos, vt placandæ diuinæ iræ non sat sint. Adij deinde
 ficum, vt viderem num aliquam ficum inuenirem ad
 indulcandum Dei cor. Hoc est, vado ad monachos, qui
 ficis designantur. Vado ad monachos & monachas,
 & denique non inuenio ficum bonam, quod ad perfe-
 ctionem spectat. Circūspectabam, neque inueniebam
 antiquas illas ficus quæ lachrymantes habebant oculos.
 Idest, non inueniebam lachrymantem monachum, qui
 istum exciperet flagellum. Nullū præterea inueni, qui
 vestem haberet concisam, hoc est, qui ex animo paupe-
 riam diligeret, quiq; cernuo esset capite præ animi mo-
 destia. Nulla est ficus per abstinentiam passa. Denique
 non inueni, nisi duras ficus, & acerbis, duras, inquam,
 ad conuersionem, duras etiam ad veritatis sensum,
 cum nullam veritatem sentire velint. Non habet ficus
 istæ laceram vestem, sed volunt vestimenta noua, in-
 dumenta fastus, & absq; paupertatis amore sunt. Alias
 ficus vidi hianti ore, suntque isti, qui totum diem oblo-
 quuntur, & obtreant, per domos, per tabernas, & ubi-
 cunque sunt. Et denique nihil boni inueni. (Periit san-
 ctus de terra & rectus in hominibus non est.) Iam hoc
 tempore nullus est sanctus super terram, nullus est iam
 qui vnum honorē Dei querat, & qui ob ipsum velit oc-
 cumbere. O si nobis esset, vel vnus Augustinus cuius
 hodie colimus festum. Hic fuit bonus. quidam botrus

Hyberbole.

*Matura ficus
symbolū sunt
monachorū
proborum.*

Hh 3 qui

qui populū potauit vsq; ad extremū suum halitū. Ita-
sanctus quis. q; iam nullus est sanctus. Sāctus significat purū, hoc est
 ab hisce terrenis auulsum & abductū, qui nullo labore
 affectu. Nullus hodie homo est, qui terrenis non inhē-
 reat. Tāge deniq; vnus cuiusuis honorē, aut quid vis
 aliud, videbis, vt sursum omnes erumpant, neque ferre
 queāt. Sanctus significat firmū, hoc est, eum, qui in arū
 nis perstet firmus, quiq; perturbatione vlla neutiquā se
 se moueri sinat. Sanctus iuxta etymō significat sangui-
 ne tinctū, ita vt sit ille qui hoc nomē sit laturus, ad eum
 modū perfectus, vt oblectetur, & exoptet sanguine, at
 que pro Christo martyrio adito tinctus esse. (Et rectus
 in hominibus non est.) Non reperitur qui rectā ad ho-
 norem Dei contendat, & qui ob illum velit oppetere.
 Quare cum iam non sint huiusmodi homines, nullum
 inuenio, qui possit esse Deo obstaculo, neq; qui flagel-
 lum iramq; illius detineat. Est igitur necessarium con-
 cludere, venturum hoc ipsum flagellum prorsus, vt &
 propheta iste hoc loco volebat colligere. At sine me
 pusillū quietis capere. Dicā enim id tibi adhuc melius.
 ¶ Quando igitur iam omnino venturum est flagrum,
 neque obstaculū inuenimus, quod detineat iracundiā
 Dei. Veniat ocyus. Prorsus veniet. Neutiquam reperi-
 tur homo qui excipere illud queat. Nō tam sumus for-
 tes, vt sustinere possimus. Quid igitur faciendum est, si
 nullum est obstaculum, & prorsum flagrū mittendum
 est? Orāus est dominus Deus noster, vt citò adueniat.
 Et ideo precamini Deum, vt cito illud mittat, quod vē-
 turum est. Ego hucusque vobis dixi, vt illam orationē
 funderetis. Benefac domine bonis & rectis corde. Con-
 uertite modo preces, & mutate precantes, vt citò ve-
 niat flagrum. At dicis. Si ipsum venturū est, quid opus
 est precibus? Ipsum vēturum est, & prorsus veniet. Sed
 precamini

precamini Deū, vt ocyus veniat & vt nō immoretur. Nā quò lōgiore traheret moras graui⁹ esset. Et enim
 cum peccata cumulētur, opus est, vt flagellum sit gra-
 uius ad vindictam ipsorum. Et ideo orandus est vobis
 Deus, vt citò veniat. O monache tu ergo malum desi-
 deras? Audi me paulisper, vt ne erres. Volo tibi hoc
 enucleare. Dic mihi, quid nam, est malum? Malum est
 priuatio boni, aiunt philosophi. Et omnis priuatio est
 nihil. Malum igitur nihil est. Qui cœcus est, priuatur
 luce, & hanc priuationem habere, est habere nihil, &
 ideo cum malum priuatio sit, nihil est. Verum est pri-
 uationis subiectum aliquid esse, & ideo mali substerni-
 culum aliquid est, atque iccirco afferitur à theologis,
 non posse esse summum aliquod malum. Esset nanque
 prorsus nihil. Sed omne malū aliquod bonum pro fun-
 damēto habet, & bonum aliquid est. Quare summum
 aliquod malum dari nequit. At sublato bono, cui inni-
 titur malum, restat malum, id est nihil. Iam appetitus
 non potest malum appetere, imò semper expetit bonū
 nisi seductus sit. Itā, vt rem aliquā bonam æstimet, quæ
 tamen, non esset bona. Neque enim valet appetitus ad
 malum extendi, quatenus malum est. Si tamen tu dice-
 res, alicui in votis aliquādo esse mortem, seque ipsum
 neci dedere, atque ita appeti ab ipso malum. Respon-
 deo tibi, ab illo non expeti mortem illam, vt mortem,
 sed sub specie boni. Hoc est, appetit exire miseriam il-
 lam, in qua est, quod bonum dicit. Et non videns ratio-
 nem exeūdi, nisi per mortem, expetit mortem, quò il-
 lud bonū adipiscatur, exitū nempe è miseria. Ille alius
 etiā incidit in fornicationē, quæ malū quoddā est, licet
 malam illā cognoscat, ob delectationē tamē bonā æsti-
 mat, non autē, vt cōmittat illud malum. Natura etiam
 in suis operibus neutiquam expetit malum. Et licet

*Flagellū dei
 quò tardius
 hoc grauius.*

*Ex D. Th. 3.
 contra gent.
 ac. 7. vsq; ad
 16. et. 1. q.
 de malo.*

*Natura semper
 in bonū
 tendit suis ope*

Hh 4 ignis

vibus per se, in malum vero per accidens. ignis hoc lignum concremet, & corrumpat, natura tamen non desiderat hoc malū, hoc est ligni corruptionem per se, sed est eius desiderium formam suam ligno illi inducere, non potens autem in illud eam introduce- re citra ligni corruptionem, desiderat malū illud per- accidens, id est, non per se, sed appetitu inferendi in il- lud aliam quandā rem. Non tamen ita in peccato vsu venit, nempe vt opus sit, ad benefaciendū, peccatum in- tercedere. Siquidem homo, qui peccatū admittit spon- te illud patrat. Ab eiusdem etenim libera voluntate pender. Instar ergo naturæ est homo iustus, qui nihil præter bonum desiderat. Si clamat, & desiderat flagel- lum, vt homines ad bonam frugem reducat, per acci- dens illud desiderat. Nam videns bonā vitam non pos- se inferri sine flagello, cupit hoc malum, quo illud bo- num ingerat vt & natura facit. Conficitur igitur si ho- mo probus naturā æmulator minime aberrantē ipsum quoque nequaquam errare. Ad hæc malum hoc per ac- cidens ad conuersionem improborū exoptatur etiam ab ipso Deo. Sæpe nāque hac eadem de causa illud im- misit. At Deus errare nequit, igitur si eius ego me attē- pero voluntati, in hoc errare non valeo. His accedit, quod angeli etiam desiderant hoc malū. Legitur enim in Esaia angelum Dei venisse, & in vna nocte centum octoginta quinque millia bellatorum extinxisse. Et fuit ille angelus bonus, ne dicas id à malo, angelo perpe- tratū. Quod testatur aliquātò superius Esaias nimirū, *Esai. 37. 4. reg. 19. Tobia. 1. 1. Macha. 7. 2. Mach. 8.* 10. capite vbi vocat angelum illū lumen, & sanctum Dei. Virgo Maria etiā, vt bonū inferatur desiderat hoc ipsum malum per accidēs. Legitur enim in vita D. Ba- silij. Tēpore Iuliani apostatæ virginē ipsam B. Basilio apparuisse, & dedisse illi volumē illud, &c. Et deinde vocauit beatum illum martyrem Mercuriū nomine, *Ecclesiasti. & Tripar. et Natia. 2. in uetina. contra Iulia.* qui

qui in paradiso erat. Et dixit ei. Surge. Vade, tolle an- ma tua, & abi in exercitum et Iulianū apostatam truci- da. Atq; ita venit sanctus ille ad sepulchrū suum, & tu- lit arma sua, quæ iuxtā illud erant, & interfecit aposta- tam Iulianū. Beatusq; Basilius reuifit illud sepulchrū, & non reperit ibi arma. Non desiderauerunt, virgo & diuus Mercurius hoc malū, & hanc mortem per se, sed ob ereptionem populi. Memorię etiam proditū est de B. Gregorio, cum successisset illi Sabinianus ille, qui eleemosynas dare renuebat, apparuisse ei eundem D. Gregoriū, cum pastorali, & caput illius ipso petiuisse, illoq; percussum animā exhalasse. Vade vide omnes prophetas, semperque inuenies, ipsos imprecantes fla- gelli celerem aduentū. Vade intueri in psalmos, & in innumeris locis reperies, psalmographum deprecantē Deum, vt flagrum improbis adhibeat, idq; præsertim in psalmo illo. Cuius initium est. Vt quid Deus repuli sti in finem. Vbi David prouocabat dominū instanter in hoc, vt flagellum adduceret. Et dicebat. Domine vi- deris nos deseruisse. Improbi insectantur probos. Iam vltra nobis non est fas viuere. Nisi quis eximia sit forti- tudine, durare nequit vltra, nisi tu flagella adhibeas, veniasque pœnas de istis improbis sumpturus. Et ideo eiulabat David. Exurge Deus iudica causam tuam. Surge dñe. Videris enim dormire. Surge manu corre- pto ense, iudica causam tuā. Nisi tu suppetias bonis tu- leris, nisi tu causam eorū iudices, atque agas iam vltra minime homo reperiat, qui ipforū velit patrociniū assumere. Tu es pater viduæ & pupilli. Orphani & vi- duæ nullum aliū parentem habent, præter te vnū. Ser- ui dominati sunt, serui peccatorū domini nostri facti sunt. Scelerati nos persequuntur. Nemo est, qui nobis iā sit auxilio. Exurge ergo Deus iudica causam tuam, me

Hh s mor

Libarius dubitarunt de occisore Iulia. Callistus eius miles ait à demone oc- cisum. Nicephorus. libr. 10. c. 34. fuisse Mercuriū asserit. D. Anto. 2. p. Histo. tit. 13. c. 1 licet taceat de Pa- storali. Mos sancto- rum prophe- tarum in pe- titione flagel- li dei. Psal. 73.

Ibidem.

mor esto improperorum tuorum, eorum, quae ab insipientibus sunt tota die. Ne obliuiscaris voces inimicorum tuorum, superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. Ne finas illam ulterius crescere, disturba illam humi. Exurge Deus iudica causam tuam. Exurge domine, ne amplius immereris. Assume causam hanc, prospice illi. Ipsa tua est. Vidisti ne, ut sancti concipere sint, & optarint, ut flagellum in prauos adueniat? Attende igitur in modo, & ego tibi exactius adhuc enodabo hoc ipsum in textu nostro. ¶ Quemadmodum hucusque nos adiuuato fuimus in hoc, ut flagellum differretur, ita & nunc opem nostram in hoc afferemus, ut ocyus flagellum adueniat. Ita fecerunt sancti qui praeterita tempestate vixerunt. Et ideo clamemus omnes ad dominum, ut cito veniat. Non dico, ut eiuletis, sed orationi potius vacate. Et ne ultra exclamatis uiuat Iesus. Oblitus sum superiori concione huius vos admonere. Vos uti hoc nomen vilescat facietis. Opus est raro illud in clamare, & cum reuerentia, & tempore alicuius eximij gaudij. Itaque ne ultra quiritabimini, nisi ego aliud vobis dixerero. Age ad institutum nostrum redeamus. Denique iam viuere nemo potest. Quamobrem dicit propheta noster. Veni denique, o domine, neque enim ultra iam exigere vitam licet. Nullus hominum iustus est, rectaque ad Deum contendens. Imo omnes sunt prauis, neque solum peccatores sunt, sed insidiari nituntur usque ad sanguinem. (Omnes in sanguine insidiantur.) Si denique ipsi improbi duntaxat essent, & peccatores, atque in hoc unum incumberent, ut genio indulgerent, non tantum esset mali. Ipsi vero insidiantur, usque ad sanguinem. Quæritant per omnes insidiandi modos, è suo conspectu studiosos homines auferre. Et ratio est, quia semper insidiatur, & quia bonitatis ex sunt vires, ut omnino illa extingui in uno quopiam

Pravorum studium nocere probis, idque astu.

quopiam homine nequeat, tamen si ille nequam sit. Cum que nocere alicui probis viro vult, non nihil erubescit, ex aliqua probitate, quæ in eo restat, & querit latenter per insidias illum occidere. Diabolus, qui tam est prauus, non amisit omnem genuinam bonitatem. Vide ut ipse aliquando aliquam veritatem dicat. Sed ob malam mentem, quæ in illo est, ordinat illam veritatem, quam profert in aliquem malum finem. Ita & improbi, licet sane quam peruersi sint, non tamen usque adeo in illis extincta est bonitas, quin vel quadatenus etiam ipsi bonos viros reuerentur. At quia illi nollent rethnas suas à bonis palam fieri, neque suis peccatis obstaculum poni, oderunt conciones, neque vellent, ut concionibus habendis vacaretur, neque ferre queunt concionibus interesse. Et quod id obstaculi a vitiis suis propulsent, & quod sibi ipsis morigerari queant, nituntur probos viros enecare, ut qui effrenes vagari vellent, neque vellent veritatem dici. Et per caluniam conantur notam aliquam concionatori inuerrere, hominibusque bonis. Verecundatur enim vni alicui probis homini obrectare, atque adeo illum persequi, nisi per sycophantiam. Siquidem persequi aliquem, & fateri tamen ipsum esse bonum, nihil est aliud quam dicere. Ego ipse sum improbus quidam, & nequam. Et ideo prius inuigilat inueniendam alicui notam, quam illi impingant per insidias, & literas omne genus, omnifariaque inuentiones. Et per illas conantur probos ipsos extinguere. Et hoc signat contextus noster, dum ait, illos ad sanguinem usque insidiari. (Omnes in sanguine insidiatur.) Insidiari etiam ad sanguinem usque significat, abs te, o Italia sanguinem inopum exhaustum. Tu illis rem auferis, quæ vita est eorum. Nam, ut ait scriptura. Anima, id est, vita, in sanguine est. Tu viduam illam dote sua spolias, illumque pupillum expilas. Quod haud aliud est, quam illis sanguinem auferre, hoc est, tollere

Bonitate prorsus exiis nemo potest. Diaboli malitia.

Virtutis maiestas.

Cur prauis inuisi concionatores exosa rationes.

Aliter egregie. Leuit. 17. Censuram inopum vita ipsorum.

ab

ab illis vitam. Sanguis etiā est vita nō modò corporea, sed spiritualis etiā, quę gratia est, quę ipsa fundamentū est spiritualis vitę. Proceres isti semper quærītāt, num inuenire valeant monachū aliquem spiritualis vitę studiosum, qui eximiā sit existimationis à quo auferāt vitam hęc spiritualē. Hoc est muneribus illū corrūpunt, vt bona de eis prædicet. Hoc vocatur insidiari illius sanguini, in hunc modū se habere, nimirū subtiliter, & corrūpere illum, & auferre illi vitā spiritualē. Et si muneribus id efficere nequeunt, faciūt idem minis. Fortis esto vir bone. Ne te moueri finito. Intuere tantū in Christi honorē. Et sine pro libidine sua eum loqui, qui obtrectare velit. Hęc est via ambulate in ea, ait Esaias, & non declinetis neq; ad dexteram, neq; ad sinistram. Hęc via recta est. Esto hęc fortis. Ne ad dexterā neq; ad leuā declinato. Istę igitur sunt insidię, quibus vacāt primores dū sanguini huic, & huic vitę, spirituali, tum muneribus tū minis insidiantur, vt sibi morigeros reddāt monachos istos provoto. Et siquidē illi vidēt, illos fortes perstare, atq; immobiles esse in via Christi tam secūdis quā aduersis rebus propositis, insidiātur adhuc subtilius sanguini illi. (Omnes in sanguine insidiātur.) Nēpe concionū vitę. Et conantur illas destruere, atq; è medio tollere. Vita concionū sunt nomen bonū, & bona opera. Nitūtur auferre nomē hoc bonū, atq; ista opera scophātiis & conduxerunt plures ministros, & aiunt. Dicitō tu in hęc modū, & in hęc modū age, & nouas insidias addunt prioribus, nouaque inuenta, vt extinguant, extrudantque è medio vitam hanc concionum. Neq; solum hisce insidiis nauant operam, sed faciūt, vt hic atque ille in laqueos peccatorum incidant. (Vir fratrem suum ad mortem venatur,) nempe faciēs illum in laqueum decidere. Pater ipse escam peccati fi-

lio

lio apponit. Et ait illi. Ego volo vt bene educeris, quod ad fastigiū statumque spectat. Et tu non cernis postea, laqueum peccati latitantem. Mulier etiam illa facit filiam suam in laqueum incurrere, quam ad vanitatem instituit, vnde illa post in laqueum peccatorū incidit. Senex quoque ille laqueum peccati obiicit puero, & facit eum in ipsum cadere. Senex improbe, senex disincte, senex capillitio quidē cano, sapientia vero non itē, ad esdū. Parcite mihi, boni senes. Ego enim nō possum nō carpere senes quospiā nequam, qui lōge minus pudici sunt, quā iuuenes. Inueterate dierum malorū. Sunt senes aliqui profligatiores, ludo magis dediti, magisque blasphemii, magis obtrectantes, magis flagitiosi quā iuuenes. Itaque prauī isti nituntur alios ad malum pellicere, atque pertrahere, eosque irretiunt. Vbi que laqueum tendunt. (Et malum manuum suarum dicunt bonum.) Id est. Malum manuum suarum prædicant, suaque peccata, & aiunt illa esse bona, nempe quę agunt. Mutarunt vocabula mali in vocabulū boni. Et aiunt, esse ingenuitatis concubinam habere, & tripudiis vacare, & genio indulgere, voluptatique inferuire. Et dicunt ambitionem, & dominatus inquisitionem quacunque ad illum pateat aditus sapientum esse & bonorū, & eum, qui non curet substantiam abundè accumulare, atque affatim pecunias cōuerrere, esse fatuum. Et dixerunt virtutes esse peccata, & contrā, & simplicem vitam stultorum esse, & vilium hominū, & bonis vacare operibus, & in tēplis immorari, & demissè ambulare hypocrises esse. Isti itaque nequā, & dicūt & faciunt omne malū. (Princeps postulat, & iudex in redendo est.) Hoc est. Ille, qui illum gerit magistratū, & qui eius vices gerunt, quique præsidet, munera postulant, aliqui latenter aliqui aperte, atque ad hunc modum

*Institutio liberorū praua.**Exemplū senum malorū carpitur.**Opiniões prauae improborum, prauaq; ipsorū dicta.**Corruptio bonorū per prauas.**Esaias. 30.**Aliter ad huc. Concionū quę sūt vita.*

modum corrupti, sententiam ferunt postea contra iustitiam. Quid sibi vult quod tu nolueris legem illam de muneribus non accipiendis ferri, cuius ego te toties admonui? Illud quod cum tua utilitate pugnat, quodque ad tuum institutum trahere nequis, non placet tibi. Vos statuistis quidem leges prestationum sacerdotum, & aliarum rerum, quæ non sine aliqua religione scrupulove statui queunt, at legem hanc de non accipiendis muneribus, & de aliis rebus bonis haudquaquam ferre voluistis. Has res vos nihil moramini. Omnia destructa sunt. Præpotens ille ait iudici illi. Ego tibi quinquaginta aureos dabo, & pro me fer sententiam. Et iudex ille iniquus obsecundat illi. (Et iudex in reddendo est.) Tabellio ille, patronus ille pecuniis sese corrumpi sinit & contra iustitiam facit. (Et magnus loquutus est desiderium animæ suæ. Et conturbauerunt eam.) Princeps, & ciuis ille, qui magistratum gerit, profert desiderium animæ suæ, & vellet pecunias inuenire, & administrator qui illum circumstat, ait. Sinite me facere. Ego bene rationes inueniam, & facit, hoc quò curetur, ut sal crescat. Inspicite illud, quod facitis. Princeps nescit omnia, sed vos estis, qui illi modos inuenitis ministri, & curiæ scribæ. Ciuis ille dicit desiderium animæ suæ. Attendite vos quid faciatis. Et vos domini opus habetis inspicere oculatius, quos administratos in palatio habeatis. Et expediret, ut boni essent, & ut quotannis censuram vestram subirent, & à vobis approbarentur, & ut ille, qui infamis est extruderetur. Subiungit textus, & ait. (Qui optimus in eis est, quasi paliurus.) Que herba plena est spinis. Recogita modo, si optimus illorum instar paliuri est, quid alii sint. Illi qui extrinsecus ita tibi modesti apparent, intrinsecus spinis pleni sunt. (Et qui rectus, quasi spina de sepe) nempe quæ te-

cta

cta est, & abscondita in sepe. Caue tibi ab illa. Si enim transire voles, arripiet te spina, & vestem tibi lacerabit. Hoc est nisi tibi bene prospexeris, improbus ille te occultè expilabit. Vide igitur, ut mundus improbis plenus sit. Omnia corrupta sunt. Iam rectum nihil inuenias. Nequit iam vita transigi. Nequit iam res in hoc statu esse. Quid facturus es? Domine mi immitte gladium, immitte flagellum, immitte pestilentiam, immitte rerum caritatem, immitte vindictam, immitte, ne ultra moras innectito. Tu omninò immissurus es, immitte Florentiæ afflictionem. Ipsa percussiones vult inflige illi. Neque enim aliter ipsa intelligere vult. Vbi que ludo vacatur à pauperibus & locupletibus. Nihili hæc penduntur. Nō libet in quenquam animaduertere. Nulla iustitia colitur, aut exercetur, nulla bona lex sancitur. Ego nolo ultra admonere, ut sanciantur leges, nolo amplius abrumpendo mihi ipsi pectori operam dare. Ego diu magnopereque exclamaui. Nequeo ultra progredi. Non volūt ultra intelligere isti. Domine age tu id modo, immitte flagrum, hoc est, quod ut illi audiāt, faciet. Ensis, ensis, caritas, caritas rerum, pestis, pestis aduenite. Veni dñe, veni ocyus, Ne moreris ultra, sic enim, expedit Italiæ, sic expedit Florentiæ. Exurge dñe iudica causam tuam, veni suppetias electis tuis. Exaudi seruos tuos, ut venias, te cōprecātes. Nū istas preces non exaudias dñe? Attēde nunc utrū ille orationem hanc exauditurus sit an nō. ¶ Non ultra, non ultra, non ultra, non potest ultra tanta nequitia tolerari. Cum veniet flagellū Florentia, ne iam mihi dicens aduenias, interpella Deū pro me. Polliceor enim tibi ni me Deus mutarit, me iam nolle precari, nisi hoc vñ, ut flagellū immittatur. Nolo inquam pro te amplius orare. Ne ultra ad me veni. Tu per tēpus nolui bene agere. Si ultra pro te ego fudero preces, nisi

in

Pravi ministri iustitiæ.

simile de hy pocrysi.

in hoc, vt flagellum adueniat, dicito me non esse hunc monachum. Hoc tamen ita intelligo, nempe nisi dominus mihi mentem immutarit. Ego semper voluntatem Dei excipio, substituoq; Age vero exaudietur ne hæc oratio? Etiam. Sed in malum id cædet improbis, & his, qui iustitiã non coluerunt. O domine, isti aiunt. Nequaquam, ita erit hoc. Minime veniet, hoc quod iste dicit. Nihil erit. Nos nonagesimo anno hæc tibi dicere adorti sumus, tametsi in octuagesimonono aliquid dixissemus, sed illud fuit præludiũ quoddam. Itaque in anno nonagesimo inceperimus. Bene sanè quãdo ista veniẽt? Nolo tibi dicere. Sed numera hos alios annos, & videbis quantum durabunt anni isti. Domine isti dicũt nos esse deceptos, neque venturos barbaros. Domine non sunt illi vêturi? Ita. Venient vero? Maxime. Non meministi prælegendibus nobis Zachariam à nobis dictũ illos adisse ad principes illos, quò illis in aurẽ quædam instillarẽt. Ego tibi assero prorsus illos vêturos, & plusquam duo erunt barbari. Ego tibi dixi iam mētes illorũ conquassari cœptas. Tu vero dicis. Istud nihil erit. Ego tibi aio illos venturos, & omnia re ipsa futura quæ tibi dixi. Et prauos puniendos, similiter & improbos Florentiæ agentes, & in vulpes illas quas tibi dixi credis ne tu animaduertendum? Crede illud. O domine aiunt isti. Nihil eueniet. Nos seducti sumus. Si nos in hoc seducti sumus, quid dicam nescio. Ego neutiquam id credidero. Imò fat scio ventura vniuersa esse, quæ nos diximus. Et prius quidem lumine interno, id certo scio, quod tu nobis ad hæc præbuiisti, quod nobis luculentũ facit ventura esse omnia omninò. Deinde id certò noui propter scripturarum perẽnem cum hisce rebus, & cum his quæ suis temporibus successerunt cõsensum, vt vidimus. Tertio propter animi rectitudinem,

Etiam viuentem Hiero. dicebatur ab improbis illusum ipsum fuisse.

Fiducia & certitudo hierony. circa ea quæ prædixit quibus rationibus nitentur.

quæ

quæ semper & fuit, & est nobis in hoc, hoc est in quærẽdo honore tuo vnicè. Quarto quod viderimus re ipsa exhiberi multa ex his, quæ prædicta à nobis sũt, & in dies exhiberi atq; impleri videmus. Quinto propter bona multorũ opera ex hac doctrina profecta, & à fide, quã illi adhibuerunt nobis circa hæc. Sexto propter cõtradictionem, quã passi sumus ab hinc sex annos, quã etiã continenter toleramus, & tamen res in dies augetur. Quod argumentũ est palmariũ ostẽdens hoc opus nõ humanũ esse, sed diuinum. Septimò & vltimò domine ego tum credo, tum pro certo teneo ista propter hoc nõpe, quia si tu re ipsa nõ adimpleres hæc veritatẽ, nec nos te de illa interpellãtes exaudires, quã tu per vniuersã Italiã dissipasti, atq; adeo extra Italiã id in magnũ fidei detrimẽtum esset: dico autẽ abs te ipso dissipatã vbiq;. Ego nãq; semper fui Florẽtię neq; ab hinc sex annos alibi in clamaui, q̃ intrã hanc urbem. Et hæc tamen vox quoquo versum dissipata est. Itaq; domine nisi tu hæc vera esse cõprobares in maximum incõmodũ fidei esset. Deficerẽt, siquidem boni, & multiplicarentur improbi, & peiores euaderẽt, nemoq; in posterum esset, qui fidem vellet adhibere ei, quem tu rursus mitteres. Et ideo domine si non vis mundum destruerẽ, opus est, vt hæc adimpleas & præstes. Et ideo omnino hæc orationẽ ipse exaudies, & flagellũ improbis immittes. Ait dominus, res veræ sunt hæc. Oēs præstabitur implebũturq;. Et flagellũ immittam, & omnia vera faciam. Sed distuli tamen tãtis per hucusq;. Audi modo, quod responsum dedit dominus suæ dilationis. ¶ Propter iram inimicorum distuli, ne fortè superbi rent hostes eorum, & dicerent, manus nostra excelsa, & non dominus fecit hæc omnia. Gens absq; consilio est, & sine prudentia. Vtinam saperent & intelligerẽt,

Ii ac

Deute. 32. Flagellũ Italia & nominatim Florẽtiæ cur dilatatum.

ac nouissima prouiderent, Duæ causæ sunt dilationis. Prima causa, quam obrem Deus in vos distulit flagellū fuit, ne dicerent barbari. Nostræ vires fuerunt hæ. Nos, Nos sumus, qui hoc fecimus. Se vult Deus, vt quisque agnoscat, ipsum fuisse, & non alium. Et voluit ostendere, quando nostris hostibus magnæ superpetebant vires, ab ipso exigua vi omnia dissoluta fuisse. Altera causa est dilationis, populus ipse Florentinus, qui suas gratias tam cito obtinere non meretur, idque, ob sua peccata. Vere popule absque prudentia, Deus te propinquum fecerat tuis solatiis per bene viuendi rationem. Modo tu ab omni ratione bene agendi vitam, discessisti, & populus es absq; consilio & ideò fustigationem aliquam sustinebis. Præsidium tuum in bene viuendo firmum est, atq; hinc bonū tuū est profecturum. Credeste alia ratione posse euadere, neque te tamen defendes. Modò polliceor tibi

Italia calamitates prædicuntur.

Italia, ait propheta, flagellum tuum aduentare. (Dies speculationis tuæ, visitatio tua venit.) Diesque adueniunt, qui vsque adeò tibi sunt prænuntiati. Appropinquat tua visitatio, sed illa haud erit bona. Erit quippe visitatio, pestilentia, caritatis rerum, & ensis. Ipsa erit visitatio vastitatis Italiae. Neque mireris dilationem istius flagelli. Nā prauorum vindicta semper tarda est, bonis autem Deus illam ocyus immittit. (Nunc erit vastitas eorū.) Hoc est nūc erit vestra clades. Ecce nunc erit, quod tibi ego dico. Italia vastāda est, Roma vastāda est, Florētia tribulationē passura est. Vos signa videris. Cum tu annū consideras, videsq; ficus iā produci, ais æstatē iam appetere. Ita & nunc omnium rerū significatiōes cernis. Bellum non est extinctum, rerum caritas non est exempta, pestis nō extincta est. Omnia sua signa habent Et ideo, (Nunc erit vastitas eorum.

Nolite

Nolite credere amico, & nolite cōfidere in duce.) Nil vobis proderit alij cōfidere, quàm Deo. Italia ne cuiquam duci fidito. Nihil enim tibi proderit. Ego tibi asfero præpotētem illum tibi præsidio minime futurū. Adhære, quibus libebit. Deus enim sic facere destinauit. (Ab ea, quæ dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui.) Attende quid noster propheta dicat. Sed sine me aliquantisper quiescere. Volo nanq; hoc tibi meliuscule elucidare. (Ab illa, inquit textus noster, quæ dormit in sinu tuo,) caue tibi. Quod tantūdem est atq; si diceretur. Caue tibi ab vxore tua. Ne illi arcana tua patefacito. Nota modo. Hanc tibi prænūtiatam ærumnam futuram esse tantam, quanta in Italia fuerit plures ab hinc annorū centurias, & quod spectat ad atrocitatem vimq; eius, & quod ad ipsius etiam extentionem pertinet. Erit ista tribulatio in Italia & extra Italiam, atrocior tamen erit Romæ, quàm alibi. Erit etiam hæc tribulatio mista. Hoc est non solum in improbos sed etiam in bonos. Sustinebunt siquidem boni ingentes persequutiones & ærumnas. Atque hoc est, quod significatur dum dicitur. (Ab ea, quæ dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui.) Significatur quippe bonos persequutionē passuros, vel ab vxoribus suis. Cernis ipse inceptam hanc persequutionem, iamque illam germen extulisse. Sic & caritas, & pestis, germen iam etiam protulerunt, vt cernis ipse. Erit ergo magna ista bonorum tribulatio. Vade discurre per plures domos, & videbis istius persequutionis iam prolatum germen, schismaq; inter habitatores exortum. Vir ab vxore diuisus est, vxor à viro, patres à filiis diuisi sunt, inter sacerdotes haud conuenit, diuisi sunt inuicem monachi. Alius credit alius nō credit. E foeminis Deo sacris alia credit alia non. Vade tandem & inspicere

Quid clarius prædici potuit de Italia & Romæ præsertim clade?

II 2 atque

atq; inuenies hinc atq; adeo vbiq; dissidia. An excidit tibi, me tibi dixisse hanc ipsam persecutionem futuram maximam, bellumque truculentissimum quale fuit illud quod a tyrānis illatum est in martyres & ab hereticis in orthodoxos? Et iccirco ait textus hoc loco. (Ab ea, quæ est in sinu tuo custodi claustra oris tui.) Idest. Si forte fortuna tibi eueniat, vt vxor tua credere nequam instituat, credas autem ipse, & cernas illam improbam esse, caue tibi ab ea. Nam suasu tepidorum bonum arbitrabitur, necare te, & quæret quacunque ratione possit, te interficere. Caue ergo tibi ab ea, quæ in sinu tuo dormit. Et si tu in presentiarum credes, taceto, osque compescito. (Custodi claustra oris tui.) Erit enim tanta persecutio, tam ferum bellum a tepidis, vt opus sit credenti os claudere. Marite qui credis, taceto tunc, & caueo tibi ab vxore tua. Et vxor quæ credis, fileto tunc, & a tuo viro caueo. Monachi qui creditis, taceote. Siquidem petentur capita vestra ab aliis, qui non credent. Monachæ, quæ creditis, taceote in presentiarum & tranquillæ vitæ studetote. Vestri enim præfides, capita vestra feriēt. Sacerdotes taceatis, Antistites qui creditis, fileatis. Tu etiam monache conticeto. Ego in presentiarum tacebo. In vincula enim tu iam me conteceris. Sed tamen adhuc non omnino tunc tacebo. Loquar enim saltem ei, qui mihi cibum intulerit, nisi libebit tibi, vt fame ipse intereat. Omnes igitur ad hoc bellum se præparent. Magnum etenim erit, nullasque non insidias instruent bonis tepidi, quò eos interimant. Et omnem mouebunt lapidem, vt rationem inueniant veneno, enseque credentes neci dededi. Et ideo qui se non sentit forti esse animo ad occurrandum morti, taceat tunc. (Quia filius contumeliā facit patri.) Non modò inimicus inimicū

Mirabilis prædictio eius, quæ postea fuit.

Stupenda claritas prædictionis futurorum.

per

persequetur, sed & proprius filius, qui non credit patri contumeliā inferet. Pater custodi te ab eo, iam siquidem ita erit persuasus a tepidis, vt te interficere nifurus sit. A patre non credente, caue tibi fili. Queret namque te interficere, filia quæ credis caue tibi a matre tua non credente. Mater, quæ credis caue tibi a filia non credente. Pellet siquidem illa te domo, & te extinguet. Et filia consurget aduersus matrem suam nurus aduersus socrum suam. Erit quoddam horrendum bellum. (Et inimici hominis domestici eius,) subaudi erunt. Illi etiam qui familiari eius vtuntur consuetudine inimici eius erunt. Monachi inimici vestri erunt ipsi vestrae monachi. Monachæ è vestra familia erunt, atque domo inimicæ vire. Præfides ecclesiastici, antistites & præfules vestri erunt, qui vestri sint futuri inimici. Cōcionatores, vestrae erunt, qui vobis acrius bellum ingerant, quiq; magis hostilē in vos animum gerant, quam alij. Et tu monache ad quid te etiam ipse præparas tunc ferendum? Equidem mihi nihil aliud spero, quam vt aliquo die, aliqui insurgant, & dicant. Hic Reus est mortis. Moriatur, moriatur. Occidamus istum. (Ego autem ad dominum aspiciam.) Equidem tunc in dominum meum conuertam oculos. Et dicam. Ecce me paratum, libens occubabo. (Et expectabo Deum salutorem meum.) Ego dominum meum præstolabor, & in te intuebor mi Iesu tanquam in seruatorem meum, vt re vera es. Tu propter me occubuisti, libet mihi propter te occumbere. Tu pro veritate oppetiisti diē, ecce ego pro veritate paratus sum ad oppetendum. Et si morti occumbere opus erit, patienter feram, & opus erit æquanimem esse vnumquemque tunc. Mihi sat est domino meo obtemperare. (Audiet me Deus meus) nempe tunc temporis. Domine tu in presentiarum me

Exitus probauit hoc in oculis totius orbis.

Olorina et flebilis cantio.

Ii 3 exaudies,

exaudies, faltemq; vnum verbum meum auscultabis. Da mihi animi robur. Ego me tibi ad illud tempus commendo. Commendo tibi hunc populum. Commendo tibi electos tuos, vt illos nimirum fortes conserues, & suppetias illis venias in tanto praelio. Pro cunctis orationem ad te fundo. Bene fac domine bonis & rectis corde. Da illis domine hanc magnam fortitudinem, vt firmi in tua fidei obsequio perseuerent perstentq;, quò postea in patriam emigrent tuam, qui in secula seculorum es benedictus. Amen.

Homilia. 20. habita pridie nonas Septembris. 1496. super Michæam.

Ne lateris inimica mea super me, quia cecidi: consurgam cum sedens in tenebris. &c. Michæa. cap. 7.

*Ordo diuinus
in mundi hu-
ius gubernatione.
Psal. 103.*

T si Deus omnipotens dilectissimi in Christo Iesu, qui omnia ordinate facit, vt qui infinita sua sapientia, facit omnia quæ vult, quemadmodum scriptum est, omnia in sapientia fecisti, per se ipsum quæ vult, facere potest, tamen vt suam bonitatem latius diffundat, voluit suam gerere per creaturas: quiq; nullus tenetur legibus, legem sibi ipsi tulit, legem ipse condidit, vt res alia in aliam, bonitatem propriam diffundat, & vt res inferiores subdantur inferioribus. Lexque ista, atq; ordo iste fixa perpetuo perseuerant, neque vnquam aut certè rarò, vsu venit, vt ipse ab ordine suo res aliquas diducat, ab eaque lege naturali, quam semel statuit. Et ideo in concione superiori diximus, in omni rerum

serie,

serie, dari vnum quiddam primum inter omnia, quæ in illa serie aut genere rerum sunt, quo sublato, tollantur necesse est, & reliqua ab illo pendentia. Inter motus rerum naturalium primum est ille cælestis, quo sublato, reliqui omnes motus cessarent. Ita in spiritualibus rebus posuit Deus sepe in sua ecclesia vnum aliquem hominem in salutem aliorum multorum. Et crepto illo è medio, salus multorum corrui, tam corporalis, quàm spiritualis. Præsules, vt cernis sunt capita in ecclesia, à quibus salus pendere par erat. Vnde nos cernimus ipsis probis existentibus, bonos ab ipsis effici populos, & contra cum prauis sunt facere etiam prauos sibi subiectos. Tu dices aliquos saltem esse bonos, tametsi subditi sunt præsidibus improbis. Respondeo tibi, nos hinc velle intelligere, ita contingere plurimum. Neque etiam dico omnes improbos, ideò esse prauos quòd facti sunt prauis ab ipsis præfectis. Sic etiã sæpe præpositi sunt aliqui à Deo in salutem corporalem populi, quò flagella Dei excipiant, & vt Deum ipsum suis precibus placent. Quare nos heri vidimus Michæam quæritantem sub tempus suum virum aliquem iustum, qui iræ Dei sese obiceret, eamq; exciperet, & deniq; nullum inueniens qui obstare posset dixit. (Non est botrus ad comedendum, periit sanctus de terra, & rectus in hominibus nõ est.) Ideo nequit huic flagro obstaculum quo excipiatur, opponi. Ita ego tibi dixi, atq; adeò assero, & rursus affirmo, vèturum omnino flagrum. Declaravi etiã tibi, quo pacto quãdoquidem prorsus flagrum venturum est, nihil esse mali, sed bonum esse potius precari, vti ocyus adueniret. Explanavi quoq; tibi, licet appetitus in bonum semper tendat, & non in malum, per accidens tamen posse protendi ad malum poenæ. Tametsi quatenus malum illud nõ appetat, quã-

Ii 4 obrem

Epilogus concionis superioris.

obrem dixi si iustus homo flagrum optat, non ipsum, ut malum est expetere, sed per accidens, ut qui videns homines aliter ad meliorem sese frugem non recipere, neque bonam vitam absque flagello induci posse, desiderat hoc malum poenae ut illud bonum inferatur. Et quemadmodum Deus facit, qui vult homines flagellari, & ob sua peccata affligi, quando conuerti nolunt, sic etiam facit homo sanctus, & iustus, qui voluntati diuinæ sese attemperat. Citavi exempla plurimum sanctorum, qui flagellum in terra procurarunt. Diximus tandem ut vestras preces in hoc conuerteretis, ut precemini flagelli celerem aduentum, idque certum esse. Ipsumque fore magnum, & futurum dissidium, & diuisionem inter patrem & filium, uxorem virumque, & inter homines omne genus. Dixi praeterea non solum Florentiae futurum flagellum idem, sed postea in toto orbe, & initium sumpturum vnde iam incoepit & tunc nos ad deum recursuros. Terribilem hanc concionem habuit Michæas, & nos heri illam recitauimus. Modo per prophetam consolamur populum, audite illius verba. ¶ (Nolueris inimica mea super me quia cecidi. &c.) Papæ quam adamusim conuenit inter scripturas, & gesta, resque quæ in praesentia accidunt. (Nolueris inimica mea.) Notato in appetitu concupiscibili inueniri amorem, desiderium oblectationem. Amor bonum modo habet pro scopo. Desiderium in ipsum bonum pro pendet, quatenus abest, oblectatio vero quatenus praesto est. Reperiuntur etiam in eodem appetitu tres alie animi perturbationes istis obiectæ, odium, fuga, mæror. Odium intuetur in malum absolute. Fuga etiam in malum vergit, quatenus absens est malum ipsum, mæror vero quatenus praesens est. Malum dicitur praesens, cum tu exempli causa febre vexaris, aut caritate

rerum

rerum premeris. Absens dicitur cum imaginariis, & dicis. Tanquam innudabunt copiam, ut absorbendi simus. Ut cumque voles sit, utrumque enim tristitia tibi inducit. Nam siue praesens sit malum, siue imaginatione duntaxat comprehensum, nam & sic ceu praesens tibi est, moestitia manes oppressus. Tristitiaque ex mali imaginatione oritur, & instar est oneris, praegravantis, sub quo ingredi non vales. Quare si tanquam id quod aliqua ratione fugere potes tibi occurset malum ipsum, per voluntatem moueris in hoc, ut, quoad eius fieri possit, illud fugias. At si malum tibi tam praesto sit, ut fugere illud nequeas, tristitia te continuo absorbet. Cum igitur Michæas dixerit aduentare flagellum, ne populus tristitia absorbeatur, vult hoc mane ipsum consolari. Ego alias vobis dixi, & modo etiam admoneo, omnia illa quæ ego vobis in hunc prophetam edissero, posse me simplicibus verbis vobis dicere. Et, ut ego vobis illum enarro, ita ad literam re ipsa praestandum est, quod dico. Sic Spiritus sanctus prouidit, qui hanc scripturam condidit. Itaque mittens Deus flagellum, pra amore quo te persequitur, ne tristitia absorbereris, immittit tibi consolationem dicens. (Nolueris inimica mea.) Quod si illud dictum Salomonis in prouerbis obicias, non contristabit iustum quicquid ei acciderit, & colligas non esse consolationem iusto necessariam. Respondeo tibi, triplici modo posse iustum mærore affici. Primo cum mæror ipse animum a virtute abducit, ad vitium propellens, atque in hunc modum afficiuntur tristitia improbi, iusti vero non tristantur hoc pacto. Deinde id accidit cum aliquis ista tristitia occupatur, ut non videns viam euadendi malum animum despondeat. Hoc etiam minime facit iustus. Sed saltem sperat per mortem in caelestem patriam migrare. Tertio aliquando

I 5 virum

Expositio
tate Michææ

Prouer. 12.

Triplex tri-
stitia.Perturbatio-
nes animi,
quæ sunt in
concupiscibi-
li.

Arripit. ut virum iustum occupat tristitia, & facit, vt amittat
tristitia san- suas consolationes, suas preces, suam animi dulcedinē.
Etorum cur Atq; hoc esse verum, tribus tibi excellentissimis viris
quandoq; à adductis in testimonium luculentum facio. Primus est
Deo permit- Iob, qui mœrore deprimebatur, cum dixit. Tædet
tatur. animam vitæ meæ &c. Mansit autem semper firma il-
Iob. 10. lius virtus. Tamen si suam ipse consolationem amisis-
 set. Elias quoque quem ait D. Hieronymus, fuisse simi-
 lem D. Ioan. Baptistæ, idem ostendit facto. Nam le-
 gitur cum quandoque sub iunipero extitisset tristitia
 3. Reg. 19. plenus, dixisse. Tolle, Tolle animam meam, neque
 enim melior sum, quã patres mei. Eneca me domine,
 neque enim iam ultra, quid faciam scio. Namque non
 sum ego melior, quã patres mei antiqui, qui tamen
 2. Cor. 1. obierunt. Tertius est Paulus, qui Corinthiis ait. Supra
 modum grauati sumus, supra virtutem, ita vt tæde-
 ret nos etiam viuere. Tristitia itaque sæpe iustos ho-
 mines occupat, quod ad sentiēdi vim spectat. Et hoc fa-
 cit omnipotens Deus, vt eos in humilitate detineat,
 atq; cognoscant se esse homines. At in homine probo
 confestim ratio confurgit, neq; sinit se absorberi à tri-
 stitia. Contrà qui ratione viuere non vult, non resur-
 git. Et ideo improbi non possunt emergere, vt & Sa-
 lomō subiungit dicens. Impij autem replebuntur ma-
 lo. Venit ergo propheta electos Dei, qui mœrore affe-
 cti sunt, consolaturus. Nihil est, quod iuxta solatio
 sit atque sacræ scripturæ. Consolamini itaque boni
 in tribulationibus. At verò istæ, quas tolerauimus
 pauca sint, verba sunt duntaxat. Nos duas tantum
 partes tulimus crucis, nempe paupertatem, & im-
 properia. Nos & carcerem, & mortem volumus.
 Eximius affe-
 ctus conciona-
 toris veri. Da mihi domine & tertiam & quartam partem cru-
 cis. Nos illam volumus. Audi modo vt propheta hîc
 egregie

egregie nos consoletur. Mira res, vt illi sancti viri, qui
 nos præcesserunt, comprehendebantur, & in vincula
 conijciebantur, flagellabantur & lacerabātur. O puel-
 las illas, quæ per plateas ducebātur. Diuus Clemēs pro
 esca piscibus datus est. O quot electi Dei exporrecta
 fronte ad martyrium contēderunt. (Ne læteris inimi-
 ca mea.) Ego volo, vt cantilenam componamus, & re-
 cinamus inimicæ hoc mane. Sed prius liber mihi fun-
 damētum tibi præstituere. Inuisibilia dei per visibilia
 cognoscuntur. Ecce verbi gratia nos agnitiōē vsur-
 pamus existentia dei in omni loco ex hominis anima
 quã manifestè colligimus esse totam in toto homi-
 nis corpore, & totam in quacunque eius parte. Vn-
 de opus est prius intelligas animæ intellectiua non ef-
 se partes. Est enim vna & indiuisibilis, & nequit extē-
 di. Anima item est, quæ corpore, omnibusque partibus
 corporis vitā tribuit, vt experientia visitur. Cū enim
 recessit anima, remanet corpus mortuum. Igitur cum
 sit anima vna & indiuisibilis, sequitur, si ipsa omnes par-
 tes viuificat vt dictum est, totam ipsam in singulis esse
 partibus, itidem cum totū corpus viuificet, consequēs
 est eam totam esse in toto corpore, totāq; in singulis
 partibus eiusdem corporis. Sic etiam dicimus Deum,
 qui omnibus rebus esse tribuit, esse in omnibus mundi
 rebus. Ipse est prima causa & non potest vllum agens
 naturale operari, nisi coniūctum sit virtuti primæ cau-
 sæ. Prima siquidem causa plus influit in effectum, quã
 secunda. Quamobrē Deus ipse magis est propinquus
 effectui, q̄ virtus secūde causæ. Et quoniam virtus Dei
 est ipse Deus, sequitur Deū esse in omnibus effectibus,
 & in omnibus actionibus operationibusq; secundarum
 causarū. Atqui tu nequis dicere de Deo vt de potētis
 animæ, quæ in vno aliquo membro aliquave parte ope-
 rantur

Fundamen-
 tum ad do-
 ctrinam se-
 quentem.

rantur extrà tamē minime operari possunt. Vidēdi potentia nullo pacto potest agere, seu operari nisi ministerio organi ocularis. Intellectus noster tametsi organo nō alligē corporeo attamē q̄ per ipsum intelligere velit phantasmatis opus habet, capitis, & cerebri ministerio cōformatis. At vero cum Deus vbiq; vt diximus sit, tanquam prima rerum omnium causa, cumq; vnus sit & indiuisibilis, efficitur, vt in toto mundo sit, & in omnibus mundi rebus. Et quia infinitus est, & lumine immenso pollet, dicimus ipsum, & omnia videre, & vniuersis rebus prospicere etiam minimis, & quia primū est agens, & solus ille, qui est, dicimus illū dare esse omnibus rebus. Et quia infinita affluit sapientia, quod ex ordine creaturis imposito p̄ illū & seruato liquet, dicimus, ab ipso omnia ordinari, & quia infinite est sapientia dicimus illum omnia & facere & mouere. Vt anima corpus mouet sua volūate, quo illi libitum est ita Deus omnia, quæ sunt in mundo & omnia, quæ ad illum spectant pro suo arbitrio mouet, non circūscriptis hinc seu exercitiis seu hominibus. Supposui tibi hoc ipsum fundamentum, vt exactius tibi elucidē textum nostrū, vt cernes. Loquar prius & bonos & iustos agens, in hunc textum nostrum, deinde partes agam bonorum ciuium, ciuitatem amantium, postea autem vices totius Florentinæ ciuitatis geram, & omnium nomine eloquar. Et quoniā nullus est, qui non habeat inimicum aliquem, dicemus cuiusq; causam agentes, & nomine vniuscuiusque. (Ne læteris inimica mea.) Audi modo hanc cantilenam.

¶ Actum est de nobis, aiūt aliqui probi. Ego me ipsum dedo ait ille. An tibi ignotum est Deum vbiq; esse & omnium esse autorem? Assero tibi ab ipso haud quā esse deserendum hoc opus. Imò quò plus persecu-
tionum

*Providentia
& sapientia
Dei.*

Propositio.

tionū illud patietur, fortius perstabit. Hoc vinū quod dā est recens, vinum est quod quò plus viguerit calor, generosius euadat. Quò calor persecutionū acrior erit hoc amplius opus hoc progredietur. Nihil solliciti sitis. Tempore Christi tametsi ille mortuus fuerit non tamē continuò ecclesia collapsa est. Tempore diui Stephani quanquā ille oppetierit, non tamē ideò ecclesia defecit, imò fortior euasit. (Ne læteris inimica mea.) Ne inquam læteris, Deus nanq; est qui omnia facit. Tu nihil facies nisi ea, quæ ipse volet. Tu circa istud opus nihil facies, nisi quod ornamento & decori sit huic eisdem operi. Esau qui fratrem insectatus est, pro corona illi fuit. Scribæ & pharisæi gloriæ fuerunt Christo. Vidi ne vnquam, tu inquam, namego ipse iam vidi, canes catena vinctos, ipsi oblatrant si illos. prætergrediaris, & hucusq; progrediuntur, nequeunt tamen progredi præterea, quia & catena, & amici tui manus, qui canem comprehensum catena habet, detinet eum. Ita & virtus Dei qui omnia continet, omnia finit procedere quātum ipsi libet. Virtus Dei vbiq; est. Ecce hīc illam ipse non finet hoc opus malo affici aliquo, nisi quātum pro suo ipsius arbitrio sit. Et ideò. (Ne læteris inimica mea.) Ego in præsentia de spiritualibus rebus loquor. Etiam si me neci dedideris, ne læteris ò tepide, super me, quia cecidi, ne super me læteris, nempe id gaudēs, quod ceciderim, (Consurgā cum sedero in tenebris.) Credo enim me cum Christo resurrecturum, & hanc carnem penetraturam cælum, & te à me ipso cū Christo iudicādum. (Ne igitur læteris inimica mea.) Nam & si carnē hanc de medio tuleris, atq; hoc corpus, ego nihil expauesco (Dominus lux mea est.) Si tu domine mea lux es, fat habeo. Si mecū dominum meum ego habeo, vniuersas ærumnas ne pili quidem facio. Quid faciunt

simile.

simile de tribulationibus bonorum.

faciunt ad hominem cum ærumnis colluctantem, anxiumq; delitiæ mundi, aut quid illū iuuāt? Sane nihil. Quomodo noxia sit homini p̄bo hylari & leto tribulatio? Nullo modo. Et i deo fac, quæcūq; voles, ego em̄ nihil timeo. Ne exhilareris, cum in tenebris ego sum, atque in ærumnis. (Dominus enim lux mea est.) Ipse mihi ostendit illas ocys transitoras, & perennem coronā mihi cōmonstrauit. (Iram domini portabo, quia peccaui.) Nemo proborum est, qui sine peccato sit, quiq; non erret quandoq;, quāuis ille probus, constans que appareat. (Ego irā domini portabo.) Libēs expiabor, quo & purgatorij & inferni supplicia euadā. (Donec causam meam iudicet, & faciat iudicium meum,) Nempe dominus, Hoc est, donec toti orbi Deus ipse hanc eandem causam palam faciat. Ego veritatē prædico, tu illā minime credis tepide. Deus iustum comprobabit rectumq; totum illud fuisse, quod ego toti orbi dixi, id inquam faciet in hoc destinatis ministris. Mittet pestilentia iudicium, & tu illi adstabis, & tunc ipse iustificabor. Hoc est quod ad probos perfectosq; attinet.

*Aliter sub
persona bono-
rum.*

¶ Hoc ipsum minime illis satisfacit qui spiritum ne-
utiquam habent. Agam modo bonorum ciuium par-
tes. Bonorum dixerim, quod sint etiam qui nequaquam
rectā vadant. Illorum igitur personam induens qui re-
cta vadūt aio. (Ne læteris inimica mea, super me, quia
cecidit.) Aiunt improbi, de nobis actum esse, & irridēt
nos. Memento exempli de vulpibus & gallinis, quas
dixi tibi rostro petitoras vulpes & simul etiā memento
me dixisse regressurum ignem in vulpes ipsas. Ego
tibi dixi ignem ab ipsis circūferri caudis applicitum.
Et ita prorsus erit. Ego illas vidi, ipsæ irascūtur, & ma-
la moliuntur. tu catena contineris neq; quicquā aliud
potes

potes facere, quā quod Deus velit. Audi modo, quod
tibi dico, & scito hoc in cælo ita stabilitum. Etiam si
gubernatus iste disturbatus esset, & amissa esset tua li-
bertas, atq; ingenuitas, non dico tamē ita futurum, sed
si ita donaremus, (cōsurgam cum sedero in tenebris,)
Consurget gubernatus iste, & aio tibi, denuo confur-
ges. Aiunt boni ciues. (Dominus lux mea est.) Domi-
nus lux nostra est. Nos in illum sp̄ nostram gerimus.
(Iram domini portabo quia peccaui.) Ait bonus. Opus
est propter Deū persecutionē portare, & in vestro-
rum criminum expiationem. Dico etiam vobis boni,
si vos in prauos animaduertissetis, & iustitiā exercuis-
setis, nullo pacto in hac afflictioe atq; ærumna essetis,
quam toleratis. Feretis ergo irā Dei. (Donec causam
meā iudicet, & faciat iudiciū meum,) causa tua ò ciuis
hæc est, vt tu recte sis erga tuā ciuitatē animat. Ille ait
se recte aduersus ciuitatem animatum. Et non ita ha-
bet. Deus igitur hoc iudicium exercebit & ignis regre-
diatur. Loquamur modò sub Florentiæ persona. (Ne
læteris inimica mea super me, quia cecidi) Italia inimi-
ca mea, ne contrā me læteris. Licet videar collapsa, nō
iuuabit te consilium. In consilium, quantum libuerit.
Nam modò tua consilia defectura sunt. Nunc tui sa-
pientes defecturi sunt. Quem tu sapientem habes, qui
illud excogitare queat, quod dominus excogitauit,
quodq; in Italiam molitus est, & de tuis flagellis desti-
nauit? Ego hîc tibi hoc dico: Deus tamen tibi commō-
strabit, præpostera, atque contra quā par sit, tua esse
consilia omnia, quā incomprehensibilia sint iudicia
Dei. (Ne læteris inimica mea) ait Florentia (consurgā
cū sedero in tenebris) Ego illa sum quæ caput sum ela-
tura. Florentia caput eleuabit. Nec tu facies vltorius, q̄
tibi per Deum licebit. (Dominus lux mea) ait Floren-
tia.

*Aliter sub
persona Flo-
rentiæ.*

tia. Florentia non tuum regimen, non tua sapientia, sed Deus erit, qui te eripiet. Tu ærumnas es latura. (Iram domini portabo, quoniam peccaui.) Tu differs iram, & multa peccata admittas. Ubique vacatur ludo. Ubique; cõuicia iactantur in Deum. Ubique; scelera patrãtur. Opus ergo est iram domini portare. (Donec causam meã iudicet, & faciat iudicium meum) donec tuã causam dominus iudicet. Quæ est ista causa? Tu ais Florentiam in causa esse, vt Italia in discrimẽ veniat. Florentia non induxit copias in Italiã. Tu id nequãquã fecisti Florẽtia: sed potius Italia id fecit. Florentina hæc politia nulli nocuit. Dominus hanc causam iudicabit, & eos, qui malum in Italiam intulerunt. Ipse iudiciũ faciet venturos Barbaros immittens. Immittet pestẽ, & iudicium suum faciet Dominus. (Ne igitur læteris inimica mea.) Hoc primum est verbum, & prius gaudiũ, atq; prius solatiũ, quod nobis hoc manẽ propheta noster nobis tribuit. Veniamus modo ad alterum.

Qui motus
sint contrarij.

¶ (Educat me in lucem, & videbo iustitiam eius) Prolixas quæstiones arduasq; proponunt philosophi isti, dum quærunt, quinam duo motus sint contrarij inuicem, scilicet, quod vel fœminis sit perspicuum. Omnis motus, & initium habet, & finem. Donemus hinc duo esse quæ sint puniceï coloris, alterum eorum fiat album, scito illa sub initium non fuisse contraria, esse tamen in fine. At si alterum esset rubrum, viride alterũ, & cãdorem alterum, alterum verò nigredinẽ subiret, tum in principio, tum in fine, contraria vocitarentur. Sic etiam dũ mouentur duo corpora, alterũ sursum alterum deorsum. motus illi sunt cõtrarij, corporaq; illa in locis sunt cõtrarijs. Itidẽ ostendere tibi volo, bonos ciues malis esse cõtrarios. Atqui alij sunt, qd̄ spectat tãtũ ad finem cõtrarij, quo ad initium attinet non itẽ.

Alij

Alij verò sunt, quod ad vtrumque facit, contrarij. Sunt aliqui qui desiderant bonum spirituale, præterea verò nihil curant. Alij sunt, qui bonum spirituale præsertim optant, sed quo ipsum sustentari queat, temporale etiã affectant, gubernatumq; ciuilẽ bonum cupiunt, & isti duo neutriquam contrarij sunt. Alij sunt quibus cordi sunt præcipuẽ temporale bonum, gloria, opes, potẽtiaq; Florentinæ vr̄bis, sed quò istud bonũ temporale seruetur, in votis est illis etiã spirituale. Equidẽ bonum spirituale optarim, & vti vos illud ante omnia haberetis vellem. Hinc etiam exordiri motum fert animus, tum deinde omnia in huiusce boni gratiam cuperẽ. Aliqui alij quamuis baptizati fuerint, & nomen Christo dederint, & par sit ab ipsis bonum spirituale desyderari, tamen nihil id morãtur, neq; aliud quã diuitias sitiũt, & nisi hac regiminis via ipsis sub manũ opes succedãt, alia praua ratione acquisite vellent, etiam si sub tyrãnidẽ eos redigi hac gratia necesse esset, instar minimorum dæmonum, qui nõ valentes à deo adipisci gloriam illam, quã ab ipso habere cupiebant, dæmoni maximo Lucifero se dedidẽrunt, sperantes vel sic à se illã obtinendam, quãuis naturã minimẽ optarent subiici. Sic etiam aliqui hinc dicũt. Ego vellem illam gloriam, illamq; fœlicitatem, quo meum ipse bonum factum te ctumq; seruarem, & quoniam id ipsum bonum in hac gubernandi ratione habere nequeo, optarim potius tyrãnidem, non quò subdĩ desyderem, sed vt qui instituti mei sunt, curari & promoueri possent. Atq; hoc pacto sunt, qui solũ vellent spirituale bonũ, & qui temporale tantum optarim, & isti & in principio, & in fine sunt contrarij. Sunt etiam, qui temporale ob spirituale & qui è conuerso spirituale ob temporale vellent. Atq; isti per diametru quoq; sunt obiecti, tamen si nõ ita pro-

Applicatio
similis ad va-
rios affectus
qui in re put.
sunt.

Simile decu-
piditate in-
genti.

Kk priẽ,

priè. In summa contra quam debeant agunt, quòd uel
lent spirituale bonum propter istud ciuile & tempo-
rale. Cumque contrarij sint, contrariis lationibus agi-
tantur, contrariis gaudiis, & contrariis mœroribus.
Audi modo.

*Gaudia et tri-
stitia probor-
um & prauo-
rum.*

¶ Hi qui sibi præfixerunt terminū in temporalibus bo-
nis, quique ibi etiam suum habent principium finem-
que, quòd spirituale deficiat, parui pendunt. Contrā au-
tem boni faciunt, qui principium & finem suum in spi-
rituali bono statuerunt, & idcirco contrariis præditi
sunt qualitatibus. Bonorum gaudium immaculatum
est. Nam quòd est absolutius obiectū, hoc est gaudium
absolutius. Atqui boni in Deo lætantur, qui absolutis-
simum est obiectum, gaudium igitur illorū absolutissi-
mum est. Contrā improbi malis lætantur, quòd illis bo-
num apparens est, & ea re nunquam aliquod uerum pu-
rumque gaudium habent. Illis lætantur rebus, quibus
eos lætari non oportebat. Et falsi remanēt instar illius,
cui puluis sulphuratus pro aromatis datur. Aliquis tibi
pro aromatis puluerem hūc dat, & minimè bene facit.
Præterea prauicūm uident uicinos suos uindictam su-
mere, lætantur malo illo, non tamen habent uerū gau-
dium. Quemadmodum & diabolo usu uenit, qui gau-
det pertrahendo ad peccatum hominem: sed tamen
quoniam illum odit ipse dæmon tristitia afficitur, &
non gaudio. In summa cum tribulatio ueniet, non ua-
lebunt hilares esse, ut qui solum temporale ament. Bo-
ni tamen uero gaudio perfundentur. Ecce textus no-
ster asserens. (Educat me in lucem) nimirum Domi-
nus. Ego in præsentia personam hominis probi subeo,
qui ait. (Ne læteris inimica mea.) Nam & si occide-
ro ipse, in lucem me dominus efferet, ego in æternam
requiem cōmigrabo ad uidentas inde tribulationes.

Si

Si autem uixero (uidebo iustitiam eius.) Videbo affe-
ctu iustitiæ diuinæ, & non affectu uiscendi, ærumnas
tuas. Quid tu ages tūc inimica mea, cum in illa requie-
rimus? (Et aspiciet inimica mea) Inimica intuebitur
cum erimus cum Christo, ad te diiudicandum (Et ope-
rietur confusione.) O improbe tu in terra eris tunc. O
improbe si tu id nosse, nempe te separatam in terra
futuram, confusione plenum, non faceres id quod fa-
cis. Inimica mea plena erit confusione, quæ mihi mo-
dò dicit, (Vbi est Dominus Deus tuus?) Tu ais te lo-
qui cum Deo. Nihil hoc est o improbe (Oculi mei ui-
debūt in eam) Oculi mei te aspicient, & dicent. An ex-
cidit tibi, ut ego te docuerim bonum tuum, ut que ipse
illud detrectaris? Oculi ergo meus te uidebit (Et nūc
erit in conculcationem ut lutū platearū) Tunc in con-
culcatione eris ipse, cum dicetur, Ite maledicti in ignē *Matthæ. 25*
æternum. Tu etiam modò in conculcationem diabo-
libis. Hoc ergo est, quod ad spirituale spectat. Audi
modò, quod ad ciuile facit.

¶ Nos non lætamur malis uestris, sed pro uobis Domi-
num oramus. Dicunt adhuc boni ciues (Educat me in
lucem) Cum tempus foelicitatis Florentiæ ueniet, Do-
minus nos in lucem efferet (Et uidebo iustitiam eius)
Animaduertetur enim in prauos. Videbis ipse eos af-
fligi. Dixi tibi, ut eos notares. Illi occidentur, nisi ui-
uendi modum mutarint. Dissipabuntur etiam domus
ipsorum. Dices post à me non tibi prædictum. (Et as-
piciet inimica mea, & operietur confusione quæ di-
cit ad me, Vbi est Dominus Deus tuus?) Idest. Isti,
qui uobis dicunt de uobis esse actum, quicumque illi
erunt confusi remanebunt. (Oculi mei uidebunt in
eam.) Oculi mei uidebunt, uos illos uidebitis. (Nunc
erit in conculcationem, ut lutum platearum.) Nunc,
Kk 2 idest,

id est, citò cōculcabūtur instar luti, quod est in plateis? Et hoc est, quod ad dicta bonorū ciuium attinet. Agorem modò verbis tuis Florentia. Dic tu etiam sic. (Ne lateris inimica mea) nec dicas me concidisse. (Educat me in lucem) Ego gaudio atq; felicitate implebor (Et videbo iustitiā eius) & videbo districtos enses per vniuersam Italiam in prauos volitātes. (Et aspiciet inimica mea, & operietur cōfusione) Italia inimica mea me videbit, & pudebit. Et veniēt sub tuum iugum Florentia, qui in ea sunt. Et nequibunt suam ipsi ferre cōfusione, qui tibi in præsentiā dicunt (Vbi est Dñs Deus tuus? Oculi mei videbunt in eam. Nunc erit in conculcatione, vt lutū platearum.) Florentia tu cernes eos afflictionibus conculcari. Itaq; ne animū desponde. Consolare in x̄rūnis, es nanq; surrectura omnino, ita vt consolanda sis postea. Latere ergo Florentia. Et hæc est altera capitis particula, pergamus ad tertiam modo.

¶ Non creditur hoc (Dies vt ædificentur macerie tuæ, in die illa longè fiet lex. In die illa, & vsq; ad te veniet Assur, & vsq; ad ciuitates munitas &c.) Dies subaudies, veniet, &c. Tertia hæc pars ad literam exponitur duobus modis. Alterum ponit hīc glossa. Et ait hunc textū loqui de Ierusalē, cum abductus in captiuitatem Babylonicam populus, postliminio Ierusalem regressus est. Ierusalem tribulationes tulit, sed postea fuit cōsolata, & visitata à domino. Itaq; ne tu addubitaris, si ipsa etiā afflictēris. Scis autem quādiu non euenerint Ierosolymē ista? Plus septuaginta annis dilata sunt. Et tūc ædificate: sunt macerie, & lex Babylonica propulsata est ab Ierusalem, quòd tali seruitute fuerit exempta. Ego ciuius venturas tibi, tuas felicitates annūtio. O si tandiu tibi illæ essent differendæ. Sed ego aio tibi. Nos qui modo vitalem auram vsurpamus, quique hoc loci adsumus

Sensus literalis.

Prophetia Michæ quā diu non impletæ.

mus, visuri id sumus. Abducti igitur sunt isti ab Ierusalem in captiuitatem Babylonicam, & tulerunt illam septuaginta annos. Et post (in die illa) nempe quando ædificabuntur macerie (Venit Assur) Id est, ex Assur, hoc est, illi qui septuaginta annos inter Assyrios vixerunt, regressi sunt ab ea regione, & venerunt in Israël (Et vsque ad ciuitates munitas.) Hoc est. Ad habitandum in munitis ciuitatibus. Et à ciuitatibus munitis vsque ad flumen) hoc est. Venerunt vsque ad Iordanem, qui in confinio erat terræ promissionis, quem ipsum antea populus traiecerat. (Et ad mare de mari) Venerunt à mari rubro, vsque ad mare mortuum. (Et ad montem de monte) Et à monte Mediæ & Persidis, venerunt vsque in montem Sion. (Et terra erit in desolationem propter habitatores suos.) Terra illa Chaldæorum in desolationem data est propter peccata habitantium in ea. Iuxta alteram expositionem agitur in his verbis de diebus tribulationis Ierusalem à Sennacherib illata, qui venit in Ierusalem ciuitates munitas circa illam fitas vastans, &c. Sub Ezechia Rege filio Achaz regis iniqui. Et fuit humi proiecta lex Dei. Ipse enim fecit idola adorari. Atque hanc expositionē tangit hic Nicolaus Lyranus. Quid nunc ego in hunc textum tibi dicam Florentia? Age incipiamus ordine præpostero adaptare tibi expositiones istas. Hoc est. Incipiamus Florentiæ verbis agere, & exordiamur à temporali, tamen si supra ab spirituali auspiciati semper fuerimus, & videbis verum fore, quod tibi dicam. ¶ (Dies vt ædificentur macerie) Florentia dies veniūt imò venerunt, quibus tuæ macerie ædificabūtur, muri que tui interrupti instaurabuntur. Bona tua viuendi ratio, quæ iam inchoata est, signū est bonā viuendi rationem dissipatam prius, in te instaurandam, recōcinnandamq;

Alter sensus literalis.

4. Reg. 18.
 & 2. Paral.
 32. Esaiæ.
 36. Ecclesi.
 48.

Kk 3 damq;

damque. (In die illa longè fiet lex.) Sub illud tempus longe distabit lex. At tu dices par esse, vt e contrario coningeret. Vita siquidem bona instauranda est, quæ erat dissipata. Lex ergo oporteret, vt prope non longè esset. Respondeo tibi textum rectè dicere, & hanc esse virtutem. Tu cernis, postquam bonam vitam agere boni inchoarunt, legem Dei, quod ad prauos facit ab eisdem prauis longe abfuisse. Et ita contextus hic intelligitur, quod ad improbos attinet. Aspice, vt illi legem Dei respuant, imò contra vt pleni sint sceleribus. Derectant insuper leges bonas quas sanciri par foret. Tu illas noluiti. Et tuis cautionibus leges bonas destruxisti. Omnia vastitati patuerunt. Aspice vt per totam urbem ludatur. Tu bene agere auspicata es, & quatuor ab hinc mensibus peior, quàm in initio eras, facta es. Sic scribæ & Pharisei fecerunt, qui prius bene facere adorti sunt, & improbi deinceps euaserunt, & Christi persecutores. Et ideo quemadmodum illis contigit, sic & tibi vsu veniet. Lex igitur Dei longè abscessit (in die illa vsque ad te veniet Assur.) Veniet tribulatio, venient copiæ, & Barbari à Deo missi. Assur interpretatur dirigens. Quod innuit per Barbaros dirigendos esse homines in viam Dei, extra quam sunt. (& vsque ad ciuitates munitas) Venient Barbari vsque ad ciuitates munitas. Italia cura muros tuos muniendos constabiliendosque. Fac singulo cuique foramini, bombardæ sint appositæ. Nihil, aio tibi, proderunt, nullo negotio comprehendentur. (Et à ciuitatibus munitis vsque ad flumen) subaudis, venient. Ad flumen sunt isti Barbari venturi. Flumen hoc erit Tyberis vt in Israël erat Iordanis. Ita etiam vsque ad flumen isti venient, vt apud illos vsque ad flumen venerunt illi. Et illi qui intra ipsum Tyberim, nempe Romæ, alios neci dederunt.

Mire respondit postea res ipsa.

dederunt, illi, inquam, ipsi necandi sunt. Hæc prior est expositio. Altera est, te ò Florentina ciuitas, post quã tribulata fueris, procedente tempore surrecturam. (Dies vt ædificentur maceriæ.) Erunt tunc dies, quibus tuæ maceriæ ædificentur (in die illa longè fiet lex.) Id est. Illis, qui tibi nunc ferre legem volunt, tu olim legem feres. (& in die illa, & vsq; ad te veniet Assur) id est ex te reuident. (Et vsq; ad ciuitates munitas, & à ciuitatibus munitis vsq; ad flumen) reuident te ciuitatem munitam, & omni bonorum genere ædificatã. Et venient vsq; ad flumen visendi tui gratia, vsque ad flumen, inquam, Arnum. (Et ad mare de mari, & ad montem de monte. Et terra erit in desolationem, propter habitatores suos, & propter fructum cogitationum eorum.) Sub hoc ipsum tẽpus terra erit in desolationem, propter incolarum suorum scelera, & ob fructum malarum suarum cogitationum. Sub hoc ipsum tẽpus Italia multifariam affligetur. Et tu incipies efflorescere, vt aliàs dixi tibi. Cum enses per Italiam volitare ceperint, tunc ipsa florere incipies. Agedum pergamus præterea ad aliam expositionem. ¶ Nos modò ad bonum spirituale contẽdimus. (Dies vt ædificentur maceriæ tuæ.) Dies iam appetunt, quibus spirituale tuum bonum incipiet. (In die illa longè fiet lex.) Tẽpore illo longè dissidebit lex, in longinquumq; proiecta erit. Atq; faciet charitatis lex, vt vnusquisq; e charitate polleat. (In die illa, & vsq; ad te veniet Assur.) Veniet ad te Assur. Venient Turcæ vsque ad te, Florentia, Venient inuisendi tui causa. Venient, vt baptismum suscipiant. (Et vsque ad ciuitates munitas) Et venient vsque ad ciuitates munitas, quæ templa sancta erunt, vbi concionibus vacabunt sancti sacerdotes, qui non expendent Christi rem in coemendis

Fluuius est ipsam Florentiam alluens

alendis que canibus, & mulabus, neque in fastus ostentationibus. Ciuitates munitæ erunt etiã bona monachorum instituta. (Et à ciuitatibus munitis vsq; ad flumẽ) venient à ciuitatibus munitis ad flumẽ vsque. Hoc est, Qui conuersi erunt à sanctis sacerdotibus, atque monachis venient ad baptisimi, pœnitentiæque fluentia. (Et ad mare de mari) Venient ad mare de mari. Duo sunt maria. Alterum afflictionum bonorum, alterum ærũnarum improborum. Exhibunt de mari huius mundi, & de mari improborũ, & venient ad bonorum mare. Et satius ducent ob Christum oppetere, quàm propter mundum affligi. (Et ad montem de monte.) Venient ab vno monte in alium montem. Proficiscentur à superbix monte, & venient ad orationis, fidei, pœnitentiæque montem. (Et terra erit in desolationem, propter habitatores suos, & propter fructũ cogitationum eorũ.) Destruetur homines profligatæ vitæ, atq; terreni, propter sua flagitia, & prauos cogitatus. Tu id neutiquam credis. Audi modò verbum vnicum. ¶ Ipsi rident. Quantum tamen credis tu fuisse derisum, hunc prophetam? Ipse adhuc simplicius me loquebatur. Historiam tibi narrare fert animus, si prius tamen verbum tibi dixerò. Tu obmurmuras, sentio. O monache, literæ deprehensæ sunt. Scis tu quid fieri opus esset? Opus esset antequã quicquã loquereris, vt ipsas videres. Ego ita hausi hisce auribus. Et mihi ipsæ allatæ sunt. Ipse vidi. Bene sanè. Et quid tibi videretur? Videntur mihi omnia tuta atque secunda esse, & debere omnem Florentinum hominem lætari valde, nisi hostis ille suæ patriæ sit. Debes igitur te illi, qui id fecit, obnoxium iudicare, atq; ducere. Regrediamur nũc ad Prophetam. O monache tu horribiliter concionaris. Scripturæ tenor iste est. Et propheta noster, aliàs bona,

Duo maria.

Digressio.

Michea
Amos.

na, aliàs mala intonat. Deus huius scripturæ est autor, Memini me in Archiepiscopi Antonini chronico legisse, in quadam Gallix vrbe, quæ ab Hunnis obsidebatur, & postea fuit periculo defuncta, viguisse Arianorum hæresin, qui asseriebant personas diuinas esse in æquales. Erat tunc ibi episcopus quidã vir sanctus, ob cuius merita visæ sunt cælo tres chrystallinæ guttæ delabentes, easq; esse æquales, quæ æqualitatem diuinarum personarum significabant, & diuinitus in vnũ coierunt. Ciues eas assumpserũt, & in medio crucis cuiusdam miserunt. Et vniuersi egroti virtute illarum sospitabantur, fidemq; rei omnes adhibebãt. Omnes præterea boni videbant guttas illas albas, improbi verò nigras. Ita & hîc vsu venit. Si nos diuina dicimus, neque improbis vera apparent, ab illis est defectus, vt Augustini sententia altipulatur, dicentis, Palato non sano panem amarum esse, cum sit tamen ille suapte natura dulcis. Praui vos obloquimini. Ait seruator noster de Iudæis, cui autẽ similem estimabo generationẽ istam? Cecinimus vobis, & non saltastis. Lametauimus vobis & non planxistis. Venit Ioãnes Baptista pœnitentiam prædicaturus, & pœnitentiã in deserto agebat, & vos audire illũ renuistis. Venit Dei filius, qui versatur inter peccatores, & cum illis edit, & illum persequimini. Sic tu facis Florentia. Si ego dulciter concionor, displicet tibi. Si acriter inuehor, & ærũnas è suggesto in clamo, non placet. Tu obstrepis, & quotidie mutaris. Ego nequãquam mutor. Fixus permaneo, & adstruo omnino euentura, quæ tibi dixi. Et tam est certũ illa vêtura, quã me hoc loci esse. Aiebat Paulus apostolus. Ego à Iesu Christo euangeliũ accepi. Et multi in ipsum conabantur calũnias intendere, dicentes ab ipso non susceptum euangeliũ, eo modo, quo alij susceperant apostoli. Ipse

Miraculũ in
confirmatio-
nem fidei san-
ctæ trinita-
tis ex Anto.
2. p. Histori.

Simile.

Matth. 11.
Luca. 7.Auditores
aliqui simi-
les Iudæis.

Gala. 1.

Kk s respondet,

respondet, & ait. Ego à Christo illud accepi. Sed abij
ad Petrum, vt ab illo testimonium acciperem, atque
adeò ab aliis apostolis, & cum ipsis illud contuli. Et in-
uento id ipsum, quod ego habebam, & ideo nihil hæsi-
to. Ita & ego tibi dico, certò à me sciri quod tibi dixi,
neque possem adduci, vt contrarium vnquã dicerem,
aut istud ipsum nõ crederem. Ego ad lumen naturale
istud retuli, ad lumen fidei, ad scripturas sacras. Nihil,
quod obstaret, inueni, sed omnia vnum atque idem lu-
men sunt. Scripturæ vniuersæ atq; euangelia omnia,
illi, quod tibi dico, consentiunt. Sic etiã hæc doctrina tri-
bulationẽ excitat, vt illa apostolorũ & prophetarum
excitabat, & omnia tamen adimplẽtur. Omnes, aut fe-
rè omes prophete, atq; apostoli interfecti sunt. Et ideo
nimirũ, si & nos contradictionẽ patiamur. Tu murmu-
ras cùm tribulatio venit. Num ego tibi ipsi non dixi
prius, iuxta bene, secusve abs te gesta, flagellum passu-
ram, Florentia? Scilicet nihil egesti mali. Cernis vbiq;
ludo dari operam, & omnibus in omnia vitia per te li-
cere deuolui. Et ideo si tribulatio aduenit ne id mire-
ris. Ordine suo vt ego tibi dixi, res succedunt. Adde,
quod hæc opera ad homines foeminasq; spirituales re-
tuli, & inuenio omnes, qui vel aliquẽ gustum spiritus
habent ipsis ad stipulari, quæ ego tibi dico. Et ea re ego
haud mutator, imo ipsa confirmo. Ego improbis nullã fi-
dem adhibeo, quòd sciã scelerosis sua arcana Deũ non
patefacere, sed bonis. Sub hæc te profecto nequãquam
par est credere, me ignorare quale, quantumq; geram
ipse negotium, cuiusq; periculi. Ego tibi assero Domi-
num ipsum id dixisse, quod tibi ego prænũtiaui. Et id-
circo nihil extimesco. Crede mihi, sat ego scirem furo-
rem hunc euadere. Video me hinc esse, ceu pro signo fa-
gittis exposito. Sed potius duco vitæ iacturam facere,
quã

Quis lapis ly-
dus doctri-
nae Hierony.

Mos Dei in re-
uelandis ar-
canis.

quã mēdaciũ dicere. Fide tamen Deo, & ipse te factũ
rectũ curabit. Audi modò. Volo enim narrare tibi, vt
Deus olim quosdã seruos suos eruerit, vt illi confidas.
¶ Filijne timeatis. Est siquidẽ hoc opus Dei. O pater,
quid si te fato fungi contingat? Ne vel sic addubitetis.
Deus enim nõ derelinquit opus suũ. Sit tibi hic murus
aheneus, opus Dei esse istud, & nihil formides. Moy-
ses vita functus est, & ingressus est tamẽ populus in re-
promissam terram. Non dico, me ita nunc è viuis mi-
graturum. Deus huius rei arbitrium habet. Equidem
nonnũquam mea peccata expaueo. Ad hoc tamen ha-
bemus Deum, qui nobis, quæ sua est misericordia, no-
stra peccata donabit. Quòd si nostram consolationem
amissimus, Deus nobis illam restituet. Crede mihi ele-
cti Dei perire nequeunt, quicquid eueniat. Dominus
illos non sinet interire. Agedum veniamus ad ereptio-
nem, quã tibi narrare volo.

¶ Auriliæ vrbs Galliæ episcopatũ gerebat D. Annia-
nus, & ciuitatẽ obsidebant Huni sub Attila duce, & ha-
bebant arietes, & reliquas machinas ad impugnationẽ
vrbs comparatas. Diuus Annianus cum credente eidẽ
populo, muros perambulabat pompã solennem peragẽs,
& litaniã omnes concinebant, orationibusq; auxiliũ
diuinum sibi emendicabant cælitus immittendum. Sa-
cerdos quispiam, qui foris erat in castris inimicorum,
vidit illos, & dicebat. Papè, quã isti sunt stulti. Ad
eundem modum nos fecimus in ea vrbe, vbi ego dege-
bam, incassum tamen. Scis tu, quãnam orationes for-
tassis fuerunt, quas ille sacerdos effuderat? Illæ planè,
quas funderent aliqui ex his qui sunt Florentiæ. Des-
cenderunt Hunni ad configendum cum his, qui ab
vrbe erant. Concurrit totus populus ad templum, &
Diuus Annianus super muros remansit, sensitque præ-
sidium

Vincẽ. li. 20
c. 13. ex Si-
gisberto. &
Hugone Flo-
riacensi. &
post hos. D.
Anto. 2. p.
hist. t. 11. c.
8. §. 6.

Admirãdũ
fidei exẽplũ.

fidium diuinum, quod sancti sentiunt, cum exauditi sunt. Et dixit. Ne vos ipsos dedatis. Expuitque contra inimicos, & facta est ingens pluuia quatuor diebus, ita vt Hunni nocere illis non possent. Deinde exiit foras Annianus, & dixit Atilæ. Ego sum legatus populi, quem tibi commendo. Ipse respōdit, facesse hinc. Ne mihi negotium exhibeas. Et constrinxit terram. Igitur altera pars sese dedit, hoc est, improbi sese Atilæ dederunt, salute ac sospitate corporum pacta. Attende quid Deus faciat in gratiam confidentium ei. Credidisti Annianū despondisse animum? Omnibus dixit. Fixi permanete, nec vos dederitis. Hunni iam intra urbem erant, & vbiq; prædam agentes & res in currus referunt conuasantes. Haud longè à se inuicem distabant Romanorum, & Gotthorum acies. Torfamundus Gotthorum exercitum, Romanorum verò, Aethius ductabat, quæ duæ nationes inimicitias aduersus Hūnos gerebant. Arreptus est in spiritu Annianus, & apparuit militi, & dixit illi. Dicitō seruo meo Aethio, vt hodie veniat. Potietur quippe victoria. Iste ad hūc modum dixit, vt venirēt duces isti, virtute diuina freti. Illi candidè adhibuerunt fidē, & venerunt, & inceperunt Hūnos contrucidare. Omnes illi, qui non crediderūt diuo Anniano, interfecti sunt, vel capti, & reliqui omnes erepti sunt, adeò, vt ne vnus quidem è suis ab Anniano desideratus sit, nempe ex illis, qui ei fidem arrogarūt. Itaq; fili mi fortis persta, & Deo confide. Etenim cum exarserit in breui ira eius, beati omnes qui cōfidunt in eo, qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

*Incredulitas
punita.*

Homilia. 21. habita natali bea-

tæ virginis. 6. idus Septembris anno.

1496. super Michæam.

*Pasce populum tuum in virga tua, gregem hereditatis tuæ,
habitantes solos in saltu. Michææ. 7.*

LONGE maxima est differentia, dilectissimi in Christo Iesu, inter morales virtutes humano studio partas, ac infusas. Humanitas acquisitæ ordinantur in politiam terrenam, etiam si sine gratia sint. Infusæ ordinantur in politiam æternam, atque beatitudinem, & comitantur gratiam. Virtutes morales acquisitæ faciunt, vt is, qui illis pollet, quodam ipsarum habitu, quo præditus est, operetur, suntque illi ceu naturales, & id ei præstant, vt cū facilitate operetur. Morales autem infusæ non item. Sub initium infusionis ipsarū, quæ per Deum fit in animam aliquam, ipsa bene operandi habitum adhuc non sibi ipsi peperit, & ideo ægrè operatur. Intuere, vt peccator cui Deus gratiam suam infundit cū primū conuertitur, difficile operetur, quòd habitū sibi nequiquā pararit. Imò retinet adhuc contrarios habitus. Verbi gratia. In religione christiana sunt tria hominum genera virtutibus moralibus diuinitus inditis præditorum. tyrones, prouecti, absoluti. Primi, quòd habitu bene agendi adhuc vacent, patiuntur obluetationem, aliqui à carne, aliqui à mundo, aliqui aliunde. Qui prouecti sunt in virtute rebellionem etiam sentiunt, non tamen tantam, quantam qui tyrociniū agunt, vt qui tandem in nonnullam virtutis perfectionem promoti sint.

*Differentia
virtutū in se.*

*Triagenera
proborum.*

Et

Et non tantam patiuntur difficultatem, quantam sub ipsa initia. Perfecti illi sunt, qui citra egritudinem operantur, ut qui habitum iam quendam sibi parauerint recte christianam vitam agendi. Cum itaque propheta Michæas populo suo arunas prænuñtiauero, nos etiã matutinis proximis idem fecerimus populo nostro.

Cumque addubitarem, num hi, qui tribus hisce generibus hominum complectuntur, nempe incipientes, proficientes, & aliqui etiam de consummatis, cõurbati forent, heri de mane concionem habuimus consolatoriã, qua tum pertraheremus, tum animarem tyrunculos ad bonum, & proficietes etiã solidarem, atque perfectos. Diximus superiori concione nõ debere lætari inimicos nostros, nostro casu, quippe Deus nos erecturus est, & denique nos adiuturus, & victoria potiemur, atque coronã obtinebimus. Sed quoniam nihilo fecius feriat non sumus à prælio, imò in prælium contendimus, & qui in prælium egrediuntur opus est, ut escas, quibus uiuant ferendas curēt, ideo hoc manẽ ait propheta noster. (Pascere populum tuũ in uirga tua) Domine pascere in uirga tua populũ tuum. Ciba eum, & pascua illi præbe. Ad hoc uerbum de pascuis istis, immorari libet hoc mane. Et uidebimus Dominum nobis esse daturum pascua quãdam, & ad prælium nos focillaturum firmaturumque. Idque inueniemus, typum quendam enarrantes, ex scripturis, quæ bona sunt pascua. Sunt enim iam plures dies, ex quo nullam scripturę figuram explicauimus, attendite modo.

¶ (Pascere populum tuũ) Domine populũ tuum pascere. Inter alia scripturæ pascua, historiam illam, hoc mane desumemus, quæ habetur in. 3. & 4. capite libri Iudicum. Quæ sic habet. Cum filij Israël Dominum offenderent, ipse illos Egloni regi Moabitarum in ditionem dedit

Epilogus superioris concionis.

Literas figuræ 3. & 4. c. Iudicum.

dedit, cui seruiuerunt decem & octo annos. Conuersi deinceps ad Dominum, exclamauerunt, & erepti sunt per Aod, quem Deus eorum assertorem exuscitauit, & trucidauit Regem Eglonem. Erat Aod iste cum primis acer, fortisque, & sinistra iuxta, atque dextra, urebatur, & ideo ambi dextri nomẽ tulit. Post hæc in manus Philistæorum incurrerunt, & per Samgar liberati sunt. Cumque rursus peccassent, Deus illos in manus Iabin regis Chanæorum tradidit, qui in ciuitate Asor regnabat, qui viginti annis actis à morte Aod eosdem oppressit. Habebat Rex iste Iabin ducem quempiam nomine Sisaram, qui tenebat exercitũ in loco, cui uocabulum erat, Haroseth. Et habebat nongentos currus falcatos ad præliandum comparatos. Cum igitur iste tẽpus aliquod subiugatos habuisset filios Israël, ob eorum scelera, exclamarunt illi ad Dominum, ut ipse intelliges, & post viginti annos asserti sunt. Videtis igitur ob peccata immitti à Deo bella, & propter poenitentiam immitti ereptionem. Enim uero si improbi homines, & prauiciues Florentiæ, & Italia oculos haberent, uiderent à Deo esse hæc bella, & ensem, rerũ caritatem, pestilentiamque immitti. Et dicerent. O Domine, quid tu ista mala inferis? Profectò ob nihil aliud, quam ob peccata. Et sic ad frugẽ se meliorem recipeant. Aspice. Diluuium propter peccata uenit. Sodomæ ob flagitia conflagrarunt. Aegypto plagæ ob scelera sunt illatæ. Peruagare librũ hunc iudicum, & cernes ingruisse bella, & arunas inflictas esse propter peccata. Lege Esaian, & reliquos prophetas, & bella Chaldæorũ, & Assyriorum, & uidebis prophetas nullã aliã causam signantes, quã peccata ipsa. Et quãdo calamitate afflictus atque oppressus sua peccata deflebat populus Deus eripiebat eũ. Et ideo Italia puppis, proraque nõ est in

Peccata causa arunarum poenitentia ereptionis.

in allegendis ad bella cohortibus, & militibus armatis. Hoc est foliis & non radicibus mali mederi. Medicus nihil facit, si infirmitatis radicem non inuenit. Florentia, tu nihil facies, si iustitiam non colueris, si bonas leges non sanxeris actum est de te. Omnia in diuersum cadent. Nolim tamen assertum per hanc te non potituram prænūtiato tibi bono. Sine his tamen actum agis. Ait Esaias. 26. cap. Iustitiam nō fecimus in terra, ideo non ceciderunt habitatores terræ. Viuent mortui, interfecti mei resurgent. Repone alta mēte verba hęc: Si id, quod tibi ego dixi, faceres, bene ageres, sed tu omnia detrectasti. Tu intus, extraque prauos habes. Tu noluisti in ipsos animaduertere. Pravi ipsi erunt, qui de te pœnas sument. Nota hoc, quod eò tibi dixerim, vt intelligas peccata esse, quæ malum inducant. Si ne me modò tantisper quieti indulgere.

¶ Desierunt filij Israël, qui subiecti erant Regi Iabim, vt superius tibi dixi. Et Deus illos eruit. Erat apud illos ea tēpestas quædam fœmina, Deborah nomen fuit, quæ vates erat, vxorque Lapidoth, in monte Ephraim iuxta Bethel degens, sedebatque subtus palmam. Et si quid inter filios Israël cōtrouersum erat, ad illam, ceu ad disceptatricem omnis generis litium, contēdebant. Et iudicabat populum, atque respondebat, hoc atque illud est oraculum Dei. Intuere huc sapiens. Populus Dei arbitrio fœminę cuiuspiā subdebatur. Ait hoc loco scholiū prophetiam sexti non dari, sed puritati cordis. Vnde legimus in testamento etiam nouo prophetiæ spiritu inclaruisse Philippi filias. Deus vaticinia dat, quibus ipsi dare complacitum est, maribus & fœminis, nobiles & ignobiles. Et ideo ait Paulus, prophetias nolite spernere. Quamobrem si sapientes composes essent intellectus, haud illa, quæ faciūt, patrarēt.

Sed

Sed eorum sapientia, stulta sapientia est. Quid tu prophetias despicias? Principiò Deo non est impossibile prophetas legare, imò decet ipsum. Ex parte etiam recipientis nequâquam est impossibile. Sat enim est ad hoc non nihil quietis. Balaan fuit prauus, præditus fuit tamen prophetiæ dono. Quis tu nosti hanc prophetiam non esse? Stultus es, qui ea impugnes, quæ non noris. Et ideo subiunxit Paulus, & dicit. Omnia probate, quod bonum est tenete. Hoc est, prophetias etiã probate. Igitur mulier hęc Debora accersiuit Barac filiū Abinoem de domo Nephtali. Et dixit illi. Dominus Deus tuus iubet te ire in mōtem Thabor, & ducere te cum decem millia bellatorum è tribu Nephtali & Zabulon. Et ego (inquit ipse) in manus tuas tradā Sisaram Archistrategum exercitus regis Iabin, & vniuersas illius copias, & adducam in torrentem Cison in tuū ipsius arbitrium dedens. Non dixit Barac, illa mulier est, sed credidit, & candidè profectus est. Et etiam si illud falsum esset, si in veritate, & rectitudine, atque cādore animi aggressus illud ipsum esset, Deus omnino illi opem tulisset. Ipse igitur respōdit dixiq;. Ego ibo si tamen mecum & ipsa ire volueris, aliò qui non ibo. Id propterea dixit, quia volebat illam iuxta se consilij gratia habere. Respondit Debora. Ego tecū ibo, sed victoria tibi non feretur accepta. Et Sisara tradetur in manus cuiusdam fœminæ. Et dixit verum. Nam Sisara, vt videbis, ab Iahele vxore Haber Cinæi fuit postea extinctus. Petiueruntq; Barac, & Debora cum decem millibus pugnatorum montem Thabor. Quo comperto Sisara aduēnit cum exercitu in torrentem Cison. Dixitque mulier ad Barac, Surge, hic nāq; dies est, quo in manus tuas Sisaram Deus tradidit. Perge, age, Deus enim te ducit. Perrexit Barac, & de-

L I scendit

Actorū. 21

1. Thessa. 5.

scendit in montem contra Sisaram, & Deus incepit per terrefacere corda exercitus nongenorum curruum Sisare, & terga vertere coeperunt. Sisara desiliit curru, & pedestrem fugam iniit, donec venit ad tabernaculum Iahel vxoris Haber in valle Sennim tendentis. Haber hic cognatus erat Moyfi, & amicus regis Iabin. Mulier itaq; ista obuiam illi processit, & dixit. Concede huc nempe sub papilionem, ne timeas. Quod tantundem fuit, ac si diceret. Tu dux es ab Iabin rege, & vir meus amicus ipsius est. Ego te eripiam. Dicit Albertus hanc foeminam imposuisse Sisara. Et aiunt doctores istam non peccasse, credoq; ita habere. Deus quippe iam per suum prophetam praedixerat illud esse bellum iustum, & posse illos occidi. Potest enim sic fieri. Successit papilioni Sisara, & ait mulieri. Da mihi paulillum aquae ut bibam, sitio namq; oppidò. Ipsa religauit illi os vtrius lacte distenti, & potauit eum, pallioque ipsum protexit. Et deinceps arrepto clauo quooppiam, ipsumq; per tempora illius malleo transfadigens, caput ipsius nec opinantis terrae confixit. Sicq; animam exhalauit. Transibat Barac Sisaram vestigans. Hæc obuiam illi occurrit, dixitq;. Veni, ego enim ostendam tibi hominem quem tu quaeris. Et sic illum ei ostedit fato iam functum. Et hoc pacto finis impositus est praelio. Et erepti sunt filij Israëli è manibus Iabin regis Chanaanorum. Accedamus modò ad Allegoriam.

¶ Tot exemplis ob oculos vobis positis par erat vos condoceri. Sumus & nos in praelio, & configere cum hoste volumus, & prorsus vincere. Primum in hoc nostro bello spectemus finem, & id quod facere destinauimus. Nos rem quandam molimur, quoddamq; opus, quod in totum orbem narrabitur. Non nos: sed virtus dei pro nos id molitur. At quò id melius capias, sic habe.

Aiunt

Aiunt isti philosophi motum speciem vsurpare à termino. Dixi tibi cōcione superiori, cum duo calida ab eodem proficiscuntur loco, alterumq; euadit candidum, alterum atrum, duos istos motus esse contrarios ex fine terminoq; atq; ita motum à termino nuncupari. Quare etiam dicit philosophus, vnumquodq; à fine suo appellationem ferre, id est, & cognosci ex illo, & vocabulum inde sortiri. Ecce exempli gratia homo appellatur rationalis à ratione, quæ finis est omnium potentiarum eius. Actiones etiam à fine vocitantur. Ieiunas tu sanitatis causa. Hæc actio non vocatur moralis, sed medicinalis. Alius ieiunium trahit ad corpus macerandum, & hæc actio vocatur moralis ob finem, in quem dirigitur. Alius ieiunium seruat ex voto, & hæc est latriæ actio. Ieiunat enim, quò Deo soluat debitum, quod non facit, quisquis idem facit aliorum. Etiam si is ipse illud non faceret, nisi illud votum nuncupasset. Tu eleemosynam das foeminae cuiuspiam ob fornicationem, non dicitur illa eleemosyna. Ecce igitur vides operationes esse nuncupandas à fine. Nos praeliatur, & conflictus noster aliquò spectat. Ait Paulus in omnibus glorificate Deum. Primum igitur finis noster nostriq; praelij, est ut gloriam dei quaeramus. Deinceps ut salutem nostram requiramus, fratrumq; nostrorum. Et quoniam ista salus nequit nobis nisi per gratiam contingere, atq; per charitatem aduersus Deum. Gratia autem & charitas citra cordis puritatem non contingit. Iccirco nitimur cordis puritatem habere. At quia hæc non potest haberi ab eo, qui terrenis ducitur, ideo conamur affectum à terrenis extirpare, & simplicitatem introducere. Et quia hæc induci nequit, quod improbis displiceat, nec seruare ipsam voluit, ideo satagimus leges ferre illis, quibus honestè viuatur. Lex quippe propter praeuaricatores facta est, nepe ad animadu-

Ll 2 tendum

Denominatio à fine est.

1. Cor. 10.
1. Corin. 6.

1. Timo. 1.

tendum in eos, qui illam obseruare nolint. Et quia quod ad ecclesiastica attinet, pauci id curant, nec feruntur, nec obseruantur bonæ leges, propterea cum non valeamus sistere torrente istum, idque cernamus in hoc incubimus, ut laici principes bonas istas leges sanciant, & rectam vitam inducant. Et quia tyranno exosa est bona viuendi ratio, anxie curauimus constituere bonum quendam gubernatum, quandamque bonam vitam, quæ bonas leges inducant, quam videtes sacerdotes cultum diuinum augere cogantur. Quas obres cum bene iam hac ratione degatur, consequens est, ut deinceps Deus gratias mittat, opesque augescant. Et si tu Florentia, id, quod tibi ego dixi, fecisses, multis bonis nunc potereris. Vide, ut sub initium, cum res bene gerebantur, omnia prosperè inceperint succedere, sed postea tamen tu renuisti eas res peragere, nec voluisti bene viuere, ideoque deterius in dies res succedunt. Scopus igitur nostri conflictus est honor Dei, & animarum salus. Et quia hoc citra bonum gubernatum fieri nequit, idcirco nos status satagimus, non quod ipsum ambiamus, ut tu dicis, sed ut munimen quoddam, & quasi murum bono huic spirituali, quod inducere cordi est, apponamus. Ecce Deus caelos, elementa, & omnia, quæ vniuersi orbis huius sunt, in gratiam animæ condidit. Hic est finis. Tibi parua hæc res apparet, ut qui eam non videas, quippe quæ spiritualis sit. Ecce ergo quid in causa sit, quam obrem mirari non debeas, si nos tantum laboramus, ut ad hoc spirituale perueniamus bonum. Spiritualem vitam ducere, res est inter cunctas, quæ in mundo sunt, vel preciosissima. Et ideo illius gratia præliamur, illius gratia defudamus, hic noster finis est, & ex hoc nomen te indere nostris actionibus conuenit. Nos in hac ciuitate optimum gubernatum induci auemus, & faciemus id prorsus

*Finis creatio
nis orbis.*

*Finis operum
nostrorum.*

sus, nec tamen sine malo eorum, qui oblectati erunt. Sancietur etiam leges strictiores illis, quas ego tibi dixi. Cum iam semel alapam acceperis, tunc bonorum temporalium gloriam assequeris. Aio ergo vnumquodque a *Negotium Christiani quale.* fine denominari. Dicis tu seruum Dei non esse implicandum seculo. Intuere in finem. Verum quidem est, non oporteret illum sic implicari, ut bona seculi, adipiscatur, sed cum seculum, ipsum spirituale bonum depopulatur, quod pro scopo illi est, qui Deum affectatur, debet videlicet seculi rebus implicari. Hoc ergo opus nostrum est, & huius gratia belligeramus, ut tibi ostendi. Videamus modò, qui sint aduersarij nostri.

¶ At dices tu me velle modò id genus rebus implicari. Ego nolo aliis iam vacare admonitionibus, quibus in memoriam tibi reducã, hoc atque illo modo res oportere à te geri. Nolo, si Deus mihi non mutarit cor, idque quia tu non vis bona agere, quæ è re tua sunt. Orationibus quidem hac causa implicabor, & ea etiam ratione, qua statim dicam tibi. Opus quippe est tibi fuste, tanquam a fino. Faciemus hanc rem omnino & in vniuersum orbem narrabitur. O monache, multi sunt tibi aduersarij. Audi nunc ut illi sunt congregati. Dicunt isti philosophi cum plura varia ratione in vnum finem ordinata sunt, opus illis esse re aliqua, quæ illa ducat. Lapidem, quod eadem ratione omnes in centrum feruntur, humano ductu non egent, quippe qui à grauitatis forma, qua sunt præditi, præducantur. Homines autem, qui tamen libero arbitrio, tum voluntate pollent, variis viis vadunt, & idcirco egent re aliqua: quæ per viam rectam in foelicitatem eos perducatur. Scito præterea præstantissimum beneficium Dei esse ad bene viuendum & finem vltimum assequendum cum bonum quoddam caput tribuit Deus ipse hominibus, & contra illud ex-

Necessitas boni principii.

Isb. 34. tremū esse malum, si caput eis improbum det. Qui regnare facit hominē hypocritā, propter peccata populi, ait scriptura, id est ob populi peccata finit Deus hypocritam regnare caputq; prauū. In initio cū populus probus erat, Deus bona dabat capita. Ecce in historia nostra populo Israel, vt qui ad deū cōfugerit, & veritati studuerit, datū fuit bonū caput, vt text^o libri, Iudicū habet. Datus illis fuit Aod, cuius nomē interpretatur cōfites. Et innuit bonos illos qui Deū fatebātur, & laude diuina erant pleni. Erat itaq; Aod iste ambidexter, hoc est iuxtā sinistra atq; dextra vtēs, & signat primos illos, qui ecclesię capita erant, nihil habuisse è sinistra terrenarū rerū, sed spiritualia tātū amauisse. Mortuus est Aod hoc est. Vita functi sunt primitiua illa, atq; ea dē bona capita, illiq; sancti, quibus florebat ecclesia, & è medio ablati sunt hodie vniuersi boni præsides. Cū tu id videris dicito mox succēdere Deum. Iam nulli è sanctis illis Aod adūbratis sunt. Hoc est, primi illi patres nostri satis cōcesserunt. Pupilli facti sumus absq; patre. Constituerūt primi illi patres pulchra ista instituta religiosæ vitæ, & oēs ecclesiæ ceremonias, quæ cum spiritu atque adeo cum charitate copulatæ erāt. Nunc verò quid reliquū est? Remanserunt solæ ceremoniæ, & exteriora ista. At, charitas illa interior, & humilitas abolitę sunt. Venerūt tepidi, qui nihil aliud habent, quam ceremonias. Et quoniam populus penitiora nō cernit, sed ea duntaxat, quæ extra apparēt, reducti sunt cū homines tum populi ad tepidorū consilia. Estis que tandiu sub isto gubernatu innutriti, & sub istis legibus, modisq; tepiditatis, & vsq; adeo sceleribus educati estis, vt liberos etiam vestros ad eūdem modum educaueritis. Est itaq; mortuus Aod id est, bona capita interierunt, & traditus est populus in seruitutem

*Cur Israeli
dati boni præsides.*

*Principes &
antistes ec-
clesiæ primi-
tiua.*

*Mali princi-
pes cuncti si-
gnū iræ Dei.*

*status eccle-
siæ hodie.*

*Mors Aod
quid.*

tutem regis Iabin. Hoc est tepidorum prauorumq; gubernationi. Iabin interpretatur sensus, significantur que homines, qui sequuntur tātum modo sensus, & ea que sub obtutum veniunt, spiritum verò & rectam vitam minimè inquirunt. Ob peccata populi dantur ei improba capita, quæ exteris istis ceremoniis eum laetant. Rex hic, rex erat Chanaam, quod vocabulum interpretatur commutatus, hoc significat populos non perstare fixos in bona vita, sed perpetuò mutari. Vos quotannis cōfitemini noxas vestras, & deinceps in eas dem relabimini, & ludus iste sine fine protrahitur, & ideo estis Chananaei atque cōmutati. Regnat in ciuitate Asor quæ vox interpretatur atrium, hoc est amplitudo, & innuit homines ampliāsse viuendi rationē & terrenis se dedidisse. Fecit itaq; ducē sui exercitus Sifara, quæ dictio sonat gaudij exclusionē. Hoc duce significant primates, q̄ omne gaudiū spiritus à diuinis manās, à se propulsarūt, & tepidis copulati sunt in vnū exercitūq; cū ipsis coierunt. Tepidi libenter p̄ceribus adherescunt, & aiūt protegite nos. Et magnificentia, dñatusq; appellationē corā per assentationē eis arrogāt. Nō dicūt corā verum principibus, sed palpatur poti^o. Habebat Sifara iste Haroscihi, qđ nomē interpretat, neq; semē. Hoc indicat primores secū habere scelerosa societate, lenonū, & scortorū, quæ eis inseruiūt. & semē malū sūt atq; prauū. Iabin ergo iste atq; iste Sifara, sunt capita que domū Israel moderātur. Isti sūt capita spūalis dom^o. Suppetūt tepidis istis nō geni falcati currus, ritu Sifare id est, habet secū dæmones illos, qui è noue choris celo deciderūt, id est, q̄ sunt obfirmati atq; obstinati, sicut illi, atq; in nequitia deplorati, qđ significatur cetero numero, qui p̄fect^o est. Suppetūt illis falcati currus, qđ portēdit alas illis esse extensas

*Iabin quorū
typus*

Vitalaxitas

*Præsides &
principes praui.*

*Nongēti cur-
rus quid.*

LI 4 & quo-

& quoquo versū discurrere. Subditi fuerūt filij Israël viginti annis regi. Idest. populus dedit sese rebus sensibus corporeis obnoxiiis in illis aliqua patrandō contra doctrinam quatuor euangelistarum. Faciunt quippe quaterquinq; viginti. Laxauit habenas libidini, sceleribus omnifariam. Nostrū itaq; p̄lium est aduersus istum Iabin, atq; Sisaram. Idest aduersus tepidos. Et scopus noster est boni spiritualis inductio. Porro quia ipsum induci nequit, nisi ciuile bonum rectē disponat, ideo diximus de bono politico, & de primatibus. Quare tepidis sunt copulati, quōd ipsorū astus, rechnasque palam fecerimus. Et congregati sunt belligerādi gratia aduersum nos nongentis curribus, vt intellexisti. Hoc bellū est. Nunc videamus parūper, quā nā virtute freti tāto exercitui cōfligere velimus. Monache lōgē maximus tolerādus est tibi labor, si hāc rē tāta peruicacia eductā p̄stare, & cōstituere coneris. Tu solus es. Et grādis sudor ferēdus est, etiā si nullam contradictionem passurus vnquā esses. Tu vis per totū mundū lumen hoc diffundere. Tu cū magnatibus bellum geris. Totus tibi orbis aduersatur. Sacerdotes fratres, monachi, oēs dicūt istum, istum profligatū adoriāmur. Agedū quānam ope vis tu vincere? Illa videlicet, quā scriptura cōmemorat. Ponite corda vestra in virtute eius, Idest, in charitate & grā Dei. Intuēre in res istas vniuersi orbis. Quō illæ inferiores sunt loco, hoc sunt cum motui, tūm corruptioni magis obnoxie Cælū altius, & stabilius est reliquis inferiorib⁹ rebus, quod ad substantiam spectat haudquāquā corrūpitur. Angeli sunt stabiliores, qđ nō moueātur, nisi per abusum, atq; improprie vt philosophi aiunt. Vltimus est Deus, q̄ nullo modo mouetur, stabilisq; manēs dat cūcta moueri. Virtus Dei prima est, deinceps est virtus Angeli,

Bella Christiani.

Aduersarij Hiero.

Psalm. 47.

Differentia Dei & ceterarum causarum in agendo.

Angeli, pōst illa qua p̄ditū est cælū, de in ea, qua elementa, pollēt. Virtuti Dei neutiq; opus est alia virtute ad operandum. At reliquæ virtutes egent alia, quā propria virtute ad agendum. Diuina virtus posset, si iuuaret, generare infrā, nempe hīc apud nos triticum sine semine. At neq; cælū, neq; angelus, nec elementa possunt citra hanc peculiare causam inferiorēq; triticum generare. Sic in rebus spiritualibus, Dei virtus in Christum prius descēdit, deinde in beatā virginem, deinceps in angelos, & in beatos, sub hāc in ecclesiæ antistites pōst in reliquos homines. Et adhūc modū tribuit Deus virtutē suā, suāq; gratiā sequestribus atq; intermediis Christo, beata virgine, angelis, bonisq; p̄sidibus, ceu per modū generationis. Etsi clerus bonus esset, ita vt virtutē Dei reciperet, bon⁹ esset vniuersus Christianus populus. Et ipsi, qui Christianā vitā exactē agerēt bonos facerēt Turcas, atq; adeò totum orbem. Et iccirco totius mūdi peccatū acceptū refertur capitib⁹ & p̄sulibus ecclesiæ. Virtus ego Dei est, quę per hęc intermedia influit, & vniuersum mūdum euincit, & spirituale bonū inducit. Porro si hodie sublata sunt hęc intermedia, nequit ratio ipsa generatiōis huiusce cōstare. Nō enim pōt dei virtus per bonos p̄fectos defluere cū nulli sint. Quid ergo agemus? Id solum reliquū est, vt virtuti operā naues, & ad dominū inclames, id petēs; vt hāc virtutē tibi mittat, & dicas. Legem pone mihi domine. Dñe da mihi legē tuam. Ecclesia me deseruit, assumito me tu domine mi. Da mihi tuam vim, qua possim debellare inimicos meos. Da mihi amorem, da mihi charitatem erga te, atque erga proximos. Hęc vis, hic vigor est, quibus victurifumus. Sine me modò quiescere, & videbis id nō alienum esse à textu nostro. Vnde habuit Debora propheta

Gratiam virtutemq; suā quomō Deus diffundit.

Psalm. 118.

Ll 5 tis

B. Virginis figura. tis prophetiam ipsam? A Deo. Quæ erit ergo Debora hæc. Ipsa erit beata illa mater, parens Dei, & mater etiam nostra. Debora interpretatur apis. Apis hæc cōficit mel, & plena est tota dulcedine. Mater hæc nunquam irascitur. Blasphemi sunt in illam iutores isti, at tamen ipsa tota est dulcis, tota mansueta. Dulcis eius anima, dulce corpus, dulcis eius caro, dulcis eius intellectus, plena ipsa tota dulcedinis. Apis illum florē adit, & inde extrahit, quod dulce est ad mellificium. Si mater hæc sancta cum in hoc mundo erat educēbat è floribus mel, hoc est, extraxit ex illis angelorum hierarchiis gratias vniuersas, & mellis fauum edidit. Id est, peperit Christū totum dulcem. Quid fuit in mūdo dulci⁹ Iesu? Mulier hæc erat vxor Lapidoth, quod sonat fulgorem atque splendorem. Hęc est sponsa patris æterni, qui splendor est vniuersi. Mater hæc sancta curam ecclesiæ Florētinx suscepit, quemadmodū Debora curam habebat filiorum Israël decernēs, quæ ex vsu erant populi, & venit in montem Ephraim, quæ vox sonat augmentum. Hic est humilitatis mons, in quem Maria conscendit, quia respexit humilitatē ancillæ suæ. Et erat Debora iuxta Bethel, quæ dictio interpretatur, domus Dei. Mater hęc est inter duos istos Montes. De⁹ est prior mōs. Posterior sunt angeli. Ipsa inter Deū angelosq; media residet, & orbi isti moderatur. Debora sedebat sup istū mōtem Ephraim. i. mater hæc sedet, hoc est quieta est, & trāquilla, nec vnq̄ turbatur. O Maria imparti nobis pusillū illius tuę quietis, imparti nobis pusillū tuę pacis. Dicit etiā hęc prophetidē extitisse sub palma. Maria dicit. Ecce palma crucis mex Ego etiā cū filio meo crucē portauī, portate & vos illā. Dicit quoq; textus hoc loco palmā sub qua erat Debora, hæc atq; hæc apis, vocatā fuisse Deborā, id est

Apis. B. Virgo.

Sponsa Dei patris. B. Virgo.

Palma figura crucis.

id est apē ab ipsius nomine. Quid dulci⁹ cruce ipsa plena est suauitate. Erat hæc prophetis, p̄ quā lumē in populū descēdebat. Hoc signat Mariā in totū mundū opē mittere. Ipsa peccatorū patrona est, & oēs ad eā confugiūt. Accersit hæc prophetis Barac, qđ nomē interpretatur fulgurans, significaturq; ille, q̄ mittit fulgetras, atq; fulmina. Quo exprimiūtur cōcionatores, q̄ sūt vocati. i. illuminati, & missi ad illuminandā ecclesiā suo cuiusq; tēpore. Qui tanq̄ fulgetræ & fulmina deterrēt homines, & tremori sunt omnib⁹ dicētes. Agite pœnitentiā, aduētāt quippe rerū caritas. Agite pœnitentiā, adpropinquat em̄ bellū, aduenit pestilētia. Hęc vobis prædicta sunt, & lumine naturali vos ipsi ea cernitis, atq; rōne. Et qm̄ ecclesiastes à deo legat⁹, fidelis ei sit oportet, simul etiā opus est, vt id qđ intelligit, dicat, & firmus p̄seueret, & à Deo ipso nulla causa discedat. Ideo hic dicit Barac fuisse filiū Abinoē, quod sonat, patris mei fidelitas. Et quoniā charitate debet esse præditus, ideo dicit hīc ipsum esse de domo Nephtalin. Quod nomē interpretat dilatatio mea. Non em̄ odisse debet cōcionator inimicos suos, sed ad quēq; hominū charitatē protendere. Interpretat etiā Nephtalin, cōuertēs eos nēpe homines alios. Et q̄a de hac cōuersione honoratur ab hominib⁹ cōcionator, haud ille honorē suum debet attēdere, sed honorē dei in celū, semp̄ intues. Dicit itaq; hęc mulier Barac. Ausculta, de⁹ te misit aduersus Sifarā. De⁹ tibi imperauit, vt populū istū eruas. Nō op⁹ est (vt de nr̄is loquamur) dicere ego nō credo. Op⁹ est diuina credi. Illa subiūgit. Assume decē millia pugnatorū. Qđ signat decē p̄ceptorū p̄fectionē. i. assume hoēs, q̄ firmi durēt in obseruatione decē præceptorū, quiq; huic operi auxiliū præstēt, q̄ palā veritatē loquūtur, qui in p̄fectione fixi persistunt. Venite ergo, nam ego

Concionatoris figura.

Concionatoris fortitudo.

Concionatoris charitas.

Preceptorū obseruatores.

Nephtali & Zabulon quorum Typus. ego inuito vos. Erant quidam ex his è tribu Nephtali, quæ vox interpretatur longitudo & charitas, utpote, q̄ habere debeant charitatē aduersus fratres suos, quidam è tribu Zabulon, quod interpretat̄ habitaculū, q̄ sit opus, ut fortitudine diuina sint præditi. Dixit hæc, ut in montem Thabor contēderent, quod interpretatur aduentus luminis. Opus est lumen habeat, qui processurus sit ad hoc bellum, & ut in montē orationis cōscendat, vnde veniet lumē, & robur nostrum. Omnis nostra fortitudo in oratione sita est. Barac respondit foemine huic, Si venis mecum, vadā, si nolueris venire mecum, non pergā. Sic nos Mariæ dicimus, quę dictio interpretatur stella maris. Maria ego sine te ire nolo. Tu huius maris es Sydus. Tu nostra es ductrix. Respōdet ipsa. Ego veniam. Attamen victoria haud accepta tibi feretur, sed mihi. Mihi id perplacet. Scio illā orationi simplicium atq; bonorum ferendam acceptam. Ego nulla virtute præditus sum. Ecce ergo hic illi, qui ad conflictum ituri sumus, quique hoc bellum gerimus. Videamus modo quo pacto cum istis commissuri sumus prælium.

Societas beate virginis querenda.

¶ A nobis palma stabit. Ne dubitetis. Bonus nobis est dux. Vos extimescitis. O pater sunt tot prauī cū Florētię, tū extra q̄ instar Demoniorū sunt. Oēs aduersus rē hāc pugnāt. Impugnāt illā primores, & vndiq; ensis videtur. Ne addubitetis filij. Robur nostrū longe maius est, q̄ illorum, & quod spectat ad intensionem, & quod ad extensionem attinet. Hoc est vis nostra suapte natura maior est, atq; validior illa, qua illi pollent. Ecce, supponis tu aquam igni, ut ab eo calefiat. Si ignis ille magnus sit, vis eius præstantior est, quod ad intensionem facit frigiditate aquæ, & ideo ipsam calefacit, quod sit potentior vis. Porro quod ad extensionem facit,

facit, sic habet. Cū aqua illa calida admiscetur alteri aquæ, diffunditur ipsius calor, & vis eius in illam alteram aquam. Ignis etiā potiore vi præstat, quod pertinet ad intensionē, & extensionem, quāto maiorē ille materiam, atq; solidiorē nanciscitur. verbi gr̄a. Ignis in ligno querno, intensior est atq; validior, & quaquā versum plus calefacit, quā cum stuppā occupauit. Sic vis nra quæ charitas est, potentior est, & validior, quā aduersariorum. Charitas in amore Dei fundata est, & in amore proximi. Vis aduersariorū in odio est, carnali amorī innititur, rebusq; mundi huius. Magna charitas in quoppiā homine tam fortis est, ut illū atq; illū alium calefaciat, & post ipsi se mutuō calefaciunt. sicque quoquouersum distēditur. Vos qui charitate polletis, quiq; vitam bonam vultis agere, copulati estis, in charitate manete omnes. Vis enim coniuncta fortior est se ipsa dispersa. Charitas hæc longē plus extenditur, quā aduersariorum vis. Extenditur quippe ad angelos, ad B. virginem, & ad Deum vsque, & si nullum nobis aliud esset vnquam præsidium, præter virginem, ipsa incomparabiliter vires aduersariorum exuperat. Age. quid tu tandem agere vis isto robore, atque vi ista? Interficere plures homines corporaliter atque spiritualiter, multumque sanguinem profunderē. O monache, quam tu sanguinis es auidus. Tu sæuus es. Ego neutiquam sæuus sum. Ego salutem animarum desidero. Aspice ut Turcæ illi, qui extra fidem sunt, in domū Diaboli contendunt. Et idcirco si ecclesiā innouatā velint, & paganos cōuersos opus est, hoc orari, ut pestis adueniat, ut adueniat ensis, & sanguis profundatur, quādoquidē improbis minime cordi est conuerti. Hoc exigit charitas ut mundus ad dominum conuertatur. Num tibi non est in

simile.

in charitatis.

VOTIS

votis, vt aduersarij conuertantur? Maximè. Sed illi eò deducti sunt, vt Deo notū sit an conuerti possint. Ipsi venerunt vsq; ad torrētem Cison, quo & venit Sisara dux cum suis copiis, Cison interpretatur durus & iniquus. Isti sunt duri & iniqui, & sunt iuxta torrentem, id est, concitati pergunt ritu torrentis cuiuspiam, & citò, citò inquam in domum Diaboli concedent. Cū primū videris aduenientem ensē, omnes in Diaboli domum immigrabunt. Extinguentur igitur improbi corpore atque spiritu. Et nos tribus rebus preliabimur, fide, oratione, tolerantia, quibus omnibus comprecabimur, vt dominus ad purgādam suam ecclesiā veniat, & dicemus. Excita domine potentiam tuam, & veni, vt saluos facias nos. Quid tu agis dñe? exere potentiam tuam. Petit fides, petit oratio, petit etiam bonorum patientia, vt tu illos erepturus venias. Ostende paulisper domine faciem tuam his quos elegisti. Ecce igitur bellum. Et quo pacto præliaturi simus, & necaturi precibus hostes, atq; debellaturi? Videamus modò quoddam aliud bellum. Et alloquendi charitatem vestram finis hīc faciam.

¶ Nequit ultra vita duci. Malè agere volentibus licētia suppetit, studiosis esse volentibus, bene agere nefas est. O monache tu vis orationem fundi in hoc, vt Deus mala inferat. Nequit secus fieri. Ego dico vt orationem vertatis. Deo quippe id cordi est facere. Beata virgo id vult, angeli, & omnes volunt id malum in ferre improbis, qui conuerti renuunt. Nequāquā hęc truculentia est. Id non fit, quia malum desideretur, sed quòd aliter non possit fieri. O monache, fundis hanc orationem? Certe, idque plures iam annos. Sisara igitur contulit signa cum Barac, & exercitus eius fusus & dissipatus est. Sisaraq; fugam initurus curru descendit.

dit. Id innuit multos cum calamitates ingruent, de curru diaboli descensuros, quo vehuntur, & conuertendos, pedibusque iter facturos. Hoc est. Humilitate depressi venient, spiritualiter eos trucidabimus, vt trucidatus est Sisara iste. Idest conuertemus eos. Igitur dux iste Sisara fugiens peruenit ad tabernaculum Haber Cinæi, qui se à suis fratribus Cinæis separauerat filiis Hobab, & in valle Sennim fixerat tentorium suum iuxta Cedem, locum sic nuncupatum. Hīc erat vxor istius Haber, quæ vocabatur Iahel, quæque Sisaram istum introduxit, & extinxit. Incipiamus modo hęc exponere. Haber interpretatur, certamen inquit, significatque eum, qui conflictui se exponit, pedem cum hoste collaturus. Quod significat concionatores, & confessarios, qui rectè obeunt sua munia ad conuersionem nimirum improborum, & illos etiā, qui post ad eundē modum succedēt, hos esse cognatos & consanguineos Moyfi, qui interpretatur assumptus ex aqua. Opus est, vt isti concionatores, & confessarij extinguere nitantur Sisarā, id est, conuerrere peccatores, & vt exeāt ex aquis mūdi huius, & ab omni terrenorum cōtagio secreti sint, & vt minimè sint frater Boninus, aut frater Dulcinus. Qui huiusmodi est, filius est Hobab, qui interpretatur dilectus, & amet, & optet aliorū salutē. Vocatur etiam Cinæus. Idest luctus, q̄ populi peccata lugeat. Hic monachus est ad amussim factus. Habet iste Haber coniugem vocabulo Iahel, quod nomen sonat viuens Deo. Et portendit bonas è populo animas, quæ Deo viuunt, quæ sponsæ sunt boni sacerdotis, confessarij & concionatoris, quod ipse curā earum gerat haud oscitanter. Diuisus etiā erat Haber iste à fratribus suis. Hoc innuit cū tu cernis reliquos fratres tuos sacerdotes, aut monachos non bene agentes vitam

Tribulatio
militat.Concionato-
rum & con-
fessariorū fi-
gura.Confessarius
qualis debet
esse.Probus mona-
chus.

vitam, oportere, vt te ab eis segreges. Qui exactū monachum se præstat non vult esse cum illis, qui nō bene viuunt. Istis fratribus istius Cinæis nomē erat, & interpretatur vox hæc luctus & possessio, quōd fratres ei futuros esse oporteat atque socios in luctu, & possessione earum rerum, quas possident. In valle Sennim se locauit, quod interpretatur voluntas mādātī. Vult mandata domini custodire. Et est iuxta Cedēs, quod sonat Oriens. Vnde oritur Sol, idest, Christus sol iustitiæ. Iste ergo iuxta Christum est, & illius mandata seruat. Haber iste monachus est bonus, & præliatur, exoptat palmam belli, quōd Dei iussa faciat. Addiscite modō hoc, quod volo dicere. Apprehendite illud bene, & contendite domum.

¶ Dominico die colophonem addemus huic prophete, & post tātis per quiescemus. Cū videritis obluclationem ingentem, & monachos, sacerdotes, pueros, fæminas, virosque obstrepētes, addiscite documentum hoc. Humaniter vos ipsos gerite, & comitate verborum superate, vt fecit hīc Iahel, quæ lac dedit Sifaræ. Pueri intelligo ludo vacari, nec inhibere ipsi potestatis. Si aliud facere vobis non est integrum, finite, ne iurgium excitetis. Attendite, qui nam ludus hic tandem futurus sit. Qui bonus est nihil expaueat. Igitur cū vos videtis aliquem sibi velle consulere, atque prospicere, de curruque descēdere, obuij illi occurrite, vt fecit hīc vxor Haber, & domum illum accersite, salutemq; illi indicate ipsius. Cū queritatem videritis, aut irascentem, modeste ei loquimini, & dicite illi. Audi ex me tantisper quatuor verba. Videte, vt hæc fœmina Sifaræ placidè vocet, atque appellet. Intra ad me domine mi, ne timeas. Hūc ingredere ad me, inquam, mi domine, nihil extimescas. Igitur cū ille ingressus est in-

trō,

trō, & aquam poscit, ne ei dederis. Mulier hæc lac ei dedit. Aqua significat sciētiam philosophicam quæ instar aquæ insipida est. Ait ipse ego sum sapiens. Veniamus ad rationes. Ego aquam volo. Ista supernaturalia ego nequiquam credo. Præbe illi lac. Et dic. Quōd tu non credas, id nihil moror. Tu perquam paruulus es. Opus tibi est lacte. Dic mihi, nū tu christianus non es? Respondebit, Sum. At tamen si isti Christum, prophetasque eiurare possent, facerent. Age quid sibi, hic vult monachus? Si tu christianus es vt asseueras, ipse hortatur omnes ab bene agetam vitam. Viue igitur ad christianorum decreta moresque. Reliqua ne credideris. Si Christianus non es viue adhuc bene, Id quippe naturalis ratio postulat. Ego abs te nihil aliud contendo, quā bonam vitam, si reliqua credere nō est animus, ne credideris. Ipse tibi respondebit. Ego bene dego. Dicit illi, non est bene degere adeo linguacem esse, & proximis obtrectare, & illius dānare criminis, quod certō non scias. Viue inquam bene. Hic rei cardo est. Et quidem si mihi tu post non arrogaueris fidem, libet mihi palliū perdere. Perge deinceps & dicit, Quam tibi noxam attulerit hæc fides hisce rebus adhibita? Quid abs te aufert? Rem? Nihil tibi nocet, præsertim cū palam sit obloquutionem noxiam esse. Aspice, vt illi qui, obstrepūt, perpetuo irati sint, limphatiq;. Qui verō credunt, video semper pacati sunt, atq; pacifici. At dicit ille, ego crederem quidem, sed pudore sociorum teneor, qui me Tertiarij instituti assecclam iactāt, Agedum frater mi, hūc ades. Si te huiusce rei pudet, subeat tibi saltem tuorum scelerum pudor. Tege illa. Veni ad exomologesin. Et vbi ille instar Sifaræ pallio protectus erit, vade ad illum, malleum corripe, vt hic fecit ista. Pro malleo sit lingua rationes congemians,

Mm

&

Humanitas
& comitas.

Excitendus rubor bene agendi.
1. Cor. 1.
 & dicit. Nulla tibi ruboris habenda est ratio, quod spectat ad bene agendum Christi causa. Nos prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, Cape clauum crucis, dic illi. Tu propter Christum crucem baiulare erubescis? Christus in cruce nudus pependit opprobriis lacessitus, flagellatus, mortuus. Innumeri sancti viri illam arripuerunt libentes, & nunc quiete æterna perfruuntur. Dic mihi, ubi nam sunt tyranni, qui hanc crucem auersati sunt? *Correctionis proximi figura.*
 Omnes in domo sunt diaboli. Hoc pacto spiritualiter eum, qui huiusmodi est occides, id est, ad bonam vitam traduces. Veniet etiã Barac deinceps ad eum conuertendum, & dices tu. Ecce ipse iam ad bonam frugem reuocatus est. Et hac ratione & tuam & ipsius animam erues, & bellum abs te stantè victoria terminabitur, ad laudem & gloriam seruatoris nostri Iesu Christi, qui cum patre & spiritu sancto uiuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

Homilia. 22. habita tertio idus

Septembris, anno. 1469. super
 Michæam.

Pasce populum tuum in virga tua, gregem hereditatis tuae, habitantes solos in saltu. Michæa. 7.

Opera naturalia qualia.

IN NATURAE opera diligenter animadueterem, dilectissimi in Christo Iesu, manifestè cognosceremus ipsam in omnibus suis rebus propter aliquem finem agere, simul propter ordinem, quem obseruat, cum seruet perpetuo debita media, nec vnquam aliquid eorum prætergrediatur

grediatur, simul quò, quãdo in aliquã metam terminuè progressa est, quò ipsa velit opus suum producere, haud ultra procedat. Ecce arbor edit fructum suum, & ducit illum usque in quẽdam certum perfectionis gradum, atque maturitatis, quã ei vult dare, & deinceps minimè procedit ulterius, ibique illum relinquit. Quippe si maiorem illum vellet proferre, aut aliam perfectionem tribuere, ulterius ipsum promoueret, sed ubi iam ad illam metam natura ipsa euasit, quam appetebat, neutiquã pergit ultra. Porro cum illa motu agat, qui semper terminos contrarios habet, quorum alterum per eum motum excludere opus est, & agens, quod contrarium est excludendum, opus est, ut sensim procedat. Ideo natura in suis operibus pedetentim pergit, & vi sua omne contrarium pellit. Sic etiam facit ars, quæ naturam æmulatur. Principio finem quẽdam sibi præfigit rei, quam cupit. Deinde circumspicit, num ibi aliqua sint contraria, quæ impedimento sint, ne in illum terminum contẽdat. Postea vero inuẽtis obicibus nititur, si potest eos depellere. Verbi gratia, si princeps aliquis bellum gesturus sit, primo intuetur finem, & animum adiicit. sit hoc exemplum, regno expugnando. Postea inspicit contraria, quæ ibi sunt, & considerat potestatem inimicorum, qui impedimento esse possunt. Attendit præterea, quas vires habeat ad propulsandos illos. Sic nos superiori concione in tropum Deborah atque Barac verba facientes, vobis narrauimus, ut in opere, quod adornamus, primo aspiciamus finem, id est, introductionem spiritualis boni in homines, & maximè in Florentinã ciuitatem. Deinde intuemur aduersarios boni huius spiritualis, qui sunt tyranni, qui quò sibi ipsis magis ex sententia morem gerant, nituntur continenter spirituale bonum populari atque abolere. Et ideò volentes aduersarios istos depel-

Arts emula natura.

Simile ex natura & arte

Epilogus concione superioris

Mm 2 lere,

lère, conamur regimen quoddam bonum inducere. Et quoniam istud bonum regimen, sine tēporali bono atq; opibus sustentari nequit diximus nobis cordi esse, vt opes atque adeò regnum temporale in florentinam ciuitatem inducerentur, quo spirituale bonum melius sustineretur, & hanc etiam esse voluntatem Dei, velle tamen ipsum his modis hoc facere. Præterea diximus rem hanc, quam molimur, grandem esse, & facturos nos eam omninò, eandemque vbique gentium narrādam. Et quia, vt diximus, per aduersos nobis procedimus volentibus nobis bonum spirituale inferre, ipsumque prædicantibus infurrexerunt aduersaturi nobis tepidi, nā ostensione ipsa rationis, modi q; viuendi spiritualiter, reuelantur ipsorum technæ, doli q;, & nostri fiunt aduersarij. Et quia bonum etiam ciuile quærimus, obiectos etiam habemus magnates tyrannidem exercentes, quibus displicet bonum commune, bonum q; regimen. Dixi quoq; vobis duo hæc hominum genera copulari in vnum, nobisq; aduersari. Sibi inuicem adhæserunt dæmones isti in duce Sisara & Iabin effigiati, vt figuram Barac, atque Deborah enarrantes diximus. Et quamuis dæmones inuicem sibi præ odio & inuidia & perturbatione continua mentis suæ adhærescere sibi mutuo nequeant, tamen ad nocendum alijs copulantur. Ita & hi tyrāni atque tepidi faciunt. Et ideo cum ingens quoddam bellum futurum sit, hoc, opus est nobis ingēti quadam virtute ad vincendū, volumus quippe vincere, & vincemus. Et idcirco considerauimus, quanta esset virtus nostra, & ostendimus vobis virtutē nostram, maiorem esse quā ea, qua pollent aduersarij nostri, tam quod ad vim intensionemue, quā quod ad diffusionem facit. Quod spectat ad vim id ita habet, quod virtus nostra sit à Deo, ipsorum autem virtus sit humana.

Gubernatus
spiritualis e-
get tempora
libus bonis.

Hiero. aduer-
sarij vnde.

Tepidorū &
tyrannorū fi-
gura Sisara
& Iabin.

simile.

humana. Et addidimus hac superiori virtute, quæ charitas est, velle nos palmam prorsus obtinere, quæ etiā latius tenditur, quā ea, qua illi præstāt, quod habeamus angelos superiores, qui nobis sunt auxiliares, idq; lōgè maiori numero, quā sint aduersarij. Dixi etiam nos huius belli palmā reportare velle, & internicioni dedendos nostros aduersarios, & in animo nobis esse precibus aduersus eos pugnare, id nempe precando, vt flagellum cecyūs veniat, quod multos prauos corporaliter necabit. Volumus præterea multos homines spiritualiter extinguere, ad bonamq; viuendi rationem reuocare, vt superiori concione in illū tropum diximus. Et quia populū pascuis illis scripturæ sacræ pauimus, explicatione nimirum illius figuræ, reliquum est, vt hoc manè confortemus electos Dei animumq; addamus eis ad bonum, & vt illis indicemus, quā sit grande donum lumen hoc, quod à domino acceperunt, & quo pacto, quantò magis conseruarint hoc lumen, tantò ipsum præstantius sit euasurū, & tantò maiori quiete ipsos acturos vitam, & magis ex animi sui sententia in tribulatione futuros. Verbum hoc volumus hoc manè bonis dicere, dein aliud dicemus improbis, postea aliud adhuc Deo, & finem faciemus.

¶ Bonis prius. Benefac domine bonis & rectis corde. Bonisque istis tria verba faciemus breui, & in vltimo ipsorum insistemus. Primum verbum. Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis, id est, beatus qui hoc lumine præditus est, quo vos polletis. Boni gratias Deo agite, de tanto dono, quo vos prosequutus est, istud lumen vobis tribuens. Est namque lumen istud cum primis excellens. Opus ergo est sæpe sapius omnipotenti Deo gratias agere, & non solum corde habere, nec solum lingua agere, sed operibus referre, & bonis operi-

Mm 3 bus.

Orationes ar-
ma Christia-
ni.

Propositio.

Psal. 124.

Lumen gra-
tie ad bene-
viuendū quā-
tis faciendū
sit.

bus vacare. Est nãq; lōgè maximū beneficiū. Et obser-
ua si de^o tibi polliceretur, & daret in hac vita, vt omni
p̄ditus esses sciētia, & diuitijs ingentibus afflueres, & in
delitijs perpetuò degeres, & angelorū colloquio frue-
reris, & immortalis etiam esses, hoc tamen duntaxat
orbaret lumine, & ex altera parte solū tibi hoc lumē
donaret, omnibusq; istis alijs te priuaret, aio longè ma-
ius esse donum pusillum hoc lumen, quàm omnia hæc
alia. Nam citra hoc lumen tametsi omnia ista alia ha-
beas, faciem Dei nunquam videbis, non videbis creato-
rem, non scandes sursum possessurus Deum tuū, illoq;
fruiturus, atque adeo ipsum amplexurus. Et pauxilla
hac luminis portione, tu illò cōscendes, atq; amplexa-
beris. Adde, quòd omnes istæ delitiæ, omnesq; istę res,
quas tu hic haberes, sunt bonum finitū. Pusillum autē
hoc luminis te faciet infinitum illud bonū obtinere, &
coram videre Deum tuum, quo nihil maius, nihil dul-
cius, nihil volupe magis esse queat. Et ideo propheta
Dauid quaquauersum rotum orbem attentè dispiciēs,
& videns eos, qui hoc lumine pollerent, esse beatos di-
xit. Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, &
in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentię
non sedit. Sed in lege domini voluntas eius, & in lege
eius meditabitur die ac nocte. Illi sunt beati, qui impij
non sunt. hoc est. qui nec pietati, nec religioni, nec cul-
tui Dei sunt contrarij: sed contra lumine isto sunt præ-
diti, nec in via peccatorum sunt, nec sedēt super cathē-
dram pestilentię, id est, non eleuantur in superbiam,
sed perpetuò iter faciunt, atq; meditantur legem Do-
mini, vt qui lumine ipsius illustrati sint. Agite ergo
gratias Deo omnipotenti sæpe de tanto dono, quo vos
prosequutus est. Scitote etiam hoc secundum verbum
omnes, qui in Christo piè viuere volunt, persecutio-

*Prior excellē-
tia gratia.*

Posterior.

Psal. I.

*Probis para-
ta tribulatio-
nes.*

tionem passuros. Vos boni, qui a Deo illuminati estis, *1. Timo. 3.*
hoc pro certo tenete, quo maius vobis suppetet lumē,
eò pluribus vos opprimendos tentationibus, & insecta-
tionibus. Hæc est via electorum à Deo, via calamita-
tum. Et dominus Deus hoc ipsum etiam ratione facit. *simile.*
Natura cum aliquid perfectum edidit, omnē adhibet
curam conseruando illi. Itidem Deus cum te hoc infi-
nito dono auxerit, vult illud tibi conseruare. Nec ali-
quid est, quod amplius hoc lumen conseruet, quam tri-
bulatio. Purgat nanq; te illa terrenis istis, facit, vt re-
curras ad Deum, & sursum te, nempe ad ipsum trahit, *Tribulationū
fructus.*
& conseruat tibi atq; auget hoc lumen. Aiebat Paulus. *2. Cor. 12.*
Ne magnitudo reuelationū extollat me, datus est mi-
hi stimulus carnis meæ, angelus Satanæ, qui me colla-
phizet. Intuere in scripturā sacrā. Quo maiores homi-
nes, præstātiorisq; luminis aliqui fuerūt, hoc pluribus
tribulationibus, sunt oppressi. Ordire ab Abel primo *Meliores sem-
per magis ve-
xati.*
iusto, & descēde per oēs sanctos homines, vsq; ad Apo-
stolos, in quibus maximū lumē fuit. Attēde, vt illi quā
maximis tribulationibus sint afflicti, vtq; semper excel-
siores euaserint, & maiori lumine præstātes. Virtus e-
nim in infirmitate perficitur. Aspice priscos patres. Vi-
de quāto pollerēt lumine. Aemulamini ergo eos, & sã-
ctos martyres, & accingite vos tētationibus & afflictio-
nibus. Tertiū verbū hoc est. Videte quō cautè ambule-
tis. Opus est, vt prudētes sitis, & sapiētes in cōseruando
isto lumine atq; isto dono. Oportet enim dicatis, Ta-
metsi vitę meę iacturā facere necessum sit, haud velim
donū hoc amittere. Nã si p̄pter ipsū vitę iacturæ fiat,
vita nō perditur, nec lumē, sed potius vita acquiritur, p̄-
stātiusq; donū. Cautè ergo ambulate, & cauete ne vo-
bis hoc donū auferri sinatis. Fortes perseuerate. Ador-
natū est em̄ ingēs bellū. Demones vniuersi excitati sūt *Prælia bono-
rum.*

M m 4 in

in hoc, vt aduersus hoc lumen præliantur. Nec vnquã aliud cogitant, quam rationem aliquam inuenire extinguendi luminis istius id conantes, ne progrediatur ultra. Improbi etiam homines nituntur hoc lumen è medio tollere. Multi vobis sunt inimici. Caro vestra est inimica, quæ in hoc vos stimulat, vt istius luminis iacturam faciatis. Attendite ergo illi conseruando, & videte quomodo cautè ambuletis. Et prius ostendam vobis quem fructum reportaturi sitis, si istud conseruaueritis lumen, vtq; si illud vobis suppetet, læti perpetuò eritis, hisq; tribulationibus contenti. Illi nanque, qui hoc lumine pollebunt, consolabuntur. Deinde vobis commonstrabo, qua ratione ipsum conseruare queatis. Attenti este nunc.

*Letitia bono
rũ vnde etiã
in ærumnis.*

¶ Tibi ego dico, attende, qui bonus es, tuq; qui studiose agere vis. Aio lumen id, si altè radices egerit in animo altaque mente repostum erit, & bonus illi scopus præfixus sit, ipsum esse, quod faciat ærumnas hilariter tolerari. Ego non modo patienter, sed hilariter etiam dico. Atque hoc ipso, qui probus est, tribulationibus se obiicit. Dixerim oportere, vt hoc lumen profundè in cor penetrarit, quod fixum ipsum esse opus sit, & in hominis mentem transfusum, adactumq; atq; bene terminatum. Nanq; opus est, vt illam Christi humanitatem in corde etiam habeas, & vt instar ignis tibi sit, quem in pectore accensum geras, in Christum semper contendentem, suumq; motum terminantem. Et hoc illud est lumen, quod facit, vt hilaris sis in tribulationibus. Quod ipsum luculentum tibi facio. Ades huc philosophæ. Volo enim tibi omnia ratione comòstrare. Aiunt philosophi isti dũ homo aliqua punitur ærumna, nõ posse exhilarari, & sat esse si fortis perstet in officio, & se à tristitia deiici non sinat. Eamq; asse-

*Sententia phi-
lo. de gaudio
in afflictioni-
bus.*

runt

runt esse rationem, quam obrem exhilarari nequeat, quod anima vna sit. Cumq; illa districta abreptaq; sit à dolore, necesse esse, vt gaudio procul abducatur, tanquam à contrario illi. Et idcirco cum homo, dolore in tribulatione afficitur, aiunt nõ posse in illa gaudio affici. Accede huc philosophæ. Tu dicis morbum huc immedicabilem. Si remedium ego atq; medicinam tibi do, quæ dolore conflictatum, gaudio perfundat, num tu te non dices me & philosophiæ magnopere esse peritum, & medicinæ abundè prudentem? Dicit ille, hoc esse impossibile, vt aiunt isti medici de immedicabili morbo pestis, cui curando aiunt non esse medicinam reperiendam. Dicit quicquid voles. Si ego aduersus hunc morbum pharmacum tibi do, ita vt reuera curetur sat habeo. Agedum. Ecce medicina. Ego volo dolorem dolori applicare, & gaudium sic efficere. Videbitur tibi incredibile. Et fiet tamè. Cum tu dolore afficeris, mento doloris, atq; supplicij Christi, & gaudenter tuum ipsius dolorem feres. Recordare transgressionis meæ. Recordare ait Dominus passionis meæ, quã in tui gratia tuli. Ecce ad alexipharmacum. Veniat tibi in mentem passionis Christi, quam pro te tolerauit, & abscedet omnis tuus dolor. Videor ne tibi inuenisse medellã dolori tuo propulsando, idq; dolore alio? Cum Moses amaram deserti aquam indulcare voluit, immisit lignum amarum in amaram aquam, & altera amaritudo alteri coniuncta dulcedinem effecit. Ita hæc Christi commemoratio tuum dolorem excutiet. Ades huc tu, qui ais Christi fidem à forti imaginatione prouenire. Ipse vidisti me tibi ostendisse crucifixi, dolorisq; Christi, imaginationem considerationemq; omnẽ dolorem propulsare. Dic mihi, quid rei est, quod tu nesciueris õ philosophæ vnũ aliud inuenire, quo tam fortis

*Passionis Christi
sibi memoria
mira operatur.
Thren. 3.*

*Pulchra figura.
Exo. 15.*

Egregia ratio.

Mm 5 nobis

nobis affigatur imaginatio, ut procul omnē tuū dolorē depulset? Tu hāc medicinā inuenire nesciisti, & cernis eam nō effici, nisi à crucifixo. Non ergo hoc à forti imaginatione venit, sed à virtute diuina id efficitur, atq; supranaturali, quæ in Christo crucifixo est. Ille alius ait fidem Christi esse ab stella fixa. Veni tantisper hūc. Si fides Christi, & à cælo est & falsa, ut tu ais, igitur hīc maxima est falsitas, quæ reperiri queat, nempe crucifixū hominē pro Deo adorari. Ex altera parte videmus non esse in mūdo meliores homines veris Christianis. Ab eadē ergo causa. hoc est. à cælo & pendēt, & efficiuntur duo hęc ad eō inter se contraria, nempe adorare crucifixū hominē pro deo, si fides non esset vera, & tantam è regione vitæ rectitudinem seruari ab his, qui illam credunt veraciter. Hoc in rebus naturalibus impossibile est. Igitur fides minimè à fixo sydere procedit, nec à cælo, sed à Deo. Præterea verè Christū colētes, sunt optimi omnium hominū qui in mūdo reperiuntur, omniumq; purgatissimi, ad erroresque minimè omnium qui in mundo sunt dispositi. Esset tamē in eis error omnium maximus, qui in eo sunt, si fides vera non esset. Non igitur dici debet fidē à cælo esse. A Deo enim est, atq; verissima. Si igitur fides est vera, est ergo à Deo. Et ideo hęc medicina, qua dolor commemoratiōe doloris supplicij Christi pellit à deo est. Et facit eadem hęc medicina, ut homo ipse hilaris lætusq; sit in tribulationib⁹ vniuersis. Quis hoc dicit? Experiētia hoc cōpertum est. Vade, lege, à mūdi origine in hāc vsq; ætatē, & inuenies id experiētia nobis monstratū. I, lege martyrū historias, & vide ut illi lætabundi ad martyriū accurrebāt obuiq; fiebāt tyrānis quōd propter christū necarentur ipsi testimonio perhibito. Dices id nō scriptū esse à Paganis, sed à christianis, & fortassis

*Christianorū
probitas præ
stantissima.*

*Memoria
passionis christi
diuina efficaciam.*

*Fidei nostræ
gloria.*

taffis nō esse verū. Imò ego tibi dico à Paganis memoriz prodirū. Dic mihi quis fuit August. Dyonisius, & scriptores reliq, nū nō illi pagani fuerūt? Ianē fuerūt. At postea deprehēso errore, quo detinebātur, ad virtutē peruenerūt, & Christo dederūt nomē. Sat scis nō fuisse scripturos bona, nec bene de martyrīb⁹ paganos illos, qui ipsos trucidabāt, trucidandosq; curabāt, qui que durabant in paganismo. Contra se nāq; hoc pacto scripsissent. Porro illi, qui cōuersi sūt Christoq; nomē dare voluerunt, hoc scripserūt. Et erant illi homines cum primis præstantes, & voluerunt cernere, & manu cōtingere se in errore esse & Christi fidem verā esse. Experientia ergo te docet crucifixum hūc, atq; supplicij ab eo tolerati recordationem, & nominis eiusdem in corde fixationem esse id quod hominem gaudio frui faciat. Eamus modò visum rationem.

¶ Recordare paupertatis, & transgressionis meæ, & absynthij & fellis. Recordare, ait Dominus, me pro te voluisse pauperē esse, imò & pro te mori, ne tibi grauis sit paupertas, cum te illa oppressum senseris. Atq; hęc paupertas prima crucis pars est. Recordare transgressionis. In mentē tibi veniat impropiorū meorū. Memeto, quot in me fuerint illata cōiugia, quot etiā intēte calūniæ, ne impropiora etiā te grauēt. Ecce secundā crucis partē. Absynthij etiā memeto, quod amarū est. Hęc sunt flagella, & ecce tertia pars crucis. Et fellis. i. etiam te subeat recordatio, fellis inquam, quod amarissimum est. Et ecce quarta pars crucis. Reminiscere ergo o probitatis studiose, tuq;, qui bene viuere vis, quiq; lumine diuino polles, omnium istorū suppliciorū dñi tui. Cūq; tribulationibus pressus, & dolore affectus eris, recordatio huius doloris tui Iesu, faciet, ut omnē aliū dolorē abs te depellas. Cuius est ratio, & contra-

Ihren. 3.

*Prima pars
crucis Christi
stiani.*

ria

Mirifica vis meditationis Christi crucifixi. ria mutuò se expellat. Hæc contemplatio huius crucifixi & veritatis speculatio à Deo per gratiã deueniẽs, lōgè præstantissima est, & ideo homini lōgè maximã oblectationem affert, quæ mœstitiæ aduersatur. Quare cum tu seu dolore seu mœrore afficeris, & hanc delectationẽ vsurpas, atq; hanc speculationem adhibes, omnem dolorem depellis abs te. Sub hæc qui crucifixum hunc in suo corde habet, ipsumq; amat, desiderat dilecto assimilari, & tũc fit homo Christo similis, cum ærumnas patitur, vt Christus passus est. Igitur hoc pacto homo voti compos effectus dilectoq; factus similis, hoc ipso contentus manet, & nullum non dolorem à se depellit. Desyderiumq; veri amici est alteri amico rependere beneficiũ idem. Et ea re qui homo Christum amat, quiq; lumine illius est præditus, optat Christo vicem beneficij accepti ab eo, reddere pro virili. Et propterea dicit. Ipse pro me occubuit, & ego pro illo volo oppetere. Ipse pro me sparuit, atq; adeo mihi dedit sanguinem suum, & ego volo dare ei meum. Igitur si iste voti compos efficitur, in omni ærumna lætus est, & omnẽ dolorem ab se depellit. Hũc accedit, quòd ille, qui libens ob Christũ patitur, sentit suũ subsidium aduenire. Quippe deus facit, vt serui sui sentiãt, ipsum eis auxilio esse, & vbi aliquis suũ ipsius auxiliũ aduenire sentit, hilarescit, & ea gratia seruus Christi calamitate gaudet, eiq; acquiescit. Sperat etiã res vitę eterne, quas videt se lucrifacere tribulationibus illis, atq; adeo cernit per illas inferni supplicia se euadere, & Christũ in corde suo habet, qui ipsum corroboret, & ideo lætus agit vsq; ad ipsam mortem. Suppeterent nobis rationum chiliades, quibus tibi manifestarium faceremus omne solatium, atq; omne bonum ab hoc lumine proficisci atque ab hoc crucifixo, sed in præsentia fit hoc

fatis.

fatis. Age quãnam ratione id luminis atque hoc tantũ donum cõseruandum est, quo Deus corda electorum suorum donauit? Audi me modo. Ego enim tibi elucidabo.

¶ O beati illi, quos Deus hanc rem edocuit. Res ista haud aliter, quã experientia intelligitur. Tu potes bene concionibus audiendis vacare, actum tamẽ agas, si & lumine & experiẽtia sis destitutus. Tu in cõcione vocabula intelligis atque terminos huiusce rei, sed lōge aliud est periculum ipsius facere. Hoc ita vsu venit atque contingeret alicui, qui nunquam Florentiæ fuisset, & velles tu illum quidnam esset Florentia, docere, etiam si in papyro descriptã depictãq; obiicias oculis, nihil est, præ vt illa postea ab ipso oculis vsurpatur, cum iam in illam ipse aduenerit. Hoc igitur magnum est donum, quod cõseruandum est. Principio opus est sibi ipsi quenquam auxilio esse, & ad hoc lumen sese incitare. Qui fecit te sine te, non saluabit te sine te. Auxiliare ergo tibi ipsi. Duplex est præsidium, alterum intraneum, alterum vero extraneum. Quod facit ad intraneũ sunt lectio, meditatio, & oratio. Has valde frequenta. Lege diuinas res, & quæ te in ipsius Dei amorem excitent. Sed tu qui ais, ego lectionis sum rudis, vis vt indicem tibi ipsi librum comodum, quem tu legere scias? Habe in cubiculo, crucifixi imaginẽ. Hic fit liber tuus. Ne instar illorum facias, qui in suis cubiculis imagines impudicas habent, & ad libidinem incitantes. Crede mihi nos sensibus agitari. Habeto igitur Iesum crucifixũ pro libro, & ipsum legito. Et cernes hoc esse singulare remedium lumini isti tibi asseruando. Dein meditare sæpe sæpius crucifixum hunc. Cum solus es aut per viã graderis, recurset animo ille tuo. atque intra te ipsum dic, Deus pro me & mortuus est

&

Gustus & effectus gratiæ exacte explicari nequit.

simile.

& in crucem est actus. Si comedis, hūc recurfa, & cogita perpetuò Deum propter te in crucem sublatum. Si dormitum concedis, idem facito. Sed quia nos fragiles sumus nec intento semper in Deum animo esse possumus, opus est sæpius precari, mente inquam, atq; internè, nec opus est, tot rerum petitionibus ad breuiter orandum, vna res sufficit. Dic demum, quemadmodum David dicebat, Domine illumina oculos meos. Domine præsta mihi lumen, Dona me hac gratia, vt abs te illuminer. Et ad hoc lumen te excita & ad Christi amorem, vt David faciebat in psalmis, qui sese excitans aiebat. Vt quid dereliquisti nos domine? Vt que quo domine obliuisceris me. Vt que auertis faciem tuam à me, & suæ ipsius incitationi operà dabat. Vnde Dominus ait. Age, quid tu vis David? & ipse respondit. Nihil aliud domine, quàm vt illumines oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, præualui aduersus eum. Nihil aliud opto domine, quàm vt me illustres, & vti ne dormiam facias, & vti ne inimicus meus veniat, meq; vincat. Fac vt me absque lumine non inueniat. Igitur orationem funde, & exaudiêris. Deus semel se exauditurū recepit. Et ideo dubio procul faciet. Exigitur etiã, quod facit ad interna purgatio. Opus ergo est, vt si tu hoc lumen conseruare velis, sæpius tua crimina confitearis, spiritualiter quotidie confitêre singulo quoque mane atque vespere, & semel saltem singulis quibusq; mensibus ad sacram exomologesin accedito, aut quintodecimo quoque die, & peccata tua colligito, & vade ad eum qui tibi confessarius est, & dicito. Ego hæc atque hæc patraui, & concipe animo correctionem in posterum, & statue nunquam te casurum vltra. Quod si denique fragilitate lapsus eris, redi ad confessionem & purga

*Orandū frequenter.**Psal. 12.**Ibidem.**Ibidem.**Quomodo conseruanda gratia Dei in nobis.**Confessio.*

& purgate. Itidem quod spectat ad Eucharistiam spiritu quotidie eam sumito, hoc est singulis quibusque matutinis rei diuinæ assiste, & cū sacrificio escæ cœlestē accipe ipiritualiter. Et precare dominū, vt ipse te hoc lumine, quo bene viuatur, & donet & augeat. Sacramentaliter etiam sæpius ad cœlestem mensam accedito, nempe iuxta cōsiliū eius, qui arcanam tuam confessionem audit. Præterea vaca legendis psalmis, & martyrum gestis, & videbis quanto illi pollêrent lumine, & quid pro Christo faciebant. Et in hunc modū te ad istud lumen excitabis. Meditationi etiam cuiusque rei, quā oculis hauseris insiste perpetuo. Et primò quidem in cælum te conuerte, & dicito. Quis cælum hoc fabricauit? Deus, qui pro me & crucifixus & mortuus est. Dein te per vniuersum orbem deuolue, & dicito. Quisnam orbem hunc condidit? Deus, qui in gratiam mei in crucem leuatus est, atq; mortuus. Cū tu vel pransurus, vel cœnaturus abis, dicito. Ecquis mihi cibū hunc & creauit & largitur? Deus mihi illum dat, qui pro me mortem oppetijt. Et in hunc modum per omnia discurre, & contemplare grandem bonitatē, eximiamq; sapientiam Dei. Si florem inspexeris, dicito. Ecquis homo est in orbe qui florē aliquem ad hunc modum sciret facere. Sanè nullus. Et hac ratione in omni re minima cernes summam quandam sapientiam atque bonitatem Dei. Si tu id curaris, vt in omni re cōsideraueris, atque meditatus eris tui creatoris bonitatem, qui propter te mortuus est, vsque adeo grandem habitum acquisieris circa hoc, vt cū tribulationes aduenient, ita tibi in ingenium ferè abierit sic esse in Deum animatum eiusque amore affectum, tantumque lucrifeceris luminis, vt calamitates, nulla te molestia aut dolore afficere queant, imò Dominus

*Eucharistia**lectio sacra.**Meditatio.*

nus consolatione te pascet inter suos electos. Hic cibus est, quo te hoc mane vult Deus pascere. Audi modo ut te id ipsum edoceant verba prophetæ nostri. Quam nos stulti sumus, qui non nouimus beneficium, quo nos in terra prosequutus est Deus, quamque grande sit lumen hoc, & qualis pastus iste, quem nobis Deus largitur. (Pascere populum tuum in virga tua.) Sunt aliqui, qui dicunt hinc patri filium loqui. Loquamur nos nunc patri, & dicamus. Domine pascere populum tuum in virga tua, dicit populus tuus. hoc est, qui tuo lumine præditus est. Ecce quibus pastus præbendus est, i. his, qui lumen habet. (Pascere inquit in virga tua.) Et ecce tribulationem. Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Ah qui consolari potero, si virga sum oppressandus atque ærumna? Atque ea re dicit, Pascere Domine ne me tribulatione immersum deseras, sed pascere me. hoc est. solare me. Tantumdem enim est dicere, pascere me. atque, si dicatur, dona me hoc lumine, & solatium habebō. Pascere me ergo domine lumine isto. Infunde illud animæ meæ. Pascere me amore tuo. Pascere me sacramento tuo. Pascere me pane viuo. Panem angelorum manducauit homo. Pascere me etiam tuis scripturis & earum enucleatione. Pascere me tuis meditationibus. Si quidem si tu his me alimoniis pascas, quas ego dixi, ego absque labore ærumnas feram. At quid sibi vult monache, quod tu non dicis, pascere me pane naturali cum infert modo ut cernis rerum caritas magna? Non opus mihi est id dicere, non opus est mihi pastum hunc petere dominum. Quippe ego Christo fidem adhibeo. Equidem haud scio quonam pacto tu facias. Ego scripturæ illius credo, & eidem scripturæ fidem adrogo, quæ dicit, Primū quærite regnū Dei, & hæc omnia adiicientur vobis. Ego credo Dei honorem bonumque spirituale.

Pascimur à Deo variè.

Psal. 22.

Psal. 77.

Matthæi. 6.

rituale, & credo vitalem mihi alimoniā haud defuturam. Accede hinc pauper homo, & pauperula mulier. Si caritatem rerum times, vive studiose, & Deus non parietur tibi aliquid deficere. Et si quando te quicquā deficeret, Deus tibi è lapidibus panem efficiendum curabit. Pascet ergo Deus populum suum. (Et gregem hæreditatis tuæ habitantes solos in saltu.) Pascet Deus electos suos, & gregem hæreditatis suæ habitantes solos in saltu. Quid sibi vult hoc habitare solos in saltu? Si leo aliquis duntaxat esset in sylua, tametsi arbores ibi plures essent, tu diceres leonem illum solum esse. Solum verò? Quo id pacto cum ibi tot sint arbores? Respondetur solum esse intelligi, quando ex illa specie nihil est aliud. Sic etiam si vnus homo esset solus in sylua aliqua, etiam si ibi multa alia essent animalia, diceres ipsum solum esse, quod nulli sint alij ex specie illius. Ita etiam electi Dei vocantur soli, quod tanquā vnus aliquis solusque, sint. Est namque illis cor vnus, & anima vna. Et dicuntur soli, quod licet de alijs speciebus etiā aliquid reperiatur, tamen vocantur, soli. Infelices arbores, quæ in hac sylua reperiuntur sunt tepidi. Reliquæ animantes, quæ in saltu huius mundi sunt, sunt improbi, qui residui manent. Electi Dei non habent alios suæ speciei, soli sunt in sylua huius mundi, inter istas steriles arbores, atque inter istas animantes, nempe in medio Dæmonum. Igitur pascere domine tuos istos electos. Pascere gregem hæreditatis tuæ. Pascere populum tuum. Tu cernis bonos, & eos qui tuo lumine præditi sunt, persecutionem pati, & ærumnis conflictari. Domine pascere illos, solatio illis esto. Audi modo, qua benignitate dominus respondeat.

¶ Pascere illos domine in hisce tribulationibus. Dominus respondet in medio Carmeli pascentur Basan & Galaad

Si simile.

Probi quomodo soli esse dicuntur.

Galaad iuxta dies antiquos. Secundum dies egressio-
nis tuæ de terra ægypti, ostendam ei mirabilia. Audi
mirabilem rem, quam effatur Dominus. Ego volo pas-
cere dilectos meos istos in medio mōte carmelo. Erāt
Carmeli duo. Alter sterilis, vbi fuit Elias, & vbi fuerūt
multi prophetæ mortui. Alter speciosus & amænus,
& fæcūdus. Et in hoc inquit, ego meus dilectos pascā,
Carmelus interpretatur mollis siue tenellus. Quod si-
gnat delicias, & cōsolationes quas à Christo recipiūt
electi. Ego igitur eos pascam, ait Dominus in medio
Carmelo. Id est. Ego in medijs Christi vulneribus eos
pascam. In medijs illis dulcedinibus, quæ pectore illo
Christi amore exeunt. Hæc erāt pascua electorū meo-
rum. Carmelus etiam interpretatur scientia circunci-
sionis, quo significantur angeli, & ecclesia triumphans
qui circuncisi sunt, & omnis maculæ puri. Ego eos pa-
scam, ait Dominus, in medio Angelorum. Signat etiā
Carmelus ecclesiam militantem, circuncisam. Id est,
peccatis mortalibus purā, tametsi absque veniali pec-
cato non sit. Pascam igitur illos in media ecclesia mi-
litante & triumphante. Et pascam primò Basan, quod
nomen tripliciter interpretatur, siccitas, confusio, pin-
guedo. Atque omnibus his tribus modis bene proce-
dit contextus noster, Principio ait Dominus. Ego pa-
scā Basan, qui interpretatur siccitas. Quo significatur
illi, qui ante sicci erant, & absque humore vllius gra-
tiæ, qui postea cōfusio facti sunt, sua peccata erubescē-
tes, ad pœnitentiamque regressi. Vnde etiam in pin-
guedinem euaserunt. Hoc est inceperūt scripturæ san-
ctæ, & diuinarum rerum pastu pingues fieri. Et lumen
habere cæperunt. Isti igitur per Basan significati, qui
peccatores erant & modò pœnitentiam agentes, qui
que in viam Dei ingressi sunt, pascentur à Domino.

Pastus

Pastus etiam dabitur Galaad, quæ vox interpretatur
transmigratio testium, quo significantur illi, qui è vi-
tiis ad virtutem migrant. Vel cumulus testimonij. Et
signat eos, qui cumulati sunt, atq; referti scriptura san-
cta. Dñs eos, qui huiusmodi sunt consolationibus pa-
scet, & spiritu replebit. (Iuxta dies antiquos serui
dies egressiōis tuæ de terra ægypti.) Sicut inquit factū
est olim educto per Moysen populo ex ægypto. Mitter
ergo Dominus in terram tantum spiritum, vt boni at-
que electi Dei consolati maneant in venturis ærum-
nis. Et quemadmodū dixi olim, cum tibi tribulationē
prænuntiaui. Ecce gladius domini super terra citò &
velociter. Ita tibi etiam dico. Et spiritus Domini su-
per terram copiosè & abundanter. Descendet magna
spiritus copia in terram similis illi, quo repleti sunt an-
ticipati patres. Et dominus dicit. Ego pascā electos meos
istos magna spiritus copia & vbertate. (Et ostendam
ei mirabilia.) Ego electis meis mirabilia ostendam.
Nempe quo pacto sapientes sapientiam perdent, for-
tes fortitudinem amittent suam, victi remanebunt, cō-
fusus quisq; relinquet. Italia remanebit pudefacta, bo-
ni atq; electi mei manibus improborū educētur. Ego
illis gloriā meā ostendam, paradisiq; delicias & res il-
lis mirabiles ostendam. Hoc verbum tuum est, ò bone
prædicteque Dei lumine. Scito illud asseruare. Vide
quid facias. Attende bene hoc lumen, quo te Deus hy-
larem in istis ærumnis seruabit, & deinceps, per hoc
ipsum infœlicem quietem deducet. Igitur huc modò
adesto. Improbe homo. Volo enim tecum nūc agere,
ausculta verbum tuum.

¶ Est ne aliquis ex hisce prauis hîc? Equidem sci-
rem ipse digito indicare vnum aliquem, sed nec

Nn 2 licet

Ex diuo Hiero-
ny. in. l. c.
Amos.
Christiani de
litiæ quæ.

Ecclesia mi-
litantis triū-
phantisq; ty-
pum.

Pœnitentiæ si-
gura.

licet, nec libet. Sat scio nonnullum adesse. Volo tamē isthuc me vertere versus istas mulieres, ne quis dicere queat, me in aliquem plus quā in reliquos defixisse oculos. Mulieres equidem fat scirem aliquē monstrare digito. Ille putat, seq; lateat & ritu phasidis avis faciat, non videri. Veni hūc igitur improbe. Tunc Christi quidem fidē credis, Qui sic? mēne illam non credere? Ego verò optimē illam credo. Imò non credis. Si illā crederes, cognosceres, quo fit aliquis purior, hoc esse etiam meliorem, & illos, qui te puriores sunt, tibi etiam bonitate antecellere. Puram eam rē vocamus, quæ aliæ rei haud quāquam mixta est. Verbi gratia, Vinum vocitatur purum, cum non est admixtū aque. Terra illa est pura, quæ aquæ haud immixta est. Aurū illud est purum, quod argento non est admixtum aut plumbo, aut aliqua alia re. Fingamas terram purgatā esse, qualis erit in die Iudicij, quādo nihil aliud sibi admixtū habebit. Sic aqua, sic aer, sic ignis, sic cælum, sic angeli erunt. Hæc omnia vocarentur pura. Dic mihi an non aliqua ex his rebus purior, quam alia esset? Negabis. Nam si omnia pura sunt, aliud non est alio purius. Nota verò hoc minimē verum esse. Imò quo plus scandas sursum, hoc purior est res aliqua ex his, quā alia, quas transcendis. Quippe philosophi isti duo extrema considerant. Alterum est Deus, alterum est hy-le. Alterum est purissimum, Idest, Deus, qui est actus purus, & esse suum. Alterum impurum, nēpe ipsa materia prima, quæ mera est potentia, quam vocāt, nec habet esse in se. Omnia deinceps creata sunt inter duo hæc extrema. Et quanto aliquid amplius alteri extremo appropinquat, tātò plus particeps est puritatis, aut etiam, tantò minus, quantò minus accedit. Verbi gratia quātò, plus accedit aliqua res ad materiam primā, tantò

*Purum quid
in naturali-
bus & mora-
libus.*

tantò minus purū est, & tantò plus de materiali habet. Et quātò Deo fit propior, tantò purior & spiritualior est. Sic dicimus, quò intellectus aliquis purgator sit ab hisce terrenis rebus, quæ materiæ primæ proximæ sunt, eò puriorem esse, plusque intelligere. Siquidem, quo purgatus est corpus, atque à materia abstractius, hoc magis lucem potest suscipere. Intuere aquam, quæ à materia remotior est, quā terra, & ideo plus lucis, quā terra suscipiat. Dein aer, qui secretior est à materia, quā aqua, magis lucem suscipiat, quā aqua. Postea ignis sequitur, deinceps cælum, & mox cælum aliud alio purgatus, & magis ea gratia lucem potens suscipere. Atque idcirco, quo hominis intelligētia purgator est, magisq; potest lucē suscipere, atq; illuminationes. Quamobrem, qui homo & bonus est, & iustus, quique intellectum purgatum habet, ampliori illustratione pollet, quā intellectus improborū. Atque ea re ait Sapiens. Anima viri sancti enuntiat aliquādo vera, quā septē circumspectores. Et hæc ratio est, quāobrem tu improbe, qui vitā agis impurā, & sceleribus adoperatus es, cogitare debes atq; dicere, profectò, qui purgator vivit, vt reor, melius etiā intelligit rerū diuinarū veritatē, magisq; illuminatur. Et ideo fortassis isti, qui meliorem vitam agunt, verū obtinent, & nō ego. Et si tu id contēplareris, cerneres, te errore detineri, & equius esse apud Deum, vt boni puriq; veritatē habeāt, quā impuri & improbi. Sed tu neq; fidem credis, & male vivis. Et ideo nimirū si nec ista etiam credas. Tempore Esaia proposita fuit hæc quæstio, dicentibus improbis, cur etiā nos non credimus? Respōdit Hieremias. Quibus creditis vos velle Deum veritatem suam pādere? Cui aperiet aures? Cum suā creditis ipsum velle aperire aures, & quennam creditis illi cordi esse, edocere, &

Ecclesia. 37

Esaia. 28.

ut credant illud, quod ipse dicit, facere? Profectò non dicit propheta prauos, non auaros, non arrogantes, sed his, qui separati sunt ab vberibus. Subaudis, aperiet aures, hoc est, illis eã patefaciet, qui abducti sunt à lacte. Lac in scriptura quandoq; in bonam, quãdoq; in malam partem vsurpatur. Hic in malam partem capitur. Id est. Non donabit veritate sua illos, qui non sunt depulsi à lacte rei censusq; concupiscentijs, quiq; per quã sunt locupletes, superbi tamen, non inflatos ritu vberum lacte distentorum, sed iustos, & humiles spiritu, qui diuitiarum lac reliquerunt, atq; ambitionis & superbix, eosq; qui studiosam vitã ducere instituerunt. Et sic deberes tu dicere. Profectò cum illi, qui purius me viuunt hęc credant, melius etiam oportet, vt veritatem obtineant, percipiantq;, quã ego. Esaias quoq; aiebat populo illi. Veniet ensis domini, & supplicium de vobis prauis sumet, qui credere renuitis. Expectate tantisper. Ipsi verò ridebant, & facta illius ludebant, & dicebant. Manda, remãda, totamq; diem expecta reexpecta. Iste demum dicit Dominũ mãda turũ, & remandaturũ. Ipse ait à Domino sibi dictum. Expecta, reexpecta. Atq; in hunc modũ facta illius iludebant dicentes. Quando id veniet? Quando erit? Modicũ ibi, modicum ibi. Expecta hinc modicum, & denuò expecta hinc modicum. Quò nobis toties mãda, remanda, toties, expecta, reexpecta, cum post nihil veniat? Et hoc pacto prophetam irridebant. Dixit illis Esaias. Quoniã vos credere detractatis, & prauis estis, Dominus ipse vobis loquetur balba lingua, quã vos nõ percipietis. Volebat dicere. Ensis quidẽ adueniet, qui vos puniet, & vos non capietis. Non enim ad meliorẽ frugem reuocabimini, quòd Deus non præstabit vobis suam gratiam, sed pœnas dabitis, quippe qui à Deo electi

Lac quid significet.

Esa. 28.

Esa. 18.

electi fueratis, vt populus ipsius essetis, & dicebat de vobis hęc requies mea. Populus hic mea erit requies. *Ibidem.* Sed vos nõ induxistis animũ verba illius intelligere. Imò ludos facitis & dicitis ridẽtes ea, quæ ex illo vobis prædicta sunt. Expecta, reexpecta, mãda remanda, modicũ ibi, modicũ ibi. Ego dico vobis aiebat Esaias pœnas vos luituros, & Deus etiã post vos irridebit, & vos, quæ ipsius erãt adũco naso suspẽdistis. Non enim voluistis electioni Dei acquiescere, qui vos vt populũ ei essetis elegerat. Ita & ego vobis dico electos vos fuisse à Deo hoc tẽpore, vt populus eius essetis. Vos credere nõ vultis, nec intelligere, quod vobis Deus dicit. Et ideo flagro hoc vapulabitis, quãdã vos coget intelligere. Ieremias appropinquãtib; iã reb; illis prænũtiatis, dicebat Sedechix regi. Ne regi Aegypti adheferis, ne feceris, quippe venit Nabucodonosor, q; eũ est extirpaturũ neid facias, ne illi copuleris. Et Sedechias nolebat credere propheta demũ queritabat. Tu cõfidis in baculo arũdineo. Tu arũdini cõfidis. Arũdo hęc, cui inniteris, cõfringẽt, & manũ tibi pforabit. Ne cannæ isti, aio tibi, credas te ipsũ. Sedechias noluit adhibere fidẽ: sed potius pergere instituit, & regi Aegypti adiũgi. Venit deinceps Nabucodonosor, vidẽsq; se se periculo cõstrictũ Sedechias, dicebat populo. Expecta tantisper, dum rex Aegypti suppetias nobis venit. Et vt ipsi prius prophetã subsannãrãt, ita deinceps Deus facta illorũ irridebat, & aiebat. Expecta, reexpecta, mãda, remãda. Et tandẽ illi pudefacti sunt, & nullũ illis præfidiũ fuit. Et rex Aegypti extirpatus est. Deusq; aduersus illos per prophetã dixit. Ego volo, vt improbi puniãtur, & retrorsum cadãt, non prorsum. Hoc est. Non libet mihi, vt intelligãt, quò recidãt. Quocirca improbe, qui vides actis tẽporibus illuminatos homines veritatẽ præ-

Nn 4 fatos,

fatos, oporteret te etiā fidē adhibere. Sine me modo aliquātiſper quieſcere, & ad rē ppoſitā regrediemur.

Vita & ſpecies rerū quo modo cognoſcuntur.

¶ Quidnā tibi vis Monache? Cū tu cernis animal ſe ſe mouēs extēplo dicis ipſum viuere. Igitur vita motu indicatur. Et propterea nos dicimus arborē viuere, quod per ſe ſe adoleſcat, ipſumq; adoleſcere mot⁹ nūcupatur. Ecce vides oliuā creſcētē. Tu ais ipſam viuere, & cognoſcis ipſam eſſe oliuā, q̄ eadem folia proferat, atq; fructus, quos aliā oliuā. Sic vitē cognoſcis, q̄ illa eundē florē producat, eadēq; folia, & eaſdē vuas quas reliquæ vites. Cūq; id vides, tu dicis tunc, hæc vitis eſt. Et cū illam adoleſcentem vides, ais ipſam viuere. Ita ergo hīc vſu venit. Aſpice omnes prophetas, omneſq; hitorias, & ſi cernis omnia hæc quæ tibi ſunt prædicta, & quæ hodie apud te fiūt, & ſunt, habere eadē folia, flores eoſdē, atq; fructus, & ea omnia in dies creſcētia motūq; in dies protrahentia, & ad eundem modū procedētia, quo præterita illa, dicito & iudicato illis eandem eſſe animā atq; virtutem, quæ præteritis fuit, & has oliuas vitesq; eſſe, vt illæ fuerunt. Attende pauliſper, & lege prophetas, inuenies ipſos populo res prænuſſiſſe nomine Dei. Vnde multi illas credebant, & oriebātur ex illa ipſorum doctrina virides frondes, & fructus, ideſt, viuæ atq; bonæ actiones, & ſtudioſa eorū, qui credebāt, vita. Deinde exoriebatur perſequentio magna in eos, qui res illas prædicabant, & multi illudebāt, etiā multi obloquebantur. Tertio res illę in dies procedebant, & vera cōprobabantur. Si igitur hoc ipſum ſic vſu venire cernis, & ab hac doctrina eundem prolatum fructum, & magnam in nos excitatam perſequentionem, rem autē ipſam magis magiſq; progredi re vera te credere par eſt rē hāc eſſe animatam atq; viuentem. Et quoniam illa eundem fructum

ſimile.

Prophetiarum quid cōſequentum.

affert,

affert, & frondes eaſdem, quas aliā præteritæ prophetiæ. Idcirco tu credere atque dicere cogeriſ hanc eſſe eandem illam animā. Quod ſi nunc omnia adhuc non ſunt rei euētū cōprobata vera, par eſt te credere comprobanda, & ventura omnia tibi prædicta. Et ideo ſi ita venturū eſt, dic mihi, quæ erit ſors tua? Attende quidnam vſu venerit illis, qui priſcis vaticinijs fidem errogarunt. Præteriti prophetę in cælo ſunt, vnā cum illis, qui eis crediderūt, quiq; eos ſequuti ſunt, qui verò credere renuerunt, & qui illos ſunt inſectati, in domo ſunt Diaboli. De prophetis, & de his, qui illis adhibuerunt fidem ſcriptæ ſunt laudes. De prauis verò, & de illis, qui prophetas perſequebātur non credētes eis, vilipendia, & opprobria memoriæ ſunt prodita. Et ideo aſpice tantisper ſub quāto verſeris discrimine. Si verū non erit quod nos dicimus, & qualis eris id temporis? Ego tibi dico proſum venturum & verum comprobandū, quod tibi prædictum eſt, idq; ocyùs. Hoc quod tibi ſupra de Eſaiā dixi, plus centum quinquaginta annis nō venit, & poſtea re ipſa verum eſt comprobatū. Et illud quod de Ieremia attuli circiter viginti annos dillatum eſt. Porro illud, quod ipſe tibi prædixi, longe citius adueniet, quā pro tua opinione. Expecta demū tantisper dicebat Eſaias. Qui credit expectet, veniet enim hoc penitus. Deus ſenſim tēdit. At quia iſti non credunt, ecce propheta noſter ad electos conuertitur, & ait, iſti nolunt credere & remanebunt pudefacti. (Videbunt gentes, & confundentur ſuper omni fortitudine ſua.) Videbunt gentes inquit & pudeſcent, & omni fortitudine ſua deficientur. Iſti demum ſe putant Deo poſſe obſiſtere, & ſuis cohortibus & armis vincere. Et ego vobis dico pudefactos māſuros, quod Deus ab illis non ſit. Italia tu confuſa manebis. Aio tibi

Punitio non credētū prophetis.

N n 5 bi

hi Deum non esse auxilio, tu actum ages, crede mihi. Ego id sæpius tibi replicauit, tandiu ipsa id cernes. Cū hæc aduenient omnes isti pudefacti manebunt, nec audaciam habebūt, ad loquēdum. (Ponent manum super os.) Attende rerum euentum. Tu cernes multos vultus palefcere, denigrefcere labia ritu ollæ igni applicitæ. Tu istos inquam animo lingu videbis, omninoque intremefcere, & loqui nefcient, atque ipforum opera labia illis compescent, nec ob id tamen vllus ad faniozem reducetur mentem. (Aures eorum furdæ erunt.) Idefit. Deus illis non præftabit lumen, quod eorum crimina neutiquam merebuntur, vt ipfi conuertantur. Imò obftinati erunt, & venient intus occupati. (Lingent puluerem ficut ferpentes.) Erunt intus & in cute pleni veneno, & puluerem lingent.

Puluis quod significet. Puluis terrena hæc innuit, quæ tanquam puluis funt omnia. Hoc eft, tempore illo tribulationum ad terrena confugient, vt qui fine vlllo confilio erunt, & dicent. Væ nobis, qui non credebamus, nunquam fic futurum putauimus. Et ad puluerē terrenarū rerū accurrēt, & dicēt numismatis & facultatibus fuis. Vē nobis numismata noftra, ferte nobis opem. Ibunt ad amicos & dicent, amici noftri fuppctias nobis venite, nec fuffugiū inuenient nec auxilium aduerfus diuinam iram, fed contra diuerfi agentur & vbiq; perturbabuntur. (Velut reptilia perturbabuntur de ædibus fuis.) Erunt ritu animalium iftorum reptantium, qui corpore ferpunt humi, quæq; libidinosos portendunt, qui luto, terraq; perpetuo demerfi funt. Et erunt, qui huiusmodi funt perturbati, & proiecti ex ædibus fuis. (Dominum Deū noftrum non defiderabunt.) Hoc eft nec ob id tamen renocabuntur ad bene agendum. Quod fi vel tantillum ad Deum cōfugient, propter opes recuperandas atq;

Reptilia typus hominū terrenorum.

Reptilia typus hominū terrenorum.

atq; facultates, quarum fe iacturam facere videbunt, atq; adeo ne vitam amittant, id facient timentes. (Et timebunt te.) Timore feruili Dominum timebūt, voluntatem peccandi non deponētes, & timor hic nihil eis proderit. Hoc eft verbum illud tuum, prauē, quod tibi hoc manē dicturus eram, & ideo intellige opus tibi eſſe ad pœnitentiam regredi, antequam tribulatio tua adueniat. Neq; enim aliter poſtea quidquam tibi proderit. Alloquemur ergo modo tantisper Dominū Deum noſtrum.

¶ Nos deniq; in fine ſumus Michææ. Quid volumus facere? Orate hinc ad Dominicū vſq; diem, id precantes, vt mihi Deus inſpiret prælegendum vobis prophetam, qui & in Domini laudē & in veſtram cedat ſalutem expoſitus. Interpellate etiam Deum pro eccleſia, & pro veſtra ciuitate. Oporteret vos pſalmum illum orantes dicere, quē decreuiſtis. Qui regis Iſraël intende, qui deducis velut ouem Ioseph. Orate Dominum, vt flagellum cito veniat. O monache, inopes quid facient? Inopes hūc venite. Ego vobis opitulor. Et de precibus, quæ pro flagello funduntur, non par eſt vos conqueri. Nam ſi noſtræ precatōnes iuſtæ erūt, exaudiētur à Deo, ſin minus haud exaudiētur. Ego volo vobis patrocinari. Ego vobis dico, vt bene faciatis. Quōd ſi bene egeritis, ne extimeſcatis, fame vos obituros. Deus ſi quidē vobis pſpiciet, ſi boni eritis. Porrò prauū ijdēq; pauperes, qui in Deū iactant cōuicia, & ludo ſedulam indulgent operam, fame interibunt. Alius ille ait. Monachus in cauſa eſt caritatis rerum. Ipſe multitudinem perterrefacit, quare labori nō vacatur. Dicitote vos egeni locupletibus huiusce farina, qui vobis iſta ſuadēt, voſque iſta docent, vt incipiant inopibus elargiri ea quæ per iniuriam abſtulerunt ab incertis

Pſal. 79, Severitas dei

certis modo dñis, & que modò tã apud se habet. Paupere
 res vos finitis vobis ipsis contrariũ psuaderi. Ego vos
 moneo vobis collata esse aureorũ plura millia his cõ-
 cionibus in causa existentibus. Idq; ab illis, qui ab bo-
 nam se viuendi rationem reduxerunt, & qui malè par-
 ta reddiderũt. Væ vobis, ni ita factum fuisset. Porro tu
 qui dicis nõ vacari labori ob meas cõciones, mihi nul-
 lo pacto fidem adhibes. Quin tu laboras? Tu ista irri-
 des. Tu ais Manda, remãda, expecta reexpecta. Modi-
 cum ibi, modicũ ibi. Nihil euenit. Atq; ista rides, quæ
 dicimus. Quare par est te illis non perterrefieri. Quin
 igitur tu laboras? Homines egeni aspiciẽ demum la-
 borantes. Vos videbitis maiorem partem eorum, qui
 laborant, esse eos, qui credunt. Vos qui vbertati exhi-
 bendæ præfecti estis, curate frumenta, atq; annonam
 in vrbem conuehenda, & quisquis oret, vt possint con-
 uehi. Quod si vos feruidi precabimini, exaudiemini.
 Commendatos habetote pauperes Diui Martini. Pau-
 peribus autem ludo vacãtib; minimè res dispertite.
 Regrediamur modò in propositam à nobis rem,
 ¶ (Quis De' similis tui?) Dñe quisnã Deus tibi est simi-
 lis? Stupor me tenet Dñe mi. Equidẽ cogito, imo scio,
 te vnum esse illum, qui est. Reliqua abs te habent esse.
 Tu hunc mundum condidisti, vt tuam ipsius bonita-
 tem in omnes res diffunderes, quas in ipso creasti. At-
 qui istud minime sat fuit. Homine enim ob suum sce-
 lus perduto, tu cælo delabi, & ad nostram humanita-
 tem assumendam venire, & in crucem agi, & mori di-
 gnatus es, quò perditum hominem redimeres. (Quis
 Deus similis tui?) Quam admirabilis res es tu domine
 mi, quis tuam infinitam bonitatem capiat? Ex altera
 parte ego regiditatem tuã cogito. Siquidem propter
 vnum angelorũ erratum, nunquam illis parcere volui
 sti.

sti. Ob vnum peccatũ Adæ, oēs homines mundi sunt *Genesis. 19.*
 condemnati. Ob Sodomæ scelus totam ciuitatem sub *Genesis. 6.*
 uertisti; & tres tantum animæ ex illa saluæ factæ sunt. *Matth. 24.*
 Sub Noe tẽpore libuit tibi vt vniuersus orbis in aquis *Luca. 17.*
 periret, & octo duntaxat animæ è tot millibus sospita- *1. Petri. 3.*
 tẽ sunt. Tempore peccatorum Israël quoties popu-
 lus ille in captiuitatẽ est abductus, puellæ raptæ, tã nu-
 merosa multitudo seruitio subiecta. Cum vastata fuit
 Ierusalẽ, tanta clades, tanta cædes fuit, vt mater pro-
 prium filium comederit, tãta sæuitia vt dici nõ queat.
 Igit̃ valde verũ est dictũ hoc. (Quis Deus similis tui?)
 Vbi etiam misericordia tua? Quãtum etiam tu Italię,
 totiesq; malorum intulisti? Tempore Gotthorũ, Van-
 dalorum, Hunnorum, toties ipsa dissipata est. O domi-
 ne quid illi vis in præsentia facere? Tu mihi Italiã vni-
 uersam subuersã ostẽdisti, vniuersamq; turbatã. Ego
 tot enses, tot cultros aere volitantes vidi. Tu mihi tan-
 tam monstrasti stragem, tantum sanguinis, tantam vi-
 rorum foeminarumq; cladem, tantum bellorum, tan-
 tum funerum à peste, tãtum famis. O domine quidnã
 vis tu facere? Non potest non mihi dolere. Nequeo fa-
 cere quin plorem. Domine prorsus mihi dolet, dum
 ad peculiaria descẽdo. Quis dabit capiti meo aquam, *Ieremia. 9.*
 & oculis meis fontem lachrimarũ, & plorabo die ac-
 nocte interfectos populi mei. Equidẽ nequeo, aliter
 facere quin dolore afficiar cum ad particulare descen-
 do, & tantũ flagellũ oculis haurio. O Monache si tã ti-
 bi dolet q̃ dicis cur igitur & oras & obsecras flagelli
 aduẽtum? O Dñe ego sum duplex homo, non sum vni *Zelus concio*
 cus. Ex altera parte cũ ad priuata deuenio, dolore pre- *natorius.*
 mor, & ploro tantum funerum, tantã stragem. Ex al-
 tera parte ego cõfidero, & cerno te non honorari. In-
 reiactantur conuicia, tu vilipẽderis. Serui tui, atque
 optimi

optimi quique; persecutionē patiuntur. Tu iam in terra
 nō cognosceris. Et ideo ex hac parte ego te oro, quēso
 que; ut ocyus flagellum immittas, quādoquidē tu omni-
 no illud missurus es. Prorsus ut veniat, expedit. Impro-
 bi nāque; nolūt cōverti, sed deteriora in dies admittunt.
 Quapropter quātō flagellū magis distuleris, tātō ipsū
 deinceps mittes atrocius. Et quō citiūs mittes ipsum,
 hoc erit & minus, atque; tolerabilius. Quare te obsecro,
 ut flagellum adueniat. Dolet etiam mihi ad privata
 delapso, tantamque; ruinam contemplanti. Nec possum
 non lachrimari plorareque; die ac nocte. Omnia video
 in exitum prolapsura. Ah domine, sine me interquie-
 scere. Sine me tantillum ocio frui. (Quis Deus similis
 tui?) Quis dei nostri similē excogitare valeat? Quis-
 nam ille est Deus, qui vnquā nostri Dei similis fuerit
 appellatus? O Domine tu nequaquam gētilibus tuis,
 nempe Hebræis pepercisti. Popule si Deus gentilibus
 suis, ramisque; natiuis non pepercit, subeat vobis nos
 ab ethnicis genus ducere, & nobis etiā ab ipso noxas
 non remittendas, si tales esse pergamus. Si Iudææ non
 pepercit, quid in te credis Italia ab ipso faciendum? Si
 ecclesiæ Orientali non pepercit, in occidentali parceret
 sic se gerenti? O Domine tu mihi videris similis figu-
 lo, qui fictilia vasa facit, & rotam præstituit & apponit
 lutum, & circūuersat rotam, & affigit terram, & fingit
 vas quoddam. Cum iam pene absolutum est vas, & la-
 pidem fortē ille offendit, nititur aptare vas detracto
 prius lapide. Tandem cum videt non posse vas aptē
 conformari, manus illi affert infringens destruensque
 ipsum, & omnia perturbans, & lapillum in terram ia-
 ctat, & de alia argilla accipit, & denuo vas illud bene
 fingit. Tēpore diluuij tu inuenisti vasa mala, lapidibus
 plena. Tu oīa in toto orbe ordine suo amouisti, per-
 turbasti;

turbasti; & postea vasa apta fecisti. (Quis Deus simi-
 lis tui.) Quis ille est, qui tua possit iudicia capere? Tē-
 pore Iudæorum, quoties omnia destruxisti, & postea
 reconcinnasti? Sic etiam tibi dico, Florentia, si in-
 telligere nolueris, vniuersa, quæ in te sunt subuertentur,
 & turbatio quædam ordinis fiet, vnde postea
 magnus quidam ordo excitetur. Cape illum, illum
 alium interneca, & omnia postea aptabuntur. (Quis
 Deus similis tui, qui aufers iniquitatem, & peccatum
 trāsis reliquiarum hæreditatis tuæ.) Quis ille est Do-
 minus, qui tui similis fit, qui aufers peccata, & vni-
 uersa reconcinnas, atque componis? Quocirca cum
 vos omnia subuersa atque extra ordinem disiecta vi-
 debitis continuò dicite, peccata expianda, & vas fin-
 gendum, & omnia reconcinnanda. Et ideo quis
 Deus similis tui? Quis Deus tui similis reperiatur.
 Quænam sunt iudicia tua? Quis ille est, qui ea cape-
 re queat? Obcæcauit Deus Iudaicum populum, ut sal-
 uum faceret populum ethnicum. Modò vastat Italiā,
 ut paganos eruat, & ut ecclesiam Orientalem eri-
 piat, excēcat occidentalem. Iudicia Dei abyssus mul-
 ta. Cum primum autem hæc ipsa ecclesia salua erit, *Psal. 35.*
 Deus etiam placabitur. (Et non immittet ultra fu-
 rorem suum) nempe Deus ipse. Atqui non ita id per-
 petuò futurum capias. Sed ad tempus intelligitur, ec-
 clesiam pace fruituram, & iubilaturam. (Quoniam
 volens misericordiam est.) Est enim Dominus mise-
 ricors, & post hæc placabitur, misericordemque se
 exhibebit aduersus dilectos suos, in pace vti viuant,
 faciens. (Misericordiam volo, non sacrificium dicit
 Dominus.) Idest, potius misericordiam volo, quam
 sacrificium. Ad misericordiam igitur tunc tempo-
 ris redibit Dominus, reuertetur, & miserebitur nostri.
 Videtur

simile.

Videtur quippe in presentia à nobis abscessisse, videtur modo ipse non nobis praesto esse. Reuertetur cum flagello ut in prauos animaduertat, & misericorditer se gerat, erga bonos. (Deponet iniquitates nostras & proiciet in profundum maris omnia peccata nostra.) Dicit hic electis poenas illas, quas nos ob nostra peccata luituri eramus, à Deo auferendas flagello & in bathrum eas proiecturum, ad danatorum cruciatum. (Dabis veritatem Iacob & misericordiam Abraam, quae iurasti patribus nostri à diebus antiquis.) Domine tu veritatem dabis Iacob qui interpretatur supplantator, id est, illis qui peccata supplantarunt & reliquerunt, & misericors eris aduersus Abraam, qui interpretatur videns, qui effigiat illos, qui vident, quiq; lumen habet, tu misericorditer te ipsum erga istos tibi dilectos, geris, & ideo te precor domine huc emittas, atq; hanc veritatem infunde tuorum fidelium cordibus, & firmos eos tene in lumine tuo, ut in hisce tribulationibus consolentur, & ut ipse colauderis, sisq; in secula seculorum benedictus. Amen.

FINIS.

Index rerum memorabilium IN HOC OPERE contentarum.

<i>A</i>	
<i>Acceptio personarum vitada.</i> fol. 63. b.	<i>Anima immortalitas.</i> 164. 165.
<i>Admiratio humana unde, & qualis.</i> 47. b. 48. a.	<i>Apostolorum mors pro fide.</i> 40. b.
<i>Adulatores.</i> 19. a.	<i>Apostolorum figura.</i> 46. b. 100. a.
<i>Affectio bona disponit ad credendum, & e conuerso mala.</i> 164. b.	<i>Appetitus triplex.</i> 91. b.
<i>Amicitia tria exigit.</i> 187. b. 188. a.	<i>Arma Christiani.</i> 7. a.
<i>Amor ad nostra unde tantus.</i> 238. b.	<i>Arma Christi causa.</i> 12. b.
<i>Amor fortior est odio.</i> 8. a. & b.	<i>Ascensionis euangelium.</i>
<i>Amor propriae utilitatis origo discordiae.</i> 179. b. 180. a. 194. a.	<i>Astrologia iudiciaria damuatur.</i> 1. b. 104. b. 105. a. 127. a. 157. b. 176. b. 180. b. 187. a. b.
<i>Amor Christi ergo nos.</i> 203. 204.	<i>Auaritia.</i> 161. a.
<i>Amoris Christi efficacia.</i> 8. b. 169. b. 204. a. b.	<i>Auditor es aliqui verbi dei similes Iudaeis</i> 261. a.
<i>Angelus inferior cur credit superiori.</i> 16. a. b.	<i>B</i>
<i>Angeli longè plures beati, quam danati.</i> 144. b.	<i>Balaam figura.</i> 16. a. 17. a. b. 18. a. usque ad. 22.
<i>Angeli cur non hodie sicut olim ad homines mittuntur.</i> 148. b.	<i>Beatitudo nostra in Dei & diuinorum contemplatione.</i> 76. a.
<i>Angeli quomodo ecclesiae gubernatores.</i> 81. a.	<i>Beati soli probi etiam hic.</i> 236. a.
<i>Angelorum natura, gratia, & gloria.</i> 96. b. 132. a.	<i>Beatitudinis amor infinitus.</i> 100. b.
<i>Angelorum ordines & cura.</i> 96. b. 97. a.	<i>Beatitudinis cognitio & adeptio.</i> 65. a. b. 56. a.
<i>Angelorum scientia.</i> 15. a.	<i>Bella Christiani.</i> 268. b.
<i>Anima cur corpori coniuncta.</i> 12. a.	<i>Beneficia Dei.</i> 203. a. b. 204. a. b.
<i>Anima orizon creaturarum.</i> 88. b.	<i>Bene viuere quid sit.</i> 8. a.
<i>Anima potentiae quomodo occupanda.</i> 64. b. 65. a.	<i>Bonus prauo quid distet.</i> 162. a. 239. a. 257. a. b. 270. b. 271. a.
<i>Anima potentiae quae quibus praestent.</i> 230. a. b.	<i>Boni quomodo soli.</i> 281. a.
	<i>Boni quomodo respondent Satanae tentati.</i> 7. a.
	<i>Boni sunt virtutum regula.</i> 29. b.
	<i>Bonorum figura accipiter.</i> 119. b.
	00 Bonorum

INDEX.

Bonorum corruptio.	246. b.	Christi figura Booz.	60. a. b. 74. b.
Bonorum raritas.	182. a. 191. a.	Christi amor erga nos.	84. b. 170. b.
	239. a. 241. a. b. 242. a. b. 281. a.	Christi diuinitas speciosissime colligitur.	71. a. b. 168. b. 169. a. 270. a.
Bonorum letitia in laboribus.	52. a. b.		203. 204.
	257. b. 276. b.	Christi aduentus.	164. b. 168. b. 169. a. b. 170. a. 179. a. 182. a.
Bonis nocere studium prauorum.	246.	Christum reponi inter Deos Romanos nura quam tulit diabolus.	18. a.
Bonos bene fortunat Deus.	67. a.	Christiana vita quid sit.	22. a. 50. a. 51. a. b. 100. b. 273. a.
Bona & mala temporalia propter bona spiritualia a Deo mittuntur.	150. a.	Christiani deliciae quae.	281. b.
Bonitas non creditur ab improbis inesse probis.	162. a. 163. a.	Christiani beatitudo in hoc mundo.	50. a. 236. b. 237. a.
Bonitas vera uanitati aspernatix.	69. b.	Christiani scopus.	266. a.
Bonitatem moralem boni diffundunt, ut naturalia naturalē.	79. a. b. 24. a. b.	Christiani cuiusque elegantes considerationes.	33. b. 36. a. 50. a. b. 62. b. 84. b. 85. a. 234. a. b.
Bonitatem non est cur erubescamus.	25. a.	Christiani graphica imago.	77. a. 100. b. 101. a.
C			
Carnis tyrannide immunes rarissimi.	209. b.	Christiano fugiendus apparatus superbus.	54. b. 58. b. 59. a. 69. a.
Causa vniuersalis, eademque naturalis nihil producit sine particulari.	1. a. b.	Ciuitas afflictata quid debet facere.	215. 216.
Causarum notitia varia in nobis.	185. b. 186. a.	Ciuitas improbis plena, varium monstrum.	147. a.
Caelestis motus uita inferiorum rerum & causa uarietatis.	80. b.	Ciuitas purganda improbis.	141. a.
Charitas proximi.	238. b.	Claudus quis.	172. a.
Charitas pallium Booz.	83.	Conciones assidue uilescunt, rarae non sufficiunt.	2. a.
Charitas perfecta quae.	223. b.	Concionum uita quae sit.	246. b.
Charitatis uires.	270. b. 271. a.	Conciones ut audiant liberi curandum a parentibus.	61. b.
Christus caput bonorum.	4. a.	Concionum assiduorum necessitas.	1. a. b. 2. a. b.
Christus angelus obuians asinae Balaam.	17. a. b. 19. b.	Concionum osores qui.	72. b. 246. a.
Christus ostium.	86. a. 87. a.	Concionibus deficientibus omnia inarescunt.	2. b.
Christus quomodo scandalum prauorum.	90. a.	Concionator diuinus ros.	196. a.
Christi figura Saul.	40. b.	Concionator	
Christi bona quanta.	222. a.		
Christi figura Elimelech.	46. b. 60. a. b.		

INDEX.

Concionator scripturam debet praedicare.	61. b.	Conuersionis procrastinata exemplum.	22. b. 23. a.
Concionator granum sinapis.	48. b. 49. a.	Cornu quid in scripturis.	176. a.
Concionator serpens.	101. a.	Crucis & imaginum reuerentia.	160. a. 222. a.
Concionatoris lucrum in hoc mundo.	3. b.	Cultus Dei internus,	19. a. b.
Concionatoris uigilia & fortitudo.	6. b.		D.
Concionatoris figura.	7. b. 61. a. 208. b. 270. a. b. 272. a.	Delectationes nostrae hic cur non perennes.	102. b.
Concionatoris adulantis figura.	6. a. 19. a.	Delectatio Dei cur sempiterna.	102. b.
Concionatoris pharasis qualis.	58. b.	Desperatio.	207. b.
Concionatoris bonitas ut fructificet.	79. b. 80. a.	Detractio.	25. a. 26. a.
Concionatoris mens & animus.	21. a. 161. a.	Detractores nunquam de futuri peccatis.	63. a.
Concionatori necessarium ocium.	3. a. 39. a.	Detractores arcendi.	159. b.
Concionatori insidiatur Diabolus.	6. b.	Deus quomodo amandus.	206. b. 207. a. b.
Concionatori parata odia.	37. b.	Deus quomodo causa rerum.	186. a.
Concionatori & auditori fugienda quaestiones inutiles.	61. b.	Deus omnium rerum occultus motor.	136. a. b.
Concionatores admonentur stulte ne uicia carpant.	22. a.	Deus non aget nostra industria neque nobis.	99. a.
Concionatores cur impugnari permittit Deus.	21. b.	Deus a quibus inuenitur.	44. b.
Confidentia uana eliditur.	4. a. b.	Deus principium & finis omnium rerum.	32. b.
Confessarius qualis.	194. a. 272. a.	Dei amor erga creaturas.	238. b.
Confessarii nimium rigidi nimium uindulgentes.	228. b.	Dei notitia in nobis ex creaturis.	27. b. 28. a.
Consolationes bonorum quae.	114. a.	Dei contemplatio maxime delectationis.	76. a. b.
Consultationum modestia.	184. b.	Dei gubernatus suauis.	91. b. 251. b.
Constantia Christianorum conuertebantur pagani.	18. a.	Dei tractus qualis.	91. a. b. 92. a. b.
Conuerti nolentium poena.	10. a.	Dei uindicta.	108. a.
Conuertentes se ad institutum monachorum non flendi.	22. a.	Dei existentia ubique.	254. a. b.
Conuertentium se ad institutum monachorum fortitudo.	22. a.	Dei seueritas in punitiombus.	212. b. 213. a. 286. b. 287. a. b.
		Dei eximia bonitas & misericordia.	221. b.

INDEX.

- Deum nō posse peccare neq; errare. 201.
b. 202. a.
- Deum esse, esseq; bonum sanctumq; &c.
semper & apud oēs creditū. 200. a.
- Diabolus caput malorū. 4. a. b. a. 9. a. b.
- Diaboli ruina. 4. b.
- Diaboli figura. 16. b. 40. a. 206. a.
- Diuina semper impugnantur, defensanda
tamen acriter. 38. 63. a. 72. b.
- Diuina cur semper impugnata. 39.
- Diuina non capiuntur, sed ridentur à pra
uis. 114. b. 115. a. 116. a.
- Diuina licet nō capiātur credenda. 116.
a. b.
- Diuina non bene dijudicat improbus, &
quare. 116. b. 117. a.
- Diuina per effectus cognoscuntur vt res
naturales. 198. a. b.
- Diuina humanis metiri error. 200. b.
- Diuinorū cognitio in philosopho & Chri
stia. distincta valde. 221. a.
- Diuitia Christiani longe alia à diuitijs
mundi. 152. b.
- Doctrina sana nō moueri populum flagri
futuri signum. 118. a.
- Draconis natura & Symbolum. 119. b.
- E.
- Ecclesia domus pulueris ob pœnitentes.
125. a.
- Ecclesia bona temporalia. 138. a. 212.
a. b.
- Ecclesia militantis gubernatus similis
gubernatui triumphantis. 97. a.
- Ecclesia militātis triumphantisq; typus.
281. b.
- Ecclesia gubernatus instar est motus ca
lorum. 80. b. 81. a.
- Ecclesie renouationem praecessurus ensis.
80. 82. b.
- Ecclesia renouationi affutura spiritus abū
dantia. 80. 83. 89. a.
- Ecclesia renouationi paratus Deus, sed
per nos stat, ne renouetur. 44. b.
- Ecclesia renouatio quam dicebat Hiero
nymus, quid. 86. a. 77. b.
- Ecclesie defensor & patronus semper
fuit aliquis probus in ea. 240. a. b.
241. a. (xit. 45. b.)
- Ecclesie antiquus calor quomodo refri
Ecclesia ad corpus naturale speciosissima
comparatio. 53. b. 54. a.
- Ecclesie etates elegantissime cōparatæ
atati hominis. 45. a. b.
- Ecclesie figura. 46. b. 53. a. 49. b.
- Ecclesie orbitas & viduitas. 47. a. b.
53. a. (ra. 47. a.)
- Ecclesia Orientalis & Occidentalis figu
Ecclesia primitiua longè puicherrima fi
gura. 77. b. 78. a.
- Ecclesie presentis ad primitiuam colla
tio. 78. b.
- Ecclesie res sensim fiunt, vt res natura
les. 48. a. b.
- Ecclesie status tempore Hieronymi qua
lis. 45. b.
- Electio magistratuum qualis debet esse.
183. b. 184. a.
- Elephantis natura & Symbolum. 119.
- Excōmunicationis nocumentum. 151. b.
- Eucharistia sumenda encomium, & fi
gura. 64. a. b.
- F.
- Festorū cultus. 160. (103. b.)
- Fides diuinis habēda. 5. a. b. 6. a. 10.
- Fides formata qua & quanti precij. 95.
b. 121. a. b.
- Fides granum sinapis. 48. b.
- Fides tam non eget miraculis. 149. a.
- Fides

INDEX.

- Fides nostra quanto iure accipienda.
146. b.
- Fides antiquorum eximia. 168. a.
- Fidei aduersariorum figura. 16. b.
- Fidei argumenta elegantissima. 23. b.
24. a.
- Fidei beneficium. 64. a. 146. b. 147. a.
- Fidei defectus quantum malum. 168. a.
- Fidei diuulgatio mirifica. 116. b.
- Fidei necessitas. 145. a.
- Fidei nostræ victoria. 34. a. b. 35. a.
- Fidei orthodoxæ reductio ad spiritūsan
ctum. 16. a. 50. a.
- Fidei zelus. 19. b. 20. a.
- Fidem in aliquo esse probant opera. 42. b.
- Fidem remouere à nobis studet demon, de
quo egregia figura. 36. 37. 39. 40.
- Fidem sepe docendus populus. 25. b.
- Fidelis infideli quid distet. 162. a.
- Fiducia Christiana & eius fructus. 160.
a. 197. b. 216. a. 262. a. b.
- Filiorum educatio. 247. a.
- Florentia aduersarij tempore Hierony
mi. 175. b.
- Florentia bonitati qui obrectarēt. 48. a.
- Florentia corruptela ante aduentum Hie
ronymi. 111. b. 204. b. 205. a.
- Florentia gubernatus tempore Hierony
mi qualis. 43. a. 49. a.
- Florentia gubernatus varie desideraba
tur tempore Hieronymi. 210. b.
211. a.
- Florentia gubernatum qui erat tempore
Hiero. an semper duraturum ipse di
xerit. 150. b.
- Florentia miseria & calamitas ante
Hieronymi aduentum. 205. b.
- Florentia promissa qualiter intelligen
da. 100. b. 131. 150. b. 154. a.
- Florentia dilatādam ditionē, restituē
dam. 175. a.
- Florentia restituenda Pisæ. 175. a.
- Florentia vitia tpe Hiero. 163. b. 227. a.
- Fortitudo Christiani quæ. 192. b.
- G
- Gloria celestis cōgregatio. 143. a. 236.
a. b. 237.
- Gloria celestis quam altissimus gradus
97. b. 98. a.
- Gradus ad perfectionem. 10. a.
- Gratia quomōcōseruāda. 279. b. 280. a.
- Gratia diffusio quomodo p Deū. 269. a.
- Gratia necessitas. 144. b. 145. a.
- Gratia gustus & effectus. 279. a.
- Gratia quantū debeamus. 146. b. 147.
a. 175. a. b. (42. b. 43. a.)
- Gubernatus Israel sub iudicibus qualis.
- Gubernatus spiritualis eget temporali
bus. 274. a.
- Gubernatus politicus triplex. 43. a.
211. a. b.
- H
- Hieronymus Sauonarola Ferrariensis in
telligendus est sub voce hac Hierony
mi in omnibus sequentibus.
- Hieronymus minime ambiciosus. 174. a.
- Hieronymus neutiquam factiosus. 152.
a. 173. b. 174. a. 220. a.
- Hiero. non audiebat cōfessiones. 111. a.
- Hieronymus neminē vnquam traduxit no
minatim. 214.
- Hieronymus quanta passus ob veritatem.
200. a. b. 155. 197. a. 149. a.
- Hieronymus quando primū vaticinia di
cere Florentiæ cœpit. 248. b.
- Hieronymus quando primum cœpit Flo
rentia concionari. 218. b.

INDEX.

Hieronymus sitiebat martyriū. 197.a.
Hieronymus. totius Italiae concionator. 149.b. 224.a.
Hieronymi amici soli pbi. 159. 173.b.
Hieronymi autoritas apud Florentinos. 26.a.
Hieronymi cōciones cōtradictionē tulerūt subimitia et à quibus. 20.b. et. 21.a.
Hieronymi conciones cū primū cœpit concionari Florentia cuiusmodi, & quomodo fructificarunt. 49.a. b. 50.a. 54.a.
Hieronymi constantia. 147.b.
Hieronymi dicta quibus rebus comprobarentur. 224.a. b. 129.b. 230.a. 248.b. 249.a. 261.b.
Hieronymi emuli. 2. 3. b. 20. a. 100. b. 107.a. 149.a. b. 155. 156. 190.a. 197. a. 268. b. 275. b.
Hiero. fortitudo. 115. b. 118. a. b.
Hieronymi fructus mirabilis. 21. b. 49. b. 154. b. 155.
Hieronymi pphetia nō spernēda. 265. a.
Hieronymi prophetia implet a. 54. b. 104. a. 107. 111. b. 249. a. 250. a. b. 251. a. 259. b.
Hieronymi tempore scriptura sacra pulveri relict a. 61. b.
Hieronymi vehementia in dicēdo. 147. b.
Hieronymo etiam viuenti inurebatur propria illusionis nota. 248. b.
Hypocritarum arrogantia. 228. a.
Hypocritarum auaritia. 157. a.
Hypocritarum figura. 16. a. 82. b. 83. a. 119. 145. b. 247. b.
Hypocritarum iniustitia. 228. a. b.
Hypocritarū vox. 9. b.
Hypocritarum virulentia. 156. b.
Homo carnalis solis temporalibus bonis di-

citur. 166. b. 167. a. 268. a. b.
Homo cur in tot errores cadit. 144. a. 161. b. (144. a. b.)
Homo cur tam pauca cognoscit è diuinis.
Homo triplex. 88. b. 89. a.
Hominū animalis & spiritualis differentia. 106. b. 107. a.
Hominis intestinū bellum vnde. 144. b.
Hominis spiritualis cognitio & studium. 112. b. 113. a.
Hominum varia studia & vota. 256. b. 257. a.
Hominum superbia. 200. b.
Humanitas & comitas. 272. b.
Humilitatis exemplum. 205. b.
Humilitatis vtilitas. 5. a. b. 6. a.

I

Idola hominum qua. 199. b.
Imaginum turpiū pictura caueda. 55. a.
Impunitatis malum. 124. 127. a.
Inarnationis causa. 28. a. (a. 222. a.)
Inarnationis beneficij exaggeratio. 72.
Inanis gloriæ fugiendæ figura. 84. a.
Infidelitas amentes & portentosos facit homines. 145. a. b.
Iniustitia in pōderibus & mensuris. 125. a. b. 227. b.
Inquietudo hominis vnde. 193. a. 233. b.
Intellectus capacior qui mundior. 24. b.
Intellectus fit purissimus Christiana vita
Intellectus capacitas. 15. a. 233. b.
Ira Dei. 137. a.
Italia qualis tēporale Hieronymi. 127. a. 228. b. 229. a.
Italiae clades prædicatur. 189. a. b. 190. b. 199. 229. a. 234. b. 249. b. 250. a.
Iudici necessaria, 201. a.
Iudices laici causis ecclesiasticis misceri non debent

INDEX.

debent. 151.
Iudicum gesta, à superioribus dijudicari iudicib⁹ salubre rei publicæ est. 151. b.
Iudicum ritus apud Iudæos, nempe sedendi ad portas vrbis quare. 55. a.
Iudicium quid. 210. a. b.
Iudiciorum Dei abyssus. 287. b. 288. a.
Iudicij dies qualis electis. 40. b.
Iustitiæ cultus. 10. b. 11. a. b. 57. a. 141. b. 153. a. b. 179. a. b. 181. a. 212. b. 213. a. 219. b. 247. b.

L

Legislatoris mens potius quam verba seruanda. 122. b.
Legislatoris, obseruatoris, suaseris q̄ simile 212. b.
Legum rigor nimius quā noxius. 194. a.
Legum transgressio. 181. a.
Letitia duplex. 113. b.
Lex positua dum naturali lumini obuiat non seruanda. 122. a.
Lex nulla bona si non habeat ordinem aliquem ad charitatem. 121. b.
Loquutiones nostra ad Deum, & Dei ad nos quales. 32. b.
Lucus quid in scriptura. 199. b.
Ludorum abstinentia. 27. a. 141. b.
Lumen Dei rectus datur. 66. a. b.
Lumine diuino priuari maxima Dei vindicta. 58. a. 62. b.
Lumina varia. 230. b.

M

Magistratus animus qualis debet esse circa rem publicam. 174. a. 179. a. b. 180. 194.
Malum culpæ quomodo ab homine, pœnæ quomodo à Deo. 177. b.
Mariae matris Dei figura egregia. 269. b. 270. a.
Manus, digiti, vngues quid significant. 176. a.
Martyrum innocentia. 17. b. 100. a.
Martyrum letitia. 34. a.
Martyrum mors pro fide. 40. b.
Martyrum triumphus. 17. b.
Mendacium. 33. b.
Michæas vbi, & quibus prophetauit. 224. a.
Michæe prophetiae quādiu non implet a 104. a. 179. a. 180. b. 258. b.
Minima non negligenda. 40. a.
Miracula non semper necessaria. 162. b.
Miracula semper fierent si essent necessaria. 149. a.
Misericordia Dei. 221. b.
Misericordia erga proximos. 226. a. b. 239. b.
Misericordiam Dei aliqui vane sibi promittunt. 137. b.
Misio in diuinis. 32. a. b.
Monachorum figura. 170. b. 243. a.
Monachorum institutum amplexari debent homines ingenio præstātes. 24. b. 98. a. b.
Monachorum institutum amplexandum 97. b. 98. a.
Monachorum instituti figura. 111. a. b.
Mons multa significat. 169. a. 202. a. b.
Mors quid sit. 166. a. b.
Mortis ac patriæ desiderio quis ex probis magis vrgeatur. 217. a. b. 218. a.
Mortis necessitas vnde. 186. a.

INDEX.

Mouere ad opera manus Dei. 118. a. b.	Ornatus scemina Christiani qualis. 51. a.
Mulierum familiaritas vitada. 111. a.	Orbis cur tam varius. 102. b.
Mulierum ornatus causa malorum multorum, corrigendusq. 111. a.	Orbis iste corporeus, cur creatus. 212. a.
Mulieru ornatus honestus commedatur. 124. b. 139. a. 152. b. 174. b.	P
Mundi amor viles facit homines. 145. b.	Pastor vide Praeses afficit Deus suos varie. 280. b.
Mundi mirabilis nexus. 4. b.	Passimis Christi vindicta. 191. b.
Mundi amatorum figura. 51. b. 54. a.	Passionis Christi memoria, & singularis quaedam consideratio. 75. a. b. 76. b. 277. a. b. 278. a. b.
Munera non accipienda a magistratibus. 39. a.	Patriae charitas. 214. a.
Murmurationis mala. 167. a.	Pauperum vexatores taxantur. 152. b. 153. a. b.
N	Peccator fidei oblitus aut sine illa, immane monstrum. 145. b. 146. a.
Nomen Dei proprius quod sit. 221. b.	Peccator longo vsu lapidescit. 164. b.
Nomen Iesu quantopere venerandum. 222. a.	Peccator similis incudi. 163. a.
Nominis Iesu laus. 222. a.	Peccator vnicus causa quandoq. ne popululus exaudiatur. 213. a. b.
Nominis Dei laus & timor, 220. a. 221. b.	Peccatoris caecitas. 231.
Nomina diuina, dupliciter sumi possunt. 222. a.	Peccatoris figura hircus. 280. a.
Nomina diuina omnia ad duo reducuntur. 220. a. b.	Peccatoris poenitentiam agentis figura. 9. b.
Nominatio Dei apud homines cuiusmodi 220. b. 221. a. 222. a.	Peccatoris varij gradus. 177. b. 178. a. b. 187. 188. 189.
O	Peccatoris fors dura & amara. 237. a.
Opera bona occultanda. 74. b.	Peccatores carpendi. 163. a. b. 164.
Opera bona iungenda desiderijs ac bonae menti. 42. a.	Peccatores causa sunt flagelli cuncti populi. 160. b. 161. a.
Opera inutilia quae sunt. 128. a. b.	Peccatores varij vbi posuerunt intellectum. 230. b.
Operum sterilitas in aliquibus. 196. a.	Peccatores, q. diuina non credant, non mirum. 230. b. 231. a.
Orationis attentio. 100. b.	Peccatorum damna. 162. a.
Orationis commendatio & laudes. 62. a. b. 63. b. 64. a.	Peccatorum nexus. 228. b.
Orationis fructus mirabilis. 216. a.	Peccatoribus ingrata conciones. 163. a.
Orationes arma Christiani. 275. a.	Peccata ca tribulationu. 150. a. 264. a.
Orationes proborum sustentant regna. 18. a.	Peccata

INDEX.

Peccata corrigenda vt fugiamus poenas & flagella. 136. b.	Propheta & pseudopropheta signa discrimenq. 177. a.
Peccata impediunt ne illuminemur. 16. b.	Propheta pauci signarunt tempora suarū prophetiarum determinate. 104. b.
Peccata efficiunt incredulitatem & durticem. 16. b.	Prophetis credendum. 105. b.
Poenitentia. 74. a. b.	Prophetia cur in ecclesia. 104. a.
Poenitentiae figura. 281. b.	Prophetia duplex genus. 186. b.
Pentecoste quid mystice. 74. b.	Prophetiae fructus bonitas. 177. a.
Pontificatus veteris legis qualis. 46. a.	Prophetiae spiritus semper fuit in ecclesia 43. b.
Perennitatis appetitus vnde in rebus. 238. a.	Prophetia puritati datur non sexui. 264. b.
Pueri honestatem docendi. 55. a. b.	Providentia Dei praesertim circa electos. 69. b. 70. a. 215. b. 216. a. 554. b.
Puerorum prauitas saepe in parentes & rectores reijcienda. 94. a. 109. b.	Purum quid in naturalibus & moralibus. 287. b.
Prauorum opiniones. 247. a.	Q
Prædestinationis resolutio. 92. b. 93. a.	Quies hominis in hac vita vbi. 68. 70. 81. a. b. 75. 66. b. 77. a. 192. b. 193. a. 134. a. b.
Præsides ecclesiae atque praefecti quales esse debent speciosis similitudinibus. 86. 87. a. b. 109. b. 181. a. b. 267. b.	Quies voluntatis nostrae. 108. a.
Præsidium ecclesiae dum est vniuersalis malitia dirum portentū. 81. b. 267. b.	Quietem alternam corporis etiā, curant prohi. 114.
Præsidium ecclesiae simile pulcherrimum 81. a. 240. a. b. 267. a.	R
Præsidium morbus quam noxius subditis. 81. a.	Religio, vide monachus.
Princeps improbus horrenda res. 81. b. 82. a. 109. b.	S
Principes & praesides antiqui. 267. b.	Sanctus quis. 243. b.
Principum improborum effigies. 82. b. 181. 268. a.	Sanctorum mira potetia, & vnde. 132. a. b.
Principum & praesidium munus. 150. a. 181. a.	Sapiens quis & quod munus eius. 41. a. b.
Processio in diuinis & in creaturis. 30. 31.	Sapientes sequendi ab idiotis. 62. a.
Proficientium & perfectorum considerationes. 130.	sapietia mudana taxatur. 57. b. 58. a.
Propheta cur credit angelo reuelanti ei aliquid. 15. b.	Sapientiae diuinae fructus. 35. b.
	Scandalo & ruinae sunt prauis, vel optima. 73. a. 90. a. b.
	Scriptura curt am varie diues. 102. b.
	Scriptura quado legēda p̄sertim. 102. a.
	Scriptura sacra ager, vbi metendum nobis. 60. b.
	Scriptura

INDEX.

Scriptura sacra quomodo legēda & con- sideranda. 60. b. 61. a. 73. a. b. 178. b.	Sinceritatis fructus. 18. b.
Scripturae sacrae decorum. 42. b.	Sollicitudo huius vitae nimia vnde. 130. b.
Scripturae sacrae eminentia. 28. b.	Spes vana. 207. b.
Scripturae sacrae reuerentia. 35. a.	Spiritus sanctus non assumpsit ignem ne- que columbam hypostaticē. 33.
Scripturae sacrae contemplatio quantae vo- luptatis. 76. b. 101. a. b. 103. a.	Spiritus deliciae quae. 138. b.
Scripturae ignorantia, quā noxia. 167. b.	Spiritus sancti dona. 13. b.
Scripturae ignorantia apud Florentinos ante aduentum Hiero. 167. b.	Spiritus sancti effectus mirabilis. 34. a. b.
Scripturae scopus. 180.	Spiritus sancti missio. 32. a. b. 33.
Scientia ac notitia rerum duplex. 29. a. b. 30. a. 41. b. 42. a.	Spiritus sancto cur attribuitur gratia. 33. a.
Senectus veneranda qualis. 102. a.	Struthionis natura & significatio. 119. b. 141. b.
Sensuum ac potētiarum aliarum correctio. 25. b. 26. a. b.	Studentium literis peruersitas. 46. a.
Servos suos cur permittit Deus impugna- ri. 21. b.	Superbia taxatur. 105. a.
Sequela Christi quid exigit à nobis. 50. b. 51. a.	T
Simonia. 161. a.	Temporalia quomodo amāda. 205. a. b.
Simplicitas & puritas christiana quibus rebus paratur. 60. a.	Tentationis repugnātia ac victoria. 27. a.
Simplicitas à prauis peruersa. 19. a.	Tentationis figura. 40. a. b.
Simplicitas interior, quam adeo Hierony- mus praedicat potest vocari, cordis pu- ritas. 58. a. (61. b.)	Testamentum vetus hordeo significatur. 53. a. 60. b.
Simplicitatis christiana figura Ruth. Simplicitatis christiana laudes. 61. b. 52. a. 54. b. 57. b. 63. a.	Testamentum nouum tritico significatur 60. b.
Simplicitatis ac parcitatis christiana cō- mēdatio. 54. b. 55. a. 69. a. 74. b.	Timor christiani qualis. 84. b. 85. a.
Simplicitatis naturalis & moralis varij gradus. 57. a. b.	Timori demini promittitur salus. 229. b.
Simplicitati maximè studuerunt sancti. 58. b. 59. a. b.	Tyrannus animos subditorum facit viles. 111. b.
Simplicitate externa cognoscitur interior 58. a.	Tyrannus bifariā efficitur aliquis. 210. b.
	Tyrannus propter peccata datur, & pro- pter pœnitentiam remouetur. 206. a. 267. a. b.
	Tyranni gubernatus deterrimus. 194. b.
	Tyrannorum rabies. 17. b. 274. b.
	Tyrones in institutis monachorum vnde tā- lati. 52. b.
	Tractus diuinus qualis. 91. a. b. 92. a. b. 93. a. b. Tribu

INDEX.

Tribulatio nox. 84. b.	Verecūdia bene agēdi abstergēda. 273. b.
Tribulatio precedere debet gaudia. 140 a. 143. b.	Veritatis tutela. 20. a. b. 21. a. 33. b.
Tribulatio medela. 205. a.	Veritatis patronos & doctores cur per- mittit Deus impugnari. 21. b.
Tribulatio dum propior magis mouet & grauat. 209. a. b.	Vestis christiani. 74. b.
Tribulationis tēpore quid agendū. 215. a. b. 216. a. b.	Vigilandum christiano semper. 37.
Tribulationes parat a bonis. 275. b. 276. a.	Vindicta Dei lenta. 224. a. 241. b. 244. a.
Tribulationes quomodo mittit Deus. 231. b. 232. a. b.	Vindictam prauorum futuram esse multa clamant. 224. b.
Tribulationum fructus. 276. a.	Vindictam Dei in prauos quando & quo modo optare licet. 244. b. 245. a. b.
Tribulationum causa peccata. 150. a.	Vinea cleri figura. 170. b.
Tribulatorum praesidium. 235. b.	Vinea Christi calamitas. 242. a. b. 243.
Trinitas & vnitās in Deo. 30. b. 261.	Vinum symbolum charitatis. 235. a.
Tristitia quae & cur fugienda. 101. a. 114. a. b.	Virtutis maiestas. 246. a.
Tristitia bonorum quae & vnde. 113. b. 114. a. 253. a. b.	Virtutum inter se differentia. 263.
Tristitia prauorum. 257. b.	Vita haec & res eius cur non videntur bre- ues. 129. b. 130. a.
Tristitia triplex. 253. a. b.	Vita actiua, contemplatiua & mixta. 217. a. b. 218. a.
Tristitia temporis apta lectio prophetarū. 103. a.	Vita breuitas cur non consideratur ab ho- minibus. 129. b. 130. a.
V	Vita breuitatē clarius vident sancti, quā improbi. 130. a.
Vanitas & instabilitas hominū. 129. a.	Vita bona impedimenta. 162. a.
Veniētibz ad institutum monachorum manifestandi labores. 50. b. 51. a.	Vita nomen dupliciter capitur. 216. b. 217. a.
Verborum impuritas & petulātia repre- henditur. 56. a.	Vitiorum ignis multiplex. 225. b.
	Vocamur a Deo cū expectamur. 224. b.
	Vox Dei multiplex. 222. b. 223. a.
	Vsura. 226. b.

FINIS.

Castigationes grauiusculæ.

Fol. 5. b. præibis pro anteibis. 17. b. lin. 3. gentibus satra pro gentibus qui
satra. 17. a. ducebant pro ducebantur. 29. superfusus pro superfuso. 30. b. &
pro sed. detendi pro detrudi. ecclesia pro ecclesiam. 46. videre pro viuere
56. a. amouetis pro amouebitis. 57. a. quid pro quidã. 60. in margine quin-
que pro quandoq;. 66. a. subdito pro subito. 72. lin. 6. id pro eam. 74. lōga
pro lata. 84. lin. 12. deest, rebus. 92. b. li. pen. respondebit pro respondebūt.
fo. 93. a. tantundem. 94. addiscistis pro addiscitis. 96. a. expungendū, non,
post quin, bis. 100. b. li. 8. deest, sunt. 103. li. 11. deest, delectat. 105. b. canicu-
lo pro canaliculo. 106. b. luna pro lana. 115. a. in mar. verius pro varius. 118.
iuuat eos pro eas. illorum pro illarum. 121. tamen eos pro tamen ad eos.
154. ereptus pro erepta. 156. li. 2. expunge, non. 161. b. quæ pro qui. 169. a. fi-
dem pro finem. 171. a. quod pro quo. 173. a. in margi. factus pro facta. 173.
b. ire pro iri. 173. b. quicquam pro quenquam. 178. b. lin. 5. in pro ni. 183. a.
quoddam pro quendam. 184. b. illum pro illos. 189. li. 25. superest, ex. 190.
a. li. 10. quid istud pro dic quid istud & li. 13. quid pro dic quid. 194. b. ha-
beas pro habeatis. 195. a. chrisma pro schisma. 201. a. quãq; pro quandoq;.
201. b. vocitantur accidentia pro vocitatur accidens. ibidem hîc pro hæc.
219. b. li. 3. leges pro legem. 221. & à deo, pro & intelligit adeo. 237. b. im-
probos pro improbi. 239. lupo pro lupo vorari. 261. æquales pro equales
itidem visum. 267. a. functi pro functa. 268. in vnum exercitumq; pro in
vnumq; exercitum. 271. b. finis pro finem. 270. b. supponis pro imponis.
277. a. ecce ad superest ad. 73. a. cum sua pro quibusnam. 283. b. prauos, aua-
ros arrogantes pro prauis auaris arrogantibus. 286. b. quisquis pro quisq;.
288. b. emittas pro emittas lumen hoc. Arma pro ascensionis in indice.

EXCVDEBATVR
Salmanticæ in officina litera-
ria Ioannis de Canoua Typo-
graphi longè accuratissimi,
anno domini millesimo quin-
gētesimo quinquagesimo
sexto, 16. calendas
Nouembris.

